

శ్రీ పట్టాభిరాములు.

గ్రంథశర్త.

CHECKED-10

పశుపత్తి - సుబ్బరాజకవి

గ్రంథకర్త.

Checked
13.

శ్రీరస్తు,

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణమునందలి

విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

సంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
1	యిష్టదేవతాస్తుతి.	1
2	కవ్యాశయము.	3
3	షష్ఠ్యంతములు.	4
4	కథాప్రారంభము.	5
5	శౌనకాదులకడకు సూతుండు వచ్చుట.	5
6	సూతుండు శౌనకాదులకు మాఘమహాత్వముం జెప్పుట.	6
7	దిలీపుఁడు వేటకై వనంబునకేగుట.	7
8	దిలీపుఁడు హరీతమహర్షిం జూచుట.	9
9	దిలీపుఁడు వశిష్ఠాశ్రమంబున కరుగుట.	11
10	భృగుండు మణికూటపర్వతంబున కరుగుట.	13
11	భృగువిద్యాధర సమాగమము.	15
12	పురూరవశ్చరిత్రము.	16
13	భృగుండు విద్యాధరునకు మాఘప్రభావముం జెప్పుట. ✓	18
14	భృగుండు విద్యాధరు వ్యాఘ్రముఖ విముక్తుఁ జేయుట.	19
15	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు కుత్సమహర్షి వృత్తాంతముంజెప్పుట.	20
16	కౌత్సుండు విష్ణుదేవుని నుతించుట.	22
17	మృగశృంగునకు నారాయణుండు వరంబులిచ్చుట.	23
18	మృగశృంగుండు పరిణయోచితానుచితకన్యల నిరూపించుట.	25
19	సువృత్తాదులగు విప్రకన్యల వృత్తాంతము.	26
20	మృగశృంగుండు యమునింగూర్చి తపంబు సేయబూనుట.	28
21	మృగశృంగునకు దివ్యుండు తన పూర్వజన్త స్థితింజెప్పుట.	29
22	ఆశ్వాసాంతము.	32

సంఖ్య.

విషయములు.

పుటసంఖ్య.

ద్వితీయాశ్వాసము.

23	మృగశృంగుండు యముని సంస్తుతించుట.	33
24	మృగశృంగునకు యముండు వరంబు లొసంగుట.	35
25	విప్రకన్యలు తల్లులకు యమలోకస్థితు లెఱింగించుట.	36
26	విప్రకన్యలు యమపురిబాధల దల్లుల కెఱింగించుట.	39
27	విప్రకన్యలు తల్లులకు నరకభేదంబు లెఱింగించుట.	42
28	విప్రకన్యలు తల్లులకు ధర్మోపదేశంబున నరకభయంబు వాపుట.	44
29	వశిష్ఠుడు దిలీపునకు మృతక శేబరస్థితు లెఱింగించుట.	47
30	పుష్కరుండను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము.	48
31	పుష్కరుండు నారకుల నరకవిక్తులఁ జేయుట.	51
32	శ్రీరామ చరిత్రము.	52
33	విప్రుండు మృతసూను మొగసాలనుంచి రామునిందించుట.	53
34	సాందీపనిచరిత్రము	56
35	రామకృష్ణులు విద్యార్థులై సాందీపనిఁ జేరుట.	58
36	రామకృష్ణులు గురుసుతుడే యమసదనంబునకరుగుట.	60
37	ఆశ్వాసాంతకము.	61

తృతీయాశ్వాసము.

38	మృగశృంగుడు నువృత్తాది కన్యాచతుష్టయముం బెండ్లియగుట.	62
39	వశిష్ఠుడు దిలీపున కష్టవిధ వివాహంబుల నెఱింగించుట.	64
40	సాధరి చరిత్రము.	65
41	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు గృహస్థదర్శంబుల నెఱింగించుట.	69
42	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు స్త్రీధర్మంబు లెఱింగించుట.	76
43	వశిష్ఠుడు దిలీపునకు మృగశృంగు సంతతిందెలుపుట.	82
44	మృకండుఁడు మాతృజాయాసహితుండై కాశీప్రయాణంబగుట.	84
45	మృకండుఁడు మాతృజాయాసహితుండై వేర్వేరలింగ ప్రతిష్ఠ సేయుట.	86
46	మృకండుఁడు శివుంగూర్చి తపంబు సేయుట	88
47	మార్కండేయ జననము.	90

సంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
48	మృకండు నాశ్రమంబునకు సప్తరులే తెంచుట.	92
49	మార్కండేయుండు శివుంగూర్చి తపంబుసేయ నజప్రేరితుండై మహికి వచ్చుట.	94
50	ఆశ్వా సాంతము.	96

చతుర్థాశ్వాసము.

51	జలంధ రాసుర వృత్తాంతము.	98
52	మార్కండేయుం డీశ్వరు నాగాధిప గోదావరీ తటంబున కరుగుట.	100
53	యముండు మార్కండేయ ప్రాణాపహరణంబునకై యరుదెంచుట.	101
54	ఈశ్వరుండు లింగమున నుద్భవించి శమను మడియించి మార్కండేయు రంక్షించుట.	103
55	మార్కండేయ కృతమృత్యుం జయస్తోత్రము.	104
56	ఈశ్వరుండు మార్కండేయునకు వరంబు లొసంగి యదృశ్యుండగుట.	105
57	నిర్గతప్రాణుండైన యముం డీశ్వరానుగ్రహంబున సంజీవితుం డగుట.	106
58	వశిష్ఠుండు రాజునకుఁ బుణ్యక్షేత్ర తీర్థంబులుం దత్ప్రభావంబులుం దెలుపుట.	107
59	లింగోద్భవ ప్రకారము.	109
60	సూతుండు శౌనకాదులకు తీర్థక్షేత్రంబుల నెఱింగించుట.	112
61	సూతుండు శౌనకాదులకు శ్రీరంగక్షేత్ర విధం బెఱింగించుట.	113
62	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు మానస తీర్థంబుల నెఱింగించుట.	114
63	మిథున క్రియాష్టాంగ వివరణము.	118
64	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు తైర్థిక నియమంబుల నెఱింగించుట.	122
65	రంగనారద సంవాదంబును నితిహాసము.	124
66	ధర్మవాహన శ్రుతిపాలుర వృత్తాంతము.	125
67	సువ్రతుండను బ్రహ్మణుని చరిత్రము.	128
68	సువ్రతుండు విరక్తుండై సద్గతికిం బ్రయత్నంబు సేయుట.	130
69	సువ్రతుండు నర్కదా నిమజ్జనంబున బునీతుండై దివంబున కేగుట.	132
70	ఆశ్వా సాంతము.	133

సంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
--------	-----------	-----------

పంచమాశ్వాసము.

71	మాఘస్నానప్రభావము.	134
72	వశిష్ఠుడు దిలీపునకు మాఘస్నాతల నియమంబులు సెప్పట.	137
73	సూతుండు శౌనకాదులకు భీమైకాదశీ మహాత్మ్యంబెఱింగించుట.	140
74	శివరాత్రివ్రతమాహాత్మ్యము.	145
75	అంకిలో పాశ్యానము.	„
76	శివదూత యమదూతల సంవాదము.	149
77	యమదూతలు పరాజితులై యమాంతికంబుఁజేరుట.	150
78	యముండు సహరివారుండై యీశ్వరునన్నిధి కరుగుట.	152
79	యముండీశ్వరునితో నాత్మానుచరుల పరాభవముంజెప్పుట	153
80	శివుండుయమునకు శివరాత్రిమహిమంబెఱింగించుట.	154
81	యముండు నిజస్థానంబున కరుగుట.	155
82	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు శివరాత్రివ్రత విధానముంజెప్పుట.	„
83	దత్తాత్రేయుండు కార్తవీర్యార్జునునకుం జెప్పినమాఘప్రభావము.	157
84	వృక్షకాంగనా చరిత్రము.	159
85	బ్రహ్మనుందోపనుంద వధార్థమై తిలోత్తమను సృజించిపంపుట.	160
86	నుందోపనుండు లన్యోన్యవిదారితులై కూలుట.	162
87	ఆశ్వాసాంతకము.	163

షష్ఠాశ్వాసము.

88	హేమకుండల చరిత్రము.	164
89	శ్రీకుండల వికుండలులు యమసదనంబునకేగుట.	166
90	యామ్యుండు వికుండలున కతని సుకృతంబెఱింగించుట.	167
91	యమభటుండు వికుండలునకుఁ బాపుపుణ్యంబులుం దత్ఫలంబులుంజెప్పుట.	169
92	తులశీవన ప్రభావము.	170
93	శివారాధన ప్రభావము.	171
94	అన్నదానప్రభావము.	173

సంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
95	నిత్యస్నాన విశేషము. ✓	174
96	గంగాజల ప్రభావము.	176
97	స్నానాయామ ప్రభావము.	„
98	విష్ణుభక్తి ప్రభావము.	177
99	సాలగ్రామ పూజాఫల ప్రభావము.	179
100	ఏకాదశీ వ్రతమాహాత్మ్యము.	181
101	యమభటుండు వికుండలున కతని పూర్వజన్మస్థితిం జెప్పట.	183
102	వికుండలుండు తనసుకృతం బగ్రజునకిచ్చి తనతోడి దివంబందించుట.	184
103	కార్తవీర్యార్జునునకు దత్తాత్రేయుం డెఱింగించిన మాఘప్రభావము.	185
104	దత్తాత్రేయుండు కార్తవీర్యునకు ప్రయాగమహిమం జెప్పట.	186
105	ఆశ్వాసాంతము.	189

సప్తమా శ్వాసము.

106	కాంచనమాలినీ చరిత్రము.	190
107	కాంచనమాలిని బ్రహ్మరాక్షసుతోఁ దన పూర్వజన్మం బెఱింగించుట.	191
108	గౌతముం డింద్రునకు శాపంబిచ్చుట.	193
109	ఇంద్రుండు గురుననుమతిఁ బ్రయాగంగ్రంథికి పునీతుండగుట.	194
110	బ్రహ్మరాక్షసు కాంచనమాలినితో దన పూర్వజన్మస్థితి నెఱింగించుట.	196
111	బ్రహ్మరాక్షసుండు కాంచనమాలిని యనుగ్రహంబునం దివికేగుట.	198
112	వశిష్ఠుండు దిలీపునకు గంధర్వకన్యకల వృత్తాంతముంజెప్పట.	199
113	గంధర్వకన్యక లచ్చోద సరోవిహారంబుసేయుట.	201
114	గంధర్వకన్యక లగ్నిపుంజూచి మోహించుట.	202
115	లగ్నిపుండు గంధర్వకన్యకల కదృశ్యుండై చనుట.	204
116	గంధర్వకన్య లగ్నిప వియోగంబున దుఃఖించుట.	„
117	సూర్యాస్తమయాది వర్ణనము.	205
118	ప్రభాతవర్ణనము.	207
119	గంధర్వకన్య లగ్నిపుంజూచి భాషించుట.	209
120	గంధర్వకన్య లగ్నిపుండును సన్యోన్యశత్రులగుట.	210

సంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
121	రోమశ వేదనిధుల సమాగమము.	212
122	వీర శేన భద్రకుల చరిత్రము.	213
123	దేవద్యుతి చరిత్రము.	214
124	దేవద్యుతికి శ్రీమన్నారాయణుండు వ్రత్యక్షంబగుట.	215
125	దేవద్యుతి ప్రణీత యోగసార స్తవరాజము.	216
126	యోగసార స్తవ ప్రభావము.	220
127	ఆశ్వాసాంతము.	221

అష్టమా శ్వాసము.

128	చిత్రసేనుండను రాజుచరిత్రము.	223
129	చిత్రసేనుండు పాపండమతావలంబియై వైష్ణవుల బాధించుట.	225
130	చిత్రశేనుండు పిశాచంబై జన్మించుట.	226
131	దేవద్యుతి పిశాచములసంవాదము.	227
132	దేవద్యుతి పిశాచంబునకు హితోపదేశం బొనర్చుట.	228
133	కేరళ బ్రాహ్మణుని చరిత్రము.	230
134	కేరళ పిశాచ కార్పటికుల సంవాదము.	231
135	కపిసారస సంవాదము.	234
136	కార్పటికుండు కేరళపిశాచంబునకు గంగాజలంబిడి రక్షించుట.	238
137	రోమశుండు వేదనిధిం బిశాచంబులదోడ్కొని ప్రయాగకుంజనుట.	240
138	రోమశుండు వేదనిధికి ప్రయాగమహిమముం జూపి చెప్పుట.	241
139	రోమశుండు పిశాచంబులఁ ప్రయాగస్నానంబున స్వస్వరూపులఁ జేయుట.	242
140	గంధర్వ కన్యలనగ్నిపునకు వివాహంబు గావించుట.	243
141	నశిష్ఠుండు దిలీపున కెఱింగించిన పురాణఫలశృతి.	246
142	సూతుండు శౌనకాదుల కెఱింగించిన పురాణఫలశృతి.	248
143	ఆశ్వాసాంతము.	249

విషయ సూచిక సంపూర్ణము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ హయగ్రీవానమః.

ప్రీతిక.

చ. సదమలమానసుల్ వివిధశాస్త్రరహస్యవిదుల్ నితాంతసం
మదు లనసూయులుం బరసరమంచితకీర్తిలసత్ప్రతిష్ఠలన్
సదయులు శాంతు లాప్తజనరజాలశుభప్రదు లైన ధీవిశా
రదులుగదా సుధీవరులురరాజితకీర్తియుతుల్ ధరాస్థలిన్.

సుధీవరుల కేనొనర్చు విన్న పమింతకలదు తారకనామపరబ్రహ్మంబగు శ్రీరామ
మూర్తి కారుణ్యమునాయందొకించుకగుగుకతన నానందవినకవితాధారంజేసి పిన్న
తనంబుననుండియు గ్రంథరచనాకుతూహలంబుననున్న నే నొకసమయంబున బంధు
దర్శనార్థినై కడపమండలములోని కమలాపురమునకు నైరుతిభాగమునందుండు
కొమ్మదిగ్రామసమీపస్థమగు సర్వరాజుపేటయను నూరికింబోయితిని. అందు తద్దా
మాధికారియు సుజనగ్రామణియు నధ్యాత్మవిద్యావిదుఁడునుఁ గొంత జ్యోతిషగ్రంథ
పరిచితిఁగలవాఁడును నగు, మ-రా-రా-శ్రీ, గజ్జల. చెన్నారెడ్డిగారు నాతోఁబురాణ
వ్రశంసఁజేయుచుండిమాఘమాహాత్మ్యంబుపురాణాభిఖ్యజగద్విఖ్యాతంబైయుండియు
ప్రత్యేకమాంధ్రపద్యగద్యాత్మకంబుఁగా లేక నలువదేడధ్యాయములలో రామగిరి
సింగనచే నిరువదధ్యాయములుమాత్రమే పద్యపురాణోత్తరఖండారంభమున విర
చింపబడియుండఁజూచితిమి. మఱియునది పిల్లలమఱ్ఱి. పినవీరభద్రకవిగారు సంపూ
ర్ణముగా నాంధ్రభాష నొనరించినట్లొకచోఁబలికిరేకాని యది యెందునుంగానఁబడ
కున్నది దానిమీఠు మీశక్తికొలంది విరచింపఁగలిగిన లోకహితంబుఁగాదాయని
వ్రాకుచ్చిరి. అంతట నాగ్రామంబునం బాతశాలోపాధ్యాయులుగానుండి యందుండిన
మదగ్రజనకతనూజుండును మత్స్యహూదరుండు నగు పశుపర్తి. సుబ్బరాజుగారిది
రెన్న యిట్లుచేయుమనిరి. అంతనేను మిత్ర బంధు వాక్యంబులనానందంబువహించి
కువిరామవాక్యంబులుఁగాఁదలంచి వల్లెయని మరలి కొన్నిదినంబులకు ప్రకృతమే
పండిన కర్నూలుమండలములోని పత్తికొండమార్గముననుండురాతనగ్రామముం జేరి
ద్వైపదముందెప్పించి ద్విత్రివారములుఁబఠించి హూణశకము 1917 అగు నశ్వసంవ
స్సర మాఘమాసమున నుదయస్నానమునకారంభించి తచ్చుక్కపక్ష తృతీయదిన
సరువారబుధవారయందు గ్రంథవిరచనమునకుం గృతారంభుండనై ఎడనెడ
నన్ని యోవిఘ్నంబులాపాదించిననుభయంపడక సంవత్సరద్వితీయంబునకు సంస్కృత

మూల గ్రంథానుసారంబుగా విరచించితిని. ఇందు వక్తృశ్రోతలు వశిష్టదిలీపులై యుండియుం గొన్ని కథలు దిలీపునకపరకాలంపువారివిగాఁ గాన్పింప వానిం ద్వితీయ వక్తృశ్రోతలగు సూతశౌనకాదులంగూర్చి మార్చితిని. ఇవన్నియు సంస్కృతవ్రతిం జూచినవేద్యంబులగు మఱియువర్ణనాదులఁ గొంతఁ బెంపఁబడియున్నది యిట్లు గ్రంథ విరచనాపరిసమాప్తిఁగావించిన మఱికొన్ని దినంబులకు మరలఁగా ర్యాంతరాసక్తుండనై సర్వరాజుపేట పురంబునకురానందు నేఁజూచినప్పటికే వృద్ధులైయుండిన శ్రీ చెన్నా రెడ్డిగారు విగతస్థూలశరీరులై స్వర్గావాసమలంకరించియుండిరి వారికుమారులగు మ-రా-రా-శ్రీ, గజ్జల. వీరారెడ్డిగారును వెనుకపద్యరూపంబులం బ్రశంసించియున్న పుణ్యాత్ములందఱు నొకశుభదినంబున నాచే భగవత్కథాకాలక్షేపంబొనర్పించి తదంతరమున ననుంజూచి మీతో కీర్తిశేషులైన చెన్నారెడ్డిగారు ప్రస్తాపించియున్న మాఘపురాణం బాంధ్ర బాషాపద్యవిరచనంబునం బరిసమాప్తినందినదని వింటి మది విననభిలాషమట్లు నేయుదురే యనిన నేసంతసించి దాని హఠాణశకము 1923 అగు రుధిరోద్ధారి సంవత్సరమున నాషాఢశుక్లాకాదశీ శుభతిథియందుఁ బ్రారంభించిమాస ద్వయంబునకు సమగ్రంబుగా వినిపించితిని అంతనప్పరమపుణ్యాత్ములు సంతసించి గ్రంథ ప్రకటనంబునకుగా నొకరొకరు నూఱును నేబదిరూప్యంబులచొప్పున భరించి వేయి రూప్యంబులొసంగిరి. అవలనేను చెన్నపట్టణముంజేరి ముద్రణంబున కారంభింపించి తిని ఇందు ముద్రణావసరమునంబడు తప్పులకుమితిలేకుండి కూర్పులన్నియు నొకరి సహాయంబులేకనే నొక్కండనేచూచుచుంట నెన్నిమారులుచూచినను కనుదాకక పోయినవానికన్నింటికి తప్పొప్పులపట్టిక నొకదాని సమకూర్పనెంచి మఱియు నప్పు డును కంటంబడక నిలిచినవన్నియుం దప్పులుగాకుండినవిగను కనంబడి పట్టికలోఁజేర్చి నవి తప్పులుగను నెన్న బడునగు భీతిచే నట్లుచేయమానితిని ఇవన్నియు శ్రీ రామాను గ్రహంబున శీఘ్రకాలంబునన పునర్ముద్రణ భాగ్యములభించిన సావకాశముగా సవ రించుకోగలవాఁడనిప్పటికిందుఁగలయావల్లోపములసహించి సుధీవరులు నన్ను మన్నిం తురని పలుమారుఁ గైవారంబులొనర్చుచు నింతట నీపీఠిక విరమించుచున్నాను.

ఇట్లు సుజనవిధేయుడు.

ప శు ప ర్తి. సు బ్బ రా జు
గ్రంథకర్త.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

పంచరత్నములు.

- క. శ్రీ సర్వ రాజుపేటపు, రీసదమల ధామరామశ్రీమన్నామా
వాసవ వైరివిరామా, భాసురగుణ భూమపుషితభక్తస్తోమా. 1
- క. బలభిన్న ణి భాసురతను, విలసిత శ్రీ సర్వరాజుపేటపురీని
ర్మలమందిరస్థ శీతా, లలనాధిప కీర్తిసాంద్రరామనరేంద్రా. 2
- క. ఆదిత్య స్తవనార్హా, వేదమయః సర్వరాజుపేటపురీర
తౌ దీనజనోత్కరసుర, పాదప దళితోగ్రచాపరపావనయాపా. 3
- క. నిరవధి కానందమతీ, పరిపాలిత రవిసుతాదిరవనచరవితతీ
పరమాదర శైకగుణా, భిరతీ శ్రీ సర్వరాజుపేటపురిపతీ. 4
- క. రామా సన్నతవిబుధ, స్తోమా సుగుణాభిరామమరితవిరామా
రామాజనకామా రణభీమా శ్రీ సర్వరాజుపేటసుధామా. 5

శ్రీ మదాంజనేయాయనమోనమః.

పంచరత్నములు.

- క. శ్రీయాంజనేయ నతజన, గేయ సురా నీకవినుతరకీర్తినికాయా
శ్రేయఃఫలదాయా కా, పేయా శ్రీ సర్వరాజుపేటనికాయ్యా. 1
- క. దారుణ వాలానల దు, ర్వారజ్వాలాసమూహభస్మీకృతలం
కారాజ ద్భ్రహవారా, వీరాశ్రీ సర్వరాజుపేటవిహారా. 2
- క. ఆశర వంశవినాశా, ధాశరథీ ప్రవిమలాంఘ్రితామరసాంచ
ద్భాశస్త నివేశా స, ర్వేశా శ్రీ సర్వరాజుపేటపురీశా. 3
- క. అంగీకృత కవికవనా, భంగితమఘ వారిసవనభాస్కరకులరా
ద్రంగ త్పాదాబ్జమనో, భృంగ ఘనా సర్వరాజుపేటసుభవనా. 4
- క. సారాచారవిచారా, చారుకృపా గుణవిహారసత్యోదారా
వారిధి గంభీరా కపి, వీరా శ్రీ సర్వరాజుపేటపురివరా. 5

ఏతద్గ్రంథముద్రణ ద్రవ్యసహాయులగు

సర్వరాజుపేట పురస్థుల వంశాదిక ప్రశంస.

- సీ. ఏపురంబునఁగల్గుకాపులశ్రాంతంబు, వినఁబురాణావళుల్ రదనరుచుండు
నేపురంబునఁగల్గుకాపులేకాదశీ, వ్రతసమంచన్నిష్ఠవరలుచుండు
రేపురంబునఁగల్గుకాపులుకృష్ణ చి, దానందగురుశిష్యులై భజింతు
రేపురంబునఁగల్గుకాపులత్యురుదాన, ధర్మకార్యప్రవర్తనలఁబొల్తు.

కేపుర స్త్రీలు సతతమింత పెనయఁదులశి, నధికభక్తినిఁ బూజింతురటిసర్వ
రాజువేటపురస్థులరమణఁగొడిదె, కులజులగువారి సత్కీర్తివలదెయెన్న.

1

వ. ఇట్టి సత్పూరుషులయందు.

2

సీ. సద్బంధు వితతినరశ్రాంతంబు గౌరవ, భ్యాతులఁ గ్రామాధికార మమర
నలరు నధ్యాత్మ విద్యాజ్యోతిష గ్రంథ, పరిచితులొక కొంతఁబరిధి విల్ల
బ్రాహ్మణమర భక్తిపరత సౌశీల్యంబు, లవిరతంబునుఁ దనయందు నిలువ
గజ్జల వంశదుర్గాబ్ధికి రాకాశ, శాంకుఁడంచని జనంబభినుతింప
వెలసితనకీర్తి సకలదిగ్విధులందు, బెటయ శ్రీచెన్న కేశవారభిఖ్య రెడ్డి
కాత్తజం డగ్రజండు నారాయణాఖ్య, రెడ్డి కొచెన్న రెడ్డింద్రురీతిననదె.

3

శా. భూరి ప్రభవశాలి యీఘనుని సత్పుత్రుండు నారాయణాం
బా రాజచ్చ భగర్భసంభవుఁడు భారస్వత్కీర్తి విస్తారుఁడం
భోరుణ్ణేత్ర పదాబ్జ చింతనుఁడుసంప్రపూర్ణాను కంపాబ్ధి వీ
రారెడ్డింద్రుఁ డశేష భూజనమతఃప్రాంచద్గుణం దుర్వరక.

4

సీ. లలిత గుణాధ్యులెల్లారెడ్డి పుత్రులా, చెన్న కేశవ రెడ్డిమున్ను గాగ
నొనరు నేపురఁ దృతీయుండగు చిన్న చె, న్నారెడ్డికింబ్రీతిరనాగమాంబ
యందుదయించినయట్టి పుణ్యుడు, సత్య శీలుండుకరుణాలరవాలుఁడార్య
జన సమ్మత వ్రవర్తనుఁడంబుజాక్షుసా, దార విందభ్యానతత్పరుండు
గజ్జలాన్వయ పాధోధికైరవాపుఁ, డాశ్రితామర భూజుఁ డత్యమలతేజుఁ
డతిదయాగుణ భూషణుఁడనఘభాష, ణుండు మునిరెడ్డికీర్తి యురతుండుధరణి.

సీ. కూరిమి మఱియు నెల్లారెడ్డి కైదవ, పుత్రకుండైన సంపూర్ణ యశుఁడు
ప్రాంచద్గుణుండునారాయణ రెడ్డియు, న్నతిఁగన్న చిన్న చెరన్నాంబయందు
చప్పిడి వంశసంజాతుఁడైనట్టి చె, న్నారెడ్డికింబ్రీయనంద నుండు
గాఁజననంబందిరకలిగిన దాహిత్ర, బాధ్యత కంతయుఁబరగి సర్వ
జననుతంబగు వర్తనంబునను దాన, ధర్మగుణముల నెసఁగిమూఁధవపదార
విందచింతన మాత్మఁ బెంపొందియున్న, వీరరెడ్డింద్రు డలరు పృథ్వీతలమున.

సీ. కట్టించె నేమహాఘనపుణ్యుఁ డూరి ద, క్షీణ భూమిఁగోనేరుకీర్తి వెలయ
త్రవ్వించెనే నుకృతాధికుం డటులుత్త, రోర్విని బావి మరఁపాప కృతిఁగ
కల్పించెనే యశోఘనుఁడు కొమ్మద్దియక, గ్రామంబునను నిందిరాల యంబు
పుత్రు వీరారెడ్డిరపాలఁతియెల్లాంబయే, సరసుకృత్యముల కురత్సహాయయ్యె
నట్టి కొడదల వంశదుర్గాబ్ధిశశధ, రుండు పద్దేశిరెడ్డి పాత్రుండు నెరమ
రెడ్డి చెన్నాంబయందుఁ సంప్రీతిఁగాంచి, యున్నయశ్వర్థ రెడ్డింద్రుఁడెన్నఁబడఁడె.

సీ. ఎలమినాయెరమ రెడ్డింద్రు జ్యేష్ఠాత్మజ, యెన చెన్నాంబ ధర్మార ముఁగను
గట్టించె సత్ర మురక్కంఁడూరి వెలుపలఁ, బ్రీతినాయమ గుమిరరెడ్డి వంశ్యుఁ

జిన్న వీరారెడ్డిరనున్నతిఁ బరిణయ, మయ్యురొశమ్మ నారనలరుఁ బుణ్య
వతిఁగాంచి చిన్నయశ్వర్థ రెడ్డికిఁ దమ్ము, నకు వివాహము సేయరనామె గనియె
నెలమి లత్తాంబ నాయమరకిల్లడమున, భర్తయైనట్టి గుమిరెడ్డిరవంశ్యుఁ జిన్న
వేనురెడ్డింద్ర సుతుమహారాదామ గుణవ, సంతరెడ్డింద్ర కీర్తి యశస్వంత మొనరు.

సీ. ఆకొద్దలాన్వ వారయప్రభూతుండగు, పర్యేళి రెడ్డికిఁబరగ పెద్ద
భార్యయం దుదయింపఁబడిన గొల్లారెడ్డి, కరయఁ బుట్టిన నల్వరరాత్త జాతు
లందుఁ దృతీయుఁడౌలక్ష్మీరెడ్డికి బాల, మాంబయం దచ్చమ్మరయలరుఁగంచ
మాంబ చెన్నారెడ్డిరయలగొల్లరెడ్డి జ, నించి రచ్చమ వరియించెదాను
ప్రీతి గుమిరెడ్డి కులుఁ బసిరెడ్డియెఱుక, యింబచే గన్న నారాయరణాఖ్యరెడ్డి
నట్టియచ్చమ్మ గుణములరనామెతమ్ము, గొల్లరెడ్డింద్ర యశము వారొనఁగవలదె. 9

ఉ. ఆరయ లక్ష్మీరెడ్డి కటులగ సుతుండగు చెన్నరెడ్డి కిం
పారఁగ నంకమాంబకుదరయంబయి యున్న మహాత్తముం గుణో
దారుఁ గృపాలవాలు జనరతాంచిత కీర్తివిశాలు భూమిభృ
ద్ధీరునిఁ జెన్నరెడ్డిని నురతింపరె ధర్మరతుం గవీశ్వరుల్. 10

చ. అరయఁగ లక్ష్మీరెడ్డికిఁ బ్రియాత్త జయచ్చమకన్నఁ జిన్నయె
పరగిన కంచ మాంబకుఁ గృరపానిధి కాఁగ రెడ్డి వంశ భా
సురునకుఁ జెన్నరెడ్డికినిరసూనుఁడుఁగా నుదయించి యున్న య
య్యురుగుణుఁ జెన్నరెడ్డినిఁ బ్రియోక్తిఁ బ్రశంసకుఁ దేదనర్పదే. 11

సీ. రహిలక్ష్మీ రెడ్డికరగజుడైన కేశవరెడ్డి, పుత్రులు సుకీర్తి ప్రకాశు
లెలమిఁ జెన్నారెడ్డిరయెరఁ జెన్నరెడ్డి చె, న్నారెడ్డి గుమిరెడ్డిరచారియి ట
బాల వీరారెడ్డిభార్యనా రమ్మయం, దంచిత ప్రీతి జరపించియున్న
యెఱుకలమ్మను వరియించియాయమ, యందుఁబడసెఁ గుమారు దుర్రవారవైరి
వర్గకానన చటుల దరవానలుం బు, రాణతత్పరుఁ బద్మనేత్రాంఘ్రియుగ్గ
భక్తుఁగేశవరెడ్డి నారబడును పుణ్య, నతని నన్గణములఁ గొనిరయాడవలదె. 12

ఉ. శ్రీయుతుఁడైతనర్చి గుమిరెడ్డివరాన్వయ వార్ధిసోముఁడై
పాయక బాలరెడ్డి యనుభవ్యునకున్ సుతుఁడైన సత్కృపా
తోయధి చెన్నరెడ్డికి విరధుస్థితి నాగమ కుద్భవించి నా
రాయణరెడ్డి నావెలయురరాజిత కీర్తియుతుండు పొల్పెడున్. 13

ఉ. ఆగుమిరెడ్డి వంశవరుఁడై తగు నాపరదేశిరెడ్డికిన్
ద్యాగియుఁ బాపిరెడ్డిసుతుఁడయ్యెను తత్తనుజుండుబాల మాం
బా గజయానగర్భజుఁడురబంధు జనాదరణుండు శత్రుచ
క్రీ గరుడుండుచిన్న మునిరెడ్డి తనర్చెను సగ్గుణోన్నతిన్. 14

సీ. వసుధ నాగుమిరెడ్డిరవంశజుడైన చె, న్నారెడ్డి వరునకురనందనుండు
సదమలగుణుండు కృష్ణారెడ్డి పెద్దచ్చు, మాంబగర్భమున బ్రియంబుతోడ

గనియెఁజిన్నాగ మాంబనువెండి నారాయ, కాఖ్యరెడ్డింద్రుఁజిన్నాగమాంబ
చప్పిడి వంశ సంజాతునిఁ బెద్ద రె, డ్డింద్రునివరియించిరయెలమిగనియె
శ్రీరమాధవ పాదసంసేవనాత్తు, ననఘు వెంకటరెడ్డింద్రునతికృపార్ద్ర
చిత్తునీతని సత్కిర్తిఁజెన్నుమీర, సభలఁగొనియాడఁదగదెయ్యారత్నాతలమున. 15

సీ. జంబులవంశదుర్గ్ధాంబుధికిం బ్రీతి, నలరారురాకాశశశాంకమూర్తి
యైనవెంకటరెడ్డిరకాత్తుఁజుండెదాన, ధర్మతత్పరత నత్యంత మొనరి
నట్టియప్పణ్యాత్మనకు రామరెడ్డికి, నెఱుకలమ్మయనంగర నెసగుపుణ్య
వతియందు జన్మించిరసతతంబుదేవ వి, ప్రార్థనాసక్తుడైరయలరువాని
ననఘువెంకటరెడ్డింద్రునాశ్రితావ, నాధ్యుదళితారి వర్గు దరయార్ద్రచిత్తు
నంబురుహనాభ పాదపద్మైక చింత, నునిలసత్కిర్తి నెన్నఁగారజనదెపుడమి. 16

సీ. చప్పిడివంశ సంజాతుఁడౌ సుబ్బి రె, డ్డికినేవురైరి పురత్రకులుఘనులు
ప్రీతిపెదపద్మేశ్వరెడ్డి చినపద్మేశ్వ, రెడ్డిపైరైరి పెండ్లింగమమున
ననఘుల నావెంకటాంబ చెన్నాంబల, నావెంకటాంబయందలరఁగలిగె
మునిరెడ్డిచెన్నాంబరకును సుబ్బిరెడ్డి సం, జననమందెను నిందూజంద్రజూటు
పూజనాసక్తచిత్తుఁడూపుణ్యుడమరు, పెద్దపద్మేశ్వరెడ్డికిఁబ్రయసుతుండు
గాగవెలసిన మునిరెడ్డిరత్నాతలమున, నితని సత్కిర్తిసభలలోనెంచఁదగదె. 17

క. వీరందఱు సుకృతగుణో, దారులు కాశీప్రయాగరద్వారకమున్న
భూరి త్కేత్రములన్నియుఁ, గోరిక సేవించినట్టిగురుపుణ్య యుతుల్. 18

చ. సతతము ధర్మకార్యములసలెప్పడు వార లనారతంబు స
మ్మతినిఁ బురాణముల్ వినుచుమానుగ దీనజనాల్ఁబ్రాహ్మణ
ప్రతతి నభీష్టవస్తు నికరంబులఁ దన్నెడు వారుసత్కృతో
న్నతులగు వారు వీరొక దీనంబుననన్ను మహాదరంబునన్. 19

ఆ. పిలువబంచిత క్షీరయలరంగఁ జిన్నదం, డ్లూరివందిరాట్సరముత్కరమునఁ
బేరుఁగన్నవాఁడరవారయ సుబ్బరా, ట్కవివరేణ్యయంచురగౌరవించి. 20

మ. నయమారంగ బురాధికారియగు చెరన్నారెడ్డి నీతో బహు
ప్రియమా మాఘపురాణముం జదువ భారత్రింగాన మాంధ్రీకృతం
బయియుండంగను దానినీవయినఁ జేరయంజాలుదే నాఁగృహో
దయు రాముందలఁపోసి చేసితటులందానింవినం జేయవే. 21

తే. అనినప్రముదితహృదయుఁడనగుచుసాంత, ముగనువినఁజేయవినియుసంపూర్ణభక్తి
గబ్బముర్విని వెలయింతుఁ గనిరివీరి, కీర్తిరవిచంద్రతారకాస్ఫూర్తిఁగాగ. 22

క. అనయంబుఁబ్రోవుఁడోసుర, మునినివహస్తుత్యులారశపురదైవములై
చనురామ హనుమలారా, ఘనకరుణా కలితహృదయశ్రవణమలజలారా. 23

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్లోకము.

రామం జనకాత్మజా కుచతటి శ్రీగంధ పంకాంకితో
ద్యత్కాంతి ప్రవిశాల వక్షమమలం శ్రీకంఠసంసేవితం
రాకాపూర్ణ సుధాంశు బింబవదనం రాజత్కృపాంభో నిధిం
ఆకర్ణా యతలోచనం రఘుసతేత్వాం సర్వదాహం భజే.

శా. శ్రీమద్దివ్య సుఖాప్తి కైకొలుతునీ ర రేజాప్త వంశోద్భవున్
రామున్ సన్నతిమాత్ర భక్తజనవా ర ప్రావనోద్దాము సు
శ్యాముంఘోర నిశాట పాటనమహా ర ద్యద్భీమ సంగ్రాముఁజే
తో మోదంబునఁ గీర్తికాము సుగుణ ర స్తోముఁ గృపా భామునిన్.

1

ఉ. ఆతతభక్తి మ్రొక్కెదన ర హర్షిశమున్ సురమాని వంద్యవి
ఖ్యాతగుణ ప్రపూతకుని ర జాధిప రామనరేంద్ర చిత్తసం
ప్రీతకు లోకమాతకఘ ర బృందవి ఘాతకుఁ బాలితాశ్రిత
వ్రాతకు రావణాద్యసుర ర భంజన కారణమైన శీతకున్.

2

క. భరతునకు లక్ష్మణునకుం, గురుమతి శత్రుఘ్నునకునుఁ ర గుటిలా సురసం
హరణోద్య ద్విక్రమబం, ధురునకు వాయుజనకేన ర తుల్ఘటియింతున్.

3

ఉ. అంజలిమోడ్చి దేనుతుహి ర నాద్రిసుతా హృదయాను మోదికిన్
గుంజరదైత్యభేదికిన ర కుంతితవేగ మహాహృష సాదికిన్
మంజుల సత్యవాదికిస ర మంచిత వేదరహస్య వేదికిన్
సంజనిత ప్రమోదవిల ర సంతతిన్ యలసుప్రసాదికిన్.

4

- ఉ. పాయని భక్తిఁజిత్తుమునఁ శ్రీ బ్రస్తుతులేను ఘటెంతు సంతతం
బాయమరాద్రి కార్దుకుఁ బ్రీ శ్రీ యాంగనయైన నతేప్పితార్థసం
ధాయినికీ నిశుంభఁబుత శ్రీ నాచయ సహన నప్రచండికా
త్యామనికి న్నుదంబున ని శ్రీ తాంతశుభం బొడఁగూర్చి ప్రోవఁగన్. 5
- చ. నిరతము సన్నుతింతునలి శ్రీ నీవరపీఠము నన్వసించివా
క్తరుణిని తాంతసంభ్రమమె శ్రీ దంబాదలందనుఁ గొల్వనున్నశం
బరరుహ జాతునింబృథు కృ శ్రీ పాసముపేతుని నేనొనర్చునీ
గురుతర కావ్యరత్నమున శ్రీ కుం గృపతోడఁ జిరాయు వీయఁగన్. 6
- క. వాణికిపీణాపుస్తక, పాణికిసిజ వేణిరుచివి శ్రీ భంజితమధుప
శ్రేణికిసంతతనుత గీ, ర్వాణికి వందనమొనర్తు శ్రీ వాక్కుద్ధికినై. 7
- క. సంతత మభివర్ణింతు ని, తాంతదయా స్వాంతునేక శ్రీ దాతు మదినిర
భ్యంతరముఁగ మత్కృతిఁదా, సాంతం బొనరించుటకును శ్రీ సదమలఫణితిన్. 8
- క. ఉదయంబున ద్రుహిణుండై, పదఁపడి మధ్యాహ్నమునను శ్రీ ఫాలాక్షుండై
వదలక సాయంవేళ ను, విదితంబుఁగ విష్ణుడౌన శ్రీ విత్తుని భజింతున్. 9
- ఉ. వ్యాసుఁబరాశరాన్వయవి శ్రీ భానుశ్రుతి వ్రజభాగకారకా
భ్యాసుఁదపోవీలాసునిర శ్రీ తాంబురుహేక్షణ పాదభక్తి వి
శ్వాసుఁగృపా నివాసునని శ్రీ శంబుభజింతు మదీయ కావ్యవి
న్యాసమునందనూనలలి శ్రీ తార్థపద ప్రతిపాదిఁ గామదిన్. 10
- క. నిరతము సన్నుతిఁజేసెదఁ, బరమకృపా కరునివ్యాస శ్రీ వరసూనునవాం
బురుహదళాక్షునిభక్తి, స్ఫురణం భజియించుశుకుని శ్రీ మునిత్ర్యంబకునిన్. 11
- చ. వెలయను తింతుసంస్కృతి క శ్రీ వీంద్రులఁగాలి కరప్రసాదుని
ర్కలు భవభూతిమల్లాణునిరమాఘమయూరునిఁ జోరుభారవిం
దలఁకొని హీరుబిల్వాణునిరదండిని బాణమురారి సద్య శో
జ్వలుజయ దేవునాదికవిరసత్తము రామకథా ప్రకల్పనున్. 12
- తే. ఆంధ్ర కవిధూర్జటులనన్నరపాద్యశంభు, దాసుఁ దిక్కనశ్రీ నాధుఁడలఁతుఁబోత
నార్యుఁ బెద్దన రామ భరద్వాజరామ, భూషణాదుల విద్యావిభూతియుతుల. 13
- ఉ. ఒప్పులఁ గప్పిపుచ్చి వికరటోక్తులవాకొని సభ్యులందఱన్
గుప్పున నవ్వఁజేయుచు నశగుండగు నంచన కొండుతప్పు నే
చొప్పుననైనఁ బట్టి సరశసుల్ విరసంబుఁగఁ జూడఁచూడకే
యొప్పుఱికించు దుర్మతులరకుర్వరనానె సుధీసమాఖ్యయున్. 14
- మ. ననుఁబాల్యంబునఁ బెంచి విద్యల ననూనప్రీతితోఁ జెప్పి చ
య్యనఁచందో విదుఁ జేసినట్టి నిజవిరద్యామోదితా స్థానధీ
జనసంతాను మదీయమాతృ భగినీరస్వామిన్ నుతింతుంగురున్
మనమారం గను రామరాజసుకవిన్ మద్వంశ విఖ్యాతునిన్. 15

సీ. గురుతరశాతమగోత్ర ప్రపూతుండు పశుపర్తి వంశ సంభవుఁడునుఁడు
పినసుబ్బరాజునకునుతనూ జుండత్తు విద్యావిదుండయిరవెలయుపెద్ద
శేషమరాజ మనీషికిననుజుండ గ్రజుఁడుధీనిధిరామరరాజవరున
కైమమ్మనల్వరసమ్మగమాంబయం దమరంగసుబ్బరారాజాహ్వయులనుఁ
గాంచి మోదించెనెవఁడాయీదంచితాతి, శాంతిశీలుని సద్గుణజాలునమలు
సంస్కరించెద నాత్త మజ్జనకుభక్తి, బిన్న శేషమ రాజాఖ్యురబృధులయశుని. 16

క. అనియిష్ట దేవతాస్తుతి, యునుగీర్వాణాంధ్రకవిజనోత్కరవినుతిం
గొనకొని కుకవినిరాకృతిఁ, దనరంగమద్గురువినుతి మురదంబుననేను. 17

వ. కావించి వెండియు. 18

తే. కాళిదాస మయూరాదికవులకైన,
గలవు తప్పులనంగ నశ్మయలకులేవె
యనుచుఁ బల్కిన కాకునూర్యప్పసుకవి,
పలుకుఁదలఁపోసి మదిదయాపరతఁజేసి. 19

శా. నానాగ్రంథ విమర్శకుల్ కవులనశ్మప్రాప్త మేధావిధుల్
జానై యూభరతోద్విలోఁ బ్రకృత కారలంబున్న వారాయభి
జ్ఞానల్ భావి కవీంద్రులుం గృతినిదోషంబున్నచో దిద్ది స
న్తానింపందగ దిద్దరాస యెడలకొరమన్నింపఁ బ్రార్థించెదన్. 20

—(*) కవ్యాశయము. (*)—

వ. అని యిట్లాధునిక భావికవుల బహుకరించి యెద్దేని కబ్బంబొండు గావింపనున్న
యెడ మత్పూర్వ సుకృతంబున శ్రీరామ భద్రానుగ్రహంబు కలిమి మాఘ
మాహాత్మ్యంబు లభింప నప్పడేను. 21

ఉ. ఇమ్ముగఁ జెప్పిరామునకునిచ్చి కృతార్థత నందనెద్దియే
నిమ్మహి నొక్క పుణ్యకథనేనెమకం గమకించుచున్న నా
కిమ్మెయి నిద్దిచేకుఱుటరలెంతయు శ్రీరఘురాము సత్ప్రసా
దమ్ముగు నివ్వధిఁగృతి మురదంబునఁ దానెఱ వేఱుగావుతన్. 22

వ. అని నిస్సయించి సప్త చత్వారింశాధ్యాయంబులు గల యిక్కథ రామగిరి సింగన
పద్మపురాణోత్తర ఖండంబున వింశత్యధ్యాయంబులుమాత్రఁ దెనుంగించి కడమ
యవి తెనుగింపఁడేను సమగ్రంబుఁగా నాంధ్ర పద్యగద్యాత్మకంబుఁగావించి. 23

క. లోక ప్రఖ్యాతంబగు, నీకథమా ఘమునభక్తిరనెల్లరుఁజదావం
గైకొన మాఘపురాణా, ఖ్యాతంబై యొప్పుఁగాకరయవసీస్థలిలోన్. 24

గ. అని. 25

శీ. సరవినర్గాది ఘంచ లక్షణములిందు, లేక యుండిన సతతంబులోకమిట్లు
వలుకు కతమునవిఖ్యాతిరవెలయునామ, మేజగ త్పూతమగుదీనిరకిడదనేను. 26

. ఇవ్విధంబున.

—(*) షష్ఠ్యంతములు. (*)—

- క. సార సమిత్రకులాంబుధి, కైరవమిత్రునకు కలుషశ్రమనకాననదు
ర్వారాగ్ని హోత్రునకు సుర, చారణ గంధర్వవినుతశచారిత్రునకున్. 28
- క. దళితాసుర సంహతకిం, జలజాత వ్రభవవినుతశసదమలమతికిన్
గలితా నర్మమణీని, రల్లభూషా నివృతతనూసశమంచద్యుతికిన్. 29
- క. ధీరునకు నవ్యతులశీ, హారునకు ఖరామరాహితాటోపబృహ
ద్వాదిధర కాండచండస, మీరునకు విదారితారీమృథవీరునకున్. 30
- క. గోత్రాహి తావనునకును, మిత్రాన్వయ పావనునకుమిహికోర్వీభృ
త్పుత్రీ సంభావిత లో, కత్రయ పూతాభిధానశకసుభావునకున్. 31
- క. కరుణాగుణ ధామునకుం, బరివీక్షిత సకలలోకపరిణామునకున్
వరరూప కామునకు ను, స్థిరకీర్త్యుద్దామునకునుశ్రీరామునకున్. 32
- వ. సమర్పితంబుఁగా నే నాథ్రంబున రచింపంబూనిన శ్రీమ న్మాఘపురాణంబునకుఁ
గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 33
- ఉ. శ్రీరఘు వీరదుష్టజనశింధురసింహ కిశోరసత్యసం
చార భవాంబుభృన్నిచయశచండనమీర విరాధదైత్య సం
హార యశోవిచార మణిశమండిత నూత్న విభూషణప్రభా
స్ఫారథ రాత్తజాహృదయశసారసనద్ద విహారరాఘవా. 34

—(*) కథా ప్రారంభము. (*)—

- క. అవధారు నైమిశము నాఁ, బ్రవిమల మగు పుణ్యభూమిపదపండితానుల్
భువనప్ర పూతమగునొక, సవనము సత్రాఖ్యద్వాదశబ్రాహ్మణ్యధియున్. 35
- వ. కావింపఁ బ్రయత్నించి రమ్మఖంబునకు. 36
- చ. ఘనుఁడసి తుండుదేవలుఁడుకాశ్యపుఁడుం భృగుఁ డత్రిపైలుఁ డ
త్యనఘుఁడు వామదేవుఁడు మహాత్మ కులార్త సుమంతగౌతముల్
శనిశర భంగపర్వత పిశంగహారీత సుతీక్షణశక్తికం
కణసుమతి ద్విపాదవసుశకణ్వరధీతర రైభ్యముద్గలుల్. 37
- సీ. జాబాలికాణాదశౌనకాపస్తంబ మాండవ్యసత్యధూమ్రసలిలాద
కాత్యాయనాగస్త్యశకపిలకాణేకపా దులుపరాశరశంకురధూమపులును [రుండు
పురుండు మంకుండుబభ్రుబుధుండు పంకుండుసం కృతియు విధ్రువాక్యశయతీశ్వ
కౌండిన్యకౌశికశగర్గకండువ్యాస జమదగ్ని పక్వపాశశధరఋషులు
విష్ణువర్ధనపారగశ్వేతబాహు, పటులు శాండిల్యుండునుభరశద్వాజుండుగ్ర
శీలుండు ద్దాలకుమమహాశీలుండా వి, భాండకుండును బోధాయశ్రనుండుమఱియు.
- వ. ఆమలక ప్రియశతాతపమంత్ర విదూర్ధ్వ బాహు నారద జరత్కారపార కలా
ధర కరుణగాలవకటు శతానంద విశాలాక్ష మహాకాయ మహాగ్రీవ మహా

బాహు మహాసేన కైవల్య కల్పాంత కాలాగ్ని రుద్ర శ్వేతాశ్వతరు మహా
దరాదులు మఱియుఁ బెక్కండు బ్రహ్మతేజోధనులు వేదవినులు జపయజ్ఞాది
ప్రవర్తనులు లోకసంరక్షణాను రక్తులు నగు మునీంద్రులు గోమతీతీర్థ సవన
శాలకు శిష్య ప్రశిష్యయుతంబుఁగా జేరి రయ్యవసరంబున. 39

— శౌనకాదులకడకు సూతుండు వచ్చుట. —

శా. ఆయజ్ఞంబునుఁ జూడఁగా నటకును శ్రద్ధలీలవిచ్చేసె సు
శ్రేయుండాత్మవిదుండు శాంతినిధిని శ్రద్ధింతుండు మానివ్రజ
ధ్వేయుం డందఱుఁజూచి తన్మతుల మో శ్రదింపంగ నెంతేనినా
పాయోద్యచ్ఛు భదాభిలాషి సుగుణ శ్రవ్రాతుండు సూతుండుతా. 40

వ. మఱియు నతండు జటావల్క లాంబరధరుండును సర్వాంగలిప్త భస్తుండునుఁ
ద్రిపుండ్రాంకిత మస్తకుండు రుద్రాక్షమాలికాధరుండు సదానందుండు సర్వభూత
హితుండు జితేంద్రియ జితక్రోధుండు జీవన్ముక్తుండు వ్యాసప్రసాదావగత సర్వ
శాస్త్ర పురాణేతిహాస స్మృతియుతుండునై వ్యాసోపమానుండు నగు నమ్మహా
త్తుండు చనుదెంచిన. 41

చ. మునివరులెల్ల విస్తయము శ్రమోదము చిత్తములం దలిర్పన
య్యనఘున నూనభక్తివిన శ్రయంబులతోడుత సత్కరించి చ
య్యననుచి తాసనంబిడిన శ్రమమునినాథుండు వారికెల్లవం
దన మొనరించి యాజ్ఞగొని శ్రతావసియించెద దాసనంబునక. 42

ప. అట్లు సుఖాసీచుండైయున్న సూతు నవలోకించి శౌనకాదిముని వ్రాతంబు పరమ
హర్ష సమేతంబై యిట్లనియె. 43

క. మునినాథ మీ కృపారస, మునఁ బదునెనిమిది పురాణ శ్రములు తుదిముట్ట
వినియుంటి మిప్పుడేదై, ననువినఁదగు దానిదెల్పు శ్రనాగనతండుక. 44

క. మునివరులఁ జూచియిట్లను, వినుతాత్మకు లారమీరు శ్రవిద్వాంసులుమీ
యనుపమ కారుణ్యంబున, మునుదెలిసిన యాడ్కిఁదెలుప శ్రమునుకొనువాడక. 45

వ. అనిన మునీంద్రు లిట్లనిరి. 46

సీ. బ్రాహ్మ్యంబుపాద్యము శ్రవైష్ణవమునుశైవ, భాగవతంబులు శ్రపరమనియతి
వెలయంగమున్నుభ శ్రవిష్యత్పురాణంబు, నారదీయమునువి శ్రన్ననువెలర్ప
ననఘమూర్కడేయ శ్రమాగ్నేయబ్రహ్మకై, వర్తలైంగవరాహ శ్రవరపురాణ
రాజముల్ స్కాందముశ్రమణవామనకౌర్మ, మాత్స్యముల్గురుడబ్రహ్మాండములన
మొనయునష్టాదశపురాణ శ్రములనుచాల, వింటిమందుద్వితీయమై శ్రవెలయుపాద్య
మదియునేబదియైదువేరలై నగ్రంధ, సంఖ్యగలయదియనినీవు శ్రచక్కనుడువ. 47

వ. అట్టి పాద్యంబునందుఁ గల మాఘ మాహాత్మ్యంబు. 48

క. వినియుండి యిపుడువెండియు, మనమున వినఁగాంతువొడమె శ్రమాఘంబునున
జ్ఞననుతరాఁ దొడఁగెనుమా, కనువారఁగ దానిఁదెలియ శ్రనానతినిమ్మా. 49

- చ. అనవినిరౌమహర్షణి ప్రి త్ర యంబున మానులఁజూచి పల్కెనో
యనఘమ నీషులారభవ త్ర దాత్ర లఁగోరిన దానినే నిటన్
మునువచియింపవచ్చితి స త్ర మున్నతి మీరును నాతలంపుచొ
ప్పునవినఁ గాంక్షఁ జేసితిరి త్ర పోయిక నేమివినుందు పేర్చితోన్. 50
- ఆ. మానివర్షులారత్రమాతం ద్రి యగురోమ, హర్ష శాణ్యమానిత్రయంతవాని
కనుఁగు శిష్యవరుడత్రనై యధోక్షజనంశ, జనితుఁడై నవ్యాసత్రమునివతంసు. 51
- క. పరమాను గ్రహమునకును, ధరఁబాత్రుఁడ నైననాకుత్రాపసవర్షుల్
గురుమతులు మీరుకోరిన, వరకథలెం తయును తెలుపత్రభాగ్యముకాడే. 52
- తే. అనుచు కథకునుప్రారంభత్రమాచరించి, మొదల నోంకారమునకు ద్రిత్రమూర్తులకును
బ్రాహ్మికిని విఘ్నపతికిఁ బరరాశరాత్త, జనకు వందన మొనరించిత్రమునులఁగాంచి. 53
- క. మునులార మీరునన్నడి, గినయట్లుం గురువశిష్ఠుఁ త్ర గేవలభక్తిం
దనరిదిలీ పుండడిగిన, వినిపించె నతండుదాని త్ర వినిపింతుఁదగన్. 54
- క. ఏమానంబున ప్రజకు మ, హా మోదమునం బ్రభాత త్ర మందగుస్నానం
బేమఱక మోక్ష మొసఁగెడు, నామాఘ మహత్వ మొనరు త్ర నాకర్ణింపన్. 55

—(*) సూతుండు శౌనకాదులకు మాఘమహత్వముం జెప్పట. (*)—

- సీ. సంతతాంచంద్రమా త్ర సత్పూరుషోత్తమ భూయిష్ఠమైవిష్ణు త్ర పురమనంగ
మహితశంకరసర్వ త్ర మంగళావస్థమై పరిధవిల్లుచుయశో త్ర వతియనంగ
కమనీయవాక్సమా త్ర కలితైకచతురాస్య వాసమైద్రుహిణపూ త్ర ర్వరమనంగ
వలనొప్పవిబుధసం త్ర వాసమైనరతంబు నగవైరిపుటభేద త్ర నంబనంగ
పుణ్యజన సుస్థిరంబర్థ త్ర పూర్ణమై కు, బేరనగరంబు నాగన త్ర వితరముం భు
జంగసంచార మగుచుఁజె త్ర లంగిభోగ, వతియునాఁబొల్చు సాకేత త్ర పత్తనంబు.
- మ. నగరీగోపుర పం క్తియీర్ష్యదివిజేం త్ర ద్రస్వర్ణ సౌధాధికా
ధ్వగతిం బూనఁగఁబోవఁ దత్పరిఘ పా త్ర తాళంబు భేదింపమున్
నిగమింపన్ నడుత్రోవలందుడు ఘణల్ త్ర నిష్పన్నముల్ గాగఁబోఁ
దగదం చంతకునిల్పుగైకొనెని తాం త్ర తానూన శాంతస్థితిన్. 57
- సీ. బహుముఖంబులవచో త్ర ప్రౌఢిగైకొనియున్న యజుమెచ్చరచ్చటి త్ర ద్విజవతంసు
లగిశేతనిడిధను త్ర వజలుఁడైనట్టిభా, ర్గవునెన్నరచ్చటి త్ర త్రత్రకులులు
నెఱిమూడుమూళ్ల పా త్ర లఱలున్న శ్రీదుఁబే, క్కొనరచ్చటంగల త్ర కోమటిడు
లొకహాలం బున్న హాళికుఁడౌ నెయనిచూడ, రచటిశూద్రులుప్రలంఠబాసురారి
నల్లకరులభ్రగజమును త్ర వెల్లవరచు, వారువములందును చెచ్చిత్ర త్ర పమ్మునొంచు
నుగురధంబులు తిరుణాళ్లఁబరిహాసించు, నచటియువతులు నవ్వుదురమరసతుల.
- సీ. తనప్రతాపస్ఫూర్తి త్ర కినుఁడాత్మ శంకించి, ప్రతిదినంబపరది త్ర గ్వర్తిఁగాగ
తనసముద్యద్ధీర త్ర తకుమేయమందరా, గములజస్రమునిశ్చ త్ర లములుగాగ

తనభీమవిక్రమం శ్రీ బునకుల్కి-గహనాంత, రానువర్తనములా శ్రీ హరులుగాగ
తనదువిశ్రాణనం శ్రీ బునగాగఁగా లేమి, పర్జన్యఁడద్రుల శ్రీ పాలుఁగాగ
తనజగద్వంద్యమా నైక శ్రీ ఘనవృషప్ర, వర్తనంబునక సదయి శ్రీ భానుజుండు
తలఁగి యొకదిక్కునంబడి శ్రీ దాగతినదు, సద్యశోరుచిఁగందఁగాఁ శ్రీ జందురుండు.

ఉ. రూపితవిశ్వదీపుఁడు వి శ్రీ రోధినరేంద్ర విఖండనక్రమా

టోపుఁడు మారరూపుఁడుఁ బ శ్రీ టుప్రధనక్షయ కాలభూమి భృ

చ్చాపుఁడు సూర్యవంశకల శ్రీ శాద్ధినిశాపుఁడు వొల్చునుర్విని

రేపుఁడు రుప్రతాపుఁడు ది శ్రీ లీపుఁడుకీర్తి కలాపుఁడెంతయున్.

60

ఆ. ఆదిలీపభూమి శ్రీ పాగ్రణిదేవతా, వినుతముఁగనుజన్న శ్రీ మొసరఁజేసి

యవభృథాపరమున శ్రీ నయ్యయోధ్యాపుర, మొప్ప నేలుచుండి శ్రీ యొక్కనాడు.

తే. పొలముకాఁడులెల్ల ద శ్రీ న్నెలమిఁజేరి, దుష్టమృగబాధసస్యసం శ్రీ దోహమణగె

త్వరిత మాఘేటముంబూని శ్రీ వానినులుము, సేయకుండినఁగలుగదు శ్రీ సేమమనుడు.

సీ. మురువైనయపరంజి శ్రీ సరిగంచు తెలిపట్టు, పావశిరోవీధి శ్రీ నీవిజ్ఞాప్తి

తఱుకారు కెంపుతా శ్రీ లులనిగ్గుఁదులకించు, మురువులజతఁగర్ణ శ్రీ ములనమర్చి

గరుడపచ్చలకీలు శ్రీ కడియముల్ మణిముద్రి, కలుఁగరంబుల వ్రేల్ల శ్రీ నలవరించి

పసపువన్నియదట్టి శ్రీ పలుమారుమెల్కులుఁ, వడఁగౌనబిగ్గఱ శ్రీ వలయపరచి

శరశరాసనకుంతప్రా శ్రీ సత్కురిముస, లాదిసాధనచయముధ శ్రీ రాధిపుండు

రమణనమ్మగ యాప్రయాణమునఁబూని, నగరి మొసనిల్వఁజూచివిశ్నచువెలర్ప.

చ. నిగనిగ మించుకృత్రిమ మ శ్రీ నీముఖపట్టము పక్కితేనితాల్

దెగడు పసంబొసంగిన ఖ శ్రీ లీనముఁపక్కెర పీలికుంచపుం

జిగిలి తురాయివారసిక శ్రీ జీనునమర్చిన వేగనిర్జితా

శుగ మొక సైంధవంబధిపు శ్రీ చోటికిసాహిణి తెచ్చినిల్వినన్.

64

తే. జయజయేతిని నాధముల్ శ్రీ చటులతూర్య,

రవములంభోజగర్భాండ శ్రీ మవియసేయ

శుభముహూర్తము నందుభూ శ్రీ విభుఁడుఘోట,

కోత్త మాహాధుఁడైముచ శ్రీ ముత్తలింప.

65

వ. కిరాత సైన్యంబులతో వనంబునకుంజని యంద.

66

— ❧ — దిలీపుఁడు వేటకై వనంబున కేగుట. ❧ —

క. ఉరువనకుంజంబుల భూ, ధరకందరములనుఁదటులఁ శ్రీ దతనిర్పరిణీ

వరతీరోన్నతనిన్ను, స్థిరలన్ వెండియును వివిధ శ్రీ సీమలఁగలయన్.

67

వ. నానావిధ వాద్యంబులతోఁ బోటరులగు వేటరులుఁ జోపువట్టు నట్లొనరించిన.

ఉ. ఘోరతరక్షు ఖడ్గహరి శ్రీ కుంజరభల్లుక భూరి మాయుభూ

దారకురంగ శల్యశశ శ్రీ తండములుం ద్విపికోక సైరిభో

దారమృగావలుల్ మిగులఁ శ్ర ద్రాసమునన్ వడిఁబాటఁ జొచ్చెదు
ర్వారబలంబుమైభవక శ్ర వారమువేటరు లోలినఁటఁగన్.

69

క. అప్పుడు గుణటాం కృతిదివి, గప్పంగా వించికూర్చి శ్ర కాండములహరిన్
రొప్పుచుఁబార్ధివుఁడుగుటిం, దప్పక పరిమార్చుఁదొడఁగి శ్ర తన్మృగసమితిన్.

70

క. ఉరుతిగ్లాశుగవితతిన్, హరిదశ్వా న్వయవిభుండు శ్ర హరిసదృశుండై
హరిదంతరములఁబాటెడు, హరిపర్గము నణచెవ్యాధు శ్ర తానౌననఁగన్.

71

క. పెల్లుఁగఁదును మాడెనుసిత, భల్లములం భల్లములను శ్ర వడిభూదారుం
డల్లసభూ దారంబుల, డుల్లన్ శల్యములమహిఁ గ శ్ర డున్ శల్యములన్.

72

క. కొంజక భంజించెన్ నృప, కుంజరుఁడా కుంజరములఁ శ్ర గొనిఖడ్గమువే
గంజనిఖడ్గ ప్రతతుల, సంజనితా మోదమగుచు శ్ర సైన్యముఁ వొగడన్.

73

క. విశేసన యొనరించెన్ బహు, శశములఁ దూలించెఁబెలుచ శ్ర శార్దులములన్
నశియింపఁజేసె మృగతతి, నశనిఖరోద్యత్పరశ్వ శ్ర ధాదులచేతన్.

74

వ. మఱియు నఖండ బలోవేతుల క్కిరాతులసి పరశుపట్ట సభిండివాలకుంత తోమ
రముసల ముద్గరక్షురికాది సాధనంబులంగొని జవామేయంబులగు సారమేయం
బులతోఁ దఱిమి పెక్కుమృగంబుల నుక్కణించిరప్పు డయ్యాభేటంబు వధిత
పశుప్రకరంబై యజ్ఞవాటంబును నికుంచిత వంచకంబై రాజద్వారంబును విదా
రిత భూదారంబై పరశురామ సంగ్రామంబును శల్యప్రభేదనంబై యుధిష్ఠిరా
యోధనంబునుం బురుడించుచుండె నట్టియెద.

75

చ. ఒకమృగ మానరాధిపు మ శ్ర హోగ్ర శరంబున నొచ్చిపాటఁ ద
ప్పకవెను వెంటనే పఱచి శ్ర పార్ధివుఁ డంతట మత్తబంభర
ప్రకరవిరావ భీతవన శ్ర బర్హికులా కులితంబుఁ కోటర
స్థకరటశాత్ర వోత్కరని శ్ర తాంతరవ స్వనితంబు వెండియున్.

76

మ. చకితేనౌ ఘవిలంఘ యానముగు దం శ్ర ప్రాభీల దంష్ట్రితర
క్షుకశార్దుల వృకాదిదుష్ట మృగసం శ్ర త్రోభంబు ఘోరేభద
న్యకరోరోరు నఖిప్రభిన్న మదవ శ్ర చ్చుండాల ముక్తామణి
ప్రకరప్రకటము గ్రసర్పనికర శ్ర ప్రాప్తావ నీగర్తమున్.

77

మ. వరవిద్యాధర సిద్ధకిన్నరవధూ శ్ర వారైక సంగీతన
వ్యరసానందచలీ కృతాత్మఫణదు శ్ర శ్వభ్రాహి రాడ్వారమున్
ఖరశార్దుల నఖాగ్రభిన్నమృగ ర శ్ర క్తార్ద్ర స్థలాధార మ
త్యురుకాంతారము ఘోరమొక్కటియు వ్యా శ్ర ధోపేతుడై సొచ్చియున్.

78

క. కుందేళ్లపైని కుక్కలఁ, బొందుపడన్ విడిచివేట శ్ర బోయలు మిగులం
గ్రందుఁగొని యార్వనపుడా, సందడిమృగ సమితిసరభ శ్ర సంబునలేవన్.

79

వ. మున్నుఁ బఱచిన మృగంబువెంట నృపుండుఁ దగుల్పడియెఁ బదంపడి మృగయు
లును మృగంబులంద్రుంచి యధిపు వెంబడించిరట్లువా గురుల శరంబులంబడక

చిత్రసంచారంబుఁ నేయు హరిణంబుఁ వెనుకొని బహుదూరముంజని యొక్కజల
విహీన మహాగహనంబున మిక్కుటంబగు డప్పిడసి నీరారయుచు సూర్యుఁ
డాకాశమధ్య గతుండగు నంతలోఁ దిరిగి తిరిగి యొక్కయెడ. 80

చ. గురుకవి రాజసంగతినిఁ శ్రీ గోరి గ్రహాధిప మండలంబుఁగా
నుగుతర శంఖపద్మమక శ్రీ రోత్కటకచ్ఛప యుక్తమైధనే
శ్వరుసద నంబుఁగాన నిమి శ్రీ షాస్పదమై త్రిదివంబుఁ గాని రం
తరమున గాధపూర్ణ భువ శ్రీ నస్థితమైమహి తార్ణవంబుఁగాన్. 81

చ. అమరిన దానినొక్క కమ శ్రీ లాకరముంగని సమ్మదంపుఁ జి
త్తమున ధరావరోత్తముఁడు శ్రీ దారతగాల విధుల్ దదీయనీ
రముల నొనర్చివ్యాధనిక శ్రీ రంబునుఁదాను సమంచితాంబువుల్
గ్రమమునఁ ద్రావియవ్వన ఫ శ్రీ లంబులఁదృప్తి పహించినంతటన్. 82

క. నీరేరు హాక రాంచ, తీరంబున భూవిభుండు శ్రీ ధృతిదనవారల్
భూరి ధరాజచ్ఛాయలఁ, గోరికఁగూ ర్చుండివిహిత శ్రీ గోష్ఠులనుండన్. 83

క. రవియేగె నపరదిశకుం, గవిసికొ నెం దిశలనంధ శ్రీ కారంబపుడ,
య్యవనీశుఁడు ధను వెక్కిడి, తపురీతిం గాఁచెఁగొలనుఁ శ్రీ దామృగములకున్. 44

వ. మృగయులును మృగంబులువచ్చు మార్గంబులఁ గాంచుకొనియుండి రిట్లు గొంత
ప్రాద్దరుగ నాపవలువేటలం జిక్కక తక్కిన వరాహంబులా సరస్తటంబునంగల
తుంగముస్తల శృంగములంజిమ్మి క్రమ్మి చప్పరింపన మందయానంబున మందలుఁ
గొనిరానందు మృగయు లబ్బాపురందరుఁ డెచ్చరింప నచ్చలంబునం బెచ్చుకో
లలఁ గ్రుచ్చివై చె నప్పుడు. 85

క. ఒక్కటియుఁ దక్కిపోవక, యక్కజమగు పందులన్ని శ్రీ యటఁబడిచావన్
జక్క నడించెంజాపం, బక్కు తలాధీశుఁజేరి శ్రీ యందఱుమృగయుల్. 86

వ. బహుప్రకారంబులం బ్రశంసించిరంతఁ గొంతవడికిఁ బ్రభాతంబగుటయు. 87

ఉ. పూనిక నవ్వరాహముల శ్రీ బాందులుబోయలుఁ దేసరస్తటం
బాన్యపు డంతవీడి నిల శ్రీ యంబున కేగుచుఁ ద్రోవఁగాంచె వై
ఖానస సన్నతప్రధిత శ్రీ కర్త సమేతుఁ బ్రపూతుఁ శ్రీ పతి
ధ్యాన పరాయణాత్మక బృ శ్రీ హద్గుణజాతు హరీతునంతటన్. 88

—(*) దిలీపుఁడు హరీతమహర్షిం జూచుట. (*)—

తే. కాంచి యరుదెంచుమునికి మా శ్రీ ర్గంబునిచ్చి,
పాదపద్మములకుఁ మ్రొక్కి శ్రీ భక్తినిలువ
నమ్మఱుమహు డతనిని శ్రీ జాత నెఱిగి,
మేలుసేయఁగ ననియెభూ శ్రీ పాలునకును. 89

మ. ఇనవంశోత్తమ యేటికిట్లు సనెదీ శ్రీ వేతేర నానాఘసం
హననోగ్రంబు మహా శుభంకరము ది శ్రీ వ్యంబైన మాఘంబున

జనసంస్తవ్యము నౌ ప్రభాతసమయః సన్నానంబుఁ గావింపకీ
ఘనకాసారముఁ జేరి చేకొనవె మాః ఘన్నాన సత్పుణ్యమున్.

90

తే. అరుణుఁ డుదయాద్రిభర్త సింః హాసనమునఁ,
గొలుపుఁదీరంగ దివ్యాంబుః పులయమాఘ
మునము నింగినపుణ్యునిః మొనసిసురలుఁ,
గాని వినుతింఁపఁజాల రెః క్కాలమునను.

91

చ. అనుడు దిలీపుఁడమ్ముని వః రాగ్రణికిట్లగు మాఘమజ్జనం
బానరఁగఁ జేయవచ్చుఫలః మోమునివర్య ముదంబుమీరనా
కునువిని పింపుమీవలనఁ గోరివినంగల వాఁడనాగన

య్యనఘుఁడు మౌనిభూవిభుఁ బ్రిః యంబునఁ జూచి వచించెఁ గ్రమ్మఱన్.

92

క. నరవరభగవంతుండగు, హరిసర్వ జగంబుఁ బ్రామిః నట్టితమంబున్
విరియించి యిష్టఁబ్రాద్గిశ, నరుదెంచెడుఁ గథకుసమయః మగునేయిదియున్.

93

క. మునుమజ్జన మొనరింపుము, వెచుకంగడు వడినిఁబొమ్ముః పీటికినందున్
జనియవ్వ శిష్ఠునడుగుము, ఘనుడాతఁడుఁజెప్పినీకుః గల తెఱఁగెల్లన్.

94

చ. అనివన జాకిరంబునకుః నయ్యతిపోవుచు నుండఁజూచి య
మ్మచుజ విభుండుఁతోడ ననః మంచితబుద్ధి సరంబుఁజేరియున్
మునివరు నట్లుఁదోయములః మున్గి నిజాహ్నిక కృత్యమంతయున్
బనిఁగొని తీర్చిమౌనిఁబనుః పంగనువేటరు లెల్లఁ గొల్వఁగన్.

95

వ. పురాభిముఖుండై భేరి పణవకాహళాది రవమ్ములు భోరుకొన నగరోపకంఠ భూ
గతుండగుడు నిజప్రధాన పురోహితాదు లొక్క పట్టంపుదంతి నలంకరించుకొని
సపరివారులై మంగళతూర్యంబుల నెదుర్కొని నీరాజనంబులిచ్చి దంతావళాధిపా
ధుఁగా మహావైభవంబున రాజమార్గంబునందు భవనంబుసేరఁ దెచ్చునప్పుడు.

మ. పురనారుల్ మణిహర్త్య సౌధముల నః మ్మోవంబుతో నెక్కివి
స్ఫురదుద్యత్కర కంకణ ప్రకరరోః చుల్నింగిఁ బర్వంగభా
స్వరలాజాక్షతలున్ సుగంధ సుమముల్ వర్షించి రెంతేనభ
శ్చరకాంతాళి కరోజ్ఞ త ప్రసవ వః ర్షప్రక్రియం బొల్పఁగన్.

97

చ. ఒకకరమున్ నిజోదరతః లోపరినుంచి తదీయహస్తమం
దొకచెయి మోఁజెయిన్ నిలిపిః యుంచుకఁ దర్జని నాసికాగ్రమం
దొకజల జాయతాక్షీన్యపుః నూటుకచూడఁగ మందదృష్టినొం
దొకహరి ణాక్షీనవ్వెదనః మొద్దిసఖిమణిఁ జూచిచూపుచున్.

98

మ. గురువృత్తస్త నియోర్తుఁ గౌనులియ వః త్తోజస్థ హారావళుల్
తరళింపన్ దురునూడనంఘ్రికటకః ధ్వానంబుతో వచ్చిచె
చ్చెరనడ్డంబుఁగ నున్నబోంట్లఁ దొలఁగంః జేద్రొబ్బి వీక్షించె న
ద్ధరణీకాంతుని చూచిరంతికఁ పుఁగాంః తల్తద్వ ధూనంతమున్.

99

మ. నృపకందర్పునిఁ జూచి మనస్సధశరాశ్రీక వ్యధాఘన్నయై
చవలాక్షీమణి యోర్తువు స్ఫురనఁ బాశ్ర్వుక్షోణి బింబోష్ఠియే
మిపుడన్నం జతరంబుపై నునిచెఁ జేరయి కాబాధకౌ నేమొయం
చపుడూ హింపఁగఁ గారెకామినులు మాశ్రయావర్తన ప్రౌఢలున్. 100

శా. పౌరంద్రీ తిలకంబాకర్తు పసిపాశ్రపంజంక నెక్కించి భూ
దారుం జూచుచు నుండిబాల తనుబాశ్రధంబెట్ట వీక్షింపదా
తీరుంజూచినఁ గొందఱుందనకు బాశ్రధింపంగ నాలింపదం
భోరుద్ధోధర రూపునానృపల లాశ్రముంజెందియుం జిత్తమున్. 101

వ. ఇతైఱంగున పురకుత్త గాశిసీ వీక్షణోత్తమ పర్వాఖర్వ ప్రకాశ విలాస భాసురుం
డును వందిజవ బృంద కీర్తనా సందితుండును వారనారీలాస్య గీతావినోద
వీక్షణాకర్ణనుండును నగుచు రాజమార్గంబునం బోయి నిజభవనంబు సొచ్చునెడ
నవరోధవ రూధినులు నివిధ సీరాజనంబు లిడ నన్నియు గైకొని యంతఃపురంబు
జేరి యందు. 102

క. ఆరాతిరి సుఖనిద్రితఁ, డై రాజవరుండులేచిశ్రయఁటఁగల్యమునం
దాబుషి వచనములాత్తఁ, గోరినిజా చార్యుఁజేరఁ శ్రగొబ్బుననపుడున్. 103

క. వరమణి భూషాంబరములు, ధరియించి సితాశ్వబంధిశ్రతంబగురథమా
తురమునఁదే సారథిభా, స్కరవంశజఁ డెక్కిఁచిత్రశ్రచామరములతోన్. 104

వ. ఇరుఁగెలంకులఁ బరివారమ్మునడువ హితబంధుయుతుండై పురంబువెడలి మహా
త్తుండగు వశిష్ఠు నాశ్రమంబుచేరి. 105

—(*) దిలీపుఁడు వశిష్ఠాశ్రమంబున కరుగుట. (*)—

ఉ. కాంచెన్మౌనాలుఁ డంబురుహాశ్రగర్భసమానుఁ దదీయసూనున
భ్యంచిత యోగనిష్ఠు సతశ్రతాగమమంత్ర పటిష్ఠుమానిరా
ట్నంచయ వంద్యమాన ప్రకశ్రటావ్రతి మప్రతి భావరిష్ఠుఁ బ్రా
పంచిక ధర్మదూరగతశ్రభావగరిష్ఠు వశిష్ఠు నయ్యెడన్. 106

వ. అట్లుఁ గనుంగొని. 107

ఆ. సరిగరథముడిగ్గిశ్రసాష్టాంగమెఱగిన, సముచితముఁగమానిశ్రసత్కరించె
నంతసంతసమునశ్రనాహరీతునివాక్య, మునుఁ దలంచిగురునిశ్రకనియెనిట్లు. 108

క. మునినాథ మీకృపారస, మునఁజాతుర్వర్ణ్యధర్మశ్రములుదానవిధుల్
వినుతాధ్వ రాశ్రమాదులఁ, బనివడి వర్తించువిధులుశ్రవాయకవింటిన్. 109

మ. ఘనభక్తి వినఁగోరివచ్చితిని మాశ్రఘస్నాన సత్కృత్య వ
ర్తనముం దన్తహీమంబు మీవలన సశ్రత్యంబింతవై ఖానసుం
డనఘుండి వెఱిగింతునాగ గురువశ్రర్యాప్రతిమైచెప్పి ధ
న్యునిఁజేయం గదెయిమ్మహా సుకృత మేశ్రనుం బొందఁ గాంక్షించెదన్. 110

చ. అనవిని సంతసించి ద్రుహి శ ణాత జుఁ డిట్లను పార్థివేంద్ర పా
వనము మహాత్మమంబిదిశి శ వంకర మిమ్మహిలోన దీనినే
మనుజులుపూని సల్పినను శ మానకవారలు దేవకామినీ

జనములఁ గూడి స్వర్గమున శ సౌఖ్యములందుచు నుందురెప్పుడున్. 111

సీ. అనిశమ్ముగార్హస్థ్యక్రౌ శ తాగ్నులర్చింపక, యతిధులకన్న వ శ స్త్రాదులిడక
యజ్ఞముల్ సేయ కె శ య్యదనగోభూహిర, ణ్యాదిదానంబులీ శ య్యకయవరదు
వైకుంఠుఁ దలఁచుటె శ వ్వలన నేనియులేక, పరహితాచరణమె శ ప్పటికిఁగనక
వనతటా కాదులే శ ర్పడఁ బ్రతిష్ఠింపక, సత్కథావలినైనఁ శ జక్కవినక
పుడమిఁగలతీర్థ సుక్షేత్రములకునడువ, కమితమూఢాత్ములై యుండు శ నట్టివారు
గంధ్రుస్వర్గ సుఖంబుమాశ్రమంబునందు, మొగినువఃకాలమునదోయశ్రములమునింగి.

క. వింతగ నేనరులేనియు, సాంతపనాదులఁగడంగి శ సలుపక వ్రతముల్
స్వాంతమున స్వర్గసుఖమ, త్యంతముఁ గోరిననుమాఘ శ మమరించున్యసా. 112

సీ. చైత్రవైశాఖమా శ సములజలాన్నదాన, ములర్చనములు జ్యే శ వ్యమునశుచిని
జపహామవితతులూశ్రద్ధమునమాఘమునందు, స్నానదానంబులేనరులొనర్తు
రవ్వారుబంధు పు శ త్రాప్త వర్గములతో, జనిస్వర్గ సుఖముల శ ననుభవించి
ననుకభూమండలం శ బునకధీశ్వరులుఁగాఁ, బుట్టుదురీమాఘ శ ముననుమతీయు
మొనరునుపవాసమజ్జనం శ బులకునుత్త, మోత్తమంబులు నౌత్తిరా శ త్రోపవాస
వ్రతములకుఁదక్కి పిదపస్వశ్రద్ధంబుఁగోర, వారుషస్నాతలైదివిఁశజేరువారు. 114

వ. మతీయు నీమాఘస్నాన సుకృతమ్ము జన్మరాహిత్యంబైన మోక్షంబొసంగు నీస్నా
తసుజ్ఞానియు నగ్నిపూజాపరుండై యుండునని పలుక నేల వెండియు వినుము. 115

ఆ. మనుజనాధమాఘ శ మునసేయుదానమ్ము, సెడనితపముఁబోలి శ కడుఁదనర్చి
భావిజన్మమునను శ బహుభాగ్యవంతునిఁ, బ్రియసతీసమేతుఁ శ బ్రీతిఁజేయు. 116

చ. మునుసుర మాత మాఘమున శ మోదముతోఁ బరివర్జితాన్నయై
దినదినమాగ మోక్తినిన శ దీకృత మజ్జనయై యటంద్రిలో
కనుతులఁ బుత్రులన్ సురలఁ శ గాంచెఁ బురందర భాస్కరాదులన్
గనదురు కాంతియుక్తులన శ కల్మషులం బ్రకటప్రభావులన్. 117

సీ. ధరణీశమతీయునింశ ద్రాణిరోహిణీయరుం, ధతిమున్నుఁగాఁబుణ్యశ్ర వతులుమాఘ
మజ్జనంబొనరించి శ మహిమఁగైకొనికాదె, ఘనకాంతియుక్తంబు శ లునుగజేంద్ర
తతికర్ణతాలవృం శ తప్రభూతాశుగ, వ్యాప్తోన్నతద్వార శ వాటికలును
రంభాదిదివిజచం శ ద్రాననాలాస్య, గీతాంచితోద్యద్విశా శ లాంగణములు
సతతసద్బ్రాహ్మణాతిథి శ సంగతములు, నైనమణిమందిరంబుల శ నవిరతంబు
విభవమేపారఁబ్రాణవ శ ల్లభులఁగూడి, సమధికానందలీలలఁ శ జరుగుటెల్ల. 118

వ. మతీయు మాఘంబున దానంబులిడి వర్జితేష్ట వస్తుడై నీలగళు నర్చించినఁ
దన్నివాసంబగు కైలాసంబుసిద్ధించు నిట్లు సర్వశ్రేయో మూలంబును మోక్ష

ప్రదం బభీష్టదంబ నఘంబునైన మాఘమజ్జనం బుత్తమోత్త మంబుఁగా దె
వెండియు. 119

క. ఏపుణ్య మైననిద్దగ, బాపురె స్వర్గంబునిచ్చి శ పదఁపడి భవమున్
బ్రాపింపఁ జేయుచుండెడు, నీపరమంబైనపుణ్య శ మేఁగునట్లున్. 120

క. భావుక గేహము మునిసొ, సేవిత మోతొంగ నాప్ర శ సిద్ధస్నేహం
బావిర్భూతో త్సహము, త్తోవర మాఘోదయావ శ గాహముపృథ్విన్. 121

చ. ఇదియతఁపంబు దానములు శ నెన్నియొఁజేసిన సత్ఫలంబ భీ
ష్టదముఃజ పాథ్యరాదులుఁగ శ డంకనొనర్చినఁ జెందుశ్రేయమీ
యదిమదిఁ గోరినంతనెమ శ హాఘము లెల్లఁదొలంగు మర్త్యుఁడిం
పొదవఁగ దీనిఁగాదెమది శ నూనినభక్తి నొనర్ప గాఁవలెన్. 122

తే. మున్ను మణికూటపర్వతంబునభృగుండు, ఒక్క విద్యాధరునకెంతయున్వినంగఁ
జెప్పెనీయది నాగవశిష్ఠుఁజూచి, వినయమున మ్రొక్కి యిట్లను మనుజవిభుఁడు.

ఉ. ఎమని చెప్పెనాభృగుము శ నీశ్వరుఁడామణి కూటశైలమం
దామహితాత్తుచే వినియె శ నాతఁడెవండతఁ డెట్టియున్నతిన్
ప్రేమ వహించెనింతయునుఁ శ బేరిమినాకెఱుఁ గంగఁజేయుమీ,
వోముని నాధనావుడు నృ శ పోత్తముతోడ వశిష్ఠుఁడెట్లరున్. 124

సీ. భూమిశవినవయ్య శ పూర్వయుగంబునం, దొండొక సమయమీ శ యుర్విపైని
వర్షంబుద్వాదశా శ బ్దములుపర్షింపమి, ప్రజకుఁడొమంబునం శ ప్రాప్తమైన
నందుసహ్యాద్రిహి శ మాద్రిమధ్యోర్విలో, వర్తించుచుండెడు శ ప్రజకుచాల
నన్ననస్త్రామల శ కలజడియయ్యె, వనంబులఫలమూల శ నాశమయ్యె
జలములిమిరెచు చెఱువులఁగొలకులందు, సర్వజంతూత్కరమునకుఁసంకటంబుఁ
దోచె దాక్షిణ్యధర్తముల్ శ దొలగినడువ, సాగిరధికబు భుక్షొర్తి సజ్జనులును.

—(*) భృగుండు మణికూట పర్వతంబున కరుగుట. (*)—

వ. దానంజేసి పితృదేవతా కార్యంబులకు నిత్యహోమామంబులకుఁ దగు పదార్థం
బులు దుర్లభంబులైన రేవానదీతీరస్థ నిజాశ్రమంబువిడిచి శిష్యసహితుఁడై
భృగుండు హిమవత్పర్వతంబున కరిగి తత్పశ్చిమభాగంబునఁ గైలాసగిరి చంగట.

సీ. కటకేంద్రనీలసం శ ఘూతమంతస్థతీ, త్లుక్ష్యేశదీప్తకం శ ధరముఁగాగ
ఘునకన త్కనకరు శ క్కమనీయగైరికా, కాండముత్కటజటో శ త్కరముఁగాగ
తతతమాలద్రుమో శ ద్యన్నీలరుచినవ్య, నాగేంద్రత్వగ్వస శ నంబుఁగాగ
స్ఫటికాశ్శబంధుర శ ప్రభసమంచద్భసి, తావలిప్తసునిగ్ర శ హంబుఁగాఁగ
దనరి తన్నాశ్రయించిన శ జనములకు న,
భీష్టఫలములనొసగి శ రీశుమాడ్కి

మొనరు మణికూటపర్వతం శ బునుభృగుండుఁ,
గాంచిహర్షించి శిష్యసం శ ఘుమునకనియె.

- చ. కనుఁగొనుఁ డింద్రనీలరుచిఁ శ గార్కొనిసద్రుచి రోదుగైరికల్
దనరుతటిల్ల తావలి వి శ ధంబునుసూపఁగ వార్షికాభ్రమై
చనెడుఁ దదింద్రనీలరుచి శ సర్వర్థపురేఖన మధ్యభాగమున్
గనతప నీయచేలమునుఁ శ గట్టిన శ్రీహరిఁ బోలిశైలమున్. 128
- తే. ఘనతఁగన్నట్టునీలమే శ ఖలలయందు, తలతలనిమించునాసితో శ పలములరుచి
ననురి నక్షత్రసంశోభి శ తాంబరంబు, చాచ్చునందోచుశైలరా శ జంబుచూడ,
తే. అమరె దివ్యోషధోపేత శ మగుచురేయిఁ, బవలు నొకబాతివెల్లుదీ శ పాలితోడ
దీపితంబైన దివ్యమం శ దిరమునట్లు, కలమె చూడంగభూమిని శ క్కరణిగము.
- చ. అనిమణికూటమున్ భృగు మ శ హామునిశిష్య జనంబుతోడ వ
ర్ణన మొనరించియిగ్గిరివ శ రంబునునేరి తదీయసాను వ
ర్తనలగు సౌరకామినుల శ రాగరనైకన వీసగానముల్
మనమున కింపుఁగానటు సమస్తముఁ జూచెడు వేడ్కలుబ్బఁగన్. 131
- వ. అప్పర్వతంబుం గలయఁ దిరుగుచు రానందు. 132
- సీ. ఒక-చోటగంధర్వ శ నికరసంగీతంబు, లొక క్రేవకలకంత శ సుకలగాన
మొకచంతసుమకదం శ బకవరామోదంబు, లొకయోరశారికా శ శుకరుతంబు.
లొకలేవబ్రహ్మమా శ నికలాపదళశాల, లొకభాగమమితకీ శ చకనికాయ
మొకమూలజలమువా శ రక పాటునిర్మరు, లొకదండనానామృ శ గోత్కరంబు
లొకదెసంబద్ధకల్వార శ ముకుళపుష్ప, కోరకాంచితసారకా శ సారములునుఁ
గలిగి విద్యాధరాప్పరో శ గణములాది, దేవయోనుల కలిమిసాం శ పావహించె.
- తే. అనినమునిఁ జూచియినకులుఁ శడనియెనిట్లు, నద్రియున్నతమాయామశ్రమమరదాని
దైన విస్తీర్ణమంతయు శ మానినాథ, తెలియఁగోరెదననముని శ పలికెమఱియు.
- ఆ. వినుదిలీపభూష శ విశ్రుతోద్యతీర్తి, గుణకలాపతరణి శ కులసుదీప,
మొనరుయోజనములశ్రముష్పదియాటునౌ, పొడవు వెండివినుముశ్రకడుముదమున.
- వ. అగ్గిరివిశాలంబు పదునాఱుయోజనంబులు కలిగియుండు. 136
- క. శృంగము పదియోజనముల, కుంగలదం దుండుగనులు శ గొప్పలుతరువుల్
తుంగములు చందనార్జున, లుంగలవం గాల్లుసరళు శ లుంజంపకముల్. 137
- వ. మందార చూతకేతకీ దేవదారు కాలాగరు పున్నాగాదులు గలిగియుండున విని
రంతర ఫలకుసుమ కిసలయోవేతంబులైయుండు మఱియు వివిధలతాని కుంజం
బులు సమిత్రోయాదులు సమృద్ధంబులై యుండు నిట్లుండుటంజేసి భృగుండు
దుర్భిక్షభయంబువాసి యొక్కచోఁ బర్ణశాల నిర్మించుకొని శిష్యులుం దాను
సుఖంబుఁగాఁ దపంబునేయచుండె నట నెక్కనాఁడు. 138
- మ. ఒకవిద్యాధరుఁ డంగనాయుతుఁడుఁగా శ నెప్పరు తత్పర్వతాం,
తికభూమి జరియించుచుండి యటకున్ శ దీనాన్యుడై వచ్చిపా

యకయమ్మాని పదాంబుజంబులకు సా శ్రష్టాంగంబుఁ గావించియూ
రకకేల్తోడ్పున నిల్చియున్న మునిగా శ్రరాబంబునం జూచియున్.

139

—(*) భృగువిద్యాధర సమాగమము. (*)—

శా. ఏమయ్యా బహుదుఃఖితాత్ముఁడవునై శ్రయిట్లుండఁగాఁగారణం
బేమో మా కెఱిగింపరాదె వినమే శ్రయీధారిణి నీవకా
కేమాత్రంబునుఁ బొందకుండుజనులే శ్రరీపూర్వ కర్తంబులీ
వీమేరన దిఁ గొంకువీడితగునీ శ్రవృత్తాంతమున్ దెల్పఁగన్.

140

తే. అనినభృగుతోడననియెవి శ్రద్యాధరవరు, డిదిమదంగనరూపసం శ్రపదలనృత్త
గీతవిద్యల నసమాన శ్రకీర్తిదీని, సాటిదేవాంగనలనేవ శ్రధూటిలేదు.

141

ఉ. పిన్నతనంబు నందెకడుఁ శ్రప్రేముడిఁ దల్లియుఁ దండ్రి వెంపఁద
త్సన్నిధి నేర్చియుండి స్వర శ్రసప్తకయుక్తవి పంచికేలఁదా
విన్నను వారనొక్కచిటు శ్రవీణియమీటెడు నల్లుమీటి వి
ద్యన్నుతు నారదుంగడుము శ్రదంబలరించె నువాద్యనైపుణిన్.

142

తే. ఆహతానా హతములఁ బొ శ్రలైనమూర్ఖ,
నముల గమకాదు లందువి శ్రన్నాణమెసఁగఁ
బాడుచోఁ బంచమస్వర శ్రపాటవమున
చొక్కి తలయూచు నాపుర శ్రసూదనుండు.

143

చ. అవగతరూప యవ్వనశ్రమంచిత భావములం బొసంగునీ
ప్రవిమలగాత్రి నాకునిటు శ్రభామినిగా ముదమారఁ జిత్తసం
భవునదలించుచున్ రతుల శ్రమానినిఁగూడి సుధాంశు బింబసా
ష్టవమడఁగించు మోమునువె శ్రసంగొననో చనుచుం బనాదులన్.

144

క. ఇదిదీవ్యమా ముఖంబునఁ, బొదలఁగనే నిట్లువ్యాఘ్ర శ్రముఖముననిత్యం
బొదవిన దుఃఖార్ణవమున, సదయాత్మా మున్దుచుందుఁ శ్రజాపునులేమిన్.

145

తే. కలిగెనిర్జరతనువులే శ్రఖాలయంబుఁ, బూర్వకృతపుణ్యపరిపాక శ్రమునముఖంబి
దిట్లుఁగాఁగారణంబేమొ శ్రయెఱుఁగరాదు, మునివరాగ్రణినికటమైశ్రపులివిధమున.

క. దీనావన యీకతమున, మానినికెడఁ బాటుఁగలిగి శ్రమదిలోనిరతం
బూనిన చింతాభరమున, నేనొకవిధిఁ గడపుచుండు శ్రనిక్కాలంబున్.

147

క. అనితన కథవిద్యాధరుఁ, డనఘాత్తుకుఁ డైనభృగుమ శ్రహర్షికిఁదెలుపన్
వినిసర్వ వేత్తఁగావున, మనమున నంతయునెఱింగి శ్రమందస్మి తుండై.

148

వ. అతని కిట్లనియె.

149

చ. సుమహిత చిత్తవిన్దుపరి శ్రశుద్ధులుసూనృతు లంచిత వ్రతుల్
నములమ రేంద్రవందితులు శ్రశాంతులుఁగాని పురాకృతాఘసం
ఘములఁ గ్రమంబునంగుమవఁ శ్రగల్గుమరుర్విఁ దదీయకర్త మ
ల్పమమునఁ దాభుజించు నెడ శ్రలన్ బెలుబాధల నందఁజేసెమన్.

150

ఆ. కడఁగి విషముమఱి శ కా పాదమంత్రెన, కుఱిఁబడినతనువుఁ శ గుండఁజేయు
సటులసూవెదిరితి శ మత్యల్పమైనత శ దనుభవమునఁబాధ శ నధికమొసఁగు. 151

క. ఇదియెంత దుష్కృతంబని, నుడిఁదోచెడుఁ జేయుపట్ల శ మానకదుఃఖం
బాదవించు ననుభవంబునఁ, గుదురుఁగదిన దినముఁబెరిగి శ కొండైయుంటఁ. 152

వ. మున్ను నీవు హరివాసరంబునం దుపవసించి ద్వాదశిందై లాభ్యంజనంబుఁ గావిం
చితి గాన నీవ్యాఘ్ర ముఖంబుఁగలిగె తొల్లి నీయట్లు పురూరవుండను రాజు
ద్వాదశిందై లాభ్యంజనంబుఁ గావించి. 153

చ. తనువు వికారమైనఁగని శ తద్దయుభూమి విభుఁ మమానసం
బున బెగడంది చింతతల శ మున్కులుఁగా నిటు లీకురూపమే
నెనయుట కేమిహేతువిది శ యేగతిఁబాయు నటంచుఁబల రుక్
వనరుచు రోసిపత్తనము శ వాసిహిమాద్రికిఁ బోయియచ్చటఁ. 154

—(*) పు రూ ర వ శ్చ రి త్ర ము. (*)—

ఉ. దివ్యనదీజలంబుల ఱి శ తీశుఁడు మజ్జన మాడిశొచ్చియై
భవ్యమతిం గుళాసనము శ పైనివసించి ముకుందుభక్తసం
భావ్య సరోజనేత్రుదర శ పద్మ సుదర్శన సద్గదాధరుక్
నవ్యవిభూషణాంబరు న శ నంతునతావను నప్రమేయునిక్. 155

మ. వర కే యూరకిరీటహార మణిశో శ భాయుక్తు శ్రీ వత్సభా
స్వరవత్సుక్ వనమాలికాధరుఁ గృపా శ వాసుక్ హరింగూర్చి సు
స్థిరుఁడై మాసమొకండుఁగాఁ దపము భ శ క్తివర్జి తాన్నోదకుం
డురుసిష్ఠుండయి సేయ శ్రీరమణుఁడా శ ద్యుండాత్మ మోదించియుక్. 156

క. అదియేడు జన్మములుఁదను, వదలక పూజించినట్లు శ భావించిమహా
ముదమందఁ జేయఁగోరుచు, సదయుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె శ జననాధునకుక్. 157

నీ. హరినీలములకాంతి శ నిరసించు నెమ్మేన, రహిఁగుల్కు పీతాంబ శ రంబుతనర
ముకురోపమాన స్ని శ గ్ధకపోలములమణి, కుండలంబులరుచుల్ శ నిండుకొనఁగ
ఘనగదా శంఖచ శ క్రాదిసాధనసము, త్కరదీప్తిభుజ చతు శ మ్కంబునమర
సమధికానందసం శ భ్రమసమేతాననాం, భోజంబుపూర్ణాబ్జ శ మురువుడింప
కమ్రమణికింకిణీసమా శ క్రాంతలసిత, సింహసంహననంబురా శ జిలఁగఁదార్ప
వాహనారూఢుఁడై సురశవరులుగొలువ, ఘురుడుహరియవ్విధమునసాశ్రయైత్కరింప.

వ. భయవిస్తయాకలిత స్వాంతుండై దేహమ్మునఁ బులకాంకురమ్ము లెగయమైమఱచి
కొంతఁదడవుండి మగుడఁ గన్నువిచ్చి దిగ్గనలేచి సంతోషాతి శయోదిత కంఠగా
ద్గద్యమ్ముఁ జక్కవఱచుచు నిటల ఘటితాంజలిపులుండై యిట్లనిస్తుతించె. 159

వండకము. శ్రీమద్రమా మానసాంభోజ సూరాహతా ఘోత్కరామేరు ధిరాల
నద్రూప మారామహోదార సారాకరాంభోజ యుగమ్ము ఘాలంబునం భక్తి
గీలించి శద్యుక్తి నోల్చి ముంజేయఁగాఁ బూనితిక్ సన్నతుల్ నిత్యసత్యాను

కూలాకన త్వర్ణచేలా ప్రమోదైకలీలా బలరాతి మున్నైన దిక్పాలకుల్
యక్షగంధర్వ సిద్ధాప్సరో గుహ్యకుల్ కిన్నరానీకన్ ద్వాదశాదిత్యు లేకా
దశవ్యోమకేశుల్ సురల్ తాక్షులాయప్త వసుపుల్ నరవ్యాళపైశా చమన్వా
దులున్ మానులాయత్రి సానంద శంఢిల్య జాబాలి భృగ్వామదేవా సితోద్ధాల
కాంగీరస వ్యాసబోధాయ నాగ్నేక పాదోగ్ర శీలోగ్ర జాతాదులున్ నాల్గు
వేదంబు లాశాస్త్రపట్కంబు నష్టాదశోద్వ త్పురాణాలి మృత్యుంజయాం భోజ
సంజాతులున్ నేరరీశమిమాన్ సన్నతుల్ సేయ నేనెంతవాడన్ బతంగంబు
దామింటికై యేగునేగాని యద్దానిపారంబుఁ దీరంగఁ బాటంగఁ దారింగునం
దారు నేయట్లుమ చిత్తమందెంతఁదాఁ దోచునంతే నుతింతున్ గనద్రూప చిద్రూ
ప సంశాశ్వత బ్రహ్మూపా సరూపా విరూపా మహాదివ్యరూపా నిరాలంబ
నిత్యాత్మనిర్లేప నిర్ధూతపాపా స్ఫురచ్ఛారచాపా భవత్పాద పంకేరుహ ద్వంద్వ
మున్ మన్తతిన్సిల్పి ధ్యానించినన్ దల్లివాపోవు నాపాపనింజేరు వందీయు
మర్యాదనాయంతి కోర్వీస్థలిం గోచరంబైతియేగానకం బాపముంజేసితిన్ మూఢ
చేతస్కుడన్ దావకీనాంఘ్రి పద్మంబులేనమ్మితిన్ గాపవె భక్తమందార కారు
ణ్య సంచార దీనావనోదార శౌరీ నమస్తే నమస్తే నమః.

160

క. అనిసన్నుతించు రాసుతుఁ, గనుఁగొని సంతోషవార్ధి శ కడలుకొనంగన్
వనజాక్షుఁడా సైవంబును, వినివారణ మాచరించి శ వేయిట్లనియెన్.

161

చ. అనఘమదీయ చింతనమ శ హర్షిశమాత్మనుఁ గోఁసేయు స
జ్జనునకు నాపదల్ బొడమ శ జాలపు పూర్వకృతాతి దోషసం
జనితములై కడంగినవె శ సంజను మద్విహితాంత రంగవ
ర్తనుఁడగు దాననోన్మపవ శ రాగ్రణియింతఁ దలంపుమాత్మలోన్.

162

మ. మకరాంతర్గతుఁడై వికర్తనుఁడుశుం శ భల్లీలవర్తింపఁగా
సకలాఘంబులు వాపు నీతపమునన్ శ సంతోష మందించితీ
వకలంకంబగు భక్తితోఁ దపము భ శ వ్యస్ఫూర్తిఁ గావించియే
నికనీకిచ్చెద నీప్సితార్థముల ను శ ర్వీశాక్రమం బొప్పఁగన్.

163

వ. అని యిష్టార్థంబులనిడి చక్రవర్తి పదవిం బ్రసాదించి యమ్మాఘ శుక్లద్వాదశి
నతనిదేహమ్ము శంఖోదకమ్ముల సమ్మార్జనంబుఁ గావించి తైలాభ్యంజన దోషాప
గత దివ్యశరీరుఁ గావించి సరోజనయనుండు తిరోహితుఁడగు డమ్మహీపతి యిలా
తలంబున కవతరించిన సూర్యుండు నావెలుంగుచు.

164

సీ. మందారమాకంద శ సిందువారాదిద్రు, బృందాతిరమ్యకృ శ న్నందనముల
కుసుమాదిసౌరభ శ ప్రసరణాలసశిశు, శ్వసనప్రచారకుం శ జాంతరముల
దరపుల్లపరిమళో శ ధూరహల్లకాంబుజో, త్కరసూల్లసత్సర శ స్తటచయముల
బలభిన్నణీసము శ జ్వలపద్మరాగాది, కలితసద్రుచిరాగ శ కందరముల

- నెలసియందందఁగలనార శ జలజముఖుల, యాటపాటలనానందశ్రమతిశయిల్లఁ
గనుచువినుచునుఁనిలుచుచుఁగడకఁబోవ, నెంచుచునునిట్లుఁదాఁజరిరయించువేళ.
- క. అసమాన మూర్తిదనరిన, వసుదేశునిఁ జూచిమోహ శ పరవశయగుచున్
బిసరుహలోచన యూర్వసి, కుసుమాయుధ కేళినతనిఁ శ గోరిరసుంచెన్. 166
- ఆ. కడఁకనతఁడుజాయఁ శ గాదానిఁగైకొని, నిజపురమ్ముసేరి శ సత్యసుఖము
లందుచుండెశ్రితజ శ నావనతత్పరుఁ, డైసుకీర్తిగాంచి శ యవనియందు. 167
- వ. కావున. 168
- ఉ. నీవునుదుక్తిజేసి కమ శ నీయముఖుండగు దేమిఁగాకనే
డీవసుధా ధరోర్విఁగడు శ నింపగుశైవలి సీజలంబులన్
బావనబుద్ధిమై తపము శ నందొనరింపుము మజ్జనంబొగిన్
బోవుపురా కృతాఘములు శ పొందెదు సర్వసుఖంబు లెప్పుడున్. 169
- ఆ. అనఘదేవమాని శ జనములచేనిరం, తరమువినుతిఁగాంచు శ వరతపః ప్ర
భాతమజ్జనంపు శ రీతినివివరింతు, సలుపుమట్లుమేలు శ సంఘటిల్ల. 170
- క. ఆపుణ్య తమము మాఘము, నీపుణ్యము కతననింక శ నేటికి మొదలున్
బ్రాపించు నేనుదినముల, లోపలనది బహుశుభావ శ భుల్ పొసఁగించున్. 171
- సీ. కడుప్రీతిఁబువ్వశు శ క్లముననేకాదశీ, తిథిమొదల్గానెల శ దివసములును
వదలకమజ్జన శ మ్ముదయకాలంబునఁ, గావించుచునుమహిమా శ త్కంఠుఁడగుచు
జలజాక్షుమూడువే శ శలఁబూజసేయుచు, మొనరంగఁదాసర్వ శ భోగములను
నెడఁబాసిభోజన శ ముడిగిజితేంద్రియుఁ, డగుచుసంతసముని శ జాత్యదనర
నెపుడుఁబటతెంచునమ్మాఘ శ మెలమిశుక్ల, పక్షహరిదినముననిర శ భ్యంతరముగ
నెప్పుడుపవాసమెంతేనిరయింపుకోడ, సలిపియేఁబొందువాడఁగోర్కులఫలంబు.
- క. అని నెఱ్ఱునమునఁ గోరుచు, జనుఁడెవ్వం డేనిభక్తి శ సలుపుందాని
మ్మునఁగాంచు నీప్సితంబులు, మునుపడ నీవట్లుసేయు శ మొనరఁగనేనున్. 173
- క. పావన మంత్రోదకముల, నావాసర మందున్నాన శ మతిముదమారన్
గావించి నిన్ను స్మరముఖుఁ, గావించెద నఖిలపాత శ కంబులువాయన్. 174
- వ. అని విద్యాధరునకుఁ బొధించి యఖిల ధర్మవిదుండు మహాత్ముండునగు భృగుండు
విశేషించి మాఘప్రభావం బెఱింగింపఁ గోరి యిట్లనియె. 175

—(*) భృగుండు విద్యాధరునకు మాఘప్రభావముం జెప్పట. (*)—

- క. కలుషములఁ బాపునాపద, లలమక యుండంగఁబ్రోచు శ నఖిలేప్సితముల్
బొలుపార సిచ్చునద్విత, ములనుత్తమ మీవ్రతంబు శ మునుకొనిసేయన్. 176
- క. ఈయుత్తమ మాసంబునఁ, బాయక జన్మములుసత్త శ పంబులు వ్రతముల్
సేయఁగ యోగాభ్యాము, లాయవి సఫలంబులౌ వి శ యచ్చరవర్యా. 177
- వ. మఱియుఁ బుష్కరిణీ కురుక్షేత్ర పృథూదక బ్రహ్మవర్తంబులను గంగాయము
నా సంగమం బగు ప్రయాగంబు నందును గంగాసాగర సంగమాఖ్యంబైన

పుణ్యశీర్షంబునందును నిమజ్జనంబుఁ గావించి జితేంద్రియుండై దశవత్సరంబులు
తపంబుఁగావించిన ఫలంబు నిస్సందేహంబుఁగా నీ మాఘేదయంబునఁ బుర
బహిర్జలంబుల దినత్రయంబు స్నాన మాచరించి పడయనగు నిదియునుం గాక.

ఉ. భాగ్య మొసంగుస్వర్గమిడు శ్రీ భవ్యములం బొసగించునాయురా
రోగ్యములం చితస్థితిను శ్రీ రూపమునిచ్చు దరిద్రతాప్తి బో
భాగ్యము లందఁజేయునఘ శ్రీ ముల్దొలఁగించును సద్గుణాలివై
రాగ్యముఁ గూర్చునిమ్మలధ శ్రీ రాస్థలిమాఘని మజ్జనంబొగిన్.

179

తే. ప్రీతి దుర్భాగ్యకలుష దా శ్రీ రిద్ర్యపఁక, మెలమిఁ గడుగంగనిర్జర శ్రీ కులవరేణ్య
మాఘమ జ్జనసుకృతమి శ్రీ మ్మహిఁబొసంగుఁ, గానిలేదింక వేరు నిరక్కంబువినుమ.

చ. ఇతరము లెవ్వియైనను మ శ్రీ హిన్ సుకృతంబుల నాచరించుచో
నతులిత భక్తిసంయుతము శ్రీ నాత్మనొనర్చినఁ గానియింతఁ ద
త్కృతులు ఫలంబునెందవు సు శ్రీ ధీవరమాఘని మజ్జనంబున
మతియగుఁ గాదుగాకగరి శ్రీ మంబగుస్వర్గ సుఖంబొసంగెడున్.

181

తే. చంద్రునకు వృద్ధి శుక్లప శ్రీ క్షమునఁగృష్ణ,
పక్షమునఁ గార్యముఁగూరు శ్రీ పగిదిమాఘ
మజ్జనునకును సుకృతంపు శ్రీ మహితవృద్ధి,
యఘకృతశత్ర్వంబుఁ జేకూరు నవనియందు.

182

తే. అబ్ధిసంతృణులుదయించు శ్రీ నటులమాఘ, మజ్జనంబునమహితకా శ్రీ మృంబులెల్లఁ
బడయనుదయించు నీప్సిత శ్రీ ప్రాప్తికిదియ, కామధేనువుఁగల్పవృత్తుంబుఁజువ్వె.

సీ. అనఘాత్కృతయుగం శ్రీ బునసత్తిపంబుల, ధ్వరసుకర్తములుఁ ద్రేతాయుగమున
విష్ణుపూజనములే శ్రీ వేళద్వాపరయుగ, మ్మునదానముల్గలి శ్రీ ముఖ్యములగు
నొగినివ్విధంబుఁగానొండొండుయుగమున, నొనరుఁగర్తములొండొకొండుఁగాగ
జనుఁగానిమాఘమ శ్రీ జ్జనఘనపుణ్యమే, సమయంబునందైన శ్రీ జనములకును
ముఖ్యమగుచును సతతంబు శ్రీ మోదమెనయఁ,
గురియు నిష్టారములను మే శ్రీ ఘుండువానఁ
గురియు పగిదివియచ్చర శ్రీ కోరిచూడ
మాఘ మజ్జనమునకన్న శ్రీ మఱియుఁగలదె.

184

—(*) భృగుండు విద్యాధరు వ్యాఘ్రముఖ విముక్తుండేయుట. (*)—

క. అనివిద్యా ధరునకుభృగు, మునివరుఁడెటి గింపమోద శ్రీ ముననమ్మునిచెం
తనెయుండి తద్గిరీంద్రము, ననుబ్రవహిం చెడునదీవ శ్రీ నంబులభక్తిన్.

185

క. విధిపూర్వ కంబుఁగాతన, విధుముఖతో మజ్జనంబు శ్రీ విద్యజ్జనతా

ప్రథముండగు భృగుననుమతి, నిధరావర చేసిచేకొ శ్రీ నన్ సుముఖంబున్.

186

ఫ. ఇట్లు భృగుండు వియచ్చరు సుముఖునింగావించి యమ్మణికూటమునం గొన్ని
వత్సరంబులుండి జగంబు సుభిక్షంబుఁగా మరలి వింధ్యాద్రింజేరి నర్కదా తటం

బునంగల నిజాశ్రమంబున నధివసించి శిష్యులుం దాను తపంబు సేయుచుండెనని
చెప్పి వెండియుఁ దపోధనుండగు భృగుండు వివ్యాధరునకుం జెప్పిన నీ యనఘం
బగు మాఘమాహాత్మ్యంబు సర్వదా వినువారు బరించువారు దేవసము లగుదు
రనుడు మునీశ్వరున కవ నీశ్వరుం డిట్లనియె. 187

శే. అనఘ యీమాఘమాహాత్మ్య మాత్మయంఁకుఁ,
బాయకింకను వినువాంఁఁఁ పరిడవిల్లు
చున్న దెంతయువినిపింపు శ సొంపుఁదనర,
ననఁగనిట్లను వినుమని శ యతఁడతనికి. 188

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకుఁ గుత్సమహర్షి వృత్తాంతముం జెప్పట. (*)—
సీ. అవనీశపూర్వక శ ల్పాంతమునందిట్టి, కృతయుగంబునను వి శ్రుతగుణాఘ్యఁ
డనఘుండుకుత్సుఁడు శ వనజాతభవకులు, డొకరుండుఁగలఁడతఁ శ డకలుషాత్మఁ
గర్దమదుహితనొ శ కర్తుకఁబరిణయ, మై తదీయాంభోరు శ హాయతాక్షి
యందుఁగొత్తుఁడునామశహాత్తునొక్కనిఁగాంచె, నాసుపుత్తుఁడుమహోద్యన్తనీష
నైదుసంవత్సరములలో శనయ్యతోడ, నుపనయనకృత్యముంబొందిరయుచితభంగి
బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునఁ శ బరిధవిల్లి, గురువరుంజేరితత్సమా శ దరణవడసి. 189

క. కడువడి సంధ్యావేళల, నుడుఁగకశుచి కార్యవిధము శ లొగిమజ్జనము
వ్వడుగుఁ ద్రికాలములందే, ర్పడఁజేయుచు నుండియుంది శ రంబగుభక్తి. 190

వ. భిక్షాశియు జితేంద్రియుండునుఁ గృష్ణాజినధరుండు శీర్షాంతోన్నత పలాశ దండ
ధరుండు నంగీకృతముంజీ కమండలుండు ధవళ యజ్ఞోపవీత కాపీనుండు సమి
ద్భస్మనిటలుండు నగుచు సర్వజన నయనప్రియుండై యొప్పె సంగుచు. 191

క. గురుమతిఁ గల్యమున నిరం, తరమాతఁడు నిదుర లేచి శ తగశుచియై వా
సరకర్త లెల్లఁదీరిచి, గురుజనపం దనముసేయుఁ శ గొనకొనిభక్తి. 192

ఉ. ముట్టఁడు గంధముంగును మ శ ముల్ దినఁడుప్పనుఁ గారమున్మమతె
ప్పట్టునఁ బిష్టమద్యముల శ పాకములెందును నిక్తులాడఁడ
టిట్టు భుజించు వేళనతఁ శ డెన్నఁడుఁజూడఁడు దర్పణము కా
ల్వెట్టఁడు వానహాదులల శ లిందలఁదాల్పుఁడు వేష్టనంబులన్. 193

ఆ. దంతధావనమ్ము శ తాంబూలమసితపీ, తారుణాంబరములఁ శ దాల్చుటయునుఁ
దొఱగిభూషణములుఁ శ దోత్తోడముచుబ్రహ్మ, చారివృత్తివెలయశసలుపుచుండు.

వ. వెండియు నిట్లతండు నియమవ్రతుండై చాంద్రాయణాది సువ్రతంబులుఁ బుణ్య
తీర్థావ గాహనంబులుఁ గావించి కృతార్థుండై మాఘమాసం బురానం బుధింజొ
చ్చు నదులనన్నిటం గొంతదవ్వు పశ్చిమంబుఁగను మఱికొంతదవ్వు నుత్తర ముఖం
బుఁగనుం బ్రవహించి వ్రయాగ కన్నమిన్నయని బుధాలులెన్నఁ బశ్చిమ వాహిని
నాఁబ్రసిద్ధియైన కావేరింజేరి యిప్పరమపుణ్యప్రదంబైన తీర్థంబునం దపంబునందు
స్నానంబు సేయఁ గలిగెఁ గదా యని యుబ్బుచు మూడు మాఘంబులందుంకి

త్రికాలస్నాతయై హరినర్చించి యంత మరల నింటికిం జనుదెంచి జననీ జనకాజ్ఞ
వడసి పునఃప్రయాణంబై. 195

క. ఆకుత్సయుషి కుమారుడు, వైకుంఠుని గూర్చితపముఁ శ బరువడిసేయన్
లోకైక సన్నతంబగు, నాకావేరికినుదగ్గి శ శావనియందున్ 196

వ. మోజన దూరంబున. 197

సీ. ఆకాశమంటిన శ ట్లధికోన్నతంబులై, వెలయుశృంగములచే శ బాలుపుమీరి
వివిధద్రుమమ్ముల శ వివిధమృగమ్ముల, నమరినగురునితం శ బములఁజెలఁగి
జరులఁగ్రీడించుయ శ తౌప్సోగంధర్వ, సంచయగానవ్ర శ శస్తినొప్పి
పిక శారికామయూ శ రకదంబసారావ, తాదివిహంగరు శ తములఁదనరి
యవనిఁగలఘారిణీధ్రంబులం మమిగుల, రమణనమరారియున్న నారాయణాద్రిఁ
జేరియందొకవిమలకా శ సారనీర, ములనుసున్నాతయైతీర శ మునవసించి. 198

క. హృదయమునఁ బద్మలోచను, వదలకఁగది యించివిషయ శ వర్గములోలో
నదిమిమొక మూలఁదాచియుఁ, గదలనిదీపంబువోలె శ గమనిష్ఠమెయిన్. 199

వ. కూర్చుండి తపంబున కారంభించి ముకుతీకృత నయన కమలుండ్లై యఖండ
భావంబున. 200

క. వెలిలోను మీదుఁగ్రిందునుఁ గలవస్తువితానమెల్లఁ శ గన్గొనతానై
వెలుఁగొందుచు నతులసమా, ధిలలితుండై యుండెనతఁడురదివ్యులుమెచ్చన్. 201

ఉ. అవ్విధినాతఁ డోర్పువెల శ యంగమహా తపమాచ రింపఁగా
నవ్వన జాకరంబునక శ హర్షిశముంజల మానవచ్చితాఁ
దవ్వలనుండి యిట్టిగమి శ తన్గనిమ్రొడవి చేరికొమ్ములన్
నెవ్వడిఁ దీటవాసి చన శ నిత్యము తాయుచుఁ బోవుచుండెడున్. 202

ఉ. పాయక యట్లుకౌత్సముని శ వర్యుఁడు ఘోరతపంబుపద్మ ప
త్రాయత లోచనున్ నతజ శ నావనుఁగూర్చి వినిశ్చలాత్తుండై
సేయుడు దత్తపంబునకుఁ శ జత్తములోఁగడు సంతసించి శో
భాయుత మూర్తివిష్ణుఁడు కృ శ పం బాడసూపెని జాగ్రవర్తనన్. 203

ఉ. శ్రీపతి యట్లుఁ గౌత్సముని శ శేఖరుముంగలఁ దోచిదీనర
తౌపర తంత్ర మానసుఁడు శ కాననహోమాముని పుత్రచాలు లె
మ్మాపిక నీవొనర్చుతప శ మొప్పెఁ గృతార్థుండ వైతివింకనం
చాపఁగ రానిప్రీతి నపు శ డాత కరమున మూర్ధమంటినన్. 204

చ. పరమశుభ ప్రశస్తమగు శ పద్మదళాత్ముని హస్తమవ్విధిన్
శిరమున సోకఁగుత్సజుఁడు శ చెచ్చెరగన్నులు విచ్చికోటిభా
స్కరరుచితోడఁ గట్టెదురఁ శ గన్నడువానిఁ గిరీట కుండలా
ద్యురుతర భూషణాన్వితుఁ బ శ యోరుహ నాభునిఁ జూచియంతటన్. 205

వ. సాష్టాంగంబులిడి ఫాలంబునం గేలు గీలించి యిట్లని నుకించె. 206

—(*) కౌత్సుండు విష్ణుదేవుని నుతించుట. (*)—

- ఉ. మానుగలోక సంహతి స క మ స్తముఁ బ్రోచెను మిన్నయైజగ
త్ప్రాణుఁడుఁ దానుఁగానఖిల క ప్రాణిని కాయములో వసించి త
త్ప్రాణిని కాయమంతటికిఁ క బొపగు చోటును దానయైయశః
శ్రీ నెఱయంగఁ బొల్చుసుర క శేఖరునాత్మ భజింతునిచ్చులున్. 207
- చ. తలఁచిన యంతలోకములు క తద్దయునౌ నభివృద్ధిఁజెందు ని
మ్మలనగు నాశమెవ్వనికి క ముంజగముల్ విలయంబునంద నే
యలఘుఁడు శాశ్వతస్థితిఁ బ్రి క యంబున నుండెను షడ్గుణంబులన్
జెలఁగు నెవండు ధర్మమవ క నీస్థలిఁబాదు నెవండు వెండియున్. 208
- ఉ. శాంతగుణ ప్రధానుఁడును క శాశ్వతుఁడా గమనత్స్వరూపుఁడ
శ్రాంతము మోక్షసంగతిఁ ది క రంబుఁగఁ గోరినవారికిచ్చి య
త్యంతముఁ బ్రోచువాఁడుతెలి క యందనకన్న విఘండు లేనివాఁ
డంతట నుండువాఁడు తన క యంతనవ ర్తిలు వాఁడు బ్రోవుతన్. 209
- క. ఆనందమే స్వరూపం, బై నెగడిన వానిజ్ఞాని క ననఘాత్ కులౌ
మానీంద్రుల మానసముల, మానుగ వ ర్తించువాని క మదిలో నెంతున్. 210
- ఉ. స్థావరజంగమాదుల భృ క శంబుఁగ వాత్మసుతేజ ముంచినాం
పావహిలంగఁజేసెను మ క హత్తుఁడు పెద్దలలోనఁ బెద్దయున్
గేవలులందుఁదా మిగులఁ క గేవలుడున్ నిగమాంత వాక్యసం
భావిత పాదపంకజుఁడు క భవ్యుఁడునౌ నతఁడాత్మ నిల్చుతన్. 211
- ఉ. పారములేనిదై విషయ క పంక్తిదురూర్తి నిరోధమైమహా
ఘోరమునై తరింపఁగడు క గొట్టగునట్టిదియై యెసంగుసం
సారపయోధి దాటుటకుఁ క జానకు సాధనమైన వాఁడుఁదా
వారక సర్వలోకముల క వారణ నేలునతఁడు ప్రోవుతన్. 212
- క. లోకంబులకును మిగిలియు, లోకంబులు తా నెయయ్యు క లోకింపంగా
లోకేశులతో సన్నతి, నాకల్పముఁ గాగఁగొను మహాత్మ నుతింతున్. 213
- క. సకలశుభంబుల కాస్పద, మకలంకమ నాశమనఘ క మతులమహేయం
బకుటిల మవేద్యమైత, పృథుభాసిలు వస్తువైన క వానినుతింతున్. 214
- ఆ. వేయితలఁగలిగి క వెలయుచుండెనువాఁడు, ననురవితతి నెల్ల క నణఁచువాఁడు
మఱియుఁదలఁపనాదికమధ్యాంతశూన్యడై, యెసఁగువాఁడువిజయుఁడేలుగాత.
- చ. అలరనజుండు విష్ణుఁడన క లాక్షుఁడునాగఁ ద్రిమూర్తులన్ విని
ర్మలతఁ దనర్చువాఁడుఁబర క మాత్మజగజ్జన రక్షకుండుని
శ్చలుఁడఖిలాత్మ కుండుదర క చక్రగదాంబుజ ధారిశ్రీ విభుం
డలఘుఁ డనంతఁడాశ్రిత జ క నావనుఁడేలుత నన్నజస్రమున్. 216

- తే. మణిమయాచేక దివ్యభూత వణవిభూషి, తుండు సుమకోమలావయతప్రండహర్తు
ఖిష్టుటాంభోజనేత్రుడరకల్ల ఘండుజ, గద్భరణుడప్రమేయుడరగాంచునన్ను.
- క. లోకములు నీట బుద్ధియు, నేకార్ణవమైనవేశత నెక్కటి వటప
త్రైకశయానుంఘౌ ను, శ్రీకుంజతుర్భుజుసనేరుత సేవింతుమదిన్. 218
- తే. కడకఁగాళీయఫణిఫణాత గ్రముననిల్చి, నర్తనమొనర్చునట్టియత నంతశయచు
ఘనఘరాఘవధీప్తిత ప్రకాశకాయు, నఖిలభూతాశ్రయున్ హరిత నాతదలఁతు.
- వ. మఱియు సాదరదృష్టి నన్నవలోకించి రక్షింప మత్పురోభాగంబున సమకట్టిన
వాడును షడ్భావ వికారశూన్యుండును శరణాగత రక్షా తత్పరుండును దేవదే
వుండు నన్నేలినవాడునగు నారాయణున కే నమస్కరించెద. 220
- క. అనిబహు భంగులసన్నతు, లనుమోదము తోడసేయుత నాకౌత్సునకి
ట్లనుభక్త వత్సలుండా, వనజాక్షుం డమృతమధురత వాక్కులతోడన్. 221
- ఉ. ఓనలి నాసనాన్వయపత యోనిధిపూర్ణ శశాంకచాలుమే
తానిక సంతసించితి ప్రిత యంబగుభక్తి మదీయసన్నతిన్
బూని యొనర్చితీప్సితముఁ త బొందెమగాక తపస్సమంచిత
స్నాన మహూర్చపుణ్యము వత శంబెమదిం గణుతింపనేరికిన్. 222
- క. వరమగు మాఘమునంద, త్యురుభక్తిని షజ్జనముఁ బత యోజారకమం
దిరవుఁగఁ జేయుచుఁదపమ. బృరముఁగఁగా వించిటీవుత పోలదెయిదియున్. 223
- మ. అనువారంగను మాఘమజ్జనను పుత శ్యాంచత్ప్రభా వుండెగా
కనఘాత్తాననుఁ బూర్ణదక్షిణలయత జ్ఞాల్లిన్ వ్రతా నూనదా
ననికాయఁబులఁ బేర్చి మెగనినధత న్యాత్తుండు తానైనచ
య్యనసంతోషిని సేయలేడిదిప్రియం త బైయుండు నాకెంతయున్. 224
- క. కావున వీవొనరించిన, యీవరతప మునకుమెచ్చిత యిష్టార్థములే
నీవచ్చితి మద్రాపము, భూవిబుధోత్తంసచూపిత ముదముననిపుడున్. 225

—(*) మృగశృంగునకు నారాయణుండు వరంబులిచ్చుట. (*)—

- క. అనిపలికి మఱియునిట్లను, వనజాక్షుండు నీవుమోక్షత వాంఛనిజాతన్
గనినన్ను నిట్లుఁభ్యానిం, చినవాడవుఁ గాననదియుత సిద్ధింబొందున్. 226
- వ. అయిన నేనొక్కవిధంబు నానతిచ్చెద నీవద్దాని నడుపవలయునది యేమంటివేని.
- ఉ. మానులు బ్రహ్మచర్యమునత మానుఁగదేవత లధ్వరంబునన్
మానక సమృతింగ నెడుత మాడ్కిఁబితృల్ సుగుణాధ్యసంతతిన్
గాని నిజంబుగాఁమదినిఁ త గాంచరుసమృతి సేవుఁబెండ్లిఁగై
కో నుచితంబు మత్ప్రియము త గోరుముకోరుము శీఘ్రమీగతిన్. 228
- వ. వదలక సేయనిప్పగిదిత వచ్చుభవంబున బ్రాహ్మణుండవై
మొదలని దాఘనామకునిత భూవిబుధునిగ మాంతవేద్యమె

- ప్పాదవ నొనర్చి కీర్తి గని శ యుర్విఋభుండను సంజనంతమ
 త్పదమునుఁ బొందఁగాగలవ శ వశ్యముసంశయ మింక నేటికిన్. 22
- క. అని యానతియ్య సమ్మద, మునఁగైకొని దేవదేవు శ ముదితాత్మహరిన్
 గని మ్రొక్కిపలికెఁ గ్రమ్మఱ, మునిసూనుఁడు భ క్తివినయశ్రములుఁ బెనఁగొనఁగన్.
- ఆ. భ క్తవరద సత్కృ శ పామతినాకు సా, తొత్కరించినట్లు శ సమ్మనమున
 నిందునిలిచిభ క్త శ సందోహమేలినా, యశమునిలువఁగోరు శ దవనియందు. 231
- వ. అని వేడిన నారాయణుండు. 232
- ఉ. ఓమ్మగ శృంగతావకని శ యుక్తుడనైయిట నుండిభ క్తిన
 న్నేమఱ కింతయేనినుతి శ యింపుచునీకమ లాకరంబునన్
 నేమమునన్ నిమజ్జనము శ నిత్య మొనర్చుచు నున్నవారికే
 బ్రేమన భీష్మసిద్ధిసెన శ రించిముదంబునఁ బ్రోచుచుండెదన్. 233
- చ. అనవుడు సంతసించి విన శ యంబునఁ గ్రమ్మఱఁపన్కె నిట్టుల
 వ్వనజదళాక్షుతోడ బుధ శ వత్సలకుత్స సుతుండఁగొత్సుండన్
 గనమ్మగ శృంగనామకుండఁ శ గాఁగతమెద్ది యనుగ్రహించినా
 కు నెఱుంగఁజెప్పమన్నను వి శ కుంతపురావస ధుండు క్రమ్మఱన్. 234
- చ. పలికె హిరణ్యగర్భకుల శ పావననీవతి నిష్ఠమైతపం
 బలరంగ సల్పువేళనిక శ టాంబురుహాకర తోయమానద
 వ్యులఁబఱ తెంచుచున్న మృగ శ పుంజమునిశ్చలు మ్రొకుఁగానినున్
 దలఁపున నెన్నిచేరిసత శ తంబునుఁగొమ్ముల తాయుచుండెడున్. 235
- వ. అట్లాత్ శృంగమూలగత కంఠూతి వాయఁ జేయుచుండుటయు. 236
- చ. అదిగని మానిసంహతి మ శ హాద్భుతమంది యితం డిటింక నె
 మ్మదిమ్మగ శృంగనామకస శ మంచితకీర్తి నెసంగఁబొమ్మటం
 చొదవిన ప్రీతినాడిరది శ యొప్పెసమాఖ్యఁగ నీకునీయశో
 విదిత మహాభిదానమె భు శ విందగియుండఁగ నేనుఁబల్కితిన్. 237
- ఆ. అని యెఱుంగఁబల్కి శ యా యిందిరేశ్వరుఁ,
 డదియ మొదలుఁగా మ శ హాముదమున
 గిరివసించిభ క్త శ వరులకివ్వేళకు,
 గోర్కులొనఁగుచుండుఁ శ గొదువ లేక. 238
- వ. అని వశిష్ఠుండు దిలీపునకుం బలికి మఱియు నిట్లనియె. 239
- ఉ. అవ్విధి నారమేశ్వరుని శ యానతిఁగైకొని యందుఁబాసితా
 నెవ్వడిఁ బూర్వభంగినివి శ నిర్మలముంజి మృగాజి నాదులన్
 నివ్వెఱు గారఁదాల్చిజన శ నీజనకావ సధమ్మసేరగా
 నవ్వటుఁ డేగుదెంచిముద శ మారఁదదంఘుల వ్రాలినిల్చినన్. 240

- ఆ. వారుసంతసించి శ వలనొప్పదీవించి, తనదువార్తలెల్ల శ దద్దయడుగ
నఖిలమెఱుంగఁజెప్పి శ యానతిఁగైకొని, గురువరాంతికమున శ కరిగియందు. 241
- వ. అతిభక్తి శుశ్రూషసేయుచు నఖిలవేదములఁ బఠించి. 242
- క. గురుననుమతి నుత్సర్గముఁ, బరువడిస్తా తకముశాస్త్ర శ పద్ధతితోడన్
బరమాను రక్తిసలిపియు, వరమగుగా ర్హస్థ్యమునకు శ వలసియతండున్. 243
- చ. శదఁపడి తండ్రిఁజేరిపద శ పద్మములంబ్రణ మిల్లినీతికో
విడుడగు నందనుండను వి శ వేకసమంచిత వాక్యపద్ధతిన్
వదలఁక తల్లిఁదండ్రులను శ భక్తిమెయిగురు నిన్నదంబునన్
బొదలఁగ సేయునాతఁడు ప్ర శ బుద్ధుఁడువానికగున్ శుభంబులున్. 244
- ఉ. వారలు సంతసించిన శు శ భంబులుసర్వ తపఃఫలంబుల
వ్వారిఁగఁ బొందువారలశి శ వంకరులంబరి తృప్తిపూజలన్
వారక సేయుటేతపము శ వారియనుజ్ఞనుఁ గాకపొందుటె
ట్లారయ నీప్సితములన శ యమ్ముచతుర్విధ పూరుషార్థముల్. 245
- తే. కాననెట్లుఁ బ్రవర్తింపఁ శ గలుగుముదము, జనకజనయిత్రిగురులకు శ ననుదినమ్ము
నట్లు వర్తించుటదిముఖ్య శ మైనధర్మ, మయ్యె వటునకునట్లుండిరయతఁడుమఱియు.
- వ. ఋగ్యజుస్సామంబులను మూడామ్నాయంబుల నెండ్ రెండొండేనిఁ గ్రమం
బునం గురుచంగటఁ బఠించి యనల గృహస్థధర్మం బవలంబింపవలయు. 247
- చ. అవని గృహస్థుతానగుట శ కన్నవిశేషమి కెద్దియుత్తమం
బవిరత దివ్యభోగముల శ నాత్మదలంపడు జాయయెంతయున్
సువినయ యయ్యెనేని సర శ సుండునిజాంగన చండియైనరా
రవమన నెద్దిదానికినిఁ శ గ్రమ్మఱనాత్మఁ దలంచిచూచినన్. 248
- క. తెలియక కొందఱుసతులం, జలగలకుం బోల్తురవియు శ సరగునరక్తం
బిలనొండుఁ గొనెడునికలల, నలుఁగొందురు తనుమనోధ శ నంబులనెల్లన్. 249
- వ. అట్లగుటంజేసి. 250

—(*) మృగశ్యంగుడు పరిణయోచితా నుచిత కస్యల నిరూపించుట. (*)—

- క. పరిణయముఁ గోరువారి, ధర్మసాధ్య ప్రజావతియును శ దక్షయుఁబ్రియవా
క్యరుచిర సుగుణాంచితశ్రీ, తరుణీసమ రూపఁగొనఁగఁ శ దగువెదకియుదా. 251
- క. జనకస గోత్రజయ్యెయొ, ప్సినదానిన్ జననికిన్ శ పిండకయ్యెయు
ర్వినిఁబఱగు దానినింగొనఁ, జనదనిపలు కుదురుధర్మ శాస్త్రవిధిజుల్. 252
- క. అన్నలుఁ దమ్ములుఁగలదై, వన్నెకునెక్కినది చిఱుత శ వయసుదితనకున్
దిన్నని పలుకులుఁగలయది, కన్నియతగుఁ దావివాహ శ కార్యంబునకున్. 253
- సీ. తలఁపనేవంశజా శ తలకపస్తారక్ష, యాదులురోగంబు శ లమరియుండు
నావంశజాతక శ న్యకలనెక్కుడుకూతు, లనుఁగాంచువంశంబు శ ననుజనించి

- నట్టివారినిబ్రహ్మ శాస్త్రాదిపాతకో, షేతులయింటినా శరీతిలకము
లను వెంజివృక్షన శర్పనగనక్షత్రక్షీన, దనదీపుష్పాది శనామములను
వెలయు వారినివృద్ధికి శదొలంగియున్న, వంశమునఁబుట్టి యున్నట్టి శవారినవయ
వాదిభేద వికారలై శయమరునట్టి, వారిఁగన్యలవర్జింప శవలయుమఱియు. 254
- క. అతిరోమయు తలరోమ, ప్రతతియులేకుండినిష్టు శరంబగుదేహ
స్థితిఁగల పారిఁగృశాంగల, సతులున్నత విగ్రహాలనుఁ శజనువిడువంగఁ. 255
- వ. నెండియు బిరుసగు తలవెంట్రుకలుఁ గలవారిని శిరము విపులముఁగ నుండువారిని
హీనకులజలనుఁ బరిణయానుచిత కన్యలని యెఱింగి విడువవలయు. 256
- క. ఈయవ లక్షణములయం, దేయదియైననుపొలంతి శకేర్పడెఁబోన
ట్లాయితఁ బెండ్లియైనను, పాయకయన పత్యతయునుఁ శబ్రాపించువెనఁ. 257
- ఆ. సాధులక్షణములఁ శజానగుపొలఁతులఁ, పెండ్లియైనవారు శబృధివినాయు
రధికులై యభీప్సి శతార్థముల్ వడయుదు, రనిరి మనువుఁగుంభ శజాదిమునులు. 258
- క. కావున శ్రీహరియనుమతి, చేవిబుధులు మెచ్చఁబెండ్లిఁ శజేకొనునాకే
నీవివ రించినకన్యల, లోవరమగు దానినా వి శలోకింపంగఁ. 259
- వ. అనినఁ బ్రియనందను వాక్యంబులకలరి తండ్రి యిట్లనియె. 260
- చ. అవగుణు లైయశీలురన శయానుహితాత్మకు లైనవారలుఁ
దవిలి శుభంబులందరు బు శధస్తుత సచ్చరితుల్ ముదంబుఁదా
మవిరత మాత్మలంగని ని శజాభిమతార్థము లెట్లుఁగాంచరీ
యవనిఁ గృతార్థులయ్యుఁదన శయావినుమిప్పని కింతచింతయే. 261
- ఉ. నీవు మహానుభావుఁడవ శనింద్యచరిత్రుఁడ వార్యగోవితా
నావన తత్పరుండవన శయంబునుమాఘని మజ్జనంబున
ద్యావము తోడసల్పెడుని శతాంతనియామక ముంగలాడవ
బ్రావన ధావరాంచిత కృ శపారసపాత్రుఁడ వింతయొప్పదే. 262
- వ. అనిన జనకు పాదమ్ములకు నమస్కరించి శ్రితరత్నాపరుండగు నారాయణు నాత్మఁ
జింతింపుచు నింటఁ గృతనిత్య కృత్యుండుగా నుండెనని చెప్పి వశిష్టుండు మగుడ
రాజున కిట్లనియె. 263

—(*) సువృత్తాదులగు విప్రకన్యల వృత్తాంతము. (*)—

- సీ. అవనీశవిభవయ్య శయాభోజపురమున, నుండు బ్రాహ్మణుఁడుచ శధ్యుండునాగ
నతనిక బ్రాక్షియే శక్కతెసువృత్తాభిఖ్యఁ, జెలువారుతనయని శర్మలగుణాధ్య
యక్కన్యకారత్న శమహరహమ్మునుఁబ్రభా, తమున నెవ్వడిలేచి శతనదుకూర్పు
చెలులతోనేగి ప శశ్చిమవాహినియనంగఁ, బరిధవిల్లుచుఁదన శవారిగుంకు
వారిననఘులఁజేయుకా శవేరిమునిఁగి, వివిధభంగులఁదన్నది శవినుతీసేయు [చ.
రమణుఁడనఘుఁడు బ్రియసుతులమలచిత్తు, లైరహింపఁగఁగూర్చుకా శవేరియను

- చ. అదిజన కుండెటింగితన శ్రయానుగుణంబున కాత్త నెంతయున్
ముదము వహించియాయలరు శ్రబోణికైగూర్చు మగండుఁగాగనే
విదితగుణుం దలంతును వి శ్రవేకమునన్ సరిఁబొల్చియుండ సం
మదమగుఁ గానికానియెడ శ్రమానికమిత్తడిఁ గూర్చినట్లగున్. 265
- తే. అనివితర్కించుచుండు న శ్రయ్యవసరమున,
ననఘు మృగశృంగుఁదోడ్కొని శ్రయతనియింటి
కరుగుదెంచె తదీయవృత్తాంతమెల్ల
నాత్త నెఱిగియుఁ దండ్రిక శ్రన్యార్థియగుచు, 266
- వ. అంతనుచధ్యుండు వారి నుచితప్రకారంబుల సత్కరించి యఖిల జనవిదితుండగు
కుత్సుద దాత్తజు నెఱింగినవాఁడు గావున సంతసించి కుత్సువలన నిజాత్తజ
నడుగంబడి సమ్మతించెఁ గుమారుండును సర్వలక్షణోపేత నత్తనూజాతం బరిణ
యంబుఁగాఁ గోరె నట్లుఁ గన్యగురుండు వారొసంగిన మంగళద్రవ్యములం గొనిస
బంధుఁడగు కుత్సునిష్ట మృష్టాన్న సంతృప్తుఁ గావించి తాంబూల గంధమాల్యా
దుల సభ్యర్చించె నతండును బంధుకుమారయుతుండై నిజమందిరంబు సేరె సంత.
- మ. ఒకనాడా లలవాళిరోమణివయ శ్రస్యోపేతయై కల్యమం
దకలంకాత్త త మాఘమజ్జనముసే శ్రయంగోరి కావేరిఁబో
నొకవన్యేభము మార్గమధ్యమునమా శ్రదోద్రేకమై ఘీంకృతుల్
ప్రకటస్ఫూర్తి నొనర్చుచుంగనియ సం శ్రత్రాసాత్తయై వారితోన్. 268
- క. పఱచిన విడువక వెనుకొని శ్రయఃపిముటికరిఁ బఱవసంభ్ర శ్రమాకులలై వా
రుఱుకుచుఁ గాననముననొక, గఱికంగిఱి కొన్ననూతఁ శ్రగానకపడియున్. 269
- క. అదిజల విరహితమగుటనుఁ, బ్రిదిలినిజాంగకములొకఁట శ్రవిడిచిరసువులన్
ముదితలిల నేరికిం ద, ప్పదుగద విధికృతము ననుభ శ్రవము సేయకయున్. 270
- క. అవ్విధివారలు పంచత, నవ్వనకూపముననంద శ్రనటనిండందా
రవ్వలుఁ దాతలుపుత్రిక, లివ్వేళకు రాదుఁజూతు శ్రవేమోయనుచున్. 271
- క. మదులుదుటు వాయబెగడిలి, కదలిని జాలయములప్పు శ్రకావేరికినే
గుదమని యటచనికానక, వెదకుచునలైసలఁబోయి శ్రవిపినమునందున్. 272
- తే. వదలి పడియున్నభూషణాం శ్రబరలతాంత,
వితతిఁ గనిశోకభయసమా శ్రవృతతఁదరువు
తరువు శిలశిలపథపథ శ్రమరయుచొగిని,
బోయిపోయియు మఱిఁకొంతఁ శ్రబోయియందు. 273
- చ. వలగొని వాతిపైనిశిత శ్రపర్వికమాపఱ కడ్డుఁగాగబి
టలమి మహూగ్రకంటకచ శ్రయంబనివార్యత లోఁదనర్చిదో
యిలిజల మేనిలేమినడు శ్రగింకఁగనుండిన పాడునూయివా
రలుఁగని దానిమున్నుకు ధ శ్రరద్రునికుంజము లట్లుజూచియున్. 274

- క. వికలములై సకలాంగము, బొకటనరుధిరముఁగ్రమ్మ శ నొగిమూగినమ
క్షీకములచే నమరిన క, న్యకలనచేత నలఁగాంచి శ రాత్తలుగలఁగన్. 275
- క. అటుఁగాంచి కన్నవారలు, కటకటవడి శోకవహ్నిఁ శ గ్రాగుచుమఱియు
త్కటముఁగ విలపిరిచుచునూ, అటుఁగానక పల్కిరిట్లు శ అంపిలిభ్రాంతిన్. 276
- చ. అకటకటా సువృత్తసుర శ సాకమలా విమలానుశీలలై
యకుటిల వృత్తిశైవలిని శ యందునుచూఘ నిమజ్జనమ్మువా
రకముచు సల్పియిండ్లకుఁ ది శ రంబుఁగవత్తురు నేడునట్లుఁజే
యకవిపి నోర్విలోనతిభ శ యాంఘ్రపుసొచ్చి పరుండఁబాడియే. 277
- మ. ధనధాన్యాది సమృద్ధిఁగై కొనినస్వ శ స్థానంబు లందేమువం
డినపక్వాన్నములం భుజించి కుసుమా శ నీకమ్ముభూషామణీ
ఘనచీనాంబర వర్గమాత్మలకువే శ డ్కల్బుట్టఁ గై సేసిప్రీ
తినిఁగ్రీడింపక నిండ్లనిట్లుచితమే శ దీనంగనున్ గూర్కఁగన్. 278
- క. కావేరీ సుస్నాతల, కేవలనం బాపములును శ నిడుమలురోగ
వ్యావర్త నములులేవం, ద్రావిధిమీ యంచనత్య శ మైపోయెఁగదా. 279
- క. మానైన మాఘమజ్జన, మూనికఁగావించిపెంపు శ నొందిన తెలివిన్
బోనిడితిరొ దేహమ్ముల, మానకదే వత్వమునకు శ మదివాంఛింపన్. 280
- ఉ. అయ్యయ్య యేమియేమిటుమ శ హార్తి నెలుంగుడి పల్కరింపఁగా
నెయ్యము మీరఁబల్కురువ శ నీగతకూపము నంబరుంఁడిమీ
యయ్యలు మిమ్ముఁజీరెదరె శ యమ్మకయోయన 'రేలమాకుఁగా
నీయ్యెడఁ గోపగింపగత శ మేమియెలుంగఁగ నైనజెప్పరే. 281
- క. అనిపెక్కు భంగులందమ, తనయలకై మిగులశోక శ తప్తస్వాంతల్
జననులు విలపింపఁగనం, దునుచధ్యం డనియెతనదు శ దుహితకుఁగాగన్. 282
- క. తనయా నినుమ్మగశృంగున, కునువిహితవి ధానముననుఁ గూరిమిఁబెండ్ల
నొనరింప నుంటినమ్ముని, జనకునితో వచ్చిమరలఁ, జనువుననడుగన్. 283
- ఉ. ఏమని తెల్పువాఁడవిధి శ యీగతినిన్నతి ఘోరకాననో
ర్వీమహితోగ్రకూపమునఁ శ ద్రెళ్లఁగఁజేసెన యోకోఁతతా
నోములునోచినట్టికు జ శ నున్ ననుఁబొందు నెకీర్తిభవ్యముల్
నామది నెట్లునిన్ మఱతు శ నాపెనుబ్రాణమనాప్రియాత్మజా. 284
- తే. అనుచువాపోవునవసరమునమహాత్ముఁ, డైనమ్మగశృంగుఁడచ్చోటిర కరుగుదెంచి
యఁతయు నెఱింగియొక్కింతశయాత్మవగచి, శిరముపంఱించిదిటమూనిరవెర వెఱింగి.
—(*) మృగశృంగుఁడు యముంగూర్చి తపంబు సేయఁబూనుట. (*)—
- వ. వారినూరడించికొన్ని వాసరంబులనిక్కన్యలుఁ బ్రాణయుక్తలై యిక్కూపంబున
నుండి బహిర్గమనంబు సేయునట్లుఁ గావెంతు నంతకు నిక్కాయంబులఁ బరా
మర్శిపుచుఁడుడని నియోగించి యాక్షణంబ కావేరికిం జనియందు. 286

- క. కుత్తుకబంటిజలంబుల, నత్తఱినతఁడూర్ధ్వబాహుఁ ర్దైనిల్చిరవిన్
హత్తిఁచిదృగ్వితానము, మిత్తినెదన్ నిల్పితపము ర్ మేకొనిచేసెన్. 287
- వ. ఇట్లతినిష్ఠఁదపంబు సేయుచుండునప్పుడు. 288
- క. మన్యూద్రేకంబునమునుఁ, గన్యామణులందొలంగఁ ర్ గాఁదీసిమహా
రణ్యాంధువునంగూల్చిన, వన్యేభమువచ్చెనటక ర్ వారితగతితోన్. 289
- క. చనుదెంచితనదురౌద్రం, బునకు నెకింతేనియులుకుఁ ర్ బొందకనిష్ఠం
గనియున్న నతని వెఱఁగా, రనుఁగనిక్రుధమానికరివ ర్ రంబతిశాంతిన్. 290
- క. వదలకతుండాగ్రమ్మునఁ, బదిలముఁగానెత్తియతని ర్ భక్తిందలపై
గదియింపనపుడుతద్విధి, నెద నెఱిగితపంబుమాని ర్ యింపుఁదలిర్పన్. 291
- క. ఏనుంగుపైవసించిన, మానవులకు శుభమటంచు ర్ మహితాత్ములనం
గాననిశమువినుదునుగద, దీనను మేలగునటంచుఁ ర్ దీరవసిం చెన్. 292
- వ. అట్లధివసించి. 293
- ఆ. దానిఁగావమదినిఁ ర్ దలపోసియెనిమిది, నాళ్లమాఘమజ్జ ర్ నంపుఫలము
నీకునిచ్చితనుచు ర్ నీరములను స్వహ, స్తమునఁగరటిమస్త ర్ కమునఁబోసె. 294
- క. అంతటనదితత్ఫలమ, త్యంతామోదమునఁ బొంది ర్ యతిఘీంకృతుల
భ్యంతరమునిండఁజేయుడు, సంతసమునమఱియునతఁడు ర్ స్తంబెరమమున్. 295
- క. దక్షిణహస్తస్పర్శన, మాతృణమున సేయనదివి ర్ యచ్చరులెల్లన్
వీక్షింపనతనిడింపుచు, నత్త త్రాధ్వముననిల్చె ర్ నమరాకృతితోన్. 296
- వ. అట్లు భాస్వంతంబగు మండలంబున వెలుంగు వెలుంగుతేని ననుకరించుచు నిల్చి
తనవిధంబున కాశ్చర్యమంది చూచెడు మృగశృంగునకు నమస్కరించి యా
దివ్యం డిట్లనియె. 297
- ఉ. ఓమునిరాజమాళిసు గు ర్ ణోత్తమనీదగు సత్కృపానిలం
బేమనమత్కృతోగ్రసుక్య ర్ తేతరతులములందె రల్చిసు
జేమమునిచ్చెనిట్లునవి ర్ శేషతనీకరినౌటమున్న నే
నీమహిలోనెవండగుట ర్ నింతయెఱుంగుము తెల్పుదిప్పుడున్. 298
- (*) మృగశృంగునకుదివ్యండుతన పూర్వజన్మస్థితింజెప్పట. (*)—
- సీ. తావసోత్తమనిష ర్ ధాపురిదొల్లిఁగాపురముండు విశ్వగు ర్ పుండునాగ
నూరప్యఁడతనికు ర్ మారుండధర్మగుప్తాభిఖ్యవెలసిన ర్ వాడనేను
మత్కులోచితసుధ ర్ ర్థముననామ్నాయముల్ జదివియజమ్ముు ర్ సలిపిమఱియు
దానములొశఁగియు ర్ ధనమూజేకూర్పంగనాలఁ బెంచియునుసే ర్ దృష్టునమర
సేయుచుంబేరమాడుచుఁజెన్ను మెరసి, కాముకుండఁగాక సత్యమ్మఁగడువకొరులఁ
గాంచివిసుకందకయుఁ ద్రివర్గములఁదగిన, యట్లుఁగడపుచువ ర్తింతురననుదినంబు.
- వ. మఱియుఁ బితృదేవతా భక్తియుగో బ్రాహ్మణహితంబును నేకపత్నీవ్రతంబును బుధ
జనా రాధనంబునుంగలిగి క్రయవిక్రయంబుల సత్యంబు విడువక పదార్థంబుల

యందు శ్రేష్ఠంబులగువాని నకానియ శ్రేష్ఠంబులం గొనకయు నుండుదు నేను
వెండియు. 300

క. రసవస్తువులనుఁబరిమళ, మసదృశముఁగఁగలుగువస్తు శ లహరహమునుమె
ప్పొసగించు ధాతువస్తువు, లసదనిపింపకయువిక్ర శ యఁబొనరింతున్. 301

క. నానావిధాంబరములున, నూనముఁగాఁగొలుచువేళ్లు శ నుందుంపలునే
జానగుకూరలుగాయలు, లోనుఁగమటికట్టెలుంబ శ లుపిడుకలుమొగిన్. 302

క. పాలుంబెరుగునుమజ్జిగఁ, జాలంగావిక్రయింతు శ వడ్రసవస్తుల్
వాలాయమస్తదాలయ, మోలింబరిపూర్తినునిచి శ యన్ గొనుప్రజకున్. 303

క. ఇన్నియునేటికినేనటఁ, బన్నుఁగవిక్రయముసేయ శ వడినుంపనివే
మున్నవియన్నియు విల్చుచుఁ, గొన్నాళ్లకుఁగూర్చితేను శ కోటిధనంబున్. 304

వ. అట్లునిష్కాపట్యమునధనో వార్జనంబుసేయునంతనొక్క కుమారుండయ్యెనప్పడే
నుమద్ధనంబురెండుభాగంబులుఁగా విభజించియందొకండు తనూజునకునిచిమిగిలిన
దానినేజేకొని. 305

క. ఉగువుఁగబావులు గుంటలు, వరుసందోపులును మంట శ పంబులుగుడిగో
పురములుజావడిచలిపం, దిరులనుఁజెఱువులనుఁగట్టి శ తేరకమటియున్. 306

వ. గోభూహిరణ్యవస్త్రాన్నగ జాశ్వతిలతండుల గోధూమముద్గమావప్రిహిల వణాజ్య
కన్యాదిపోడశమహాదానంబు లొసంగితిసీధరాతలంబున నేనిడనిదానంబులుండ
వట్లొనరించియుఁ బూర్వకృత మనుభవింపక త్రిమూర్తులకైనఁ బోదు ధనాగ
మమ్ము నారికేళ సలిలవిధమ్మునఁ దన్నాశంబిభ భుక్తంబైన కపిత్థఫల సారవిధం
బును నగుఁగదా నే నట్లుండునంత. 307

క. వెసనాయింటికి నొకనా, డసురుసురని యాకటన్ మ శ హార్తిన్బడుచ
య్యసమాంబకు నాకృతితో, రససిద్ధుం డొకఁడుతీవ శ రంబునవచ్చెన్. 308

క. వచ్చిన వానికినేఁ గడు, మచ్చికనా తిథ్యమిచ్చి శ నుదినలరింపన్
బుచ్చికొను మనుచుఁ గూరిమి, యచ్చుఁగనిడెఁ గొంతపుటము శ లందినపసిడిన్. 309

వ. అప్పుడేను విస్మితుండనై. 310

క. ఇదియెట్లుఁ గలిగె జాంబూ, నదమఖిలుర కరయజీవ శ నంబైయిదిలే
నిదిలేమి యునికికలిమై, యొదవించుం గప్టసుఖము శ లుర్వి నరులకున్. 311

తే. ఇట్టిచామికరమ్ముమా శ కిష్టలక్ష్మ్య, భావముననియ్యఁగాఁజేసి శ బహువిచిత్ర
మయ్యెమన్న తికినినాగశతఁడుమంద, హాససంశోభితాస్యుడైశయనియెమటియు.

ఉ. ఎక్కినవానికిం గుఱుచ శ యేనుఁగు పెద్దగు తక్కువారికిన్
మిక్కిలి నెందుఁగానియెల శ మిన్ మముఁబూజలఁ దృప్తుఁజేసితీ
విక్కడ నిట్లుఁగాగనిది శ యేకడుఁ బెద్దగుఁగాక మాకుము
న్నిక్కనకమ్ము నెన్నుదుమె శ యేమొనరింపగఁ నొను నిత్యమున్. 312

- తే. అనిన సిద్ధుని వచనము శ్రీ లాత్త కధిక,
విస్త్రయా మోదములునేయ శ్రీ వినయ మెసంగ
దత్తదమ్ముల పైవ్రాలి శ్రీ తగినయట్లు,
గొలిచి యట్లంటినేను ని శ్రీ మ్ములనతనికి. 314
- క. ననుమి శిష్యునిఁగాఁగై, కొనితద్విధి నెఱుంగఁజేసి శ్రీ కొన్నాళ్లకులో
ననుచార మీదుచంగటఁ, గనకముఁ గావించువానిఁ శ్రీ గాఁజేయఁగదే. 315
- వ. అనిన వెండియు నతండు. 316
- క. అగుఁగాక శిష్యులగుటే, తగుఁగురువులఁ గొలిచితనువు శ్రీ ధనమున్ మనమున్
మొగిపారి సొమ్ముఁగాఁగని శ్రీ జగతిన భీష్టాప్తికై వి శ్రీ చారించుజనుల్. 317
- క. అనిపలికి సర్వధనమునుఁ, గనికని నావలనవ్యయముఁ శ్రీ గావించిపెసన్
జనెనేను నిర్ధనునిఁగాఁ, గనియంతట నేమదాత్తఁ శ్రీ గళవళపడుచున్. 318
- క. విపరీత బుద్ధిఁ బొడముడు, కపటాత్ముని విశ్వసించి శ్రీ కలధనమెల్లన్
జపలత పీడ్మొంటింగద, యపకీర్తి యసంగదైవ శ్రీ మాయుకనెట్లా. 319
- ఆ. అనిదురింతచింత శ్రీ నలమటనొందఁగాఁ, గొన్ని వాసరముల శ్రీ కన్నవస్త్ర
ములకుఁ గష్ట మయ్యెఁమునిమియుఁ బదఁపడి, వచ్చెదార్థ వ్యమఁడిగెఁపొచ్చెరుజలు. 320
- వ. అట్టి సమయంబునందు. 321
- క. పదిదినములు మాఘమున, పదలక హర్తుఖమునన్ బ్ర శ్రీ భాకరునాత్మన్
గదియించి సంస్తుతింపుచు, నదిమజ్జన మాడితిన్ ఘ శ్రీ నంబగుభక్తిన్. 322
- చ. నెలకొనిసేయఁ జాలమిము శ్రీ నీంద్రముగించితి స్నానమాత్మజుం
డెలమికే బాసిదేశముల శ్రీ నేగెహయంబులుఁ జచ్చెసేద్యమున్
నిలిచెఁబగు వ్రజంబునువ శ్రీ నింబతిరోధులు నాచిరాలుఁ గో
డలుఁ దిలకింప రైరికప శ్రీ టాత్తుకుడై మనుమండుదూతెనన్. 323
- క. వెలయాలి నెపముఁగైకొని, తొలగించెని జైక రాజ్య దూరగులుఁగమ
మ్ములరాజు నిట్టిబెట్టిద, ములగు విపద్దశలమునిఁగి శ్రీ మునుఁగుచునుండన్. 324
- క. ననుమున్నెఱిగినకొందఱు, ఘనపుణ్యుఁ డితండువార్ధ శ్రీ కంబునజిక్కెన్
గనుఁడంచుఁ బిలిచియన్నం, బునువస్త్రముఁ గొంతధాన్యమున్ దయనిడుచున్. 325
- క. కాపాడఁ దొడఁగిరిట్టుల, నాపుణ్య శతమ్ములన్ని శ్రీ నాశముఁగానే
నోపి కుటుంబముఁబ్రోచితి, రూపతెఁ బున్నెములుమున్నె శ్రీ రోసిరిచుట్టల్. 326
- ప. అంత. 327
- తే. దివసదశకముభక్తి న శ్రీ దీజలముల, మాఘమజ్జనమాడిన శ్రీ మహితపుణ్య
మొండుఁదక్కఁగఁబుణ్యముశ్రోగినినేనొ, నర్చియున్నవియన్నియు శ్రీ నాశమయ్యె.
- ఆ. అట్లుధర్మవిక్ర శ్రీ యమునజీవింపుచు, నుండియొక్కనాడు శ్రీ నిండుభక్తి
నొకరుఁగుడువఁబెట్ట శ్రీ నోడకకుత్తుక, బంటిఁదింటిరుచికి శ్రీ భక్తమేను. 329

- క. అదియకుగుఁ బాటుఁగామిని, వదిఁగొనుచున జీర్ణగదము శ్రీ ప్రాప్తంబైయం
దుదయించెను నతిసారం శ్రీ బదిమృతికిం గారణంబు శ్రీ నైయేనపుడున్. 330
- క. సుకృతాత్ముల కతిసారం, బొకటం బ్రాపించుమృతికి శ్రీ నుర్వీస్థలినం
డ్రీకనేల చింతియసయూ, రకయుండఁగఁ గొన్నివాస శ్రీ రమ్ములుసనినన్. 331
- క. నాపూర్వ పుణ్యవశమున, నాపద్మదళాత్ముఁడొడవె శ్రీ నాత కునేన
ట్లోపితలంచుచుఁ బ్రాణము, లోపరమమునీంద్రవీడి యుత్తమగతికిన్. 332
- వ. పోయి పదిదినంబుల మాఘమజ్జనఫలంబున దేవేంద్రుసన్నిది నెక్క మనుకలం
బుండి యవల మత్పుణ్యంబున శ్రీపుండు పుణ్య విక్రయం బొనరించినవారి భంబు
లై పుట్టంగలవారగుట నట్లు జన్తించి చరింపుచుండి భవదీయా నుగ్రహంబున
మరల దివిం బోఁగంటినని పలికి వెండియు నతండు. 333
- క. భూరిదయా కరమీపద, వారిజముల కధికభక్తి శ్రీ వలఁగొనుచునమ
స్కారములిదె కావెంతును, దారత మన్నింపుపోయె శ్రీ దందివమునకున్. 334
- క. అనిమృగశృంగునివీడ్కొని, చనియెదివంబునకువైస్య శ్రీ సత్తముఁడనుచున్
జననాధునకువశిష్టుఁడు, వినిపించెనటంచుమాని శ్రీ విపులావరులన్. 335

—(*) ఆ శ్వా సాం త ము. (*)—

- ఉ. సారసమిత్రవంశకల శ్రీ శాంబుధిపూర్ణ శశాంకకీర్తివి
స్తారసురారిసంచయవి శ్రీ దారవిఖండిత శర్వచాకపం
కేరుహపత్రనేత్రకృత శ్రీ కృత్యమహాఘవిదూర భక్తమం
దారదయాహిహారజన శ్రీ నాధశిఖామణిరామ భూవరా. 336
- క. కాండధి గర్వనిబర్హణ, కాండాసురనుతగుణవ్ర శ్రీ కాండారక్షః
కాండాహవ కాండోద్య, త్కాండధరా టోపహరిత శ్రీ కాండకులనృపా. 337
- తోదకవృత్తము. శారదనీరదరచారుసుకీర్తి, భూరికృపారస పూరితమూర్తి
ధీరజనస్తుత శ్రీ దివ్యచరిత్రా, కారణపూరుష శ్రీ కర్బురజైత్రా. 338
- తోటకవృత్తము. ధరణీజమనోహర శ్రీ ధర్మధృతా, సరసీజభవామర శ్రీ జాలసుతా
శరణాగతరక్షక శ్రీ సత్యరతా, పరిపూర్ణదయాదృతభానుసుతా.

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీ రామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమ రాజాగ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరాజాభి
ధేయ ప్రణీతంబైన శ్రీ మ న్మాఘపురాణంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

కందపద్యము.

కల్యాణగుణాత్మక,
లోకారాధ్యాసుధర్మక లోలయశోద్య
తాకుత్థన వంశపావన,
ప్రకటగుణ ధామరామక రాజలలామా.

1

తే. అవధరింపుముసూతమక హరిచంద్రుఁ, డాదరమునశౌనకాక ద్యఖిలమాని
శేఖరులఁజూచిపలికెనక శిష్టుఁడట్లు, లద్దిలీపావనీసతిక కనియెనిట్లు.
మ. అవనీపాలక చంద్రవైశ్యుఁడటులు, ద్యత్కాంతిలోదేవతా
భువనంబందిన తోడ వెండియుఁదపఃక పూర్ణప్రభావుండుత
ద్భవనంబుల్ మెడబంటిఁజొచ్చి శమనుంక బుణ్యోదయుక శాంతిసం
స్తవముంజేయఁ దొడంగెనివ్విధి వినిక వ్రంబూని యిష్టాప్తికిన్.

2

3

—(*) మృగశృంగుడు యముని సంస్తుతించుట. (*)—

క. ధర్మేశతరులనుదండన, మర్రిలిఁబూనకయొనర్చుక నట్టిఘనుండుక
ధర్మస్వరూపుఁడనిశము, ధార్మికులం బ్రోచువాఁడుక తగననుఁబ్రోచుక. 4
౪. ఒగిజీవతతికిమ్మక త్యువుఁగూర్చువాఁడునొ, దుంబరుండనఁగదక ధ్నుండనంగ
లలినొప్పవాఁడునక ల్లనివాఁడువైవస్వ, తుండుఁగాలుండుఁజక తుర్ముఖస్వ
రూపుండుఁజిత్రవక ర్ణుండువృకోదరుఁ, దుగ్రదంష్ట్రాకరాశవక క్షాధికుండు
క్రూరచతుర్భుకుక టీరాజతుండూర్ధ్వ, లోమలంబోష్ఠప్రక లోమకలితుఁ
డధికుఁడగువాఁడుఁ చిత్రగుక ప్రాఖ్యనెనఁగు,
వాఁడు బహుహస్తములబొల్చుక వాఁడుబాపి
జనులఁ గారించువాఁడఁజక స్రమునాదు
హృదయముననిల్చికోర్కులక నిచ్చుఁగాత.

- తే. అతులవివి ధాయుధంబులు హస్తసమితి, దాల్చి యరుణప్రసూనగంధాంశుకంబు
లొనరఁ గై సేసికొక్కొని శ యున్న మేని, పాలుపు దీపింపనైరిభం శ బునవసించి.
- చ. గనగన మండునిప్పుకల శ కాంతినెసంగెడు గ్రుడ్లుఁ దిప్పి పె
క్కునఁ బ్రళయాంబుదధ్వనిని శ కోయనియార్చిల యోదయప్రకం
పనగతిఁ బాపసంహతుల శ పైబడికుయ్యడఁ జేతిదండమున్
గొనివెస మోదువాఁడొగినిఁ శ గూర్చుతనాకళి లేస్పితంబులన్. 7
- క. లోకోదక మెల్లనుర, త్నాకరమా కర్షణమ్ము శ తగ సేయుగతిన్
జోకను భువనములన్నియు, నాకల్పము నందుమ్రొంగు శ నట్టిఘనుండున్. 8
- చ. కలయ నిజాస్యనహ్నిగిరి శ కాననసంచయ మేర్చుగావునన్
జ్వలనుఁ డనంగనొప్పెసఁగు శ వాఁడవసానపు వేళఁబాపచి
త్తుల మొగి మృత్యుకోగవిత శ తుల్ గొలువంగడు ఘోరయాపియై
యలమెడువాఁడు పుణ్యులన శ యమ్మునఁ బ్రోచెడు వాఁడుబ్రోవుతన్. 9
- వ. మఱియునుఁ బితృపతియుఁ బుణ్యాత్ములకు సుకేశ సుభ్రూసు చక్షుసు శ్శశ్మసు
వక్త్రస్వోష్ఠుండును సుమకోమ లాజానుభాహుండును సుప్రసన్న వదనుం
డును వివిధరత్న స్థగిత హారకుండల కేయూర మకుట గ్రైవేయకాది భూషణ
విభూషితుండును జాంబూనదాభ శరీరుండును సింహ సంహననుండునై పాలుపు
దీపింప మణిచుయ సింహాసనంబునం గూర్చుండి కరుణారస పూరితంబులైన
ధవళాంబకంబులయు నిజాంగధృత శుభ్రాంశుకంబుల యుధాశధశ్యమ్ము దిగ్వితా
నమ్ము నాచ్ఛాదింప సభ్యుల నవలోకించి ధర్మాధర్మములఁ జచ్చించునప్పు డిరుగెలం
కుల ధర్మ సత్య శమదమ వర్ణాశ్రమ శీలంబులు నిరుపమాంచ ద్రుచిరాంగం
బులఁ దన్నుఁగొలిచి వివరింప సత్పూరుషుల నధిక ప్రీయవాక్యంబుల ననున
యిందువాఁడునై కాన్పించువాఁడును నగు యముండు నాయందు దయసేయుఁ
గావుతమని వెండియు. 10
- క. నారసము శక్తిముసలము, వారక ఖడ్గమ్ముగదయుఁ శ బాశముశూలం
బేరుపడ నంకుశముకర శ వాఁజముల నెసిమిదింటఁ శ బట్టికడంకన్. 11
- చ. ఘనఘన ఘంటికాస్వనము శ గాఢముఁగానలు దిక్కులందు బ,
ర్వనలఘు శృంగముల్ గలిగి శ వారకభూత్కృతు లిచ్చుచున్ మదం
బునఁబఱ తెంచునైరిభము శ మూపునఁగొల్వయి వచ్చువాఁడు స
న్మునిహితుఁ డధ్వర ప్రీయుఁడు శ మోదముతోననుఁ గాచుగావుతన్. 12
- క. వరుసఁగఁ బదునలుపురు స, త్పురుషులసాక్షులుఁగఁజేసి శ పుణ్యాఘములన్
బరిపూర్తి నరసిశిక్షౌ, పరులంగా వించువాఁడు శ పాపులనెల్లన్. 13
- క. శాంతుండు హితుఁడునలినీ, కాంతప్రియనందనుఁడుఁ శ కలుషవిదూరుం
డంతకుఁడు సజ్జనావను, డెంతయునా కొసఁగుఁగాక శ యిష్టార్థంబుల్. 14

- క. సంసార ఘోరదుఃఖి, ధ్వంసకుండు శుభప్రదుండు శ తలఁపఁగరాజో
తంసుండు దక్షిణమునకు, హింసాపర హింసకుండ శ హీనబలుండు. 15
- సీ. నియమశీలురకహ శ ర్షి శముఁ బ్రీతినొనర్చు, వాఁడుభవ్యమండుసౌ శ వర్ణమంద
నాములకునుసప శ తీర్మాతృకాత్ జఁ, డగువాఁడువిమలాత్తు శ లై నవారి
కోర్కలొసంగియె శ కుండుఁ బ్రేమఁగనువాఁడు, పాపులదండించు శ పట్టులందు
కాల్పుఁడుకోయుడు శ ఖండింపుఁడెండింపు, డొరుగువారఁగనంచు శ నుగ్ర ఫణితి
భటుల కనువాఁడురవిజకు శ భ్రాతయైన, వాఁడు సంజ్ఞాత్ జఁడునత శ వత్సలుండు
నిర్మలుండు విశ్వభరణుండు శ నిఖిలభర్త, ప్రోచు సర్వాధికుండునన్ను శ భూరికరుణ.
- క. పరమేష్ఠికి దామోదర, హరులకుహితుఁ డఖిలవినుతుఁ శ డఖిలంబునకు
గురుసాక్షి సుప్రసన్నుఁడు, వరకృపననుఁ బ్రోచుఁగాక శ వై వస్వతుండు. 17
- క. అనియిట్లు సన్నుతించెడు, మునివరుమృగ శృంగునెడల శ మోదించివి క
ర్తననంద నుండుమణికాం, చనభూషాం బరవితాన శ సంశోభితుండు. 18
- తే. దివ్యమాల్యానులేప సం శ దీప్తుఁడఖిల శ సాధనోత్కర హస్తుండు శ చారువిగ్ర
హుండుసదమల మతివివి శ ధోగ్రహాప, కలితనిసితాయుధస్వకింకరయుతుండు.
- క. క్రతుదానధర్మజ పస, ద్వితీయ మంబులునుసత్య శ దమశేమశాస్త్ర
ప్రతీతియువర్ణాశ్రమములు, హితమతిమూర్తులుధరించి శ యేర్పడఁగొలువ.
- క. పరమతి సభ్యులుపదునలు, పురుషులుమొగిసిఁ గొలువ శ బాల్యేడువాఁడు
గురువైభ వుండునై భా, స్వరతం బ్రత్యక్షమగుచు శ సంశమివర్యు. 21
- ఆ. అక్కజంపుఁ బ్రీతి శ నక్కునఁజేర్చిత్య, దీయసన్నతికిమ శ దిన్తుదంబుఁ
బొందియిందువచ్చి శ తిందగ సందేహ, ముడిగియిప్పితముల శ నడుగుమనుడు. 22
- (*) మృగశృంగునకు యముండు వరంబులొసంగుట. (*)—
- వ. మృగశృంగుండ మందానంద కందళిత హృదయారవిందుండై శమను పదమ్ములకు
నమస్కరించు ముకుళితకరుండై యిట్లనియె. 23
- క. వన్యేభ వ్యాజంబునఁ, గన్యకలం జేర్చెనీదు శ కడమృత్యువుసౌ
జన్యంబేర్పడనార్తశ, రణ్యామర లింపువారిఁ శ గ్రమ్మటమహికి. 24
- చ. ఇదియగు నయ్యమామకహృ శ దీప్సితమెంతయు దీనిసమ్మదం
బొదవ నొనర్చునావుడు మ శ హూత్సుకనాత్త భటాలిఁజూచిమీ
రిదెవెస నేగినల్వరమ శ హీనురకన్యలఁ దెండుపొందునాఁ
గదలివ నాంతరస్థలన శ కల్తషలఁగొని వారుతెచ్చిన. 25
- ఉ. వారిన దృశ్యరూపలవి శ వస్వదపత్య మనుగ్రహించిసాం
పారఁగఁ గూర్చెదత్తనువు శ లాదటనిద్రల నుండిలేచిన
ట్లారమణీలలామ లుర శ యమునలేచి గతంబెఱింగిత
ద్భూరిత రాంధువుఁ వెడలి శ పొల్పుఁగనిల్చిరి తీరభూస్థలి. 26
- వ. అట్లు వారిఁ బ్రదికించి యముండు మరల మృగశృంగున కిట్లనియె. 27

- క. మునివర సీమోళరించిన, యనుపమసన్నుతికి నాత్మ శ నలరితినిత్తున్
బనివడి కోరు మొకొండున్, ఘనమగుపర మనసతనికిఁ శ గాత్తుండనియెన్. 28
- తే. అనఘయేనినుఁజేసిన శ యట్టిసంస్త, వమ్ముఁ బరియించువారును శ భక్తివిన్న
వారుఁ పమృతిదుఃఖవిరదూరులగుచు, బ్రదుకఁగోరుదుపెక్కేండ్లుశముదముతోడ.
- చ. అనఁటుల న్వరంబిడి ప్రి శ యంబునవెండి కృతాంతుడిట్లువ
లెనువిన వయ్యయింత పరి శ కింపఁగదీనికిఁ బోలఁడెందుదు
ర్జనుఁడవి సీతినా స్తికుఁడు శ సంశయఁడంచిత పుణ్యవర్తనుం
డనఘుఁడు శీలివీరలకు శ నాస్థఁడనర్చుఁ బరించిరేనియెన్. 30
- తే. ముని పక్షజ వారయుక్తమై శ మొనరునట్టి, కృష్ణపక్షచతుర్దశి శ నెలమిఁదర్ప
ణమ్ముతిలలనుఁజేసి క్త శ మమ్ముతోడఁ, దాఁబరించిననఖలేప్పి శ తాప్తియగును. 31
- ఆ. అనియెఱుంగఁబలికి శ చనెనాకృతాంతుఁడు, సపరివారుఁడగుచు శ సకలబంధు
జనులతోడజనక శ జనయిత్రులాకన్య, కలనుఁజూచిమోద శ ములనుఁగనిరి. 32
- తే. అరిగె మృగశృంగుఁడంతని శ జాలయమున. కల్లుస్వావసథమ్ముల శ కరిగిరాత్మ
జాతలంగూడిబంధున శ మేతులగుచు, తగనుచధ్యాదులటమోద శ తల్లులెల్ల. 33
- వ. కుమారికల నడుగ శమనలోకస్థితి నంతయుఁజెప్పిరనుడు వశిష్ఠునకు దిలీపుం
డిట్లనియె. 34
- క. ఇనవలతు సమ్మదంబున, వినిపింపుము పాపపుణ్య శ విశదంబగుదీ
ననునాగ నవ్వశిష్ఠుం, డినకులజు దిలీపుఁజూచి శ యిట్లనిపలికెన్. 35
- క. జనవల్లభ తల్లులకును, దనయలువా క్రుచ్చినట్లు శ తగనీకునునే
వినిపింతు వినుముభక్తిం, గనిపుణ్యా వహముకన్య శ కామణులట్లున్. 36
- (*) విప్రకన్యలు తల్లులకు యమలోకస్థితు లెఱింగించుట. (*)—
- వ. జనయిత్రుల కిట్లనిరి. 37
- చ. కడువడి నేగికాంచితిమి శ కంజహితాత్మజు పత్తనమ్మున
క్కడవిధు లిట్టివట్టివని శ గైకొనిచెప్పఁగ నేర్పికెననె
క్కుడులగు తోచినంతయును శ కోరినినుండెఱిఁ గించువారమే
ర్పడజగ తీస్థలింగలుగు శ ప్రాణిచయమ్ము సేరునంతయెన్. 38
- తే. అటులనవసానమునఁజేరి శ నట్టిపాపు, లకునునానావిధమ్ముల శ లంపటలునుఁ
గలిగియుండును చూడంగఁగన్వ మవియు, నందుఁబుణ్యాఘముల నెన్నఁగనగునుగాని.
- క. ఉత్తమవర్ణజుఁడనియును, బొత్తిఁగనధమాన్వయుండు శ పోయీతఁడటం
చత్తపనజాత్మజునిపురి, హత్తపుమణివర్ణనిర్ణ శ యంబులవెందున్. 40
- తే. చిత్రగుప్తాదులచ్చటఁ శ జేరియున్న, ప్రాణిసంహతిపాపపు శ ణ్యములనెన్ని
తత్తిదుచితములైనవి శ ధానములవి, ధించియొప్పింతుభటులకా శ తీరుసేయ. 41
- క. చేసినకర్తములన్నియ, నీసరిఁబొకుండఁబ్రాణి శ నెనయుభుజింపం
గాసరికనట్లుఁగావున, భాసిల్లంబనునుపుణ్య శ పరతజనంబుల్. 42

- చ. పరమశుభంకరంబనివి శ భావరినేబదియేడునాడికల్
వరుససంగ లేచిప్రతి శ వారముమాఘనిమజ్జనంబు శ్రీ
హరిగరుడాంకమాధవము శ రాంతకయంచొనరించియంతగా
దరకదళీవయస్థఫల శ దానములిమ్ములనిచ్చునారలున్. 43
- క. తిలదానమొనరించిన, లలితవృషాత్ కులునిర్వి శ లంబముఁగానా
జలజాప్తసదృశ తేజో, జ్వలులై సుఖమాచులగుచు శ చనియెదరందున్. 44
- క. పాదుకలుఁపాదరక్షలు, మోదమ్మున ద్విజులకిడిన శ పుణ్యాత్ కులి
మేదిని నెవరోవారలు, నాదండధరాంతికమున శ నైశ్వర్యయుతుల్. 45
- వ. మఱియుపీరు త్తమాశ్వామాఘులై సుఖపథంబుననందుఁజేరఁగలవారు వెండియు. 46
- సీ. గొడుగుదానంబాసం శ గుమసీడలంబోవు, వస్త్రాదులీయ్యది శ వ్యాంబరముల
నలవరించియతేగు శ నందలమ్ములువారు, నమ్ములొసంగుడు శ వాడునట్టి
యాప్యాయనాదుల శ నధివసించియుఁజను, నెలమిశయ్యాసనా శ దులనొసంగ
నతఁడుసౌఖ్యాస్పదుఁ శ డైయేగుచుపవన, మమర వేయించిన శ యతఁడుపుష్ప
శోభితద్రుమసుచ్చాయ శ సొలయకేగు, నేగుఁబుష్పమ్ములనుదాన శ మిచ్చినతఁడు
పుష్పకిమునెక్కియతులవి శ భూతిఁదనర, నినజపురిఁజేరిసౌఖ్యము శ లనుభవింప.
- క. దేవాలయములుమఠములు, బావులుమఱిదీక్కు లేక శ పడిపోయినయా
తావలములుఁగట్టించిన, యావరమతులందసౌఖ్య శ మందెడివారిల్. 48
- క. గురుదేవద్విజవై శ్వా, నరజననీజనకులనుది శ నమ్మునుపూజా
పరిత్యక్తులఁగావించిన, వరమతులందధికసౌఖ్య శ వంతులువినుఁడి. 49
- క. ఇరుఁగడలదివ్వటీలుం, బరువడిఁదనరంగయమని శ వాసముఁజేరున్
సురభవనంబులదీపము, లరయంగా నెవ్వఁడుంచు శ నట్టిఘనండున్. 50
- క. గోగృహనీరాన్నప్రదు, లాగురుశుశ్రూషకులును శ వ్యాధిగ్రస్తున్
బాగొనరించినవెజ్జలు, భోగములందంచుండు శ పుణ్యులుఁగానన్. 51
- క. పాదప్రత్యౌశనమున, కాదరమననుదకమిడినయ శ వ్యారలుఁదా
మోదమునతులసౌఖ్యము, లాదండధరాంతికమన శ నందుదురెపుడున్. 52
- తే. మాఘమాసముసనువిపురమహితశీలు, నధికసంతోషమమరనశభ్యంజనమ్ము
కడఁగి సేయించినట్టియారఘనుఁడుదివ్య, వాహనారూఢుఁడైయమరవసతిఁజేరు. 53
- చ. అమరఁబసిండిరత్నములనాలసురూప్యములన్ విధిప్రకా
రముననుదానముల్ సలిపిరబ్రాహ్మణసంతతిఁదన్నువారుదా
గ్రమమునవ్యోమయానరథశరాజములెక్కిపరేతరాట్పురిన్
సుమహితసౌఖ్యసంతతులఁ శ జొక్కుచుఁబోయెడు వారుత్రోవలన్. 54
- తే. మాఘమాసోదయమునందుశమజ్జనమొ, నర్చిద్విజునకునాజ్యదానమ్ముసలిపి
నట్టినరులేగుదురుప్రొద్దురపట్టిపురికి, నెలమిశ్యోతిస్వరూపాశ్వశ్రమెక్కివేగ. 55

తే. అరయ తాంబూలదానము శ నాచరింప,
సౌఖ్యముఁగని నజవీటికిఁ శ జరగునట్లు
నేగుఁ గూశాండదాతయు శ హేమమయవి,
మానమునఁగూరు చుండియు శ మహితభూతి.

56

క. తండులము లాథకంబులు, పండినయంతన నశింపఁ శ బడునోషధులన్
బండిన వస్తువులే పు, ణ్యుండిమ మాఘమునదాన శ మొప్పుఁగనతడున్.

57

వ. గోదాన మొసంగిన యతండును నిష్టమృష్టాన్న సంతృప్తులగుచు సుఖయాన
మున యమపురంబు సేగువా రివ్విధంబున.

58

తే. వివిధదానము లొనరించి శ వేష్కమూర, గజతురంగరథాంధోళి శ కాదులెక్కి
వచ్చువారలు మున్నడ శ వచ్చిసౌఖ్య, ములనుఁబొందెడివారలి శ మ్ములఁదనర్చి.

59

క. లెక్కకు మిక్కుటమైతా, లెక్కడఁజూచినచునిండి శ యినజురిపురిలోఁ
గ్రీక్కిటియు చుందురటఁగడు, మక్కువఁ బూజ్యతయుమాఘ శ మజ్జనులకగున్.

ఉ. శ్రీయుత మూర్తులన్ సుకృత శ శీలురనంచిత దివ్యపుష్పకా
ద్యాయత వాహనాన్వితుల శ నంతటరాఁగని లేచివేరిమై
డాయఁగఁ బోయివారలఁగ శ డంకనుజేతులఁ గ్రుచ్చికొగిటన్
గాయము లంటఁజేర్చికడు శ గౌరవయుక్తినిఁ దెచ్చియందఱన్.

61

తే. అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులన శ మార్చనములు, చేసిమీరలుసంతోష శ చిత్తులార్య
వినుతశీలురుపుణ్యాత్మశ్రలనుచుమిగులఁ, బొగడిపూర్ణానురక్తిమైశ్రమిగిలియముఁడు.

వ. వరుస విమానసంయుతుల శ వారినిఁజేయుమ పుణ్యలారమీ
రరుగుఁడు స్వర్గభోగముల శ నందిసుఖంపఁగ నంచుఁబంపఁద
న్నిరుపమ సత్కృపన్ సురధు శ నీచటులోర్చి విధూతజాతశీ
కరయుత శీతలానిలమ శ ఖండముదగబొన రింపుచుండఁగన్.

63

వ. త్రిదివంబునకే గుదురు మతియు మాఘస్నానముం గావించినవారల కొక్క
విశేషంబుఁగలదు వినుండు.

64

క. ఒకమాఘం బవగాహన, మకలంకత నాప్రయాగ శ యందొనరింపన్
దుకతుక లేకింతయుఁ ద, పృకపొందుదు రజపదంబు శ పరమప్రీతిన్.

65

శా. ఏపుణ్యాత్మకు లేనిమాధవు వృషీ శ కేశున్ గృహవాసుని
ష్పాపున్ భక్తఫల ప్రదాయకునజ శ సంబాత్తలోనిల్పిదా
మపైమాఘని మజ్జసంబచటఁ గ శ ల్యంబందుఁ గావించిరే
యాపుణ్యాత్మకు లేగు వారతనిది శ వ్యావాసముం బ్రీతితోన్.

66

ఉ. శ్రీరమణీయమై విబుధ శ సేవితమై యతిరమ్యవస్తు వి
స్ఫారమునై మునీంద్రజన శ సంస్తుతమై యసమానమైను హూ
దారతఁగన్న విష్ణుపవ శ తంసయుగంబునుఁ బొందువారలి
క్షేరికిఁగాదు సంయమని శ నించకయుం దిలకింపకొక్కటన్.

67

తే. ఇతింపుణ్యాత్ కులుపితృ శ పతిపురమ్ము, సేరిమునుతన్ని యోగముఁ శ గోరి త్రిదివ
మాదిలోకంబులకుఁజేర శ నాదురిట్టి, కారణమునఁజేసియ శ క్కడకుఁజేరి. 68

తే. అటన వసియించు పుణ్యజ శ నాలినెన్న, పవనభుక్పతి గీష్పతి శ భారతీప
తులకు సాధ్యముఁగాదనఁబలుకమాదృ, శులకునయ్యెడినొక్కొక్కమాతలువినుండు.

తే. అట్టిసంయమనీపురి శ నధికసంత, సమునశీఘ్రప్రయాణము శ లనురఁజేరి
యందుకదలీవనస్థర శ మ్మేదుకాంత, వేదిసుఖముండితిమియన్ని శ వేళలందు. 70

వ. అట్లు మాఘస్నాన ప్రభావమున నుకృతాత్తులఁ గలసి యుంటిమనుడు పుత్రికల
కు మగుడ జనయిత్తు లిట్లరి. 71

క. కలుషాత్తు లైనవారల, నలయింతురు పెక్కువిధము శ లగుబాధలనం
చిలనార్యు లనఁగవిందుము శ బలువిడి తద్విధములెల్లఁ బలుకుఁడు తెలియఁ. 72

క. వినవలతు మనుడు వారలఁ, గనికన్యక లనిరికౌతు శ కంబునవినుఁడో
జనయిత్తులారయేమా, యినజనిపురిఁ జూచియున్న శ వృజినులబాధల్. 73

—(*) విప్రకన్యలు యమపురిం బాపుల బాధలు తల్లుల కెఱింగించుట. (*)—

చ. ఎనుబదియాఱువేలిటకు శ నెన్నికయోజన సంఖ్యదూరమా
యినజని పత్తనంబుదురి శ తేతరులేగుడు వారికింబ్రియం
బెనయ సమీపమైతనకు శ నెంతయుఁబాపుల కట్లుఘోరమై
చనఁగడు దూరమైపథమ శ సాధ్యశిలోచ్చయమై కనంబడుఁ. 74

వ. అది యెట్లంటేని నెంతయు వినుండు. 75

౩. తీవ్రకంటకసము శ తీర్ణముగ్రతురో, పమశిలావృతముక శ ర్దమమయంబు
సూచీనిభోపల శ ప్రాచుర్యమత్యురు, పర్వతద్రుతటప్ర శ పాతనిచయ
మతితప్తసైకతా శ నివృతమగమ్యావనీ, గర్తసందోహసం శ గతముత్కుద్ర
కంటకత్తోజప్ర శ కాండమశ్రాంతసం, త్రాసకారకమృగో శ త్కరపరీత
మగుచుననిశముఁబాపుల శ కమితభీతి, మొనయఁజేయుచుదక్షిణం శ బుననెసంగు
నప్పథంబునఁగలుషాత్తు శ లైనవార, లధికబాధలఁగుడుచుచు శ నరుగువారు. 76

ఉ. ఆవిధినున్న త్రోవఁజన శ నంతకుఁ నంతకుఁ బాయుచొండొకం
డావలనీవలెయరుగు శ నట్టిపథములు పెక్కుఁదోచునా
త్రోవల నన్నిటంబెలుచ శ ధూమముతోడిద వాగ్నియుండునా
తావులనంఘ్రులూదినఁ జె శ డంగమలున్ నిమిషంబులోపలన్. 77

. కటకట వడుచటులంబొ, విటపద్రుమ సాంద్రమై ప్రవేశింపఁగరా
కటుఁజీకటులెసఁగెడుమి, క్కుటపుం గహనములుఁ దోచుఁగొనకొనిమటియున్.

. అవిదాటి చనుఁడు ముంగల, నివమేర్పడి యుండుఁదాని శ నెంతయుఁగడువన్
దివుచుకొన రామిఁ గుత్తుక, లవరకుఁదిగ వడుచు నిసుము, లంపటవెట్టున్. 79

. కడఁగిదానిఁగడువఁ శ గ్రాగుచుండెడుజలా, శయములుండువాని శ సరవిదాటు
డవలవహ్నిభరిత శ మైనమార్గోత్కర, మమరియుండుదాని శ ననుగమింప. 80

- మ. ఉరుశార్దుల మదేభకాసరత ర శ త్కూగ్రాహి భల్లూకసూ
కరకంఠీరవశల్య గండకమహా శ త్కూశ్వాన మార్జాలవా
చరఫేరోష్ట్ర ఖరోందురు ప్రముఖనా శ నాజంతు సంతానముల్
గరముం బాధలఁగొల్పు త్రో లటు చ శ క్కవచ్చునా మార్గముల్. 81
- వ. బాధింప తద్బాధలం బడుచు. 82
- చ. కడచియశేగ ధూళిమెయిఁ శ గ్రమ్ముకొనంబెను గాలివీచువెం
బడినశిలోగ్ర వృష్టియదిఁ శ బాయకమన్ నిసితాసి వృష్టిదా
నెడయక మృణ్మయంబయిన శ వృష్టిపదంపడి మీదఁబర్చు న
య్యెడభులు చిమ్మునెత్తురుల శ నొప్పమహా వ్రణబాధ నందఁగన్. 83
- క. అంతనె మఱియునుఁ గురియుదు, రంతతొరాంబువృష్టి శ యటుపైశీతా
త్యంతశ్వసనమువీచు ని, రంతరమతి బాధలొనఁగ శ నత్తనువులకున్. 84
- ఆ. అట్లుఁగొంతదూర శ మరిగినఁజండాశు, తాపమధికమగుచుఁ శ దల్లడిల్లఁ
జేయుఁగంతములనుఁ శ జెమ్ముయలేమిఁగా, వించిత్తుత్త్రువలన శ లంచిమిగుల. 85
- ఆ. అధికయాతనలకు శ నావిధినాలయ, మగుచునడుచుచుండు శ నట్టిపాపి
సమితివెఁబడించి శ చండాంశజనిభటు, లమితకోపులగుచు శ నలమిపట్టి. 86
- వ. మీరు మమత్వాహంకారంబుల నాలుబిడ్డలు బంధులు పరులు వారువీరని భేద
బులనెన్ని యెన్నియో యకృత్యంబు లాచరించితిరిగదా వారిప్పు డిందువచ్చి
మిముం గాపాడఁగలిగిరేయని హుంకరించుచు. 87
- ఉ. కొందఱ సంకెలల్ వయిచి శ కొందఱ బోరలఁగ్రుచ్చి మార్థముల్
కొందఱ నంకుశమ్ములనుఁ శ గ్రుచ్చిలలాటములందుఁ గొందఱన్
సందిభు లే డైఱంబిరిదిఁ శ జక్కనజేర్చి పెనంచికట్టియున్
గొందఱఁ గ్రూరపాశములఁ శ గుత్తుకలంబిగియించి నెట్టనన్. 88
- ఉ. కొందఱ నాలుకల్ దొఱలఁ శ గ్రుచ్చియుఁ గత్తెఱలుం బిఱుంధులన్
బొందువడంగఁజేర్చి విగి శ పుచ్చియుఁ గొందఱ ముష్కముల్ దదా
క్రందననిస్వనంబులెసఁ శ గన్ నిజలింగము లీడ్చికట్టియున్
గొందఱ నోష్ఠఘోణములఁ శ గ్రుచ్చివటారక జాలముంచియున్. 89
- సీ. కొందఱఁబాపాత్త శ కులఁబట్టిచెవులుగ, డ్డంబులునలుఁగఁగ శ డంకమొత్తి
కొందఱఁగడుపులఁ శ గోపించితప్తము, లైసశలాకల శ నమరఁగ్రుచ్చి
కొందఱనలినలిఁ శ గొట్టికాల్జేతులుఁ, గొందఱవృషణముల్ శ జిందుపరచి
కొందఱనిసితాసి శ కుంతాదులనువైచి కొందఱఁబరిఘుల శ గుడెలఁజదిమి
కొందఱనురంపములఁగోసి శ క్రందుఁగాగ, నార్చిపేర్చుచునలమట శ లందసీడ్వ
నయ్యయోయేముఁబాపకృత్యములనేల, సొచ్చిచేసితిమోయటంఠచుంగలంగి. 90
- తే. అధిక తుత్పన్న లకునన్న శ మంబువులను,
నాతపశ్రాంతి కవనీరు శ హాములనీడ

వడఁకుఁ జెందుచుఁజలికిఁ బా శ వక సమీప,
మాత్తఁ గోరుచుభటులతో శ నగుగుచుండు.

91

తే. పుణ్యులగువారు తమదైన శ పుణ్య సమీతి, తమ్ముబోషింప నెట్టిచో శ సమ్మదంబుఁ
గండు పాపాత్ములట్లుఁ గారకయువి శేష, దుఃఖములఁబొందుచుండురుతొలఁగ కెందు.

వ. అట్లుఁ బాపాత్ములు కింకరులచే బాధింపంబడుచుఁ బోయిపోయి.

93

సీ. కడుఘోరముఖమున శ ముడిఁగొన్న కన్నెమ్మ, లమరఁ గ్రూరాలోక శనములునిగుడ
నిక్కినవెంట్రుకల్ శ నెఱినున్నమీసలు, నొనరఁగాఁగదలుపీ శ నోవ్వుములును
ధగధగత్యుతినాయు శ ధములచేఁబాలుపారు, పదునెనిమిదిహస్త శ పంకజములు
నరుణపుష్పాంబరో శ ద్యన్త హారుచులొప్పు, నంజనాద్రివ్రదీ శ ప్తాంగమమరఁ
బ్రళయజలధరగర్జావి శ రావసదృశ, కంఠనిస్వనమతిభయం శ కరముగాఁగ
సల్పి యతిరోషమునఁబాప శ జనులనెల్ల, దండనముసేయు నాదండశధరునిఁజేరి.

తే. అతని ఘోరాకృతిందదీ శ యప్రచండి, మమును తత్పరివేష్టిత శ మహితవిగ్ర
హాత్మ కామయవివిధక శ ప్తాధిదేవ, తలనుమారి మహామారిశకలనుమఱియు.

95

వ. అగ్నికల్పండ్ల వెలుంగు కాలపురుషుని మృత్యువునుం గాశరాత్రి మున్నగు
శక్తులను ప్రాణులవేధించు శూలాంకుశపాశ చక్ర ఖడ్గ ప్రాసాది నాధనంబుల
ధనుర్బాణంబుల వజ్రదండంబుల ధరించియున్న పార్శ్వ చర కింకరవరుల
నంజనాద్రి సదృశులై యాయుధోపేతులై కొలిచియున్న పరిజనంబులఁ జిత్ర
గుప్తునింజూచి.

69

తే. భయము దోడ్తోడఁగలుగవిశ్రాంతులగుచు, నిలువఁగానప్డుపాపులశవిలయకాల
రుద్రునింబోలికనుపట్టి శ రోషపటిమ, మమర నదలింపుచుండన శ యంబుమీర.

తే. వడ్డునైశ్వర్యకలితుఁడా శ శమనగణక, వర్షుఁడౌచిత్రగుప్తుఁడు శ పాపజనుల
తోడఁగడుధర్మ వాక్యము శ లాడునిట్లు, లవియు వినుపింతుమమ్మలారావినుండు.

ఉ. ఓకలు పాత్ములారవినుఁ శ డోపమటంచుఁ దలంగ నెట్టుతా
నీకడఁబాపి సంహతుల శ కేర్పడియున్న మహోగ్రయాతనా
నీకము సంతయుంగుడిచి శ నిష్కలుపాత్మ కు తొదురిందును
శ్లోకులుఁ బుణ్యవర్తులువశసుంధరమీరలుఁ గామినింతయున్.

99

క. కలుషమునకు వెలువకయిత, రులసొత్తుల నపహరించి శ రోయకమఱియ
న్యలబోంట్ల రూపసంపద, లలరంగవ యంగనెట్లు శ లణగునఘంబుల్.

100

తే. అల్ప సౌఖ్యములకుముద శ మందిమీర. లధికకలుషము లై నకృ శ త్యములనాచ
రించితత్ఫల భారధు శ రీణులగుచు, ననుభవింపఁగనిచ్చటి శ కరుగుదెంచి.

101

ః. చాలమటన్నఁ దప్పునెవె శ సంభుజియింపక పాపసంఘముల్
పోలఁగ నుండువీరుభువి శ భూభుజులయ్యు ప్రభుత్వగర్వము
ద్వేలముఁ గాగమైమఱచి శ వేర్తినొనర్చిన దుష్కృతంబుని
వ్వేళ ఫలప్రదంబయిన శ వేగమేచేరిరి యిందుఁబొందఁగన్.

102

- క. అనిపలికి వెండియిట్లను. జనపాలురఁజూచిమీర శ శాశ్వతసంప
జ నితమ దాంధులరై యి, ట్లనయముఁకడుఁ బాపచిత్తు శ లైతిరిభూమిన్. 103
- ఉ. వీరలు మాకుబంధువులు శ వీరుహితుల్ గొనరాద వజ్రము
చూరక పుచ్చివారునన శ యోధతినెవ్వరి నేనినిండులన్
బోరన వెట్టవారిపయిఁ శ బూనికదండన వెట్టివండుగల్
వారక తీసియీవిధి న శ వారణధర్మముఁ ద్రోచిపాపమున్. 104
- తే. ద్రవ్య రూపమునంగూర్చి శ తనుజసచివ, బంధుదా రామలంబాసితవచ్చితిరిట
బహుళ దుఃఖములీగతిఁశ బడఁగవార, లిందువచ్చిరె మీబాధ శలెల్లనుడుప. 105
- మ. తనరంబ్రాణిని జాయురంతమునగా శ త్రంబున్విసర్జించిమ
ద్వినియుక్తో గ్రభటాలిఁదేనిటకునే శ తేరంగఁ దామున్నుఁజే
సినపుణ్యా ఘములేర్పడంగ డిసిర శ క్షింపంగ శిక్షింపనీ
యినసూతిన్ నియమించుఁగాకి తరమే శ మేనిభునిన్ వచ్చునే. 106
- ఆ. అనుచుఁ జిత్రగుప్తుఁ శ డచనయవాక్యము, లనువచింపదురిత శ జనులుఁదలలు
వాంచియుందురపు శ వైవస్వతుండుగ్ర, ఫణితభటులఁజూచి శ పలుకునిట్లు. 107
- ఉ. ఓరి ప్రచండచండవిమ శ తోగ్రమవోత్కట తీవ్రకోపయో
రోరి కరాళవక్త్ర వినుఁ శ డొక్కటమీరలు వీరిఁగొంచువే
ర్వేరఁ దొలంగితప్రఘట శ విణ్ణయవాయన గ్రుధప్రసాదకాం
గారక రాళతీక్షునర శ కాదులఁద్రోయుఁడు ప్రేయుఁడుధర్మిన్. 108
- మ. అసినం జంతననుండుదూతలు మహూ శ గ్రాకారులై యార్చివా
రినిఁగై కొంచటుఁ బోయికొందఱబహు శ ద్రేకంబునం బాదముల్
గొనిపైఁజిమ్ముచు తాళులంజమపుచున్ శ ఘోరంబుఁగాఁగొందఱన్
సునిశితాసి గదాప్రహారములచే శ స్రుక్కించుచుం గూరతన్. 109
- వ. వెండియుఁ బెక్కువిధంబులగు శ్రమలనందింప శోషిలి నేలంబడతోడన మలయా
నిలంబు వీవంబడునంతఁ దెప్పిరి లేచుటయుఁ బదంకుడి బాధింపుడు రిట్లుఁ బాప
త్తుల బాధించి శుద్ధాత్తులం జేయఁ జతుర్ముఖుం డొనరించిన నరకభేదంబుఁ లెన్ని
యోగల వవ్వాఁ నెల్ల నెఱింగింతుము వినుండు. 110

—(*) విక్రకన్యలు తల్లులకు నరకభేదంబు లెఱింగించుట. (*)—

- తే. తనరవిధి చేసెనుప్రసి శ ధములుఁగాగ, నిరువదెనిమిదికోటుల శ నరకములను
నందు నేడవకోటికి శ నంత్యమగుచు, ఘోరయనుపేరఁ దగునంధ శ కారకోటి. 111
- క. వారకదానిం గడువను, ఘోరయునతి ఘోరదాని శ కొన నెప్పుమహా
ఘోరయును దానికవ్వలఁ, దీరువడెం ఘోరరూప శ ధృతిదానికొనన్. 112
- ఆ. తరళతారదాని శ దాటుడవ్వలభయా, నకముకాళరాత్రి శ నారకాలి
వానిఁగడువనందుఁ శ బరిధవిల్లెడుభయో, త్కటముచండదాని శ కటునెసంగు. 113

తే. లలిమహాచండ దండకో శ్ర లాహాలప్ర,
చండవజ్రక రాశలు శ్ర సరవిత్తోడ
మఱియు విక రాశయునునఱి శ్ర ముఱియుఁగాగఁ,
బాధఁగొలుపఁగ నటులుండుఁ శ్ర బాపజనుల.

114

వ. మఱియు నివియుఁగాక త్రికోణ పంచకోణ సుదీర్ఘ పరివర్తుల సప్తభౌమాష్ట
భౌమదీప్తంబులును మాయయనునదియు నెనిమిది నరకకోటులుఁ గల వందు
రారవ మహారారవ తమ స్వేతాదులుఁ గలసి యిరువదెనిమిది నరక కోట్లగు
వీనియందుఁ బాపులు హాహా కారంబులు సేయుచు విలపించుచు బహువిధబాధలం
బడుచుందు రింకఁ గ్రమంబుఁగా నరకభేద నామంబుల నెఱింగింతుము వినుండు.
సీ స మా ని క.

ఉష్ణంబునుదమము శ్ర నొగిఁదీక్షకర్త సంత, దీపనశరములు శ్ర దీప్తమగుచు
నమరుమహామాయ శ్ర మతిరోమముచునుభీ మసుకంటకప్రకంఠ పములుమఱియుఁ
దీప్త వేగమ్ముచు శ్ర దృఢతరములుమహా, పద్మప్రతర్దన శ్ర పంక లేప
ములుఁగాలసూత్రము శ్ర పూతిమాంసమునునే, మియుఖాదనంబువిర్రణయమునుప్ర
దీపక మొనరును శ్ర దీర్ఘ ముసూచీము, ఖాంగారరాశిఖ శ్ర రాననములు
కూపసుపాకకుం శ్ర భీపాక హృదకా, తపదారుణోచ్ఛ్వాస శ్ర తప్తజంతు
పంక లేపములున శ్ర ర్పముతుందిశకునియ, సృక్పూయభవనంబు శ్ర సింహశిల్య
వృకగజవృక్షనా శ్ర మకములుఁ గ్రతునుహా, సంవర్తములునిరు శ్ర చ్ఛ్వాసకూట
శాల లారిష్టముల్ శ్ర శ్వాసమహిషవృష, మేషాద్రవములుఁ బురీషకంబు
సుప్రతాపముకపి శ్ర సువిశాలవికటముల్, వ్యాఘ్రమృగాదాత్మ శ్ర భక్షణంబు
లప్రతిష్ఠయునుమ శ్ర హానాదముంబ్రధా, వముసూకరగ్రహ శ్ర వాయసములు
కుంభీరమునునక్ర శ్ర కూర్మగృధ్రోల్కాక, శాలూరకణధూమ శ్ర సర్వభక్ష
ణమ్ములమేయంబ శ్ర నంగనొప్పారెడు, నదిజలూకమురుధి శ్ర రాన్నగండ
కములుఁగర్కటకర శ్ర క్తాక్షతుషాగ్నిక్రి, మినిచయములుఁబూతి శ్ర మృత్తికంబు
పూతివక్త్రకటాహ శ్ర ములుశ్వభోజనములా, లాభక్షణాసితా శ్ర లవనములును
లోహశంకువుతప్త శ్ర లోహమయముఁగంట, కముసంకటముమండ శ్ర పమునునస్తి
భంగప్రపీడన శ్ర లాంగలిసీలాయ, సేక్షుయంత్రములుగ శ్ర దాక్షురోగ్ర
ధారలుమఱిసుత శ్ర ప్తముఁగూటపాశప్ర, మర్దినీశైలత శ్ర మః ప్రహులును
పూయకూపంబును శ్ర మూత్ర కూపముమల, పర్వతశాతన శ్ర బహుళదుఃఖ
ములునునుదారుణ శ్ర మునునతిభంగంబు, శమలకశ్మలద్విపా శ్ర దములునేక
సాదత్రిపాదముల్ శ్ర వైతరణీనది, ముసలములూఖల శ్ర మునుశిలాశ
కటయంత్రమలములు శ్ర గాఢముల్ భీమకూ, పయమానుగమములు శ్ర పరగఁదప్త
శూలమయంబు సు శ్ర చూర్ణి మహాచూర్ణి, సమ్మోహనమహామ శ్ర శకచిరంత
మములువిష్టాకూప శ్ర మమరునువక్త్రవి, ప్థాపూయపూరణ శ్ర కూపములును

- నరయ మణీయును హాలాహ శ్రీ లాది కూప, మున్న హాదుఃఖనామక శ్రీ మొనరునసిః
నంబు వెండియుఁదాశ పశ్రత్రంబనంగ, నమరునురు బాధకములు ముఖ్యంబులివియు.
తే. కారవాదులునరక వ శ్ర గ్గంబులైదు, నైదునొక్కటిఁగానెన్న శ్రీ నగునిటులను
వీనఁబాధలనధికము శ్రీ గానుఁగుడిచి, యవలబరిశుద్ధులయ్యెద శ్రీ రాదురితులు. 117
- క. ఆవిధి సరకములంబడి, పావనులై స్వకృతకర్త శ్రీ పరిశేషమునన్
స్థావరజన్తములందియుఁ, గేవలమా దుఃఖమున నె శ్రీ గిం జేడ్పడియున్. 118
- ఆ. క్రిములుఁగాగనవత శ్రీ రించితద్దఃఖము, లనుభవించియటవి శ్రీ హంగమములుఁ
గాగఁబుట్టివాని శ్రీ కష్టంబులంబడి, యంతమీఁద బ్రాణి శ్రీ సంతతులను. 119
- క. గోజన్త మందిక్రమ్మ, శ్రీ జగదీశ్వరుకృపావి శ్రీ శేషంబుననీ
భూజనులై జన్మించెద, రీజన్తము నందెముక్తి శ్రీ యేర్పడవలయున్. 120
- వ. కావునఁ బ్రజ్ఞావంతులగు నరులు భగవంతుండగు నారాయణుఁ ధ్యానించి తచ్చా
గిత్రంబులు విని వేదప్రణీతంబులైన జపయజ్ఞదాన ధర్మ వ్రతాదులుఁ దపంబులు
మాఘస్నానంబులు మొదలగునవియాచరించి హరికారుణ్యంబువడసి మోక్షంబు
సెందవలయునని కుమారికలుఁ దల్లుల కెఱింగించి మఱియు. 121
- క. జనయిత్రులారయేమా, యినజని పత్తనమునందు శ్రీ నేర్పడనంతన్
గనివచ్చినారమీచె, ప్పినదంతయుఁ గలిగియుండు శ్రీ వృజినాత్తులకున్. 122
- ఆ. అనుఁడువారిఁజూచి శ్రీ జననీజనకబంధు, వారమిట్టులనియె శ్రీ మీరుమాకు
దెలియఁజెప్పినట్టి శ్రీ తెఱఁగంతయునువిని, నంతనుండిభయము శ్రీ లందెమదులు. 123
- క. యమపట్టణ మార్గంబులు, క్రమమునఁ దలపులకురాగ శ్రీ కాయంబులువే
గమవణక జొచ్చె బ్రాణము, లమరంగంతములనిల్చి శ్రీ నటుగాన్పించెన్. 124
- క. అనివెఱచి పలుకుబంధువు, లనుఁగని కన్యకలుముదమె శ్రీ లర్పఁగనిట్లం
చునుఁబల్కి రేలభయమం, దనుఁబుణ్యులుఁ గారెమీరు శ్రీ తలపోయంగన్. 125
- క. భువనము లీరేడిటిలో, భువిముఖ్యం బందుఁబరమ శ్రీ పుణ్యస్థలమై
యవిరతము భరతఖండము, దివిషత్సందోహ సంస్తు శ్రీ తిందనరారున్. 125

—(*) విప్రకన్యలు తల్లులకు ధర్మోపదేశంబున నరకభయంబు వాపుట. (*)—

- తే. భరతఖండమునందుద్భ శ్రీ వంబునందు, మనుజులతిపుణ్యులందుల శ్రీ మాఘమజ్జ
నంబుఁగావించినట్టిజ శ్రీ నంబుమిగుల, ధన్యులవ్యారికినిలేదుశ్రీతలఁపభవము. 127
- ఉ. ఎక్కు డుఁగాగ సత్తపము శ్రీ లెంతయు దానములున్ వ్రతాదులిం
పెక్కఁగ నిందొనర్చి దురి శ్రీ తేతరులై త్రిదశాలయంబునన్
మక్కువ సర్వసౌఖ్యముల శ్రీ మానకయందిన యట్టులారయన్
దక్కినవానియందుఁ గల శ్రీ చాయనలేద విభోగభూములై. 128
- ఆ. కర్త భూమిభరత శ్రీ ఖండమునాగనుఁ, బఱిగియిందుధర్మ శ్రీ పరతఁగన్న
వారువారిసుకృత శ్రీ పాపముచేనజ, త్వాదిదివ్య పదము శ్రీ లందగలరు. 129

వ. కావున నన్నిఖండంబులలో నుత్తమం బీభరతఖండంబిం దుద్భవించిన నరుల నిశ్చయైన శరీరంబు వాసినంత మోక్షంబొందె స్వర్గాది సుఖలోకంబుల నొందె వారివారి సుకృతంబు కొలది నందఁగల వారిట్టిపుణ్యలయ్యమని లయంబుం జూడ రిట్లని యెఱింగి. 130

ఉ. పొందుఁగ బ్రహ్మవంశమునఁ శ్రీ బుట్టిగదాధరు నిందిరేశుసం క్రందన వంద్యుభక్తజన శ్రీ కల్పకుజుఁ హరినాత్మనిల్పిమే లందఁడపో వ్రతాదులఁబ్రి శ్రీ యంబున ముక్తిఁగనంగ లేకయు న్నందలఁ పోయనూఢుఁడుజ శ్రీ నంబుల నింకొకఁడున్న చూడఁగన్. 131

ఆ. అట్టిదాఁడుజన్మ శ్రీ మంతముఁగాయమాం, తికముసేరినరక శ్రీ నికరమనుభ వించివిధిధజంతు శ్రీ విసరంబులోఁబుట్టి, యవలమనుజుఁడయ్యు శ్రీ నవనిఁబొడము.

క. ఆజన్మమునందైనను, శ్రీజగ దీశ్వరుని మదినిఁ శ్రీ జేర్చితపముని ర్వాజతసేయకమోక్షం, బాజనునకుఁ గలుఁగదదిమర హామహామగుటన్. 133

వ. అని పలికి మఱియు నీభరతఖండ మహిమ వినుండని యిట్లనిరి. 134

ఉ. ఎంతతపంబొనర్చి జని శ్రీ యించిరొ భారతవర్ష భూవిలో స్వాంతమెలర్ప మాఘమున శ్రీ స్నానమొనర్చుచు దానధర్మముల్ సంతతమిందుఁజేసికలు శ్రీ యంబునొకించుక లేకపుణ్యమ త్యంతముఁగైకొనంగలిగి శ్రీ రద్దిరసార్థత యిట్టులుండునే. 135

ఉ. ఎన్నఁడుఁగల్గుబుట్టువుల శ్రీ నేర్పడిభారత వర్షభూమిసం పన్నమనోవిధంబులన శ్రీ పారముఁగా నొనఁగూర్చు చుంటబల్ పున్నెములంచుస్వర్గము భ శ్రీ వుల్ నిరతంబు మనంబులందుఁదా మెన్నుచునుందురొనెవచి శ్రీ యింపఁగ భారత భూప్రభావమున్. 136

వ. మఱియు దివినుండి భరతఖండంబునం జన్మింప వచ్చువారి పుణ్యంబులు సంకీర్త నంబులుఁగా నద్దేవతలు వాడుచుండురు. 137

క. కావున మీరలు పుణ్యులు, భావింపఁగ నెన్నియేనిర పదఁపడి వ్రతముల్ గావించి నట్టివారలి, కేవిధిఁ బాపంబు లొదవు శ్రీ నెట్లగుఁబాధల్. 138

చ. మనుజుఁడు పుణ్యకార్యముల శ్రీ మానకచేసి దివంబునందెడున్ దనరఁగ బాపకార్యచయ శ్రీ తత్పరుఁడై నిరయంబునంను స జనుఁడతి సౌఖ్యగమియయి శ్రీ చయ్యనఁజేరు యామాలయంబు దు ర్జనుఁడనలేని దుఁఖములఁ శ్రీ జాలిచనుంగడు దీర్ఘ కాలమున్. 136

వ. మఱియు. 140

ఉ. ఎల్లవిధంబులన్మనుజుఁ శ్రీ డేర్పడఁబుణ్య విచారుఁడయ్యు సం పుల్లసరోజనేత్రునను శ్రీ మోదముతో భజియించెనేనియే వల్లనధోగతింగనడు శ్రీ బంధువులారవినుండు శ్రీ రమా వల్లభుభక్తిఁగొల్పుఁడు ధ్రు శ్రీ వంబుగఁ మీకటు మోక్షమబ్బెడున్. 141

- క. భావింపుడు చాతుర్విధ, మైవెలసిన సృష్టియందు నంచితలీలన్
తావుఁగొని యొక్కఁడేనియు, నీవనుధా స్థలిఁదనరై నేచూడంగన్. 214
- క. నమ్మకుఁడింతైననుమది, నిమ్మహిసంపదలుతనువి శ దేనాడైనన్
వమ్మెపోవును సత్యము, నుమ్మవృథా కాలమేగు శ చోఫలమగునే. 143
- చ. అరయఁగ నూఱువత్సరము శ లాయువటందురు మానవాలికం
దిరిగెడు రాత్రి మాపమున శ నర్థముతక్కిన యేబదింటిలో
వరుసనటంచుఁ బొల్యమున శ వైశముగా మఱివార్ధకంబునన్
బరువడి యశావనంబు తనుఁ శ బైకొన నింద్రియ లోలతందగన్. 144
- క. బాలత్వంబునఁ దెలియం, జాలఁడు మనుజుఁడుతెలివి శ సంసారమునన్
దూలించు వార్ధకంబుని, కేలాగునఁ గల్గుమోక్ష శ మిట్లగునపుడున్. 145
- క. సద్యోగము లభియించెడు, నుద్యోగము పూస్కిసేయ శ నెగియశావనమా
వేద్యుండియ్యది తెలిసియ, విద్యాంతర్గతుఁడుఁగాక శ వెలియానెఱుకన్. 146
- ఉ. ఘోరతరాతిదుఃఖములఁ శ గూల్చుకడుంగడు హేయమైనసం
సారమనందగుల్పడియ శ శాశ్వతమైమలమూత్రపూయదు
ర్వారరుజాభియక్తమును శ వారకయైన శరీరవాసనన్
గోరకుఁ డెన్న డేనియునుఁ శ గోరినఁదప్పదు చేటువారికిన్. 147
- శా. ఈజన్మబతి దుర్లభంబు హితమూ శ హింపుండు సర్వేశుని
రవ్యజప్రజ్ఞఁ దలంచుటోసుకృతము శ ద్యల్లీలఁగావించుటో
యోజందానములిచ్చుటో నుజనసం శ యోగంబునన్ యోగవి
ద్యాజాలంబది యభ్యసించుటయొ ని శ త్యానందముం బొందగన్. 148
- చ. ఇలఁగల జంతుసంహతుల శ కెల్లబుభుక్షయు సిద్ధభీతియున్
గలయిక లన్నియున్ సమత శ గన్పడుఁదెల్వి యొకండుమర్త్యునం
దలవడె నెక్కుడైయదియు శ హైన్యముఁగా బశుపక్షిపన్నగా
వలులనొకండునొఁదెలివి శ వాటిలికోఁఁగనొప్ప సద్గతిన్. 149
- క. మానవుఁడై జనియించియు శ మానకసంసారమోహ శ మగ్నుండైకన్
గానక కాలముఁబుచ్చినఁ శ దానుందను జంపుకొనువి శ ధంబగుఁగాదే. 150
- క. కపటఁపు నడవడులుడిగిహ, రిపదధ్యానంబుసేయఁ శ బ్రీతాత్ముండై
సుపథం బొసఁగెడునామధు, రిపుఁడటుఁగా కున్నఁగలడె శ శ్రేయంబవనిన్. 151
- వ. మఱియు మోక్షోపేక్షులగు వారికి నొండు ముఖ్యంబగు విధానంబుఁగల దదియె
ట్లన్న దాన ధర్మవ్రత జపాధ్వరాదులొనర్పకున్నను గృహక్షేత్రదార పుత్రబాంధ
వాదులభ్రాంతివీడి సాలగ్రామంబుం బూజించి తత్తీర్థపానంబు సేయుచు హరివాస
రోపవాసంబుఁ గావించుచు మాఘమాసంబురాఁ బురబహిర్జలంబులని మజ్జ
నంబుఁ గావించుచు వస్తునిరపేక్షుండై యిందిరారమణ చరణారవిందంబుల డెందం

బునఁ జింతింపుచుండిన మోక్షంబు సులభంబని బంధువులకుం జెప్పి యవ్వప్ర
కన్యలు వెండియు నిట్లనిరి. 152

క. సతులకుఁ బతు లేహరిహర శ తధృతులై యుగటవారి శ చరణంబులుతా
మతిభక్తిఁ గొల్వనొప్పగు నితరములె వ్యయుచుఁబోల శ విలసద్వృతముల్. 153

క. అని తెలిపి రిట్టులేనొగి, వినిపించితిశమనలోక శ వృత్తాంతంబున్
జనవరముచుచు వశిష్ఠుం, డనఘాత్తు దిలీపుతోడ శ నననాతండున్. 154

చ. ఎనుబది యాఱువేలిటకు శ నెన్నికయోజన సంఖ్యదూరమ
య్యినజుని పత్తనంబని ము శ నీశ్వరచెప్పితి వప్పుడివున
వ్వనరుహ నేత్రలెట్లుసని శ వచ్చిరిక్రమ్మఱ నెన్నిఘసముల్
చనియె శరీరముల్చెడకి శ చక్కఁగనుండె నదెట్టులింతయున్. 155

వ. చెప్పమన వశిష్ఠుం డిట్లనియె. 156

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు మృతక శేబర స్థితు లెఱింగించుట. (*)—

చ. వినుము నరేంద్రప్రాణములు శ వీడిననల్వది వాసరంబులన్
దనువు కృతంబునంజెడదు శ తధ్యముత్రేతయు ద్వాపరంబు వీ
ననుమొగిముప్పదిర్వది దిశనంబులు నుండెడుఁ గల్యుగంబునన్
దినదశకంబునుండును సు శ ధీజనముల్ వచియింతురింతయున్. 157

తే. సూరు లొకకొందరంత్యము శ సూరసుతని
వాసముంజేరఁ బోవఁగ శ ద్వాదశాహ
ములువిలంబన మగునని శ పలుకుదురిది
పుణ్య లకుఁగాదుతలఁపఁబా శ పులకుఁగాని. 158

క. యమభటుల నిలమువలెనిర, తమువచ్చుచుఁ బోవుచుంద్రు శ భాత్రికినట్లున్
గ్రమమునఁ బుణ్యాత్ములుశ్రీ, రమణాదుల కరుణఁబోక శ రాకలయందున్. 159

క. అతిశీఘ్ర గతులఁబొల్చెద, రతివలువీ రమ్మహాత్ముఁ శ డౌయముకరుణా
యతెమతిఁజని యటసర్వం, బతివేడ్కం జూచివచ్చి రవనీస్థలికిన్. 160

క. అదికృత యుగమగుకతమున, ముదితలదే హములుసెడక శ ముప్పదిదినముల్
వదలక బంధులుప్రోవఁగ, సదమలగతి నుండెరాజ శ సత్తమవింశే. 161

స. మఱియు. 162

చ. మృతిఁగని నంతమాత్రమున శ మేదినిలోపలఁ బ్రేతదోషసం
గతములు గావుగాత్రములు శ కావునభూవర యేరికైనఁదా
హితవిధిమై యలంకరణ శ మెంతయుసేయక మున్నయిట్టుల
య్యతులు శరీరముల్విడిచి శ ప్రాణముతోడుత యోగయుక్తులై. 163

క. స్వర్గాది లోకంబులకుం జని క్రమ్మఱతనువులం బొందుదు రట్లుంగా నవ్విప్రకన్యకలు
ముప్పదిదినంబులు యమపురంబున నుండినను దేహంబులు ప్రేతాలంకరణంబుం

బొందమి నాశౌచదోషం బందకుండె వారును గాత్రంబులం బొంది యపవిత్రుల
గాకుండిరని చెప్పి వెండియు వశిష్ఠుం డిట్లనియె. 164

చ. ద్యుమణికు లావతంసమ్మతి శ్ర నెందినవారలు భూమికింబున
ర్గమన మొనర్చి దేహములఁ శ్ర గైకొనితొల్లిఁటి యట్లుఁబొల్తుర
న్నమదికిఁ గ్రొత్తయయ్యెనని శ్ర నమ్మకయుండెద వేమొవిన్నపూ
ర్వమొకఁడు పుష్కరుండనెడు శ్ర బ్రాహ్మణుఁడాయమ లోకమేగియున్. 165

క. అందమిత యాతనావిధు, లందెడునారకు లనతిద శ్ర యామతివిద్య
ద్వందితుఁడఁ బ్రోచిమగుడం, జెందెశరీరంబు భూమి శ్ర జేరికడంకన్. 166

ఉ. నాగది లీపుఁడిట్లనుమ శ్ర నంబునమోద మెలర్పఁజూనికో
హూగురువర్య యీకథమ శ్ర హోతుకతన్ వినువాడనమ్మహ
భాగుఁడ దెట్టులేగెయమ పత్తనమందుల నున్న వారిఁదా
నేగతి బ్రోచెనారకుల శ్ర నింతయునా కెఱి గింపు పెంపునన్. 167

క. ధార్తికుల చరితములుదు, ష్కర్తములం బాపువినిన శ్ర సజ్జనులఁకుఁద
ధార్తికుల నడవడుల్ భువి, భర్తాంబర ధారునకున శ్ర వశ్యములగుటన్. 168

తే. అనినముదమందిరాజున శ్ర కనియెనావ, శిష్ఠుఁగృతపుణ్యుఁడుంద్విజ శ్ర శేఖరుండు
దురితదూరుఁడునైనపు శ్ర ష్కరునిచరిత, మెలమివినుపింతువినుమని శ్ర పలికెనిట్లు.

—(*) పుష్కరుండను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. (*)—

క. భూమిశాగ్రణినంది, గ్రామంబధి వాసముఁగను శ్ర గైకొనివేద
ప్రాముఖ్య ధర్మపరుఁడై, యామహితాత్తుడువసించు శ్ర ననవరతంబున్. 170

సీ. అవ్వీటనింకొక శ్ర డధివసించునుబ్రాహ్మ, ణుండతండుంబుష్క శ్ర రుండనంగ
నతనికాయఃపూర్తి శ్ర యగుడువైవస్వతుఁ, డాత్మభటాలినె శ్ర య్యమునఁజూచి
తెఱఁగొప్పనేగిన శ్ర దిగ్రామవాసుఁడౌ, పుష్కరాభిఖ్యవి శ్ర పునివిలంబ
నముసేయకిటఁదెండు శ్ర నాగనీతనిఁగొంచు, జనియమాంతికమున శ్ర సరభసమ్మ
మీరనునిచినఁగాంచియా శ్ర మిహిరనంద, నుండుతత్తేజమునవిస్త్రి శ్ర తుండునగుచు
నపుడగద్దియడిగ్గిప్రి శ్ర యంబునెఱపి, గరిమమలరంగననియెఁగిం శ్ర కరుల జూచి.

తే. భటవతంసములారయీ శ్ర బ్రాహ్మణుండు, పరమపుణ్యుఁడు వైష్ణవశ్రభక్తియుతుడు
నిత్యసచ్చిలుఁడధిగత శ్ర నిగముఁడాహి, తాగ్ని సర్వహితుండుప్రి శ్ర యంవదుండు.

చ. పదఁపడిసంతతంబునతి శ్ర భవ్యముమాఘనిమజ్జనంబుసం
ముదమున సేయువాడుగృత శ్ర పుణ్యుఁడ హూ యితనిన్ స్థిరాయువున్
మదిసెడితోడి తెచ్చితిరి శ్ర మాసియునిం కొకనింద్విజన్తునీ
విదితయశో విశాలుబృధి శ్ర వీధలిఁజేర్చుఁడు స్వస్థలంబునన్. 173

వ. అనిపలికిపుష్కరునవలోకించి. 174

ఉ. మీరుమహానుభావులరు శ్ర మిమ్ములనిందులఁదోడితెచ్చిమా,
వారలవజ్రజేసిరిటు శ్ర వైశముకానకబంధుమిత్రులున్

- దారత నూజలింతకును శ తద్దయుదుఃఖిలు చుంద్రపొండునా,
సూరత నూజనింగనియ శ శోనిధిక్ర మ్మటఁ బుష్కరుండనున్. 175
- చ. సుమహిత చిత్తధర్మగుణ శ శోభితసీపురి నున్నయట్టిదు
ర్దమనర కావలింబడిని శ రంతర బాధలఁ గుందుచుండుపా
పమతులఁ జూచు వేడుకలు శ భావమునం దుద యించెనట్లునీ
వమరుపు మన్నఁబ్రీతివెల శ యంగనురండని సత్వరంబుఁగన్. 176
- తే. అతనిఁదోడ్కొని చనిరార శ వాతిరార, వశ్వ భోజనముల్ క్రిమి శ భక్షణంబు
తప్తసి కతంబరిష్టము శ త్కటవిశసన, కశ్మల క్రిమిశతౌర శ కర్దమములు. 177
- వ. మలంబనునదియు నసిపత్రవనంబును కుంభీపాకంబును కరంభవాలుకా లాలా
భక్షణంబులునువీచీ మత్స్యకరంబులును రోదనంబు మున్నగువానిఁజూపిన నందఁ
గొట్టులం దిగఁబడినవారును నత్యుగ్ శార్దూలములచే గ్రసింపఁబడువారును
తప్తసి కతంబులంబడి తపించువారును విషమంబులగు క్రిములు మేనులుఁ దొలువ
బాధలంబడువారును చలచలం గ్రాగుతెల ద్రోణులంబడి మునుంగువారును కరప
త్రంబులఁ జీల్పబడువారు నుఁగుతారాది ప్రహారంబుల నందువారును నున్నతా
ద్రులనుండి క్రిందంద్రోయ నవయవంబులు వికలంబులుఁగా మూల్గుచు లేచు
వారును మఱియు నానావిధంబులగు యాతనల ననుభవించుచు రోదనంబు నేయు
చుండువారును నైన పాపులంజూచి పరితపించి పుష్కరుండు వారి కిట్లనియె. 128
- క. ఓపాపు లారమీరట, నోపికనింతైనఁబుణ్య శ మొనరింపకదు
ష్పాపాను వర్తులైకద, యీపగిదిని సంకటముల శ కేర్పడుటలిటన్. 179
- వ. అనిన నారకులు పుష్కరుంజూచి. 180
- శా. ఓపుణ్యాత్మక నీవచోవితతి యెం శ తోసాదరం బై బృహ
త్పాపాప్తిం బహుదుఃఖముల్ గుడుచుమా శ పాలకముదంబున్ మన
స్తాపంబుల్ దలఁగించుచోనిడె బ్రయ శ త్నస్ఫూర్తి నెంతేనిని
ర్లేపుల్మీరు భవాదృశుల్ సుకృత వా శ ర్థిన్ దేలుటల్ జిత్రమే. 181
- తే. నిజము మీరన్నమాటల శ నింద్యచరిత, దురితకర్మలమగుచునీ శ దుఃఖవితతి
యాతనాంగము లందియి శ ట్లచుభవింప, నైతి మిందులనీయమ శ దూతఁలిడఁగ.
- క. పరకాంతా గమనంబును, పరహింసా పరతవెండి శ పరధనహరణం
బురుగతిఁ గావించియునీ, పరుసునదుః ఖములకిందుఁ శ బాలుఁపడుటయున్. 183
- ఆ. విప్రకులులమయ్య శ వేదముబ్రహ్మచా, రులకుధనముఁగొనిని శ రూఢిఁజెప్పి
నట్టివారమన్యు శ లందునునిందల, నునిచియున్నవార శ మనఘుచరిత. 184
- వ. మఱియు. 185
- చ. అనుచరు లుండురంతమగు శ నాకటఁద్రుళ్లఁగ మేలిభక్తమున్
గొనియును మాఘమజ్జనము శ కోరియొనర్పక యింటనుండియున్

దనరఁ బరాన్నముంబదిజ శ నంబులుసేరి యొనర్చియున్న భో

జనము భుజించియుగడగి శ స్నానముసేయక యగ్ని హోత్రముల్. 186

వ. వేల్పుక భుజించియు నమితదాహంబున జలాశయంబునకుం బటతెంచు గోవ్రజు
బును మరల్చియు దుగ్ధంబులమాత్ర ముపయోగించి తత్పశు విసరంబునకు
ఘాసోదకంబులిడకయు విప్రులకు దత్తాపహరణం బొనరించియు దానంబులఁ
గొనువారమై ధనలోభంబున నితరులకు దానంబులిడకుండ దాతల పజ్జంజేరి
బోధించియు దారల విసర్జించియు వ్రతాదు లాచరింపకయుఁ బతివ్రతాజనంబుల
యం దాసక్తిజేసియు నిక్షేపంబులం బరిగ్రహించియు మిత్రద్రోహంబొనర్చియు
నింక నిట్టి పాపకార్యంబు లనేకంబులు గావించి యీ వేదనలం బడుచున్నవారము
మహాత్మాయని వదనంబుల విన్నదనంబుదోష నీరెలుంగునం బలికిన పాపాత్ములకు
మగుడఁ బుష్కరుం డిట్లనియె. 187

ఉ. నారకు లారమీరలున శ నాతనుదీన శరణ్యునిందిరా
సారస నేత్రిభర్తనని శ శంబుమనంబులఁ జింతసేయకీ
ఘోర తరంబులొనరక శ కోటులఁగూలఁగ నైతిరామహో
దారుఁ గృపాలవాలునిర శ తంబుభజించిన నింతవచ్చునే. 188

చ. తదువులు పుష్పపత్రఫల శ దంబులునిర్ఘ్నరి ణీనదంబులు
ర్వరజల పూరితంబులు క శ రంబులుపాదములుం బ్రశస్తముల్
దురితవి దూరుభక్తజన శ దుఃఖవినాశను నిందిరామనో
హరునభి షేకపూజనము శ లాదృతిసేయని హేతు వేమికన్. 189

క. హరిఁబూజించిన దురితము, లరయంగాఁ గలవెమీర శ లటుఁబూజాత
త్పరతంగా నమిబహుదు, స్తరదుఃఖము లిప్పుడివ్వి శ ధంబునఁగదిరెన్. 190

క. ఇప్పుడైన మానసములా, ద్విపవరదుని యందుఁజేర్చి శ ధృతిఁదలఁచుండా,
తపనీయ చేలుఁడెంతయు శ నెపమెన్నక ప్రాచిమిముపు శ నీతులఁజేయున్. 191

వ. ఏనుచు మీకు శుభంబుఁగోరి లోకనాయకుండును శుభ వాయకుండును కరుణ
సముద్రుండునగు పుండరీకాక్షుఁ భజించెద మేలగుననుడు దీనవత్సలుండగు
పుష్కరునకు నమస్కరించి నారకు లిట్లనిరి. 192

క. మీపాదంబులసాక్షిగ, నోపావన చరితమాకు శ నొక్కటతనుసం
తాపంబు లణఁగెమాపై, మీపైఁబటతెంచుగాడ్పు శ మేలిమిఁబర్వన్. 193

ఉ. ఎంతటి పుణ్యశాలివి మ శ హీనురవంశవి భూషణంబయె
క్కింతవి రామమంగనక శ యేమురుదుఃఖము లందుచుండని
వైంతయు మోదమీయెడ వ శ హింపఁగఁజేసెఁ ద్వదీయదర్శనం
బింత కృపారసంబుఁగల శ దేబహుపాపుల మైనమాయుడన్. 194

వ. ఎట్లయిన నీవ మమ్ముద్ధరింప సమర్థుండవు. 195

- క. అని పలుకుచుండు నవసర, మనబుష్కరు తోడనాయ శ్ర ముండనునిటమీ
రనువార నన్నియెడలం, గనుగొంటిరి గాదెయింకఁ శ్ర గడుశీఘ్రమునన్. 196
- చ. చనుఁడు భవత్సతాప్తజన శ్ర సంఘముమీనుడ తీలలామమున్
ఘనమగు దుఃఖవార్ధిఁగడఁ శ్ర గానకమున్గుచు నుండ్రునావుడి
ట్లనియె ధరామరుండు వివి శ్ర ధాధికబాధల నందుచున్మమమున్
బనిగొని బ్రోవవేయనుచుఁ శ్ర బల్కెడివారల వీడనెట్లగున్. 197
- వ. మఱియు. 198
- క. వారక మొఱవెట్టుచునీ, వారము రక్షింపుమనెడి శ్ర వారిఁదొఱఁగియె
వ్వారైనఁ బోదలంతురే, భూరిదయా మతులుశమన శ్ర బుధనుతసుమనా. 199

—(*) పుష్కరుండు నారకుల నరక విముక్తులఁజేయుట. (*)—

- వ. అనిపలికి తన్నారక రక్షాపరత్వ మంగీకరించి యప్పరమకారుణి కుండగు
పుష్కరుండు. 200
- తే. అఖిల భూతంబులకునాత్మ శ్ర యైనవాఁడు, సర్వమయుఁడును నీశుండుశ్రసర్వసాక్షి
యైన నారాయణుండుమదర్శనముల, నెలమి నెటులందెనటులవీ శ్ర రలనుఁగాచు.
- ఉ. ఏమహా నీయునందువసి శ్ర యించునమస్తము నంతటన్మమతే
స్వామి జగన్మయత్వమున శ్ర సంగతుఁడై వెలుఁగొందుచుండునిం
ద్రామర విశ్వసృష్టవులు ప్రార్థనసేయుదు రెవ్వనింబరం
ధాముఁడె వండతండు విత శ్ర తాదృతివీరల నిప్పుఁగావుతన్. 202
- వ. అని మఱియు. 203
- శా. ఓకంజేక్షణ కృష్ణమాధవయనా శ్ర ధోద్ధార గోవిందను
శ్రీ కల్యాణ సురారిగర్వహరశౌ శ్ర రీదీనమందారయో
హోకారుణ్య నిధానదండధర బా శ్ర ధోపేతులస్వీరినా
లోకింపగదె వీతకల్మషులఁ గా శ్ర లోకేశ లక్ష్మీపతీ. 204
- క. అనిపుష్కరుండొనగ్చిల, వనజాక్షుని సంస్తవంబు శ్ర వారుచుభక్తిన్
వినిత న్నిరుపమసత్కృప, జనవరవీ డ్వడిరినరక శ్ర సంహతివలనన్. 205
- వ. అట్లు నరకవిముక్తులై పుష్కరు సన్నుతించి మహాత్మా మీ యనుగ్రహంబున
గృతార్థులమైతిమి భవద్యశంబు జగద్వ్యాపితంబై యాచంద్ర తారార్కంబుఁగా
నెగడుగాతమని రపుడు యముం డంతయుంజూచి విస్మితుండ్లై బుష్కరుం బలు
మారువొగడి యిట్లనియె. 206
- ఉ. నీవతి పుణ్యశాలివవ శ్ర నీసురశేఖర నీచరిత్రముల్
పావనముల్ గృతార్థులుఁగ శ్ర వారకచేసితి వీరినింనువి
శ్రావము గాభవద్యశము శ్ర సంతతమింకను నీకునీదు మి
త్రావలికిన్ మదీయభయ శ్ర మందదుపొందదు పాపపుంజమున్. 207

- క. నీమహా నీయచరిత్రము, నేమానవుఁడైన నేని శ యేర్పడనుదిలో
బ్రేమించి నన్ను తించిన, నామనుజునిఁ జెందదెప్పు శ డపమృత్యువుదాన్. 208
- క. సరగుఁజనుమింకనుభూ, సురశేఖర పుడమికిపు శ సుదతీసుతసా
దరులాది బంధువర్గము, గురుతరదుఃఖములఁజాలఁ శ గుండెదరచటన్. 209
- వ. అని యముం డనుగ్రహించి పంచిన పుష్కరుండు మరల భూలోకంబునకు నచ్చి
నిజశరీరంబు సొచ్చి బంధువులు మోదంబంద యథాస్థితి నుండెనని చెప్పి వెండియు
నిష్పణ్య చారిత్రంబు నీకెఱింగించితి దీనిఁ జదివిన వినినవా రయ్యమునికరుణ నప
మృత్యుభయంబునం దలఁగువారని గురుండు మఱియు రాజున కిట్లనియె. 210
- చ. నరవర కేశవుంగమల శ నాభుగదాధరునిందిరావనో
హరునుతి సేయవిన్న దురి శ తాత్తు కు లప్పుడ పాసిరందు దు
స్తరనరక స్రజంబులను శ ధార్మికులై నిరతంబుభక్తి న
మ్మరహదు సంస్కరించుజనముల్ దురితంబులఁ బాయట బ్రమే. 211
- క. అనిపుష్కరుని చరిత్రము, వినిపించెడి లీపభూమి శ విభునకునని య
మ్మునివల్లభుండు సూతుం, డనెవెండియుఁ దానుశౌనర కాదులతోడన్. 212
- క. భూరిగుణార్ణవులారా, ధారిణికిని మరలయమని శ ధానముమొదలన్
జేరినవారిటులెందురొ, తారదుదెంచుటయుఁగలదు శ తలఁపోయంగన్ 213
- క. త్రేతాయుగమునరామ, త్నాతలపతి విప్ర బాలు శ గతజీవుఁబున
శ్చైతన్యనిఁ గావించిన, నాతండటుఁ బ్రదికెనర్వు శ లానందింపన్. 214
- క. శ్రీకృష్ణమూర్తితనయశ, మాకల్పముఁ గాగమరల శ నవనీస్థలిను
శ్లోకుని సాందీపనిసుతు, నాకా లుపురంబునుండి శ యటమునుదెచ్చెన్. 215
- వ. అనిన మునులు వీనిం దెల్పుమనుడు సూతుం డిట్లనియె. 216

—(*) శ్రీ రామచరిత్రము. (*)—

- ఆ. అమరులెల్లనంబు శ జాసనయుక్తులై, రావణాదిదుష్ట శ రాక్షసులకు
వెరచిశరణుఁజొచ్చి శ వెరవేదియనవారి, భయమువాపికం జ శ నయనుఁడెలమి.
- సీ. శ్రీసూర్యవంశాబ్ధి శ శీతమయాఖుఁడై, యాజకీఁగౌసల్య శ యందుఁబాడమి
కౌశికుజన్నంబుఁ శ గాచితాటకీఁద్రుంచి, విసపుమేతరివిల్లు శ విరిచిసీతఁ
బరిణయమైసహో శ దరసతీయతముఁగా, జనకాజ్ఞదఁడకా శ వనికినేగి
మునులఁబ్రోచివిరాధుఁ శ దునిమినాసాకర్ణ, రహితగావించిశూ శ ర్పణఖఁగదియ
త్రిశిరఖరదూషణాదుల శ విశననంబూ, నర్చినీచునిమారీచు శ నామమణచి
సీతఁగోల్పోయివెదకుచుఁ శ జెచ్చెరంజ, టాయుఁగాంచికబంధున శ డంచయింత.
- ఆ. ఆమతంగపర్వ శ తాశ్రమస్థితయైన, శబరిఁజేరియధిక శ సంభ్రమమున
నదియొనర్పఁబూజ శ లన్నియుఁగైకొని, పరమొసంగిపంప శ కరిగియందు. 219
- క. హనుమంతునిఁ బరిచరుఁగాఁ, గొనియినజని చెలిమివారిఁ శ గూలిచికపిరా
జనుఁజేయ రవిజుడంపిన, జనకజఁగనుఁ గొనఁగఁగీశ శ సంహతితోడన్. 220

- క. అనిలాత్ జండుసని దా శ వననిధి లంఘించిలంక శ వామాక్షిం గ
న్గొనివచ్చి చెప్పనప్పుడు, వనచరపతి బలయుతముఁగ శ వార్ధికినడువన్. 221
- క. కట్టించి వానరులచే, నెట్లన సేతువు బయోధి శ నృపుఁడవ్వలిదా
గట్టునకుఁ జేరిమదిలో, దొట్టిన కనలార విలయ శ ధూర్జటివోలెన్. 222
- క. సుతబంధుసోదరాత్త, ప్రతతిబలా నివృతముఁగాగ శ రావణునిలో
హతమొనరించి యిలాసుత, నతివేడుక శిఖిముఖమున శ నరుదేగొనియున్. 223
- క. శరణాగతుని విభీషణుఁ, దిరముఁగతా లంకకధిప శ తింజేసివియ
చ్చరులెల్ల వొగడఁబుష్పక, మరుదారఁగ నెక్కినిజపు శ రాభిముఖుండై. 224
- తే. అరిగి నిజరాజ్య వైభవ శ మంది ముగురు,
తమ్ము లునమాత్యులుం గొల్వ శ దశరథాగ్ర
నందనుఁడు నిండుఁగొల్వు పు శ రందరుండు,
వోలెనుండఁగ నొకనాఁడు శ భూసురుండు. 225
- క. మరణించిన కొమరుంగొని, త్వరనగరికి వచ్చియునిచి శ వాకిటఁ బ్రజల
బ్బరమంది చూడవారలఁ, వరుసం దిలకించియిట్లు శ వాపోదొడఁగెన్. 226
- ఉ. అక్కటచూడ రయ్యప్రజ శ లాత్ జుఁడుం గడువృద్ధు నైననా
కొక్కఁడు వీఁడుఁ గల్గఁబ్రియ శ మూనిన నైదవయేట నేననున్
జక్కనడించి యేగెఁద్రెద శ శాలయ మేనెటు తాళువాడ నిం
కెక్కడఁ బోవువాడ విధి శ నేమనిదూరెడు వాడనింతకున్. 227
- క. కడువను సత్యము హింసకు, నెడదభయం పడుదుశీల శ మేవిడువఁగడుం
గడుదుఃఖము నాకిడి యి, బృదుతఁడ కాలమునఁజావఁ శ బోలునెయిట్లున్. 228

—(*) విప్రుండు మృతసూను మొగసాలనుంచి రామునిందించుట. (*)—

- క. ఏసాపమెఱుఁగనాకునుఁ, బాపురె మరణాంతమునను శ పదఁపడిస్వర్గ
ప్రాపకములైన సత్క్రియ, లేవునఁ గావింపకేగె శ నేయపమృతిచేన్. 229
- క. రాముని సాపం బీగతి, భీమంబై పృథివినిండె శ బిడ్డఁడువోగా
నీమాట నిశ్చయంబగు, మోమోటమి కేలసత్య శ మున్ వాక్రువ్వన్. 230
- చ. బ్రదుకఁగనేల యింకనిట శ భార్యయు నేదనువుల్ దొఱంగి నె
మ్మదిమెయి మత్తనూజునిఁ గ్ర శ మంబున సేరెద మిద్ధరావరుం
డుదిత ముదంబుతోడసతి శ యున్ దనకూర్పు సహృదరాదులున్
బ్రదుకఁగ నిమ్ముధారిణిఁ జి శ రాయురు పేతులుగాఁ సుఖంబునన్. 231
- తే. రాజదోషంబునంగాక శ ప్రజలకిట్టి, చావులెట్లగు నధిపుఁడు శ సత్యధర్మ
శీలుఁడగునేనియదిధర్మ శ కాలమెట్లుఁ, గాకయుండునునాశమె శ క్కరణిఁగలుగు.
- క. లేదించుక సందేహము, రాదిటు మావానిచావు శ రాజాఘముచే
గాదనక చచ్చెఁగాకిక, నేదైవ మొసంగువిప్పు శ డిబ్బలకునిన్. 232

- క. అని మఱియుఁ బెక్కు విధములఁ, బనువుచుదుఃఖించుముదుక శ పాటునివిధమున్
జనిసర్వ మచటనెఱిగిం, చినచారులు రామవిభుఁడు శ చెచ్చెరనటకున్. 234
- వ. చేరి మృతకుమారు వస్త్రాచ్ఛాదితుఁజేసి తెచ్చి యునిచి తన్ను నిందించుచున్న
బ్రాహ్మణుంజూచి యత్యధికంబగు సంతాపంబునం గొలువుకూటంబుననుండు మం
తులతో నాలోచించుచుండునెడ బ్రహ్మరులగు కాస్యప కాత్యాయన జాబాలి
గౌతమ మార్కండేయ మాధ్వల్య వామదేవులతోడ సురర్షియగు నారదుండు
చనుదెంచిన ముదమంది రామచంద్రుండు వారినచితాసన స్థితులఁగావించి తగు
విధానంబులఁ బూజించి మహాత్ములగు వారితో నవ్విధినంతయుం దెలిపి కారణం
బడిగిన నందు నారదుం డిట్లనియె. 235
- క. జనలోక నాథవినుమీ, దినమేతద్బాలుఁడపమృ శ తింబొందినకా
రణమెఱిఁ గించెదనాలో శ చనసేయుము పిదపదాని సందర్భంబున్. 236
- క. కృతయుగమున బ్రాహ్మణుల, ద్భృతతపములు సేయుచుండు శ మొగిఁజేయుదురా
క్షీతిపతులుఁ ద్రేతసల్పుదు, రతివేడ్కం ద్వాపరంబు శ నందూరపుష్పల్. 237
- వ. మఱియుఁ గలియుగంబున శూద్రులొచరింతు రట్లు వా రుగ్రతపం బొనర్చియు
నిజకుల ధర్మ విరుద్ధంబై యుంటఁ దత్ఫలంబునం దరిది త్రేతాయుగం బిక్ష్ణాలంబున.
- శా. నీదేశంబుననెందో శూన్రుఁడొగిని శ న్నిద్రప్రభావంబుతో
నోదేవస్తుత సేయుచుండుఁడప మ శ త్యుగత్వ మొప్పారఁగా
నాదోషంబున నీధరామరుఁడుసం శ త్యక్తాసుఁ డయ్యెంజుఁడి
రాదే పాపముధారిణీపతికిఁ ద శ దాష్ట్ర ప్రజోత్పన్నమై. 239
- క. నరవరుఁడు దానిఁజక్కనఁ, బరువడిఁగా వింపడేని శ పదపడితానున్
నరకంబు నందునీవా, దరమునఁబనిఁ గొనుమువేగ శ ధర్మాసక్తా. 240
- క. దురితం బెచ్చోగలుగుం, ధరణిపుండ చ్చోబ్రయత్న శ తంగనియడఁపన్
వరమగు ధర్మపుదానను, ధరణీపతి వృద్ధిబొందఁ దానాయువునన్. 241
- వ. మఱియుఁ బ్రజావృద్ధియగు నీ విందునకుం గడంగి. 242
- క. వెదకించి నాల్గుదిక్కుల, నదిచెక్కనఁ జేయుమీద్వి శ జాత్యజుఁడెలమిన్
బ్రదుకంగఁ గలఁడుశ్రేయా, స్పదుఁడివగు దనుచుమాని శ సత్తముఁడనినన్. 243
- క. వినిరామ చంద్రుఁడిట్లను, ననుజన్తునిఁ జూచిలక్ష శ గాయదివింటే
చనివేగ నామహీసుర, తనయునిశవ మిడఁగఁజేయు శ తైలద్రోణిన్. 244
- తే. అనుచు లక్షణుతోఁబల్కియెనకులుండు, తనమనంబునఁబుష్పకంఠబునుఁదలంప
దరలియదివచ్చియొకముహూర్తంబులోన, నెదురనిలిచినమానుల శ కెఱిగియపుడు.
- తే. వారియనుమతిఁగైకొని శ వరుసతోడ, కంకటంబును ధనురస్త్రు శ ఖడ్గసమితి
దాల్చి పుష్పకమెక్కియా శధరణినాథుఁ, డపర దిగ్భాగముంగూర్చి శయరిగియందు.
- క. ఎల్లెడల వెదకికానక, బల్లిదుఁడా రాఘవుండు శ పదఁపడిత్తోభృ
త్తలజ మాహిమవద్దిరి, యల్లికొనిన యుత్తరాశ శ కరిగియునందున్. 247

- క. వీక్షింప నట్టిచందం, బక్షిద్వయి వడమినధిపుఁ శ్ర డంతటనచ్చో
టాక్షణమ వీడిపూర్వది, శాక్షోణిం జేరియందు శ్ర సర్వముజూడన్. 248
- క. అందెందుఁ గానరాకు, నికందరిలివి శాలమైవి శ్ర నిర్లమైపెం
పొందిన దక్షిణమేగియ, టందగనొక పర్వతోత్క శ్ర టారణ్యమునన్. 249
- చ. ఒకసరసీతటంబున మ శ్ర హూరుతరంబగు నిష్ఠతోడఁగ్రిం
దికిశిరముం బదద్వయము శ్ర దెంపునమిదికిఁ గాఁగఁజేసితా
నకుటిల వృత్తిమైతపమ శ్ర హర్పతి తేజము మీరసల్పునొం
డొకనిఁగ నెన్ రఘూద్వహుఁడ శ్ర హోయిదివేద్యమ టంచు నెంచుచున్. 250
- వ. అట్లు వీక్షించి యతనిండగ్గటి. 251
- మ. ఉరుపుణ్యాత్మక నీవెవండవిటులీ శ్ర యుగ్రాటవిం జాలభీ
కరమైనట్టి తపంబునల్పెదవశ శ్ర క్యంబిద్ది విప్రుండవో
ధరణీపాలక వంశజాతుఁడవో త శ్ర ధ్యంబీవు వైశ్యుండవో
చరణావిర్భవ వంశసంభవుఁడవో శ్ర చక్కన్వ చింపంగదే. 252
- క. వినఁగోరు వాఁడనీదగు, ఘనతేజం బమ్భతంబుఁ శ్ర గావిం చెమనం
బునకేను రామనాముఁడ, నినవంశుఁడ దశరథావ శ్ర నీశునిసుతుఁడన్. 253
- ఆ. అననతండుదక్షి శ్ర శాస్త్రుఁడై రామునిఁ, దేరిచూచిపలికే శ్ర ధృతిదలిర్ప
నధిపశూద్రకులుఁడ శ్ర నాఖ్యశంబుకుఁడని, త్తనువుతోడస్వర్గ శ్రమునకుఁబోవ. 254
- శ. బలునిష్ఠ మెయిఁదపంబే, సలిపెదనన రామవిభుఁడు శ్ర శంబుకు శోడన్
బలికె గ్రమ్మఱనీవిధ, మలవడునే త్రేతశూద్రుఁ శ్ర డండు నెతపమున్. 255
- వ. మఱియు నీ స్థూలశరీరంబుతోడ దివంబునకేగ నుద్యమించినవారలుఁ బూర్వం
బున విఫలమనోరథులై యున్నవారిది మాం నీవంశాచారవిధంబున నార్యజనం
బులం గొలిచి సద్గతిం బడయుమనిన నతండు. 256
- క. జనపాల వినుముపూసిన, ఘనతపమే విడువదీన శ్ర గైకొనువాడం
గొనకొని నాకపదంబు, ర్విదరుల్దా మొసఁగువారె శ్ర వేడికొలిచినన్. 257
- ఆ. సద్గతికినిశూద్ర శ్ర జాతుండుతగఁడేల, తప మొనర్పఁడేల శ్ర తత్ఫలంబు
సెందఁడేలయిన్నిఁ శ్ర జేపట్టఁద్రైవర్ణి, కులనుగొలువనేల శ్ర పొలుపడంగి. 258
- వ. అఖిల జనంబులకు నాత్మ మొక్కండై యుండి తదీయధ్యానంబు సేయుటకుఁ గాల
దేశపాత్రంబు లూహింపనేల యీవేడబంబులన్నియు శ్రే యోవిఘ్నంబులగుఁ గాని
మఱియొందుఁగాదు పొండనుచు మరలఁ దపంబున కారంభింప రామచంద్రుం
డాత్మగతంబున. 259
- క. వేదోక్త మైనధర్మం, బాదరమునఁ గొనడుమూర్ఖుఁ శ్ర డై యిటుఁడానా
మోదించె సత్పథంబిదిఁ, గాదనరా దిట్టులైనఁ శ్ర గలుఁగునఘంబుల్. 260
- తే. అనుచుఁ జింతించి ద్విజసూను శ్ర ననువులెత్త, వలయు మత్కరఖడ్గని శ్ర ర్దభితుసితని
నేడెఱుఁజేసి సురలోక శ్ర మీయవలయు, దీనశుభమనిచేసెనా శ్ర తెఱుఁగువిభుఁడు.

వ. అంత.

262

క. ఉరుగతినాడిరిదివిన, పురసల్ మొగింబుప్పవృష్టి శ్ర వర్షించెనుమే
దురముగ సురదుందుభి భా, స్వరవాదము లడరెసురలు శ్ర వచ్చిరచటికిన్. 263

తే. అట్లు చనుదెంచి మున్నయ్యు న శ్ర నలుడుండ,
నిలిచి శ్రీరామచంద్రుని శ్ర బలుదెఱఁగుల
బాగడికోరు మభీష్టార్థ శ్ర ముల నొసంగు,
వారమనుటయు రాముండు శ్ర వారికనియె.

264

తే. అమర వరులార మీరు మా శ్ర కఘలవరము,
లొసఁగినట్లగు నిష్ఠుభూ శ్ర మి సురవర్య
సూనుఁ బ్రదికింపుఁ డనవుడు శ్ర సురలురామ,
చంద్రుతో నిట్టులని రతి శ్ర సంభ్రమమున.

265

క. ధరణీశ్వర శంబుకుండు, ర్వరఁగూలిన యపుడెజీవ శ్ర వంతుండయ్యెన్
మరణించి యున్న భూమి, సురసూనుండు మాయశంబు శ్ర శోభిలెదిశలన్. 266

క. అనిపలికి రామ భూవిభు, ననుమతి నమరాలిసనియె శ్ర నాతండునుఁబ
త్తనమేగు దెంచిజీవిం, చిన విస్త్రాత్త జనిజూచి శ్ర చెందెముదంబున్. 267

వ. అంత నయ్యయోధ్యా పురంబునంగల భూమిసురులందఱు పరమానందభరితులై
రామ భూవిభుంజేరి. 268

ఉ. రాజకులా వతంససుర శ్ర రాజసభా కలితప్రశంస నీ
రాజతక్కిర్తి కీయదిధ శ్ర రాస్థలిసార్థకమయ్యె రాజలి
ట్లీజగతిన్ గతించిన మ శ్ర హీసుర బాలురఁదెచ్చి యిచ్చిరే
యోజన నాధనీకు నెన శ్ర యున్ వివిధాధిక సౌఖ్యసంపదల్.

269

వ. అని దీవించి చనిరి రాముండును సోదరాన్నితుండై యధావిధి సుఖంబుఁగా
రాజ్యంబుసేయుచుండె నని సూతుండు శౌనకాదులకుం బలికి కృష్ణుండు యమ
మందిరంబుననుండి గురునందనుండెచ్చిన విధంబెఱింగింపంగోరి యిట్లనియె. 270

—(*) సాం దీ ప ని చ రి త్ర ము. (*)—

చ. వసుధన వంతినాగనొక శ్ర పత్తనమొప్పున సంఖ్యభూసురా
వసధ మనేకచారుతరు శ్ర భాసితమంచిత వస్తుపూరితం
బసదృశ భాగ్యసంగతమ శ్ర యాచకమర్త్య గణాన్వితంబుసా
రసకల హంసశోభితన శ్ర రస్సరిదంతిక మై యెసంగుచున్. 271

వ. మఱియు నొక్కయోజనంబు నిడివియు నంతియ వెడలుపుంగలిగి వర్ణాశ్రమా
చార తత్పరులగు చాతుర్వర్ణంబులవారితో నొప్పు నప్పురంబునందు. 272

తే. ఉండు సాందీపనియన వి శ్ర పుండువేద,
శాస్త్రపారగుండును సత్య శ్ర శౌచరతుండు

స్వాశ్రే మాచారపరుడతి శ శాంతియుతుడు,
దాంతుడు జితేంద్రియుండు జి శ తక్రుధుండు.

273

ప. మణియు సర్వలక్షణ సంపన్నుండును ససూయారహితుండు మితాశి యుమితవచ
నుండు తపోధ్యయ నతత్పరుండు దేవద్విజ పూజాపరుండు దృఢవ్రతుండు సర్వ
భూతహితుండు స్థిరచిత్తుండు స్థిరప్రయత్నుండు వోషవివర్జితుండునైన యతనికి.

క. చిరకాల మరిగినంతట, వరసూనుం డొక్కఁడుద్భ శ వంబైనమహా
దరబుద్ధి దానుసతితో, నరయుచుఁ బోషించిపంచ శ మాబ్దమునందున్. 275

క. ఉపనీతుఁ జేసి వెదము, లపుడతఁడుఁ బరింపఁజేయ శ నన్నిఁబరించెన్
సుపథమున నీతనికినీ, డిపుడితఁడే యనుచుజనము శ లెల్లనుతింపన్. 276

ప. అటుల నక్కుమారుం డధీత సర్వవేదుండై. 277

ఆ. అగిగెమాఘమజ్జ శ నార్థియైపూర్ణిమ, నాప్రభాసతీర్థ శ మనుఁగుఁ జెలులు
వటులుతోడునపవ శ వడినహర్తుఖమునఁ, బితరులకునుభక్తి నతులుసలిపి. 278

ఉ. భూసుర నందనుండటులఁ శ బోయి ముదంబునఁగాంచె బుణ్యసం
వాసము సిద్ధమానిజన శ వార నితాంతని మజ్జనాతి వి
శ్వాసము నిర్మలాంబు పరి శ వర్తిత పాండుపతత్ర సంచయో
ల్లాసము తీరభూరుహ చ శ లచ్చిఖిలాసము నాప్రభాసమున్. 279

ప. కాంచి కృతాచమనుండై శాస్త్రవిధి నుదకమధ్యంబున నిలిచి. 280

క. ఓకృష్ణమాధవాహరి, యీకమనీయోదకముల శ నిక్కల్యమునన్
గైకొనెద మాఘనియతిం, జేకొనినన్నుద్ధరింపు శ క్షేమమెలర్పన్. 281

క. అనిసంస్కరించి జలముల, మునిఁగిన వాడటైమునిగె శ మొగివిప్రసుతుల్
మునిఁగి తటంబును శీఘ్రం, బునఁజేరియుఁ గొంతజూచి శ పోయికడువడిన్. 282

క. నాందీ పనికిం దత్సతి, కిందను జన్తుండుతటిని శ కిందమవెంటన్
ముందువడి వచ్చినీటం, డిందినగతిఁ దెలుపవినివ శ డిజననిధరన్. 283

ప. త్రెల్లి మూర్ఛిలుటము. 284

క. ఆలీలమేనెఱుంగక, నేలంబడి యున్నవిపు శ నెలఁతుక నాపుల్
చాల నుపచార విధులం, దేలించినఁ గొడుకుఁదలఁచి శ ధృతివీడ్వడఁగన్. 285

క. వేయటు లేచుచుఁ బడుచున, యోయమ్ము కెట్లటంచు శ నోయనిపెలుచన్
వాయెత్తి యరచుచుం దాఁ, బోయెవెనుం దవిలికొంతఁ బోనటుజనముల్. 286

ప. అట్లుం బోయి యవ్వాహినిం జేరి యందు. 287

క. జలములఁ బడఁబో నడుగిడు, నెలుఁగెత్తియ యోసుతాయి శ దేచనుదేరా
జలముల వెలువడియనుచుం, బలుమారును విభ్రమంపు శ పలుకులఁబిలుచున్. 288

క. నాందీపనియుం ధోడ నరిగినవాడు వడ్డుణసంపత్తిఁ గలవాడగుట దుఃఖింపక
విప్రకుమారులంజేరఁ బిలిచి మత్తనూజం దేమనుచు జలంబుల మునిఁగె నెఱిం
గింపుండ నవుడు బ్రహ్మచారు లిట్లనిరి, 289

- క. ఓకృష్ణ మాధవాహరి, యీకమనీ యోదకముల శ నిక్క-ల్యమునన్
గైకొనెద మాఘనియతిం, జేకొని నన్నుద్ధరింపు శ థేమమెలర్పన్ . 290
- వ. అనుచు మునుకవైచినవాఁడు లేవఁడయ్యెననుటయు సతండు. 291
- క. పలుమారు దానియర్థము, తలఁపునఁజి తించికడుము శ దంబుననా శ్రీ
లలనాధిపుండె మత్సతు, వెలయఁగర క్షించునని ని శ వృత్తుండయ్యెన్ . 292
- క. అంతటఁ గొందఱుతన్నది, నెంతయనీ రములవెదకి శ యెందునుఁగనమిన్
వంతంబడు తత్సతినిని, శాంతమనకు జేర్చియిండ్లఁ శ జనిరందఱొగిన్ . 293
- వ. అటుఁ గొన్ని వాసరంబులు సవిన నశ్వనితయుఁ గుమారుఁ గొంతమఱచి పతిం
గొలిచి యుండె పదంపడి కొంతకాలంబునకు, 294
- సీ. శూరావనీశాత్త శ జుండగువసుదేవుఁ, డలరుచుఁననదు పు శ త్రులకురామ
కృష్ణాభిధానుల శ కెలమిబురోహిత, బ్రాహ్మణతతిచే ను శ పనయనంబుఁ
సేయించియధిక ద శ క్షీణలిచ్చితత్సతో, దయకాలమునఁగంస శ ధరణినాథు
బంధనంబుననుండి శ పదఁపడితామనం, బుననివ్వనెఁచిన శ ధనచయంబుఁ
గోవ్రజంబుల నమ్మేటి శ కొదువఁగామి, బ్రాహ్మణోత్తములకు సమ శ ర్పణముఁజేసి
ముదముచెందిన వెనుకనశ్చోహనాంగు, లిరువురుందీక్షితులునయ్యారనింపుఁదనర.
- క. యదువులకుం గులగురుండై, ముదమున వెలఁ గొందుగర్గ శ మునిగాయత్రిన్
వదలక బోధింపఁగ స శ ముదమునఁగొని రప్పుడా కు శ మార శ్రేష్ఠుల్ . 296
- వ. అట్లుఁ గైకొని దాని ననుష్ఠింపుచు. 297
- తే. అఖిల సద్విద్యలకు నాల శ యములుమఱియు,
నఖిలగురులును నఖిలాత్మ శ లఖిలమునకుఁ
బ్రభువులయ్యును జనవిడం శ బనముసేయ,
నెమ్మదింగోరి వారలు శ సమ్మదమన.

298

—(*) రామకృష్ణులు విద్యార్థులై సాందీపనిం జేరుట (*)—

- క. గురుకులవాసము సేయుచుఁ శ పరువడివి ద్యలనునేర్వ శ బలదేవుఁడు సో
దరుండైన కృష్ణమూర్తియు, సరిగిరి దేశాంతరముల శ నాచార్యునకై . 299
- వ. అట్లు. 300
- క. చనిచని కాశీవిషయం, బునఁగలుగు నవంతిజేరి శ పుణ్యనిసాందీ
పనిఁజూచి యమ్మహాత్ముని శ ఘనతేజం బునకువెఱగుఁ శ గంచి మనములన్ . 301
- క. ఈయురు పుణ్యఁడుమనకుం, బాయకగురుఁ డౌటకొప్ప శ పదఁపడిమనమున్
జేయుటకు నెప్పుశుశ్రూ, వాయత్తం బులనుభక్తి శ సదమలబుద్ధిన్ . 302
- వ. అని యతనింజేరి శిష్యులై సేవించుటయు. 303
- క. సాందీపనియును వారల, యందలవడి యున్న భక్తి శ కలరిపతింపిం
చెందగ శ్రుతిశాస్త్రంబులు, పొందుఁగదా నుపనిషత్సమూహముమఱియున్ .

వ. వేదాంగంబులును ధనుర్వేదంబు సంగీతము మొదలుఁగాఁ జౌషష్టివిద్యల నెఱింగించిన. 305

ఉ. వారు జగద్విత్తానమున శ్ర వారణఁబ్రోవఁగఁ బుట్టినట్టిదె
త్యారి వరాంశజాతులు మ శ్ర హామహుతాట తదీయవిద్యలన్
దారు దినక్రమంబులను శ్ర తద్దయఁజెప్పిన యంత నేర్చిరా
కార భక్తియటంచు జను శ్ర లాడఁగఁ నట్విది నాల్గినంబులన్. 306

క. వెరవార నేర్చియవిధి, గురునిం దిలకించియేమి శ్ర కోరికమీకున్
గురుదక్షిణఁగ నొసంగెద, మరయుమహా త్రానిజాత్మ శ్ర నననాతండున్. 307

వ. వారి యమానుష లక్షణంబు లుపలక్షించి వీరు కారణపురుషులని భావించి
నిజాంగనామణితో నాలోచించి యనంతరంబ. 308

క. నీరధికిఁ జేరియుండియ, పారంబై యున్నయాప్ర శ్ర భాసాఖ్యధునీ
వారి మునింగినసూనుని, గోరెంగురు దక్షిణయుఁగఁ శ్ర గూర్పుఁడటంచున్. 309

ఆ. అట్లుఁగోరవార శ్ర లగుఁగాక యనిజగ, దాధ్యులఖలకామి శ్ర తార్థసిద్ధు
లగుటఁజేసితత్కి శ్ర యారంభులైగురు, పాదములకు మ్రొక్కి శ్ర పనివినియును.

చ. వనజ దళాక్షసీరులు కృ శ్ర పాణధనుశ్శర పాణులైకన
త్కనక రథంబులెక్కి నిజ శ్ర కాంతులుదిక్కులఁ బర్వఁగారయం
బునఁజని చేరిరూర్చిచయ శ్ర భూరినినాద వినిద్రమున్ బృహ
ద్వనచర జంతుసంఘతచి శ్ర తాధికరాద్రము నాసముద్రమున్. 311

సీ. సుమహితాధికవి హం శ్ర గమతురంగములతో, నురుతిమింగిలగంధ శ్ర కరులతోడ
తరణిప్రకాండభా శ్ర స్వరరథావలులతో, నంతరీపశిరోగృ శ్ర హములతోడ
విపుల్బార్చికానీక శ్ర విఫణిమార్గములతో, నతిగభీరాంబుభే శ్ర యంబుతోడ
జలనీలికాసము శ్ర జ్వలవనావళులతో, సైకతోన్నతసాధ శ్ర సమితితోడ
జలచరాదిక జంతుప్ర శ్ర జాలితోడ, కలితనిజరావ జనకల శ్ర కలముతోడ
బరగి యవ్వార్ధినుపుడుఁజూరపట్టెవరుణు, డేలు శ్రద్ధావతిదియెఁగారబోలుననఁగ.

౧. మఱియు నా సముద్రంబు. 313

ః. తుంగత రంగహస్తములఁ శ్ర దోరపువేళుక సాచివారినా
లింగన మాచరించియును శ్ర లీల మహారవ సంస్తుతుల్ రసం
బుంగడు మీరసల్పియదు శ్ర పుంగవులం దన రంగసత్కరిం
చెంగని యధ్వయానమునఁ శ్ర జేకుఱినట్టి శ్రమంబువోవఁగన్. 314

. అంత శ్రీకృష్ణుఁ డయ్యాప శ్ర గాధినాథు
తోడమద్గురు తనుజాతుశ్రనాడునీమ
తోయములఁగ్రుంక హరియింప శ్ర న్యాయమగునె
తెమ్మసత్వరముఁగ బాలురనిమ్ముమాకు. 315

- చ. అనుడు దధీశుఁడాయదుధ శ్రీ రాధిపుఁకృష్ణునిఁ జూచియిట్లు వ
 ల్కొనఁగఱు యేరుబాలునప శ్రీ కీర్తి యెసంగ హరింపలేదు మ
 ద్వనముల సంతతంబొకఁడు శ్రీ పంచజనుండను మానవాదుఁ డి
 మ్మనఁజరి యించువాఁడు దర శ్రీ ముంబలెహాపముఁ దాల్చియుండెడున్. 316
- వ. అద్దనుజుండు భవద్గురు తనూజుమ్రొంగె. 317
- క. అనివారిధీశుఁ డెఱిగిం, చిననంబుధిసోచ్చియందుఁ శ్రీ జెలఁగివిహారం
 బొనరించుదనుజు నారసి, వినుతబలాధ్యుండు వాని శ్రీ వెసఁడునుమాడెన్. 318
- వ. అట్లు. 319
- క. పంచజనుఁ జంపియాయదు, పంచాననుఁ డసురకుక్షిఁ శ్రీ బాగుఁగమును వీ
 క్షించినవిప్రాత్త జగురు, తించుక లేదయ్యెఁ జిక్కె శ్రీ నెదనొకదరమున్. 320

—(*) రామకృష్ణులు గురుసుతుఁడే యమసదనంబున కరుగుట. (*)—

- ఉ. అంతట నమ్మరారివిబు శ్రీ ధాహితదేహజ మైనశంఖ మ
 త్యంతముదంబునం గొనిని శ్రీ జాగ్రజఁనూడి పరేతరాట్పుర
 ప్రాంతముసేరి యచ్చటద శ్రీ రంబొగినొత్తినఁ దన్ననాదమ
 య్యంతకుఁ డాలకించి ముద శ్రీ మార నెనుర్కొనెరామకృష్ణులన్. 321
- వ. అట్లెనుర్కొని విహితవిధి మందిరమ్మునకుం దోడ్కొనిపోయి పూజించినిజాగ
 మనకార్యంబడిగిన శ్రాద్ధదేవునకు వాసుదేవుండిట్లనియె. 322
- క. సమవర్తనమునఁ జరుగుదు, వమలుఁడనై సర్వచేత శ్రీ నావలియందన్
 గ్రమమెఱిగియుండి కావున, సమవర్తినమాఖ్యనీకుఁ శ్రీ జనియెమహత్తా. 323
- క. శమనా వినుమిపుడ స్త, ద్వనునమునకు హేతువదిము శ్రీ దంబుననీవున్
 సముచితగతిసేయందగు, గమనాగమనములు పూర్వ శ్రీ కర్తృక్రమముల్. 324
- ఉ. కావునఁబూర్వకర్తృమునుఁ శ్రీ గైకొనియిచ్చటనుండు వానినా
 భూవిబుధాగ్ర గణ్యుగురు శ్రీ పుత్రకుఁమ్మిదిరాగతంబునా
 నావనజాప్తనూనుఁడు ప్రి శ్రీ యంబున విప్రతనూజుఁదెచ్చిదీ
 నావను లైనవారల మ శ్రీ నంబులు రంజిల నుంచెముందటన్. 325
- ఆ. అంతరామకృష్ణు శ్రీ లంతకువీడ్కొని, గురుతనూజుఁదోడు శ్రీ కొనిముదమున
 నయ్యవంతిఁజేరి శ్రీ యాచార్యునకుసుతు, నప్పగింప నమ్మ శ్రీ హత్తుఁడలరి. 326
- ఉ. శ్రేయముఁ గల్గుమీకుయదు శ్రీ సింహములార ముదంబుఁగంటిము
 న్నియ వనింగురూత్తముల శ్రీ కిచ్చిరెకొంచక యీప్సిత్తార్థముల్
 పాయకయిట్లు శిష్యులన శ్రీ పాయఫలప్రదు లీరుఁగల్గనిం
 కేసుదిమాకు లోపముమ శ్రీ దిష్టములన్నియుఁ దీరెనింతకున్. 327
- క. చిరకీర్తిమీకు నగును, ర్వరధార్తి కులారయంచు శ్రీ వడిదీవింపన్
 గురుసనుమతితోడు తనం, బురుహదశాత్ముండు ముసలి శ్రీ ముదమలరారన్. 328

- చ. శ్వసనసమాన వేగములు శ వారిధరారవముల్ ప్ర భా తది
గ్విసరముతాళ తాంగముల శ వేడ్క మెయింగొలు వై తనుమ్యతుల్
బిసరుహమిత్ర కాంతులకు శ బింకముఁజూపంగ నేగి వేనిజా
వసధముఁజేరిరాత్త జన శ వర్గముపొదులు మోదమందఁగన్. 329
- వ. అట్లురామకృష్ణులు మఘు గానగరంబు సేరి సుఖంబుఁడిరని సూతుండువెండియు 330
- ఉ. భూవిబుధుండు మాఘమునఁ శ బూర్ణి మ రాగనహర్ముఖంబునన్
బావనతీర్థరాజము ప్ర శ భాసమునందు ముచంగఁజేసిరా
మావరజప్రభావమున శ నయ్యమలోకము వీడిపూనులా
రావిలసిల్లెతోంటిగఁగి శ బ్రాప్తతనుండయి భూస్థలంబునన్. 331
- క. వెండియునివ్విధమున భూ, మండలమున కెంద రేని శ మగిడినవారై
యుండుదురారయ నమ్మా, ర్తాండాత్త జుపురము నుండి శ దావిధివిధులన్. 332
- వ. అనినశౌనకాదులు సూతుంజూచిది లీపుండువశిష్ఠు నవల నేమడిగె నతం డేమి
చెప్పె మీదటికథా వృత్తాంతం బేనునుటయు. 333

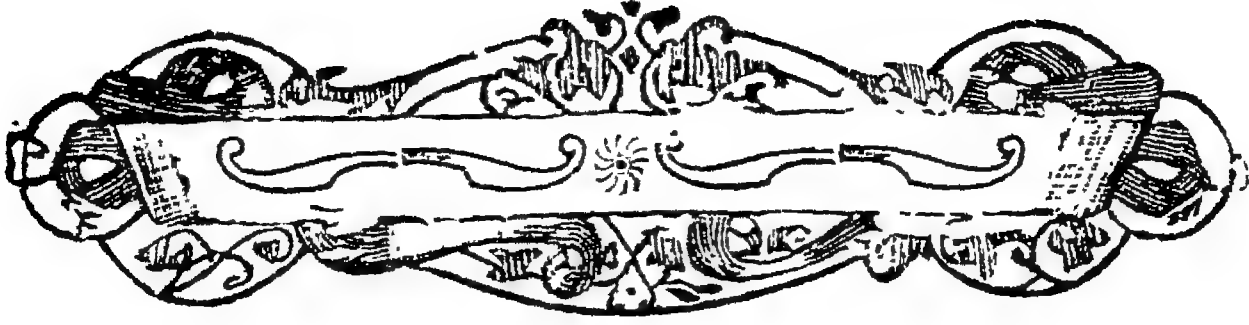
—(*) ఆ శ్వా సాంత ము. (*)—

- ఉ. రామసురారి సంచయ వి శ రామసిరంతరసంస్తుతామర
స్తోమకుభృల్లలామపుర శ సూదనసన్నత నామనీరద
శ్యామగుణాభిరామదురి శ తాంధతమశ్చయ తీవ్ర ధామసు
క్షేమసురూపసౌష్ఠవ వి శ శేషవిడంబిత కామరాఘవా. 334
- శా. గోరాజ స్తవనార్హ నిర్మలము శ గోరాజ వాహచ్ఛితా
గోరాజాధిక వైభవానుభవభా శ గోరాజ చూడామణీ
గోరాజాన్వయ దుగ్ధవాధిరిశశీ శ గోరాజ భాస్వద్విభా
గోరాజాది సుధాశన ప్రణతస శ ద్గోరాజ దుద్యద్విధీ. 335
- మత్తకోకిల. వారిజాప్రకులావతం సని శ వారితాఖలకల్లవా
వారిజాసనముఖ్యనిర్జర శ వంద్యకారణ పూరుషా
వారిజాక్షకృపాపయోనిధి శ వాలిగర్వని వారణా
వారిజాంకు శ రేఖచిహ్నిత శ పాదదుష్టవిదారణా. 336
- ఇంద్రవజ్రము. దీనావనానిత్య సుధీనమేతా, భూనాథచూడాగ్ర వి శ భూష ప్రీతా
సానంద సంతోనిజనానుషంగా మాణిక్యభూషా యుతశ్రమంగళాంగా.

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీ రామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్య విద్యాప్రాభవపశు
పర్తి పినశేషమ రాజాగతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరాజాభి
ధేయ ప్రణీతంబైన శ్రీమదాంధ్ర మాఘపురాణంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమదాంధ్రమాఘ పురాణము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

క ం ద ప ద్య ము.

జానకీమనోహర,
భూజనమత భువనపాల శ్రీ మునిమానస నీ
రేజ మధువ్రత కపికుల,
రాజావళ కీర్తిసాంద్ర శ్రీ రామనరేంద్రా.

త. అనధరింపుమునూత శ్రీ మహర్షి చంద్రుఁ, డాదరమునశౌనకా శ్రీ దృఢులమాసి
శేఖరులఁజూచి వలికె వ శ్రీ శిష్టుడట్టు, లద్ది లీపావనీపతి శ్రీ కనియెనిట్లు. 2
క. జనలోక నాథయికవిను, మనఘుండౌ కౌత్సుచరిత శ్రీ మదికడముట్ట
వినిపింతును సత్పురుషుల, ఘనచరితలు వినినఁగాదె శ్రీ కలుషములడఁగున్. 3
చ. అనినది లీపుడమ్మని వ శ్రీ రాగ్రణికట్లగుఁ గాకచెప్పవే
యనిన వశిష్టుఁ డిట్లను ని శ్రీ లాధిపయమ్మని పుత్రుడవ్విధం
బునగురు నింటవిద్యలను శ్రీ మోదముతోఁ గొనిదక్షిణన్ సభ
క్తినిడి తథాజనింట్రికరు శ్రీ దెంచి ముదంబుననుండి యంతటన్. 4

—(*) మృగశృంగుడు సువృత్తాది కన్యాచతుష్టయంబును బెండ్లియగుట. (*)—
తే. అయ్యుచధ్యాత్ జనువివాశ హమ్ముఁగాగఁ, గోరెనాతఁడుఁగుత్సకు శ్రీ మారునకును
గన్యనిచ్చెడు వాఁమనై శ్రీ కడఁకమంచి, లగ్నమున నక్కుమారి న శ్రీ లంకరించి. 5
తే. సమధి కామ్నాయ విదులైన శ్రీ సద్విజులను,
సకల బంధు వ్రజంబును శ్రీ సరవితోడ
రాగఁ బిలిపించి యంకు శ్రీ రార్పణ మొనర్చె,
ప్రీతి నాపెండ్లి కయ్యనా శ్రీ హూతులగుచు. 6

చ. కపిలుఁడు రైభ్యుఁడు సుమతి శ కణ్వుఁడు కాణసుతీక్షణైల క
స్యప జమదగ్ని పర్వతులు శ సత్యుఁడు జైమిని వామదేవకా
శ్యపశర భంగశాతములు శ శంకహరీతులు ముద్గలుండు న
త్తపనస మానతేజులురు శ దాంతియుతుల్ శమనిర్లాత కుల్.

7

వ. ఐన కాబాలిమాండవ్య కాత్యాయన భృగ్వాపస్తం బాంగీరసాత్రిమహామునులు
మున్నగువారు విచ్ఛేదినం బ్రమంబంది కుత్సుండు మధుపర్కంబులిప్పించి వారి
బూజించె పదంపడి యవ్వినాహంబునందు.

8

మత్తకోకిల. అమృహర్షి సమాజమున్ దగ శ నాగమోక్తి నొనర్పఁగా
సమృదంబున హూమకృశ్యము శ చక్కఁగా నెఱవేర్చి శా
స్త్రమునంగల రీతితోఁ ద్రిద శ శాలిమెచ్చఁగఁ జేసెబెం
డ్లిమునన్ మృగశృంగ మానికి శ నెంతయుం జనకుండుఁదాన్.

9

తే. అట్లుచధ్యుఁడుసాలంకృ శ తాత్తజాతి, నాసువృత్తుఁగొత్తున శ కతిముదమ్ము
సెలఁగనిచ్చినఁదత్సఖ శ చెలులుకమల, విమలసురసలు మృగశృంగుర రమణఁజేరి.

ఉ. ఓమదనోపమాంగ సుగు శ ణోదధి దీనశరణ్యమమ్ము ని
త్రామర సాక్షినింగడు ము శ దంబునఁ బెండిలియైన యట్లునీ
వీమహితోప యామమన శ నేర్పఁడ జేకొను మట్లుఁగానిచో
నేముశపించు వారముని శ జేప్పితముల్ నెరవేర్చుకున్కిచేన్.

11

ఆ. అయ్యరణ్యకూప శ మందేగిపడియున్న, వారినల్వరంగృ శ పారసమున
మమ్ముఁబ్రాణములకు శ మఱికూర్చితివిజీవి శ తేశ్వరుండుకావె శ యీవుచూకు.

క. అనిపలుకు కన్యకామణు, లనుఁగని మృగశృంగమాని శ లగ్నంబొకటన్
గనరాదో పరిణయమని, యనుమా నింపంగఁదదుప శ యామాగతులన్.

13

వ. ఒక్కండైవచ్చి తన్నుని సమాజమధ్య గతుండైయున్న యొక బ్రహ్మ యిట్లనియె.

క. ఓకుత్స తనయ యీచా, మీకరగుచి రాంగలన్ శ మీచీనవిధిన్
గైకొమ్ము పరిణయంబున, నీకరణిం గలిగెమున్న శ నేకములుర్విన్.

15

మ. మునుమాంధాత్మ తనూజలే బదుగురన్ శ మోదంబుతోఁ బెండ్లి య
య్యెను బ్రహ్మరివరుండు సౌధరియు న శ య్యిందుండునుం దతునం
దనలాయిర్వది యేడ్వరన్ మొగిముహూ శ ర్తంబొంటఁ బెండ్లాడెనిం
దున సందేహములేదు సుమ్ము బుధసం శ స్తుత్యా వివాహమ్ముఁగాన్.

16

క. అనివేదవిదుండగున, మునివల్లభుఁ డానతీయ శ మునుకొనిహోమం
బొనరించి సరవిమువ్వర వనితలఁ గుత్సాత్తజుడు వి శ వాహంబాడెన్.

17

తే. బ్రాహ్మనామవివాహంబు శ బ్రాహ్మణులకు, విహితవిధియనివేదోక్తిర వెలయుఁగాన
నమ్మహాత్మకు డవ్వివా శ హాముననల్వు, రంగమంబునఁ బెండ్లాడె రహిఁదలిర్ప.

ఉ. అవ్వధిఁ బెండ్లిపూర్తియగు శ నంతటసంతస మాత మీరఁగా
నివ్వఁగనెంచి యున్నమణి శ హేమవిభూషణముల్ సువస్త్రముల్

మవ్వఁపు ధేనువుల్ ద్విజ స ర మాజము ప్రీతిఁగొనంగ నిచ్చెదా
నన్విబుధాం చితుండు వెల ర యం దనకీర్తులు కుత్సమానియున్.

19

వ. మఱియు నన్వివాహంబునకుం జనుదెంచిన మునీంద్రులకుఁ దగు మర్యాదల సలి
పిన నెల్లవారు నిజనివాసంబుల కనుజ్ఞాతులై చనిరనిన దిలీపుండు వశిష్ఠుంజూచి
మహాత్మా బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణంబుల వారికెన్ని విధంబులైన వివాహంబులు
గల నెఱింగింపు మమటయు నతండ్రిట్లనియె.

20

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపున కష్టవిధ వివాహంబుల నెఱింగించుట. (*)—

సీ. అవనిబేర్కొనువివా ర హములెన్నికలవన్ని, వివరింతువరుసమై ర వినుము బ్రాహ్మ
మునుదై వమార్షంబు మొనరుప్రాజాపత్య, మాసురంబును మహాశర్ద్యద్విభూతి
గ్రాలుగాంధర్వంబు ర రాక్షసపైశాచ, ములునాగ నెనిమిది ర వెలయునిందుఁ
గన్యకామణినలం ర కారంబుఁగావించి, వరుఁడెచ్చిచేయు వి ర వాహమదియు
బ్రాహ్మమనఁబడు నాచూరు వరుసనిరువ, దింటిపై నొండు తరములఁదేటపడఁగఁ
జేయు విమలముజన్నంబు ర సేయఁబూని, దానిఁ గావించువానికిరతుణినొసఁగి.

క. కావించు పరిణయంబది, దైవంబనఁ బరగునట్టి ర దంపతులకునిం
పావహిలఁ బుట్టుసూనుడు, పావనములఁ జేయునాల్గు ర బదియుతరంబుల్.

22

క. వరువలన గోద్వయంబును, బరువడిఁగొని సేయునదివి ర వాహంబార్షం
బురుగతి వారలసూనుం, డరయఁగఁబరి శుద్ధిసేయు ర నాటుతరంబుల్.

23

మ. పరమశ్రేయముమీరు సేయుఁడనుచుం ర బాటించి పుణ్యాత్ముఁడున్
సరసుండౌ వరుఁగూర్చి సేయునది ప్రా ర జాపత్య మద్దంపతుల్
సరవింగాంచిన సూనుఁడాటు తరముల్ ర సంశుద్ధిఁ గావించును
ర్వరసీ నాల్గువివాహముల్ ద్విజులకున్ ర వర్తిలు ముఖ్యంబులై.

24

మ. ధనముంగైకొని కన్యనిచ్చునదిగో ర త్రాధీశ యానాసురం
బనఁగాఁ గన్యకయున్ వరుండురువుర ర న్యోన్యాను రాగంబుచొ
ప్పునఁగైకొన్న వచింతుదాని బుధు లె ర ప్థంబూని గాంధర్వమం
చునుఁగన్యక వారియింటిసేయు నదిపొ ర ల్పున్ రాక్షసా భిఖ్యమై.

25

వ. ఈరాక్షసంబుం బుధు లంగీకరింప రింక మోసంబునఁ గన్యంగైకొని చేయు
వివాహంబది పైశాచంబు నాఁబడునది యధమంబు వెనుకం బలికిన నాలుగు
వివాహంబుల గాంధర్వాసుర రాక్షసంబులు విశేషించి రాజుల సూరప్యల
నాచరణీయంబులై యుండు నెనిమిదవదైన పైశాచంబు దురితంబుఁ గావున నది
దురితాత్తులగు వారుఁ బాటెంతు రిదియుంగాక బ్రాహ్మణుండు చతుర్వర్ణంబుల
వివాహం బౌషవిధియుం గల దట్టి పట్టులందు.

26

మ. నిజవర్ణంబున నుద్భవించి నకన ర న్ని రేజపత్రేక్షణన్
సుజనుల్ మెచ్చఁగరంబువట్టికొనియున్ ర షోణీధవాపత్యమున్

- ద్విజుఁడు ద్వాహముఁ గాంచునపు శరము శర్వవై శ్య కన్యామణి
యజమానుండు ప్రతోదముంగొనియుఁ గ శల్యాణంబుఁగా నెప్పగున్. 27
- క. చరణోద్భ వాన్వయంబునఁ, బరిణయమగు నపుశాస్త్రు శ పద్ధతిఁగన్యా
వరచే లాంచలముం దాఁ, గరమునఁగొని ద్విజుఁడుపెండ్లిఁ శ గాదగునధిపా. 28
- వ. ఇట్లు విధివిహితంబుఁగా బరిణయంబైన దంపతులయం దుద్భవించువారు శతా
యుష్కులు ధర్మాతులునై యుందురు. 29
- తే. అగ్రజన్తులకునుబ్రాహ్మ శ మదివిహితము, గాఁగఁనొప్పునుభూపాలశకాగ్రగణ్య
యమ్మిధునమునకుద్భవ శ మైనసూనుఁ, డగుతపశ్శీలుఁడఖిలాగ్ర మాంతవేది 30
- క. మునుఁబ్రాజా పత్యవిధిం, దనరఁగ సౌభరిగ్రహించె శ ధరణిపమాంభా
తృని దుహితల నేబదుగుర, ననమానికిఁ బలికెనధిపుఁ డతివినయమునన్. 31
- ఉ. ఏమినిమిత్తమమ్మ నిమ శ హీశుఁడుఁ బెండిలి యయ్యెనే బమం
ద్రామహిళాల లామముల శ నన్విధ మీవిపుడాను పూర్విగా
నో మునిలోకనాథ విన శ నుల్లముఁగోరెడు తెల్పునాకు స
త్రేమన నందిలీపవృధి శ వీపతి కిట్లనిచెప్పె మానియున్. 32

—(*) సౌ భ రి చ రి త్ర ము. (*)—

- సీ. పృథివీశవిన్తుకాం శ పిల్యపత్రనమునం, దిరవందుఁద్విజుఁడుసౌ శ భరియనంగ
నతఁడఖిలాంగమాం శ తార్థవిదుండు స, ర్వప్రాణిహితుఁడుభా శ స్వదృఢైక
హృదయుండుశీలియు శ నీడితాంభోజప, త్రాయతాక్షుండుచాం శ ద్రాయణముల
వ్రతములమాసోప శ వాసవ్రతంబుల, రహిసల్పిజ్జీర్ణప శ త్రాశియగుచు
నమరఁగొన్నాళ్లువర్తించి శ యంతమీద, నంబువులనుండిచేసెమ శ హతపంబు
నద్భుతంబుఁగఁబదిరెండుశహాయనంబు, లొగినిరాహుఁడైపూర్వశ్రమొక్కనదిని.
- ఉ. ఆనదియందు వర్తిలుఁ బ్రి శ యంబున మానవలోక నాథజా
నైనదియొక్క మీనుశబ శ రాఖ్యము తన్నదినుండు మీలకున్
దానధినాథుడై యనుది శ నంబు నిజాంగన లాత్మబంధువుల్
సూనులు పౌత్రులాపులును శ సోదరులాదిఁగఁ దన్నుఁగొల్వఁగన్. 34
- తే. అట్లునఖిలాప్తబంధువు శ త్రాన్వితముఁగ, సంతతంబును విహరించు శ శబరనామ
కాంబుచారముఁగనిమాని శ యన్విధమునఁ, దానుసంతానసంవృద్ధి శ మైనటింప.
- వ. మనంబునంగోరి యాక్షణం బన్నీరంబులనుండి వెలువడి వివాహార్థియై. 36
- క. అష్టాని వర్షుఁడరిగెను, సమృద్ధమున మీనువంశ శ సంజాతుండౌ
యమ్మాం ధాతృనికడ కీ, విష్ణుని యొకకన్నెనడుగు శ నిష్టముతోడన్. 37
- చ. మునివరుఁ డట్లుఁపోయి నృప శ ముఖ్యునిఁగాంచిన నాతఁడున్నతా
సనముఁగడుం గడంకడిగి శ సౌభరి చెంగటి కేగితెచ్చి భ
క్తిని వివిధోపచారములఁ శ గేవలముం బరితోషుఁజేయ న
మ్మని యుచితాసనంబునను శ మోదమెలర్ప వసించి యుండియున్. 38

- క. ఇనకులునిఁ జూచియపు డి, ట్లినియెం గాకుత్సవంశు శ్రీ లనవరతంబున్
మనమలర నాశ్రితావలి, కెనయించిరి కాదెమున్న శ్రీ భీష్టములెల్లన్. 39
- తే. ఏనుఁగన్వార్ధి నైసీదు శ్రీ నిఁటికిప్పు, డగుగుదె చితి నేబడుం శ్రీ డ్రాత జాత
లధిపనీకున్న వారల శ్రీ య్యతివలందు, నలర నెకదానిఁ బెండ్లిఁగ్ శ్రీ నడుఁగఁగోరి.
- క. అన విని మదిసినవాడీ, యనపరిణయ మునకనర్హు శ్రీ డటుఁగాదన్నన్
గనలును కోరంగలరే, వనితలుయువ కులనుఁగాక శ్రీ వడిసీదృశులన్. 41
- తే. పాము కుబుసముఁబోలిక శ్రీ న్పట్టుబడుఁగు, దేహాచర్త ము రెల్లునాఁ శ్రీ దెల్లవారి
యున్న శ్చ శ్చ శిరోజము శ్రీ లొప్పినట్టి, బొక్కిముడుకడుఁ పూబోండ్ల బూచిగాడె.
- వ. అని మనంబునం జింతించి కొండొక యుపాయంబున. 43
- క. ధన్యాత్మ రాచకులమునఁ, గన్యాప్రియుఁ డైనవానిఁ గాంతుని సేయన్
మాన్యు లొనర్చినవిధియనా, నన్యముఁగా వింపధర్త శ్రీ మది సెమనవనిన్. 44
- క. కావునఁ దద్విధికిందగు, త్రోవం జింతింపుమనుడు శ్రీ ద్యుమణికు లేంద్రన్
భావించి చూచియమ్ముని, యీవిధమున కీయకొంటి శ్రీ నిప్పుడునీవున్. 45
- చ. గొనకొని త్వత్కుమారికలు శ్రీ క్కూర్తి వసిం చెడి చోటికేను జ
య్యనఁజను లాగు సేయుమట శ్రీ నమ్మదిశల్ నను లోవరింపఁగా
బనివడి కోరిరేని నృప శ్రీ వర్యవివాహము సేయుమట్టులం
గనలు వరింపరైరనినఁ శ్రీ గ్రమ్మటిపోయెద వచ్చినట్టులన్. 46
- ఉ. నావుడు సమ్మతించిముని శ్రీ నాథునిజాత జ లున్న చోటికిన్
గేవల భక్తిఁదోడ్కొని మృ శ్రీ గీదృశపొమ్ముని యొక్కదాసికా
భూవరుఁ డాజ్ఞ సేయఁబనిఁ శ్రీ బూని తదీయ గృహమ్ము సేరగా
నావిరి బోణితేచ్చుసమ శ్రీ యంబుననమ్ముని రాజువేడ్కతోన్. 47
- సీ. లలితసలావణ్య శ్రీ కలితముఖాబ్జుబు, రాకాసుధాంశువా శ్రీ రకహాసింప
రహిఁజాలఁ బేర్చిచా శ్రీ రలపట్టుకెసఁగు నే, త్రములంబు జాతప శ్రీ త్రముల నెంప
సూనాశుగాసనా శ్రీ స్థానపీఠమునాగ, రమణించు విపులవ శ్రీ క్షముపొసంగ
నతులితాజానుబా శ్రీ హర్షశంబులనును, పసమ్మణాశద్యుతి శ్రీ నసమకొలుపఁ
కసటు వోదీర్చికాచిన శ్రీ పసిడిమిసల, కెసఁగు తనురుచులంతంత శ్రీ దెసలఁబర్వ
మించి మన్న ధవిధుల జ శ్రీ యించునట్టి, దైనహాపంబుఁగైకొని శ్రీ యరిగెనందు. 48
- చ. అటుచని భూమిపాలతన శ్రీ యావలియున్న వినుత్సరత్న వి
స్ఫుటరుచి దీప్తమాభవన శ్రీ ముంగనిచారిణి తోడఁజొచ్చి చం
గటఁగ నె చూనివల్లభుఁడు శ్రీ కంజవిలోచనలన్ మనోజుఁడు,
త్కటముఁగ సానవెట్టిన సి శ్రీ తాస్త్రములాయనఁ బొల్పువారలన్. 49
- ఉ. ఆయమృతాంశుబింబ సదృశ శాననలుం బొలుపారఁజూచి ర
క్కాయజ యక్షరాట్రనుజ శ్రీ క్లౌర్ముఖ వాధిప పుత్రచైత్రులన్

- బాయక క్రిందుసేయుచు మ శ్రీ నంబలరించెడు రూపసౌష్ఠవ
శ్రీయిర వారునమ్మునివ శ్రీ రేణ్యుసవిస్య మోదచిత్తలై. 50
- తే. అప్పు డవ్వాలుగంటుల శ్రీ కధిపుతోడ, నప్పనముఁ గాంచివచ్చిన శ్రీ యదియువలె
నయ్య మీతోడఁదెలుపనా శ్రీ కానతిచ్చి, యున్న సందేశమదివినుంఁడొనరననుచు.
- ఉ. ఈముని లోకవల్లభుని శ్రీ నిందరిలో నెవ రైనఁగోరినం
దామది మెచ్చివారివసు శ్రీ ధాపతిసంభ్రమ యుక్తిసంయమి
గ్రామణి కిచ్చిపెండిలిఁది శ్రీ రంబుఁగఁజేసి నిరంతరంబుగా
రామునఁ జూచువాఁడటకు శ్రీ రంగవిలోచన లారవింటిరే. 52
- వ. ఇదియునుంగాక యి మ్మహాత్ముడు. 53
- క. సౌందర్యమున విధునర, విందాశుగుఁ గ్రిందొనర్చు శ్రీ పృథుతపమునఁ బెం
పొందినమాహాత్మ్యమునఁబు, రందర విభవంబునుంచు శ్రీ రహిఁదనయింటన్. 54
- మ. అనుఁ డత్యంత ముదంబునం బొదలి య శ్రీ య్యంభోజ పత్రాక్షు లె
ల్లనునీ పూరుష వద్యనేఁగొలుతు ని శ్రీ ల్లాలై మహాభక్తి నే
ననయం బిమ్మహితాత్మునిం గొలుతు భా శ్రీ ర్యంగానటంచే బదుం
డును నమ్మోనిశిఖామణిం బొదివిరం శ్రీ దుః మోహవిభ్రాంతలై. 55
- వ. అట్లు మదకరీంద్రంబుం బొదువుకఁదేలు సముదయంబుంబోలెఁ జుట్టుకొను డంత
తయు నెఱింగి మాంధాత దుహితల నందఱంగోరినట్లు సౌభరికిచ్చి పరిణయంబు
గావించె నమ్మునియు వారి నిజాశ్రమంబునకుం దోడ్కొనిపోయి దేవశిల్పియగు
విశ్వకర్మను రావించియందు. 56
- సీ. స్ఫటికాశ్శ విమలసో శ్రీ పానకుడ్యంబులు, తతఁచంద్ర కాంతావి శ్రీ తర్దికలును
మరకతమణిగణ శ్రీ స్ఫురదిందుశాలాలి, మణిహేమనిర్మిత శ్రీ మహితవప్ర
తతిపద్మ రాగోన్న శ్రీ తద్వారకత్యౌప్ర, తానముల్ రత్నవా శ్రీ తాయనంబు
లమరుస్వర్ణ స్తంభ శ్రీ సముదాయముల్ విమ్ర, మూచితదేహలీ శ్రీ సంచయములు
వితతవైడూర్యోరణ శ్రీ ప్రతతిఁగలిగి, రమణఁగాంచినసౌధరా శ్రీ జములనెంద
రందరికినన్నిఁ జేసిపు శ్రీ రందరైక, వైభవమునించి గృహవస్తు శ్రీ వర్గముంచి. 57
- చ. వనితల నందుజేర్చి ముని శ్రీ వల్లభుఁ డత్యధికాను మోదమున్
దనరఁగఁ గాము కేళిని ని శ్రీ తాంత సుఖంబుల నందు చుండెనం
గనలు తదీయ సత్కృపనొ శ్రీ కంటఁ గొఱంతయుఁ గానకుండి నె
మ్మనముల సంతసింపుచు స శ్రీ మంచిత భక్తినిఁగొల్వ నాతనిన్. 58
- ఱి. అట్లుఁ గొంతకాల శ్రీ మరిగినజామాత, నాత్మ జాతలం బ్రి శ్రీ యంబుతోడఁ
జూడఁగోరిమదిని శ్రీ ట్కోణీధపుఁడుతదా, శ్రీ మధరాస్థలికిని శ్రీ రాగనందు. 59
- క. త్రిదశేంద్ర యక్షవల్లభ, సదనములకుఁ బ్రతిఘటించు శ్రీ సమధికవిభవా
స్పదముల సౌధములంగని, మదిలో నాశ్చర్యమంది శ్రీ మనుకులుఁడంతన్. 60

ఉ. అందొకదానిసొచ్చి తన శ యంగని తద్విహితోప చారముల్
డెందమెలర్ప నంది ప్రక శ టించి నిజాధిపుడైన మానికూ
రిందగ ముచ్చటించిని శ మెల్లననొండొక సౌధరాజమిం
పొదవంగ జేరి సత్కృతి శ మున్నతి నందిత దంగనానుణి

61

చ. గొనకొని భర్త కూర్చి తన శ కుంగలదే యనువారఁ దెల్పుమో
తనయయటన్న నయ్యవిద శ తండ్రికి నిట్లను నాథుకూర్చి నే
మని వచియింతు మన్నిలయ శ మందు వసించనయంబు నెందులం
జనఁ డిదిఁగాక యేమిట నొ శ సంగడు వస్తుతలిం గొఱంతయు.

62

చ. అనవుడు దానివీడ్కొని ప్రి శ యంబున వేరొకపట్టి యింటికి
జనియది తన్నుఁబూజలఁ బ్ర శ సన్ననిఁ జేసిన భూమిభర్త య
ల్లని విధమేమిటేనియును శ లోపములేమి నెఱింగి యట్టుల
వ్వనితల నందఱు వరుస శ వాయక వేషుడు నట్లువల్కిన.

63

క. వినితన మదిలోనద్భుత, మునుముదము బోందిహాస శ పుంగవుతో న
జ్జనవల్ల భాగగణ్యం, డనియె బ్రేమాతినయస శ మంచితయుక్తి.

64

ఉ. ఓముని చూళికా భరణ శ యోభువనాద్భుత కృత్యయోతప
శ్రీమహిత ప్రభావసుర శ సేవ్య భవన్తహిమంబ మేయమా
నీమహిమాదృశుల్ దెలియ శ నెంతటి వారలమయ్య యిట్టిసీ
కీమహిళాల లామములు శ నింతులుఁగాగ మదీయ భాగ్యముల్.

65

క. ఇవ్విధమున మునివర యీ, పువ్వారుం బోండ్లఁగూడి శ పొందుముసౌఖ్యం
బెవ్వేళ ననుచు వీడ్కొని, యవ్విభుడేగెంబ్రమోద శ మాత్మంగనుచు.

66

వ. అంతఁ గొంతకాలంబున కాసౌభరి యయ్యేబదుండ్రుమందు నొక్కొక్కఁ నిజ
తేజోవిడంబిత వీతిహాతులగు పుత్రుల పెక్కండ్రఁ బడసెనట్లు పుత్రపౌత్ర
ప్రపౌత్రంబుఁగా వంశం బభివృద్ధినందించి సంసారసుఖంబుం బెద్దకాలం బనుభ
వించె నింతయుం బదిరెండుమాఘంబు లుదకంబుననుండి తపంబుగావించినదానఁ
గలిగె నీమాఘ మాహాత్మ్యం బిట్టిదని యెఱింగించి మఱియు నీచారిత్రంబు విను
వారును వినిపించువారును సౌభరిభోలి సంతానసంవృద్ధినంది యఖిల సుఖంబు
లనుభవించి యనంతరంబు దివంబున కరుగుదురనుచు వలికిన వశిష్ఠునకు దిలీపుం
డిట్లనియె.

67

చ. మొనరఁగవింటి నీదుకృప శ మోదముఁ గేవల మాత్మఁ గొంటి స
జ్జననుతకీర్తి సాంద్రుడగు శ సౌభరి సచ్చరితంబు నింకనా
కనఘదయా రసంబుఁ దొలు శ కాడఁగ నవ్వలిదా కథాస్థితి
బనివడి వీరుల వినఁగఁ శ బల్కుము నాగవశిష్ఠుఁ డిట్లను.

68

క. తగవినుము ధరణినాయక, మృగశృంగుం డట్లుశ్రుతివి శ హితముఁగఁ బెండ్లి
నగరాజ కుచల నల్వర, నగునగు ననన మ్యుఁగనె గృ శ హస్తాశ్రమము.

69

చ. అతని గృహస్థధర్మమును శ నాతనికాంతల సద్యోతాధిక,
స్థితులు గణింపఁజాలమటు శ సేయఁగనెవ్వరుఁ గల్గువారు స
న్నుతియిదిఁ గాదుభూవరక శ నుంగొనువారల కబ్బరంబుసం
తతము నొసంగుచుండు నిర శ తాతిశయస్థితిఁ బొల్చియుండుటఁ.

70

వ. అనుడు దిలీపుండు గృహస్థధర్మంబునుఁ బతివ్రతా లక్షణంబులును నా కెఱిం
గింపు మనుడిహ పరలోక సాధకంబైన గృహస్థధర్మంబు మున్నెఱింగింతు విను
మని యిట్లనియె.

71

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు గృహస్థధర్మంబుల నెఱిఁగించుట. (*)—

చ. అనఘ గృహస్థధర్మమున శ యంబునసల్పెడు వాఁడహర్ముఖం
బుననక డంకలేచి తన శ బుద్ధిని ధర్మము నర్థమివ్వి రెం
డునుఁదల పోసియెంతయుఁ ద శ నుస్థితబాధకుఁ గాగడంగియూ
రినిరుతి దిక్కునాశుగపు శ వేటునకుఁ బొడవైనదూరముఁ.

72

ఆ. అతిశయించియేగి శ యందుమూత్రపురీష, ములనువిడుచునపు శ మొగిద్విజంశు
జన్నిదంబుఁజెవికి శ సవరించియునుదీచి, కిసమొగంబుఁగాగఁదృఢధరిత్రి.

73

వ. శిరంబు వస్త్రాచ్ఛాదనంబుఁ గావించుకొని కూర్చుండి నిరుక్తి నిరుచ్ఛ్వాసుండై
క్రాసి యుమియక విలంబనముసేయక యుండి యవల తనల్లావ లోకనంబుఁగా
కుండఁ బురుష చిహ్నంబుం డాపలికరంబునం బూని లేచి యపవిత్రనీరస తృణ
మృత్తికల దుర్గంధ విముక్తియగునట్లుఁ దత్ప్రదేశముందుడిచి క్రమక్రియనంబు
వుల లెక్కించి ప్రత్యౌశనం బొనరింపవలయు నెట్టివేళనుఁ దత్ప్రత్యౌశనంబు నదీ
సరస్థతాకాదులంగాక యయ్యెడఁ బాత్రవిహీనంబయ్యెనేని తజ్జలంబులకు మూర
దూరంబునఁ గుదురేర్పరచి యందునంజలుల జలమ్ముఁ బూరించి జలాశయంబు
నకుం బ్రాప్తాణునకు నభిముఖంబుఁగా గుదప్రత్యౌశనంబుసేయ రామినిముఖుండై
యాజలంబులఁ గావించి యనంతరం బాస్థలంబుం బరిశుద్ధిసేయనగు వెండియుం
బ్రత్యౌశనక్రమంబు వినుము.

74

తే. అమర నొకమూరులింగము శ నైదుమూర్లు,
గుదము మఱివామహస్తము శ పదియుమూర్లు
వెనుకు నైదేసిమూరులు శ తనరఁగడిగి,
కొనియు నవ్వలఁగరయుగ శ మచువుఁగాను.

75

తే. ఏడుమూరులు మృత్తిక శ నేసికడిగి,
యవలఁ బాదద్వయమ్ముఁదో శ యములముంచి
యంత నొండాకచోటికి శ నరుగుదెంచి
యేనుమూరులు పాదంబు శ లేడుమూర్లు.

76

క. కరములు మృత్తికవలననుఁ, బరిశుద్ధి యొనర్చినీటఁ శ బదఁపడికరముల్
చరణములుఁ గడిగియవ్వలఁ, బరిధానము నెప్పగట్టి శ బ్రాప్తాణుఁడంతఁ.

77

- క. సిగముడి సపరించియఁదాఁ, దగురీతిం జన్నిదంబుఁ శ్ర దాల్చియాచమం
బాగిసలిపి యవలజానువు, లెగువకుఁగా కునికినణచి శ్ర యింపెనయంగఁ. 78
- వ. పరిశుద్ధస్థలంబునం దుత్తరముఖంబుఁగాఁ గూరుచుండి జలంబు గండాపించి పవి
త్రముం దాల్చి బ్రహ్మతీర్థంబున నాచమింపవలయు ననంతరం బుదకంబులతోడ
నేత్రంబులం దుడిచికొని కంటక యుతంబొండె క్షీరయుతం బొండెనైన మ్రాని
పుడుకనొందుఁ జదనైక నిష్ఠాంగుళదృఢంబుండు నది గ్రహించిదాని ద్వాదశాం
గుళప్రమాణం బుండఁ దునియించి యందొక్క మొన నలియంగొట్టి మెత్తవరచి
యద్దాని జలంబులంగడిగి చేఁబూని. 79
- క. ఆయుర్బల మాత్రజ్ఞత, పాయనియశముం ధనంబుఁ శ్ర బశుతతి తేజం
బాయధిక మేధప్రజకరు, నాయతమతి నీవెయోవ శ్ర నస్పతినాకుఁ. 80
- వ. అని యుచ్చరించి విశుద్ధస్థలంబునఁ బూర్వోత్తరంబుల నొండె నభిముఖుండై
యాప్యాయస్యేతి మంత్రంబున దంతథావనంబు సేయవలయు నీ దంతశుద్ధి
యష్టమీ నవమి పూర్ణిమలయందునుఁ దా నుద్భవించిన తారయందుం గృహస్థు
మానుచు నభ్యంజన మిధునకర్తృంబులఁ బరిత్యజింపవలయు నిదియుంగాక. 81
- క. తలిదండ్రుల యాబ్ధికమునఁ, బాలఁతినిబుతు దినమెయైనఁ శ్ర పొందందగది
మ్ములబుతు వాసరమైనం, జెలిమిం ద్వాదశిఁజతుర్ద శ్ర శింగూడనగుఁ. 82
- క. అనిపలికి మఱియనమ్ముని, జనపాలుం డధిపుతోడ శ్ర శాస్త్రంబులనే
దినములఁ బలుఁదోమఁగరా, దనివినఁబడు వానివదలి శ్ర యద్దినములలోఁ. 83
- క. పదిరెండు మార్లుజలములఁ, బదపడితాఁ బుక్కళింపఁ శ్ర బరిశుద్ధియగుఁ
రదనాంతరములఁ గల్గెష, మదివోవ నొనర్చిత్పణక శ్ర నావలిచేతఁ. 84
- తే. అట్లు ముఖశుద్ధిఁగావించిరయాచమించి, యుదయకాలంపు స్నానమింపొదవసేయ
వలయు నాస్నానకాలమిమ్ముల నెనర్చు, విధులనాసక్తిమైపూనిరపృథివినాథా. 85
- వ. ఆవిధు లెట్టివనిన పవమాన స్సువర్జనః యను ననువాకంబుచేతను దృఢదాదివ
మంత్రంబుచేత మఱియు నాపోహిష్ఠాది మంత్రంబులచేత నుదకంబులుఁ జల్లు
కొని యనంతరంబ స్నానంబొనరించి తీరంబుసేరి విధిహితంబుఁగా నాచమించి
పూర్వోత్తరంబుల నొండె నభిముఖుండై పాదద్వయంబుఁ గదియ నిలువంబడి
జలంబుల నంజలింగొని గోశృంగ ప్రమాణంబు మీదికెత్తి యుదకమధ్యంబున
విడువవలయు నట్లు వట్టిన బ్రాహ్మణు నంజలిం గలజలంబునందు. 86
- ఆ. వేళ్లకొనలనుండి శ్ర వెలసినతీర్థంబు, దేవతీర్థమనియు శ్ర తెలియఁజెఱుస
వేళ్ల నడుమదాని శ్ర పృథివీశముషితీర్థ, మనియుబాటనవేలి శ్ర కినిమఱియును. 87
- వ. తర్జనికింగల మధ్యస్థలంబునం దుండు నుదకంబుఁ బితృతీర్థంబనియు నాయంగుష్ఠో
పరిజలంబు బ్రహ్మతీర్థంబనియుం జెప్పవడుఁదాన నయ్యంజలింగల జలంబులఁ దర్ప
ణంబులు విడువ్రుడుఁ గ్రమంబుఁగా దేవముషి పితృబ్రహ్మలుఁ దృపులగుదు రట్లుఁ
గావించి యవల నీరంబుననుండి వెలువడి యంతకుమున్ను నిర్మలంబుఁగా నుదికి

యారవైచియున్న పరిధానంబుఁగట్టి యుత్తరీయంబు నలవరించి సిగముడి సవరించి వెండియు మృత్తికవలన రెండుహస్తంబులుం బరిశుద్ధిఁగావించి యాచమించి మొదల నూర్ధ్వపుండ్రంబుం ధరించి భస్మంబునంది ర్యక్పుండ్రంబుం ధరింపవలయు నెవ్వండేని భస్మంబున నూర్ధ్వపుండ్రంబు ధరించినఁ బ్రళయపర్యంతంబు ఘోరనరకం బనుభవించుఁ గావున మృత్తిక నూర్ధ్వపుండ్రంబును భస్మంబునంది ర్యక్పుండ్రంబుం ధరింపవలయు వెండియు నీరెంటియందు నెద్దేని పూర్వాచారంబుఁగా నుండు దాని నవలంబింపనగు నిట్లు పుండ్రధారణంబుఁ గావించి తర్జనీ మధ్యాంగుళ్యంగుఘంబులచేత నాసాగ్రముంబట్టి ఓంభూః. యను మంత్రంబుచేఁ బ్రాణంబులం బంధించి విడిచి యవల సంధ్యోపాస్తి సేయునప్పు డాపోహిష్ఠయను ఋక్కుచేఁ గుశోదకంబులఁ బ్రోక్షించుకొనువాఁడా ఋక్ప్రధమపాదంబులు నాలుగుఁ బ్రణవయుక్తంబులుఁ గనుఁ గడమ నాలుగుఁ బ్రణవ రహితంబులుఁ గనుంజెప్పి యవల నన్నిఋక్కులఁ బ్రణవయుక్తంబులుగా నుచ్చరించుచు భూశీర్షాకాశంబుల జలంబులుఁ జల్లుకొను నెడ నిట్లు రెండుమారు లాచరించి యంతఁ దన శరీరాద్యంతంబుం జల్లుకొని. ఓంభూర్భువస్సువః. యను వ్యాహృతి మంత్రంబు నుచ్చరించి యుదకంబులం ద్రిప్పి యాచమింపవలయు సింధుద్వీపుండు ఋషియు ననుష్టుప్స ఛందంబు నుదకంబు దేవతయు నీ యాపోహిష్ఠ మంత్రంబు నకు నీరంబులుఁ జల్లుకొనుట వినియోగంబై యుండు నివ్విధి బ్రాహ్మణుండు సమూర్జనంబుఁ గావించి యనంతరంబ మంత్రపూర్వకంబుఁగా నాచమించి ప్రణవయుక్తంబుఁగ ఋగ్యజుస్సామంబులఁ బ్రీణాతుస్వాహాయనుచు నొక్కొక్కదాని నొక్కొక్కమాటు నుచ్చరించి మూడుమారు లాచమించి.

88

- ఆ. బొటనవ్రేలి మొదలఁ శ బొలుపారపోషద్వ, యంబురెండుమారు శ లడ్డపాటు గాగఁదుడిచియంతఁశకడఁగియధర్వాంగి, రసులమంత్రములను శ గ్రమతఁదలఁచి.
- క. వెండియు బ్రాహ్మణములునా, మెండగుమంత్రములనొడివి శ మెలకువతోడఁ రెండుపదంబులఁగరముల, గాండంబులఁ జల్లుకొనిమొ శ గముఁదుడుచుకయున్.
- క. విధివిహిత మైనకర్తృపు, పథములనొగి నెఱిఁగియున్న శ పండితుఁడెలమిన్ బుధులు నుతింపఁగఁ దొలుతం, బ్రధనోర్వి విదారితారి శ పటలదిలీపా. 91
- వ. ఒండొకటిచేరియున్న యంగుళంబుల నితిహాసకల్ప సూత్రాదులగు విశేషగాఢా నారాశంసాది మంత్రంబుల స్మరించి యుదకంబులు స్పృశించి కరపాదాద్యవయవంబులం దుడిచికొను నిట్లుఁగావించి తర్జన్యంగుఘంబులఁజేరికఁ గాఁబట్టి యున్న జలంబు నాసారంధ్రంబుల వేర్వేరఁదాకించి విడిచి యవల సూర్యశ్చయను మంత్రంబుచే మంత్రితంబైన జలంబుంబుచ్చికొని యనంతరంబ దోయిట నీరంబులెత్తి సూర్యున కభిముఖుండై నిలువంబడి గాయత్రిచే నభిమంత్రించి మీదికెత్తి క్రిందంబడునట్లు ముమ్మారువిడిచి శ్రుత్యుక్తంబుఁగా సతారకంబైన దివంబుం దిల

కించుచు బ్రాతస్సంధ్యా స్తోత్రంబు సేయవలయు నిట్లు సూర్యోదయంబునకు
మున్నుఁ బ్రాతస్సంధ్యనంతయుందీర్చి యంత. 92

క. ఉదయాద్రి పైనిసూర్యుఁ, దుదితుండగు నంతదనుక శ్రీ నొగిగాయత్రిక్
వదలక జపించి యన్వల, మ దమున రవిదేవతాక శ్రీ ములమంత్రములన్. 93

వ. జపియించి పాతస్సంధ్యయు గాయత్రియు సావిత్రి సరస్వతి యనెను మంత్రాధిదే
వతలను కామోక్తాస్తీతనెను మంత్రంబుం జపించి సకలదేవతా పీత్యర్థంబుఁగా
నాఱుమారులు ప్రదక్షిణంబుఁగావించి పాదద్వయంబు మోపి తనపైనిలువంబడి
యుండినందులకు భూదేవతకుం గేలమోడ్చి నమస్కరించి యిట్లు సాంధ్య
కృత్యంబంతయుఁ సాంతంబైన వెనుక శాస్త్రవిధి హోమంబుఁ గావించి
యథాశక్తి దానంబిడ వలయు నిట్లు. 94

క. మొగినెనిమిది భాగంబులుఁ, పగలింటి నొనర్చిప్రథమ శ్రీ భాగమునందీ
తగుకర్తంబులఁదా నొ, పుగసల్పి ద్వితీయభాగ శ్రీ మునవేదంబున్. 95

చ. తవిలిపఱించి యుంగుళల శ్రీ తాంతసమిత్ఫల నస్తుజాతమె
క్కువతమి సేకరించియటుఁ శ్రీ గొబ్బున నూడవ పాలికాల మా
ర్జవమునఁగించి దార్జవము శ్రీ ప్రాప్తముఁదాఁ బదివేలుఁగాగ భూ
దివిజుఁడెఱింగి సర్వులను శ్రీ తింపఁగఁ జేయఁగ నొప్పువెండియున్. 96

వ. బ్రాహ్మణున కొడంబడిముందు యజనయా జనాధ్యయ నాధ్యాపవదాన ప్రతిగ్ర
హంబులను పట్కర్తంబుల మందు నాజనాధ్యాపన ప్రతిగ్రహంబుల మూడింటి
ముఖ్యంబులుగాఁ గొనవలయుఁ బదంపడి నాలవ భాగంబునందు. 97

సీ. మధ్యాహ్న కృత్యమారమా మోక్తిసేయఁగాఁ, దొడగిసున్నా తుండై శ్రీతొలుతదేవ
ఋషితర్పణములు పేర్కొని పితృతనతర్ప, ణంబుఁదత్త త్వవిశ్రాంతంబువులను
మొగిఁ జేసియెలమిచారపోహిష్ఠయనుమంత్ర, మునుఁబఱించిశిరంబుననుజలంబు
లిడుకొనియంబువుల్ శ్రీబుడిసిటగైకొని, యప్పుచుఋషియనుశ్చుప్పుచుండ
మంబువుం దేవతయునదిర యమరఁబుచ్చు, కొనుటవినియోగమైధరిత్రీనిఁజెలంగు
దానినాకఃపునంతుమం శ్రీ త్రంబునుడివి, తజ్జలంబునుఁ బ్రాశించి శ్రీ తగువిధమున.

తే. మంత్రపూర్వకముఁగ వాల్చి శ్రీ మరలఁజలమా,
ల జలింగొని గాయత్రి శ్రీ నమరనొడివి
యవియు దినమణిఁ గూర్చి నె శ్రీ య్యమునవిడిచి,
యంతఁ గాయత్రి జపియించి శ్రీ హరిభజించి. 99

వ. ప్రదక్షిణనమస్కృతులుసలిపి దర్భాసనస్థుండై పవిత్రంబుచేఁబూని బ్రహ్మయజ్ఞం
బునకు హస్తద్వయంబు మొగిచి శాస్త్రహితంబులై ఋగ్య జుస్సామంబులఁ
జెప్పంబడిన మంత్రంబులం జపించి దేవఋషి పితృతర్పణంబులఁ గ్రమంబుఁగా
నుపవీతినీవీతి ప్రాచీనావీతుల నొనరించి తత్త ద్విహితతీర్థంబుల సర్వభూతం
బుల కట్లుదకదానంబు లిడి జలదేవతా నమస్కరణంబుఁ గావించి. 100

- క. ఇలు సేరి యినుసఁ బార్వతి, నలరఁగ నైకుంఠఁగుంజ శ రాన్యుని శివుని
గొలిచి యథావిధి బ్రాహ్మణఁ, డెలమిందా వైశ్వదేవ శ మేర్పడసేయన్. 101
- క. పూనికఁ బనిఁగొని తద్విధి, మానుఁగఁ గావించియంత శ మసలకబలి స
మాసత నిడియవ్వలనే, నైనమహా యజ్ఞములఁ బ్రి శ యంబుఁ దలిర్పన్. 102
- సీ. బలిపిండమిడుచునే శ ప్రాణివర్గంబుల, న్నార్తిమైయెంతయు శ నడలుచుండు
నవియునుయక్షసి శ ద్ధామరొరగపశు, పక్షిపిశాచముల్ శ రాక్షసాలి
క్రిమికీటకములుధా శ త్రీస్థలివర్తిండు, నన్ని ప్రాణులకుమ శ ద్ధసకలిత
పిండమునందృష్టి శ పేర్చినయ్యెడుగాత, మనిసమాహితచిత్త శ మునవచించి
యెలమిబలిపుష్పకుర్కుర శ ములకువరుస, నిడినయంతటవేర్వేర శ నిడియువెడి
యాచమించిగృహస్థుమ శ హాదరమున, నతిథికైయింటివాకిటి శ యందునిలచి.
- క. గోదోహ కాలమట్టుల, సాదరమున నిలిచియున్న శ సమయంబునభా
గ్యోదయమై భిక్షుకుఁడొకఁ, డాదాంతికి గోచరింప శ నతిమోదమునన్. 104
- తే. అతనిఁగొని తెచ్చిశ్రీహరి శ యనితలంచి, పూజలందృష్టిఁగావించి శ పాసఁగవటుని
భిక్షునిరువురఁబక్వాన్న శ భక్షణమున, వలయుసంతుష్టిసేయని శ మ్ములమహీశా.
- వ. మఱియు యతి బ్రహ్మచారులు మందిరంబునం దన్నంబువండికొని భుజించువారు
గా కునికి నయ్యిరువుర నతినెయ్యంబున గృహస్థుపిలిచి యతికి మున్ను హస్తంబు
లుకడిగి వ్యంజనాన్వితంబైన యన్నకబళంబు కరస్థితంబుఁ గావించి భుజించిన
పిదప వెండియుఁ గరంబుల నీరువోసికడిగి విశుద్ధఁజేయ వలయునట్లు బ్రహ్మచా
రికిం దగు పాత్రంబున భోజనంబిడి తృప్తిఁగావింపఁ నొప్పు నివ్విధంబున నిరువుర
దృష్టిఁగావించి సగృహమేధికి తద్భిక్షమేరు తుల్యంబును తజ్జలంబు సముద్ర
సముద్రై యభివృద్ధినందు మఱియు దీనగోదాన ఫలంబుదొరకు నిట్లుఁ గాక
యెవ్వండేనియ. 105
- క. వటువును భిక్షుంబిల్చుట, లటుమరచి భుజించెనేని శ యాగృహితా ను
త్కటమగు చాంద్రాయణనూ, దటఁబ్రాయ శ్చిత్తవిధికిఁ శ దాల్పఁగవలయున్.
- తే. అనుచు పాడ్గుణ్య సరపత్తి శ నమరియున్న,
యమహా మహుఁడగు యముఁ శ డానతిచ్చె
ననివశిష్ఠుఁడు భూభర్త శ కనియువెండి,
యును ముదంబున విరుమని శ యనియెనిట్లు. 108
- క. యజమానుండగు నాతఁడట్లుగురు వృ శ ద్ధాత్రీయ మాతాపితృ
స్వజనాభ్యాగత గర్భిణీయు వతులా శ బాలాతిథుల్ మున్నుఁగా
భుజియింపంగఁ దదీయతృప్తికి మదిన్ శ మోదించి తానవ్వలన్
నిజహస్తాంఘ్రి విశుద్ధినాచ మనమున్ శ ధీయుక్తిఁ గావించియున్. 109
- పరిశుద్ధస్థలంబున మానియై కూరుచుండి నిరంతరం బెవ్వఁడు కాంస్యపాత్రంబున
భుజించు నతని కాయఃకీర్తి బుద్ధిబలంబు లభివృద్ధినందు నట్లుగుటంజేసి తత్పాత్ర

యందిడిన యన్నంబుఁ బ్రాతస్సంధ్యల నగ్ని హోత్రంబు లెట్లు నియతంబులో
యట్లు భోజనంబు నియతంబుఁ గావున నావిధి భుజించునెడ లోపంబు విచారిం
పక నిజాత శుద్ధికై ప్రాణాహుతిఁగావించి నిండుమనంబునం దనకు లభించిన యది
భుజింపనగు మఱియు నొక్కవిశేషంబు విచుము. 110

తే. అధిప భోజన మొనరించు శ్రీ నపుడుఁదోడ్త,

నాఁడు వారినిఁ గన్యల శ్రీ నర్భకులనుఁ

గూరుచుండఁగఁ జేయక శ్రీ కుడువవలయు,

నది మహాదోషమని యాద్యు శ్రీ లనెడు కతన. 111

తే. ఆలుమగలొక పాత్రయం దలరఁగుడువ, మదీదలంచిననూటయే శ్రీ బడిపలంబు
లమరతూనికఁగలిగిన శ్రీ యట్టికాంస్య, పాత్రయందగునదియట్టి శ్రీ పాత్రగామి.

వ. భుజించిన కన్యార్భ కాంగనాదులఁగూడి భుజించిన దోషంబు చాంద్రాయణాదులఁ
బోవుంగాని యిది యట్లుఁబోనొల్ల దందువలన భార్యాభర్త లిరువురుఁగూడి భుజిం
పందగదింత యెఱింగి యుండనగు వెండియు యజమానుండు భుజించునప్పుడుఁ
దనపంక్తి నొకరుండేని లేక భుజింపంద గదా భుజించువాఁడు వ్యంజనంబుల
వేర్వేరపాత్రలనుంచుకొనక యన్నియు నొక్కపాత్రవడ్డించుకొని యుండవలయు.

తే. మఱియుఁ బ్రాణా హుతిక్రమ శ్రీ మెఱుఁగ పలయు,

విచుము రవివంశతిలక భా శ్రీ జనమునందు

తెనరవడ్డించి యున్నయో శ్రీ దనములోనొ,

కింతఁగైకొని కూరల శ్రీ నెల్లఁగలిపి. 114

తే. ఆజ్యమిశ్రము గావించి శ్రీ యదియుమంత్ర,

పూర్వకంబుఁగఁ జిత్రగు శ్రీ పునకు యమున

కఖల భూతంబులకును నే శ్రీ నాస్థనిచ్చు,

బలులు సంతృప్తి యగుఁగాక శ్రీ యెలమిననుచు. 115

వ. యమ చిత్రగుప్తులకు నమస్కరించి మొదలనోం యనియుం బిదప స్వాహాయని
యుఁబలుకు ప్రాణాదిమంత్రంబుల నుచ్చరించుచుఁ బ్రాణాహుతు లొనరించి రద
నంబుల నొక్కక నాలుకం జప్పరించి మ్రింగవలయు నట్లుభుజించు వాఁడితరవిష
యంబులఁ బుద్ధిఁ జొరసేయకుండి. 116

౧. ఇనవంశతిలకతీ శ్రీ యనిపదార్థములుము, న్లవణామ్లముల్లద శ్రీ నంతరమున

కారంబునగరునుఁ శ్రీ గలపదార్థములు వానికి, వెనుకర సముల శ్రీ న్నియునుఁబిదప

వానివెంటనదృఢం శ్రీ బైనపదార్థంబు, లన్నియుభుజియించి శ్రీ నంతద్రవప

దార్థంబులన్నియు శ్రీ నారగింపంజను, నరసియీగతిసేయు శ్రీ నతనిదేహ

మమరు సబలంబు నారోగ్య శ్రీ మగుచు ధాత్రి,

ననుచు వాక్రుచ్చు నార్యజ్ఞ శ్రీ నాలియెపుడు

మఱియు నాహార నియమంబు శ మానకేను,
వినఁగజెప్పెద సమ్మదం శ బుననువినుము.

117

క. మునియెనిమిది కబళంబులు, ననవాసి పదాఱుగెస్తు శ ద్వాత్రింశతియన్
దినఁదగు నిష్ఠముఁదీరం, గనుఁగుడువఁగ నొప్పువటువు శ కలయన్నంబున్. 118

ఉ. ఈనియమం బొకించుక మ శ హీశ్వర వీడిభుజింప రాదొగిన్
మానవలెం భుజించుటలు శ మానుఁగశాస్త్ర నిషిద్ధ వస్తువుల్
దానఁటుఁ జల్లి శుష్కమును శ ధారిణి నిన్ని యెఱింగి బ్రాహ్మణు
డైనయతండు భుక్తినన శ యంబుఁ గొనందగ వైతనరౌఁడున్. 119

తే. అట్లు భుజియించినంతట శ నాచమించి, లపనహస్తంబు లంబువు శ లనువిశుద్ధి
మొదలఁగావించిమట్టిచేరబిసపఁజేసి, యవలఁబడి మారుమార్లుతో శయములతోడ.

వ. ముఖంబు గఁడూషించి. 121

క. సాదము సాపాడెడుతరి, నాడంతాంతరములందు శ నంటినయన్న
చ్చేదములు వోవునట్లుఁ దృ, నాదాలచేఁ గ్రుచ్చిముఖము శ హస్తద్వయమున్. 122

క. ప్రతౌళ నుబొనర్చియు, భక్షించిన పాశ్రశుద్ధి శ పరచివిశుద్ధిన్
సుక్షీతిఁ గూర్చొనివాఁచిమ, హఠాంతిఁ దనర్చికించి శ దార్ద్రకరుండై. 123

వ. శ్వాసోత్సర్జనంబుసేయక పాశితలంబున నాభిప్రదేశం బుంద డవి యంగువృ
మాత్రః పురుషయను మంత్రంబుసెప్పి నీరంబుల నంగుళులునిచి యంగువృంబుచే
నర్ఘ్యంబిడి వార్చి యూర్ధ్వబాహుండై సూర్యు నవలోకింపుచు శ్రద్ధాయాం
ప్రాణేయను నైదమంత్రంబులచేతను తస్యేదంపురుషయను మంత్రంబుచేతను
సూర్యోపాస్తి యొనరించి నిర్మలంబగు మనంబున సుఖాసీనుండై యిష్టదేవతా
ధ్యానంబుసలిపి యాచమించి నంతట తాంబూలంబు వైవనగు నీవిధంబున రెండు
భాగంబులు సనుడాఱు నేషుభాగంబుల వేదాంతవిచారంబునను ధర్మమార్గంబు
లగు నితిహాస పురాణాచలం గడపి యష్టమాంశంబున తాకికం బనుసరించి
యవల సంధ్యాకాలంబగుటయు. 124

తే. మరలఁ దత్కాలకృత్యముల్ శ వరుససేయఁ,
గడఁగి సూర్యాస్తమానంబుఁ శ గాఁదొడంగు
నవసరంబున నూరిబా శ హ్యప్రదేశ
మునకు వచ్చిజలాశయ శ మొనరఁజేరి. 125

క. కరమునఁ బవిత్రమిడి స, త్వరమునరవి క్రుంకిక్రుంకు శ వడకుండఁగదా
నురువునఁ బ్రాణాయామము, కరముప్రియం బమరఁజేసి శ కార్యజుండై. 126

చ. జలదేవతాకమై శ చనుమంత్రసంహతి, చేజలంబులనుఁబ్రో శ క్షించుకొనియు
నగ్నిశ్చయ నెడిమంత్రాగ్రగణ్యమునకా, యర్కుండుఋషియుగార్యత్రిఛంద
మగ్ని హోత్రుండుతా శ నమరదేవతవిని, యోగంబుజీవన శ మోలిఁబుచ్చు
కొనుటయా నివ్వధం శ బుననుతంత్రమం, త్రితములొజలముల శ నతులభక్తి

- వాఙ్మి వెండియు నిరుమాద్ల వాఙ్మిద్విజుడు, కడఁకఁబడమటిముఖము నేర్పడవసింది
మొగిదివంబున నక్షత్రములు వెలుంగు, సంతదాకనుమానియై శయచలమతిని.
- క. తనరం బ్రాణవ్యాసౌతు, లెనయఁగ గాయత్రినియమ శ మేర్పడజపమా
లనుఁదాల్చి నొడివిజలధీ, శునిమంత్రం బలనొనర్చి శ సూర్యోపాస్తిః. 128
- వ. వ్రదక్షిణంబుసేయుచు నామంత్రంబుల సూర్యునకు దిక్కులకు నమస్కరించి
యింటికిం జనుదేంచి ప్రవర్తితాగ్ని కార్యుండై పోవ్యవర్గంబు నతిథ్య భ్యాగతా
దులు భుజియింప భుజింపనగునట్లు రాత్రిభోజనంబు మానియున్న వాఁడైననుఁ
బ్రాతస్సాయం సమయంబుల వైశ్వదేవ భూతబలులం దప్పక సలుపంబడు
నవ్విధి సర్వకార్యంబులం గావించి శయనించువాఁడు కరచరణంబుల జలంబుల
శుద్ధిగావించుకొని యిరుగడలఁ దలగడలుఁ గలిగిన మృదుల తల్పంబునందు. 129
- శే. అనఘతనయింటనైనఁదూరద్బునకుశ్వశుర, గేహమునదక్షిణమునకుశ్రగృత్యమొదవి
యటబ్రవాసియుఁగాఁబడ శ మటికిశిరము, జేసిశయనింపనగునదీర చినఁదొఱింగి.
- శే. అట్లు శయనించువాఁడు ప్రి శయంబుతోడ,
రాత్రి సూక్తము జపియంచి శ రమణసుఖశ
యానులగు దైవతముల ఖ శ గాధినాథు
నయ్యధోక్షజుఁ గుంభజు శ నాకపిలుని. 131
- వ. అస్తీకుని ముచుకుందు స్తరించి భద్రాత్మకంబుఁగా జలపూర్ణ కలశంబు శిరో
భాగంబునం దునిచికొని శయనింపనగు వెండియు. 132
- ఆ. భార్యతనదుకూర్చి శ బాటించియుండెడు, పట్టులందుమిగుల శ వాంఛఁజేసి
గవయజనదుతాన శ కాలంబుననుఋతు, సమయమైననరయ శ జనునదియును.
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 134
- తే. మొదలికడ యామముల నెఱ్ఱు శ మొనసియాగ,
మోక్ష మంత్రాలిఁ బఠియింపు శ చొగినిఁగడపఁ
దగును మిగిలినవాని ని శ ద్రకు నొసంగి,
పుడమి దేవుడు నిష్ఠమై శ యుడుగకధిప. 135
- ఉ. ఈనియమంబుతప్పక మ శ హీశ్వర యెవ్వఁడు నిత్యకృత్యమున్
బూనికఁదీర్చు నాతఁడు స శ మన్నత కీర్తినిహంబు నందుసం
జూనతనాక మందమర శ మండలిచే ననువారఁ గాంచునెం
జేనిగృహస్థ ధర్మమిది శ యింతయు నీనడుగంగఁ బల్కితిన్. 136
- క. భూతలపతి వినుమికవి, భ్యాశంబై యవనినఖల శ కాంతాతతికిన్
బూతంబై యధిగతశుభ, జాతంబై యొప్పునట్టి శ సద్వ్రతచర్యన్. 137
- (*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు స్త్రీధర్మంబు లెఱింగించుట (*)—
- వ. అని వశిష్ఠుండు దిలీపునకిట్లును నరేంద్రాస్త్రీల నవరతంబును ధర్మంబుల వినుచుండు
టొప్పునట్లు వినుటంజేసి తదీయచిత్తంబులు ధర్మాను వర్తనంబులైయుండు మొదల

యోషాజనంబులకు ముఖ్యధర్తంబు పతిసేవయకాని యితరంబులేదు చానివలన
బ్రాహ్మణుండొక మోక్షంబైన నిజధర్తంబుఁ దప్పకవర్తించిన నెట్టిపుణ్యంబు సిద్ధిం
చునని శాస్త్రంబుల వినవడునట్టి సద్గతి లభించు నింతయెఱింగి. 138

- సీ. పతికురూపియు దుస్వ ర భావుఁడ యైనరో, గియునైన నిత్యము ర కినుకసూపు
వాఁడైనఁగలుద్రావు ర వాఁడైనభూతంబు, సోకినవాఁడైన ర మూకయైన
నాచారహీనుఁడ ర న్యాయప్రవర్తనుఁ, డైననర్థవిహీనుఁ ర డైనబధిరుఁ
డైననుఁగుత్సితుఁ ర డైనఁగాతరుఁడైన, నంధుఁడైననుజారుఁ ర డైనలోభి
యైనజూదరియైనని ర తాంతకుష్టు, రోగజనితాంగవికలత ర రోతఁగలుగు
వాఁడయైననుపూజింప ర వలెఁదికరణ, శుద్ధిఁగైకొని హరియట్లుఁ జూచిసతియు.
వ. మఱియు నుత్తమస్త్రీ జనంబులు ప్రవర్తింపవలయు విధానంబులన్నియు నెఱిం
గింతు వినుము. 140

క. పతిక ప్రియమగు కార్యము, సతిసేయం జనదుతనకు ర సంపదతనవా
రతిప్రేమ నొసఁగియుండిన, నతివకు స్వాతంత్ర్యమొప్పుదవనిపమఱియున్. 141

క. కామక్రోధాదుల క, క్లేమాత్తం బెడమనీక ర హృదయంబాత
స్వామిపయిఁ జేర్చియుంద, త్రేమకుఁ బాత్రంబునై క్షీరతిన్ మెలఁగనగున్. 142

ఉ. కాముకుఁ డెవ్వఁడేని తనుఁ ర గాంచిప్రియం పడియెన్ని భంగులన్
ప్రేముడు లందఁజూపి నవ ర రింపక సందడి రాకపోకలం
దేమఱి యన్యుసోకిన మ ర టింతియకాక మదాంధుఁడొంటిఁ ద
న్నామున హస్తముందిగిని ర నంతటనైనను దైన్యవృత్తిచేన్. 143

క. కాముని శరముల బాఱిం ర గోమలిపడఁ జాలనేలు ర కొమ్మానేనీ
ప్రేమకుఁ బాత్రుఁడ ననియే, మేమోస్థాధించినప్పు ర డేనియుమదిలోన్. 144

తే. ఇంచుకేనియుఁజలి యింప ర కేపాలంతి, మానసమునాధుపైఁజేర్చి ర మసలకవల
జనునొనిక్కువమదియుర ర సావధూటి, కినిశిరోభూషణంబయి ర వినుతిఁగాంచు.

క. క్రూరుఁడు చెఱఁదీసిబలా, త్కారముఁ గావింపనైనఁ ర గవయకతనువే
నారి దొఱంగెడు నదిత, త్పారం పర్యంబుధన్య ర తంబొందించున్. 146

. ఏనారి యెవ్వఁడేనియు, మానకతనుఁ బల్కరింప ర మాటాడకయెం
తేనియుఁ జూచిన చూడక, తానేగెడు నదియెసాధ్యి ర తరణికులేశా. 147

ఉ. చక్కఁదనంబు నెక్కుడగు ర జవ్వనముందన కబ్బియుండితా
మక్కువరూప యవ్వన స ర మన్వితుఁ గాంచిన సేయకుండియున్
మిక్కిలిరూప హీనుఁబతి ర మెచ్చిరమాసుతు నట్లుఁగాంచునే
ఔక్కువలాడి యయ్యది వ ర డిన్ ధరఁదాల్చుఁ బతివ్రతాఖ్యయున్. 148

. మఱియు. 149

. అప్పద్మ నయనకెలమిం, దప్పకనిరతంబువంద ర నము సేయుదురా
తిప్పల రాయని కూతురు, నప్పద్మ విరించిగృహిణి ర హరిహాయసతియున్. 150

- చ. అనఘ దిలీప భూపవిభుఁ డత్యధికం బగునిష్ఠు రోక్తులన్
గనలి వచించినం బెలుచుఁ డ గానటుమోదిన భీతిఁజూపినన్
మనము కలంగ కింతయొక యమాటునజేరక చీరకెవ్వరిన్
చనుఁగృహఁ గావవేయనుచు య నాథునివేడెడు నద్దిసాధ్యయా. 151
- ఆ. నసుధ నితరుఁడెంత య వాడైన తనమనో, పల్లభునకుఁగ్రింది య వాడుఁగాగఁ
దలఁచునేమృగాక్షి య ధాత్రీస్థలిందానిఁ, బద్మయనుచునేల య పలుకరాదు 152
- వ. మఱియుఁ బతివ్రతకు హరిహర సారణ్య గర్భాద్యనురులు పతికసమానులు
పూజానర్హులై యుందురుగాన నది నిరతంబు పతింగొల్చి యిహపరంబులఁ బతి
తోడి సుఖమునందు నింత తెలిసి సుఖీలయగుకాంత హత్యచువర్తినయై. 153
- సీ. సుఖమునఁ బతియున్న య సుఖమందియుండునుఁ, జింతాన్వితుఁడుఁగాగఁ జింతసేయు
సంతోషియైనచో య సంతసంబుననుండు, దుఃఖింపఁదన్నది య దుఃఖమందు
భోజనామలభర్త య భుజియింపభుజియించు, నిదురించినంతట య నిద్రఁజెందు
నిదురించియునులేవఁ య గదిసియంతకుమున్న, మొనరంగఁబరిచర్యలనుఘటించు
బతిప్రవాసియైనఁ య బదఁపడిమలినాంబ, రమూలుఁగట్టిహేమ య రత్నఖచిత
భూషణములువీడి య పాలుపెంతయుందక్కి, యుండుశుభముఁగోరు య చుండిపతికి.
- చ. మఱియుఁ బతివ్రతాంగన స య మంచిత భక్తినిభర్తకన్న న
క్కఱ శ్వశురోప చారములఁ య గల్గి విభుండొనరించునట్టి పె
ద్దటికపు మేలికృత్యములఁ య దద్దయు సమృత్తియుంచువానికే
యఱగొఱ లెందునేనితన యందునుఁదోపఁగ నీకయుండెడున్. 155
- క. ఇలుపరి శుద్ధము సేయం, గలిగినయవి యున్విశుద్ధ య కర్తంబులుతా
లలిమున్నరి శుద్ధాత్మక, జలజాక్షి పతివ్రతాల య సద్గుణయైనన్. 156
- సీ. పృథివీశతిలకసా య ధ్వీలలామముపతి, యెందేఁబోయితా య మందిరము
సేరంగరానిరీ య షీంచిప్రత్యుత్థాన, మొనరించిపాదము య లనజలములఁ
గడిగి వేతడియొత్తి య కైమోడ్చియాసన, మిడివండినన్నంబు య గుడువఁబెట్టి
తాంబూలమొసఁగియెం య తయుఁగాసినొందితి, రనివీవనములుగై య కొనితదంతి
కమున నిలిచియు వీచి య క్కటికమొదవ,
మృదులతల్పము సమకూర్చి య మదికిముదముఁ
గదిరి భాషింపఁ బోయిన య కార్యముల వి,
ధంబుఁ దానప్పు డడుగు మో య దంబుతోడ. 157
- తే. ఇటఁగలిగినవారల య కెల్లఁబ్రియత, మంబుఁగా గనువర్తించు య మనికిసేర
వచ్చుచుండెడుభిక్షుకా య భ్యాగతాతి, ధులకు వేడుకలొనరించు య నిలనుసుసతి.
- క. వెలినుండి గేహకృత్యం, బులకైపతి తెచ్చియిచ్చు య మూల్యముఁదా ని
మ్ములదాచుఁ గొంచమనకయె, తలఁపదు త్యాగార్థమైన య దానినిదాపన్. 159

- క. చేరదిరుగులం బొరుగుల, మీరదుపతి యాజ్ఞబనుల శ మెలఁగెడుచోటన్
గోరదు కోరిక లూరక, మారదు సుగుణములనెంత శ మాత్రంబేనిన్. 160
- క. త్రవ్వఁగఁబో చితరులకథ, లివ్వదుపతి సెప్పకేని శ నేరికినైనన్
నవ్వదుమిక్కిలి కోపం, బెవ్వల నందేమనొద శ మేమరదెపుడున్. 161
- క. పతివర్జించిన వస్తువి, తతిఁదానుం బాయుఁబ్రోషి శ తాధపయైనన్
హితమతిఁగై సేయదుఁదా, బతికిన్తును దేనినేనిఁ శ బాటింపదొగిన్. 162
- క. తనపతిపంచత నెందిన, మనమలరఁగఁ జేయుసహగ శ మనముంబతితో
డనుఁదన కొకపిండం బ, త్యనుపమమగు బ్రహ్మపదము శ నందెడుకొరకున్ 163
- వ. ఇన్నియుం బతివ్రతాలక్షణంబులని పలికి వశిష్ఠుండు క్రమ్మట దిలీపున కిట్లనియె.
- క. లోకంబేమనునోయని, శోకంబున క్రోధమునను శ సూనులులేమిన్
జేకొనిపెద్దల భయముం, బోకార్పం బోలదగ్నిఁ శ బాలఁతికి తనువున్. 165
- వ. వెండియు. 166
- తే. చంటిపాపడుఁ గలయట్టి శ చానగణిక, పుష్పవతిగర్భిణియుఁజొరఁ శ బోలదగ్ని
సహగమనవాంఛమైక్షితీ శ శాగ్రగణ్య, యదిమహాదోష మనిబుధు శ లనెడుకతన.
- తే. మఱియుముట్టుతయైనట్టి శ తెఱవమొనలి, దినముచండాలిరెండవ శ దినముబ్రహ్మ
ఘాతుక బ్రాహ్మణితృతీయ శ ఘస్రమునఁద, దర్థచాతక భారతానై తనర్చి. 168
- క. నాలవ దినంబునందుఁ బరిశుద్ధా తకయై యుండు నట్లగుటంజేసి మొదలి మూడుది
నంబులందును. 169
- క. మజ్జనమున్ సుధాశన న. శ మస్కృతి యేడ్పును నవ్వుద్యూతమున్
సజ్జప్రయాణ మర్చనము శ చందనలేపము దేవపూజలం
బుజ్జవమారఁ జెప్పుటలు శ పోలదు నిద్రపవల్ దలంఁటుఁదా
రజ్జపు వెంచుటల్రదన శ రాజివిశుద్ధి మనోజ కేళియున్. 170
- క. ఇంచుకైననువీనిఁదలంచకొండు, ముట్టునతిఁగూడుటయుఁజూడ్కి శ వెట్టుటయువ
సించుటయుమాననౌభుజి శ యించుటయును, దానిచేరికమైవిను శ తరుణికధిప
- క. ఇచ్చువొడమినయట్టుల శ నెలమిబయలఁ, దిరుగరాదటులడవుల శ కడుగరాదు
నదులదిగరాదుతెలమిం శ పొదవఁబూయ, రాదుచెల్లదునిజనఖరములఁద్రుంప.
కానియ్య గూడదించుక, తానశనముఁ గుడుచునట్లు శ తద్వనిశిశువుల్
బోనంబడిగిన నితరుల, చేనిడఁజేయంగవలయుఁ శ జెల్లమిఁదానున్. 173
- ఆలకువత్సంబులనిడఁ, బోలదు పండులనుఁగోయుఁ బోలదుశశినిన్
హేళినిఁ దిలకింపంగఁ, బోలదు పోలదుశిరోజ శ ములుదువ్వుకొనన్. 174
- మైలవిడువరాదు శ మఱియునునిజకర, పాదములునుతినిన శ పాత్రఁగడుగు
టాదిమందిరమున శ కత్యంతికంబునఁ, జనదుముట్టునతికి శ జనవరేణ్య. 175
- ఇట్లు మూడుదినంబులుండి నాల్గవదిన ముదయుంబున లేచి తాఁబరుండుచుఁ గూ
ర్చుండుచు భుజించుచుండిన స్థలంబుఁ జతురంగుళ ప్రమాణంబు త్రవ్విత స్మృతి

కగ్గహంబునకు దూరంబున బారవైచి వేరొండు మృత్తికందదీయ స్థలంబు
జక్కవరచి జలంబుల నొండె గోమయంబున నొండె యలికి శయ్యోపధానాం
బరంబులఁ దానెగైకొని దూరంబగు జలాశయంబునకుం బోయి చొటఁదడిపి
యుడికించి యుడికియొండెడ నిడియంత. 176

తే. తాలఁబదకరనఖముల శతాచికిడిగి, గుహ్యమునుమృత్తికంబూని శకొసరిముప్ప
దింటిపై రెండుచూరులు శతైవశుద్ధి, జేసికొనివెండిజలములఁ శజేసికొనియు. 177

ఆ. దంతధావనము తదనంతరముభస్మమున నెనర్చినీట శమొగినిపోడ
శద్వయముఁదావె శసంబుక్కళించిమ, ఖంబుఁగడిగి కడుము శదంబుతోడ. 178

చ. కసటుఁగొలంగ మేనికి మొ శగంబునకు నునుమూర్ధజాలికా
యుసిరిక పిండితాచిజల శమొయ్యన తీరముఁజేర్చి పాత్రచే
నసితశిరోజముల్ దడిసి శయంగ మునంగల యట్టికల్పవం
బెసఁగితొలంగ తానముకు శభృత్కుచచేసి యనంత రంబునఁ. 179

క. నీరంబులలో డిగియును, వారక ముప్పదియుఁగాగ శవడిమున్కలుతా
నారిమునుం గగవలయుం, గోరికనటు లెక్కవెట్టి శక్రుంకినపిదపఁ. 180

ఆ. మున్నునుదికి యుంచి శయన్నట్టి, శయ్యాది కంబుఁగేలనంది శకడకపోడ
శద్వయంబునీట శసంతౌశనంబొన, రించి మఱియు మొదలి శరీతిమునిఁగి. 181

క. అటునేకోచ్చాస్వసంబునఁ, బటుతరముగ మునిగిరఁకి శవందనమిడి య
ప్పటములఁగైకొనిమదివి, స్ఫుటముఁగఁ బతినిలిపియొరులఁజూడకయుండఁ, 182

క. ఇలుసేరవలయునటుల, ప్పొలఁతికిఁ బరపూరుషుండు శపొడకట్టినచోఁ
దలఁపునఁబఱిఁ దలఁచిహరిం, దిలకించియబ్రహ్మకూర్చ శతీర్థంబెలమిఁ. 183

క. పానంబొనరించియట, న్నానుఁగగోక్షీరమును మనంబలరంగా
నానజలంబుల ద్రావియు, మానినితినవలయునట్ల శమఱియన్నంబుఁ. 184

వ. ఇదియునుం గాక నీరాడివచ్చునపుడు శశుదర్శనంబునుం గాగూడదట్లయినను నీచె
ప్పినవిధం బాచరింపంగవలయు మఱియు బ్రహ్మకూర్చ పానానంతరంబునఁ బాచ
గవ్యంబునుం బుచ్చుకొన్న నింకను విశేషంబగునట్లుఁ గావించి భుజించి నంతట
బాలురంగాంచిన దోషంబులేదు. 185

క. యోషారత్నంబటుసం, తోషంబునఁ గుడిచి విడెముర నున్నమలి మణి
భూషాలంకృతయైప్రియ, భాషలఁబఱి జేగవలయు శభానుకులేశా. 186

తే. అట్లుదంజేరవచ్చిన శయతివస్త్రవద, సృగ్విశేషయైయెయున్న శచెలువుఁడెలమిఁ
గూడరాదట్లుఁ గూడిన శకొమరుఁడుదితుఁ, డైననభిశిస్తుఁడైయప శఖ్యాతినించు. 187

క. వినుమిక చూలాలై యుం, డినసతి వర్తింపఁదగిన శనియమం బనయం
బుచుతన శరీరధర్తముఁ, గనియటు మెలఁగంగవలయు శగర్భముఁగావఁ. 188

క, పరిశుద్ధ గంధభూషాం, బరధారిణి యయ్యుఁబ్రాణ శపతిసేవాత
త్పరయయ్య దుష్టనారీ, పరిచితి పరిహారయయ్యుఁ శవారకమఱియుఁ, 189

- క. మృతవత్సా సంసర్గం, బతిభీభత్సావహోక శ నాభిరతియుఁ ద్రా
సతమంబులు నౌగాధల, సతతంబును వినుటమాని శ చనువ ర్తిపణ్. 490
- క. భక్షింపంగాఁ బోలద, తియ్యారమ స క్తికంబు శ తీక్షకరంబా
భక్షణము చల్లించా గ, ర్భక్షేమముఁ గోరితుద్భ శ రాతురయైనన్. 191
- జే. మఱియు భక్షింపఁగా రాదు శ మాంద్యకఠిన,
కార్య కరవస్తు తతిశూర్ప శ గంధవహము
సోకనీరాదు తానుఁ గూ శ ర్పుండుపట్ల,
క్రిందు మీదగు పీటల శ యందుతగదు. 192
- క. గృహకార్యంబుల నిత్యము, బహుశముఁగా సేయరాదు శ వడినిశ్రేణి
మిహిరా న్వయాబ్ధిరాకా, మిహికాకర యెక్కఁజనదు శ మేలదిగామిన్. 193
- జే. అంటువడియున్న సతిచతుర్థాహమునను, జలక మొనరించిరాగఁగాంచంగరాదు
మొనసిగర్భిణియీనిబం శ ధనములెల్ల, నాత్మమటువకవ ర్తించె శ ననిననదియు.
- వ. గర్భపతనంబునుం బ్రసవసమయంబున శిశు స్తంభనంబు మొదలగునవిలేక సుఖం
బునంబ్రసవించు మఱియు నాచూలుసుశీలుండగు కుమారుండగు వెడియు. 195
- క. సవతులుఁ గలదై యుండిన, సువినయయై మొదలఁదమక శ సూయయెయున్నన్
బ్రవిమల వాక్కులదానిం, దవిలియెడం బాపనగుము శ దమువడయంగన్. 196
- ఉ. ఇంతియకాకగర్భిణి హృ శ దీశ్వరు సన్నిధినుండి సంతతం
బెంతయుఁ బ్రీతిమై యధిపు శ దేమివచించిన దానివించు నౌ
స్కింత వివాదముం గొనక శ యెల్లవిధంబుల భక్తిఁ జూపుచుం
గాంతుఁడు గాంతు సేయఁ గుతు శ కంబున కేళిగృహంబు సేరియున్. 197
- క. రసికుఁడు విభుఁడైతన్నుం, గుసుమాయుధ కేళిగవసి శ కుశలతఁజూపన్
విసువక సంతోషింపుచు, నసితాలక జాలయుండ శ నగునది మఱియున్. 198
- వ. సాధ్వియగు పొలంతి యేసమయంబునం గాని పతిచంగటనుండు నప్పుడు. 199
- జే. గాత్రభంగము ప్రహసన శ మాత్రమును మ,
నోవికలత యుత్తుతమును శ మోవిఁగఱచు
టయునుఁ గరముల గోకికొం శ టయును జృంభ,
ణంబుఁగా సముచీదుట శ యుంబొ నరదు. 200
- సీ. హృదయేశ్వరుఁడుతన్నుఁ శ బెదరించిననుఁబెట్టి, దములాడిననులేక శ దండనంబుఁ
గావించిననునెట్టి శ కష్టముల్ వెట్టిన, భయమందియిల్వడి శ పాఞివారి
వీరిజేరకతన శ వారిఁజెప్పక, యెలుగెత్తియేడ్వక శ కలయవిధిని
దూఱకపతిఁజేరి శ తొలఁగిపోఁగోపంబుఁ, బలుమారుఁబ్రార్థించి శ చెలువశాంతుఁ
డైన యంతట మీరిటు శ లాచరింప, నెవరు దిక్కెందుఁ జనుదాన శ నింకమీకు
నెయ్యదిష్టంబునాజ్ఞయిం శ డిప్పుదాని, సేయఁగడఁగుదుననుచువ శ చింపనగును.

- క. విందుల మందిరములలో, నెందేనిఁ బ్రయోజనంబు శ లేర్పడనేనిఁ
ముందుఁగఁబతి యానతిలే, మిందరుణికిఁ జెల్లదరుగ శ మిహిరకులేశా. 202
- క. పతిప్రోషితుండుకాగా, నతివయు జనునాననంగ శ నమరెడుపనులీ
క్షీతిసల్పి బ్రదుకనగు న, ప్రతిమమ సీమావిశేష శ భాసురయగుచున్. 203
- క. దేశాంతరమున కేగుచు, నీశుఁడు తన కేదికృత్య శ మేర్పరచెందా
నాశశిముఖ యవ్వర్తన, మేశరణముఁ గాగనుండు శ టేయదియొప్పున్. 204
- క. వెండియుఁ బతి ప్రోషితుడై, యుండిన సతిరాత్రులందు శ నొగినిదురధరా
ఖండల శ్వశురాంతికమున, నుండియుఁ గావింపనగు హి శ తోపాయములన్. 205
- ఆ. ముకివెడలిభర్త శ పనిఁబూని దేశాంత, రమున కేగి దినము శ లమితముగను
గడువదై వతములఁ శ గడువేడ్కఁ బూజింపు, చుండనొనుపతికి శ శుభముఁగోరి.
- ఆ. వెండిదినదినంబు శ వెలఁదిప్రాణేశ్వరు, కుశలమెఱుఁగమదినిఁ శ గోతగుప్ర
యత్నములనుఁబేర్చి శ నవశీశ సేయుచు, నుండవలయునింట శ నుండితాను. 207
- క. ఈవివరించిన విధముల, భూవల్లభ వీడి హేతు శ వుల్లేకయె య
న్యాయ స ధమ్ములఁ జేరం, బోవుటఁ బరపురుష సేవ శ మొగినా సక్తిన్. 208
- వ. లజ్జావిహీనయై సేయుచుండఁదగదు మఱియు నేపాలఁతుకయేనియు బరిశుద్ధాత్మ
కయై హరిద్రా కుంకుమా ద్యలంకృత యుస్థిత ముఖాంభోజయుం బ్రియానుకూ
లినియునై యాయెఱింగించిన విధంబుల నుండెనేని యయ్యింట నిందిర కాపురం
బుండు నయ్యవిదయు నిహపరంబుల గీర్తిసుఖంబులం బొందు మఱియువినుము.
- మ. పురుషుం డాత్మసుఖంబుఁగోరి తనకుం శ బూబోణి నిత్యంబునా
దరయై సర్వవిధంబులం దనుప త శ ధ్యంబితఁ గార్హస్థ్యమున్
ధరఁబాటింపఁగ నెప్పు లేనియెడఁ గాం శ తారంబునందేగి యొ
క్కరుడై వన్యఫలామలన్న మలియో శ గా సక్తినుం టొప్పుగున్. 210
- వ. అని చెప్పి వశిష్ఠుండు క్రమ్ము దిలీపున కిట్లనియె. నిట్టి పతివ్రతా లక్షణంబులు
గల సతులు నలుపురుంగొలువఁ జిర సౌఖ్యంబు లనుభవించుచు మృగశృంగుండు
వాజపేయూతి రాత్రచయనాది సత్కృతువు లాచరించి కృతార్థుండయ్యె ననిన
దిలీపావనీపుం డిట్లనియె. 211
- చ. మునివర తెల్పుమమ్ము వి శ భూడుతనూజుల నెందఱంగనెన్
దనువెటు వీడిసద్గతి ము శ ంబునఁగాంచె ననంతరంపు వ
ర్తనమది యెట్లు సర్వముని శ తాంతదయాపరి పూర్ణమానసం
బునసనుఁ జూచినాగముని శ పుంగవుఁడిట్లని చెప్పెవెండియున్. 212

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు మృగశృంగు సంతతిం దెల్పుట. (*)—

మ. కుతలాధీశ లలామయట్లు మృగశృంగ గుండుం గృతానేక స
త్కృతుజాలుండయి కొంతకాలమరుగం శ గాంచెన్ సువృత్తాఖ్యయం

దతిపుణ్యాత్ కు సూనునాత్ సమన శ య్యంభోరుహ స్త్రోపమాం
చితహపున్ నిజగోత్ర పావనుని సు శ శ్రేయంపు లగ్నంబునన్.

213

క. అంతటనతఁడు పిత్రాణము, నంతయునెడఁ బాయుటం గృ శ తాధుండై తా
నెంతయు ముదమునసలిపె గృ, హంతరమున జాతకర్త శ మబ్బలునకున్.

214

వ. అట్లు సలిపి.

మ. మునునే నుగ్ర తపంబుసేయ హరిణం శ బుల్ శృంగ కంఠూతిఁబో
ననునిత్సం బెటు తాయుచుండె నటుసాం శ ద్రఖ్యాతి వీడుందపం
బునుఁగా వించెడుఁగాననే నిడుదుము శ న్నున్నే మృకండుండునా
జనుపేరంచుఁ దదీయనామమిడియెన్ శ సమ్మోద మేపారగన్.

215

క. తనరనటు నామకరణం, బొనరించియుఁ బంచమాబ్ద శ మొగినుపనయనం
బునుశాస్త్ర రీతిసలుపం, గనునాతఁడు జనకునాజ్ఞ శ గైకొనియంతన్.

216

క. గురుఁజేరి సాంతములుఁగా, వరమతివే దములునాల్గు శ బలియించియనం
తరమతి భక్తిమెయిం దా, గురుదక్షిణ నిడితదాజ్ఞ శ గొనియలు సేరెన్.

217

వ. అట్లు గార్హస్థ్యంబునకుం దగినవాఁడై తనచెంతఁజేరిన కుమారునకు మృగశృం
గుండు ముద్గులుండను మునిగూతు మరుద్వతిం బరిణయంబుఁగాపించె నంత.

218

క. మృగశృంగునం గనలలొ, నగకుచరెం డవదికమల శ నాబడుసతియన్
దగనుత్త మాఖ్యుఁబుత్రకు, సుగుణోత్తరుఁ గ నెడదాఖ్య శ సుస్థితివెలయన్.

219

క. తండ్రి చేనతండు శ తగనుపనీతుఁడై, సకలవేదశాస్త్ర శ సమితిఁజదివి
విమలరూపయగుచు శ విమలాఖ్యనెసఁగిన, కన్వాకూతుఁబెండ్లి శ గాంచెవేడ్క.

220

క. సునుకోమలి మూడవసతి, విమలాఖ్యత నూజుఁగనియె శ విశ్వఖ్యాతున్
సుమతియను వానినతడున్, సుమహితమతిఁ జది నెనన్ని శ శ్రుతులోలిమెయిన్.

221

చ. వరగుణుఁ డయ్యెనాతఁడు వి శ వాహమనేడ్క మెయిన్ సుమంతుకూ
తురునగు సత్యనాబు వి శ ధుంతుదవేణిని వెండియమ్ము నీ
శ్వరుని చతుర్థకామినివె శ సంగనియెన్ సురనాఖ్య మారసుం
దరతను సుప్ర తాఖ్యుసుగు శ నాధ్యుడతండును మోదచిత్తుఁడై.

222

. సకలా మ్నాయంబులుఁదా, బ్రకటక్రియఁ జదివియంత శ రహిగార్హస్థ్యం
బకలంకతఁ గైకొనియు, త్సుకతఁబ్రియం వదనుప్పథుని శ సుతవరియించెన్.

223

కే. ఇట్లు నల్వరసతులయం శ దింపుతోడ, నల్వరంగాంచి కొమరుల శ నల్వరకును
బెండ్లి గావించినంతట శ బెద్దవాని, కమ్మకండునకుందక్క శ నందటకును.

224

క. సుపుత్రు లనేకు లుద్భవించి వేదవాస్త్ర పారంగతులై సదక్షిణలుఁగ ననేక
యజ్ఞంబు లొనరించి జనకులం బవిత్తులఁ గావించి రివ్విధంబున మృగశృంగుండు
సతీసుత పౌత్ర స్నుషాదులంగూడి నిరంతరం బతిమోదంబున గృహస్థధర్మంబు
నడుపుచుండియు.

225

తే. మాఘమాసముఁ గదియ నె శ మనమునందు,
నధికమోదము గమరఁదా శ నహరహంబుఁ
దనకుటుంబముతోఁ బ్రభా శ తమున లేచి
యేటిలోమున్ది యింటికి శ నేగుదెంచు.

227

క. ఒకనాఁ డేనియునాకు, తృకుమారుఁడు మాఘమునను శ స్నానములేకూ
రకయింట నుండియెఱుగఁడు, సకలావని నాథనియమ శ సంభృతమతియై.

228

వ. మఱియు గృహమేధియగు వానికి స్నానదాన జపవ్రతాదులైన నియమంబు
లన్నియు ముఖ్యంబులై యున్నను మాఘమాసంబునందవి విశేషఫల మొసంగు
చుండునట్లు మృగశృంగుండు గృహస్థధర్మంబుం జెద్దకాలం బనుసరించి శరీర
పాటవం బుడుగుమ కాలంబుఁ జింతించి నిజాంగనలఁ గుమారులచెంత నునిచి తన
యం దగ్ని సమారోపణంబుఁ గావించుకొని తపంబునకై వనంబునకరిగి యందు

చ. మొగిమ్మగముం బలెకద్భణస శ ముత్కరముర్వినిఁ బడ్డపత్రముల్
మొగమునఁ ద్రొంచితిండుకర శ ముల్ ధర నూదిచరించు చవ్విధిన్
డిగిజల మానిపల్వలపు శ టెంఱులతాలఁ బరుండియుండియా

మృగములఁ గూడిసంతతము శ మేదినిఁ ద్రిమరుచున్ మహాటవిన్.

230

ఆ. పెద్దకాలముండి శ పిమ్మటనమ్మగ, శృంగమానివిశ్వ శ సృట్పదంబు
సర్వదేవతాలి శ సంస్తుతులొనరింపఁ, జేరిసంతసంబు శ మీరనందు.

231

ఆ. నలువచేతమిగుల శ నలువారనచ్చటి, నలువురొననంగ శ నలువుగాంచి

సర్వసౌఖ్యములనుఁ శ జక్కనఁజరకాల, మనుభవించియంత శ టనునతండు.

232

వ. కల్పాంతంబైన వెండియు శ్వేతవరాహ కల్పంబునందు ఋభునామ ధేయంబునఁ
బితామహున కుద్భవించి నిదాఘుని మోక్షాయత్తుఁ గావించి యధోక్షజనానతి
దీర్చినవాడై కృతార్థత వడసెనని మృగశృంగు విధం బెఱింగించి వశిష్ఠుండు
మఱియు నిట్లనియె.

233

క. అమ్మగశృంగుని సుదతులు, తమ్ముతనూ జన్తులధిక శ దయఁబోషింకన్

సమ్మతినానావ్రత దా, నమ్ములు సలుపుచును ముదము శ సంబోదలనటన్.

234

ఆ. దంతపం క్తివదలె శ తలవెంట్రుకలువెల్ల, నయ్యబిగువుఁదప్పె శ సంగములకు

నింద్రియములశక్తు శ లెల్లనువీడ్వడె, గడిదియైనముప్పు శ కాలమెదుగ.

235

—(*) మృకండుండు సతీమాతృ సహితుండై కాశీప్రయాణంబగుట (*)—

సీ. అట్టిసమయంబునం శ దాసువృత్తాత్తజఁ, డైనమృకండుమ శ హామునీంద్రుఁ
డవపత్యుడైయిట్లు శ తనమనంబుననెంచె, నెచ్చోటఁదానప శ రేశుఁడభవు
డనిశమ్ముఁబ్రాణిలో శ కావసానమునందు, రహిఁ జెప్పుచుండుఁదా శ రకముచెవిని
నట్టిపుణ్యక్షేత్ర శ మైనకాశీపుర, మరిగెదమాతృజా శ యాన్వితముఁగ
ననుచునాలోనఁదానుఁబ్ర శ యాణమయ్యె, దండుతోడనతద్రాష్ట్ర శ ధరణినాథుఁ
డైనరాష్ట్రవివర్ధనుఁ శ డ్ధృతానుఁ, దరలెదల్లులుసతియువెం శ దవిలిరాగ.

236

వ. అట్లు సోదరాదుల గృహంబునంజించి దినదిన ప్రయాణంబులఁ గాశీమార్గంబు
నడుచుచు శ్రాంతలగు తల్లులకుం జాయకుఁ గాశీప్రభావం బిట్లని వర్ణించి చెప్పి
దొడంగె. 237

చ. కడువడి తల్లిదండ్రులకుఁ శ్ర గాదిలిచుట్టల కింతఁగాక యె
య్యెడల విహీనుఁడయ్యు చరి శ్ర యించుశరీరికి రోగ'బాధలం
బడివిల పించువానికినిఁ శ్ర బాపముల న్నుజిబడ్డవానికిన్
గడిదిజరా ప్రకృష్టునకుఁ శ్ర గాశియెకాకి తరంబుఁగల్గునే. 238

ఉ. వారకమోహపాశముల శ్ర బంధితుఁడై కడలేని హీనసం
సారపయోధి మగ్నుఁడగు శ్ర మన్యునకుం గులహీన సద్వ్రతో
దారదయావిహీనులక శ్ర ధర్మనకుం దనుజన్ములాలు ద
న్నారయమిన్ వ్యధల్బడియె శ్ర డాతనికిం గతికాశియకాఁ గదా. 239

శే. అఖిల కల్తషములతోడ శ్ర నంగసమితి,
భస్మ మొనరించు నాబృహ శ్ర ద్భానుఁడేస్త
శానమునఁ బ్రజ్వలించెను శ్ర సంతతంబు,
నట్టికాశియె గతియనా శ్ర ధౌఘమునకు. 240

క. మాప విహీనునకును నురు, పాపాత్మున కమితవిషయ శ్ర ఫణిదష్టునకున్
యాపింప జ్ఞానహీనున, కాపైరక్షింపఁగాశి శ్ర యకానిద్ధాత్రిన్. 241

చ. యమనియ మాదియోగముల శ్ర నాదృతిసల్పిన యంతసార్థకం
బమల మనీషతోఁదపమా శ్ర హర్షిశమున్ బొనరింపఁగల్గు పు
ణ్యము వ్రతదానధర్మముల శ్ర నందెడుసత్పుల మబ్బునండుఁదా
మమర గిరీశుఁగొల్చుచు మ శ్ర హామతిఁగాశి వసించువారికిన్. 242

క. కాశియె దివ్యావాసము, కాశి వసించుటయెదివ్య శ్ర కాంతాసుఖమున్
గాశియె పితృగురుజనములు, కాశియె సద్విద్యయదియె శ్ర కైవల్యంబున్. 243

ఆ. కాశికాశియంచు శ్ర నాశించిపల్కుచెం, తేనిదూరముండు శ్ర వానిదైనఁ
బాపసంచయంబు శ్ర పరిహరమయ్యెడు, నందెయుండఁదగదె శ్ర యమ్మలారా. 244

వ. మఱియుఁ గాశివసించి నిరతంబా విశ్వేనాథు నారాధించువారికి ధర్మార్థకామంబు
లను మూడుపురుషార్థంబులు సిద్ధించుముండునుం దత్కింకరచయంబును నేమి
సేయంజాల రమహాత్ములకుఁ గామక్రోధాదులు లేక జ్ఞానసంపన్నత గలిగియుండు
నింత వచింపనేల యవ్వారణాశియే శివలోకంబని యెఱిగించుచు. 245

చ. జననులుఁ దానిజాంగనవె శ్ర సంజనుదె నొక కొన్నిఘసముల్
ససఁజనఁ బోయిపోయియుపి శ్ర సత్తముఁడైన మృకండుఁ డంతటన్
గనుఁగొనె మానసంబలర శ్ర కాంచనగోపుర హర్మ్యసౌధ నూ
తనరుచి రవ్ర కాశినిన శ్ర తాఘవినాశి నివారణాశినిన్. 246

౧. అట్లుఁ జూచి తత్పురంబుఁ జేరి. 247

- క. ఫణిభూషణుఁ జింతిపుచు, మణికర్ణిస్నానమాడి ర మతియవ్వప్రా
గణితత్కాల విధుల్దా, నణుమాత్రముఁ గొఱతలేక ర యన్నియుఁదీర్చెన్. 248
- మ. తలపుష్పాక్షతలం గృహీటములనా ర దిత్యాలి ఋష్యాలికం
దేలమిందర్పణముల్ దనర్పసిడెహా ర యిన్ భక్ష్య భోజ్యాజ్య ని
స్టులశాకాదులఁ దీర్థ నాసులకు ముం ర దోడ్తోడ దీనాలికి
ముల సంతర్పణవెట్టె మిక్కిలి ప్రియం ర బున్ భక్తి నిండారఁగన్. 249
- తే. దుండి గజముఖునాజ్యసింహురలేపి, తాంగుఁ గావించెమాతృజాతయాన్వితముగ
నన్నయార్దుర నైదైదు ర నొక్కరొకరి, కి నిఁగమోద కములనిడిరవినతిసలిపి 250
- ప. అనంతరం బక్కాశీక్షేత్రంబుఁ బ్రవేశించి పయోపర పక్షంబులులేక యందుఁగల
సర్వదేవతలకు యథాశక్తిఁ బూజనంబులిడి విశ్వనాథస్వామింజేరి నమస్కరణ
స్తుతులొనఁగించి మృకండుండు సతీమాతృయతుండై తే త్రోవవాసంబుండి మరు
నాడమణోదయంబుం యథావిధి మణికర్ణి స్నానంబుఁగావించి కృతనిత్య కృత్యం
డై పరిశుద్ధుండగుచు శైవాగమ విదులగు విప్రజనంబులగూపి విధిహితంబుఁగా
నిష్కర్థసిద్ధికై యొక్క దివ్యలింగంబుఁ దనపేరం బ్రతిష్ఠించె నంత. 251
- క. పదఁపడి వారలునల్పుడు, ముదుసల్లుం బ్రీతిభక్తి ర మునుకొనశోభా
స్పదముల లింగంబులనట, వదలక స్థాపించిరొగిని ర వారలపేర్లన్. 252
- (*) మృకండుఁడు మాతృజాయాసహితుండై వేర్వేర లింగప్రతిష్ఠ సేయుట. (*)-
- ప. అట్లు మరుద్వతియు నొక్క మనోహరంబైన లింగంబు స్థాపించెనని చెప్పి వశి
ష్ఠుడు వెండియు నిట్లనియె. 153
- తే. అధిపదుండి వినాయకు ర నగ్రభూమి, నెలమినిలిపిన యమృతం ర డ్యేశ్వరాఖ్య
లింగమెవ్వరు పూజనో ర లిసిమెనర్తు, రిలనువారల కఖిలార్థ ర ములుఫలించు.
- శా. ఆలింగంబున కగ్రభాగమునఁ జె ర త్వానాసు వృత్తేశ్వరున్
వాలాయం బతిభక్తిఁగొల్చిన నరుల్ ర నందారు మందారుడౌ
ప్రాతేయాద్రి తనూజఁల్లభునయన్ ర భద్రంబులం బొంది యె
క్కాలంబుం దుదఁదత్పదంబుఁగడు వే ర డ్కంబొందు వారల్నృపా. 255
- మ. అమరం దద్ధన లింగరాజమునక ర య్యాఖండలా శాస్థలిన్
గమలాస్థాపిత శర్వలింగమునుఁ గాం ర తుల్ మీరఁగానెవ్వరీ
క్షమఁబూజింతురొ వారుఁగాంతురుమహా ర త్కంకాధి వాసంబు ని
క్కముధాత్రీశ్వర సంతతంబతుల సా ర ఖ్యానందముల్ బొందఁగన్. 256
- క. దుండి గణాధినాయకుని ర తోరఁపు దేహళికిన్ సమీపమం
దుండి ప్రసిద్ధిమైవిమల ర తోడఁ బ్రతిష్ఠిత మైనలింగమున్
నిండు ముదంబుతోనెవర ర నింద్యచరిత్ర దిలీపకొల్లుభూ
మండలి వారుఁగాంచెదర ర మర్త్యునుతుండగు శూలివాసమున్. 257

- క. సరవిం దల్లింగంబున, కరయఁగనీ శాన్యభాగ శ మందుండెడునా
సుర సేశ్వర లింగంబి, ధరఁగొల్చిన వారివైన శ తలఁపులుచెల్లున్. 258
- ఆ అమృతకండునింతి శ యైన మరుద్వతి, కడఁకతోడనుమచి శ కర్ణికకును
చరమభాగముననుస్థాపించియున్న లిం, గార్చుచునుఁగాంతురభవునదులు. 259
- క. అనిచెప్పి వెండియిట్లను, మునియవ్విధిఁ దల్లులతివ శ మోదముతోఁదా
నునుమొగి లింగస్థాపన, మొనరించి మృకండుమౌని యుండగనందన్. 260
- వ. ఏకాబ్దుంబు నివసించి యచ్చటంగల తీర్థముల సున్నాతుండై విధిక్రియం బ్రతి
పర్వంబునందును శివు నారాధింపుచుండ నట నొక్కనాటి మధ్యాహ్నంబునందు.
- తే. అమృతకండు ని జనయిత్తు శ లధికభక్తి,
నరిగి మణికర్ణికాస్నాన శ మాడివిశ్వ,
నాథు గుడిచుట్టుఁదిరుగుచు శ న్న పుడువారి,
కమితముఁగఁగల్గె నేత్రఘూ శ ర్షిమముశ్రమము. 262
- క. అంతట వారలునాత్రిపు, రాంతుకుగజ చ ర్తవసను శ హరుమృడు మదిలోఁ
జింతింపుచు నేలంబడి, రెంతయుని వ్వెఱఁగుఁదోప శ నేమనిచెప్పన్. 263
- ఉ. అప్పుడ హింద్రభూషణుడ శ హర్షతిసోమ కృశానువీక్షణం
దోషుఁగ వచ్చివారితల శ లొయ్యనఁజేతులఁ గుచ్చివీనులన్
గుప్పున నోంకృతిన్నెడివి శ కూరిమినందె తిరోహితుండునై
యెప్పటి యట్లనేగె కుత శ లేశ్వరవింతయె శూలికింతయున్. 264
- క. అవ్వలు పరలోకంబున, కవ్విధమునఁ జనినవెనుక శ నగ్ని సంస్క్రియల్
నెవ్వడిని నుత్తరక్రియ, లెవ్వియు వీడకయ సూనుఁ శ డేగ్పడఁజేసెన్. 265
- వ. అట్లుఁగావించి శివు నారాధింపుచుండం గొంతకాలంబున కయ్యభవు ననుగ్రహం
బునంజేసి మరుద్వతియందు మార్కండేయుడన దీర్ఘాయుష్కుండగు తనూజు
వడసె ననుటయు వశిష్ఠునకు దిలీపుం డిట్లనియె. 266
- ఆ. అనఘమును మృకండుఁ శ డనపత్యుడనిపల్కి, తతనికభవుఁడెప్పు శ డాత్తజాతు
నొసఁగె నాతఁడెవరి శ వసమున దీర్ఘాయు, పందెనింతవట్టు శ నానతిమ్ము. 267
- తే. అనినముని వెండిజనపతి శ కనియెనిట్లుఁ, గాశి వశియించియుండి మృకండుఁడాత్త
సంతతియులేమిఁ జింతించి శ సతియుఁదాను, గోమతికినేగి త త్తీర శ భూమియందు.
- వ. రమణీయంబగుచోట నాశ్రమంబేర్పరచుకొని నిత్యంబును దన్నీరంబుల సున్నా
తుండై హోమంబులుం బితృతర్పణాదులుఁగావించుచు మహానియమంబుంబూని.
- సీ. మొనసిఫలాహార శ ముననొక్కమాస మే, ర్పడమాసయమశంబు శ షర్ణ సమితి
ననువందనటనిరా శ హరుడైబీరెండ, నిలిచిమాసద్వయం శ బెలమిసవలఁ
బ్రావృద్ధినంబుల శ వర్షంబునందుండి, హేమంతముననుండి శ హిమమునందు
నటసిదాఘంబునం శ దర్కావలోకన మమరఁబంచాగ్ని మ శ ధ్యముననిలిచి

మొగియుగంబులు పదివేలు బోవఁగఁగార, తపముఁగావించె నెడ నెడఁగృహణబుద్ధి
నిందుఁ డపకారములఁజేయఁనింతయేని, నవియుఁగైకొన కాత్మ లోనధికశాంతి.

—(*) మృకండుఁడు శివుఁగూర్చి తపంబుసేయుట. (*)—

- చ. అటువలె నామృకండుఁడు పు శ రాంతకుఁగూర్చి తపంబుసేయఁ ద
చ్చటులత గోష్ఠధూమముది శ శావలిఁగప్పిన భీతినేగి యొ
క్కటసుర నాథులెల్లసితి శ కంఠనివేడిన వాఁఁగూడి ధూ
రటికడు వైభవంబున వె శ సంజనుదెంచిత దంతికంబునన్. 271
- క. సాక్షాత్క రించియోమా, నిక్షితిపా మెచ్చిమదిని శ సీతపమునకే
నక్షయ వరములనిడసి, దాక్షాయణి శోడనిటకు శ దరలితినింకన్. 272
- వ. తపంబుసాలించి సతీయుతుండవై యిష్టార్థంబు లడుగుమనుటయు నతండు
మెల్లనఁ గన్నులవిచ్చి తన పురోభాగంబునందు. 273
- సీ. మొగిశాక్తికచ్చవిం శ దెగడించు నెమ్మేన, రుద్రాక్షహారముల్ శ రూఢిదనర
సిగయందుఁజుట్టితా శ ల్పినఫణిందులకాంతి, కలయంగనల్దిశల్ శ వెలసిరాగ
చెలువైనక్రొమ్మావి శ చివురులపసమించు, సురుచిరాధరరుచి శ స్ఫురణమడర
కంఠిజోత్కటనిష శ గ్రసనకంఠద్యుతు, లమితనైల్యప్రభ శ నమరనింప
ఘటితనవత్న చారుకం శ కణకిరీట. హారకుండలవితతకే శ యూరకలితుఁ
డగుచు విలసిల్లువానిన్ శ పాధిహాధు, భక్తరక్షాపరుంజూచి శ భవునిమాని. 274
- వ. ఇట్లని నుతించె. 275
- క. ఈశ గిరీశ మహేశబి, లేశయవర భూషభస్త్ శ లిప్తాంగ హృషీ
కేశాది వినుతహైమవ, తీశాజయ జయనిరీశ శ యాశానశివా. 276
- సీ. జయజయ సర్వ ని శ ర్జరమానిసంపూజ్య, జయ జగత్కారణ శ భయవిదూర
జయజయసత్కృపో శ దయయవిద్యాదూర, జయసుప్రసన్న భా శ స్వద్విలాస
జయజయరవచంద్ర శ జాతవేదాంబక జయసర్వమయనిర శ స్తాఘనిచయ
జయజయస్వాశ్రితా శ భయదానసంశీల, జయసుప్రబోధన శ సదమలాత
జయగుణాత్మక నిర్గుణ శ జయయపార, ఘోరసంసార సర్పద శ ప్లోరువిషభి
షగ్వరాదేవ నిటలాక్షిశాంబయభవ, జయరణాంగణ విజితర శ క్షస్సమూహ.
- క. ప్రకృతికి దూరస్థుడవై, యకలంకత నొప్పునీశ్వ శ రాసర్వజగ
త్ప్రకరావన సచ్ఛావన, మకరద్వజ జనకహితయు శ మావర మభవా. 278
- క. భువనమయ భువనవిగ్రహ, భువనేశ్వర భువనవినుత శ భువనాధారా
భువనభృతీ భువనకృతీ, భువనావన భువనసాక్షి శ భువనశిరోజా. 279
- తే. చెడని యునికియురూపంబు శ చెడనిశ క్తి, చెడనికోరిక లిరవంద శ చెడనివాఁడ
వగుచు లోకంబులర్చిలి శ నరసింహోచు, నిత్యపరిపూర్ణసన్నత శ నిగమనిచయ.
- క. ఫాలాంబ కానలంబున, నోలింబ్రళ యమునభస్త్ శ మొనరించిజగ
జ్జాలము వెండిచతుర్ముఖు, డైలలిస్సజి యించుసచ్చి శ దానందశివా. 281

- ఆ. సూక్ష్మబుద్ధులైన శ సూరులచేడెలి, యంగబడుచు సూక్ష్మ శ మై చరాచ
రాదిజంతువితతి శ యందజ స్రమువెలు, గొందుచిద్విలాస శ యిందుజూట. 282
- చ. సమధిక తత్వసంహతి న శ జ స్రమునాసన యుక్తి నిల్పిమే
లమర నిజాశ్రితావనత శ నందియు సంసరణావనీ జము
ద్యమము మెయిన్ సమూలముగ శ నార్చి విరాగముఁ గూర్చుపార్వతీ
రమణ గిరీశశంకర ప శ రాత్నర దుష్టగుణాబ్జ వారణా. 283
- క. జానేంద్రియములఁ దెలియం, గానగు సర్వంబునయ్యు శ గడువడియోగ
శ్రీనిలయుల మానసముల, మానుగ వ ర్తించుకలుష శ మర్దనయాశా. 284
- మ. ప్రకటప్రాభవ కార్యజృంభణ భవ శ ధ్వాంతార్క సంతాపకా
రకసంసార మహామయాద్రిహర గీ శ ర్వాణారి సంతానశు
ష్కకరీర వ్రజదావ పావకయశో శ గంభీర త్రేగుణ్యా దూ
రకరీంద్రాజిన ధారమేరునగధీ శ రావారణ శీస్థితా. 285
- వ, అని మఱియు. 286
- మ. కరిచర్తాంబర ధారదుష్టజన శి శ త్ప్రాభవోదార దు
ర్భరపా పౌఘవిదూర శైలతనయా శ భాగ్యైక సారానిరం
తరసంపూజిత భక్తవారవిప దు శ ధారాదయా నిమ్నగే
శ్వరకాశీపుర మందిరా విమల చం శ చద్భోగి హారాహరా. 287
- ఉ. శశ్వదఖండ రూపవిల శ సద్భుజగేంద్ర కలాప శ్రీమహి
త్వాశ్వయశః ప్ర దీపవిబు శ ధాలయచాప సుధాశనారిజ
ద్విశ్వసృడింద్ర హానిజన శ బృందనితాంత హితానులాపకా
శీశ్వర ముక్తిదానపరి శ తృప్తసదానత సద్వనీపకా. 288
- ఁ. అని యనేకవిధంబుల వినుతించి యామృడు వామభాగం బలంకరించియున్న
మృడాని నవలోకించి. 289
- ఁ. అంబదురంత కిల్బిషము శ హాద్రివిపాట నశస్త్ర శంబహే
రంబనిజాంబ పాలిత సు శ రిప్రమదాని కురుంబ సత్కృపా
లంబవినూత్న రత్నపట శ లప్రవిభాసిత చారుమేఖలా
లంబినితంబని న్న దిఁద శ లంతు ననుంగృహజూడు మిమ్మెయిన్. 290
- అర్థి లినాత్త త్రయమును, నిర్దింపనుఁ బెరిపఁద్రుంప శ నీవైతివిని
ష్కర్తులునిన్ బ్రణవంబని, తీర్తానించియునుఁ బొగడ శ ధీవిలసితులై. 291
- అజ్ఞానతిమిర కౌముది, ప్రజ్ఞాఢ్య మదంబభక్త శ ఫలదాయని స
ర్వజ్ఞార్థతను నివాసిని, విజ్ఞాంచిత నన్నకరుణ శ వెలయంగనవే. 292
- అని సంస్తుతించియు మామహేశ్వరుల నిరువురం గూర్చి. 293
- మీయతుల ప్రభావముల శ మేయము లుర్విదలంప మాదృశుల్
పాయక యెన్ని యెన్నివిపు శ లంబుగ సంస్తుతి సేయనొనెయో

- గేయ గుణాధ్యులార పరి శ కింపఁగ మీకుముదంబుఁ గూర్ప న
త్యాయత భక్తిగాకమఱి శ యన్యము లెవ్వియు వ్యర్థముల్గదా. 294
- క. మీపద పద్ధార్చనమును, మీపద సేవకులతోడి శ మిత్రత్వంబున్
రూపింప భూతదయయుఁ గృ, పాపరతన్నాకుఁగూర్పఁ శ బ్రార్థింతుమిమున్. 295
- క. అనియిట్లు సన్నుతించిన, మునివరు నెడ నాయుమావి శ భుండనుమోదం
బునుఁబొంది యట్లులనియెను, జనవర వర్షాగమాభ్ర శ సంరావమునన్. 296
- చ. మునివర మిమ్ముఁ బోలెముని శ మఃఖ్యులు ఘోరతపం బొనర్ప రి
ట్లనయము నన్నుఁగూరిచి మ శ దాత్మ ముదంబునుఁ బొంది నీమనం
బునఁగల కోర్కెలెల్లఁ దుది శ ముట్టనొసంగఁగ వచ్చితీయుమా
వనజముఖి సమేతముఁగ శ వాంఛితముల్ వివరింపు నావుడున్. 297
- వ. మృకండుండు మావల్లభు చరణంబులకుఁ గృత ననుస్కారుండై యిట్లనియె.
క. అన పత్యుఁడనై యే ని శ ట్లనయముఁ గావించితధిక శ మైనతపంబున్
నినుఁగూర్చి యుంజగజ్జన, వినుతగుణా స్పదునిసుతుని శ వేయొసఁగఁగదే. 299
- మ. అనుడాయందు ధరుండు మౌనికనునీ శ కత్యంత సత్యవ్రతుం
డనఘుండంచిత పుణ్యశాలి సుతుఁ డ శ ల్పాయుష్కుఁ డామూర్ఖుడై
ననుదీప్తాయురు వేతుఁడౌ నతఁడుఁగా శ నాకోరు మిందేనినై
ననుచర్చించి మనంబునందును నిదా శ నంబుంగ నెంతేనియున్. 300
- క. అన వెఱిగంది మునీంద్రుఁడు, మనమునఁ బ్రాప్తమునకొండు శ మఱియయ్యెడినే
యనివెండి యిమ్మునాకో, మనసిజహర సుగుణుడౌ కు శ మారునినాగన్. 301
- క. అనలాంబ కుండువినుమో, మునివర నీకగునశేష శ భూజనవిరుతుం
డనఘుఁడు పదియాతేడుల, దనుకం జీవించువాఁడు శ తనయుండెలమిన్. 302
- క. అని తెలియఁ బలికివృష వా, హనుడందె యదృశ్యుడైన శ యంతమృకండుం
డనువార నాశ్రమంబునఁ, దనవనితా యుతుడునై య శ థాస్థితిజేరెన్. 303
- ఆ. అంతగొన్ని నాళ్ల శ కమ్మనీశ్వరసతీ, మణిమరుద్వితీ స శ మాఖ్యగర్భ
ల్పగండమెలమిఁదా శ ములువెల్లనై పలు, చనముఁబూనెనడక శజడిమదనరె. 304

—(*) మార్కం డే య జ న న ము. (*)—

- తే. ఆరుతీరైయెనైల్వంబు శ నందెగురుకు, చాగ్రములుమేనఁబడలిక శ లతిశయించె
నిదురయరుచియెసఁగె శ గదిరెఁజిట్టుములలు, మధ్యమంతకంత శ కధికమయ్యె.
తే. మృత్తికా భక్షణావేక్ష శ మేనఁజెనుట,
లుప్పతిల్లుట నిట్టూర్పు శ లురువులగుటఁ
గార్భ్యముం గాంచుటయు నొడల్ శ గ్రమముఁగాగఁ,
గలిగె నమ్మాని నెమ్మది శ గౌతుకింప. 306
- క. మాసాష్టక మునమునిపతి, గఁసివా గావించెఁబుంస శ పనమెలమిమెయిన్
భూసుర యువతీవార వి, భూసుర సీమంతమంత శ భవ్యస్ఫూర్తిన్. 307

- తే. అట్లు నవమాసములు వోవ ర నన్ని గ్రహము,
లుచిత గతినుండి సురగురు ర డుచ్చవాసి
యైనశుభవేళ శతతార ర యంనువృజిన
తిమిర బాలార్కు ర గనెనింతి ర యమిచేలంగ. 308
- వ. అయ్యవసరంబున. 309
- క. విరిసెం దిశలంగావిరి, సురదుందుభి నినడమడరె ర సారిదినిమింటక
గురిసెం బువ్వులజడి య, చ్చరలాడిరి పాడిబాలు ర సంభవవేళక. 310
- క. అరుదెంచిరటకునాలో, బురుహూతా ద్యమరులుంద్రి ర మూర్తులుఋషులుక
గరమను ర క్తినిశాబకు, దరుణేందు సమానుఁజూచు ర తలఁపులునిగుడక. 311
- క. వచ్చిన ఋషివద్యులలో, నచ్చపుఁ దయఁజేసెనొక మ ర హర్షి వరుఁడుఁ బా
నచ్చిఱుతని జాత క్రియ, నచ్చుఁగఁ చన్నామకరణ ర మాగమవిధులక. 312
- వ. అంతనమ్మకండువలనఁ బూజితులై యఖిలదేవతలు ఋషులునిజనివాసంబులకుం
జనిరట వెండియుం గొన్ని వాసరంబులకు నారదుం డరుదెంచి మృకండుచే నర్చి
తుండై సులక్షణుండై తదంక పీఠంబుననున్న బాలుండగు మార్కండేయుఁ
జూచి హర్షంబునం జేరఁదీసి నిజహస్తంబున నతని శరీరాద్యంతము న్నిమిరితదం
గాంగ రేఖాసముత్కర ముపలక్షించి వెఱగంది బాలుకేలువట్టి మృకండు
దెసఁజూచి యిట్లనియె. 313
- క. మునినాథ నీతనూజని, తనుకర పాదములయందుఁ ర దద్దయురేఖల్
మునుకొని శుభచిహ్నములై, యనువందె నితండగుంజి ర రాయుష్కుఁడుగాక. 314
- తే. అయిననితనికిఁబూర్ణాయు ర వజ్రమాళి, యానతిచ్చినయదిపది ర యాఱువత్స
రంబులగుటవిమర్శింప ర రాదుదైవ ర విధినెఱుంగఁగనేరికీ ర పృథివినగును. 315
- వ. అని పలికి నారదుండుసనియె నంత మృకండుండు నారదోక్తియుఁ జంద్రశేఖరు
వరంబునుఁ జింతించి కుమారునకు నాలవమాసంబున నేహూరనిదురయు నాఱవ
మాసంబు నందన్న ప్రాశనంబును వత్సరత్రితయాంతరంబున శిరోజంబులం దీయిం
చుటయుం గావించి. 316
- తే. శ్రవణనక్షత్రమునఁబాలు ర శాస్త్రయుక్తి, గర్జవేధితుఁగావించి ర కడఁకఁబంచ
మాబ్దమునురాగ బ్రహ్మతే ర జోభివృద్ధి, గాగనుపనయనంబుపా ర కర్త మెలమి.
- తే. సలిపియధిగతివేదసం ర చయునిఁజేసి, కొమరుఁదీవించియిట్లచు ర నమలవాక్య
సంహతినిమానితానిజ ర స్వాంతమునవి, ధంబునిదియిట్టిదనియెంచి ర ధారిణీశా.
- క. తనయా నీవింకిదిమొద, లనుదినముం బుధజనాలి ర నవలోకింపం
గనెవంద నమ్ములిడువా, రనువున దీగ్ధాయువౌదు ర వనిదీవింపక. 319
- ఆ. వేగవాదులైన ర విప్రులశీర్షడిం, చినఁదదుక్తిసెడక ర సిద్ధిబొందు
వందనంబుసేయు ర వారలదీవించు, టదిబుధాలిధర్మ ర మవనియందు. 320

చ. అనిగురుఁ డానతిచ్చిన ప్రి యంబునఁ గైకొని యమ్మరుద్వతీ
తనయుఁడటుం గనుంగొను బు ధ వ్ర కరంబునకున్ నమస -ృతుల్
దనరఁగసల్పి వారలు ము య దంబున శ్రేయమునుం జిరాయువున్
గనుమవి దీవనంబులిడఁ శ గానటు వర్ధిలుచుండె నెంతయున్. 321

—(*) మృకండు నాశ్రమంబునకు సప్తర్షు లే తెంచుట (*)—

వ. అంత నతనికిఁ బడియేను సంవత్సరంబులు నిండుటయు నొక్కనాఁడేనుఁ గశ్యపా
త్రి భరద్వాజ విశ్వమిత్ర గౌతమ జమదగ్నులంగూడి మృకండు నాశ్రమంబు
సేరఁ జనుఁడతండు విహితవిధిం బూజించి సుఖాశీసులైన మాకు వందనంబులిడఁ
గుమారు నియోగించుటయు నతండు. 322

చ. ముదమునఁ గశ్యపాదిముని యుఖ్యుల కాఱురకుం బ్రణామముల్
వదలకసల్పి వారలటు య వైశమనీకుఁ జిరాయువంచుమా
రదమను నాక్యముల్ మఱచి య వ్రాలిన వేడ్కల నియ్యదీవనల్
పదపడి పానిఁగైకొని త య లంగిననున్ మొగి జేర వచ్చినన్. 323

వ. అప్పుడేను. 324

క. బాలక వందన మిడఁగాఁ, బోలదు నాకనిననన్ను య మునులాఱుగునీ
వేలాయుట లనఁబూజ్యుల, కేలాగు నమస్కరింప య నీయని రీతుల్. 325

ఆ. అగ్రజన్మఁడెవ్వఁ య డైయుండునాతఁడు, తనకుభ క్తి నొకఁడు య దండమిడగ
వలదటంచువాని య వారిం చునేయది, కొనియుబిడపన్వ స్తి యుచువలుకక. 326

క. అనినన్నా డేవణమ, మునివర్యులు సేయవారి య మొగములఁగనియే
ననఘాత్తు లారయిదీ, వనల నృతములగుటఁజేసి య వలదనియంకిన్. 327

ఆ. అనినమరలవారు య ననుఁగొంచిమాదీవ, నంబులెట్లసత్య య ముం బొటసెను
సూనృతమునఁగాని య సుష్టేయసత్యమె, పృట్టులందుఁగాన య మెట్టులొదవు. 328

క. వినఁదెలుపు మనినవారలఁ, గనివెండియు నంటినిష్ఠుఁ య గడుదీర్ఘాయు
ఘ్ననిఁగా దీవించితిరీ, యనకుఁబదా తేండ్లుఁగాదె య హరుఁడిచ్చుటయున్. 329

తే. గరళకంతుని వాక్యమ్మ య కడకుఁద్రోచి, కడక మీరలునొడివిని య నుడువులెట్లు
సాగుననవుడు తెలిసివి య చారపడిరి, నిజవ వోభంగమునకు ము య నీంద్రులధిప. 330

వ. అప్పుడేను మీరేల చింతించెదరి మ్మార్కండేయుఁ దోడ్కొని మనమిందఱ
మిప్పు డరవింద సంభవుపాలికిం బోయి మ్రొక్కితమతఁ డితినియెడ నేమనునో
యది యెఱింగి పిదప విచారితమనిన వల్లెయచుటయు నప్తందఱముంగూడి
యమ్మునికుమారుం దోడ్కొని. 331

చ. బలువడి నేగిమానులు సు య పర్వులుఁగొల్వ నరోజపీఠినిం
పలరవసించి తత్తదుచి య తామలభాషల నాలకించుచున్
వెలయ జగంబులన్మనుచు య విశ్రుతకీర్తి సమేతుసత్కృపా
జ్వలగుణ పూతునన్నలిన య జాతుసతీయుతుఁ గాంచియంతటన్. 332

క. క్రమమున నేమేడ్డురమ, య్యమరజ్యే ఘనకుభక్తి శ నభివందనముల్
సముచిత రీతినిసలిపితి, నుమరగఁదా నట్లుఁజేసి శ నవ్వటుఁడప్పుఁ. 333

తే. తనయ దీర్ఘాయువౌదని శ ధాతవలికె,
నటుఁబదంపడియచ్చట శ నధివసించి
యున్న వారెల్లఁ బల్కిర శ ట్లాగిమ్మకండు,
సుతుఁడు సద్భక్తితోనమ శ స్కృతులుసలుప. 334

క. అయ్యెడ నేనెలనప్పున, నయ్యబ్జ సనునిఁజూచి శ యయ్యాయిదియే
మియ్యతులు వోలెఁదామును, జయ్యననన్మ తోక్తివలుకఁ శ జను నేయంటిఁ. 335

చ. అనుడు విధాత్యఁగాంచియును శ లందఱిదేమి వశిష్ఠుఁడిట్లు వ
లెనుమన మేమసత్యము మొ శ గిఁవచియించిన వారమిందునం
చనఁగమ లాసనుండు తెలి శ య్కవివ రింపుమనంగ నేనటుం
డినగలిఁ దెల్పఁగామిగుల శ నివ్వెఱఁగందియు నున్న వారలుఁ. 336

ప. ఒండొరు నవలోకింపుచుండ నప్పుడు వెండియు. 337

చ. అనఘు విరించిఁగాంచివిన శ యంబుననేనిటు లంటిఁదావకో
క్తినిజముఁ గాకయున్న జగ శ తిన్నిగమంబులు సెల్లవిజ్జగం
బునన్మత మౌనుగానమదిఁ శ బోలఁగఁజూడుము పాయమిందునీ
వనుడత డింతచింతిలిపు శ రాంతకులీలల నాత్మ నెంచియుఁ. 338

చ. హరుఁడు నిజాశ్రి తౌఘముల శ యందధికంబగు ప్రీతిఁజేసిమే
లరసిత నంతవారిఁగఁజి శ రాయులఁ జేయుటలేదెకోరిముఁ
గరుడుననుఁ విభీషణుజ శ నార్దనువ్యాసు ధ్రువుఁమరుత్సుతుఁ
సురరిపు సూనుబాణునిఘు శ నుఁశుకుఁ జేయఁడెయబ్బలీంఁద్రునిఁ. 339

. హరుఁగడు వనితరులెవ్వరు, పరిపూర్ణాయువునొసంగి శ భద్రాత్ములఁగా
నిరవందఁ జేయ శ్రితులం, గురుకరుణా దృష్టిమెఱసి శ కుంభినియందుఁ. 340

గ. అనిపలికి యమ్మార్కండేయు మహాదరమ్మునం జేరఁదీసి కౌగిలించి నిజవాస్త
వ్వుతని మస్తమ్మునందునిచి యూరుతలంబునం దధివసింపఁజేసి శిరంబు మూర్కొని
బుజ్జగించి యిట్లనియె. 341

ప. త్రికరణ శుద్ధినేనుజగ శ తీధరచాపున నారతంబుత
ప్పకనుతి యింతునేని నిజ శ భక్తులనింతకుఁ దానుముంగృహ
ధికమతిఁ బ్రోచునేని విను శ తింపజగంబులు ప్రీతినీకుమా
రకునున రించుఁగావుతఁ జి శ రాయురుపేతునిఁ గాగిరీశుడుఁ. 342

. అనిప్రతిజ్ఞఁజేసి శ యయ్యబ్జసంభవుఁ, డనియెనతనికిట్లు శ మునికుమార
సత్వరముఁగఁగాసిఁ శ జనిసేయునుమహే, శరరునిఁగూర్చియురు త శ పంబునీవు.

— { మార్కండేయుండు శివుంగూర్చి తపంబుసేయ
సజప్రేరితుండై మహికివచ్చుట. } —

చ. గురుమతితఁ భజించుచున శ కుంతితలీలఁ దపంబుసేయు స
త్పురుషుల కప్పురారిపరి శ పూర్ణదయామతి మైయభీష్టముల్
పగువడి వచ్చియిచ్చుచు ధ్రు శ వంబుఁగనాగ మృకండుసూనుఁడం
బురుహజు నాజ్ఞగైకొని మ శ ముంగని మ్రొక్కి ముదంబుతోడుతఁ. 344

తే. ధరణిడిగి తల్లిదండ్రుల శ చరణములకు,
వందనముఁజేసి యయ్యర శ విందసంభ
వునిసభాంతరమునఁ దానుఁ శ గనినలాభ,
వాక్యముల వారితోవేడ్క. శ వలుకుటయును, 345

వ. వారు సఁతసింపక పరమాత్ముండగు మహాదేవు వచనంబు రిత్తవోవునేయని
వందురుచు షణ్మాసంబు లాయురవధిఁగా నేలంబడి విలపించి రందు మృకండుండు.

క. లోకంబున తలిదండ్రుల, కేకరణిం గలుగుసుఖము శ లిలఁజేయుక్రియల్
నాకసుఖ ప్రదములు ను, శ్రీకుండునుతుఁ డొక్కరుఁడు ధరరిత్రిలేమి. 347

క. గార్హస్థ్యం బుత్తమమై, యర్హతకుం బాయనదిసు శ తాపగతునకుఁ
గర్హితుఁ డన్నిటనాతం, డర్హం డెవ్వెడలఁగాఁడ శ హతలపోయఁ. 348

చ. కొడుకులు లేమిదుఃఖమది శ గొంటులువుట్టిర యేనిపెద్దయాఁ
గడువడి రెంటికన్నకల శ కాలముదుఃఖము సత్కుమారుఁడే
ర్పడినశి యించెనేని యును శ వత్సకడుంగడు దుఃఖమింకనే
ముడుఁగక తాల్పనాముదము శ నొందెడినంతటి పుణ్యమున్న దే. 349

ఉ. ఆపర మేశ్వరుండిటుల శ నాదృతిఁజూచుట కేముమున్నఁ ద
చ్చీపద పద్మముల్మది స్త శ రింపమొల్లొల్లిటి బామునందుని
ట్లేపునఁ గన్నవారుకడు శ నేడ్వసుతాదులఁ బాపినారమో
పాప మటంచునెంచక నె శ పంబులనన్యుల నుంచినారమో. 350

వ. మఱియు. 351

సీ. అపహరించినవాఁడ శ నైతి నోభూమీను, రార్థముల్పెద్దల శ నతిధిజనుల
నిందించినాఁడనో శ నిందలకోర్చి య, న్యాంగనాసక్తిమై శ యధిగమించి
నాఁడనోయతిధిక శ న్నమురాత్రిరానిడ, కుడుకునదుడుకాడి శ విడిచినానె
అధిగతైశ్వర్యుండ శ నైయుండి సదృశులౌ, నితరులఁజెరుపఁగా శ నెంచినానొ
ధనముఁ గొనిధర్మమనకన శ ధర్మపథము, వట్టిసాధించియున్నట్టి శ వాఁడనైతి
నో తలంపఁగననుచు నె శ న్నోవిధముల, నెన్నువలువెట్టియెచ్చుచు శ నున్న వేళ.

తే. అమ్మ రుద్వతియధికశో శ కాబ్ధిమునిఁగి
సుతుఁగవుంగిటఁ జేచ్చితాఁ శ బతియుఁబోలె
నిట్లు విలపించెనెంతయు శ నీరెలుంగు
తోడఁ బాష్పాంబువులఁబైట శ వోగఁగాను. 353

క. పసిబిడ్డలఁదల్లులకే, నసమునఁబా పిఠినొలేగ శ నరయకదుగ్ధం
బసదని పిడికిఠినోవె, క్కసములుపలి కిఠినొసుతులఁ శ గన్న సవతులన్. 354

ప. వెండియుందొల్లి రూపహీనుఁ బతిగికురించి సురూపుండని యన్యుఁగూడియుఁ బతి
యాజ్ఞమీరి పరగృహంబులవర్తించియు గృహాపకరణంబుల నన్యులకొసంగి
నాశంబొనరించియు నింక నిట్టిపనులం బ్రవర్తించి ప్రాణేశ్వరు మనంబుఁ గుండించిన
దాననై యుండితి నొక్కొకానియెడ నిట్టిచందంబుఁ బ్రాపించునేయని విలపించు
చుండ జననీజనకులంజూచి విజ్ఞాననిధియగు మార్కండేయుండను నయవాక్యం
బుల నూఱడింపం దొడంగుడు కుమారునకు తండ్రి యిట్లనియె. 355

క. నీకుం గాదేయింతటి, శోకవ్యాకులితమాన శ సులమగుటహరుం
డోకొమర యింతఁదనుకే, గాకాయువు నీయఁడయ్యె శ గాయధికంబున్. 356

ఆ. ఆఱునెలలు కొదువ శ యైయుండపోడశా,
బ్రములుఁ గడచెనవియు శ గ్రమతవచ్చు
నేమి సేయనింక శ నెయ్యదిదిక్కని,
యేమితోచకునికి యింతవట్టు. 357

చ. కొమరులు లేనివానినిల శ గ్రుడ్డినినొక్కటిఁ గాఁగఁబోల్తుర
ట్లమరునె చీకుకిజ్జగమె శ యంధమపుత్రున కన్ననన్నిలో
కముల మితాంధకారమయి శ కన్నడునాత్త దలంపనింత ని
క్కముసుఖ మించుకేనియునుఁ శ గాంచమినెందుల నెందునేనియున్. 358

గ. అనినఁ గన్నతండ్రికిఁ బ్రియకుమారుం డిట్లనియె. 359

ఉ. ఓ ననుఁ గన్నతండ్రియిటు శ లుల్కటశోకము నాకుఁగాగమి
రూనఁగ నేలనయ్యభవుఁ శ డుల్లములోనను మెచ్చిచావులే
కీనవ యావసంబెతిర శ మిద్ధరనై చెలు వందనియ్య ని
ప్రేనధిక ప్రయత్నము వ శ హించితిఁదామర సోద్భవానతిన్. 360

ఓ. అది యెట్లంటేని. 361

ఊ. గురుభక్తి భువనావనాధ్యుదళితా శ ఘ్నఫల నేత్రంజగ
ద్గురుసన్దాని జనానుకూలు హరును శ గ్రుజంద్ర జూటున్న హే
శ్వరుఁ గాలాంతకుఁ గాలకూటధరు భా శ స్వత్పాండరాకారు హృ
త్సరసీజంబున సిల్పికొల్పె దనితాం శ తథ్యాన యోగంబునన్. 362

వ. అనిన జననీజనకు లింత ముదంబంది సుతుఁ గాగిలించిరనుడు దిలీపుం డవ్వల
నెట్లయ్యె ననుటయు.

363

—(*) ఆ శ్వా సాం త ము. (*)—

ఉ. సారస మిత్రవంశకల శ శాంబుధిచంద్ర సుకీర్తిసాంద్రవి
స్ఫారద యాగుణాధ్యరిపు శ భంజనసార శరీరదార్థ్యశీ
తారమణీ హృదీశనిర శ తాంచితకీశ సురేశవంద్యదు
ర్వారభ వాబ్ధిపోతబుధ శ వర్ణితసద్గుణ జాతరాఘవా.

364

క. సారంగ నేత్రబలజిత, సారంగా మిత్రరూప శ సారంగాస్త్రా
సారంగా హితవక్త్రా, సారంగాం చత్కరాగ్ర సంస్తుతిపాత్త్రా.

365

తోద ము. భూమిసురావన శ భూజనసేవ్యా,
సోమసమానన శ సుందరభవ్యా,
సామజవైరిల శ సద్భవశౌర్యా,
త్థౌమహిళావర శ సద్గుణధుర్యా.

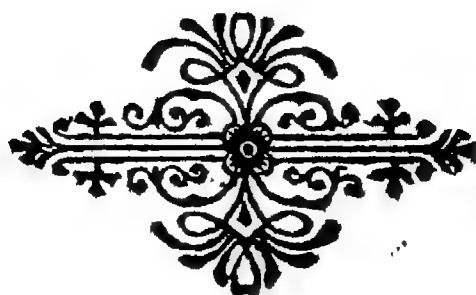
366

సగ్విణీ. ఘోర సంగ్రామ వి శ యోధి తారివ్రజా,
సూరి సంఘాత సం శ స్తూయ మానాద్విజా
ధారిణీభృద్ధ నూ శ ద్వద్ధ నుః ఖండనా,
వారి జాతాప్త న శ ద్వంశ సన్తండనా.

367

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమ రాజాగ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ వ్రణిత శ్రీమ న్నాఘపురాణంబునందు
తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కందపద్యము.

భూమి జామనోహర,
భూభృజ్జన మకుటమణి స ర ముజ్జ్వలదీప్తి
శ్రీ భాసిత పదవిభవ,
ప్రాభవ సుత్రామ రామ ర రాజలలామా.

1

తే. అవధరింపుము సూత మ ర హర్షిచంద్రుఁ, డాదరమ్మునశౌనకా ర ద్యఖిలమాని
శేఖరులఁజూచి పలికె వ ర శిష్టుఁడట్లు, లద్దిలీపావనీపతి ర కనియెనిట్లు.

2

వ. అట్లు మృకండుండు కుమారు నుపగూహనం బొనరించుకొని యిట్లనియె.

3

మ. తనుజన్తా యిపుడన్ననీ పలుకు త ర ధ్యంబింతకున్ ముఖ్యమా
పనియొండున్నదె మేలు సత్వరము ప్రా ర్థనబాట కిద్దాత్రిఁ జే
కొననా త్కేత్రమటంచు సర్వమును ల ర గ్గోదానరీ తీరభూ
మినిఁదామెంతు రటుండియుండపము పే ర ర్హింజేయఁ బొమ్మావెసన్.

4

చ. అనఘ చరిత్రుఁ డిజ్జగతి ర నాశ్రితసంహతి కేప్పితార్థముల్
పనివడి సత్వరంబొసఁగ ర భావభవాంతకుఁ డొక్కరుండుఁగా
కనెగడ రెవ్వరయ్య భవుఁ ర గైకొనిసన్నతిఁజేసికాదెమున్
ఘనుఁడల స్వేతకేతనుఁడు ర గాంచె గృతాంతుని బంధమోక్షమున్.

5

వ. మఱియు శిలాదతనూజు నష్టాబ్దంబుల వాని శమనాపహృతు నందీశ్వరుండు
రక్షించి శివస్థానంబు నందునిచె నప్పురహారుం డఖిలలోక సంరక్షణార్థంబై క్షీరార్ణ
వోదితంబై విలయాగ్ని తుల్యంబుఁగానున్న హాలాహలంబు మ్రింగె వెండియు.

6

—(*) జలంధరాసుర వృత్తాంతము. (*)—

- మ. ధరఁగూల్చెన్ భువనావనంబునకు రా శ్ర ద్రస్సార్కుడై యజ్జలం
ధరునాతీయ సుదర్శనంబు నుదకాం శ తరేశమం దిందిరా
నరునింజేరిచి త త్రిశూలమును శుం శ భల్లీలమై పూని శ్రీ
హరినింగూడి సరస్వతీఁబునమహా శ ద్యత్సంగ రక్షోణిశోక. 7
- తే. అనినఁ దంక్రికిఁగొమరుఁ డి శ్ర ట్లనియెనయ్య, చక్రమసురారిదభవునిశాధనంబు
శూలమైయుండ నపుడట్రులేలమార్ప, నసురవృత్తాంత మదియెట్టులొనరిమ్ము.
వ. అనిన మృకండుఁ డిట్లనియెఁదొల్లి హిరణ్యుండనువాని దశమపుత్రుం డగ్నిజిహ్వఁ
డను రాక్షసుం డధికబలంబున మూడులోకంబుల జయించి దనుజ రాజ్యంబు
సేయుచుండఁ గొంతకాలంబున కయ్యసురునకుఁ బుత్రుండు సూకరుండునాఁ
బొడమి య ద్దురితాత కుండు. 9
- చ. అతుల తపంబుసల్పి చతు శ రాననుసంతస మందఁజేయఁగా
నతఁడిడినన్ వరంబులు వి శ్ర యచ్ఛరకిన్నర సిద్ధసాధ్య నా
గతుషిత దైత్యదానవని శ్ర కాయముచేమృతి లేనిజీవ న
స్థితిసలి లప్రచారమును శ్ర చేకొనియవ్విధి వాడజన్మమున్. 10
- ఆ. వనధిజలవిహార శ్ర మునజలంధరుఁడునా, వడిఁబ్రసిద్ధిఁగాంచి శ్ర వాసవాది
దివిజవరులఁదోలి శ్ర భువనత్రయంబుచే, కొనియునంతఁబోక శ్ర గురుబలమున. 11
- క. హరిహరు లిరువురసమరో, ర్వరనోర్వం గోరిత న్ని శ్ర వాసంబులు స
త్వరమునఁ జేరెడునాలో, సురమునిచే నెఱిగిత్రిపుర శ్ర సూదనవిష్ణుల్. 12
- చ. తరలిసు మేరుఁజేరివిహి శ్ర తస్థితిసంతత సన్నుతైకని
ర్జులట నున్నమానస స శ్ర రంబునఁడాగు కనుండిరన్యులె
వ్వరుఁడముఁ గానమిందనుజ శ్ర వల్లభుఁడుంద్రి జగంబులందుఁ దా
నరయుచు నుండెనిట్లుఁద్రిద శ్ర శాబ్దశతం బొగిఁజెల్లెనంతకున్. 13
- వ. విరోధంబువాయక వారిజయింపమి నీ త్రిలోకరాజ్యంబు నాకు లేకుండినదే యని
వెదకుచు నుండె నట్లు హరిహరు లయ్యుదకంబునందుండి. 14
- క. అభయజ్ఞు డైతానపు, డభవు త్రిశూలంబుమదిని శ్ర ధ్యానించిసుర
ప్రభులెన్నఁ గైవసముకై, టభదైత్య విదారిసేయు శ్ర టంగనిశివుడున్. 15
- క. తిలకింపం ద్రిగుణా వ, స్థలెరూపముఁ గాఁదనర్చు శ్ర తచ్ఛూలంబున్
జలజాక్షు వలనఁగైకొనఁ, దలఁచిపదాం గుప్త లేఖఁ శ్ర దత్తణమాత్రన్. 16
- మ. క్షయకాలంబు భవస్వరూపమొగి ను శ్ర త్సహాది శక్త్యాత్మకం
బయశోధ్వాంత వియన్తణి ప్రభమసా శ్ర ధ్యంబున్ గృతాంతాంతకం
బయియొప్పార సృజించిక్ర మిదెదై శ్ర త్యారాతి గైకొమ్ముని
ర్భయదంబెప్పు సుదర్శనాఖ్యవిజిత శ్ర ప్రత్యర్థియై పొల్చెడున్. 17

- తే. అనిసుదర్శన మయ్య సుత రాంతకునకు,
నిచ్చిశూలము తాఁగొని త యిచ్చునిరువు
రహితుఁ బొటఁగొన సమయంబు త నరయుచుండ
నంతయు నెఱింగి నారదుఁ త డసురుఁ జేరి. 18
- వ. మిగుల నక్కఱఁగల వాక్యంబుల నిట్లనియె. 19
- శా. ఓదై త్యేంద్ర భవత్ప్రతాపమున కు త ద్యోగంబులందెల్లని
ర్యేదం బేర్పడ భీతిఁబాటి హరియున్ త శ్రీకంఠుఁ డమ్మేరుకు
ధోదారామల మానసాంబువులలో త నున్నా రలీవేగుమం
దాదిన్ వారలఁ న్రుంపఁగాదె యిటు నీ త వత్యంతముం గాచుటల్. 20
- ఆ. సేయనౌనుశత్రు త శేషంబు ఋణశేష, మగ్ని శేషమామ త యంపు శేష
మసురసాధసాధ త నార్థోదకౌషధ, ములనునిరవశేష త ముఁగధరిత్రి. 21
- చ. అనవిని యట్టెపొంగియమ త రాహితుఁడమ్ముని మాళిచేముదం
బునశల వందియక్కనక త భూధరమప్పుడ సేరిదైత్య మ
ర్దనమృదు లున్నమానస స త రంబును సొచ్చి తదంతరాంబువ
ర్తసులగు వారిఁగాంచి యట త దైత్యుఁడురోష కషాయి తాక్షుఁడై. 22
- మ. కడుభీమంబుఁగ హుంకరించినలి నా త ట్టాజాతవే దాక్షయిం
దడఁగం బోసిడు నే జలంధరుఁడు రం త డాసంగ రక్షోణి హ
యుడుకారిం చెద నింక నెందుఁ జనలే త రున్నట్టి యీ దమే
గడఁకం గాంచితినంచు నాఁడు వలుకన్ త గల్పభ్ర స దంబునన్. 23
- క. అంతట మాధవుఁడుంద్రిపు, రాంతకుఁ డక్కొలనినుండి త యధికత్వర ని
ష్క్రాంతులయి తీరభూమిను, రాంతకునిష్క్రమణమునకు త నారయునాలోన్.
- శా. చండక్రోధము తోడనూర్పులెసఁగన్ త జంచత్ప్ర పీనోష్ఠుఁడై
కాండం బుత్కటవీచి కా జనితమై త కఁపింపఁగా సారమ
చ్చుండుండున్ వడివీడిరాఁగిరిశకం త జాక్షుల్ వెసం జూచి దో
ర్దండోద్యన్ని భృతాయుధవ్రతిభ ను త త్సాహించి యత్యుద్ధతిన్. 24
- చ. ఉరువడి మీదికింబరవ త నోడకయాత్త కరోరుభేటకో
ధురగదల ప్రతిప్రకట త దోర్బలుఁడై వడిఁ ద్రిప్పితిప్పి య
బ్బురముఁగ నంతెగుప్పున స త మున్నతినభ్రము దాటివారిపైఁ
బరువడిఁ దూకఁగ్రేవకు న త వక్రపరాక్రమ యుక్తిఁజేరియున్. 25
- క. హరి చక్రాయుధముంబుర, హరుఁడు త్రిశూలంబుపూని త యసురునిఁదొడరన్
గురువిక్రముఁ డై వెండియు, సురుచిరఖ డ్గమునఁబలుకఁ త జోవుచుఁగడిమిన్. 26
- ఉ. ఘోరరణంబుఁ జేసియు న త కుంతితసత్పుఁడు వెండినింగి బో
బోరనఁ జొకళింపఁబడ త ముల్ధరఁ ద్రెళ్లఁ బురాంతకుండు దు

ర్వారుఁడు త్రుంచెశూలమున శ వానికిమున్న సురారిమింటికే

జేరిన వాఁడుచక్రమునఁ శ జెండెశిరంబమిత ప్రతాపుఁడై.

28

తే. సురలుగుడిపించి రంతటవిరులవాన, మొఱసె దుండుభినినదముల్ శ మొగినశేష

భువనములు పొందెనధికప్రశమోదమమర, నమరవిశ్వేషికుంభిని శ యుఁగుఁబడిన.

వ. అట్లు లోకోపద్రవకాయగు జలంధరు నంతంబొసరించి విష్ణుఁడు శివుని పాదార

విందంబుల నిజనయన పుష్పంబులచేఁ బూజించి చక్రముగైకొని నిజనివా

సంబుర కరిగె నాటనుండి హరిచక్రియు హరుండు శూలియునైరని మృకండు

డాత్తజన కెఱింగించి వెండియుఁ బురాంతకుని ప్రభావంబు వినుమని యిట్లనియె.

ఆ. అగ్నిహోత్రుఁడబ్జుఁ శ డసురారిమువ్వరుఁ, గూడితనకుమున్ను శ కోలగాఁగ

హరిచుహోక్షరూపి శ మైస్యందనముక్తింద, నిలువః ద్రిపురములనునీరుఁజేసె.

చ. మఱియుః ద్రిలోకభీకరున శ మర్త్యవిరోధిని నంధశాఖ్యుఁ నే

డైఱదనదాత్రి శూలమునఁ శ దీప్తతఁగుచ్చి యనంతపీఠికిఁ

గఱకఱి నెత్తిసూర్యకిర శ కాగులఁజ్రేల సహస్రవర్షముల్

దఱియఁగ నుంచినానిభసి శ తంబుఁగఁజేసె జగంబులొననన్.

32

క. త్రిజగద్విజేతనంగజు, నిజవీక్షణ వహ్నిచేత శ నీతొనటులం

బుజగర్భాదులుగనుఁగొన, నజితుండ భవుండొనర్చె శ నర్భుతశక్తిన్.

33

వ. వెండియు నఖండరణ పాండిత్యంబున శుండాలా సురాదినక్తంచర తండంబుల

భండనంబున నాఖండలాదు లగ్గింపఁ బిండిఁగావించి సురమండలి కఖండంబగు

మోదంబుఁ గల్పించె నిట్టి సమస్తభువ నావనుండును శాశ్వతుండునుఁ బురందర

స్వరూపుండునగు మృదు నారాధింపుమా శంకరుండు నీయెడం గరుణించి

యిష్టంబు లొసంగుననుడు మార్కండేయుండు.

34

—(*) మార్కండేయుం డీశ్వరునారాధింప గోదావరీతటంబున కరుగుట. (*)—

క. జనకుం డెఱిగించినవిధ, మునఁకౌతమ మానివిహిత శ పూజావిధులం

దనరిన గోదావరికిం, జనిదక్షిణ తీరభూమి శ సద్భక్తిమెయిన్.

35

క. శ్రుతివిహితంబుఁగలింగం, బతఁడుప్రతి స్థించినమధి శ కారాధనముల్

ప్రతిదినము మూడువేళల, సితీకంఠుని జాత్తనిల్పి శ సేయుచునుండెన్.

36

వ. అట్లు.

37

క. కాలాంతకుఁడై విలయఁపు, కాలంబున కాలుఁడయ్యుఁ శ గాలాతీతుం

డైలీల నఖిలవిద్యల, మూలంబై యున్నవాని శ భువనారాధ్యున్.

38

వ. చింతింపుచు సమాధియోగంబున నుండ నిజాయురవధియగు వక్షాసంబు లతిక్ర

మించె నా సమయంబున శతానందుం డమరమునిగణ సమేతుండై కైలాసముం

జేరి దక్షిణామూర్తియగు మహేశ్వరునకు వందనంబులు గావించి సంస్తుతించి

తనయెడఁ బ్రసన్నుండై స్వాగతం బడిగినను మేశ్వరునకు వాణీశ్వరుం డిట్లనియె.

- చ. అనఘ మృకండుఁ డాత్తజన శ కాయువుపోడశ వత్సరంబు లీ
పు నొసగుటెల్ల నెంచివెర శ వ్రంగణియించి యొకొండుచూచినం
తనెబుధ కోటికిఁసుతు బ్ర శ ణామములం ఘటియింపఁజేసె న
ట్లనయ మతండానరై నుచి శ రాయువుగమ్మన వారుదీవనన్. 40
- చ. అటుననుఁ జేరవచ్చి విన శ యంబునమత్పద పంకజంబులన్
దటుకున వ్రాలఁగూరిమి ము శ దంబుఁగడుంగడు మీరవిస్మృతిన్
వటుక శ తాయుగమ్మచుచు శ వారకయంటి నొకేడుమారుల
చ్చటిమును లందఱున్వినఁగఁ శ జయ్యననవ్వె వశిష్ఠుఁడంతటన్. 41
- క. ఏనా యెలనవ్వునకున్, మానుఁగఁ గారణమునడుగ శ మఱియిట్లంచ
మ్మానీంద్రు లెల్లరునువిన, గానీవా క్యంబుఁగ్రమము శ గాఁదెల్పెనటన్. 42
- తే. మునివతంసుల పలుకులుశ్మొదలనాదు, పలుకునిజమింతఁ గాకున్నశ్పటగజగము
లన్ని యన్యతంబులగునీవు శ నగుదువట్లు, భువనపితతికిఁ గారణుఁ శ డవుటవలన.
- వ. కావున నిది నిజంబుఁగావింపుమని యనేకభంగుల వినుతింప నీశ్వరుండు ముని
సూనునకు మున్నుఁ దానొసంగిన వరంబుఁ జింతించి పరమేష్ఠికి శలవొసంగి
మాక్షణంబ పార్వతీయుక్తుండై మహాక్షరాజంబునెక్కి దేవగంధర్వ కిన్నరా
దులుఁ జనుదేర నూర్కండేయు నాశ్రమంబుచేరి తదద్భుత సమారాధనంబునకు
సంతసించి సతీయు క్తంబుఁగాఁ దల్లింగంబునందావేశించియుండె నాసమయంబున.
- (*) యముండు మార్కండేయ ప్రాణాపహరణంబునకై యరుదెంచుట. (*)-
- క. కాలుం డభవుగిరీశుని, వ్యాళాజిన ధారుఁబూజ శ నాదులభక్తిన్
మేలందఁ జేసియుగిసుతు, కాలంబవి మృత్యుఁగూడి శ కడువడితోడన్. 45
- సీ. సంవర్తసమయవై శ శ్వానరద్యుతిమీరు, కందోయిరుచితీక్షు శ గరిమనింప
వృశ్చికోత్కటసరీ శ సృపములట్లురుదేహ, రొమముల్మిగులదా శ రుణతనొసఁగ
మేరుగహ్వారసమా శ నోరుముఖాంతరో, జ్వలదీర్ఘ చటులదం శ వ్రులువెలుంగ
ముసలాంకుశాసిప శ ట్టసపాశశక్త్యాది, సాధనోత్కరముహ శ స్తములఁదనర
ఘనఘనాఘనదీప్తి ప్ర శ కాశదీర్ఘ, తనురుచుల్చాల విలసిల్లఁ శ దరలియప్ప
డటకు నేతెంచి శివునుదరయంపుపూజ, సలిపిధ్యానించు వటునిముంగలనునిలిచి.
- ఆ. అడరికాలపాశ శ మాత్రీయకరమునఁ, దాల్చికంతమునకుఁ శ దాఁదగుల్ప
చిక్కియించుకేనిఁ శ జేతంబుఁగలఁగక, సంతసమునచనియె శ శమనుతోడ. 47
- క. ఓధర్త రాజయిపుడఱి, లాధారుం డైనయభవు శ నతినిష్ఠసమా
రాధింపు చున్నవాడను, బాధింపకు మిదియుముగియు శ పర్యంతంబున్. 48
- తే. అఖిల ధర్మజుడగుట నీ శ వనఘచరిత, ధర్మరాజనవెలసితి శ తనరనేను
నర్చు నీనీల గళపూజ శ నస్తవమ్ము, లమరఁ బరిపూర్తియగుదాఁక శ నశనమునకు.
- వ. నీరమునకు నిదురకుం బాయుటయేగాక మత్కరంబు లీపూజనంబునందును శిరం
బు నమస్కృతియందును నయనంబులీ శివస్వరూపావ లోకనంబునందు రసనంబు

స్తవంబునందు దేహమీయు మాధవు దాన్యంబునందు శ్రవణంబు లిప్పరమేశ్వర
కథా కర్ణనంబులందు పాదంబు లీయించుధర ప్రదక్షిణంబులందు ఘ్రాణం బిష్ప
రాంతకున కర్పితంబులైన గంధకుసుమాదుల నాఘ్నిశించుటయందు మనంబు
మున్నీ భక్తవత్సలు నందుఁ జేర్చియుండుటయుం గలిగి చలింపక యిందు విస్తృ
తేతరుండనై యున్నవాఁడ నింతయు నార్తశరణ్యుండగు శంకరునకు మనః
ప్రియంబై మదభీష్టంబు లొసంగ సాక్షాత్కరించు నిదిసత్యంబు నీవంతకుందాళి
యుండుమనిన యముండు దరహాసిత వదనుండై మృకండుజున కిట్లనియె. 50

ఆ. నీకుఁదెలియకున్న శ నిజమింతయని సుధీ, జనులవలననైన శ వినఁగ లేదె
తగువిధానములకుఁ దద్దయుమున్నఁగాఁ, గడఁగవలయునరుండు శ పుడమిననుచు,
వ. మఱియు. 52

క. కడునడి మాసాప్తక మీ, పుడమిఁ గృషిం జేసినట్టి శ పురుషుఁడు భుక్తి
గుడిచెడు నట్లులేకొక యే, డుడిగియు నపుడన్న నెట్లు శ లొదవుభుజింపక. 53

క. వెండియు బాల్యాదిసయ, త్నుండై తగుపనులొనర్చి శ తోడ్తోముదిమి
నించుసుఖ మనుభవించెడు, నుండునె యటుఁగానివాని శ కుర్విసుఖంబుక. 54

క. రేపటికృత్యము మాపున, మాపునకది వలయునన్న శ సుధ్యాహ్నమునం
దేపనిఁ గొనంగఁ గడఁగిన, నాపనికొక యిక్కుఁగలుగ శ కయ్యెడువింటె. 55

వ. ఇవిధంబున నరుండు జన్మసార్థకంబులగు కార్యంబులకు మునుమున్నఁ బ్రయ
త్నింపవలయు గృహంబగ్నిచే దహింపుచుండఁద చ్ఛాంతికై యప్పుడు కూప
ఖననంబున కుద్యమించినట్లుఁ బ్రాణావసానంబున జపతపంబులకుం బూనిన నెట్లుఁ
బొసంగు ప్రాణికా యురంత్యంబు సమకూరమి ననేక బాణంబులఁ గాయంబుఁ
దూంట్లుఁ బడవైచిననుఁ జావుఁగలుగ దయ్యంత్యబయ్యేనేని దృణకణంబు సోఁకి
నంతఁ బ్రాణంబు వాయుదేహికి మరణంబు సంసిద్ధంబైయుండు నిత్యైఱంగున నాచే
వేలకొలంది నింద్రులుం జక్రవర్తులు మదీయలోకంబునకుం జేర్పవడి రిందుఁజిం
తీంపకు మది యిది సేయఁగలననిన నుడుఁగఁగాదసి విజృంభించి హాసక నప్పలు
కుల శివపూజానుష్ఠాన వినిష్ఠితంబైన చిత్తంబు భయగ్రస్తంబై చలింపకుండఁజేసి
భయవిరహితుండై మగుడనిన సూనునకు మునిసూనుం డిట్లనియె. 56

ఉ. ఇంచుకయేని నీకునిపు శ దేనుభయంపడు నట్లులేదు య
త్నించి దృఢైక చిత్తమున శ నీలగళుక స్తరియించు వారికి
గొంచపుబుద్ధి విఘ్నమొడఁ శ గూర్చెడు వానికిఁ జేటుమున్నఁ బ్రా
పించుటఁ జేసి తెల్పితి వి శ వేకమునం దలఁపోయు మింతయుక. 57

వ. మఱియు నీవేను దండధరుండ నంటివేని. 58

క. ఏలికతన భృత్యాలికి, వాలాయం బాజ్ఞసేయు శ వాఁడైనటుల
ఘైలబిల సఖుని భక్తుల, కాలావరి గాకళాస శ నాదులకొరులే. 59

వ. ఇదియుంగాక. 60

- చ. అతులతపః ప్రభావమున ర నద్రులఁ బిండియొనర్ప నయ్యపాఁ
పతిజలమెల్లఁ గ్రోలసురర వర్తముఁ గ్రిందుగ మీదుఁగాగ ని
కి తినొనరింపఁ జాలుదురు ర శీతమయూఖ వత సభక్తుల
ప్రతిములు వారుఁగాంతురు ర దివస్సతి నైనఁ దృణంబు పోలికన్. 61
- తే. అట్టివారికిననఘుల ర కతులమతుల, కధికులకునిత్యులకునేటి ర యంతకుండు
కలఁడుచర్చింపననువార్తఁ దెలియమున్ను, నినజనిబుధాలివలుకఁగారనినఁగ లేదె.
- క. కోపింపరు మొదలార్యులు, కోపించిన రుద్రభక్త ర కోటికిజానం
బ్రాపింపఁ జేయఁజాలుదు, రేపద్మాక్షాబ్జజాదు ర తేనిగృతాంతా. 63
- వ. నీ వెంతవాడవగు దీయుశ్యమంబును గుమనుడు యముండు ప్రళయకాలానలుం
బోలె మండి యధిక నిస్వనంబున నిట్లనియె. 64
- ఉ. ఓరిమదాంధ నాయెదుర ర నోడకయివ్విధిఁ బల్కసాగితౌ
శారగిరీశ నీరజభ ర వాచ్యుత జిష్ణుబు వేనవేలుమున్
ధారిణిఁద్రెల్లి రంతకుండ ర నంగలనావల సంభవాదృశుల్
కోరిమదుత్కట ప్రభుత ర కుంగడు మీరితలంగు వారలే. 65
- క. ఇదెయే నీకంతంబున, కొదవించిన పాశబంధ ర మూడ్చిమహాసం
మదముభవ దర్శితుండగు, మదనారియొనర్పఁగా సర మస్తము ఁగాంతున్. 66
- తే. అనుచు మెడనున్నపాశ మ ర య్యంతకుండు,
తిగుచు టయుచూని సాంబమూ ర ర్తిని దృఢముఁగఁ
జిత్తముననిల్పి నన్ను ర రక్షింపు మభవ,
యని నుతింపుచుఁ దల్లింగ ర ముచకునెదుర. 67
- వ. నిలువంబడియె నప్పుడు. 68

—(*) ఈశ్వరుండు లింగము ననువృద్ధిచించి శచను మడియించి మార్కండేయు రక్షించుట. (*)—

- చ. ఎవనికి నిట్టిదట్టిదని ర యెన్నఁగరాని వయస్వరూప సు
చ్ఛవిఁదనరార నష్టగిరి ర జాయుతుఁ డర్థశశాంక ధారియా
భువనభవో దరోక్తినిజ ర ముం గనిపింప స్వభక్తుఁ బ్రోవఁగా
నవిరళకల్ప వారిదమ ర హార్భటి లింగమునుండి వెల్వడెన్. 69
- వ. ఇట్లావిర్భవించి విలయ సమయమధ్యం దిన మార్తాండుఁబోలె మందుచు రోష
విస్ఫురణంబునఁ ద్రిపావకాక్షుండై యనల్పకోపంబున రోదసివగుల మహాధ్వని
హుమ్మనిహుంకరించి నిలువక దిగ్గజంబులు మ్రొగ్గదిగ్గనలేచి పుడమి చలింప
నడుగులిడుచు గడనడచి జమునెదఁ బాదమ్మనం దన్నటయు నతండు జంభాంతక
ప్రయుక్త దంభోళిని హతింగూలు కుంభినీధరంబు ననుకరించుచు నేలంబడి వివశా
వయవుండై వివృతవదన గర్హుండు నూర్ధ్వాననుండు గిరిగుహాపాపమ ఘ్రాణ
వివరుండు పలాయిత వ్యాధి పైఁగికుండునై ప్రాణంబులు విడిచెనంత. 70

సీ. అమ్మహ ధ్వనివిని శ యంబకమ్మలవిప్పి, యమ్మానినుతుడుని శ జాతనభవుఁ
జింతించుచున్నవా శ డంతఁబురోభాగ, మునగిరీశుంగ్రమం శ బునరమేశ
పరమేష్ఠులంబురం శ దరచంద్రనిర్జర, ప్రమథావలులమహా శ గ్రస్వహాప
మునఁదానొకింతద శ వ్యవఁగూలియున్నకృ, తాంతునింజూచియ శ త్యంతవిస్త
యమ్మహర్మముఁగదురనశయంబుతోడ, హస్తములుమోడ్చివినతుఁడై శయా తస్వ
మభవుఁగానెంచిపులకితాం శ గాంగుఁడగుచు, నేలసాగిలివినుతించె శ శూలినిట్లు.

—(*) మార్కండేయ కృత మృత్యుంజయ స్తోత్రము. (*)—

ఉ. మేరునగంబు చాపముఁగ శ మేదినితేరుఁగఁ జిల్పరాయఁడున్
నారిఁగ వెన్నుఁడిం గలఁపు శ నారసముంగ ఘటించి సొంపుపెం
పారఁ బురత్రయిం భసిత శ మై పడఁగూల్చిన సోమశేఖరున్
వారకనే భజించితివి శ వస్వదపత్యమి కేమిజేసెడున్.

72

ఉ. పంచతరు ప్రసూన సము శ పార్చిత పాదులలాట లోచనో
దంచితపహ్ని దగ్ధనలి శ నాంబకవిగ్రహు భస్తధారుఁబ్రా
పంచికదూరు నవ్యయుక్ష శ పాకరజాటును పాశ్రయించితే
నెంచికృతాంతుఁ డింకనను శ నేమియొనర్పఁగఁ జాలునిద్ధరన్.

73

మత్తకోకిల. మత్తవారణ ముఖ్యచర్మ స శ మంచితాంబర భూషితో
ద్యత్తనుంజల జాయతాక్ష పి శ తామహార్చిత పాదుభా
స్వత్తరంగ సమన్వితామర శ వాహినీసలి లార్ద్రితో
దాత్తజాటుఁ దలంచితింకఁ గృ శ తాంతుఁడేమి యొనర్చెడున్.

74

మత్తకోకిలి. కుండలీకృత కుండలీశ్వర శ కుండలున్ వృషవాహు మా
ర్తాండ తేజ సురర్షి సన్నత శ రమ్యవైభవు లోకపున్
ఖండితాంధకుఁ భక్తకల్పకుఁ శ గంటినే త్రిగుణాత కున్
దండధారి ననేమిసేయు సు శ ధాంశుమాళి కృపాయుతున్.

75

మత్తకోకిలి. యక్షరాజ సఖుంభుజంగహ శ రాక్షహార విభూషు ను
గ్రాక్షుశైల సుతాపరిష్కృత శ రమ్యవామ శరీరుసం
రక్షితామరు నీలకంఠుఁగు శ రంగధారిఁ బరశ్వధున్
ఋక్షరాజవతంసుఁ గొల్పితి శ నేమిసేయు యముండికన్.

76

మ. అసమాక్షుం భవరోగ వైద్యునిమరం శ తాపన్ని వారున్ సుధీ
విసరాభ్యర్చితు దక్షయజ్ఞహరు దో శ ర్వీర్యున్ నిరస్తాఘు సా
రసగర్భస్తుతు భుక్తిముక్తిఫలదున్ శ బ్రాలేయశైలాధిపా
వసధుంగొల్చిననాకు భీతియగునే శ వైవస్వతుం జూచినన్.

77

మ. నతవాత్సల్యుని జాశ్రితౌఘునిధినా శ నందాత్తు దిగ్వాసు ని
ర్జితపాపున్ బరునప్రమేయు దళితా శ రిన్ సర్వభూతేశున

ప్రతిముక్ సోమకృశాను సోమపపమో శ భ్రాద్యష్ట మూర్త్యా తకు
హితభక్తి సముపాశ్రయించితి యముం శ డేమింకనం జేసెడన్. 78

చ. సరవినివిశ్వ సృష్టిజల శ జాతజుడై యొనరించి వెండియం
బురుహ దళాక్షుడై నిరత శ ముంబరిపాలన మొప్పజేసిసం
హరణము రుద్రనామక స శ మంచిత మూర్తిదనర్పణ జేయున
ప్పరమునుతించి తయ్యముని శ ప్రాభవ మేమిక సాగునాయెడన్. 79

వ. అనిమతీయు. 80

తే. ఎవనిచరణాబ్జ చింతన శ మవనిసంస, రణబితేశయదష్టుల శ జనులకజ్జ
లకునుఁబరమాషధంబాతర లంపనట్టి, హరు స్తరించెదమృత్యుభ శ యంబువాయ.

తే. అసితగళునకుఁ బశుపతి శ కగ్గిరీంద్ర, తనయభర్తకురుద్రున శ కునునితాంత
భక్తిసతీసల్పుడేమృత్యుభయమువాయ, సర్వమునిసన్నతునకును శ స్థాణునకును.

క. హరునకుఁగరి చర్తాంబర, ధరునకునిరుపద్రవునకు శ దహనాక్షునకున్
బరునకుమ్రొక్కెద మృత్యువు, గరునమునెడి దవ్వఁబారఁ గాఁగడుభక్తి. 83

తే. సర్వవిద్యా స్వరూపుని శ సర్వమయుని
విలయమునఁ బావకుండయి శ వెలయువాని
కాలగళుకాల ఘనైశ్వర శ గడఁగి మృత్యు
భయమవాయఁగ మ్రొక్కి స శ ద్భక్తి గొలుతు. 84

క. ఆనందఁ బరునినిత్యుని, మానితునతి శాంతునక్ష శ మాలాధరునిన్
ధ్యానింతు నవ్యయునిశివు, నేననిశము మదినిమృత్యు శ నిగ్రహమునకున్. 85

తే. దేవదేవుజగన్నాథు శ దేవవంద్యు, వృషభకేతున నంతుని శ విశ్వమయునిఁ
దలఁచిమ్రొక్కెద మృత్యువు శ తలఁగిపోవ, నీశునీశానునభవును శ మేశుమృదుని.

క. స్వర్గాప వర్గదాయకు, దుర్గాప్రియు శూలహస్తు శ దురితవిదూరున్
సర్గాదికారణునిహరు, భర్గుదలంచె దనుమృత్యు శ భయమెడఁబాయన్. 87

క. సురనిమ్నగ నబ్జారిని, శిరముసధరి యించియున్న శ శ్రీగళుఁగకుబం
బరుభస్మధారునహిరా, డ్వరభూషణ మృత్యుభయము శ వాయఁదలంతున్. 88

చ. అనివినుతించి మ్రొక్కి విన శ యంబున హస్తయుగంబు మోడ్చియే
ననఘ సరోజ సంభవల శ యాధికమైన నిరామయత్వ జీ
వనమునకై భజించితి కృ శ పామతివౌనిను నాగశంకరుం .
డనియెమ్మకండు సూనునకు శ నత్యధికప్రియ భాషణంబులన్. 89

—(ఈశ్వరుండు మార్కండేయునకు వరంబులొసంగి యదృశ్యుండగుట.)—

తే. అడిగితీవిల్లు మున్నునీ శ కాయవజుడు, కల్పసప్తక మీఁగడం శ కంబ్రతిజ్ఞఁ
సల్పియున్నాడు నే నట్లొ శ సంగితింకఁ, బ్రదుకుమందాకమద్భక్తి శ బరిధవిల్లి.

వ. అని వరంబొసంగి యచ్చనీశ్వరుం డంతర్ధానుండయ్యెనని యెఱింగించి మఱియు
వశిష్ఠుం డిమార్కండేయ స్తుతంబైన స్తవరాజం బప్పరమేశ్వరుసన్నిధి నెవరుఁ

బఠించినను వారికి మృత్యుభయంబు వాయునని వెండియు ననునట్లు భక్తావనుం
డగు చంద్ర శేఖరువలన మార్కండేయుండు దీర్ఘాయునడసి వజ్రాసంబులు గడువఁ
దలిదండ్రుల చంగటంజేరి తనకై యధికశోకార్తులై యున్నవారి పాదంబులకుం
బ్రణమిల్లి సర్వం బెఱింగించుటయు. 91

ఆ. వారుసంతసిల్లి శ్రీ వలనొప్పఁగొగిటఁ, జేర్చిసుతునిముద్దుఁ శ్రీ జేసిచింత
లెల్లఁబాసియుండి శ్రీ రుల్లంబునంగొన్ని, వాసరంబులట్లుఁ శ్రీ వాయుటయును. 92

క. జననీ జనకులయనుమతిఁ, గొనిమార్కండేయమాని శ్రీ గొనకొనిచతురం
బునిధిప రీతావనియం, దునుఁగలతీ ర్థములఁజూడఁ శ్రీ దోడ్తోనరిగెన్. 93

ఆ. అరిగియొండువిడువ శ్రీ కన్నిటమజ్జన, మతఁడుసలిపివిధివి శ్రీ హితముఁగాగ
పెక్కుమాఘములనుఁ శ్రీ బెంపఁజేసి కృ, తార్థతముఁడునయ్యె శ్రీ ధరణియందు.

తే. మనిన యన్నాళ్లుమానక శ్రీ మాఘమజ్జ, నంబొనర్చిన యాసుకృ శ్రీ తంబుఁవోనె
యిట్టినంతతి నభివృద్ధి శ్రీ నింపెలర్పఁ, జేసెఁగాకేమి నృపమృగ శ్రీ శృంగమునికి.

వ. అనిన దిలీపుండు విస్తయాతిహర్ష చే తస్కుండై గురునకు వెండియు నిట్లనియె.

—(*) నిర్గతప్రాణుండైన యముం డీశ్వరానుగ్రహంబున సంజీవితుండగుట. (*)—

క. మునివల్లభ సర్వజగ, జ్ఞనమృత్యు ప్రదుఁడుయముడు శ్రీ చచ్చినపిదపన్
వినుపింపు మెట్లువర్తిలె, జనసంహతి కాయురంత్య శ్రీ సంస్థితులెల్లన్. 97

చ. అనుటయు నద్ధరావరున శ్రీ కయ్యతిపుంగవుఁ డిట్లువల్కె న
ట్లినజుఁడు శర్వుపాదహతి శ్రీ నేడైఱఁబ్రాణము వాసిభూతలం
బునఁబడఁ బ్రాణిసంహతికి శ్రీ పుట్టువొకండయి చావు లేమివే
లుచుపఁగ సందులేక ప్రజ శ్రీ లుర్వినిఁబెంపయి నిండియుండినన్. 98

క. ఆమస్సహమగు భారము, మేదినిభరి యింపఁజాల శ్రీ మికిసురలుంబ
ద్దోదరుఁడుఁ గూడిహైమవ, తీదయితుని కడకునేగ శ్రీ దృఢభక్తిమెయిన్. 99

చ. వినతులొనర్చి మోడ్చిసర శ్రీ విఁనిజనాస్త యుగంబులందఱో
మనసిజ వైరిసాంబపుర శ్రీ మర్దననీమది లోనెఱుంగకుం
డినఁధ మున్నెయైన నిట శ్రీ నీకడనే మెఱిగించువారమా
దినపతి సూతిత్వత్పదహ శ్రీ తిఁధరఁ ద్రెళ్లుటఁ జేసియియ్యెడన్. 100

చ. ఉరుగతి నుద్భవించుటయు శ్రీ నొండెవినాశము లేమిఁ జేతనో
త్కరము ధరిత్రినిండి వసు శ్రీ ధాసతికింగడు భారియయ్యెనీ
వరసిత దీయభారపరి శ్రీ హరివిఁగమ్ము కృతాఁతునిమ్ముసా
దరమున నాగవారియెడ శ్రీ దర్పకవైరి కృపామనస్కుఁడై. 101

క. చరణనిహతిఁబడిన శ్రీ వారిసూనుఁబడికించి, సరసిజోద్భవాది శ్రీ సురలకెల్ల
సంతసంబొనర్చి శ్రీ సమవర్తికిట్లని, పలికెనపుడుశూల శ్రీ పాణియెలమి. 102

చ. ఇంకిదియె మొదలుమత్పద, పంకజముల భక్తిఁగొల్పు శ్రీ వారియెడలనీ
బింకముసూపక మఱిని శ్రీ శృంకంబూ జించిబ్రదుకు శ్రీ చనుమికపురికిన్. 103

వ. అనిశలమౌసంగ యముండీశ్వరునకు నమస్కరించి నిజస్థానంబునకుం జని యథా
స్థితి నుండెనని గురుం డెఱింగింప విని మగుడ దిలీపుండు. 104

ఆ. మానినాథమాఘ శ మజ్జనమొనరింప, ముఖ్యములగుతీర్థ శ ములునుపుణ్య
భూములెల్ల నాకుఁ శ బొలుపార నెఱిగింపు, మిదియువినఁగ వేడ్క శ మదిజనించె. 105

వ. అనియడిగిన రాజునకు వశిష్టుం డిట్లనియె. 106

— } వశిష్టుండు రాజునకుఁ బుణ్యక్షేత్ర తీర్థంబులుండ { —
త్పరభావంబులుం దెల్పుట.

క. చిత్తంబిగు రొత్తఁగనో, యుత్తమరా జన్యవినుచు శ మక్తంబులభా
స్వతీర్థంబుల మహిమము, దాత్తమతి శుభములొదవు శ తలఁగునఘంబుల్.

తే. మాఘమాసము చనుదేర శ మనుజుఁడూరి, వెలినినెందెనిఁగ్రుంకనిరల్ లజలంబుఁ
గాంచి గంగోదకంబది శ గాఢలంచి, మాఘనియమముఁ గననిరల్ స్తాఘుఁడండ్రు.

వ. అయినం గొన్ని తీర్థంబులుఁ గల వీభూమి నవియుఁ బశ్చిమంబుననుండి కొన్ని
తూర్పుముఖంబుగనుఁ దూర్పుననుండి పశ్చిమముఖంబుగం గొన్నియునై ప్రవ
హించుచుండు నందు ప్రయాగ ముఖ్యక్షేత్ర తీర్థంబై యెన్నికఁగనె నింకను వివ
రింతు వినుము. 109

తే. మహితపుణ్యప్రదమ్ము శ శ మంతపంచ, కంబు సుర సేవ్యమందు మోదంబుతోడ
న్నానమొనరించి నట్టియా శ జనులభాగ్య, మసదృశంబగుఁ జవ్వెధశరాధినాథ.

క. వారక మోక్ష స్వర్గము, లారయసం తితియుఁగల్గు శ సఘములఁబాపున్
జేరినవారికి గంగా, ద్వారంబీ వరిగిక్రంకు శ వైశంబునున్. 111

చ. వినుమ! యి వంతినాగిబృధి శ వీస్థలిమెండు పురంబువొల్పు స
జ్జనసము దాయ సేవ్యమటఁ శ జచ్చినవారికి శంకరుండు చ
య్యననప వర్గమిచ్చును మ శ హస్తలమయ్యది మాఘమందునీ
సనఘ యశేగితన్నదుల శ యందొనరింపుము స్నానసత్క్రియల్. 112

క. క్షీతినాథ కలదుమాయా, వతియనసుర సేవ్యమగుచు శ పత్తనమొకడి
క్షీతిఁదాని యుత్తరమునం, దతిపావన మైమలప్ర శ హరిణియనఁగన్. 113

తే. పుణ్యనది యొండుగలదు త శ త్పాతజలము, లనుమునింగిన వారలశననఘులుంగఁ
జేయునట్లయిఁదానికి శ నాయభిఖ్య, యయ్యెమనుజుండు తన్నది శ యంగుఁగ్రుంకి.

వ. యథాశక్తి దానంబిడి యొకరాత్రి నుపవసించి మరునాడు తీర్థశ్రాద్ధంబును
మాఘస్నానంబుం గావించిన స్వర్గంబునం దమిత భోగంబుల నందఁగలండు
మఱియు. 115

చ. రవికుల రాజచంద్రమ స శ రస్వతిఁగ్రుంకి పితృ క్రియాదులన్
బ్రవిమల లీలసల్పిన స శ రస్వతివేర్చి శ సుషుమ్ననాడితోఁ
దవులుచు నమ్మహత్తు కుఁడు శ ధన్యతముండయి చెందుబ్రహ్మమం
దవిరళ కాంతిఁబ్రహ్మసుషి శ రైకవినిర్గత జీవుఁడైతుదిన్. 116

శా. గంగాసాగర సంగమంబునను మా శ ఘస్నానముం గోర్కులు

ప్పొంగంజేసి సదక్షిణస్థితిని ను శ వ్యుల్సీల గోధేనువు

త్తుంగఖ్యాతిని విప్రజాతికిడియం శ దుందాఃబితృ శ్రాద్ధముల్

సాంగోపాంగముఁ గాఁగజేయునరు తె శల్లఁ సత్యవాసుల్తుడిన్. 117

తే. అవనిసత్య వ్రతక్షేత్ర శ మనఃబ్రసిద్ధిఁ, గాంచి శ్రీవల్లభుని నిజా శ గారమైన

కాంచిఁజేసినసుకృతంబు శ నించుకేని, కోట్లకొలది నెసంగెడు శ నల్లుఁదనరి. 118

వ. దానికిఁ బుణ్యకోటియనం జగత్ప్రసిద్ధంబగు నామంబుఁగలిగె మఱియు సందుఁ

బూర్వంబునఁ గమలాసనుండు మఖంబుసేయుచుండ తద్విఘ్నంబునకై యొక్క

నది దక్షిణంబుననుండి వేగంబునం బ్రవహించె సంతనుండి యాస్రవంతికి వేగవతి

యను పేరయ్యె నట్టి వేగవతియందును సందుంగల మున్నూటఱువది తీర్థంబు

లందును మాఘంబున సుస్నాతుండై యథాశక్తి దానంబొసంగి యక్కాంచీ

నివాసుఁ గమలనాభు నర్చించిన నరుండు పాపవిముక్తుండై త్రిదివసుఖంబు లనుభ

వించు నిదియుంగాక. 119

ఆ. కలదు ధరత్రయంబ శ కమునాగ నొక్కసు, క్షేత్రమది జగత్ప్ర శ సిద్ధిగాంచి

మూడులోకములను శ ముఖ్యమైయపవర్గ, మిచ్చుభక్తిదన్నుఁ శ జొచ్చుప్రజకు

క. గోదావ రీజలంబుల, మోదముతో మాఘతిథుల శ మునిగినయెడలన్

శ్రీదయితుఁడు తలఁగించును, సాదరమున వారిసప్త శ జన్మాఘంబుల్. 121

క. అన్నది దక్షిణకూలము, నన్నతమై యధికపావ శ నస్థితిఁగనితాఁ

జెన్నలరు గౌతమాశ్రమ, మున్నదిమున్నందహల్య శ యుంగొలువంగన్. 122

ఆ. గౌతముండుతపము శ కడు వేడ్కసేయుచు, నుండనటకుహరిహ శ యుండువచ్చి

చూచిమోహవశత శ సుందరియాఁదత్స, తీమణినిరమింపఁ దెలిసిపూని. 123

క. తనువెల్ల యోనులుంగాఁ, ఘనవాహనుఁ గినిసితనదు శ కాంతామణిని

గనిపాపాణముఁగాగ్ర, క్కునశపియిం చెన్మునీంద్ర శ కోటులుమెచ్చన్. 124

వ. మఱియు సత్తపోవనంబునం దసురగురుండగు శుక్రుండు తొల్లి నొక్కనటద్రు

శాఖఁ జరణంబులఁ దగిల్చి యధశ్శిరుండై క్రింద పెనుధూమశిఖల మండు

నగ్నికుండంబు నిర్మించుకొని తద్ధూమాగ్ను లాహరంబుఁగా నిటలాక్షుఁగూర్చి

ఘోరతపం బొనరించి పురాతకు మెప్పించి తత్కృప మృతసంజీవని యను

విద్యంబడసె నట్టి మహాస్థలంబునందు. 125

ఆ. అవనిసురుఁడుస్నాత శ యైపితృతర్పణ, విధులనెల్లదీర్చి శ వెండిత్య్రంబ

కాఖ్యమంత్రముం బ్రియంబునఁ బరియింప, సతఁడువాయుభవభ శ యంబులెల్ల,

క. వెండియు కాలాత్త కమను, కొండయుఁగల దొకటిగాల శ కూటవిషంబా

ఖండేందు ధరుఁడుఁదినియ శ కొండననివ సించిచేసి శ కొనెజీర్ణంబున్. 127

ఉ. దానికి నుత్తరాశవసు శ ధాధిపయొప్పెడు పంపనాగజా

నొనది దానిదక్షిణ మ శ హతటినొక్క. పురంబుఁబొల్పెడున్

మానుగ నయ్యభిఖ్యను సమంచితవృత్తి నరుండుమాఘమం

దానగ రావసీధరము శ లందొకటన్ వసియించియుండియున్.

128

తే. మొనసితన్నది యందహార్తుఖమునందు, మునిగి శిఖిపూజనాతిధిర పూజనములు
నియమయుక్తి నొనర్పమునీంద్రులకున, గమ్యమగుహార సాయుజ్యగతిలభించు.

క. వెండియు నానదికవ్వల, నుండుబ్రభా సంబనంగ శ నొండొకక్షేత్రం

బండజ భూషణుడగకో, దండుండట నుద్భవించె శ దాలింగంబై.

130

వ. ఇందు నొక్క పురావృత్తంబుగలదు దాని వినిపింతు వినుము.

131

క. నరవర భగవంతుండగు, హరుడజుమ ధ్యమశిరంబు శ నతిక్రుధదునుమన్

బారితద్వత్య గిరీశుని, దరమిడివెను దాక వెఱచి శ దైన్యముతోడన్.

132

తే. హస్తయుగ్మము శిరమున శ నమరజేర్చి,

యిమ్మహా పాపమేనిక శ నెట్లుబాయు

దనుచు జింతించుచు భూమి శ నంతఁదిరుగు,

చుండెననుటయు విని దిలీ శ పుండువలికె.

133

వ. అనఘ చరిత్రధాతృ చతు శ రాననముల్బలె వేదశాస్త్రముల్

మనుకొని చెప్పవిందుమిట శ మున్ని పుడతఁడు పంచశీర్షుడై

మనసిజ వైరచేతఁ దును శ ముబడెనంటి వదెట్టులాతఁడే

యనువునఁ బానెడత్కలుష శ మంతయునాకెఱి గింపవేదయన్.

134

—(*) లింగోద్భవప్రకారము. (*)—

వ. అని యడిగిన వశిష్ఠుండు రాజునకనియె దొల్లి స్థావర జంగమాద్యఖిల ప్రాణి

నివహంబులకు నాధారంబైన భూమియు నభంబు నదీనదాద్రి ద్రుదిచ్ఛయంబులు

లేక నామరూప హీనంబైన యనశ్వరంబొండు గలిగియుండు నాడుదానియందు

మొదల నిచ్చాశక్తి యుదయించె.

135

ఆ. దాననుద్భవించె శ ధాత్రీశ మొదలహం, కారమదియెసృష్టి శ గతికిమూల

మందువిష్ణుడతని శ యందబ్జసంభవు, డభవుడుద్భవించి శ రైదుతలల.

136

వ. అట్లుబొడమి.

137

క. పంచ శిరస్కుడనేనొకఁ, డంచితగతి నుండనాకు శ నన్యుండొకఁడే

యంచిరువురు వాదించుచు, మించినకో పంబుతోడ శ మృడుడబ్జజుడున్.

138

క. దురమొన రింపఁగఁదొడఁగిన, సురవర్ష శతంబుసమసె శ సౌలయకయందా

హరుడజు మధ్యమశిరము, ర్వరఁగూలిచె వామహస్త శ వరనఖరమునన్.

139

తే. అట్లు నిజవామకరక ని శ స్థాంగులీన, ఖరవిదళితాబ్జ సంభవ శ శిరుడుశర్వుఁ

డైతదీయాఘ పరిహర శ ణార్థనూక, పాలముంగొని యదిభైక్షు శ పాత్రఁగాఁగ.

వ. భిక్షుటనంబు సేయుచుండె నట విరించియు జతురాననుండయ్యె నట్లు పురారి

బహుకాలంబు తిరుగుచు సృష్టి పీడపఁ గొంతకాలంబు సను దొకానొక సమ

యంబున.

141

- క. దారుక వనమున కేగి వి, హారం బొనరింపుచుండ శ నామృదురుచిరా
కారంబుఁగాంచి యవ్వన, ధారిణివిహరించుముని వ శ తంసులపత్నుల్. 142
- ఉ. సారసలోచనల్ కుసుమ శ సాయకు మోహన బాణముల్ వయ
శ్రీరుచిరాంగ లమ్మరుని శ చేతిశరంబులఁ జిక్కి భ్రాంతలై
హారమణి విభూషణము శ లంబరముల్ క చబంధముల్ వడిన్
వారకవీ డ్వడంగఁబుర శ వైరిదెసంబడి పాటిరొక్కఁటన్. 143
- ఉ. అవ్వినాత్ పత్నులుపు శ రాంతకు వెందవులంగఁ జూచితా
రవ్వనమాను లయ్యభవు శ నందతికోపముఁబూని వేగిరం
బివ్వ సుథాస్థలిం బడియే శ డిమ్మెయినీతని దండముష్కముల్
ద్రెవ్వయటంచుఁ దిట్టిరవ శ ధీరణబుద్ధి ధరావరోత్తమా. 144
- తే. అట్లు శాపించుట గునగ్యుమాధనండు, మేఘముష్కములుందెగి శ మేదినికిద
శాంగుశంబులు మిగిలిరి శ సాతలాంత, మతిదృఢంబుఁగఁబాదెను శ స్థితిఁదనర్చి.
- క. లీల సర్వజగంబుల, నోలెన్ సృజి యించునాతఁ శ డురుకోపాగ్నిం
గూలిదినవాఁడు పురముల, నాలాగు శపింపఁబొందఁ శ డయ్యెంగినుకన్. 146
- వ. మఱియు వారియెడఁ గరుణించి తచ్చాపంబుగీకరించి తల్లింగంబునందె తానైక్యం
బగుడు మహాత్కట తేజంబున నదియు నఖిలలోకంబుల వ్యాపించె నతేజం
బునకుఁ బ్రాణిసమూహం బంధంబయ్యె నప్పుడు 147
- క. కలఁగిచతుర్దశ భువనం, బులనుండెడు మునులుయోగి శ ముఖ్యులుసురలున్
జలజాసనుపాలికిఁజన, జలజాక్షుం గూడియతఁడు శ సర్వులురాగన్. 148
- క. లింగాకారుం డగుహరు, గంగాధరుఁ జేరినుతులు కడు సేయుచుసా
ప్టాంగ నమస్కృతులిడనపు, డంగజ వైరికినిఁబలికె శ నాహరియెలమిన్. 149
- క. లోక ప్రమోద కరసుగు, కాకర విబుధేశ సుమహి శ తైశ్వర్యశివా
మాకుం బ్రీతిఁగనీదు, గ్లోకంబగు తేజమణచి శ లోకింపఁగదే. 150
- క. తావకమగు నీతేజం, బీవిశ్వం బందునిండి శ యెసఁగె నశించుం
గావుననీ వివుడించుక, భాపించి యనుగ్రహింపఁ శ భరమశుభంబౌ. 151
- క. అనివేడుటయు మహాముద, మునఁదన తేజంబునణచి శ పుల్లాంభోజా
క్షునినలిన జామరాదులఁ, గనిహరుఁ డిట్లనియెనధిక శ కౌతుక మొనరన్. 152
- తే. అమరముని నీరజాతోద్భ శ వాంబుజాక్షు, లారయింకిది మొదలుఁజెర లంగునిట్టి
రూపమునమత్స్వరూపమ్మ శ రూఢిఁబూరు, మార్గసంసిద్ధిక్తే సేయుఁడర్చనములు.
- వ. అని మఱియు నందఱికి వేర్వేర నిట్లనియె. 154
- క. వనజాసన యిదిమొదలీ, వనుపమ వేదప్రసిద్ధ శ మైనవిధానం
బుననీవిధ మగుననుఁ బూ, జనమొనరువు శుభముఁగలుగఁత్రాసురతతికిన్. 155
- ఉ. ఓజలజాతనాభవిను శ మొప్పుఁగ నీపనులెల్లఁ జేకుఱున్
రాజకులాభి వృద్ధియగుఁ శ బ్రజ్జలనా భృగువామదేవులన్

- రాజితకీర్తి నాశుకుది శ నాధిపవంశగురున్ మృకండుజన్
నైజమనీష శిష్యులనొ శ నర్చియిటుండెడు నన్నుఁగొల్వమీ. 156
౪. అని యగస్త్య గౌతమదధీచి భృగ్వఘోర వామదేవ దక్షాత్రి కశ్యపులం జూచి
మీరలవ నీసురవర్గంబునకు మేలుఁగలుగునట్లుఁ గమలజునకు శిష్యులరై వర్తించి
యివ్వధినున్న నన్నర్చింపుఁ డఖిలశుభంబు లొదవునని యెఱింగించి యందఱకు
వేర్వేర వరంబులొసంగి యీశ్వరుండు మరల లింగంబునం దైక్యం బయ్యెనంత.
౫. త్రిపురవిదారి తెల్పినగ శ తిన్ గమలాక్ష సరోరుహసనుల్
విపులతరంపు భక్తిఁబృథి శ వీధర చాపును పాశ్రయించియ
త్తపసులు శిష్యులైకొలువ శ దానతపో వ్రతయజ్ఞ సత్క్రియల్
నిపుణతఁసల్పి బ్రోచిరవ శ నీశ్వరభూ విబుధావనీపులన్. 158
౬. అనిలింగావతార కథనం బెఱింగించి వెండియు వశిష్టుండు పుణ్యక్షేత్ర తీర్థాదుల
నెఱింగించువాడై యిట్లనియె. 159
౭. అవనీశ తిలకవినుమో, ఘవతీతీరమునఁ గలదు శ ఘనపుణ్యక్షే
త్రవరము నారాయణమన, వివరింతును దానివిధము శ వినుమన మలరన్. 160
౮. అటమున్నబ్బ భవుండు సృష్టిపనికై శ యాలోచనల్ సేయ ను
త్కటషాడ్గుణ్య విభూతిశాలి ప్రణవా శ కారుండు నారాయణుం
డటుఁజూపట్టి యుతద్రభమంబు వికలం శ బైపోఁగృపాయుక్తిన్
క్కటదానష్ట పదేశమిచ్చెఁ బ్రణవా శ ఖ్యంబైన సన్తంత్రమున్. 161
- తే. అదిపరబ్రహ్మమమృత మ శ య్యదియసృష్టి, కారణంబబ్బభవునకుఁ శ గలుగఁజేసి
కడకలోకంబులంజేయఁ శ గర్తయయ్యె, ననివశిష్టుండు క్రమ్మఱ శ ననియెఁబతికి.
౧. ఆయోఘవతి జలంబులఁ, బాయకన్నానం బొనర్చి శ బహుళాదృతితో
నాయోంకారు సమార్చన, మేయతఁ డొనరించి పిదప శ నెంతయుభక్తిన్. 163
౨. తత్తీర్థశ్రాద్ధంబులఁ బితృదేవతలం దృష్టిఁబొందించు నతండు విష్ణులోకంబునం దధి
కసుఖంబు లనుభవించు మఱియు. 164
౩. గోకర్ణం బనమోక్ష, శ్రీకరమై పుటమినొక్క శ క్షేత్రంబమరున్
గైకొని మాఘస్నానం, బాకమనీ యోదకముల శ నాడికడంకన్. 165
౪. ఆకడనెలకొని యుండిన, గోకర్ణేశ్వరునిభక్తిఁ గొలిచిన నరుల
స్తోక ప్రీతిం గాంతుడి, వాకరకుల పుణ్యలోక శ మంచితయుక్తిన్. 166
౫. మఱియు నిదియుంగాక తన్మహత్వం బధికం బగుటఁజేసి. 167
౬. గోకర్ణము గోకర్ణము, గోకర్ణంబంచుభక్తిఁ శ గొనితలఁచుచుఁదా
నేకడమజ్జన మాడినఁ, గైకొనునరుఁ డధికపుణ్య శ గతినిక్కముఁగన్. 168
౭. పురుషోత్తమంబునాని, ధర్మగల దొక పుణ్యభూమి శ దానఁగోదా
వరినుదయస్నానంబున, నరుండిడఁదానము వికుంత శ నగరముజేరున్. 169

- క. భృగుకచ్ఛమునాథాత్రిం, దగుసుక్షేత్రంబుగలదు శ దానములందొ
ప్పగన్నానమాడిచేసిన, ఖగవాహనులొకమేగఁ శ గలఁడతండఁ. 170
- క. గురుభృగుతుందఁ పుగ్రుంకుఁ, ధరఁబుష్కర ముననొనర్చు శ దానముపేర్కె
నరుఁజేర్చు నాకముంభా, స్కరవంశ పయోధి చంద్ర శ సద్గుణసాంద్రా. 171

—(*) సూతుండు శౌనకాదులకు తీర్థక్షేత్రంబుల నెఱింగించుట. (*)—

- వ. అనివశిష్టుండుది లీపునకుం జెప్పెనని చెప్పిసూతుండు శౌనకాదులకు వెండియుం
దానిట్లనియె. 172
- చ. వరమునలార రావణుని శ బాధలకెంతయు నోర్వలేమిని
జ్వరతతులెల్లఁ బ్రార్థనలు శ సల్పఁగనాజికి రామలక్ష్మణుల్
భరతుఁడు శత్రుసూదనుఁడు శ పాయకనల్వరు సూనులైతన
చ్చిరవికులంబు పావనత శ జెందఁగభూజచులుల్ల సిల్లఁగఁ. 173
- చ. దురమున దుష్టరాక్షసులఁ శ ద్రుశ్లడఁగించి ధరాధిపత్యముఁ
బరవసమారఁ దాల్చియిల శ పైచతురాశ్రమ వర్ణపద్ధతుల్
దిరముఁగ నిల్పిభూపవిత శ తిఁసుగుణంబుల ప్రోగుఁజేసియు
ర్వరఁబదునొండు వెలుసన శ వత్సరముల్ హరియేలె నేపురిఁ. 174
- క. ఎప్పురిసర్వప్రాణులఁ, దెప్పునసరయువున ముంచి శ దివిఁజేర్చిముదం
బుప్పతిల మొదలివాసం, బప్పద్మాక్షుండుసేరె శ నమరులుమెచ్చఁ. 175
- వ. అట్టియయోధ్యానగరంబు నందుండి సరయాజలంబుల సున్నాతుండై పితృతర్ప
ణంబులిడినఁదత్పితృవులు వర్షసహస్రంబు శ్రాద్ధంబిడినం తత్ప్రప్తిజెందుదురు వెండి
యునప్పత్తనంబున వసించియన్నదీ స్నానంబున మాసోపవాసవ్రతంబు సలిపిన
మహాత్ములు మరుజన్మంబు నందీభూలోకంబున మహదైశ్వర్యో పేతులైసుపుత్రా
వాప్తినధిక సుఖంబు లనుభవించి తుది సనర్థమణి ఖచితదివ్య విమానంబులం
గూరుచుండి స్వర్గసుఖంబు లనుభవింపఁ బోఁగలవారు మఱియు. 176
- క. పృథివీస్థలమునఁ దనరుఁ, మధువన మటఁదనువువీడు మనుజులనఘులై
మధురిపు నాకృతిఁ దాల్చిత, దధివాసమునందఁ గలరు దంచితలీలఁ. 177
- ఉ. దానికిను తరముహరి శ దశ్వజపొల్చు వినీలకాంతిముఁ
జానుఁగకృష్ణమూర్తికిన శ నారతముం బరితోషమిచ్చిన
మ్మానముఁగాంచె నత్తటిని శ మర్త్యులు మజ్జన మాడిరేనియ
ద్దానవజిత్స్వరూపమునుఁ శ దాల్తురు తన్తహిమంబు పెంపునఁ. 178
- సీ. మునివర్యులారయే శ పురవరమునకు నల్లిశలందు ద్వారముల్ దేజరిల్లి
ద్వారకయనుపేరఁ శ దనరారె నేపుర, మున నుండిశ్రీకృష్ణుఁ శ డనఘులైన
కుంతీసుతులఁ బ్రోచి శ ఘోరాహవక్షోణివారిచే దుష్టభూ వరులనెల్ల
సంహరింపించివి శ శ్వంభరాభారంబు వారించితానుఁగై శ వల్యపదము

నందేమున్నట్టి పత్తన శ మందునుండి పుణ్యతీర్థావగాహియై శ మొగినిదేవ
ఋషిపితృలకును మనుజుడిం శ పెనయఁదర్పణంబులిడివిప్రవరులక శ న్నంబువెట్టి.

వ. దానంబిడి యిహపరంబుల నమిత సుఖభోగంబులందు మఱియు. 180

ఉ. ఎయ్యది కిల్బిషాపహర శ మెయ్యది యక్ష సురాది సేవితం
బెయ్యది తన్నుఁజూడఁమి శ. కెంతయునిచ్చె బ్రహ్మోద మాత్మకే
నెయ్యెడలం బురాణముల శ నెక్కొని చెప్పఁగ మీరువించుబల్
నెయ్యముతోడ సత్రము ము శ నీంద్రులు సేయఁగ నయ్యశ్రేష్ఠమున్. 181

182

వ. అట్టిదియగు.

క. ఈనైమి శాఖ్యవన సు, స్థానామల తోయములఁ గృ శ తన్నానుండై
దానమిడు నతఁడు సంస్కృతి, లోనిర్వృతిఁ గాంచితుడివి శ లోకించువారిన్. 183

క. ఏయెడ భీష్మద్రోణము, హామో ధాదులనుఁగూడి శ యప్పండుసుతుల్
పాయకరణ ముంబొనరిచి, రోయదియే యమరెడుంగు శ రుక్షేత్రంబై. 184

ఉ. ఓవరసకానులారవినుఁ శ డొప్పఁగ నందువసింప నెప్పెడున్
బావనుఁడొస మీరణుఁడు శ భవ్యతమంబులు మూడుకోట్లపై
నేవదిలక్ష లున్నవియ శ హీనసుతీర్థము లంచుఁజెప్పెనొ
ప్పైవసుధామ రాలయవి శ హాసతీర్థములందె యుండెనున్. 185

క. అమరుధరిత్రి విరూపా, క్షమనంగాఁ దుంగభద్ర శ ఘనతీరమునన్
గ్రమమున నందుంగారి, రమణీయుతుఁ డైతదాఖ్య శ రాజులుహరుఁడున్. 186

క. ఓలిన్ బూజించిరిమును, వాలియు సుగ్రీవుఁడనిల శ వరసూతిమునుల్
నాలాయ మాశ్రితావన, శీలున్ విధ్వస్తకాలు శ సితరుగ్జాలున్. 187

క. ఉర్విం బూర్వామరులున్, గీర్వాణులు మున్నుఁబోర శ గీర్వాణులకున్
శర్వుఁడు బాసటయైదు, గర్వుల రాక్షసులఁద్రుంచి శ కరుణదలిర్పన్. 188

క. అసురాప హృతము నమృతం, బసమాక్షుం డిచ్చిసురల శ నమరావతికిన్
వెసఁబంచి తానపర్ణా, బిసరుహనయ నాయుతముఁగఁ శ బ్రియమొప్పారన్. 189

వ. తుంగభద్రా నదీతీర ఋష్య మాకాద్రియందుఁ గ్రీడింపనిలిచె నది కారణంబా
స్రవంతి కడుధన్యంబయ్యె నాజలంబులఁ గృతావగాహులై తీరగతులగు హరిహ
రులం బూజించి దాన జపహోమాదులు సలిపిన నరులకతుల తపఃఫలంబు
లభించు వెండియు నయ్యేటియందు మాఘస్నానంబుఁ గావించు వారిరువది యొం
డు తమతరంబుల వారిఁబునీతులఁ జేసి తామర్యమలోక నివాసులగుదురు మఱి
యు వినుండు. 190

—(*) సూతుండు శౌనకాదులకు శ్రీరంగక్షేత్ర విధం బెఱింగించుట. (*)—

ఆ. సహ్యాధారిణీధ్ర శ సంజాతయైమొగి, దుంగభద్రకదియుఁ శ దుల్యయగుచు,
ఘనతఁగాంచెనదులఁ శ గావేరియననొక్క, తటినిదానినడుమఁ శ దపసులారా.

- శా. శ్రీరంజిల్ల విభీషణాసుర మహీ శ్రీక్షాళి వైకుంఠ స.
 త్పూరావాసము నుండితే నతికృపా శ్ర భూయిష్ఠుడై భక్తమం
 దారుండౌ హరి యేగుదెంచి యది పు శ్రణ్యస్థానమై యుంటడు
 ర్పారోదం చితసత్ప్రభన్నిలిచె శ్రీ శ్ర రంగేశ విఖ్యాతితోన్. 192
- వ. అనిన నిది సవిస్తరంబుగా నెఱింగింపుమనుడు సూతుండు శౌనకాదులకట్లనియె.
 చ. నరవరుఁ డాజినందనుఁడ శ్ర నంతబలుండగు రామమూర్తి సం
 గరమనఁ బక్తికంధరుని శ్ర త్కృతలిఁ గూలిచి యంతలంకకున్
 వరునఁగ నవ్వీభీషణు ధృ శ్ర వస్తితి నిల్పికృత స్వకార్యుడై
 హరియగుటన్ స్వకీయనిల శ్ర యంబునుఁజెందె వికుంఠ ధామమున్. 194
- వ. అప్పుడు. 195
- చ. అనుదిన మయ్యనంతుచర శ్రణాంబురుహద్వయిఁ బూజసేయనె
 మ్మనమునఁ గోరిమింట మధు శ్ర మర్దనువీటికి నేగియమ్ము కుం
 దునిఁగన నవ్వీభీషణు వి శ్ర ధుండు ముదంబునఁ గారవించి యో
 దనుజవ రేణ్యలంకకు స శ్ర దాధిపతిత్వము నీకునిచ్చియున్. 196
- క. చనుదెంచితి ధర్మంబున, దనుజులఁబా లింపుమనుచుఁ శ్ర దగనీవిపుడెం
 దునకరు దెంచితివీయెడ, కనిన విభీషణుఁడుకైట శ్ర బాంతకునకనెన్. 197
- ఆ. దేవదేవనీదు శ్ర దివ్యాంఘ్రిపద్మ యు, గ్గంబు భక్తిఁబూజ శ్ర నంబుసేయ
 కశనముంభుజింప శ్ర నంచితవ్రతమిది, పూనినాడనాదు, పూన్కిసేయు. 198
- చ. అనుడ సురాంతకుండుదను శ్ర జాధిపుఁగన్గొని మింటిత్రోన న
 న్ననుదినముం భజింపఁగ ర శ్ర యంబునవేకువ వచ్చిపొమ్మనీ
 దనుజ పతిత్వమెంతయుఁ గృ శ్ర తార్థతనందఁగ నాపుడమ్ము కుం
 దునకు విభీషణుండను మృ శ్ర దూక్తులఁగేల్తుకు శించినమ్ముడై. 199
- ఉ. పాలితభక్త సంచయ కృ శ్ర పాకర భూప్రజ నేలువానికే
 వేళవిరామ మేర్పడు వి శ్ర వేకులఁగూర్చి నిజాసనస్థితుం
 డై లలితాకికంబులను శ్ర వారనెఱుంగుచు సత్పథంబునన్
 బాలన సేయుటేయగు నృ శ్ర పాలకుఁ డిట్లొనరింప కుండినన్. 200
- ఉ. రారవ బాధలంబడు ని శ్ర రంతర మిందొక సందియఁబులే
 దారయనా కవస్యము ధ శ్ర రాధిపతి త్వమటన్న షడ్వహం
 బీ రరుదెంచి పూజనము శ్ర లెంతయుఁ గొండటుఁగాని చోభవ
 చ్చీరుచి రాంఘ్రిలీయెడ వ శ్ర సించియె కొల్పెద నొల్ల రాజ్యమున్. 201
- క. అనిన విభీషణునకు న, వ్వనజాతుం డిట్టులనియె శ్ర వచ్చెదనట్లై
 ననునిన్నుఁ గూడిభక్తుల, కనయము వశుడైనవాడ శ్ర నైనకతమునన్. 202
- తే. అనిన సంప్రీతి నయ్యసు శ్ర రాధిపుండు, ఘనతరద్వార గోపుర శ్ర కక్ష్యకక్ష
 కలితముఁగ స్వర్ణమ సుపేటి శ్ర కయురచించి, దానినంచిత భక్తిమై శ్ర పూనికేల.

మ. నదనద్యం బుధిధారి ణీధ్రవననా శ నాజంతు సంఘాశ్రయా
స్పదమైయున్న జగంబుకుక్షిఁ గమనా శ ప్పం దాల్చియున్నట్టి ని
న్నిదేనేనిప్పు వహింతు నేతలఁపనీ శ వేగాక యన్నింటికీ
సదయాకార నిజాంఘ్రి సేనకసుర శ త్తాజార మావల్లభా.

204

ప. అనిపలికి వెండియు.

205

శా. ఓభక్తావన యోక్తపా నిలయయో శ హోదీన మందారయో
శ్రీభర్తా దురితామ యాద్రిభిషజా శ శ్రీకంఠ సంసేవితా
యీభర్తాంచిత పేటికాంతరగతుం శ డీవిష్ణు గమింతయున్
నీభారం బనితాల్తు మస్తమున పూ శ నిక్కిం బోవఁగా మత్పూరిన్.

206

ప. అని వేడిన భక్తవత్సలుండగు నారాయణుండు విభీషణా భీష్మంబుఁదీర్పఁ బ్రణవా
కారంబగు మంజూషం బ్రియాయుక్తుండై యధివసించుటయు నతండ్లదాని శిరం
బునం దిడుకొని గగనంబున కుద్గమించి లంకామార్గంబువట్టి పోవుచుఁ గావేరి
నాలోకించి యది మధ్యాహ్న సమయంబైయుంట నిజాహ్నికంబుఁ దీర్చుకొని
పోవువాఁడై తత్తీరంబునందొక్క రమ్యస్థలంబునఁ బేటికనునిచి కృతనిత్య
కృత్యుండై మగుడనద్దానినెత్త నదిలేవకున్న దనుజాధిపుండు వెఱగంది రాజ్య
తంత్ర త్వరితమానసుండు విఘ్నతోద్యముండునునై చింతింపుచు నాహరింగూర్చి
యప్పుడు.

207

శుక్తకోకిల. దేవదేవ నమస్కరింతు సు శ ధీజనావన భక్తసం
భావనాకరుణామయాత్మక శ భవ్యరూప జనార్దనా
కావుమే నొనరించు పూజలఁ శ గైకొనన్ హితమేనియిం
దీవుఁజల్కన యైవిలంబ మొ శ కింతలేదు చనన్వలెన్.

208

. అనివేడుకొను విభీషణు, వనజాయత నేత్రుడధిక శ వాత్సల్యమునన్
గనియిట్లు పలికెవినుమో, దనుజాధిప యేలపడెదు శ తహతహయిట్లున్.

209

గా. ఈసుక్షేత్రము వీడఁజాలనిది నా శ యిష్టైన వైకుంఠ స
ద్వాసంబుం బురుడించుచున్నది నితాం శ త ప్రీతినిండుడి వి
శ్వాసంబేర్పడఁ గాంతుభక్తుల నజ శ స్రంబీ స్రవంతీవరం
జౌసత్యం బమరాపగా సమముసౌ శ భ్యానంద సంధాయయై.

210

. హితమతిఁ దెల్పెదన్ వినుమ శ హీన బలాధ్య కృతాదిగా యగ
త్రితయమునై జరూపమున శ దృశ్యుడవై కలివేళలన్ సదా
గతివిధినీన దృశ్యతన శ కల్పషసే ముషివచ్చి సేయున
న్నతుతిత భక్తినిండు వివి శ ధార్చనముల్ నిజగేహ వర్తివై.

211

. సారిదినేటేటవై శాఖ శ శుద్ధపూర్ణి, మాఘముననొక్కపరినిఁబ్రి శ యంబుతోడ
నదియుసంవత్సరాంతమీ శ వనుదినంబు, భక్తిఁబూజించినంతటి శ ఫలమొసంగు.

క. అనివన జాయత నేత్రుడు, తనకెఱిగించుటయుఁ బ్రముది శ తాత్తుండైయ
ద్దనుజాధిపుండు లంకకుఁ, జనిపాలన సేయుచుండె శ సద్ధర్మునన్. 212

చ. అది మొదలుంగవేరజ సు శ రావగసన్నిభ యయ్యెత్తేత్రమ
య్యదియును గాసికాసమము శ నయ్యెను సంయములారమీరు స
మ్మదమున నెందునేని యుని శ మజ్జన మానదిఁగాఁ దలంచియే
యుదకమునందు నైననను శ వొందఁగఁజేయుఁడు మాఘవేశలన్. 214

వ. సర్వశ్రేయంబు లొదవునని కావేరీ మాహాత్మ్యంబును శ్రీరంగక్షేత్ర ప్రకారం
బునుదెలిపి సూతుండు శౌనకాదుల కనువేనియందు మునింగిన నుత్తమగతి లభిం
చునట్టి మానసతీర్థంబుల వశిష్ఠుండు దిలీపునకుంజెప్పె నట్లు మీకెఱిగింతు వినుం
డనిపలికె నట్లు వశిష్ఠుండు రాజు నవలోకించి. 215

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు మానసతీర్థంబు లెఱిగించుట. (*)—

తే. శృపతి! సత్యము నిందియ శ నిగ్రహంబు, సర్వభూతదయార్జవ శ తౌంతిశౌచ
దాంతినొదతప స్తప్తి శ దానహృచ్చు, చిత్వములునునిజాచార్య శ సేవనములు.

తే. బ్రహ్మచర్యము వైరాగ్య శ పథముసమత, తనరనక్రోధ మాత్మని శ దర్శనంబు
సుజనసాంగత్యమునునివి శ సూనెయుత్త, మోత్తమంబులుతీర్థము శ లుర్వియందు.

వ. వీనిలక్షణంబుల వేర్వేర విశదంబుఁగా నెఱిగింతు వినుము. 218

చ. సరసము సన్తుదంకరము శ సజ్జనవర్ణ్యము విన్నవారికిన్
గరముఁ బ్రియంబుఁ దానయి మ శ నంబున కెమ్మది సమ్మతంబొ యి
ద్ధరనది సత్యమంచువ సు శ ధావర పల్కెద రార్యులద్దియిం
తరసివినంగ నేగలుగు శ నంచితతీర్థ ఫలంబువారికిన్. 219

ఉ. కావున సత్యమేనుడువఁ శ గాఁదగు నయ్యదియుం బ్రియంబునై
భూవరయుండఁగా నగును శ మున్ బ్రియమంచు నసత్యమాడఁగా
బోవనఘంబు వచ్చుకర శమున్ వివిధంబులఁ దానసత్యమెం
దేవిధినైన మానియెన శ యింపఁగఁ జెల్లును సత్యమిద్ధరన్. 220

ఉ. చందన నైత్య మయ్యనలు శ చండిమమున్ సమభంగిఁ జూడనొ
నెందును తౌంతి యీసుగుణ శ మేనికిఁగల్గు నతండు పూజ్యుడ
ట్లుందను నొక్కదుర్త్తి క శ డుంగడుఁ దిట్టినకట్టి కొట్టినన్
డెందమునంగ నండుక్రుధ శ డిందొనరించుటఁ జేసిభూవరా. 221

ఫ. మఱియు నట్టితౌంతి సత్యవ్రతుండును సంపన్నుఁడు మహామహుండై జగద్గురుం
డగు వెండియు. 222

క. విషయప్రవృత్తి బలములు, విషయంబులు వానివైనవృత్తులవెంటన్
ధిషణంబోనీకే పూ, రుషవర్యుఁడుఁ గట్టుఁదాని శ రూఢిచెలంగన్. 223

శే అగియు గుగియు నిగనా శ మనిబుదాలి

యనెడు నాకాశముం బొందు శ నాత్ర యదియ

యచల మండ్రాత్త విదులుప్రి శ యంబుతోడ.

224

వ. అవ్విధి నెంతవరకు విషయంబులం జొరనీకుండు నంతకదియ యఖండ సుఖంబు
దాన నఖల తీర్థాచరణ ఫలంబులభించు. 225

తే. అనఘ భూమిస్థలింగలు శ నఖలజంతు

సంతతులయందు సమత వా శ త్వల్యమునిచి

వెలయునాతఁడు పుణ్యుడై శ యిలఁదనర్చు

నదియదయ యండ్లు నీతికో శ విదులుభువిని.

226

వ. ఆట్టి దయామయుండు.

227

సీ. దుఃఖార్తుఁగనుఁగొన్న శ దుఃఖాత్తుకుండగు, సంతోషిఁగాంచిన శ సంతసించు

క్షుధితునవలోకింప శ క్షుధితుచొప్పవహించు, సంపూర్ణుఁగాంచిన శ జరగునట్లు

తాడితులోకింప శ దాడితుభంగినో, నిశ్చలుఁగనినత శ న్నియతినుండు

దీనునిఁదిలకింప శ దీనతవాటించు, సౌభాగ్యుఁగనమాన శ సమునఁజెలఁగు

మఱియుఁదనచూడ్కివడినస శ మస్తజంతు, మండలికినై నప్రాప్తకర్తానుభవము

తనకుఁగలిగినయట్లుఁజి శ త్తమునవగచు, కారణంబునఁజేసియో శ ధారిణీశా. 228

క. అతనికిఁ జేకుఱునంచిత, గతిసర్వ నదీజలావ శ గాహనఫలమీ

క్షీతిలోపల ననుకంపా, మతిగాకుం డిననుఁగలదె శ మఱియు ఫలంబుక. 229

తే. కడఁగిగంగాది నదులకు శ వెడలికోటి, వత్సరంబులు మునిఁగిన శ వాఁడెయైన

లేదుదయ లేమి పుణ్యము శ లేశ మేని, యతిదయా మతితత్ఫల శ మనుభవించు.

చ. మనమున నెంచి నట్లెదుర శ మాటవచించుట పల్కినట్టులక

బనిఁగొనుటా ర్జవంబనుచు శ బల్కుదు రాద్యులు దానిపూనికిచే

నెనయుననేక తీర్థముల శ నెంతయుఁగ్రుంకిన సత్ఫలంబువి

న్ననువలరార నోమనుజ శ నాధనిజంబగు నింత భూస్థలిక.

231

తే. తన్నుఁ దామోగ్యుఁ డనుకొని శ తనరసభల

యోగ్యులగు వారితోడ ము శ న్నుత్కటముఁగఁ

జెప్పుకొను టాత్ర చోరత శ యప్పలువయు

నెట్టిపాపమునకునైన శ బట్టువడును.

232

వ. వెండియు మిత్రద్రోహి స్థితాననంబు నందిన్నని పలుకులు వలుకుచు నత్యధిక

స్నేహంబు నెరపుచుండి వంచనామతి ద్రోహం బొనరించి పుత్రపౌత్ర గృహక్షే

త్ర ధనధాన్యాది సమృద్ధి దనరియున చిరకాలంబున సర్వశూన్యండ్లై పదంపడి

వంశక్షయంబుఁగా నరకంబునం గూలుని తైఱంగులకు దూరగులై యుండ

233

నగుమఱియు.

క. భిక్షుకులకు భిక్షంబును, భక్షింపఁ గనతిథులకును శ భక్తముప్రియుడై

యిక్షితి నెవడిడు నతఁడున, హాక్షే మమునందుతీర్థ శ యాత్రాఫలియై.

234

- మ. తిలధే న్నోదనహేమ భూవృషహయా శ దిశ్రీ మహాదానముల్
వలనొప్పంద నకున్న యంతనిడివి శ ప్రవ్రాతముంబ్రీతిని
ములనందించు నతంకహింసకుఁడు స శ మ్మోదంబునుం బ్రాణులం
దలఘుప్రీతిఁ గలాఁడువీరలురు పు శ ణ్యాత్తుల్ మహీవల్లభా. 235
- ఆ. సర్వజనులకవని శ సంహారకారణ, దైవతిమువిరోధి శ తలఁపనఖిల
పిధులభీతిదంబు శ పృథివీశమానస, మదివశంబుసేయ శ నగునుదాంతి. 236
- క. మనమున్విష యాదికములఁ బనిఁగొనితిరు గంగనీక, వైరాగ్యమునన్
బెనుపొందించిన నదియే, జనవర కా రణముమోక్ష శ సత్పద్ధతికిన్. 237
- క. అటుఁగాక విషయసంహతి, నటియిం చెడు నేనినదియ శ నారతమత్యు
త్కటబంధ కారణంబై, యటువంతలఁ బెట్టునిచ్చు శ నధికభవంబుల్. 238
- వ. ఇంతయునెఱింగి విఘ్నండు విజనప్రదేశంబగు నరణ్యంబున మోక్షకారణ
విధంబు మనంబుఁగావించి తపంబుసేయుచు యోగీశ్వరుండగు నట్టి సత్పురు
షుండు దర్శన స్పర్శనాచల నితరులకుఁ దీర్థఫలంబునిచ్చు నతండు సంతృప్తుండు
సమదర్శనుండగుట జగంబు తదధీనంబై యుండు మఱియు నట్టి మహాత్ముండు. 239
- ఆ. ఒనరనొకటఁజూచు శ నొగిరుచ్యమగుచియు, నేలఁదల్పముందు శ కౌలముంది
గంబరంబుశౌర శ వంబశౌరవమ భీ, ప్తార్థసిద్ధిదాని శ కై న చెడుపు. 240
- వ. మరణంబుఁ బుత్రాదులకైన దుఃఖాదులు మున్నగువాని నతం డిట్టివాఁడై నిరం
తర సంతోషియైయుండు నతని కఖిలఫలంబులుఁ దనంతన పొందు నింకఁ దృప్తి
యను తీర్థంబు నెఱింగింతు వినుము. 241
- ఆ. అరయ సర్వజనుల శ కగుధాన్యపశువసు, క్షేత్రగృహసుపుత్ర శ పాత్రబంధు
వితతిఁగలిగియుంట శ వినుమశాశ్వతమిది, శాశ్వతంపుఁదృష్టి శ జనుగొనంగ. 242
- క. కలదన సర్వముఁగలిగియు, కలలోధన మట్లులేమిఁ శ గాంచెడునని యి
ములఁదెలియుఁ జ్ఞానమిదిని, శ్చలతంగా వించియుంట శ శాశ్వతమిదియున్. 243
- క. ఈతృప్తి నందినాతని, చేతంబునఁ దోచునజశ శ చీధవవిభవ
ఖ్యాత సుఖంబులుకొంచము, లైతనరని యటువిరాగి శ యై మొదలుంటన్. 244
- వ. అని యెఱింగించి మఱియు పావనంబగు బ్రహ్మచర్యంబను తీర్థంబు నెఱింగింతు
వినుమని యిట్లనియె. 245
- తే. శ్రవణకీర్తనకేళి వీ శ క్షణరహస్య, భాషణంబులు మఱియును శ పార్థివేంద్ర
సరవిసంకల్ప మధ్యవ శ సాయముంగ్రి, యావినిర్వృతి మైధు నాశ్వాంగములగు. 246
- వ. వీని విశదీకరింతు వినుము. 247

—(*) మిథున క్రియాష్టాంగ వివరణము. (*)—

- చ. సురుచిర భూషణాంబర ప్ర శ సూనవితానము లొప్పఁదాల్చుటం
బురుహ దళాయతాత్ములు ను శ పూరుషలొక్కడఁ గూడియుంట శం

బరపరి పంథి కేళికి ధ్రు ర వంబుఁగనౌ నొక యంగమంగనల్

పురుషులు చేవరాటికలఁ ర బూనిముదంబులు మీరుచుండఁగన్.

248

క. పందెములు వైచిజూదము, లందముఁగా నాఁడుటదియు ర నొకేళియన్

గంధర్వా యోధనమున, కుందగనొక యంగమరయఁ ర గువలయనాథా. 249

తే. తల్లిదోఁబుట్టుఁ దనకూర్చి ర తనయయైన,

నొక్కసెజ్జన వసియించు ర తొప్పదెందు

నదియునొక యంగమై ప్రసూ ర నాస్త్రసంగ,

రమునకుం బొల్పుటయుఁ చేసి ర రవికులేశా.

250

క. కరనయన సంజ్ఞలోలిం, బరిహాస స్థి తవిలోక ర నంబులునొని

ద్ధరఁబ్రేక్షణాఖ్యమంగం, బరవిందా శుగునికేళి ర కారయనాత్మన్.

251

ఆ. పదుగురున్నచోటఁ ర బదఁపడితమయభి, ప్రాయములకుసన్య ర మైయెలర్చు

నర్థమొసఁగుమాటర లాడుటలేకాంత, మాడుటిరువురైక్య ర మాడుటయును. 252

క. అంగంబగు సూనాశుగ, సంగరమునకున్ రహస్య ర సంభాషణసం

జ్ఞంగలుగు నదియునుర్విఁ బ, తంగాన్వయ వార్ధిసోమ ర తతగుణధామా. 253

క. తనయిష్టం బునకెంతయు, ననుకూలం బైనవార్త ర నందినశోడన్

వినునిద్ర లేకయాలో, చనమొనరుచు టంగమదియు ర సంకల్పమునాన్. 254

తే. హానిమృత్యుక్షయాదుల ర నాత్మనింతఁ, జితసేయక తత్కార్య ర సిద్ధిమున్ను

సేయయత్నించుట దివ్యవరసాయనామ, కాంగమైపొల్చు మిధునక్రియకునిలేశా.

ఉ. పీనప యోధరంబులేదఁ ర బేరిమితా పీలునట్లుఁ గౌగిటన్

మానుఁగఁ జేర్చిమోవిరద ర నక్షతముంచి కపోలయగ్గమున్

బూనిక చుంబనంబులిడి ర మున్నొనిదంత నిఘర్షణంబులన్

మానినిఁ గూడినట్లుఁదన ర మానసవీధిఁ దలంచుచుండియున్.

256

ఆ. అన్య మెఱుంగకుంట ర యదిక్రియా నిర్వృతి, యనెడియంగమంగ ర జాహవమున

కిన్నిటికినిఁబాయు ర టేయదిచిత్తము, బ్రహ్మచర్యనామ ర వరప్రతంబు. 257

వ. ఈ బ్రహ్మచర్యంబునకు నియమంబులు వినుము. 158

తే. ఏకభుక్తమహింసయు ర నిలఁబరుండు, టయు జపవ్రత తపములు ర ప్రియముదేవ

తార్చనాధ్యయనములై ర తనరుమనుకు, లావతంసమ వినుమహింస సావిధమిఁక.

క. తనర మనోవాక్కాయము, లనుసర్వ ప్రాణివితతు ర లకుఁదాహితమి

మ్మునఁబూని యహితమదియుం, జనఁజేయుట వధకునొండు ర జంకిననగునే. 260

క. వినుమ క్రోధనమనతన, జననీజన కులునుబంధు ర జనములుశ్వశురుల్

ఘనులాచార్యులు స్నేహితుఁ, లునుఁదనమది కక్రమంబు ర లుఁగవర్తింపన్.

వ. కోపంబుఁబూన కుండునదియింకన నృశంసత నెఱింగింతు వినుము. 262

ఆ. మొనసిపుణ్యపాప ర ములవిచారింపక

యుండలంచుటయుమ ర హూగ్రకలుష

కార్యముల్ మనంబు కఠినంబుసేయుట

పరులఁ జెఱుచుపనుల శ నరయుటయును.

263

వ. పరుషంబు లాడుటయుం బరులయెడ వట్టి నేరంబులును చుంటయుఁ గొండెంబులు
సెప్పటయుని నిన్పశంసగుణంబు లనంబరగువీనిఁ దొఱంగి యుండుటయ యన్ప
శంసతనా నొప్పునట్లుండి యిహపరలోక విషయంబులన నవేక్షుండై వేదాంత
విచారంబుఁ గలిగినిత్యా నిత్యజ్ఞుండై పరిశుద్ధ మానసుండఁ గానదియ యఖండ
సుఖం బట్టిసుఖ బ్రహ్మాదుల సుఖంబత్య ల్పంబుఁగాఁ జూచునతనికెల్ల తీర్థంబుల
మునింగినఫలంబు లభించునిం కతపంబన మనంబును నింద్రియాదుల జయించిస్వ
ర్గాది భోగంబుల నిచ్చుగింపక నిజానుభవంబులగు సుఖంబుల స్వప్న తుల్యంబులుఁ
గా నెంచిమితయుక్తా హారండ్లై వ్రతంబు నడుపునది యగునదియ ముఖ్యంబగుతీ
ర్థంబునుం దీర్థఫలంబు మఱియు.

264

తే. విద్యచేభూషితంబయి శ వెలయుచున్న, విద్యలేకున్న నదిసుధీ శ విసరభినుత

మైనజ్ఞానముఁ గలిగిన శ నఖిలతీర్థ, ములనిమజ్జన మాడిన శ ఫలముఁగలుగు. 265

తే. హరిహరాది త్యశక్త్యాదు శ లెనదైవ, తములఁ బ్రత్యక్షమునఁగాని శ తనరవాని
విగ్రహముల యెడఁగానిశివమలచిత్త, ముననుభ్యానింప నగువెండిరయునునరుండు.

వ. అంగన్యాసకర న్యాసంబుల తోడను ఋషిచ్ఛందాధి దైవతంబుల తోడమంత్ర
జపంబులతోడను సేవించిన సర్వతీర్థ ఫలంబుచే కూరుమఱియు నవివేకులు విచా
రంబు లేమిరూప సమన్వితలగు యోషాజనంబులం జూచిమాయాజనిత ప్రీతింజేసి
యిదినన్న పలోకించె మత్పరిరంభణంబుఁ గోరెనని యూరకతలంతురట్టి శరీరంబు
లందును సర్వప్రాణులందు బహిరంతరంబుల వెలుంగువాఁడు పరమాత్ముండని
స్త్రీపురుష భేదంబులునుపక వివేకులుఁ దిలకింతురిది ముఖ్యంబగు తీర్థంబునుం
దీర్థఫలంబునగు నింకమోక్ష సాధకంబగు గురుసేవనంబు తీర్థంబు నెఱింగింతు
వినుము.

167

తే. అధిపయాచార్యుఁ డనగష శ డంగయుక్తి, నమరి పదపద్ధతులనొప్పు శ నట్టివేద
ములఁబఠింపించి తత్క్రమం శ బుననటింప, నేర్పెనెవ్వఁ డతండు గ్రణింపనగును.

వ. అట్టివాని కతండు చెద్దకయె తదభిప్రాయం బెఱింగి నిరంతరంబుం బరిశుద్ధ మన
స్కుండై భక్తిఁ బూజింపనగు నట్టి శుశ్రూషం జేసి పునరావృత్తి రహితంబైన
బ్రహ్మలోకంబుఁ గలుగు నిట్టి గురుండు మొదలనై యుండుటకు. 269

ఆ. వటుపువేదశాస్త్ర శ వర్గంబుగాయత్రి, నధిగమింపవలయు శ ననినదండ్రీ

యైననొవ్వుభ్రాత శ యైనంబొసంగుత, దన్యుఁడితరవర్ణు శ డైనతగదు. 170

వ. మఱియు విప్రుండు చతుర్వేదంబులఁ గ్రమంబుగా నభ్యసింపఁగోరెనేని మున్ను
స్వశాఖం బదక్రమంబునఁ జదువనేర్చి యవల నన్నియుం బఠింపనగునట్లుఁ గాక
స్వశాఖామ్నాయంబువీడి యన్యంబుల నభ్యసించెనేని యతండు శాఖాఖండుఁ
డనంబడి శూద్రుఁచందంబున సర్వకర్మంబులఁ బరివర్జితుండగు వెండి ద్విజులకు

మంత్ర పిండసంబంధంబులు స్వజాతిం గలుగవలసి కన్యాదానంబునకుం బైతృకా
దులకు స్వజాతీయు లేర్పడవలయు నట్లగుటంజేసి స్వశాఖావేదంబు మున్నుఁ
బరింపంజను నింక యోషాజనంబులకు వినుము. 271

క. పతియొండె శ్వశురుఁడొండె, సతులకు నాచార్యుఁడౌ రతసాధిప స్వామి
తతలేదెన్నఁడు వారికి, సతతముఁ దమ్మొకరుమనుషఁ శ జనువ ర్తింపఁ. 272

తే. తండ్రి కన్యాత్వ మ సనుగడుతఱిని యశావ,
నమునఁ బ్రాణేశ్వరుండు ముర దిమిని సుతుఁడు
పోషకులునౌ దురిం దులఁ బాలతికెవఁరు,
లేకయుండిన యన్నాతి శ లోకమెఱుంగ. 273

క. పెనిమిటి తోఁబుట్టులచెం, తనఁదగువసియింప వారు శ తద్వంశస్థుల్
మును లేకయుండఁబ్రాణే, శుని జ్ఞాతులచెంత నొప్పునూవె వసింపఁ. 274

వ. ఇతరస్థలంబులఁ దగదింకఁ బరిశుద్ధతయన వినుము. 275

క. పరిశుద్ధత బాహ్యం బాం, తరమును నా ధరణినాధతనరారు భువి
వరుసం ద్వివిధంబైయం, దరయఁగ బాహ్యంబు మృత్తికాంబువుల నగుఁ. 276

ఉ. సంతత మాత్మచింతన మోసంగఁగ సేయుచు మానసమ్మున
త్యంతము నింది యోత్కరము శ నంటకయుండనిబంధితంబు భూ
కాంత యొనర్చుటే యది జర గంబునఁ బల్కెదరార్యులెల్ల న
భ్యంతర శుద్ధినాగ నవిరయకా నఖిలైక సుతీర్థజాతముఁ. 277

క. అంతశ్శుద్ధివిహీనత, నెంతయుఁ దీర్థములఁగ్రుంకు శ తేర్పడు నై ల్యం
బంతయుఁ బోనని పాలఁ, వంతులుఁగొని బొగ్గుముంపఁ బడునట్లునృపా. 278

వ. అని యెఱింగించి మఱియు వినుమని యిట్లనియె. 279

క. దేహాత్మ జాంగనాదుల, మోహమ్మున శక్యకార్య శ ములపూన్నియు నో
హోహరి దశ్వాన్వయమది, నూహింప నహంకృతియును శ నొగివీడ్వడినఁ. 280

వ. సూర్యచంద్రలోకంబులు నిజనివాసంబులగు నిది ముఖ్యతీర్థావ గాహనఫలం బిట్టి
వైరాగ్యంబంతయు నీ కెఱింగించితినని వెండియు వశిష్ఠుండు రాజున కిట్లనియె.

తే. అధిప యమనియమాది యో శ గానుభవము,
సాంఖ్యవిజ్ఞాన వైరాగ్య శ సమధిగమము
రహిత విషయాప్తియై సంస శ రణ నికృతినిఁ
గాంచఁ జిత్తము సుజనసాం శ గత్యమవని. 282

వ. మఱియు వినుము. 283

తే. సదమ లాచారమున లక్ష్మీ శ సంఘటించు, రూపమునుఁదేజ మలవదురూపడంగు
నధిప యవలక్షణమ్ము లశ్యుదియెమోక్ష, దాయకంబగుఁ జువ్వె తరథ్యముధరిత్రి.

ఆ. దానవృద్ధిఁబొందు శ దన్నాశిమ నఁజెడు, తద్విహీనువేద శ తతివిశుద్ధుఁ
జేయఁజాలదున్న శ జెచ్చెరబాయు సు, వృత్తయుక్తమార్య శ వృత్తిమొదల. 285

- వ. వెండియు నాచార హీనునియందుఁ గల వేదంబు మదిరాభాండ స్థితోదకంబు
మాడ్కి శ్వానస్పృష్ట క్షీరంబు చందంబున నపవిత్రంబై యుండునట్లుగుటవలన
బ్రాహ్మణుండు నిరస్తద్రోహ చింతనుండు సదాచార వంతుండునునై యుండ
నొప్పు నట్టివాఁడు బ్రహ్మదులకైన నతిథింబోలి పూజార్హుండగు నింతవట్టు మానస
తీర్థంబులగు వీనినెఱింగించితినని మగుడ మునీంద్రుం డవనీంద్రునింజూచి. 286
- చ. వసుమతిఁ దీర్థజాతము లర వారకమున్గిన తత్ఫలంబు మా
నస పరిశుద్ధితేక దిననాథకులాంబుధిచంద్ర పొంద ద
మొసలులు భేకముల్ కమర శ ముల్ నిరతంబు జలంబులందు నిం
పెసఁగవసించి పూతత వ శ హింపనియట్లుగు సత్యమింతయున్. 287
- క. తనుకల్పవంబు నీరము, లనుఁబోయిన యప్పుడే తర లంపవిశుద్ధిన్
గనినట్లుఁగాదు మానస, మును విషయాదులకుఁడలఁగ శ మును సేయకయున్.
- క. జ్ఞానోదకములశ స్తం, బైనచిదా నందవార్ధి శ నవగాహితుఁడౌ
నా నరుండు ముక్తినందెడు, మానస తీర్థంబులివి స శ మంచితబుద్ధిన్. 289
- వ. ఎఱుంగుమనిన దిలీపుండు మునీంద్రా తీర్థంబులనునవన్నియు జలమయంబులై
యుండఁ గొన్ని శ్రేష్ఠంబులనియుఁ గొన్ని యశ్రేష్ఠంబులనియు నెన్నికఁగనఁ
గారణంబే మిది వినవలతుననుడు వశిష్ఠు డిట్లనియె. 290
- చ. వసుధ శరీర ధారణముఁబట్టి మనుష్యుల తారతమ్యముల్
పొసఁగ వచింపనొనె మహి శ మొన్నతిఁగాక ధరాతలేంద్ర య
త్లెసఁగి మహాప్రభావము ము శ నీంద్ర పరిగ్రహణంబుచేతఁ దీ
ర్థసమితిఁగొన్ని శ్రేష్ఠతయుఁ దాలిచె నట్లునుఁ గామిఁ గొన్నియున్. 291
- వ. అశ్రేష్ఠంబు లయ్యెనని యెఱింగించి వెండియు నరుండు భూతీర్థంబులందును మన
స్తీర్థంబులందును నిరంత రావగాహనుండై సర్వోత్తమంబైన గతిం బొందుననిన
మగుడ దిలీపుండు గురునవలొకించి యిట్లనియె. 292
- సీ. సంయమిశ్వర తీర్థసంహతిసేవింప, నిచ్చగించిననాని శ కేదినియమ
మేమిసేయంజను శ నేతీర్థములుముఖ్య, ములు వీడఁగునవి శ తెలియ నెన్ని
జాయాయుతుండగు శ జనునకేనియమంబు, వాఁడుపూనిక సేయ శ వలయు నట్టి
క్రమమెత్తెఱంగు మోదముననాకింతయు, నెఱిగింపునాగ ము శ నీంద్రుఁడధిపుఁ
జూచి నాయెఱిగియున్నంత శ సారదిఁబుణ్య, తీర్థయాత్రాపరుల్ సమ్మ శతింగొనంగ
నౌ సమంచితనియమంబు శ లన్నిఁ దెలియఁ, బలుకువాడనువినుమనిరపలికెనిట్లు.
- క. పోలనుతైలాభ్యంజన, మాలాగుం జనదు పర కృతాన్యాన్నము లా
లీలని ప్రిధాన్నము భూ, పాలస్వయం పాక మొక్కి శ పరిఁగుడువనగున్. 294
- (*) వసిష్ఠుండు దిలీపునకుఁ తైర్థికనియమంబు లెఱిగించుట. (*)—
- శే. ఎద్దు నేనుఁగు గుఱ్ఱంబునెక్కియేగఁ, జనదు వేల్పులసేవింపఁ శ దనువుబడలు
నట్లు దూరాధ్వగమన మరయ్యదియసేయఁ, నొప్ప దిమ్ములనిద్రింపరనుర్వితగును.

వ. మఱియు నాయాత్రి కుండు యావన పుళింద ఖర్వటాదులగు నిషిద్ధదేశగ్రామంబుల నిలువక చననగు సట్టిపట్టుల నివసింపవలసేనేని చక్రదండ పరిష్కృతంబైన కులాల నిలయంబున నుండం జను నట్లుఁబోయి. 296

ఆ. పుణ్యతీర్థవితతిఁ శ్రీ బాలుపారస్నానము, సలుపువాఁడు నాఁటిరతొలిదినమున శాస్త్రయుక్తియున్న శ్రీ సంకల్పముంజెప్పి, స్నానమాడి యవలరసరవితోడ.

క. కృతసిత్య కృత్యుండై సం, మృతమున నుపవాసముండి శ్రమఱియన్నిశ నం చితలీల జాగరము పు, ణ్యతమంబులునైనకథల శ్రీ నగు సేయంగఁ. 298

వ. మరునా డరుణోదయంబున సంకల్ప ప్రకారంబుగాఁ దీర్థశ్రాద్ధంబులం చిత్తదేవతలఁ దనియించి విప్రజనంబులచే వేదమంత్రంబులఁ జదివించి భోజన తాంబూల దక్షిణాదులఁ దృప్తులంజేసి తత్పుణ్యక్షేత్రంబున దినత్రయంబుండి యవలంజన వలయు నిత్యైఱంగున నెవ్వఁ డంగనాయుక్తుండై యొనరించు నతండ చిరకాలంబు న సర్వపాపవిముక్తుండై మోక్షపదంబునందు మఱియు వినుము. 299

క. ఋతుసంవేశనమున నో, క్షీతివర స్నానంబుసేయఁజెల్లదు తీర్థ ప్రతతిఁ దదీయ విముక్తిఁ, హితమతిఁ గావింపనగు మరహీవిబుధునకుఁ. 300

తే. అట్లుఁగావించెనేని చాం శ్రీ ద్రాయణోప, వాసమాసోప వాస సుర వ్రతవితాన మంతయుం జేయనైనఁ బుణ్యంబులేదు, గాన నవ్వేశస్నానంబు శ్రీ మానవలయు.

వ. అనిచెప్పి మఱియు నిట్లనియె. 302

చ. నరవర తీర్థజాతముల శ్రీ స్నానమొనర్చిన మానవుండు స త్వరమఖిలాఘముల్ దొఱఁగి శ్రీ తాఁబరిశుద్ధతఁగాంచు హేమామమి ధర ననలప్రయోగమునఁ దాల్చినరీతి విశుద్ధినింత నీ వరయుము బుద్ధిఁదీర్థనిచ శ్రీ యంబై కృతార్థద ముఖ్యమంచొగిఁ. 303

వ. అనిపలికి మఱియు నొకనికైయొకండు తీర్థయాత్ర సేయుటఁగల దట్లుసేయువానికి షడంశంబు పుణ్యంబు లభించు నట్లుఁగావించువిధి వేదప్రణీతంబైయున్న దదియు నెఱింగింతు వినుము. 304

ఆ. తీర్థయాత్ర సేయు శ్రీ ధీశాలితా నెవ, నికిస సేయు నాతరనిందలంచి దర్భనమితితోడఁ శ్రీ దద్రూపమొనరించి, దానికొనదు విధినిఁ బ్రాణమిచ్చి. 305

క. పేరునుఁ బేరిటఁ బరగెడు, తారయుఁ దజ్జన్మ తారఁ శ్రీ దగనొడివి ముదం బారఁగ సంకల్పంబును, వారకఁగావించి యంతఁ శ్రీ బ్రతిరూపంబుఁ. 306

వ. ఆలింగనం బొనరించుకొని యట నీటమునింగి మంత్రస్నాన విధంబుల నెఱిగి క్రమంబుఁగా మున్ను మంత్రస్నానంబును మృత్తికాస్నానంబుసలిపి యవల నఘ మర్షణ స్నానంబు సలుపనొప్పు మఱియు వినుము. 307

క. నరవర శిరముంజెందిన, గురుపాపము పోవు తీర్థర కూలమునందుఁ వరమతి నుపవాసఁపు వా, సరమున క్షౌరితుఁడునయ్య శ్రీ స్నాన మొనర్పఁ. 308

వ. అని వశిష్ఠుండను సరేంద్రా యే నీతీర్థయాత్రా నియమంబు మాఘస్నాన ప్రస్తావనం బట్టి వాక్రుచ్చితి నింకమాఘస్నాతకొనరు విధంబునెఱింగింతు వినుమతండు.

క. తనకుఁగల కొలఁదిదానము, లనుదినము న్సలుపనొప్పున నందుం గొన్నింటినిఁ దెల్పువాఁడ ముఖ్యము, లనియెఱుఁగుము వానినెల్ల నవనీనాథా. 310

సీ. మాదీఫలంబులు న బాదరామలక నా, రంగఫలంబులు న రహిఁదనర్చు కదలీఫలంబులుఁ న గడఁకమైజంబీర, ఫలములుఁ దేనెయుఁ న బాలుపెరుఁగు జాతీఫలంబులు న చక్కెరబెల్లంబు, నుప్పునుక్రోష్టంబుఁ న బిప్పళులును జీరకంబునుశుంఠి న చెలువారువస్త్రంబు, ప్రత్తియుఁగంబళి న పానకంబు జన్నిదంబుకమండలుశేంఖముం గ, తాధినాయక దుర్గాంబి న కాది విగ్రహంబులుంగోపిచందనమన్న పూరి,తంబునై యున్న కాంస్య పాత్రంబు మఱియు.

వ. శర్కరాగుడ సంయుతంబైన కాంశ్యపాత్రంబును సురభి కుసుమంబులుం దేవ తార్చనోప కరణంబులు నీలవర్ణ సాలగ్రామంబు స్ఫటికలింగంబు దానంబుసేయ వలయు నిందు. 312

క. దినమున్ వ్యర్థము సేయక, తనకలిగిన యదియొకండు న దానముసేయం గనెనేని యతఁడు వనజా, తుని మందిరమేగుఁ దన్ను న సురలునుతింపన్. 313

ఆ. అతఁడుమరలజన్మ న మందినభూమి న, తీర్తినినందు చక్ర న వర్తియగును గాన దివస మొక్కఁడైనను వ్యర్థముఁ, సేయకుండి దానమియవలయు. 314

వ. మఱియు మాఘమాసంబునందు సూర్యోదయకాలంబున స్నానంబు నియమ ప్రకారంబున సలిపి దైవతంబులకుఁ బుష్పాక్షతాది వస్తువితతిం దర్పణంబులిడి నిత్యకృత్యంబులైనసంధ్యాక్రియలనిర్వర్తించి స్థండిలప్రతిమలనొండె నావాహనా సనార్ఘ్యపాద్యమధుపర్కస్నాన వస్త్రోపవీత గంధపుష్పాక్షతాదూప దీపనైవేద్య తాంబూల భూషా వాద్యగీత నృత్యపురాణ స్తోత్ర పఠనాదులగు నుపచారంబుల విష్ణునారాధించి యనంతరంబే నెఱింగించిన దానంబుల భక్తితో భూసురులఁ దృప్తినందించు నతండు పుణ్యలోకంబునం దతులభోగంబులం బొంది పునర్భవంబున నధికసాంరాజ్య యుతుండు సమంచిత కీర్తియుతుండునై యుండు నీతీర్థయాత్రాఫల ప్రభావంబెఱింగించు రంగనారద సంవాదంబను నితిహాసంబుగల దదిసీకు వినుపించువాఁడ వినుమని వశిష్ఠుండు దిలీపావనీపతి కిట్లనియె. 315

—(*) రంగనారద సంవాదంబను నితిహాసము. (*)—

తే. కలఁడుపూర్వంబునందురం న గాభిధాన, ధారణీశుండతండొక్క నతఱిని దేవ మహానియగు నారదునితోడఁబూనివినెడి, వాంఛనిట్లనిపలికె న న ద్భక్తిమెఱసి.

చ. అనిషిషమశాని నా మనమునందొక సందియ ముద్భవితై నెట్లన నమితార్థ వస్తునిచరయాంచితమున్ మఱియొందు లేక యి మ్మన నిజధర్మస్మృతిగని న మున్బరిశుద్ధ మనస్కుఁడైన య మ్మనుజుఁడు స్వర్గవాసులు క్ర న మంబున సంత్యము నందదెట్లకో.

- క. వినవలతు విస్తరంబుగ, నను డాతనిఁ జూచిమాని శ హర్షంబెసంగఁ
 వినునుని యవ్విధమంతయు, వినుపించె నతండువినఁగ శ విశేదముఁగాగఁ. 318
- సీ. ధనవంతుఁడగువాఁడు శ దానధర్మములనెం, తయువేడ్కజేసి కృత తార్థుఁడగుచుఁ
 బుణ్యలోకమున సంశ పూజ్యుఁడౌననయంబుఁ, గ్రమమునఁబాపపుంజములవలన
 విడువంగబడితాను శ విబుధాంచితునిపురం, దరునిచంగటనుండి శ యురుతరై క
 సౌఖ్యంబుతోమఱి శ జనవరధనహీనుఁ, డఖిలాగమార్థ రశ హస్యవిదుఁడు
 నిర్జితామర్ష విషయుఁడు శ నీ లితాత్ముఁ, డంగనాయుక్తుఁడైయతఁ శ డఖిలజప త
 పోముఖవ్రతనియతి నిఁశ పుంగనుధర్మ, బుద్ధిదనకున్నయదిదాన శ ముంబొసర్చి.
- క. మనమునఁ బలుకులఁ జెవులఁ, దనరం బరహితమువెలయ శ దాక్షిణ్యం బి
 మ్మునుఁగలిగి విముఖుఁడైచెడు, పనులను సత్కార్యపరత శ భాసిలిమఱియుఁ.
- వ. ధనార్జనంబుఁ గోరకసద్గుణంబులనొప్పి దరిన్రూ డయ్యును బ్రహ్మ సాయుజ్యంబు
 నందు నిందునకు నిదర్శనంబుఁగాఁ బూర్వమే నొక్కనాడు దేవేంద్రునాలోకింప
 ద్రిదివంబునకేగితత్సభ నతనివలనఁ గృతసత్కారుండనై చూచిన తెఱంగెఱింగిం
 తు వినుము. 321

- తే. ఆసుధర్మ సభాంతర శ మందునుండు, మణిమయోత్తమ పీఠయు శ గ్ధముననుండి
 నాకనారీసమారబ్ధ శ నాట్యగీత, ములుఁదనరతుల్య వైభవ శ ముం నెసంగు.
- వ. ధర్మవాహనుండను రాజును శ్రుతిపాలుండను బ్రాహ్మణుంగంటి నందు శ్రుతిపాలుం
 డు దిక్పాలురు ద్వాదశాదిత్యు లాశ్వినేయులు మున్నుఁగా దేవతలుఁ గొలువఁ
 దేజోబలోత్సాహ సంప ద్విభవంబుల నాధర్మవాహనునకన్న మిన్నయై యుండె
 ననుడు నారదునకు రంగభూపాలుం డిట్లనియె. 323

- క. వినవలతు దీనినాకును, వినుపింపుము నాగ రంగరవిభునకుఁ బూర్వం
 బున బుష్పలుఁ జెప్ప నేబ్రియ, మునవినినటుఁ దెల్పువాఁడరభూవరయనుచుఁ.

—(*) ధర్మవాహన శ్రుతిపాలుర వృత్తాంతము. (*)—

- వ. నారదుం డిట్లనియెఁ దొల్లి సూర్యకులోద్భవుండగు యజ్ఞసేనుండను రాజు నిరంత
 రంబుయజ్ఞ తత్పరుండై యుండ నారాయణుం డతనికి సహా యుండైయుండె నట్లధి
 కయజ్ఞంబు లొనరింప నాయజ్ఞంబుల సూర్యుండును గృతసహాయుండై యెప్పె
 నందతనికి యజ్ఞసేనుండు నాజగద్వినుత నామంబు సుప్రసిద్ధంబయ్యె నారాజుఁ
 బరమపతివ్రతయు సుగుణోత్తమయునగు పృథుకీర్తి సుత సోమ కళం బరిణయంబై
 యామెయందు ధర్మవాహనుండను కుమారుంబడసి యజ్ఞసోపానంబుల వియన్తా
 ర్గంబునంద్రిదివంబుసేరె నాసమయంబున గుమారుండునునవయావనుండై యుండి.
- చ. అటువలెఁ దండ్రి దేవనిలయంబును సేరిన ధర్మవాహుఁ డు
 త్కటపరిపంధిసంచయవి శ ఖండనదత్తుఁడు నై కళానిధిఁ
 గుటిలశిరోజుఁ బెండ్లియయి శ క్షోణిపసర్వదిగంత భూపరి
 స్ఫుటపరిపాలన స్థితికిఁ శజొచ్చె నుదంచిత ధర్మమూర్తియె. 326

- ఉ. ఏమనిచెప్ప నాన్మపుఁడర హీనపరాక్రముఁడై మహాగ్ర సం
గ్రామమునందుఁ బోరఁగ ధరరావరులొనన వాహమై సము
ద్దామత ధర్మ దేవత ముర దంబున మోయుచుచుండుఁ దన్నుని
ప్రేమనుజాధి నాయకున ర కేనిఁ గనంబడెనే సువృత్తమున్. 327
- క. ఆరాజున కుదయించెఁ గు, మారుఁడు వృవసేనుఁడన సరమంచిత గుణ వి
స్తారుఁడు సాహసముననుఁ గు, మారుఁడు రూపంబునందుర మారుఁడనంగన్. 329
- వ. అంత.
- ఉ. యుక్తవయ స్కుఁడైన తనర యుక్యువరాజు నొనర్చి యంగనా
యుక్తత నద్ధరారమణుఁ డుర్వినిగల్గిన తీర్థసంహతిన్
భక్తిమెయిం భజించుటకుఁ ర బాటులతోఁ బయనంబుఁ జేసి శా
స్త్రోక్తి ననేకదాన ర జప ర హోమము లందొనరించె పెక్కులన్. 330
- వ. అక్కలంబున శ్రీవత్స గోత్రోద్భవుండైన శతధృతి కుమారుండు. 331
- ఉ. ఆయతభక్తి నాత్మ దనురజాంతకుఁడైన రమేశునందు వా
లాయమునుంచి జాయశ్రుతి ర లక్షణపుత్రుఁడు వేదకారియున్
బాయక శీలభూషణశు ర భాంగి నిజస్నుషతోడగా సరి
త్రోయములన్తు నుంగుమది ర తో శ్రుతిపాలుఁడు సప్రయాణుఁడై. 332
- ఆ. పంటచేలలోని ర పరిగయుఁ గందమూ
లములు ఫలము లునుము ర దమునఁ దనకు
నుదరపోషణమున ర కొగినెరఁగావించి
విమలభక్తి మూడు ర వేళలందు. 333
- వ. అగ్ని కార్యంబును విష్ణుపూజయుం గావింపుచు యాత్రాఫల సంసిద్ధిదంబులైన
మంత్రంబుల ననుష్ఠింపుచుఁ ద్రిషవణ స్నాతయుధ్యాన యోగపరాయణుండును
నక్రోధనుండును శాంతచిత్తుండును సర్వభూత దయాపరుండునునై యనేకతీర్థంబు
లసేవింపుచు నుండెనట్లు. 334
- క. ఓర గక్షితి నాయక, వారక బహుదాన జపతపస్సవ ముఖ్యో
దారనియమమున నబ్బూ దారుఁడుఁ గావించితీర్థ ర తతులంభక్తిన్. 334
- తే. కలయఁ దనకీర్తి మూడులోర కములవెలయఁ
జేసి త్రిదివంబుఁజేరి సు ర స్థితరైక
భోగములఁ జొక్కుచుండఁబ ర స్ఫుటగుణాఘ్యుఁ
డైనశ్రుతిపాలుఁ డత్యంత ర మైననియతి. 336
- క. భూతలమునఁగల తీర్థ, వ్రాతంబంతయు భజించి ర వనితయు సుతుఁడున్
బ్రీతిం గోడలుఁగొలువ ధ, రాతలివలఁ గొంచుసేరి ర బ్రహ్మపదంబున్. 337
- తే. షేమమున నొక్క కల్పము ర నెల్లునంత, దాకనివసించి విధియాజ్ఞ ర దానవారి
కడకుఁబనివిని యందొక్కరకల్పముండి, కరుణనతఁ డంపఁగైలాసరమరిగియందు.

మ. కరిచర్తాంబరధారిసత్కృపగనం శ గ౯ గల్పమందుండి తా
నురుభోగంబులమిరి యాజ్ఞగౌని పీరయూషాశనాధ్యక్షుఁ డ
బృరమంద౯ ద్రిదివంబుఁజేరి హరిస శ మ్మోదంబుతోనీయ వి
స్ఫురదత్యున్న శ రత్నపీఠికమునం శ బున్మీరఁ గూర్చుండిన౯. 339

క. అమరాంగనా వితానం, బమరం దనువివిధగతుల నర్పించి ప్రమో
దమునను సురభిసముద్యా, తములైన పదార్థతతులఁ శ దనియించిరొగి౯. 340

వ. అటులఁ ద్రిదివంబునందు ధర్మవాహనునితో సదృశ౯సనంబున నాశీనుండై
యధికభోగంబు లనుభవించు శ్రుతిపాలుఁగంటి నతం డారాజునకన్న మిన్నయై
యుండె నని చెప్పి నీవును మాఘమాసంబున సూర్యోదయకాలంబునం బుణ్య
తీర్థ స్నానం బొనరించి వివిధదానంబులిడి హరిహరులం బూజింపు మతుల
వైభవ శ్రీకంబగు నాకంబు సంప్రాప్తాబగుననిన నారదునకు నమస్కరించి తద
నుజ్ఞాతుండై రంగభూపాలుండు. 341

క. హితమతిఁ జాయాసుత సం, గతుడగుచుం దీర్థయాత్రఁ గావించుచు నం
చితమగు కేదారంబున, మృతుండై త్రిదివంబునందె శ మిహిరకులేశా. 342

వ. నీవును మాఘస్నానప్రభావం బెఱింగి నిరంతరంబు నిమజ్జనంబు గావించి కృతా
ర్థుండవుఁగమ్మని దిలీపుం బలికి వెండియు వశిష్ఠుడు. 343

క. ఈ యితీహాసంబెవ్వరు, పాయక చదువుదురొబాడ శ బావలికడ ను
శ్రేయము వారికిఁదీర్థని, కాయముఁగనకున్నఁ గలుగుఁ గద మాఘమున౯. 344

ఆ. వినినవారికొదవు శ జననుతంబగుపుణ్య,
మవనిధర్మసార శ మైనకతన
ననిమునీంద్రుఁ డధిపుఁ గని మాఘ మాహాత్మ్య,
మెలమి మఱియుఁజెప్ప శ దలఁచి యనియె. 345

సీ. అనఘాత్త మాఘ మశ్జనఘనపుణ్య మి, మ్ములఁబాప వితతులఁ శ దలఁగఁజేసి
నాకల౯కమున ను శ స్నతసౌఖ్యములనిచ్చి, మరుజన్మమున హితా శ మాత్యబంధు
తరుణీసుతార్థసం శ తతసమంచిత వైభ, వోపేతసామ్రాజ్య శ మొనరనిచ్చు
పృథివినియ్యది చతుశ్ రిద్ధిపూరుషార్థ సం, సిద్ధిదమైయుంటఁశేసి దీని
భక్తి నొనరింపకుండినఁ శ బాపములకు, వచ్చునాపదలకు మనో శ వ్యధలకమిత,
కష్టములకేది యవధిచ శ క్కంబొనర్చి, జన్మమునకింతఁ గలిగింప శ సత్ఫలంబు. 347

వ. అని మఱియు.

క. నరులకు దీనిఁదొఱంగిన, పరపుణ్య ప్రదమొకండు శ వసుధంగలదే
ధరణీసురుండు సువ్రతుఁ, డరుదారఁగఁ జెందె నభవు శ నందైక్యంబు౯. 348

తే. అనిన నిక్కధనాకు మశ్హాత్త సాద, రముగ నెఱిగింపునావుఁడురవికు లేశుఁ
జూచి కలుషాపహరమతిశ్చోద్యమిదియు, వినగవినుమనిచెప్పెనశ్శ్రునివరుండు.

—(*) సువ్రతుండను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. (*)—

- చ. వివిధ ఫలప్రసూన వనశ్రవిత్రుత మంచిత తోయపూర్ణకూ
ప వరతటాకవాపిసమశ్చ వాయము ధాన్య ధనప్రపూరితం
బవిరత సస్యసంగత శుశభావనియైయ్యు రసాతలాధి పా
లవర చెలంగుచుండును తత్ర శంగము సర్వద కంతికంబునన్. 350
- వ. అయ్యగ్రహారంబునందు. 351
- తే. ఆహితాగ్నులు పంచయశ్శ్చాంచితప్ర,
వర్తనులు ధర్మచిత్తులు శ్చ వరలుచుండు
బ్రాహ్మణులు వారలందు సువ్రతుండనా నొ,
కండుగలఁ డాతఁ డాగమాంశ్చ గంబులైన. 352
- వ. శిక్షా వ్యాకరణ చ్ఛందో నిరుక్త జ్యోతిష కల్పంబులునుఁ బూర్వోత్తర మీమాం
సలు శిల్పశాస్త్ర సీతిశాస్త్ర గీతశాస్త్ర నృత్యశాస్త్ర గజాశ్వశాస్త్రంబులును
మంత్రశాస్త్ర సాంఖ్యశాస్త్ర యోగశాస్త్రంబులు మున్నగువాని నెఱింగి యటు
వదినాల్గుకళల నానాదేశభాషల నఖిలేతిహాస పురాణాన్నాయాదుల నుపన్యసిం
చుటయు నేర్చి యిట్లన్నిటం బ్రవీణుడై ధనలోభంబున నాచార్యునకైన నొక్క
కాసియక యుపాయాంతరంబుల నొడంబరచి వెండియు ధనార్జనానకుండై
యన్యాయంబులకుఁ జొచ్చి మఱియు. 353
- క. జనవర యేకోద్దిష్టం, బను శ్రాద్ధక్రియయు నగ్నశ్రమనియెడు శ్రాద్ధం
బునవ శ్రాద్ధముసేయిం, పనుజన దివియన్నియుం గ్రశ్రమంబునఁదానున్. 354
- తే. ఆచరింపించి యార్ద్రాకృశ్చాజినంబు,
నుభయ ముఖమైనమహిషినీ శ్చ యుర్వినింక
నరవరోత్తమ యెన్నిదా శ్చ నమునఁగొనఁగ,
రాదొ యన్నియుఁ గొనియు ను శ్చ వ్రతుండమఱియు. 355
- ఉ. అంగడి వెట్టియమ్మి విపిశ్చ నౌఘములన్ నఱకించి యమ్మి తా
లోంగక యంత్యజాతిమొద శ్చ లుర్వరలో నెవరై ననెద్దియే
నింగని దానమియ్యఁగొని శ్చ నేయినిఁదైలము నమ్మి వెండి స
త్సంగతిమాని దానములొ శ్చ సంగిన ధేనుగణంబు లమ్మియున్. 356
- వ. దధిక్షిరోదక లవణోదనంబులనుఁ గన్యకల నమ్మియు నొకరికై తీర్థయాత్రలుం
దేవతాపూజనంబులు సలిపియు ధనముంగొని వటువుల కధ్యయనంబు నెప్పియు
బరాన్నంబుఁగుడిచి నిత్య నైమిత్తికంబులగు శ్రాద్ధక్రియలఁ దొఱంగి యాశా
లంపటుండై యొక్కవేళనైన విరామముంగనక తిరిగి సంపాదించి సంపాదితా
ర్థంబుఁగుడువ కొరులకియ్యకయుం గూర్పఁ గొంతకాలంబున కాధనంబు శత
సహస్ర నిష్కంబులయ్యె నంత నయ్యవనీసురునకుం గాలక్రమంబున. 357

౪. ఒడలుసడలువారె ర నొగినింద్రియంబుల, బలములఁగెనెజ్జర దలగ శక్తి,
చాలదయ్యె నట్టి సమయంబునదుదురా, శకును యశావనంబు సభవించె. 358
౪. అట్టి సమయంబునందు. 359
౫. ఆపిసిని కొడుకు లాలును, పాపలు పరిచారకులును బంధువు లింటన్
హాపఁ దినఁగట్టంగని, కోపంబునఁ బల్కునిట్లు ర గోరముగాగన్. 360
౪. అలత మనంబునం దలఁపరకాకలి దప్పల కోర్చి పూట పూ
టల నుపవాస ముప్పును లడంకువనుండి పరాన్నముం దినం
దలఁగక కాసువీసముల ర దవ్వులకై ననుబోయి దానమి
ములఁగొని సర్వకార్యముల ర ముంబడికూర్చితి నింతద్రవ్యమున్. 361
౫. ఇదినాయ దింతయును నా, సదనంబున నిల్చి మీకుఁజూపై నను రా
దుదరములఁ బగులఁ దినియెడ, రిదియేమిర తలఁగియేగుఁడెందుల కై నన్. 362
౫. మీకిటఁ గలుఁగకపోయెనె, యాకస్తి కమైన మరణమయయో యిక నే
నేకరణిఁ జూచెదం దిను, టో కట్టుటయో కొనుచునురయోగ్యాంబరముల్. 363
౫. అనియేడ్చి పొరలి సెజ్జం, బనివియు రదనములుగీటిరబాపురె నాకి
టునుఁగాక యన్నమఱి నే, ధనమధిఁముఁ గూర్తువీరిఁదలఁగనొనర్తున్. 364
౫. అనుచు న్న టిమఱియుందా, ఘనముఁగఁబరు పంబులాడఁర గాఁ గసరుచ్చు ద
త్తనయులు కోడండ్రాలును, మనుమలు నఖిలంబుఁగొని సమయఁదినుచుఁ దనున్. 365
౫. కడఁగంట నైనఁజూడక, యెడనెడఁబోఁగాంచి సెజ్జర నెలుఁగె త్తి యయో
కడకింత యయ్యెనేయని, యుడుఁగక దుఃఖింపుచుండిరయుం దనమదిలోన్. 366
౪. ఆహా యే నింతకై యెంతఁ గావించితిని సీయని వివేకించి తా నొనర్చిన కృత్యం
బులునుం గొనిన దుర్దానంబులుం దలంచి నాయాశ యింతకుందెచ్చి యింకను
నన్నారటం బొందనియ్యకున్నది మనంబెంతచెడుం గిద్దిగదా సమ స్తకేశకారణం
బని మఱియు. 367
౪. కనుట వినుటయందు ర కన్నులువీనులు, మాంద్యమునువహించె ర మాటలుదుటు
వాయ దంతపం క్తిరవదలె శిరోజము, లెల్లవెల్లనయ్యె ర నిమ్మదిమిని. 368
- తే. ఆశయగునది యశావనమధిగమించి, యుంటఁ జిత్రము బంధువురలువిద తనయు
లెల్లరోయఁగ సర్వసౌ ర భ్యేతరమయి, యేహ్యమై చాలనొప్పనిరయిట్టిదశను. 369
- ఉ. శాంతు సుశీలుధీయుతు వి ర శారదు సద్గుణనాశయొక్క డ
త్యంతము చెందియుండిన మ ర హాకుపితాత్తుఁగఁ గవ్వశీలుఁగా
నెంతయు బుద్ధిహీనుఁగ మర హీనలిమూఢుఁగ దుర్గుణంగ న
శ్రాంతముఁ బల్కుఁజేయును ని ర జమ్మ జనావలిచేతఁ జూచితే. 370
౫. ఘృతకాష్టంబుల ననలం, బతివృద్ధిం గాంచినట్లు ర లవనింగాంత
స్థితినభిఁ వృద్ధింగై కొను, సతతం బాశాగుణంబు ర చనదీవిధమున్. 371

- ఉ. అక్కట యాశ కీర్తిచెడునంచుఁ దలంపదు హీనునైనఁదా
నక్కఱఁ జేర్చు నర్థమునకై వినయంబుల పాలొనర్చు నే
దిక్కునకైన నీడ్చు పలుకత్తిప్పులఁబెట్టు తలంపనీదు మున్
నిక్కము సౌఖ్యముకామదిగఁ గనింపనిదేగద వైరిప్రాణికిన్. 372
- క. చెడుఁబాటు లొసఁగనాశం, గడువంగా నొండుఁగలదెఁ గౌరవముఁగులం
బడఁచుం బున్నెమ్మల నె, క్కడనో బోదరుము కోరి గల్ పచరించున్. 373
- వ. ఇంతదనుక నే సద్గతిందలంప కాశాపిశాచ గ్రస్తుండనై యుండితి నిమ్మదిమి
యందైన నుత్తమగతికిం బ్రయత్నింతునని తలంప నాదిననిశా సమయంబునందు.
— (*) సుప్రతుండు విరక్తుండై సద్గతికిం బ్రయత్నంబుసేయుట. (*)—
- సీ. కాదంబరీసేవ గ నోదితోద్యన్తదో, త్కటభీషణాననో గ త్కరములమర
పరభయంకర పరస్పరసత్వరాహ్లాన, కృన్తుహుర్తు హురుహుంకృతులుచెలఁగ
దోఃప్రయుక్తాశ్చ సం గ దోహపాతితభిత్తి, కావలీజాతాగ్ని గ కణములడర
లగుడ ముద్గర ముసలలాది సాధనపాద, ఘట్టనాధికశబ్ద గతులునిగుడ
వచ్చిచోరాఘ మలమి త గ ద్భవనమాత్మ, హస్త కరదీపికాతతిరకనలమిచ్చి
వెదకి తనవారిఁదన్బట్టి గ వివిధవిధులఁ, బాధలంబెట్టికొనిరి సగర్వంబునందు. 375
- తే. అట్లుచేకొని పోయిన గ నవనిదివిజుఁ, డధికదుఃఖాబ్ధి నిర్మగ్నఁ గడైధరాత
లమున మూర్ఛిలిలేచి చి గ త్తముననిట్లుఁ, బలువఁగంపఁగ నాగె నిర్బలముఁగాగ.
- చ. మొదల సహోదరాదులకు గ మోస మొనర్చి సతిసుతాపులం
గదలఁ దపింపఁ గై కొన కొరకప్పుడయేని ధరాసురాలికిం
పోదప యుధార్తులొనరుల గ కోదనమైన నొకింతయీక బె
ట్టిదము నొనర్చి చిత్తము గరడించిన యీధనరాజి యియ్యెడన్. 377
- ఆ. అనుభవింపకొరుల గ కైననొసంగక, యింటనుంపఁజోరు గ లిటుహరించి
కొంచుఁబోయి రింత, కుంగాగనేనెంతఁ, జేసితొర పనులుగవాసిచెడగ. 378
- క. కొనరా దొకమార్తెనను, పనివడిగో దానమేను గ పదఁపడి యెన్నో
గొని విక్రయించి తేడ్తఁ, ధనకాంక్షంజేసి యఘముఁగదలఁపకమదిలోన్. 379
- తే. ఈయకృత్యము కాల్చెడు గ నెసకమెసఁగ, నేడుతరములవారి ముగ న్నేచి ఘోర
వృజినవహ్నిని దీనికి గ వెరవులేదు, చేసితింతయు ధనకాంక్షఁగజేసి మఱియు. 380
- వ. దేశాటనంబునంజేసి సాధ్యాకృత్యంబులనైన సమ్యగ్విధి నొనర్చకయుఁ బ్రాణా
యామంబుం గ్రమంబుఁగా నిర్వర్తింపకయు గాయత్రిం జపింపకయు విధిహితం
బుఁగా నాచమింపకయు భగవన్నామ చింతనంబుసేయకయుఁ బవిత్రంబు ధరించి
త్రిపాదియగు గాయత్రి ననుష్ఠింపకయు సమంత్రకంబుఁగా నొండె నమంత్రకం
బుఁగా నొండె బుష్పపత్రాదుల శంకరు నారాధించిన మూఢులైనను సంసార
బంధ విముక్తులగుదు రట్లు కరుణామయుండగు నీశ్వరునిఁ బూజింపకయు సర్వ
పాప నిబర్హులుండగు నారాయణు నఖిలకామ్య ఫలప్రదుండగు గజాన్యు సమితా

మయ నివారకుండగు సూర్యు నభీష్టప్రదాయనియైన పార్వతీనిఁ బూజింపకయు
దంచుట నూగుట తరుగుట వండుట నూడ్చుట నను నీ పంచసూనంబులం
గలుగు పాతకంబుల వాయింపు సూర్యునంబిక నధోక్షజు నేకదంతు నీశ్వరు
ముఖ్యంబుఁగా నభ్యర్చింపకయుఁ బంచయజ్ఞంబు లొనరింపకయుఁ బంచయజ్ఞ
పరాయణులగు బ్రాహ్మణులం బూజింపకయు స్వర్గప్రదంబులగు నతిథిపూజనంబు
లాచరింపకయు భిక్షుకులకు భిక్షంబిడకయుఁ గన్యాదానంబు సేయకయు నతిథి
బ్రహ్మచారుల కన్నంబిడక భుజించియు విప్రుల కన్న వస్త్రాదిదానంబు లిడకయు
మంత్ర సహితంబుఁగా యవాజ్యయుక్త సమంచిత వస్తుసమితి నగ్ని వేల్చకయుఁ
గ్రమంబుఁగా స్త్రీపురుష పవమాన బ్రహ్మ నారాయణంబులను పంచ సూక్తం
బులం జపింపకయు శనిత్ర యోదశీ శుక్రవారవ్రతంబు లాచరింపకయు సద్యః
వాపహరంబులగు నశ్వత్థ వ్రదక్షిణంబు లొనర్పకయు మార్గంబుల శీతలచ్ఛా
యాంచితంబులగు వృక్షంబులఁ బాదకయు స్వర్గంబునందు సర్వభోగ సమృద్ధిఁ
గలిగించు మృదులాబగు తల్పంబుదానంబు సేయకయు గజాశ్వ మహిష మేషంబు
లను దాసీజనంబులఁ గృష్ణాజనంబు తిల దధి మధితబైన లాజాపిష్టంబుతోడ
నిరల జలపూరిత కలశంబు నాసనంబు నుపాసనంబులుం బాదుకలు నిన్నియుఁ
బాత్రులగువారికి దానంబు సేయకయు దూరప్రయాణంబునం బడలి చనుదెంచు
నతిథిజనంబుల పాదంబులకుఁ దైలంబురాచి విశ్రాంతిఁ బొందించి యాతిధేయంబు
లం బరితృప్తిఁ బొందింపకయు చలివిదలుపెట్టింపకయు వ్యజన చ్ఛత్రచామరాం
దోళికాదులఁ దాంబూల సుగంధ ఎస్తుజాతంబుల దానంబు సేయకయు నిత్యశ్రా
ద్ధంబును భూతబలియుఁ గావింపకయు కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణాది వ్రతంబు
లాచరింపకయు నక్షత్రవ్రతంబూనకయుఁ దనూ విశుద్ధినందించు సత్కార్యంబుల
బ్రవర్తింపకయు యాచకుల దానాదులఁ మష్టిసందింపకయు విష్ణుపూజనోప
యోగంబులైన తులశీననంబుల వేయకయు సాలగ్రామతీర్థంబు స్వీకరించి శిరంబు
నం దాల్చకయు నేకాదశి నుపవసంపకయు శివలోకమందింప ముఖ్యంబైన శివ
రాత్రీ వ్రతంబు సలుపకయు గోవ్రజంబునకు ఘానంబు సంతృప్తిఁ గానుచుట
యుంగంఢూతివాయ నొడలుఁ గోకుటయుఁ బంకమగ్న గావోద్ధరణంబుఁ గావిం
చుటయు నివి గోలోకసుఖప్రదంబు లిట్టివైనం బాటింపకయు నింకంగల పరమ
నియతులు శుభంబులుఁ బుణ్యంబులు నగు కృత్యంబులకుంబాసి యొక్కెడ నిలు
వక నానాయకృత్యంబులకుం జొచ్చి వేదశాస్త్రంబులు సతీసుతులు మాన్య క్షే
త్ర గృహ ధన ధాన్య వస్తుశతంబులన్నియు దేహంబు వీడునా డనుగమింపవనితలం
పక బహుకాలంబు సముపార్జించిన యాధనంబు క్షణకాలంబునం జోరాపహృ
తంబైపోయె నింక నేమిసేయంగలవాడఁ గరచరణంబులం దెమలింప నసమర్థం
బైన యిప్పెనుముదిమిఁ గదిసె నానాటికిం దండధరావసథంబు సమీపించు నిం
చుక పాధేయంబునకైనఁ బుణ్యంబు సేయనైతి నయ్యమపరిసరవర్తు లేతెంచి

ననుగొంపోయి దండధరునండనుంప నందు కేమనువాడ నతండేమిబాధలనిడునో
యని వదనంబున దైన్యంబుదోప భయవిహ్వలుడై దుఃఖించుచున్న సువ్రతు
కుఁ గొంతవడి కొక్కండు జ్ఞప్తి రానప్పుడు. 381

క. పరలోక సౌఖ్య మమరణ, గరుణించి జనంబు లకునుశ్రమనులు ముసీంద్రుల్
గురుమతి శ్లోకార్థంబున, ధర వక్కాణించిరొక్కతాత్పర్యంబున్. 382

క. అది నాకిప్పుడు తలఁపున, కొదవెంగడు ముదిమిఁ జిక్కిరయండినఁ దన క
య్యదియే శరణము స్వర్గ, ప్రదమును మోక్షప్రదంబుభవ్యం బరయన్. 383

క. మునునే ధన సంపాదన, మునకుం గాశ్చీరదేశరమున కేగి ముదం
బున మాఘ మజ్జనము గం, గ నొనర్చి వసించియున్న శ్రత్తుసుర సమితిన్. 384

వ. కనుంగొంటి నందొక్కరుం డున్నతనవారితో “శ్లో. మాఘే నిమగ్నా స్సలితే
సుశీతే విధూతపాపా స్త్రిదివం ప్రయాంతి. ” అని మునివచనంబుఁ బురాణోక్తం
బై యున్నదని ప్రస్తాపించె నమ్మహా తపోధనులవాక్యం బసత్యంబగునే కావున.

తే. మొనసిమాఘంబునం గల్యూనమున సుశీత,లాంబువులమున్గ నఖిలపాపౌఘములకుఁ
దలఁగి త్రిదివంబు నంచునన్ శ తపసివాక్య, మే ప్రమాణంబు నాకీకరనిట్లు సేయ.

—(*) సువ్రతుండు నర్తదా నిమజ్జనంబునఁ బుసీతుండై దివంబున కేగుట. (*)—

క. అని చనిమజ్జన మాడెం, దిన నవకము సువ్రతుం డరతిప్రియ భక్తిన్
గని దళిత భక్త దుర్త్తద,దనరునితాం తోరుశర్కరదన్ నర్త్తద దాన్. 387

వ. అట్లు మాఘమాసోదయకాలంబున మునింగి దశమదివసంబునందు స్నానానంత
రంబున మిక్కుటంబగు చలిని వడంకుచు. 388

క. చెందిన భక్తిర మాధవు, డెందంబున నిల్చి నీటిరటుంకికి నెడయై
యందఱు నివ్వెఱఁగన గో, విందా గోవింద యనుచురవీడ్కొనె నసువుల్. 389

క. అంతట సర్వదిగం తా, త్యంతా క్రాంతోరు దీప్తి రనలరు విమానం
బంతికముఁ గాగ నతడు త, దంతరమునఁ గూరుచుండిరయరిగె దివంబున్. 390

వ. అవ్విధంబునం బోయి యందు సర్వదేవతా సముత్కర సంసేవ్య మానుండై
యమిత సుఖంబు లందుచు. 391

స. ఒక మన్వంతర కాలముండి యట నశ్యుర్వీ సురోత్తంసుఁ డు
ర్వికి నేతెంచి ద్విజాన్వవాయుఁ డయి శౌరీరిం భక్తిఁ బూజించి య
త్యకలం కేచ్చుఁ బ్రయాగ మజ్జనము భరవ్యస్ఫూర్తిఁ గావించి త
ప్పక తా బ్రహ్మపదంబు నంది యట నశప్పద్మోదరుం గొల్చుచున్. 392

ఆ. బ్రహ్మ కల్పముండిరపదపడి యుం ధరా, స్థలిని ద్విజుఁడుఁగాగరసంభవించి
వారణాశిఁ జేరిరవరమాఘ మాహాత్మ్య, మున మహేశు కృపనురతనువు విడిచి.

మ సార సాయుజ్యము నందె నర్త్తద దశాహంబు ల్నివర్తించి భూ
సుర వంశాగ్రణి మాఘ మజ్జనము పూజ్యుల్ మెచ్చ వింటు మహీ

శ్వర చూడాగ్రమణీ యటంచును దిలీప త్కృతలేంద్రం బురం
దర సద్వైభవ సాంద్ర వల్కిన శతానందాత్మజుండర్థిలిక.

394

6. వెండియు నవ్వలికథ వినుచాడై దిలీపుండు మాఘన్నానప్రభావంబుజిగిన నతండు.

—(*) ఆ శ్వాసాంతము. (*)—

5. పురు హూతాది దిగీశ సన్నతక నరదూభరి ప్రతా పోన్నతా
సురగోత్ర ప్రతి మానధీర జత రిరక్షోవాహినీవార సా
దర చేతోంబుజ దీనకల్ప కుజ శీరతా మానసాంభోజభా
స్కర సర్వామర సేవ్యమాన పదకంఠ జాతా నృపా గ్రేసరా.

396

6. చచామరము. కబంధబంధు రచ్చ విప్రకాశభాసు రాకృ తీ
కబంధ బంధ నప్రసిద్ధకార్యధుర్య ధీమ తీ
కబంధవైరి వంశదుగ్ధకంధకైర వప్రి యా
కబంధ దర్పకాననాం త్యక్తకాలమారు తప్రియా.

397

7. జలజలోచన శైలశాసన ర సన్నతాదిపుమర్దనా
కలితసద్గుణ జాలనిర్మల ర కంధిగర్వ విభంజనా
యిలతనూభవ ప్రాణవల్లభ ర యిందుసద్రుచిరాననా
జలజమిత్రకు లాభిపూర్ణిమ ర చంద్రమా నతపాలనా.

398

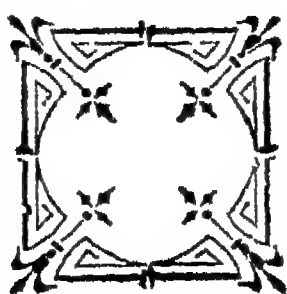
8. చచామరము. సూరా రిగర్వ నిగ్రహ విశుద్ధసత్వ విగ్రహ
సరోజసంభ వార్చితా లరసత్సుగంధ చర్చితా
తిరస్కృతాఘ సంచయా సురధీజనోత్క రప్రియా
ప రోపకార సత్త్రియా విరభాసి తోన్నతాశయా.

399

గ ద్యము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పిన శేషమరాజా గ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ ప్రణీత శ్రీమన్మాఘపురాణంబునందు

చతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీమదాంధ్రమాఘ పురాణము.

పంచమాశ్వాసము.

కందపద్యము.

కర గుణరత్నాకర,
లోకేశా ద్యఖిల విబుధ శ్లోకాంచిత సు
శ్లోక చరిత్ర కృపామయ,
సాకట విభవామరేంద్ర శ రామ నరేంద్రా.

తే. అవధరింపుము సూత మ శ హర్షి చంద్రుఁ
డాదరమ్మున శౌనకాశ్వాసముల మాని
శేఖరులఁజూచి పలికె వశ శిష్టుఁడట్లుఁ
ల ద్దిలీపావ నీపతి శ కనియెనిట్లు.

తే. అనఘ వినుతెల్పు వాడ న శ త్యంతపుణ్య
తమమునౌ మాఘ మాహాత్మ్య శ మమర మఱియు
వినినవారికి ఘనపుణ్యశ్రమెనయు ననిన
నటులఁ గావింపఁ దత్ఫల శ మగునె యెన్న.

—(*) మాఘశ్వాస ప్రభావము. (*)—

మ. పొరిమాసంబుల నెల్ల శ్రేష్ఠ మగుచు శబ్దాలూరు నమ్మాఘ ము
ర్వరలోఁ దన్మహిమంబు నేమనఁగ గోత్రాధీశ సర్వామరో
త్కర సంసేవ్యమునౌచుఁదాఁ గదియ రాగల బాప సంఘంబు మే
దురచింతా వినిమగ్నమౌ దనకు నెంతదు న్నిల్వఁగా రామికి.

వ. ఆది యెట్లనిన సఘంబులన్నియుం గుమిఁగూడి యవియు.

ఆ. తరణి యుత్తరమునఁ శ జరియించు సర్వజ, నాలి మజ్జనంబురలాడు నుదయ
వేళనుంట కేడి శ వెరవింక మాఘమ, త్వనఘ మగుచుఁ బ్రజల శ నట్లుసేయ.

మ. అని చింతింపఁగ నందుఁబాప తతిలో శ నగ్రే సరంబై భయం
బొనఁగూర్చిం చెడు బ్రహ్మహత్యమను నం శ హూజాతమా యెందుకీ

ఘనచింతం బనిలేదు దీనికిని ముఖ్యంబైన సందర్భమే
గనుఁగొంటిన్ మతిహీనలోక మెఱుంగం శ గాఁజాల దింతేనియున్.

7

వ. అది యెట్లంటేని.

8

చ. త్రికరణ శుద్ధిగల్గి జగతీ జనులందఱు సేయఁగాదె యి
మకర గతార్థమం బయినర మాఘమునందు నిమజ్జనంబు త
ప్పక మనలందొఱంగి కడుశ్రభవ్యతనందెద రట్లుఁగాని చో
మకర ముఖాంబుచారములు శ మానకయుండవె నీటమున్గుచున్.

9

క. వానికిఁ గల్గెనె యతుల, జ్ఞానం బనఘతయుమొదల శ స్నానముతీర్థ
స్థానములఁ జేయుఫలమది, మానుఁగఁ బొందునె త్రిశుద్ధి శ మఱుగకయున్నన్.

వ. కావునఁ గామాదుల నత్యసూయా భావంబుల నొప్పి యాచార హీనుండయి
ప్రవర్తించు నరుండు తీర్థస్నాన ఫలంబునెందఁ డట్టివారియెడ వృద్ధి బొందఁగల
వారమనిన బ్రహ్మహత్యాఘంబునకు వెండియు నితరకలుషంబు లిట్లనియె.

11

ఆ. అతి రహస్య మగుచునమరిన యీధర్మ, సూక్ష్మమీవుమాకు శ సూటిఁగాగ
నెఱుంగఁ బల్కితిప్పు శ తెఱుగొప్పనిస్సంశ, యముఁగనుండఁ దగుదు శ మట్టిపట్ల.

తే. ధర్మ సూక్ష్మము లహి పాదరతతులువోలె

నతిని గూఢములొను గురహఁగతుండ

యైన పరమాత్మఁ దెలియనిరయట్లు మూఢు

లెఱుంగలే రాత్త విదులెల్ల శ నెఱుఁగుచున్దు.

13

క. ఐనను నీ వెఱిఁగించిన, పూనికయుంగాదు పుణ్యములలో ముఖ్యం
బైనలువొందిన మాఘ, స్నానాంచ త్పుణ్యసూక్ష్మశసందర్భమునన్.

14

వ. అది యెట్లనిన.

15

సీ. కోరికావించిన శ గురుపుణ్య లగు, వారిఁ గోరిక లేనట్టిరవారిమఱియుఁ
దత్త యత్నంబుచేరదలకొనువారిని, తలఁపని వారిని శ తెలియకున్న
వారి నజ్ఞులనుఁ బ్రజ్ఞామాధులను మూఢు, లగువారి నమిత పాపాత్ములైన
వారి దురాచారవర్తనులగువారి, దుష్టులఁ బరమనిరకృష్ణ మతులఁ
గడకఁ బ్రత్యూషమునఁ గడుశ్రవడివిశుద్ధ, జలములను మునిగినంతనెర సదమలులఁగఁ
జేయు మాఘంబు దెల్లు వరసింపమనకు, నెలపు లుఁగనొను తద్దేహశ్రములుధరి త్రి.

తే. మాఘ మాసమునను వరిర మళ్లలోని, గనిమలంబోవు చుండియు శ కాలుజారి
తజ్జలంబులఁ బడమేనుఁ శ దడియువాని, కైన తత్ఫలమబ్బెడు శ ననఁగఁగినమె.

17

వ. ఇంక శ్రద్ధాభక్తి నవగాహనంబొనరించిన వారికిమోక్షస్వర్గంబులుఁ గలుఁగకుండు
ననుటెట్లు నట్లయ్యు నియతులకు ననియతుల కెట్టివారికైన మాఘ ముదయస్నా
నంబున ననఘతవాటించి సద్గతింబొందించు నిది నిస్సంశయం బింత మాహాత్మ్యంబు
మాఘంబునకు ధాఁగారణం బేమనిన.

18

తే. అమర సంఘంబు మాఘ మాసమున నాత్మ

తేజముల నోలి జలమునశభూజనముల

మేలునకు నుంచుచుంటఁ గీ ర లాల మప్పు

డఖిల పాపనిబర్హణ శ మై యెసఁగు.

19

తే. అట్టి యుదకము స్నాన మశహర్తుఖమున, నాచరించిన నాత్మ హారత్యాదిపాప
సమితులెల్లనుఁబాపి పుణ్యమునుఁగూర్చి, సద్గతింబొందఁ జేయునుశభనములకును.

క. సుర సమ్మానంబును భా, సురకీర్తి లతావితానశసూనంబును వి

స్ఫురదురు పుణ్యవ్రజ సం, భరణ నిదా నంబు నత్తరపాస్నానంబౌ.

21

వ. మఱియు నీ మాఘస్నాతకు లభించునంతటి పుణ్యంబు ధర్మయుద్ధంబున నభియాతిం
దొడరి మరణించిన శూరునకైన లభింప దిట్టి మహత్వంబుఁగల మాఘంబునందు
మనకు సంచారంబులమరునే యని బ్రహ్మహత్యకు నితరపాపంబులు వలికి
వెడలు గావున.

22

తే. పాఱు చుండెడు నదులలోఁ శ బరమనియతి

మాఘ మునసేయఁ దగును నిశమజ్జనంబు

దేహ మారోగ్య ముఁగనున్నరదేహికింటఁ

దగదు పుణ్యంబు లేమినిరధారిణీశా.

23

క. చెఱువుల బావులఁ గుంటల, మఱియును నూతులనుసేయు శ మజ్జనమది యే

డైఱమధ్యమ ఫలదంబగుఁ, దొఱగించును పాపసమితి శ తోడ్తోనదులన్.

24

వ. మఱియు.

25

చ. దధినిమధింప నిక్షువును శ దగ్రతగానుగవెట్ట వెన్నయున్

మధురరసంబు నెట్టులఁగ శ నంజను నట్లు నిరంతరంబు బల్

వ్యధలనలంపఁగాని యొడ శ లబ్బదుపుణ్య మటయ్యు స్నాతతా

నధికత శీతలాంబువులశయందె మునుంగఁ గ నెప్పు నెప్పుడున్.

26

క. మునుకొని మాఘాదయమున, జనవరస్నానంబొనర్చి శ చలిఁగాఁచుకొనం

జన దనలాంతికమునఁ జని, తనుదార్ధ్యంబమరియున్నరధర్మరతుఁడిలన్.

27

క. తనుదృఢత లేని రోగులు, మునువృద్ధులు బాలురంగరములుఁ చలిచేతన్

బెనఁగొనిన నొప్పునించుక, యనలంబంటించి కాఁచ శ నయ్యనలంబున్.

28

వ. ఇతరులచేఁ బ్రజ్వలింపించినదియుఁ దృణకణంబులనైనదియుఁగాక స్వయమింధ
నంబులఁగొని ప్రజ్వలింపించినదిఁగానుండ నెప్పు నట్టి యనలంబునంజలిఁ గాఁచు
వాఁడు ముఖంబుఁ బాదంబులు పృష్ఠభాగంబు. బ్రక్కలుఁ గాచందగదు మఱియు
మాఘస్నానంబు సేయువా రంతికంబున వాపీతటాకాదులు లేకున్నఁ గూపోద
కంబుంజేది తొలిదిన సాయంసమయంబున నూతనభాండంబులఁ బూరించి రాత్రి
నంతయుం గాడ్చుసోకి పరిశుద్ధంబైన జలంబు ప్రత్యూషంబున నా వాహన
మంత్రంబుల ముఖ్యుండగు భాస్కరు నఖిలదేవతల సర్వనదుల నాహ్వానం

బొనర్చి భక్తిమై నజ్జలంబుల స్నానంబుఁగావింప నా స్నానంబు గంగాస్నాన
తుల్యంబై యధికఫలం బొసంగు. 29

చ. అవనిఁ దనర్చుపుణ్యములనన్నిటఁజూచిన మాఘమజ్జన
ప్రవిమల పుణ్యమెంతయును శ్రీ భవ్యమొసంగు ననేకజన్మ సం
భవములు నైన పాపములఁబాపి ప్రజాలికి వహ్ని హేమముం
దవిలినయట్టి కల్పషమ శ్రీ ణంచి విశుద్ధతనిచ్చు కై వడిన్. 30

ఆ. అబ్జజండు మొదల శ్రీ హవ్యవాహనునందు, దహనశక్తియుంచిరత్నద్విధమున
జలమునందు సర్వ శ్రీ జంతుత్కరంబును, పావనంబుసేయురభావమునిచె. 31

వ. ఉదకంబట్టిదై మాఘంబున సర్వదేవతలాత్తీయ తేజంబులునుచుట నతిపూతం
బై యుదయస్నానంబున విశేషపుణ్యంబొసంగు దానంజేసి. 32

ఉ. త్నోవరు లగ్నియందుఁ జొరుకంటె దురంబునఁ జచ్చుకంటె గో
భూ విబుధావనంబునకుఁబూని శరీరము లూడ్చుకంటె సం
భావన బుద్ధిబ్రోవగ నరమస్కృతిఁ జేసిన వారిఁబ్రోచు కం
టే వర మాఘమజ్జన మరనింద్యమొనర్చిన పుణ్యమెక్కుఁడౌ 33

క. అనుదినము మాఘమాసం, బునఁ దిలలుం జక్కెఱయును శ్రీ భూసురులకు భ
క్తి నొసంగుచు మాసాంతం, బున వక్ష్రసయు క్తమైనశ్రీభోజనమిడియున్. 34

వ. వారిఁ బ్రయాగమాధవస్వరూపులఁగాఁ దలంచి పూజించిన నరులిహంబునందు
దీప్తాయురారోగైశ్వర్య సంఘములు విద్వాంసులు యశోవంతులుం దేజో
వంతులు సౌభాగ్యవంతులు సురూపవంతులునై వయోరూప లావణ్య వినయ
గాంభీర్య దాక్షిణ్యదులుఁ గలిగి శీలలైన సతులతో సుపుత్రపౌత్రభివృద్ధి
నెసంగుదురు మఱియు. 35

—(*) వశిష్ఠుడు దిలీపునకు మాఘస్నాతల నియమంబులు నెప్పట. (*)—

సీ. జగతీశ మాఘమాసమునఁ దైలాభ్యంజ, నము మైధునము నిషేధములు తినుప
దార్థముల్ గొనుట యంత్యజులనుం బతితుల, నగ్నులముట్టెననలినముఖులఁ
జేరిపల్కుటయు నశ్వారిఁగాఁ బరిహాస, ములువల్కుటయు నసరభ్యులనుఁగూడి
బాషించుటయు వ్యర్థశ్రీభాషణంబులువల్కుటయు నిందలునుచు టెంతయును లేని
నేరములు వల్కుటయు మదిరసీరసించి,
కొండెముల్జెప్పటయు నొడ్లరకును విరోధ
మూన్పుటయు దూషణోక్తులునొనర విన్ని,
మాని యుండంగ వలయును మఱియువినుము. 36

క. బూతులు వల్కుటయన్యుల, నాతులఁ గాంక్షించుటయునునవ్యులనేనిన్
నీతులు వదలుట విప్ర, వ్రాతము నిందించుటయును శ్రీ వారకమఱియున్. 37

- క. ఒరునింటఁ గుడుచుటయు నొరు, సిరికోర్వక యుంట దానిఁ జేకొనుటకు నై
యరయుట యిన్నియుదాఁ దు, ర్భరకలుషము లనుచువీడిఁపరమనియతిమై. 38
- క. మానవ్రతంబుఁదాలిచి, పూనికఁ దన యిష్టదైవముం దలచియటఁ
శ్రీనిలయాబ్జ భవవై, శ్వానరరవి శశిశివా గర్జాస్యులభ క్తిఁ. 39
- సీ. ధ్యానించుచునునిరంతరమువేదాధ్యయ, నాదితత్పరుఁడయ్యునహరహంబు
తలిదండ్రులగు గురూత్తములఁబూజించుచు, దవిలిశాంతమునఁ గ్రోధంబువదిలి
నిఖలేంద్రియంబులనర్జించి సత్యవ్ర, తాంచితాచారుఁడైయధికనియతిఁ
బొరిమూడువేళలఁబూజించుచుం దైవ, తంబుల భక్తిమోదాంతిఁగలిగి
వటువు విప్రుఁడు భూభర్తయటఁగిరాటుఁ,
డైన తదితరుఁడగు శూద్రుఁడైన హరి హ
రాబ్జులచేతఁ బూజలనందు నతిధి
మాడ్కిఁ గల్పము స్నాతయైమాఘమునను. 50
- వ. మఱియు నెవరైన రోగాదిబాధల మాఘస్నానంబుసేయ నశక్తులైనఁ దమనూ
రు సితరు నొక్కభూసురు నియోగింపనొప్పు నట్టి బ్రాహ్మణకు ధౌతచేలద్వ
యంబు నుత్తరీయద్వయంబు నొక్కవలిపెంపుపుట్టంబును గొడుగుం బాదరక్ష
లుఁ గుండియు నొసంగి స్వగృహంబునంద నానావ్యంజన సమన్వితంబై యాబ్జ
మధు గుడాదుల శర్కరా గోరసంబులతోడఁ బరమసంపన్నంబైన యన్నంబు
వెట్టుచు మధుమధురంబులై మనోజ్ఞంబులగు ఫలాదులఁ దృప్తి నందించుచుం
దత్కుటుంబముం ధాన్యాదికంబుల భరించి మాసాంతంబు స్నానంబు సేయించి
యనంతరంబ సంకల్పపూర్వకంబుఁగాఁ దా నొనరించిన మాఘస్నానఫలం బుం
దారవోసిన ద్విజునకు వెండియు ధౌతవస్త్రద్వయంబు నుత్తరీయంబునొసంగి
యధోచిత దక్షిణానిడి వస్త్రాలంకారయుక్తంబును నవత్సంబునగు నొక్కపాడి
మొదవు నొసంగవలయు నిట్లు. 31
- క. తనరిం గావించిన నరు, లనఘాత్త క తామె మాఘరమంతయు నియతిఁ
గని స్నానముఁ గావించిన, ఘన ఫలమునకంటె మిగులగండ్రు ఫలంబుఁ. 42
- వ. అని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె. 43
- తే. ఒకసకై మాఘ మజ్జనముర్విసేయు, నాతఁడుం బూర్వమున తనదైన నిత్య
కృత్యమంతయు నెరవేర్చిరీర్తి వెలయుఁ, గడఁగ నొప్పెడు నితరునిరకార్యమునకు.
- క. స్నాన ప్రయత్నుడై తాఁ, బూనికఁ దద్గోత్ర నామరము ల్దలఁచి క్రమం
బొనటు సంకల్ప విధా, నానూనవిధులఁ దనర్పనగు నిష్ఠమెయిఁ. 45
- వ. అట్లు మంత్రస్నానంబును దేవతాప్రార్థనంబు సర్వతీర్థావాహనంబునుం గావించి
యవల నిమజ్జనం బాచరింపవలయు నిట్లు మాసాంతంబుఁ గావించుచు. 46
- క. ఏ యతనికి మజ్జనముం, జేయందొఱకొనియె నతనిరచెఱనె తత్కా
ర్యా యత్తుఁడా సమాప్తిం, బాయక వసియించి యవలఁబరమ ప్రీతిఁ. 47

- క. తా నొనరించిన మాఘ, స్నానఫలంబుం బ్రయుక్తసంకల్పముఁగాఁ
బూని యొసంగఁగనగు యజ, మానునకును సలిలధారతమానుఁగ ద్విజుఁడున్. 48
- వ. అని యెఱింగించి మఱియు నశిష్టుండను నరేంద్రా పాపాత్ముల పాపంబులం బుణ్య
ల పుణ్యంబుల ననుసరించుచుఁ బరమశ్రేష్ఠంబై యతిరహస్యంబై యొప్పునీ నిరు
పమంబగు మాఘస్నాన ప్రభావం బింకను వినుపింతు వినుమని యిట్లనియె. 49
- క. మాసోపవాస నియతిన్, వాసిఁగ త్రైపర్ణికులఁ నెవండ్లైన తపో
మాసమున విరహిత శ్రమఁ, డై సరవిజిత క్రుధుండునై వెండియుఁ దాన్. 50
- వ. నిర్జితేంద్రియుండు నిర్జిద్రుండు మానవ్రతుండు హరిధ్యానరతుండు ధరణీ శయ
నుండు తిలదాన తిలహూమ తిలశయన తిలభక్షణుండుఁ గుశాస్తరణుండు గుశ
పవిత్రధారియుం ద్రివేళల దేవతారాధనంబునుఁ బ్రాత స్నాయంకాలంబుల
వైశ్వదేవ పంచయజ్ఞంబులు సలుపువాఁడునునై యధాస్థితి నుదయస్నానంబు
సేయుచుండి మాసాంతంబున భూసురుల శాల్మన్య భక్ష్యభోజ్యపాయసాజ్యాదు
లఁ దృప్తిఁగావించి పాడిమొదవుల యథోచిత దక్షిణల నొసంగి తదాశీర్వాచన
పూర్వకంబుఁగా భోజనానుజ్ఞాతుండై బంధుయతంబుఁగాఁ బారణంబుఁ గావిం
చిన యతండు బ్రహ్మ విష్ణ్వశ్వరేంద్రలోకంబులఁ గ్రమంబుఁగా నిరువదేను
కల్పంబులు నివసించు మఱియు వినుము. 51
- క. అనఘాత్త మాఘ మజ్జన, మొనరం గావించు మనుజుఁడొగి నుదయమునం
దును శుద్ధాత్తుండై యా, దిన మణి నతిభక్తిమెయి మరదిన్ నిల్పి యటన్. 52
- తే. బనర లోకులకెల్ల జ్ఞానో దయంబు, సేయు వాడవు వెలిలో వ్రసించియున్న
కలుష ములఁబాపు వాడవుశ్రుణున కృపాంబు, రాసివగు నీకునిత్తు నర్హ్యంబుదేవ.
- వ. ఈ మాఘస్నాన ఫలంబు నాకునిమ్మును నర్థంబుఁగల మంత్రంబుసెప్పి యర్ఘ్యం
బొసంగి మరల మునింగి మనంబునం దదుపాస్తి సలిపి. 54
- క. మృతిఁ జెందిన వారల గతి, నతి నిద్రలఁ జొక్కి మేనులరయక కార్య
స్థితు లొల్లకుండుచారల, నతిదయ బోధించి త నిరయామకములకున్. 55
- క. ప్రేరించెడు నీకు నమ, స్కారంబని మరల మునిగిరకడుఁ గడక మెయిన్
గోరి జపింపఁగ వలయు ను, దారత భాస్కరుని యివ్వీరధంబునఁ దానున్. 56
- క. సర్వా ఘాఘ వినాశక, సర్వనదీ తేత్ర తీర్థసమధికరూపా
సర్వామర సంపూజిత, సర్వాత్మక ప్రణతి నీరజాతాప్త హరీ. 57
- వ. అని మఱియుఁ బరంజ్యోతి స్వరూపుండవు మహానందాత్మకుండవు సవితృండ
వుం బ్రసవితృండవు సర్వజగంబులకు నాది మధ్యాంతంబులు మాతాపితృలునైన
వాడవు ఋగ్యజుస్సామంబు లనియెడు మూడు వేదంబుల కధికారివై యందుఁ
జరించువాడవునైన నీకు నమస్కార మీమాఘస్నాన ఫలంబు నాకొసంగు మ
నియెడర్థంబుఁగల మంత్రంబులం జపింపవలయు నివ్వీధి సూర్యోదయంబునందు
స్నానానంతరం బొనరించువాడు తదర్యమ మార్గంబునంజని యవ్వలంగల విష్ణు

లోకంబునేరి యందు నివసించు.

58

క. ఈవిధి నఖలా భీష్మద, మై వరమై మాఘమాసరమమరిన మాడ్కిన్
భూవర మాసం బితరం, బీ వసుధం దనరియున్నరదే ఫలదంబై.

59

తే. మఱియు నీమాఘమునఁ దాఁ గ్రమంబు తోడఁ,
బూర్వ పక్షంబు ననువచ్చుభువన పూజ్య
మైన యేకాదశిం భక్తిరనే నరుండు,
మొగిని నుపవాసముం జేయుచోదగ నతినికి.

60

క. ఇరువది నాలుగు హరివా, సరముల నుపవాసమున్నరసత్ఫలము మహీ
శ్వర! పొందుచుండు శ్రే య, స్కరమై పొగడొందు మాఘసంయోగమునన్.
వ. అని వశిష్ఠుండు దిలీపునకుం జెప్పెనని చెప్పి వెండియు సూతుండు శౌనకాదుల
తోఁ దానిట్లను నీమాఘ శుక్లేకాదశీ ప్రభావంబుం దెలుపు నితిహాసం బొండుఁ
గల జేనెటింగింతు వినుండు తొల్లి పాండురాజ ద్వితీయపుత్రుండైన భీమసేనుండు
తమకుఁ బురోహితుండగు ధౌమ్యుఁజూచి మహాత్మా భగవంతుండైన నారాయ
ణుఁ దినం బేకాదశి నఖిలజనంబు లుపవసించు రాదినఁబు బాలురకుం దుగ్ధంబు
లిడ రట్టినాడు.

62

ఆ. అతి బుభుక్షు డస్మిరయశనంబుఁ దొఱఁగి య, న్యముల నైన మెసపునన్నుఁజూచి
ధార్త రాష్ట్రు లెల్లఁదాఁ దిండి పోతు వీఁ, డండు దుస్స సేరుఁడంచు లెస్స.

63

క. చయ్యన నా హరివాసర, మయ్యా జఠ రాగ్ని యధికరమయ్యెడు నాకున్
దయ్య మెఱుంగును తద్విధి, వెయ్యేటికిఁ బ్రాణ మొక్కరవిధమునఁ దాల్తున్.

64

వ. అది యెట్లనిన.

65

ఆ. పేలఁ బిండి తెలికరపిండియుం బాలునుఁ, బెరుగు నేయి ఫలమురలురు తరముఁగఁ
గండ మూల ములునుఁగై కొని తిని నీరు, ద్రాని యుప వసించుఁదాపసేంద్ర.

వ. కావున నన్నిహరి వాసరంబుల నుపవసించి నడుపువ్రతఫలం బొక్కటనే గలుగు
నట్టి ముఖ్య హరివాసరం బొండుండినఁ దద్వ్రత క్రమంబును దత్సమయ భక్ష
ణంబులతోడ నా కెఱింగించి నను ధన్యుఁగావింపుమని ప్రార్థించినఁ గరుణించి
ధౌమ్యుండు కుంతీ ద్వితీయాపత్యంబున కిట్లనియె.

67

సీ. అనిలజనీవు నరన్నడిగినప్రశ్న మ, త్యనఘంబు సర్వలరకదియెముఖ్య
మమ్మాఘసితపక్షరమందునుఁబర తెంచు, హరివాసరమువొల్పురనరయనదియు
బువ్యసంయుక్తమైపోలుపారరా వెండి, యను విశేషంబయితనరునట్లుఁ
గాకయుండిననుమారఘాన్వితమయిమహో, త్తమమగుచుహరివాసరములయందు
సరవి సంవత్సరాంతమురసలిపినంత,
ఫలమొసంగును తద్దినరవ్రతసమాప్తిఁ
దొలఁగు నఘములుధారిణిమవ్వనృపుని
దొలఁగు నటురాజ్యవిభవమురలెల్లమిఁబాసి.

68

ప. మఱియు నమ్మాఘ శుక్లకాదశీ వ్రతంబు విధిహితంబుగా నాచరించినవారివైన పాపంబులు. 69

సీ. సూర్యోదయమున మంత్రమును శుభంబుల నర్థముననుఁ బ్రఖ్యాపనంబునను ధర్మ మతి తపంబున విషయకాఘాబు కిక్కి ప, మిం బాలురు గాయత్రిమినిపశువ్ర జంబు ద్విజావగ్జశ్రాద్ధముఁ గోపంబు, ననుఁ దపంబునుఁ జనువనఁగనొక్క దివసంబునందైనతెఱగొప్పజనువమి, విప్రుండుచుడువకరవెలదితిరుగ మఱిగి గేస్తుప్రియాంగనఁదొఱగియెట్లు, చెడియెడుంధాత్రి నవ్విధిఁజేమచుఁబొందు నధిక పుణ్యంబు నిక్కువరమరయుమాత్ర ననిల నందన వెండియారవినుముతెలియ. 70

ఆ. మూడు పుష్కరములరమునిఁగినదొలఁగని, పంచపాతకంబులఁచితముఁగఁ దొలఁగు మాఘమాసరవిలసిత సితపక్ష, కలితవైష్ణవాహారమున వ్రతమున. 71

ఆ. కడఁక నైమిశంబురగయ ప్రయాగ సరస్వ, తియును గంగ నర్తరద యును దేవి కయు గవేరజయునుఁగడుధన్య మగు కురు, క్షేత్రమిన్ని యాత్రఁజేసియైన. 72

చ. పడయఁగ రాని పుణ్యమతిరభ క్తిమెఱుఁ హరి వాసరంబు నం దుడుగక పస్తునుండి కనరనొక్కటనొ నిలులేల యెన్నియో నుడువ సమీరనందన యరనూన తపోవ్రత దానసంహతుల్ కడువడి నెన్నిఁజేసి ననుఁగ వొకడింత ఫలంబుఁ గూర్పఁగన్. 73

క. విశదముఁగ నొక్క యేకాదశి నుపవాసంబె తా యరథాయథఁ బరపన్ వశమగునె నిల్వ నఘముల, కశనము లేకునికిసలుపురనావ్రతులందున్. 74

క. వెలయఁగ హరిదివసవ్రత, ఫలముం భూదానఫలమురవడినిరుగడలన్ దులనిడి తూపఁగ వ్రత నిరస్తుల సత్ఫలముననె ముల్లురసూపునధికమై. 75

మ. దశమీ ద్వాదశి శాస్త్రులం గుడువ భరక్తంబెంత యున్నాని స ద్యశ! యేకాదశి రెండువేళలను నరల్లన్నంబు వర్జించి య ద్దశమీ ద్వాదశి మాంససేవనము కాంతా భోగము న్విడి భూ మిశయా నుండయి యుండఁగావలయు నెరఘ్నిందాఁ గృతార్థుండుఁగన్. 76

ప. ఇది వ్రతంబునకు ముఖ్య నియమంబగు నింకను వినుము. 77

క. భూసురుఁడా మధురిపు స, ద్వాసర ముదయమున లేచితానంబానరం జేసి యు దయాహ్నికము వి, శ్వాసమున నొనర్చిభ క్తిరవైళముఁగాగన్. 78

ఆ. ఉపవసించియుండిరయోపిక నౌపాస, నమును బ్రహ్మయజ్ఞరమమరసలిపి దేవదేవువిష్ణుభావంబునందిట్లు, దలఁపవలయు మంత్రకలితముఁగను. 79

తే. పుండరీకాక్ష యచ్యుతరపురుషవర్య, కేశవా మాధవా హరిరకృపఁదలిర్ప నన్నరక్షింపు మీసుదీనంబునందు, నుపవసించియు ద్వాదశినొనరుభ క్తి. 80

వ. నిన్నుఁ బూజించి పారణంబుఁ గావించెదఁ బ్రమాదాలస్యాదుల నీ వ్రతంబునకు
నంతరాయంబుఁ గలుగకుండునట్లు సేయుమని జపంబుసలిపి యథావిధి సంకల్పం
బొనరించి నియతుండై.

81

చ. మొనర వరాహరూపమునశ్రమమున్న సునర్ణముచేఁ బయోజనా
భువినొనరించి గోమయముఁబూని వసుంధరనల్కి యందుపై
నొనరుఁగ నాల్గువాకిళ్ళులనొప్పుగృహంబును మ్రుగ్గుచేఁ గ్రమం
బున రదియించి మౌక్తికవిభూషిత దివ్యవితానజాతమున్.

82

తే. కూర్చి నాబుగుదిక్కులకునుఁ గృపీట, పూర్ణ కలశంబులును మధ్యభూమి ఛత్ర
చామగాంచిత మౌక్తికరదామపుష్ప, దామ ముకురాది శుభవస్తుతతినమర్చి.

క. అది ధాన్యపూరితముఁగా, మొదలంగావించి రాసిమొనసితవస్త్రం

బాదవంగఁబరచి తేమ, ప్రదమై యొప్పారుదానిరపై కడు పూస్కిన్.

84

క. ట్రైమావృత కలశంబును, నేమఁబుసలిపి ముదమునగుడఁగ శ్రీ భూ

భామాన్వితుహరి దులశీ, దామం దృఢభక్తినిలిపితద్దయువేడ్కన్.

85

వ. తత్కలశంబుల కష్టదిక్కులయందు యవప్రీహి తిల మాష ముద్గ గోధూమ శాలి
శ్యామాక ధాన్యంబు లొండొండు ద్రోణ చతుష్కంబువోసి సున్నాతుండై
మాధ్యాహ్నికంబులైన వైశ్య దేవభూత బల్యాదికృత్యంబులు నిర్వర్తించి నానా
విధ కుసుమఫల పత్రాదులఁ బూజోపకరణంబులఁ గైకొని తములంబుసేయ
కయుఁ బలుమారు నుదకపానంబొనరింపకయు ఫలమూలాదుల మెసవకయు
నొకవిధంబునఁ బ్రాణరక్షణంబునకు నాజ్య దుగ్ధ జల ఫలంబుల నొండేని సూక్ష్మం
బుగా నుపయోగించి య ప్పవలంతయు నిరశనుండై యుండి సాయంసమయం
బున దాజ్యదీపంబులు వెలిగించి ప్రాణాయామంబును సంకల్పముంజెప్పి.

86

ఆ. అవ్వరాహరూపశ్రమమర స్వర్ణంబుచే, వెలయుచున్న విష్ణురవిగ్రహంబు

కలశమునను ప్రాణరకలితంబుఁ గానుంచి, యపుడుసేయ వలయునర్చనములు.

87

వ. తత్పూజా క్రమంబెట్లనిన నావాహనాది దీపాంతంబులైన పోడశవిధార్చనంబులు
సలిపి మత్స్యది దశావ తారంబుల వరుసఁగాఁ దలంచుచు నమస్కారం బని పా
దమధ్య నాభి కుక్షి కర కంఠ ముఖ లలాట మూర్ధ కేశంబులం బూజించి తన్నునుఁ
దనకు నంతరాత్త యగు నారాయణు జీవాత్మ యగు ప్రాణంబునుఁ కలశంబునకు
నాల్గుదిక్కులఁ గ్రమంబుఁగా నావాహనంబు సలిపి వెండియు దూపదీప నైవేద్య
తాంబూలాద్యుపచారంబుల నుపచరించి పుష్ప గంధ వస్త్రాభరణాదులు సమ
ర్పించి కేశవాది ద్వాదశనామంబులతోడ నర్చించి యనంతరంబా భగవంతుని
స్తోత్రంబులఁ బురాణాద్యాకర్ణన సంకీర్తనాదల నారాత్రినంతయుఁ జాగరణంబుఁ
గావింపవలయు నిట్లు.

88

ఆ. వేగునంతకుండిరవెండియు స్నాన సం, ధ్యార్చన స్తవాదులన్ని సలిపి

గురు పదాబ్జములకుగురుభక్తి వందన, మిడి యనంతరంబ కడుముదమున.

89

- ఆ. ఆసువర్ణ విగ్రహంబునుఁ గలశంబు, గలశవేష్టితాంశుకంబు ధాన్య
సమితి యచటఁగల్గునర్వముఁ దానద, క్షీణఁగనిచ్చి పూజఁజేసి ద్విజుని. 90
- క. ద్వాదశిఁ బారణ మతి భ, వ్యోదయ ముఁగ నేయవలయునోవా యుజ యే
కాదశి నాబడు వ్రతమీ, వాదట నిటు వింటిఁగాదెయచల మనీషణ్. 91
- క. ఇది విబుధనియమ మిటుఁదా, వదలకఁ గావించునరునిరపాప వితానం
బుదయమున భాస్కరప్రభఁ, గదలెడు తిమిరములమాడ్కిఁగడువడిఁబోవున్.
- తే. కాన నిమ్మాఘ శుక్లపక్షమున నీవ్ర, తంబుఁ గైకొను మీవు తరధ్యంబటేని
వత్స రాంతమొనర్చినవ్రతఫలంబు, సెందునని పల్కుటయు భీమరసేనుఁడవును.
- చ. ప్రవిమలబుద్ధి ధౌమ్యపదరపంకజముల్ తనఫాల భాగ ముం
దవులఁగ నివ్వధంబు ననురతప్పక చేసెదనంచు మ్రొక్కి త
ద్దివసమురా విశుద్ధమతిఁదీర్చి నిజాహ్నికమెల్ల భక్తిమై
తవిలి వరాహపూజనముఁదా నొనరించియు నాక్షణంబునన్. 94
- ఆ. నిజ పురోపకంతరనిబిడోప వసమును, జేరి యందులక్షరనారి కేళ
ములును దశసహస్రపుండ్రేక్షు దండము, లమర రెండు వేలుననఁటిపండ్లు. 95
- ఆ. పనసపండు లొక్కరపదినూన్లు వడిఁదెచ్చి వనరు హాక్షునకునుఁదనర నార
గింపువెట్టి వానిఁగెరలు నాకటికిఁగాఁ, దినియు నీరుఁద్రావిరత్మప్తివడక
- వ. ఒక్క విధంబుననుండి యా సాయంకాలంబునందఁ బునర్నిమజ్జనంబుఁగావించి
దేవతాభ్యర్చరాదులుసలిపి వేగునంతకు జాగరణంబుఁగావించి యరుణోద
యంబున. 97
- ఆ. తానమాడి దేవతా పూజనముసల్పి, శక్తికొఁది విప్రసమితికెల్ల
దానముల నొసంగిరతనియఁబా రణముఁ బ, ర్వతముఁ బోలునన్నరరాసిఁజేసె. 98
- న. అదిమొదలు మాఘ పూర్వపక్షమున వచ్చు నేకాదశి భీమైకాదశి యనంబటగె
నని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పి వెండియు వశిష్ఠుండు దిలీపునకుం జెప్పిన
చందంబున మాఘన్నాన ప్రభావం బిట్లు వాక్రువ్వందొడంగె నట్లు మునీంద్రుం
డవనీంద్రునింజూచి. 99
- ఆ. అనఘ మాఘమందరహర్పతి మకర సం, గతుఁడుఁ గాగ నట్టిరకాలముదక
మనఘ మఖిల జనమురతొదురుదాన యోగ్యులునుఁ బనులవన్నిరయునువరములు.
- వ. సర్వవస్తువులుం దానంబునకు యోగ్యంబులై యుండునని మఱియు నిట్లనియె.
- శ. మేధములం దశ్వరమేధమ్మ గిరులలో, హిమగిరి వ్రతములనమర సూన్య
తవ్రతమ్మును దానరతతిన భయమ్ము మం, త్రములలోఁ బ్రణవమ్మరధర్మములన
హింస యంగనలలోఁనిఁదిర విద్యల, బ్రహ్మవిద్యయు శివభక్తులందు
నారాయణ ఋషిరనగధన్వి హరిభక్త, సంహతి గాయత్రిఛందములను
నాల సురగవి తపములఁబ్రాణపవన, మది యధీనత సేయుటరమడిదలంపఁ
బాతులం దాహితాగ్నియరధాత్రిశస్త్ర, మైనగతి మాఘ మజ్జనరమగువరంబు.

- క. గరుడుం గన్గొను నంతనె, యురగంబులు పాటునట్టురలుర్వి నఘంబుల్
ధరణీవర పటువిడు స, త్వరమింతని చెప్పనగు నెరతత్ఫల విధమున్. 103
- క. వ్యసనంబుల కెంతయుఁ గై, వసమై వర్తించుచున్న వానికిఁ బాప
వసధునకు నర్థహీనున, కసమాన మహాప్రభావమమరించు నృపా. 104
- సీ. కమల మిత్రుఁడు లేనిరగగన మంబుజవైరి, రాకతక్కినయట్టిరరాత్రిమఱియు
జలమింకి యున్నట్టిజలజాకరమ్మును, చదువితలేని ద్విరజాన్వయంబు
సంతాన హీనయాచాన కన్నదిలేని, పాప నిర్ధనమైనరవైశ్యకులము
నసువులూడినగాత్రమదిపాలుఁ బిడుకని, యావుదక్షిణలేనిరయజ్ఞవిధము
నెవ్విధంబున శోభింపవన్విధమున, నఖిల పాపనిబర్హణమైన మాఘ
మున నిమజ్జన మాడనిరమనుజుజన్మ, మది నిరర్థకమైయొప్పుదవని నాధ. 105
- వ. మఱియు మాఘస్నానమ్ముఁ గావింపని నరులు. 106
- క. అతి చతురులయ్య నజ్ఞులు, శ్రుతివేత్తలు నయ్యు తెలివినారని విమూఢుల్
క్షీతినంచి తాత్కులై యం, ధతములును కులీనులయ్యురతగని కులస్థుల్. 107
- వ. అనిచెప్పి వశిష్ఠుండు వెండియు. 108
- సీ. మూడు దినమ్ములు మొనరంగఁ బవలొక్క, పరివెండిమూడు వారసరములొక్క
పూటరాత్రులయందూ మొగి క్రమ్మ అనుమూడ, హమ్ములయాచితా హారమునను
వరుసఁగా మఱిమూడు వారమ్ములునీర, ముల నిట్లువ్రతనియరముండు నయ్యు
ద్వాదశాహమ్ము లెంతయుఁబుచ్చి యన్వలఁ, దనశక్తి దానమర్థరణిదివిజు
లకు నొసంగి ముదంబుఁ జెరలంగఁ గుడిచి, నట్టినరునకుఁ బ్రాపించునజపదంబు
మును కులాధీశ తప్పకమాఘమున ని, మజ్జనం బుదయమున సరమ్మతినొనర్చి.
- ఆ. భవ మహార్ణవమునఁబడిపాప నక్రవి, తతికిఁ జిక్కు మూఢ తతులనుద్ధ
రింప మాఘమదిఁ దలంపని మజ్జన, ముననకాని యొందురభువినిఁగలదె. 110
- తే. కోరియైనను మనమునఁగోరకైన, మాఘ మజ్జన మొనరించుమాసవులకు
బ్రహ్మ పదమబ్బు పనవేరఁ బలుక నేల, భక్తి నొనరించు వారి కరవ్యయమటంచు.
- మ. కిల లోకంబులలో సర్వజభవ లోకం బెట్లు ముఖ్యంబునై
చెలువొందుం దగనట్లు మాసముల వీరక్షింపంగ మాఘంబు భూ
లలనాధీశ మహాత్మమస్థితికిఁ జూలందచ్చుభాహంబులన్
దొలంగం బాయుదు రెల్లమర్త్య లఘుముల్ రదోడ్తో నుషస్నాతలై. 112
- వ. అట్లు సూర్యుండు నుకర సంగతుఁడుగా నుదయంబునం బురబహిర్జలంబుల
నెందేని హరిహరుల స్మరించుచు మునింగి తత్పూజనంబుఁ గావించిన నరులు
దివ్యాంగనా జనంబులంగూడి నిరంతర సౌఖ్యంబు లద్దిననుభవంపంగలవారు
మఱియు నిష్పరమ పుణ్యప్రదంబైన మాఘంబునం దసితపక్ష చతుర్దశి శివరాత్రి
నాబడువ్రతంబొందు సలుపంబడునది శివున కతి ప్రియంబై తల్లోకంబగు
కైలాసం బొసంగు ధాని సవిస్తరంబుఁగా నెఱింగింతు వినుము. 113

—(*) శివరాత్రి వ్రత మాహాత్మ్యము. (*)—

1. వసుధేశ ! బిల్వదళముల, నసమాక్షుని నుపవసించిర్యర్చించిను మా
నసమున జాగరణం బ, య్యసితగళుని కథలసలిపినట్టి మాహాత్ముల్. 114
2. సుమహిత మతిమృడసాయు, జ్యము నందుదు రెలమి నమ్మరహా పదమందన్
గ్రనుమున జపదానతపః, ప్రముఖంబుల నైనఁగాదుభానుకులేశా. 115
3. అట్టి శివమనఃప్రియంబైన వ్రతంబు నీమనంబున నిలుపు మదియు. 116
4. సురుచిర ప్రభలభాస్కరమండలమునట్లు, పూరుషావలిదైత్యరవైరిభాతి
భూజనంబుల వివ్రపుంగవు వలెనంబు, జాక్షుల నత్రిసంరయమిసతిగతి
ధాతీద్రముల రుక్తధాతీధరముపోల్కి, గోరాజి కపిలంపురగోవుమాడ్కి
కలమంత్ర ములయందురగాయత్రి, విధమున తగు రసంబుల నమ్మరతంబుపగిది
కారుణికులందుఁది పురసంరహారి తెఱఁగు, నఖిల వ్రతములశివరాత్రియనఁగబరగు
సద్వ్రతంబెక్కు డదికలురమాటవులను, చండదావంబుఁ బోలె భరస్తంబుసేయు.
తే. పలలపంకము రుధిర ప్రవాహ మైన, భయదవై తరణి నదిరపాయస మధు
శాద మంచిత దుగ్ధలసత్ప్రవాహ, మగుచుఁ గన్పట్టు నీసముద్రద్యద్వత్తులకు. 118
5. ఇందున కొక్క పుణ్యేతి హసంబుఁ గల దెఱింగింతు వినుము. 119

—(*) అంకి లో పా ఖ్యా స ము. (*)—

1. శ్రీ కాకుత్స్థ కులాబ్ధిని, శాకర శాకలము నాగరజను పత్తన మం
దాకాలుఁ బోలుచుం భయ, దాకారంబమరనం కీలఘ్యం దుండున్. 120
2. అక్కిరాతుఁడంతిరకావనీ గ్రామ వా, సులకు భయధుఁ డగుచురసుతులనాత్మ
సతినిఁ బ్రోచుచుండురసంతతమును మృగా, ఘోటనంబె నిత్య కృత్యముగను. 121
3. అతి మలిన తనూపసన్ముండును కుభనానుష్ంగుండును శోణితాక్షుండు నమిత
జపుండును సమదుండు రక్తసిక్త ఖరకరన్త ఖరుండునునగు నతం డొండొక దినం
బు నందు. 122
4. కజ్జల ద్యుతిఁగ్రిందురగావించు మేనితో- సరివచ్చు నొకక వశచంబుఁ దొడిగి
యుడుము తోలునఁ గుట్టిరయన్నట్టి యంగుష్ఠ, కవచంబు వ్రేల నెక్కటి నమర్చి
పలితకేశము లొక్కరపాటి వీడ్వడకుండఁ, బ్రా ప్రేలికల మెల్కిరవడఁగ జట్టి
నిశితా శుగంబులురనెఱివిల్లు చేఁబూని, యొకచూరిమే ఖలరనుండఁ జెరివి
ఘనఘనా ఘన సద్రుచిరగారుకొన్న,
యున్న తోర్వీ జములచే మరహాగ్ర మృగస
మూహముల చేత నెంతయురమొనరు నొక్క,
కాననం బొంటి మెయిసొచ్చిరకడఁక నంగు. 123
5. భయ విరహితుడై మృగ సము, దయముల కౌల్లాడ లరయరదడయకయా ని
ర్దయుఁగాంచి యెల్ల మృగములు, భయమున నందంద డాగిరపటచే వనిలోన్. 124

- ఉ. అంతట నక్కి రాతుఁడు మృగగావలి జాడలెఱింగి వాగురా
సొంతివైచి యెండొగ దేసంబులు మంపలనుండి పట్టుల
శ్రాంతయఁ గూయు నట్టులఁ బోసంగ గళ స్వనమిచ్చుచుం బరి
శ్రాంతుఁడు గాక పల్విధులఁజంపఁగ నుండె మృగాండ జంబులన్. 125
- వ. అట్లు. 126
- క. పొంచి యువాగు రలంగ ద, లించియు నొండెడన వైచిత్రంపతరువు లం
దుంచియుఁ జిప్తురు గండె లొ, కించుక కాలూన కడవిరన్లఁ జరించెన్. 127
- వ. చరించి సర్వ ప్రయత్నంబుల విఫలుండై యొక్క విషమస్థలంబునం బటచు శశం
బుం దిలకించి దండధరుండై వెనుదవులుటయు నది దవ్వలం జని గికురువెట్టి
డాగుడు మొగంబున విన్నఁ దనంబుదోప రిక్తహస్తుండై మగిడి గృహంబునకుఁ
బో ననుండు సతీసుతుల కాహారంబులేకునికి వెరవెఱుంగక సంతాపించుచు
మఱియు నయ్యడవిఁ బిసిలంబునకుఁ నాలోచింపుచుండె నప్పుడు. 128
- ఉ. శాకల వాసి యుద్యమమునసర్వ మెఱింగితి లోక బాంధవా
భ్యాకత సార్థకంబుఁ గనఁగఁగఱితమూనుట లెస్స యంటినో
ఈకడ జీవహింసకదిరయేచెడు నిట్టిటనుంట మానిపో
నాకు శుభం బటంచుఁ జనఁనాఁ జరమాద్రికిఁ జేరె నర్కుఁడున్. 129
- తే. సాంధ్య రాగము చరమదిశావధూటి, ప్రావిఁ బటలెంచు విధుఁడనురక్తఁ దన్నుఁ
జేర వలెనంచుఁ దలఁచిగైరసేసినట్టి, శోణ చీనాం బరంబనరసాంపు మిగిలె. 130
- తే. కాల గతిమిత్రు నద్వ నురజాల మెల్ల, నాచి తనశిరి జగముఁగ్రంథం గ వచ్చు
నిట్టి దోషాకరుంజాచురట్టులని మొ, గములుమలఁచిన గతిసీరజములు మొగిడె.
- చ. అమిత మహా ప్రతాప యుతుఁడైన యినుండొకఁ డొప్పియుండ సం
భ్రమము లడంగి దుర్మ తులరభావములుం దుదిరేగు నట్టు ల
య్యమిత మహాప్రతాప యుతుఁడైన యినుండొకఁ డొప్పియుండ సం
భ్రమము లడంగి యుండి తుదిరగ్రమ్ము కొనెం జగముందమిస్తమల్. 132
- వ. అట్టి సమయంబు నందు. 133
- క. మృగపక్షు లణఁగి కూయమి, నగముల నొక పత్రమైననల్లాడమి చా
లుగ రాలియున్న పూవులఁ, దగివని యొప్పారె నిదురఁదవిలిన మాడ్కి. 134
- ఉ. ఆయమి తాంధకార యుత్రమై కడుఁఘోరము నైనకాన న
బోయని జాత్తనిట్లు వెతఁబోయె నయో యొకవేళ నైన నేఁ
బోయిన వాడగాను మృగరముం బడవైవక యొంటినేని ని
ట్టియెడఁ గల్గె నింటికెటురలేగుదునా మిషమింత లేకయున్. 135
- క. తిరిగితి వేసట లేకే, నురులొడ్డితి వలలని డితిరనొక మృగమైనన్
బొరినిందుఁ జిక్క దాయెను, చరమాం బుధిఁ బడియె రవియోసంగతమంబున్.

- క. ఈకడు చీకటిఁ జూచుట, లేకరణిం గలుగు మృగములెవ్విధిఁ జిక్కున్
గాకేగుదు నననతి త్తు, ద్వాక్కులితుల్ మనికి యందునతివయు సుతులున్. 137
- ఆ. ఎదురు సూచు చుందురంతకు మాంసముఁ, దెచ్చు తినద మనుచురధృతి వహించి
ఏమి సేయువాఁడరనిదికాననమ్మునే, నిందుఁ గల నటంచురనేరు పడదు. 138
- అ. అని దురంత చింతనందియా దుష్టాన్వ, యుండు సుకృత మతినిరజోద యమున
కాతలొఁ గలంశునట్లా దినంబునఁ, దనదు పూనిక సెడుటరకునుఁ గలంగి. 139
- వ. అంకిలుండు వెండియు మృగసంహననప్రయత్నంజై చేరువనున్న జలాశయంబు
దాసి తత్తీరంబునం బురాతనంబై బదరీషండ మధ్యగతంబైన బిల్వంబుఁగని యిత్త
రు మూలంబుననుండి యీజలాశయ నీరంబులానఁ జనుదెంచు మృగంబులఁ ద్రుం
తునని మెల్లన నచ్చోనరిగి యందుఁగల తృణకంటక శిలాదులఁద్రోసికొని కూర్చుం
డి యొండు బాణంబుకేల వట్టియున్నవి క్రిందనునిచి చలింపని దృష్టియు దృఢ
మానసంబు గలిగి పదిలంబుఁగా నుండి. 140
- సీ. అబోయతద్భూరురహంబు క్రిందటి పురా, తనమయ్య నెవరెటుంగనిదియైన
శర్వలింగము పైనిరచర్చించి యిదియిట్టి, దని యెటుంగక యవశ్యాయ తోయ
సంక్లిన్న మూర్ధకేశస్తాముఁ డహార, నిద్రావి హీనుండురనిశ్చలాత్మఁ
డయి యుండి చూడ్కి కెంతయు నిరోధించిన, బిల్వదళంబులఁబిడికిఱులను
త్రెంచి పడవైవ నప్పు ధాత్రీధ్ర ధన్వి, పూజనము సల్పి నట్లయ్యెఁబాసఁగనది
నంబు శివరాత్రి గాన వ్రతంబు తోడ, వాని పుణ్యంబ దేమననలయు నధిప.
- వ. అట్లు వైచి యతండు. 142
- చ. బలమగు నాకటింబడి విరభావరి యామ చతుష్కమే గఁదా
బలలముఁ గోరి యమ్మడుపురపైనిడి దృష్టి బకంబపోలె ని
శ్చలత నసించె మేరుగిరిరచాపుఁడు మూడు జగంబు లట్లు ల
ర్థి లిమెముఁ బ్రోవఁ దన్నిశఁ గ్రమించె గృహారస సాంద్ర దృష్టులన్. 143
- తే. మాఘ కృష్ణ చతుర్వశిరమహితబిల్వ, దళ చయంబును మఱియు నిరర్తల జలంబు
నభవులింగంబు నొక సమరయంబునందె, యబ్బే నేనియు వాఁడె ధర్మన్యాత్మఁడరయ.
- వ. అట్లు మాంసంబు దొఱకమి దినంబంతయు నుపవసించియు మృగహనసేచ్ఛరా
త్రి నంతయు మేల్కనియు బిల్వదళంబుల లింగంబునం బడవైచియు నీహారవారి
సర్వాంగములుం దడిసియు నవ్వ్రతంబునకుఁ గాకతాళీ యన్యాయంబున నుప
వాస జాగరణ స్నానార్చనాదులైన నియమంబులన్నియుఁ జక్కంబడె నిక్కడ
తదీయావసధంబు నందు. 145
- స. దినమంతయు నొక విధమునఁ, దనయుల నూరార్చి గొనుచుఁడనవిభు రాకం
గనుఁ గొనుచు రాత్రి సగమై, నను రాకయు నున్నఁ దామరసంబున వగతోన్.
తే. చంటి పాపని నొక్కనిఁజంకనునిచి, కొండి కలుఁదాను మంచానగూరుచుండి
నిదురఁగానక బోయతరనిక్కినిక్కి, కలకు లనుజూచు మఱియు దుఃఖించునిట్లు.

- ఉ. అక్కట యెన్నఁ డేని మగఁడర్భకులన్ ననువీడి కాననం
బెక్కటి వేటలాడుటకుఁ నేగిన నుండఁడిటింత ప్రొద్దుఁ దాఁ
జిక్కిన మాంస మించుకయుఁజిక్కక యూడిన వచ్చుఁగాని నే
డిక్కరణి న్వనస్థలులనెయ్యిదొ హేతువు జాగు సేయఁగన్. 148
- ఆ. అశనవేళఁదప్పినహమెల్లఁ గడచుటే, గాక రేయిఁగడువఁగాఁదొడంగె
నేమి సేయుదాననమయ్యెనోగదా, యడవిమద్విభుఁడుతడయుటకును. 149
- మ. తరుమూలంబునఁ బొంచివంట శరసంధానంబుఁ గావించిశం
బరముం గూల్పఁగఁ జూచుచుండు తటి నాత్మజాత గంభీర కో
టరసంవాసి మహారంగంబు దిగుచుఁగ్రతావుం బహిర్వర్తియై
సరసంజూచుటఁ జేసి తన్గఱచెనోరసంత్రాస మూలంబునన్. 150
- క. అసివేటుఁ దవిలిసింగం, బసమునఁబఱ తేంచినునిసిరతాయత దంష్ట్ర
విసరచ్యాప్తముఖంబున, వెసనమలెనొ శిరమునఖరరవితతి నలమియున్. 151
- క. అని ఘటేయు పెక్కుఁదెఱఁగులఁ, దనవిభునిం గూర్చిబోయరతరుణి నిశాంతం
బున దుఃఖంప నిశాంతం, బునుఁగాఁదెల తెల్లనయ్యెఁపూర్వఁపుదిశయున్. 152
- ఉ. మేరు మహీధరోరు తటిరమించి యొకింతను దీచియైన పా
కారి దిశం ఘటోద్భవునిరై వడిఁబూని తమఃపయోనిధిన్
దారున నాచమించిజనరతావనుడై న సరోజబంధుఁడం
భోరుహ సంభవాండము సరమున్నతి శోభిలఁ దోచెనెంతయున్. 153
- ఉ. అంతట బోయమోపిడినరయట్టి ధనుర్లత నజ్జగించి రే
యఁతయు మేల్కనం గనినరయ తరుమూలము వీడి యింటి క
త్యంతరయంబుతోడుతఁ బ్రయాణమొనర్చి పథంబునందు పెం
న్వంతఁ దనుంగనుంగొనఁగ్రవచ్చు సతీసుత వర్గముంగ నెన్. 154
- వ. వారును తనువుంబాసిన ప్రాణంబులు మగుడ వచ్చినం జూచి నంత సంతసంబంది
రట్లందఱుంగూడి ప్రియభాషణంబులతో నిల్లుసేరి రంత నతనికిం గొన్ని వాస
రంబు లరుగుటయు. 155
- ఆ. కలుష మానసులకుఁగ్రగనరానిదియుసర్వ, జంతుసంహతికినిరనంతికమున
నుండునదియునంత్యోమొనరించు నదిబల, మైనయదియుమృత్యురవధిగమించె. 156
- ఆ. అట్లుచావుమూడరనబోయకాయాంత, రంబునందిమేచరకాంబుదాభ
దీర్ఘ తనులపాణిరధృతదండులం బురో, భాగగతులనతులరభాసహితుల. 157
- తే. స్వంద నాక్షగభీర వీరక్షణులరోష, విస్ఫురద్ధ్వోర వక్త్రులరవిపులరోమ
యుతమహాకాయులం బితృపతినియుక్తులై నదూతలఁ గనిభయరమందిపెలుచు. 158
- వ. వడంకుచుండె నయ్యమభటులును వానిం బట్టుడు కొట్టు డీచ్చుడు పూచ్చుడు
కాల్చుడు ప్రేచ్చుడు కోయుడు జాయుడని యాటోపింప నందొక్కరుం డున్న
వారి కిట్లనియె. 159

- ఉ. ఓయమ దూతలారవినుఁడోపిక వీని విధించుభంగి యె
ట్లోయన నేల యీ యథముఁడత్కటసాపుఁడు తప్తవాలు కా
తోయము లుండినం గుడువఁద్రోయఁగఁ దైల కటాహమయ్యెడున్
జూ! యతి శీఘ్రమీతనికిఁజూపుఁడు సంహమనీపురసలిన్. 160
- క. అని పలుకు చుండునాలో, వినుతోద్యత్కాంతియుతులువి శ్రుతకీర్తుల్
తనుదీప్తు లబ్జజాండం, బును గప్పఁగ వచ్చిరటకుభూతేశుభటుల్. 161
- వ. అట్లు చంద్రమండల సన్నిభంబగు విమానం బీశ్వరాజ శిరంబులందాల్చి విద్యా
ధర మాపంబులతోడ వచ్చి శివానుచరులం కిలుఁ బరివేష్టించియున్న యమ
దూతలం దరిమి యతని దివ్యరూపుగా విమానంబునం దాసీనుఁగావించిన నివ్వె
ఱఁగంది జితులైన యాములు శైవులంజూచి. 162

—(*) శివదూతా యమదూతల సంచాదము. (*)—

- ఉ. ఓయతు లప్రభావ విభరవోజ్వలులార యెఱుంగఁ జేయుఁడి
ట్లీయెడ మా వశుండయినరయీయతిపాపుని బుచ్చికొంచుఁ బో
నేయెడ కౌనొమీరు దివిరజేంద్రని యుక్తులొ శార్జిదూతలో
కాయజ వైరివారొ యలరకాధిపు బంటులొ పాశిచారులొ. 163
- ఆ. సాపవృత్తిఁజేసిరపదఁపడి యొన్నియో, జంతు సహతులనుఁజంపి మిగుల
క్రోధదృష్టిఁగలిగిరక్రుమ్మురు చుండెనీ, యవని నిక్కిరాతుఁడవారంబు. 164
- క. కడుదీర్ఘ కాలమిచ్చెడుఁ, గుడువఁగకమావలననరకరకూపంబులలో
బడిబాధ లుత్కటంబుఁగఁ, గుడువఁగనగుఁ గాకయిట్లుఁగొంపోనగునే. 165
- చ. నియమిత ధర్మసంహతులరనెక్కొనిచేయఁగ మాని సాప సం
చయములఁ బాలుపడ్డ మనుజాధనునందునె మేలు విప్ల సా
ప్రియములు సేతలొప్పునె విర్రించికి నైనను నిట్టి పద్ధతిన్
నయనిధు లార యిచ్చెడుఁ గొనర్చిన పుణ్యమ దేమొచెప్పవడి. 166
- క. వెఱఁగయ్యె మామనంబులఁ, కఱసేయక వీనివోయమరయానంబున న
క్కఱనుంచు టెంతయును మీ, తెఱఁగంతయు మాకు నేమిర తెలియక యున్కిన్. 167
- వ. అట్లు మీ వృత్తాంతం బెఱిఁగింపక వీనిఁ జేకొనిపోయెద మన యమనియుక్తుల
మగు మే మలతంబోము మీ శిరంబులు వగిలించి మిమురక్త సిక్తతనులం
గావించి చేకొనియెదమని నిష్ఠురంబుఁగాఁ బలికిన శివానుచరు లప్పలుకులఁ
గోపింపక మందహాసం బొనరించి నయోచిత వాక్యంబుల యమదూతల కిట్లసరి. 168
- సీ. వినుఁడు సంయమనీశ్వరునిదూత లారసం భ్రమముదక్కి సరోజభవుని మొదల
సృజియించె నెవ్వఁడురవిజితుఁ జేసె నెవండు, చయ్యన మీనిజరస్వామి నెదుర
నెవ్వండు ప్రీతిమైయేలంగఁ బూర్వద, తీణప్రతీచీయుదీరచీముఖముల
శక్రాంతకాంబుధీరశ్వరధనేశ్వరులనుఁ, దానుంచె నెవఁడు భరక్తావనుండు 169

ననఘుఁ డట్టిదేవుఁడౌ మాకునేలిక, యతనియాజ్ఞ శిరముశ్చలారఁదాల్తు
రంబుజాసనాదుఁ తానని తన్ని యో, గమునఁ గలిగెగాకరగమనమిందు. 169

తే. అని యెఱింగించి యయ్యింకి, లాఘ్యవోయ్యమ,
యాన యుతుశిర ముల - చాల్చియభవులోక
మునకుఁ గొంపోఁ బ్రయత్నింపరనినజభటులు
పేర్చి దురహంకృతిని నడ్డరపెట్టుటయును. 170

క. ప్రళయాగ్ని కల్పులై శ్రీ గళకింకర వరులుమండీరగైకొని బాహు
ర్గళములఁ బరిఘాయుధములు, పెళుపెళ్లున మోదిరేచిరప్రిదుల శిరంబుల్. 171

చ. మదయుతులై యెఱుంగ మతిశమంతులు ధర్మము లూది చెప్ప సం
మదమున వాలకింపక సశమస్తము మద్విని యుక్తమంచు ప్ర
ల్లదములు వల్కియాద్యులఁ గళలంపఁ దలంచు దురాత్ములం బటు
ప్రదరములక వధింపఁగధరరాధర ధన్వినిమోగమాగదా. 172

క. దండధరు భటులనవ్వధిఁ, దండన మొన రింపర క్తధారలుపెలుచక
దుండములఁ గ్రక్కుచుం భూ, మండలమునఁ గూలిరయ్యశమానుచరవరుల్. 173

—(*) యమదూతలు పరాజితులై యమాంతికంబు జేరుట. (*)—

వ. అట్లు వారి పరాజితులఁ గావించి శివానుచరులయ్యింకిలుం గైకొని నిజలోకం
బున కరిగిన కొంతవడికి యాము్యులుందెప్పిరి రక్త సిక్తంబులైన దేహంబులు
సంధ్యాకాల పయోధరంబుల ననుకరింప నిజపురమార్గంబు వట్టి చని యందు.

సీ. కాలాంత కుండుమృత్యుశకామాది షడ్వర్గ, మనురాగ విస్తృత్యశహంకృతులును
నటనుష్ట శీత జ్వరరాదులుఁ గుట్టు తు, యాదిదు ర్వాధులుశపేదరికము
శోకంబునిద్రయశనాకలి దప్పియ, సత్యంబు శ్రమమింద్రజాల ముకలి
వెండియు వివిధంపుశృంగజనముల్ తంద్రయు, మూర్తుల ధరియించిరమోదమలర
నోలగింపఁగ సమధికశ్రీలఘువులు, నేడ్వరుంగూడి ధర్మముశేర్పరింపఁ
జిత్రగుప్తుండు లిఖయింపఁజెలుపుఁదనర, నిందుకొలుపున్న సంయమశసీశుఁజేరి.

క. పుచ్చిన బోయినవారల, మచ్చటమా వెతలసెప్పరనలవియె యయ్యో
చచ్చితమి చచ్చితమి యీ, వచ్చట యెట్లోయెఱుంగరవశ మేమాకున్. 176

వ. అని మిగుల నా క్రందనంబుసేయుచు జంఝానిల సంయుతంబైన వర్షాసమ
యంబునం గూలు మహీరుహంబుల చాడ్చున రక్తబిందు సందోహంబులతోడ
సభాంగణంబునం జల్పడినఁ జూపలులు మున్నెన్నుండు లేని పరాభవంబై మహా
దృఢత వ్యాకులమానసులై చూచుచుండి రప్పు డయ్యముండు. 177

చ. బహుళతరంపుభీతి కలరప్రాణులకెల్ల నొసంగుకృత్యమున్
సహజముఁ గాఁదనర్చు తనశత్రుత్రతకైన పరాభవంబు దు
స్సహమగుటక మహాక్రుధ విశేషంకటుండైన సమీప వర్తులై
యహరహ ముండువారుభయశమందిరిచూడఁగఁ గాలుఁడాదిగన్. 178

- క. అటువికట భూకుటితట, నిటలుఁడు రూక్షేక్షణుండునీరజ తేజో
దృటుఁడై ముందుచుఁ దనముం, దటివారల రక్తసిక్తతనులంభటులన్. 179
- ప. చూచి మహాదర్పంబున నిట్లనియె. 180
- ఈ. ఊరడిల్లిమీరశ్లోపిక మిమ్మిట్లు, జేసియున్న వారుసిద్ధసాధ్య
గరుడ తుపితయక్షగంధర్వ విశ్వామ, రామలందు నెవ్వఁడదియు చెప్పుడ. 181
- క. వారల మనుమాడఁగ దు, ర్వారపరా క్రములువోవునవారు మదీయా
జ్ఞరూఢి మృత్యుకాలురు, బోరన నన భటులుఁగేలునమోడ్చియమునకున్. 182
- ప. ఇట్లనిరి. 183
- సీ. అఖలేశ మాకై నయట్టియీ ఘనపరా, భవవార్త వినుమట్లుభవదనుగ్ర
హంబునఁ జిత్రగురప్తాదేశబద్ధుల మైవ్యాధుఁడేబోయినట్టివార
మప్పాపుఁ బట్టి చరయ్యనఁడే బ్రయత్నింప, ఘనమేఘవారనిశమ్కాంతచంద్ర
మండల సదృశులైరమహికంబ రమ్మున, నుండి శ్వరుని దూతశ్లోకకరీతి
నరుగు దెంచి యదల్చి నిరజా యుధముల, మాకరమ్ములుఁ దునుచూడితమముదరిమి
వాని తమ తెచ్చి యున్న విరమానమునను, దివ్య రూపునిఁ గావించిధృతిని నిలిపి.
- తే. ఉత్తరాశా గమనులుఁ గానోహ టింప, కేము వెంటాడి యంకిలనాము మరల
బట్టబోవారుమిగులఁదోర్బలముమెరసి, మమ్ముపరిఘులఁజదిమిపరధమ్ముఁగొనిరి.
- ప. ఇట్లు మా యేలినవాని యానతింజేసి వచ్చితి మితం డధిక పాపుండని పలికినను
మమ్ము కారులాడి వానిఁగైకొనిపోయి రిదె కనుంగొను మనుచు. 186
- క. కాయములుఁ జూపి యేడ్చుచు, నీయట్టి విభుండు మాకునెగడి యిటుల బా
ధాయుత పరి భవమును మే, మీయెడఁ బొందితిమె యింకనేమని చెప్పన్. 187
- క. అనివిన్న నైన దూతలఁ, గని యిట్లని పలికె మిగులశకడఁ కందనచం
తననుండు చిత్ర గుప్తునిఁ, గని యించుక సంశయమ్ముగదురఁగ మదిలోన్. 188
- తే. శివ గణంబుల చేత నాశివ పదంబుఁ, జేర గోంపోవనా బోయరచిత్రగుప్త
యేమి ధర్తువు సలిపె మురన్నేర్పడంగ, నుడువు చెచ్చెర నానాతఁడొడయ నికిని.
- ప. ఇట్లనియె. 190
- మ. అనువార నివనుధర్త కార్యము లనశవ్యాధుండు వర్తింప కుం
డిన లేకుండెను వాని పేర్లయిన వర్ణింపంగ విన్నట్టి వాఁ
డునుఁ గాడెందును విన్ని లేదటుల తోరడ్తో నున్న యన్నాళ్లు వే
టను హింసించిన జంతు సంహతులు తోరడా లక్షలో కోటులో.
- 191
- క. లెక్కించి హ్రయటకు నే, నొక్కఁడ దిన దినము సాలశకుండుదువాఁ డీ
చక్కివివిధంపు నరకము, లొక్కట నను భవముసేయనొప్పెడు వింటు. 192
- తే. అనిన చిత్ర గుప్తుఁడని వెండి యిట్లను,
శమచు డింక నేలనసంది యంబు

మనము శివుని మ్రోలఁజని యిప్పుడే వృజి,
నముల పటము మఱియు గ్రమముతోడ.

193

—(*) యముండు సపరి వారుండై యీశ్వరు సన్నిధి కరుగుట. (*)—

వ. ముద్రయు దండపాళాది సాధనంబులు మున్నిడి యివ్వధం బెఱింగించి యింక
మనకెట్టి యధికారంబుగలదో తెలియ నడుగుదమని యాక్షణంబ ప్రయాణంబై
పరిజనంబులతో నప్పుడు. 194

క. కాటుక కొండం బోలిన, మేటిలులాయంబు నెక్కిరమిహి రాత్తజుడ
కైట భజి నిత్తుని పద, మాటోపము సెలఁగ నరిగిరయందు మొదలఁ దాన్.

చ. వరమతి నిందు శేఖరునివా ర్తికుడై మొన నుండు నంది చే
సరగ నిజాగమంబుహితరసంగతిఁ బంచిత దాజ్ఞఁదత్స భాం
తరమును సొచ్చికన్గొనె నితాంత కృపాగుణ రూపుశాంబరీ
స్ఫురితవ నాటునోవధిపరజాటు విఖండిత దుర్ని శాటునిన్.

196

వ. మఱియు నందు వసించియుండు బ్రహ్మ విష్ణ్వింద్ర వహ్ని వరుణ కుబేరుల గంగాది
నదుల హేమవదాద్యహర్య యక్ష గంధర్వ చారణాదుల మాహర్షులంజూచి
మ్రొక్కి వారివారి వృత్తాంతంబుల వినుచుండి కొంతవడి కభవుండు భవదీయ
స్థితి యేమని కనుసన్ననడిగిన యముండు కృతాంజలియై వినయంబున నిట్లనియె.

తే. దేవదేవేశ నతపోషరదివ్యపురుష, నీకు మ్రొక్కెద సత్కృత పాత్ర స్తోత్రచరిత
చిత్తగింపుము భవదాజ్ఞఁజేసినిర్జ, రాసురాదులు వర్తించునట్లొనర్చి. 198

క. తమతమ యధికారంబుల, సుమహితమతి నుంపఁగంజరజుండు జగంబుల్
రమణ సృజింపను హరియున్, గ్రమమున రక్షింపమిగులరగౌరవయుక్తిన్. 199

వ. స్వర్గమర్త్య పాతాళంబులను మూడు లోకంబుల యునికింజేసి తక్కినవారయ్య
యధికారంబులం బ్రవర్తింతు రదిమొదలు మీ యానతి మా యధికారంబులు
మాకు సెల్లుచుండు నిట్లు. 200

తే. సత్యమింతయు సత్యంబు సత్యమనుచు, సర్వులుంబల్కు నిచ్చి తీరశ్వరవరంబు
లమ్మహాసత్య ముననె చరరాచరాది, జంతు సంగత మైన యీశజగముగలదు. 201

క. నిటలాక్ష నీవ యీగతి, కుటిలత సత్యంబుగనువఁగోరిన నొరులిం
కెటుసత్యముఁ గాపాడెద, రిటులై నం జగముక్తుంకరదే మొక్కతృటిన్. 202

మ. సకలలోచ్చ స్థితి కారణం బయిన యీసత్యంబు లేకున్కి వా
రకలో కంబున కక్షులై వెలయు చంద్రాదిత్యులం బర్వ మొ
ప్పక స్వర్భా నుగ్రహించెడున్ గబళముల్ భక్షింప రెండుంగ వే
చక సంవర్తము విశ్వమున్ సలుపు నాశం బాశు గాగున్ వెసన్. 203

వ. మఱియు సత్యంబు లేకునికి సముద్రుండు తరంగంబులను తన నిమన హస్తంబుల
వేలంబు లతిక్రమింప సాచి లోకంబునంతయు లోఁగొను కులాద్రి దిగ్గజానంత
వరాహంబులుం గమత పరివృథుండు భూభారంబు నిర్వహింపమిం గ్రుంకు

- నభంబు చంద్రసూర్య తారకాది శూన్యంబై భువనంబునకు నిరవకాశంబైన
యంధకారం బొసంగునట్లు జగంబంతయు నడంగి సర్వశూన్యంబైన నీ వొక్క
రుండవై యుండుమని ధర్మరాజు ధర్మనిష్ఠురంబులాడి వెండియు. 204
- క. అసమర్థుడ త్వత్కరుణా, రసహీనుడ నైన నాకురజితా హార్యా
వసధ యికేటికి మీకై, వసమునకుం గొండు పిదపరస్వాతంబునకున్. 205
- క. వచ్చిన వారికి నిన్నియు, నిచ్చెదు ప్రా భవముతోడరనిదె యనుచుం దా
జెచ్చెర ముద్రా దండము, లచ్చనటుల విధి విధంబులమరిన పటమున్. 206
- వ. అయ్యభవు పురోభాగంబున నునిచిన సభనుండు సభ్యులందఱు నివ్వెఱగంది స్వ
జీవనంబులందును సందేహంబు వొడమి భయభ్రాంతులై వడంకఁజూచి యీశ్వ
రుండు విస్మితుండై యందఱువినఁ గృతాంతున కిట్లనియె. 207
- చ. ఎవనికిఁ జెల్లి వచ్చునిటురలేపున నాడఁగ నిట్టినీకు ని
క్కువము పరాభవంబు సభఁగూడినవారి మనంబులెల్లఁ గా
కు వడఁగ నివ్వధమ్ము ననఁగూడునె మిత్రజ సర్వరక్షణ
ప్రవణుడ నే నిటుండ విధురంబెటు లోకము సత్య సంభృతిన్. 208
- క. విలయం బెటులగు కాలముఁ, గలయక సత్యంబు నేనుఁగడచితి నెటు ని
ట్టలము వచింపుము నీ వి, మ్ములఁ సాధనములను దలగురమూలముతోడన్. 209
- క. నావుడు వైవస్వతుడ, ప్పావకనయనునకు నిట్లురవలికె నఖిల సం
భావిత యిప్పట్టనఁ గల, యావద్విధులకును భంగమైన విధంబున్. 210
- వ. భవదాజ్ఞాను వర్తులగు ప్రమథులవలనం గలిగెనది నీ వెఱుంగకుండినదే యయిన
నెఱింగింతు వినుము. 211

—(*) యముం డీశ్వరునితో నాత్మాను చరుల పరాభవముం జెప్పట. (*)—

- చ. బ్రదిమిఁగలంత కాలమునురప్రాణులఁ జంపి తదా మిషంబుచే
నుదరము పోసికొన్న వృజిరనోత్కటుఁ డక్కటికంబు లేనివాఁ
డెద నొకవేళ పుణ్యమనిరయెంచక యుండిన తద్విధం బిది
టిద యను వార్తనేని నొకరటిన్ వినియుం డనివాఁడు వెండియున్. 212
- క. సర్వజన దూషకుండుం, గర్వాంధుం డనుచుఁ జెప్పఁగరణము సేనో
శర్వ నియోగించితి న, క్థర్వుని నిటఁ దెండటంచుఁగడఁకం భటులన్. 213
- క. వారుఁజని తెచ్చుచోటం, జేరిత్వదీయానుచరులురచెచ్చెర శిరముల్
దారించి పరిఘములమా, వారల విడిపించియిందురవై శముఁగాగన్. 214
- ఆ. పోమయానముననురపూనికదివ్యయా, పునిఁగఁజేసి యుంచినకొనికడంక
మీరవచ్చిరిందురమీరు వీరలె కనుం, గొనుఁడురక్తసిక్తతనులభటుల. 215
- వ. ఇట్లు నివ్యాధుండప్పరోంగనాపరివృతంబైన విమానంబునందు తేజోనయంబైన
మండలంబున వెలుంగు సూర్యునిభంగి విలసిల్లుచుండుటకు. 216

- ఆ. పురబహిరలములఁబూన్కితో మాఘము, జ్వనము సలిపినఁడొరజన్నముల స
దక్షిణలుఁగఁజేసిరథన్యత నొందిన, వాఁడొ తెలియరామరవీడుమదికి. 217
- క. పాపులయెడ నీవిటుకృపఁ, జూపఁగ నేఁ గ్రౌర్యమునకురసాలయకశితౌ
ప్రాపకుఁడఁగాగ నేటికి, నీపదములఁ గొల్పుచిందెరనివసెంతునికన్. 218
- వ. నాకు నీ యధికారంబుతోడఁ వీనఁ బనియేమని ముద్రాదండ పటంబులం జూపిన
శివుండు నవ్వియమున కేట్లనియె. 219
- చ. వనమ్మగ సంహతింజదిమిరవానితనూపిసితంబు చేత నే
మొనయఁగ జీవనంబుదినరముల్ వెనుపుచ్చెడుబోయ కాననం
బుననొనరించి నట్టియురురపుణ్య మెఱుంగడుచిత్ర గుప్తుఁడీ
యనశివరాత్రిఁ బస్తుఁగనిరయీమ చతుష్కము నిద్ర లేకయున్. 220

—(*) శివుండు యమునకు శివరాత్రి మహిమం బెఱింగించుట. (*)—

- క. మాలూర దళములను నత, లోలు ననుంబూజసలిపెరలోకస్తుత్యం
బైలలినొప్పిన తత్ఫల, మేలాగునఁబోవు భవ్యమీయక నృథఁగాన్. 221
- తే. అది రుధిరమాంస శుక్ల మేరదోస్థిమజ్జ, వసలునను సప్తధాతు ప్రవర్ధితంబు
నైనతను కల్తషముఁగాల్చిరయమలహేమ, సురుచిరాంగ మొసంగెవిరశుద్ధినరపి. 222
- వ. అనినశంకరునకుఁ జిత్రగుప్తుం డిట్లనియె. 223
- సీ. అఖలేశవీడరశణ్యమ్మున నున్నవాఁ, డదిశివరాత్రిఁగారనాత్మ నెఱుఁగఁ
డంతికమ్మున నున్నరయదిశివలింగమ్ముఁ, గానెఱుంగడుమృగశగణముఁద్రుంప
దృష్టికడఁబైసరత్రైచివాల్గొమ్ముల, పత్రమల్ ధరవైఁవఁబడియెసందు
పూజావ్రయత్న మేరప్పుడులేదు తస్మాత్, మృగహననేచ్ఛఁదారమేల్కసంగ
గనియెజాగారమని కాదురతినఁగమాంస, మింతదొఱకమి పస్తుండెరనిదివ్రతోప
వాసమని కాదువీడట్టిరవాఁడుగాక, పరమనియతుల కందనిరపదమువడసె. 224
- వ. అనిన మగుడ నీశ్వరుండు. 225
- ఆ. వ్రతముతలఁపు లేమిరవడినింతఁగలిగిన, తలఁపుఁగలిగి నియమరతంతులగుచు
భక్తినాచరించురవారికి మోక్షంబు, కరతలామలకముఁగగాక యున్నె. 226
- ఉ. కావున పెక్కు దానములుగైకొని సేయుటకంటె జన్నముల్
పావనతంబొనర్చుట తరపంబులు సల్పుటకంటెఁ జాలభ
ద్రావహమైతనర్చు శివరరాత్రి మహావ్రత మెక్కుడయ్యె నో
ధీవరులార సంశయమురదీర నిజంబనినమ్ము డింతయున్. 227
- వ. వేదప్రసిద్ధంబులైన మీమీయధికారంబులనుండు డీకింకరులుప్రమధులచేఁ బరా
భవింపవడితిమని శంకింపంబని లేద హంకారులు నల్పమతులగువారికి దుఃఖావ
మానంబులు బలవంతులై నిరహంకారులగువారికి సుఖగౌరవంబులునే నెసంగు
చుందునని శంకరుండానతిచ్చుటయు నందఱుసాష్టాంగంబు లిడిరందు. 228

మ. భయహీనస్వమనోంబుజాతుడగుచుకొనె వస్వతుండపువెం
డియు ముద్రాపటదండ ముల్గొనిహితాశ్వీతంబుఁగా మున్నుఁదాఁ
బయనంబై చనుదెంచియున్న పథముంభవ్యస్థితిం బట్టిపో
యియథాస్థానమునం బ్రభుత్వమును హోయింజేయుచుండెన్ నృపా. 229

—(*) యముండు నిజస్థానంబున కరుగుట. (*)—

మ. అటనబోధ్య మహేంద్ర వైభవముతోనాతందనుం గోరున
చ్చటికింజేరు విమానమామర వధూసందోహ సంసేవ్యము
త్కటతేజోయుతమైన దానిఁగనివేరడ్కున్నిత్య సంచారియై
దిటమారంజరకాలముం డెరజతాద్రుం దేవలోకంబులన్. 230

వ. అట్లు మహాభోగియు ప్రమథగణప్రధానియునై యుండెనని మఱియు నీశివరాత్రి
వ్రతంబెఱుంగకయ జాగరణోప వాసంబులు వానిపూర్వ సుకృతంబునం గలుగ
నంతఁ గృతార్థుఁజేసి శివసాయుజ్యంబు నందించిన నీవ్రతప్రభావంబు వింటిఁగదా
యింకనధిక శ్రద్ధయుంగలిగి భక్తినాచరించు వారిఫలంబసదగునే యనివశిష్టుండు
దిలీపునకుం జెప్పి వెండియు. 231

క. శివరాత్రి యివ్విధంబున, శివపదమందించె వ్యాధుఁజెచ్చెరమాఘం
బవుననభీమైకాదశిఁ, శివరాత్రిం గూడినెలలశ్రేష్ఠంబయ్యెన్. 232

క. ఇమ్మాసమ్మనదానము, లిమ్ముగఁబాత్తులకు నిచ్చియెలమిన్తఖముల్
సమ్మతి సదక్షిణలుఁగా, నిమ్మహిఁజేసినను ఫలమునెక్కుడొసంగున్. 233

వ. అనిన దిలీపుండు వశిష్ఠుం జూచిమునీంద్రా. పరమ పుణ్యాత్మ కుండగునం కిలు
చరిత్రంబు వినినామనంబు సంతసించె లోకంబునం గలుగు వ్రతంబు లన్నియు
నుత్తమంబులైచ్యుభీష్టంబు లొసంగుచున్ననుఁ బునర్జన్మ కారణంబులై యుండె
నీవ్రతం బట్లుఁగాకుండి హరిమేధఫలంబున కన్నమిన్నయై దీనివ్రభావంబ వాఙ్మో
నసగోచరంబైయున్న యదిదీని నాచరించు తెఱంగు సవిస్తరంబుఁగా నెఱుంగఁ
గోరెదనని నమస్కరించినం గరుణా మయుండగు గురుండు వినుమని రాజున
కిట్లనియె. 234

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు శివరాత్రి వ్రతవిధానముం జెప్పట. (*)—

క. జననాథవర త్రయోదశి, ననువార నిరశనుడయ్యు నతివకు వెలియై
యునురాత్రి జాగరించియు, దిననాథో దయమునందుఁతెఱగొప్పంగన్. 235

వ. నిత్యకృత్యంబుందీర్చి చండాల దర్శన స్పర్శనాలాపదూరుండై పుణ్యవాహినీ నిమ
జ్జనంబుఁ గావించి పరిశుద్ధాంబర ధారియై సూర్యోపస్థానదేవతార్చనాదులు సలి
పిమహేశ్వ రాలయంబు సొచ్చియదియు. 236

క. కలయంగ గోమయంబున, నలికిలతాంతములుఁ జల్లిరయమలాం బువులి
మ్ములఁబ్రోక్షించియు నటని, ర్థలమతిఁ బంచామృతమున రహిలింగంబున్. 237

తే. అమర నభిషేక మొనరించీయంతమఱివి,

శుద్ధజలములఁ గావించిరసురభి చంద

నంబుఁగుంకుమయుంబూసికపంబియున్న,

భక్తిత్రిదశంబు లగుబిల్వరపత్రములను.

238

క. పూజించి యవల మొల్లలు, జాజులు సంపెంగలు మున్నురసద్భక్తి మెయిన్

బూజకుఁ గైకొని యివ్విధి, నాజగదారా ధ్యుపేరులన్నియు వరుసన్. 239

చ. శర్వో గ్ర భీమ శంకర శివేశాన మహేశ భూతేశ్వర యనుచు నుడువుచు సన్నా

నసంబున సముపార్చించి యగరు ధూపంబువైచి యాజ్యతైలాదుల దీపంబులు

వెలింగించి యన్నంబును శివప్రీతికరంబులైన ఫలంబులు నైవేద్యంబు వెట్టియో

యీశ్వరా మదర్పితంబులైన గంధపుష్ప దీపనీరాజనాన్నఫలాదులఁ బార్వతీ

యుక్తుండవై యారగించి సంతసింపు మనునర్థంబుఁగల మంత్రంబులతోడ సంక

ల్పముం జెప్పి యనంతరంబ నానావిధ వస్తుదానంబు లోసంగి యంత. 240

ఆ. వివిధ నృత్తగీతరవీణామృదంగాది, వాద్యయుక్తి నాశిరవప్రభావ

కథనములను ద్విజనిరకాయంబు తోడనీ, రాజనంబు లిడుచురరాత్రిమఱియు. 241

క. నియమమున మంత్రపూర్వక, మయియుండఁగ నాల్గుజాలురనటవేర్వేరన్

బ్రీయమున జలదూర్వాంకుర, చయగంధ ఫలప్రసూనరసర్వపములచేన్. 242

వ. అర్ఘ్యంబు లిచ్చుచు నాయాయర్ఘ్య కాలంబుల శుభంకరా పార్వతీ మనోహ

రా సర్వపాపవిచ్ఛేదకా భక్త జనశుభ ప్రదా భవ్యస్వయాపా శాంతవిగ్రహ

సృష్టిస్థితి సంహారాత్త కంబులగు త్రిగుణంబులకుఁ గారణుండ వగుమహాత్మా నీవ

కానియితఃపరంబెఱుంగ మదర్పితంబులైన యాయర్ఘ్యంబు లన్నియుంగొని

మఃఖి దారిద్ర్య రోగాదులం గుందునమితపాపాత్తు నన్ను సర్వ పాపంబుల వలనం

బాపిరక్షింపు మనునర్థంబుఁ గలమంత్రంబులనుడువుచు సంస్తుతించి రాత్రికడచని

సూర్యోదయంబుఁ గానప్పుడు. 243

చ. కడువడి సేయుకార్యములఁగైకొని శంభుమనః ప్రియంబుఁగాఁ

దడయక భూమినిర్జరవీరతానము తృప్తిసనంగ భోజనం

బిడియట్లు వెన్క వెండియునునెల్లజనంబుల కన్నమిచ్చియున్

గడకధనాధికుం డయినఁగాదన కయ్యవనీసు రాలికిన్.

క. గోభూశతాంగ హయకన, కే భగృహాదిక ములున్త్రహీవర రుక్త

త్తృభృచ్చాపుమనః ప్రియ, మాభంగి నతండుసేయనౌదానంబుల్. 245

వ. అని మఱియు.

246

క. ధనవంతుఁ డధికదానముఁ, గొనకొని చేసిననువేదరగురుభక్తి మెయిన్

జనవరయొక సుమమిచ్చిన, నెనయు ఫలంబొకఁ డటందురరిలవిద్వాంసుల్. 247

ఆ. అట్లు విప్రజనులకన్నంబు వెట్టితాం, బూలదక్షిణాదులొలిగొనఁగి

వ్రతసమాప్తిజేసిరవ్రతి పారణము మాన, మునఁనొనర్ప వలయుఁగొనితదాజ్ఞ.

- ఉ. ఈనియమంబుఁ దప్పకమరహీన్ధలి నేనరుఁ డాచరించుఁజు
మోనరనాథ యీ వ్రతమరహితమ పుణ్యఫలంబు కల్గివాఁ
డానగధన్వి మందిరమునందును పాపములెల్లఁ బాసియా
నొననితన్ను మెచ్చిప్రమరధాదులు నిత్యము శౌరవింపఁగన్. 249
- వ. మఱియు నతని వంశంబున నుద్భవించువారు సూరూపులు భోగపరులు మనోవ్య
ధవ్యాధి హీనులునైయుండి తుదిగై వల్య మందుదురని వశిష్ఠుండు దిలీపునకుం
జెప్పనతండు వెండియు గురునింజూచి. 250
- తే. అనఘ మంత్రాది నియమంబులలా తనెఱుంగ
కున్నయమ్మాథులీ వ్రతరమూని సలిపి
రేనివారికి తత్ఫలమింతఁబోక
చిక్కు పెవ్విధి యింతయుఁజెప్ప మనుడు. 251
- తే. గురుండు ధరణీవరునకుపాశ్రమమొసంగి, లవనినాయక యతిరహస్యంబు శివమ
నఃప్రియంబును జ్ఞానంబునకునుమూల, మైనయివ్విధ మడిగితిరవారవినుము. 252
- ఆ. నియమ మెఱుంగకున్నరనిలుకడతోనమ, శ్శివహారా యటంచుఁజేతులార
భవునిపూజ సల్పురపదఁపడి యెవ్వడఁ, య్యనఘుఁ డన్నివిధులనందినట్లు. 253
- వ. ఏవిధంబుననైనను శివరాత్రి దినంబునం దుపవసించిరాత్రిజాగరణం బొచ్చిన సర్వ
పాపవిముక్తులగుదు రిట్లువిధవయు నాచరించిన మరుజన్మంబునందు చెడనియెదు
వయగుఁ గన్యయుంగుమారి యాచరించిన వారికనువగు ఫలంబుఁ గలుగుమఱియు
నందఱికిం దుదిశివ సాయుజ్యంబు లభించునిట్లు. 254
- ఆ. వేయుఁ జెప్పనేలరవిమలమౌనీ వ్రత, మధిక భక్తిసలిపిరనట్టివారిఁ
బాపములకుఁ బాపిరపాయక యీశాను, పదముఁజేర్చు మిగులరముదముఁగూర్చు.
వ. మఱియు నీశివరాత్రి మహిమంబుం జదువుచోట శివుండు ప్రసన్నుండై యుండు
వినువారును వినుపించువాని పరమ శివునింగా భావించి పూజించిన హయమేధ
శతంబొనరించిన ఫలంబుంగని యిహంబున యశస్సుఖంబులం బొందియంత్యంబు
నందు శాశ్వతంబైన శివసాయుజ్యంబునందువారు వక్తయు నట్టి పదంబుం బ్రాపిం
చునని వశిష్ఠుండు శివరాత్రి ప్రభావముం జెప్పి వెండియు దిలీపున కిట్లనియె. 256
- క. విను కృతవీర్యాత్మజునకు, మునుదత్తా త్రేయమానిరముదమున వినుపిం
చినమాఘ మహిమమేనీ, కనఘాత్మక తెల్పువాఁడరనని మానియ నెన్. 257

—(*) దత్తాత్రేయుండు కార్తవీర్యార్జునునకుం జెప్పిన మాఘప్రభావము. (*)—

సీ. భూపాల మాహిష్మరతీపురా ధిపుఁడర్జు, నుం డొక్కనాఁడుఁదారనిండు వేడ్క
రథమెక్కి సహ్యాగోరత్రావనింజేరి త, దాశ్రమ వాసుఁ బ్రత్యక్షవిష్ణు
మూర్తి దత్తాత్రేయరమొగిఁగాంచి తత్పాద, వనరుహంబులఁ వ్రాలిరవడితదాజ్ఞ
నుచితాసనమ్ముపైనుపవిష్టుఁడైయన్తు, హామహుఁ దిలకించిరయధికభక్తి

ననియె మునినాథ మీదయనఖిలధర్మ, ములను వింటిని వెండి సరమ్మోదమమర
మాఘమజ్జన ఫలమునుమాన కేచు, వినఁగఁ గోరుదు నొగిజెప్పరవేయరుటయు.
తే. పలికె నమ్ముని యినవంశరతిలకమున్ను, కమలజుని నారదుండడుగంగనతఁడు
చెప్పెనది యంతయును నీకుఁజెప్పువాఁడ, సావధానంబుఁగా వినుమాపు నపుడు.
వ. భరతఖండం బన కర్మ భూమియై యెసంగు నీ భూమిం బుణ్యక్షేత్ర తీర్థాదులందు
చితభంగి స్నాన దాన ధర్మక్రియ లెన్ని యాచరించినను మాఘస్నానంబు
సేయని మనుజుజనంబు నిరర్థకంబట్టి వాని పుణ్యము సూర్యుండు లేనినభంబు
చాచ్చున చంద్రుండులేని నక్షత్రమండలంబు వడువున నప్రకాశంబై యుండు
వెండియు.

260

క. హరి మాఘస్నానముచే, బరితుష్టుం డైనయట్లురవ్రతదానతప,
శ్చరణాదులఁ బరితుష్టుం, డరయంగా డింతఁదెలియురమవసీనాథ.

261

తే. మాఘమజ్జన మొనరింపరమఱపకున్న, బలీసి బలమునఁబొల్చి శారశ్వతముఁగాని
మాంసమేదోస్థ్యసృక్నాన్నియురమహితచర్మ, గతక శేబరమిదివృధాగాదెమఱియు.

మ. అతిదుర్గంధ పురీషమూత్ర యుతమైరూధారమై రోగసం
హతికిఁ దుఃఖ మనోవ్యథా కరమసత్యంబైన యీదేహమ
న్యతనూ సంతతికిఁ నిరంతరము నానాదుఃఖముల్ గూర్చు నీ
క్షీతిఁగామాదులఁ జిక్కిదీని గతిఁ జరచ్చింపంగ మున్నొప్పుదే.

263

వ. మఱియు నిక్క శేబరంబు తాప త్రయాది బాధితంబును వార్ధకంబున బలహీనంబై
యునాయాసం బొసంగునదియుఁ జంచలంబును నరకద్వారంబునై క్రిమియుం
బోలె చర్మభస్మికంబడి తుది పక్వంబగుచు శ్వానవంచక కంక గృధ్రాదులకుం
భక్ష్యంబగు నిట్టి జలబుద్బద ప్రాయంబైన దాని మాఘస్నానంబునఁ బవిత్రంబు
సేయకున్న నొండు గతిగలదేయని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

264

సీ. ఆచారరహితమైనట్టికులం బధో, క్షుజ భక్తిలేని ద్విరజాన్వయంబు
కిడఁగి దక్షిణ లొసంగని శ్రాద్ధ కర్తంబు, శ్రౌతక్రియలులేనిరక్షాత్రమదియు
వంచనా సక్తమైవరలు ధర్మపుకోప, సంయుక్తుఁడొనరించురసత్తపంబు
పతిభక్తి లేనియరప్పడఁతి సద్వర్తన, మలవాటు సేయనిరయట్టివిద్య
సత్యహీనుని వచనంబురశాస్త్రసమితి, జమవ కుండినవాని విరజ్జానసరణి
ధర నిరర్థకమైనట్లుతలఁపమాఘ, మజ్జనములేని జన్మ మిరమ్మహినివృధయ.

265

సీ. సందేహి మంత్రమ్మరచలితాత్మ జపమనా, రతదాన జీవనరస్థితునిబ్రదుకు
ప్రజకు పరోధహారార్థివ ప్రాభవ, మనుజీవి కిడిన కరన్య స్థితియును
బ్రదిమికై చేయు తీర్థాచరణ వ్రత, తతిశూద్ర దత్తార్థకృతమఖంబు
భస్మమం దిడినహారవ్యము ప్రమాది ధనమ్ము, ధనికిచ్చు దానమురతానొకండు
కుడుచు కుసుపును లుబ్ధునిరవిడి ముడియును,
నాస్తికుమతమ్ము శ్రద్ధఁబూసని పనియును

- ధరనిరర్థకమైనట్లుతలఁపమాఘ,
మజనములేని జన్మమిరమ్మహినివృథయ. 266
- వ. ఇట్లగుటంజేసి. 267
- ఆ. మకరరాసిగతుఁడుశ్రమహికారియగుచుండ, మాఘవేశనదయశ్రమజ్జనంబు
సలుప కుండునట్టిరజనుఁడెట్లు పాపసం, హతికిఁ బాసి స్వర్గమందఁగలఁడు. 268
- క. పంచమహాపాతకులుం, గించితస్సం శయాములేకరకిల్బిషములదా
రించియు దీనసురాలయ, మంచితగతిఁ జేరువారతలవసినాథ. 269
- ఆ. అధిప మాఘవేశనశ్శోదయంబున, నధికపాపుఁడెవ్వఁడైనమమ్ము
సేరి క్రుంకఁబుణ్యుఁడేయమె యనిమ్రోయు, చుండునెల్లప్రొద్దునదకములును. 270
- క. పెనుపాపంబులువానిం, బెనసిన పాపములుమాఘశ్రవేశంగల్యం,
బునమజ్జవ మొనరించిన, ఘనునందుం భస్మమగుచుఁగడువడిఁ బోవుకా. 271
- ఆ. అన్ని కిల్బిషమ్మశ్రలనఘ మమ్మాఘంబు, రాగ మాకునుండరాదటంచు
తన్నిమజ్జనమునతపనాగ్ని హోత్రుల, భాతి వెలుఁగువారిశ్రవంకఁదొలఁగు. 272
- వ. అని చెప్పి మఱియు నమ్మాఘస్నాతలు మనోవాక్కాయ కర్తంబులనైనవియు
బుద్ధిపూర్వకంబుఁగా నొనర్పనైనవియు నగు పాపంబు లధికాల్పంబు లన్నియుం
బాసి మేఘవిముక్తంబైన చంద్రమండలంబు భాతిఁ బ్రకాశింతు రిదియుంగాక
యనధికారులును విష్ణుభక్తిని స్వర్గభోగాధికారులైన యట్లమ్మాఘస్నానంబున
నెట్టివారైనఁ బరిశుద్ధాత్ములై స్వర్గంబునందు దురిది యెల్లపాపంబులకు ముఖ్యం
బగు ప్రాయశ్చిత్తంబునొ వెండియు సర్వమంత్రంబుల నుత్తమమంత్రంబును తపం
బున నుత్తమతపంబునునై యుండు నీ స్నానంబునకుం బ్రయత్నించుటయు
జన్మాంతర సంస్కారంబునొ నింతయేల సంసార పంక నిర్తగుల కుద్ధరణ సాధ
నంబు నిదియు యీ స్నాతలు ధన్యులై సూర్యచంద్రాగ్నులం బోలి వెలుంగుచు
నమిత భోగంబుల స్వర్గాది లోకంబుల ననుభవింతు రిమ్మాఘస్నాన ప్రభావం
బెఱుంగ నయ్యెచు పురాతన కథనంబొండుఁ గలదు దాని నెఱింగింతు వినుము.

—(*) వృక్షకాంగనాచరిత్రము. (*)—

- ఆ. జవ్వనంబు మిగులశసౌందర్యముంగల, వృక్షకాభిధేయశృగులులప్ర
భూత బాల్యమందెరపాలుపటివైధవ్య, ముననుసౌఖ్యమునకుఁ మొదలఁ గాక. 274
- ఆ. అప్పలంతి మనికీరనటుఁబాసి వింధ్యభూ, ధరము డాసినర్తదా యదక్త
టోర్వి నిల్చి నియమయ్యుక్తాత్మయై రమా, ధవునిఁగూర్చి తా ముదంబుతోడ.
- సీ. మితవాక్యజాల సూర్యతసదాధార యసంగ జితేంద్రి యశస్వభావ
దానతాత్పర్య జితక్రోధ వల్కలాం, బరధారిణి విరాగశగురు ధృతియుత
సంతుప్త చిత్తకృచ్ఛాది నానావ్రత, సంశోషితాంగ నిశ్శలత రాత్త
దినషష్ఠ భాగకారల నియమితోఁచ వృ, త్యాత్మైక పోషణయై యదియును

- కపిలనర్మద లొక్కచోరగలియు చోట, వరుస నరువది మాఘములరుదుఁగాగ
నుగ్ర తపమూని సేయుచునోడకట్టె, తనువు విడనాడి తత్సుక్రతమునఁబోయి.
తే. యుగచతుష్కము వేమారులొగినిగడచు, నంతవరకంబు జాతాయరతాక్షులొక
మున ననేకవయస్యలుఁమొనసి కొలువ, నపరిమిత భోగములనుండిరయంతమీద.
క. దినమణి లోకంబునఁదా, ననుపమభోగముల సంబురజాక్షునిలోకం
బున నుండినంత కాలము, చనియుండిన యవసరమునరజనలోకేశా. 278
- క. సుందోప సుందులనెడుపు, రందర వైరులకు వెఱచిరక్రతుభుజులెల్ల
బృందములుఁ గట్టియాయర, విందాసనుఁ జేరిసలిపిరవినతులు మఱియున్. 279
- చ. సకలమునీంద్ర సంస్తుతలరసద్గుణజాత సరోజనేత్ర నా
భికమల జాతదీనజనరబృందభయాప హరై కచింతన
వ్రకటమనోంబు జాతస చరరాచరజంతువితాన విష్టప
ప్రకరవిధాత మమ్మసురభాధలకుం దలఁగించి కావవే. 280
- వ. అని వేడుకొనిన నంతయునెఱింగి.

—(*) బ్రహ్మ సుందోపసుంద వధార్థమై తిలోత్తమను సృజించి పంపుట. (*)—

- చ. సురుచిర రూపసంపదలఁజూడ్కికి నివ్వెఱఁగా వహిల్లనం
బురుహభవుండ యోనిజగరపూని తిలోత్తమ నానిమజ్జనం
బరయఁగ మాఘషష్టి మొగిరనైన మహాఫలయుక్తి నెప్పున
ద్ధరణిసురాంగనామణినిరతప్పక సృష్టిమొనర్చి పెంపునన్. 282
- తే. అచ్చరల లోననవ్వి కరచాబ్జముఖిని, ముఖ్యురాలినిఁ గావించిరముదితతోడ
నచ్యుత రసగుంభనంబు లైయమరువాక్య, ములఁజతుర్ముఖుఁ డిట్లనిరపలి కెనపుడు.
- ఉ. ఓ యువతీలలామవి బురధోత్కర మెంతయు నిన్ను మెచ్చున
టీయదనన్ మదుక్తి మహిరకేగియు నయ్యుప సుందసుందదై
తేయుల నీదుగాన ఫణిరతికలస మాన విలాసవైఖరిన్
బాయక చూపియయ్య సమరబాణునిబారికిఁ ద్రోయుమేడ్డెఱన్. 284
- క. వారన్యోన్య విదారితు, లైరూపఁగలరు నీకురసగుసద్యశమం
భోరుహ నయనా దివిష, ద్వారముఁగొని యాడుజగతిరవారికి మేలా. 285
- వ. ఇప్పరమహితంబు సేయుమనిన వల్లెయని యప్పల్లవాధరి మెల్లన నొక్కవిపంచి
కేలనంది బ్రహ్మలోకంబున నుండి వియన్నార్గంబున భూలోకంబునకరుదెంచి పావ
నంబులగు నర్హదోదకంబుల నిమజ్జనంబుఁ గావించి యయ్యసురవరులు విహరించు
పుష్ప ఫలభరిత నానాతరుస మంచితంబైన వనంబు సొచ్చియందొక్క యశోక
తరుమూల వితర్దింగూరుచుండి విపంచిక మ్రొయించుచు. 286
- ఉ. దారువులంకురింప వినుతస్వన మాధురిబర్హి శారికా
కీరవనప్రియోత్కరమురక్తేవలఁ గేవలమాలకింప నెం

- తో రహివ్యోమ యానములరనుండి విహారముసేయు కిన్నరీ
వారము ప్రాణవల్లభులరపైఁగడు సోలివసింపఁ బాడెదాఁ. 287
- వ. అట్లు వడ్డంబుఁగాఁ బాడునప్పుడు. 288
- క. మహికిండిగి చనుదెంచిన, మిహికాకర కళయొనాగరమెఱయుచుఁ గానం
బహహా యన నొనరించెడి, యహిరాణ్ణభి వేణిఁ గాంచిరయ్యసురభటుల్. 289
- ఆ. అట్లుఁ గాంచి సమ్మదాశ్చర్యమానను, లైవనాంతి కాంబురజాకరమున
యువతులోలిఁ గొల్వరనోలలాడుచునున్న, యసురవరులఁజేరియనిరి యిట్లు. 290
- క. నుందోప నుంద దైత్య పు, రందరు లారా వినుండురహినొకచోపీ
ణందవిలి పాడునా పూర్రేందునిభానననుఁ గంటిరమేమని చెప్పఁ. 291
- సీ. రంభా విలసనంబురహినూరు వులగెల్చి హేమాభిరుచిమేనరనేవగించి
హరిణీ విలాసమ్మరనిరసించి చూడ్కులఁ జిత్ర రేఖం జెల్వరచే జయించి
మంజుఘోష నెలుంగురమాత్రనాజ్ఞకుఁదెచ్చి, నుదుటిచే శశిరేఖరనుదుటువాపి
చికురమ్ములనెను కేరళినిఁ గ్రిందుఁగావించి, నునుమోవి రుచిఘృతాచినిహసించి
తతకకుద్ధతిఁ బుంజికరస్థలనదల్చి, మొనరునాసిక సౌవ్యవరమునఁదిలోత్ర
మయెయనంబొల్పు చున్నయరమ్మగువచంద, మరసివర్ణింప శేషాహిరకైసఁదరమె.
- సీ. పూర్రేందు బింబముంబురుడింప నగుముఖం, బునకు లాంఛనమింతరగనకయున్న
నపరంజి గిండ్లబోరలుపనాను పాలిండ్ల, నగ్ని శిఖావాప్తిరనవియకున్న
సమమెన్న నగుమృణాళశములంగరంబుల, కంత ర్వివరములైరయ మరకున్న [న్న,
సంశయాస్పదమధ్యరసామ్యమూన్పఁగఁబొల్పు, మినుమేఘభృతినాంద్రమనకయు
పసకు నెడఁబాసి మధురమేప్పట్టునందు, లేక యవిసెడు దొండపండ్డేకరణిని
చెప్పనొ నింక సరియనిరచెలినిరంత, రాదుణానూన మధురమారయధరమునకు.
- ఉ. పున్నమ నన్వేలంది ముఖరమున్ సరిఁ బోలమిచేఁ గృశించియున్
దిన్నఁగ శుక్ల పక్షపు ద్విరతీయదినంబున భ్రూలతాకృతిన్
జెన్నయి కాక వెల్కిల యిరచెచ్చెరనష్టమ వాసరంబునం
దున్నుదు రందముంగొనఁగఁరనోచెనె కాని విధుండటొప్పునే. 294
- ఆ. నారికెడసి తూలురనారాచ ములులేళ్లు, కనినయంత నెగసిరకదియరావు
మీలకెంత యుదుటొమిడివడి వడినేగు, నైన బాలచూడ్కిరకొనె సమము. 295
- క. కనమేముజ్జగములఁగల, వనజాయత నేత్రలందిరవొకసులందున్
మనుజోరగ యతొమర, జనములలోఁ జూడమిట్టిరచాననుమున్నున్. 296
- తే. దంటయై యింగలపుఁ కంటిరతొంటివేళఁ, దుంటవిల్తునికోడకరమంటఁ గలిపె
కంటికానాడు నివ్వారుగంటిపడని, నుంటఁజూచినఁ బడువెడరవింటిబలిమి. 297
- తే. అతను సామ్రాజ్య లక్ష్మీభరవ్యంపు మూర్తి, నందివనమున విహరింపరనాస్థవొడమి
వచ్చెఁగాఁ బోలునాఁ దోచురవనితనింక, నెన్నియో వర్ణనలఁజేసిరయేల చెప్ప. 298

వ. అవ్వెలందియు.

299

సీ. పూచిన సంపంగిర పూపొదరుల చెంత గొజ్జంగిసీటిచార్ లూలమునను
గుజ్జ లేమావిమ్రాశకులజుట్టి మల్లి కావితతి వేల్లితమయిర వేడ్కమీర
లలిత సుగంధగంధిలమంద పవమాన మొలయింప శశికాంతరములవిని ర్ని
తంబైన మూలవిరత్తి నొప్పగునశో, కముక్రిందతద్వేదిర కాస్థలమునఁ
బాలుచు చెంగావీచీరనింపలరఁగట్టి, సురుచి రాభరణఁబులురవరు సవెట్టి
హస్తకంకణ రుతికాలరమనుసరింప, వీణ వాయించుచుం బాడురవీనులలర. 300

క. ఇలఁగల రత్నంబులలో, లలనారత్న ముదానిరలావునమీరి
ములఁగొనఁదగదే చేరువఁ, గలదానింబోయి యందుఁగనితద్విధమున్. 301

తే. అనుచు సేనానులెఱిగింపనద్దనుజులు, జలవిహారము సాలించిర సత్వరముఁగ
వారిజాకరముం బాసిరవడికృతాంత, చండసదృశగదాదండరధారుగుచు. 302

చ. పొరిపొరి వేచితమ్ముఁ గొనిరపోనరు దెంచిన మృత్యురూపయై
సురుచిర వేషయై యలరుసుందరిఁజూచి మనోజ బాణజ
ర్జితహృదబ్జులై యటుత్వరంజని తత్పరి రంభణార్థమి
ర్వరుఁగదియంగ జూచిరదరరుంబెదరించుక లేక క్రూరులై. 303

వ. అట్లు హాలాపాన మదవివ శాత్తులు మోహార్తులు నైడగ్గటియందు సుందుండు
పసుందున కిట్లనియె. 304

క. తమ్ముడ సతిఁబోయినసా, ఖ్యమునకుం బాసియింతరకాలంబును నే
నిమ్మైయిఁ బుచ్చితిదినములరనిమ్మానిసిఁ గొందునాకురనింతియుఁ గాగన్. 305

క. అననుపసుందుఁడు సుందుం, గనినేని ప్పొలఁతిఁ జాయఁగఁగైకొంటిన్.
వినుమింకఁ బలుకకిమ్మైయి, ననవాఁ డత్యంతకుపితుఁడై యిట్లనియెన్. 306

ఉ. తమ్ముడ వీవునాకనుచుఁదాలిమిఁ జెప్పిన నొనటంచుని
కొమ్మకు సమ్మనింప కిటుఁగూడునెనేఁ గయి కొంటి నింకనీ
విమ్మైయిఁ బల్కకుండు మనరసీయెడనీక సదైతి నొక్కొనా
సమ్మతిఁగాక యివ్వకచరసార సలోచన నీకు నేట్లగున్. 307

క. నావుడు నీసమ్మతినా, కేవలనంగలుఁగ వలయురసీయింతికినే
నేవల్లభుండననవాఁ, డావిలయానలునిఁబోలిరయటుమండి వెసన్. 308

—(*) సుందో పసుందు లన్యోన్య విదారితులై కూలుట. (*)—

క. హాలామదమున గడఁగొని, కేలన్నినుఁ గూల్తుదీనిరకింబతి నొదున్
బ్రేలకు మనపుడువాడా, లీలంగద గేలఁబూనిరలే రమ్మనుడున్. 309

వ. వాఁడుం దొడరుటయు నిరువురుం గదిసి. 310

క. మదమెత్తిన దంతులవలె, మదిరాక్షికిఁగాఁ బెనంగిరమఱిమఱి గదలన్.
జదుమంబడు చొండొరుబె, ట్టిదమఁగఁ బోరాడి యోహరటింపకయంతన్. 311

- వ. అన్యోన్య గదాప్రహరణంబుల నేలందూలిపడి విగతానువులై రంత నవ్వెలందియు
జేవకార్య నిర్వహణముదావహమైనిజాంగదీధి తులనల్లిక్కుల వెలుంగింపుచువియ
న్దార్గంబున బ్రహ్మలోకంబునకుంజని యందజునింగాంచి నమస్కరించుటయు.
- ఆ. సంతసించి నలువరచాననీ చేసి, పనికిమెప్పువచ్చెభవ్యమయ్యె
భానురథమునందుఁ బాయకవర్తింపు, మతివయాతఁడుండునంతదాక. 313
- క. అనివన జాసనుఁడయ్యె, గనకప్పుడ వర మొసంగిగ్రహపతి లోకం
బునకనిచె మాఘమాసం, బుననఁగోదయమునందురముదమలరారక. 314
- ఆ. స్నానమాడఁ జేసిరజనవరయింత స, న్నహిమ మొప్పె సంగైమటియునాస్తి
కులనకాని కోర్కెఁగల లోకములఁ జేర్చు, నఖిలపాప వితతిరణచి యిదియు.
- వ. వెండియు నట్లునియమంబున నిమజ్జనంబు గావించు వారికి సద్గతి లభించుటయు
దేయదియు నదుల మహోత్తమంబగు నీలోకంబున మాఘస్నానంబున కన్న సద్గ
తికి సులభంబైన మార్గంబు లేదనితలంపుము. 316
- క. అనికార్త వీర్యభూపతి, కినిదత్తాత్రేయమానిరకృపతో వినిపిం
చెననివశిష్ఠుండు దిలీ, పునకెఱి గించెచుని తాంతరపూర్ణాదృతితోక. 317

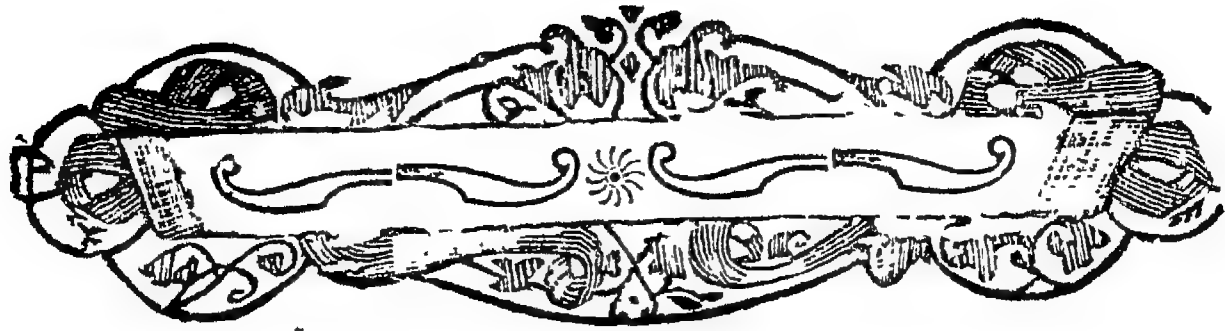
—(*) ఆ శ్వాసాంతము. (*)—

- క. మునివిసరావన భూభృ, జ్ఞనపావన పవన తనయసంపూజితపా
దనలినయుగళా శుభకర, జనపాలన శీల సత్యరసాజన్యనిధి. 318
- క. హరికాండ ధర్మఖండన, హరికాండో పేతకదన ర హరిసద్వదనా
హరికాండ సద్వశ సుందర, హరికాండామోదచర్య ర హరిసమశౌర్యా. 319
- సుగంధి. భూసతీసుతాకళత్రభూభృదాత్త జాంచితా
వాసవాద్య మర్త్యవర్గరవంద్యమాని సన్నతా
భూసురావనా సుమేరుభూధ్రతుల్య సద్ధృతి
కొనలేశ పుత్రరాజరకుంజరా కృపామతీ. 320
- మాలిని. ఖలదనుజవిదారీరకామినీ శూర్పకారీ
కలితగుణవిసారీరకంధిగర్వా పహారీ
జలదనిభ శుభాంగారశర్వకోదండభంగా
కలుష హనన సంగారకమ్రసామ్యాం తరంగా. 321

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమరాజా గ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ ప్రణీత శ్రీమన్మాఘపురాణంబునందు
పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమదాంధ్ర మాఘ పురాణము.

ష ష్ఠా శ్వా స ము.

కం ద ప ద్య ము.

కమ నీయ యశోధన,
నాకాధిప విభవవినత శ నాగేశ్వర వే
ష్టికృత భాస్వ తోక్తీ,
రాకంజ హితాన్వయేశ శ రామ మహీశా.

- తే. అవధరింపుము సూతమహర్షి చంద్రుఁ, డాదరమున శౌనకాద్యఖిల హాని,
శేఖరులఁ జూచిపలికె వశిష్ఠుఁడట్లు, లద్దిలీ పావనీ పతిరకనియె నిట్లు. 2
- వ. అత్తెఱంగున వృక్షకాంగనా చరిత్రంబు కార్త వీర్యార్జునునకుం జెప్పి వెండి
యు దత్తాత్రేయుం డిట్లనియె. 3
- చ. నరవర మాఘమజ్జనమునందన పొందిన సత్ఫలంబుచే
ధరమొక కోమటీడుమునుఁదా నరకంబుననున్న వాని ను
ద్ధరణ మొనర్చె నగ్రజు నిరతాంత దయామతిఁజేసిచూచిని
ర్జరు లరుదంద పాపజనసంహతికింతకు మేల్గుగల్గునే. 4
- తే. అనిన మునిజూచి నృపతి యిరట్లనుమహాత్మ, దీనినాద్యంత మెఱిగింపురపూనినాకు
నెవ్వఁడయ్యారుభవుఁడతఁడెందునుండె, మున్ను తద్వర్తనంబునుర మొదలుఁగాగ.
- వ. అని యడిగిన దత్తాత్రేయుం డిట్లనియె. 6

—(*) హే మ కుం డ ల చ రి త్ర ము. (*)—

- సీ. పృథివీశ వినుతొల్లిరకృతయుగంబున నిష,ధంబుచు పురమున శధనమునందు
రాజ రాజనఁగ నూరరవ్యుఁడు హేమకుం, డల నాముఁడుండు సత్కులజుఁడ గ్ర
జన్తాగ్ని హేమాత్ర పూజాపరుండు నిజైక, వృత్తి వాణిజ్యముంశగృహియుగాగ
పోషించు నాతఁడెరప్పుడు గోమహిష్యశ్వ, సంఘంబు మఱియనిరశంబు విక్ర

యమ్ముసేయు క్షీరమాద్యము దధితక్ర, ములును గోమయమ్మునెలమినింధ
నములుఁగ సపు నూనెనానావిధాంబర, ములును మధుగుడాదురలిలఁ బ్రజలకు. 7

వ. మఱియు సతండు ఫలమూల లవణేక్షు రసాదివస్తువులును శాల్యాధి ధాన్యములు
జాజి పిప్పలాదులగు నఖిలసామగ్రులు విక్రయించి కోట్వృత్తక హేమంబుంగడించి
తన్ననిశంబు లోకులతిలోభియనం బ్రవర్తింపుచుండి గొంత కాలంబునకుఁ దనలోఁ
దాను ధర్తంబు విచారించి తద్ధనంబునందు షష్ఠాంశంబు సద్వినియోగంబు గావించి
పం గడంగి. 8

సీ. భవనముల్ గట్టించెఁపవన భుగ్భాషున, కతు లార్చనము లిచ్చెఁనర్థహారిక
వాపీతటాకకూరపాదులు త్రవ్వించె, వేయించె వనములుఁవివిధతరులు
పుష్పనికుంజములొప్పులు పారునటు వెండి, పెట్టిచె నన్నముల్ పేదలకును
పథముల నుంపించెఁబాసీయశాలలు, హితయుక్తిశాస్త్ర సమృద్ధులగుచు
ధరఁ బ్రసిద్ధిఁగనినదానము లొనరించె, దొంటియఘములెల్లఁదొలగునట్టి
విధులు సేసెదేవరవి ప్రాతిధుల పూజ, నములఁదుష్టి సలిపెక్రమముతోడ. 9

క. తలఁగక యివ్విధమున ని, ర్తలమతి సత్కార్యములు నిరంతరమతఁడు
సలుపుచు నుండఁగ శ్రీకుం, డలుఁడువికుండలుఁడు నాగనందనులెలమి. 10

క. ఇరువురు జనింపవారి, గరమను రాగమునఁబెంచిగా ర్హస్థ్యమున
జరగుండని సర్వంబ, ప్వరగుణుఁ డాత్మజుల కొసగివనమున కేగె. 11

చ. అతఁడు వనంబులోన నియతాన్నముఁ దింటఁగృహంబుఁడై సమం
చిత గతిభక్తసంఘ పరిరసేవితునాత్మగురు హరిశ్రియః
పతిని భజించి తత్కరుణభవ్య తమంబగు తన్నివాసము
హితమతిఁ గాంచెదన్న నిశ్రమెంచఁగ దేవమునీద్ర బృందముల్. 12

తే. తండ్రి పోయిన పిదపఁ దత్తనయులధిక
ధన మదాంధులు రూప యశావనమదాంధు
లగుచు దుర్వృత్తిఁ దవిలిపరరాంగనార
తీదురోదరములఁ బ్రవర్తింపుచుండి. 13

వ. బుధజనంబుల నుడువు లాలింపక ధర్మకార్యవివర్జితులయి గీతవాద్యాను మోదు
లగుచు వీణామృదంగ తాళాది వాద్య కుశలులై విటులంఁగూడి వారాంగనా సంగ
మంబులఁ గాలంబుఁబుచ్చుచుఁ దన్నిమిత్తంబునం గొంతయుగంధాంబర భూషా
స్రగ్వీ తానంబులకుం గొంతయు తూలికాది కల్పిత నానావిధ తల్పంబులకుం
గొంతయు నారోపించి విహరింపదంతిర ధాన్వేశకటాదులకుం గొంతయు హీన
సహవాసంబున నభ్యాసంబై యామిషాసవంబులకుం గొంతయు విటగాయకాద్య
పాత్రులకు దానంబు లిడుటయందుఁ గొంతయు నుపయోగించి యూషరక్షేత్రం
బునం బోయు బీజావలిచందంబున కలధనంబంతయు నిరర్థకవ్యయంబు కడు శీఘ్ర
కాలంబున గావించి రిట్లుంఁగాక. 14

- తే. అనఘ యొకపరినైనప్రీయంబుతోడఁ, బాత్రదానంబు దేవవిప్రార్చనంబు
కడఁగి సత్కృతు వొక్కటిఁగాని సేయ, రైరియేమని చెప్పనయ్యల్పమతులు. 15
- క. అటువలె నిర్ధనులైయు. త్కటదారిద్ర్య ప్రపీడితాత్తులుఁగా జం
గటివారు బంధుమిత్రులు, తటుకున రోయుటయు లేకతగనన్నాదుల్. 16
- క. చోర ప్రవర్తననుఁ బురి, వారికిరాజునకు వెఱచిరపాసిపురంబున్
బోరన ఘోరారణ్య వి, హారాత్తులై యహారహారమయ్యారవ్యుల్. 17
- చ. శబరులఁగూడి క్రోడరురుశల్యశశాదులఁ బక్షిసంహతిన్
బ్రబలత వాగురాశర పరరంపరఁ ద్రుంచి తదీయమాంసమున్
గబగబ వహ్నిఁగాల్చితినిరక్తమ్మట వన్యమృగో త్కరమ్ము వే
డబములు పన్నిచంపుమ తరడంబడ కుర్విఁజరింపుచుండియున్. 18
- క. ఒకనాఁడొకఁడొకఁడైయొం, డొకకొండకు నొక్కఁ డొక్కఁడగు గ్రాటవిలో
నికి వేటకేగబులి కొం, డకుబోయిన వానిఫణివరనాటునిఁ జంపెన్. 19
- క. అటుల ప్పాపాత్తుల, య్యటవిని నొకదినము నందేయసువులనిడఁగా
నట కేతెంచిరి యముచం, గటిదూతలు త్రాళ్లఁబెనచి కట్టిరివారిన్. 20
- ఆ. కట్టిపట్టి తెచ్చిరకాలునిముందట, నునిచి యేమిక్యత్యరమనినఁ జిత్ర,
గుప్తువలన నెఱిగిఁఘోర రౌరవమునఁ, గూల్పుఁడనియె జ్యేష్ఠఁగుమతియనుచు.
- (*) శ్రీ కుండల వికుండలులు యమసదనంబున కేగుట. (*)—
- క. అనుజు వికుండలు వీడ, త్యనుపమభోగముల నందరనొద్దిదివంబుం
బనుపుఁడు పొండనియప్పన, మొనరించిన దండధరనిరయుక్తులు తోడ్తోన్. 22
- వ. శ్రీ కుండలుం గొంపోయి రౌరవాదినరకంబులం ద్రోసిరందొక్కకింకరుండు వికుం
డలుం బ్రియోక్తుల గారవింపుచు. 23
- క. రమ్మోహూ పుణ్యాత్మక, సమ్మదమున స్వర్గసౌఖ్యరసాభాగ్యము లీ
విమ్మఁగఁగొని సుఖయింతుఁగ, రమ్మఁగననసంత సింఛిరక్తమ్మటనతఁడున్. 24
- వ. అయ్యామ్యుననుగ మించియతని కిట్లనియె. 25
- చ. ఇరువుర మన్నదమ్ముల మేరయేర్పరుపంగుల వర్తనంబులున్
వరుసఁగనొండె జీవములరవాసితి మొక్కదినంబునందె మీ
యిరవుఁడ జేరవచ్చితి మరదెట్లు మదగ్రజుడయ్యె నారకుం
డరుదుఁగ నేను స్వర్గసుఖమందెడు వాడనైతి చెప్పమా. 26
- క. ఎఱిఁగిన దాచకునాకల, తెఱఁగనుటయు యమభటుండురతెలియఁగ నేన
క్కఱఁ జెప్పదగుదు నీకును, వెఱపిడి వినఁదగుదు వీవురవినుమని యనియెన్. 27
- క. జననమునజంతు వితతికి, జననీ జనకులును బంధుజనములు భ్రాతల్.
తనుజన్తులాలు నేర్పడు, ననఘా తత్కర్తృఫలమునందరు వారల్. 28
- వ. అదెట్లన ననేకపక్షి కదంబం బొక్క భూరు హంబునందు రాత్రినంతయు నివసిం
చియుండి సూర్యోదయంబుఁగా నెద్దాని త్రోవనదిపటచు నట్లొక్క కుటుంబం

బున ననేకు లుద్భవిల్లియున్నను వారివారి పూర్వకర్తాను భూతి సుఖదుఃఖంబు
లనుభవించి పాపపుణ్యంబుల నొండేనియాచరించి తత్ఫలంబుల యమామరణో
కంబుల దుఃఖసుఖంబు లనుభవింపం జనువారు నీసుకృతంబు వేర్ని స్వర్గంబుఁ
గలిగె శ్రీకుండ లుండు భవదగ్రజుండైనను పూర్వంబునం దమిత పాపరతుండగు
ట నరకం బనుభవించు వాడనుడు మగుడ నయ్యమభటునకు వికుండలుం
డిట్లనియె.

29

- ఆ. పిన్ననాట నుండిరవృజినాను రక్తచి, తమ్ము కలిమిసంతతముపాప
ములనకాని సుకృతములఁజేసి యెఱుంగనా, చేసియున్న పుణ్యసిద్ధియేదో. 30
వ. అనిన సంతయునే నెఱింగింతు వినుమని వికుండలునకు యమానుచరుండిట్లయె.

—(*) యామ్యుండు వికుండలున కతని సుకృతం బెఱింగించుట. (*)—

- నీ. యమునా నదీ దక్షిణ మహాతటం బాశ్ర, మయుఁగాగ వర్తించురవిమల తేజఁ
డంచిత వేదశాస్త్రార్థ విజ్ఞానుండు, హరి మిత్రజుఁడు బ్రాహ్మణాన్వయుండు
కలఁడు సుమిత్రుఁడారకాననంబున కొక్క, దినమున వేటకై రచనియు నీవు
నమ్మహాత్మునిఁ గాంచిరయతఁడు నీపూర్వపు, ణ్యమున సంగడిరడైనటింప
సలిపితతనిగూడిర సద్భక్తిమాఘ ద్వ, యంబు మజ్జనంబురయమ ననందు
నొకట నీయఘంబురలొగివాయ రెండవ, దానఁగలిగె సురపదంబునిపుడు. 32

- క. ఆయమునాంబువులే యిలఁ, బాయంజేసెడు నశేషరపాపంబులన
ట్లాయెడ మాఘనిమజ్జన, మాయెంగాక నిసస్వర్గమదియీకున్నే. 33

- క. అనితన సుకృతోదంతం, బనువందఁగఁ జెప్పి వెండిరయనె నతిపాపం
బొనరించిన కతమున నిం, కనువినుమీయన్న వడెడురఘునదుఃఖంబుల్. 34

- క. అసిపత్రంబుల ముద్గర, ముసలాదులనొంపఁబడు సరమున్నతితాలఁ
నుసిఁ గావింపఁగఁబడు నొడ, లసురుసురన నగ్ని వేల్పురగుభస్మముఁగాఁ. 35

- వ. మఱియు నమితబాధలం బొరయుననినవిని నిజాగ్రజవ్యధలకు మనంబున
దిగులంది మొగంబున విన్నదనంబుఁదోప వెండియు వికుండలుం డంతకాను
చరున కిట్లనియె. 36

- తే. ఓదయామయ నీవు నరన్నాదరించి, పరమహితమిష్ట సేయఁగారవలయుసర్వ
విదుఁడ వీవౌదువొక కొన్నిరవిషయముల నె, ఱుంగఁ గోఁటివానిఁ జెరలంగునట్లు.

- వ. ఎఱింగింపు మని యిట్లనియె. 38

- క. మనుజుండే కర్మంబులఁ, గనకుండును దండధరనిరకాయ్యము దానిం
గనఁజేయు నెట్టికర్మము, లను వారఁగవీనినాకురనానతి నీవే. 39

- ఆ. అనిన వైస్యతనయుఁగని ధర్మ రాజాను, చరుఁడు సంతసించిరపరమమైన
యర్థమడిగి తిప్పురడనఘాత్త నామనం, బునకుఁ దోచినంతరవినువచింతు. 40

- క. పురుషుండు మొదలనిర్మల, తరచిత్తుండయ్యె నేనిరదగసత్కార్య
స్ఫురణంబున వర్ధిల్లును, వరుసమెయిన్ సజ్జనానురవర్తనుఁ డగుచున్. 41

- ఆ. అతని విశ్వసించిరహితయుక్తి సత్పురు, పాలివినఁగఁ జేయునఖిలధర్మ
చయము నీవు నట్టిరసజ్ఞుండవు వినఁ, దగుదువేను చెప్పఁదగుదు నీకు. 42
- క. తనరమనో వాక్కాయము, లను సర్వావస్థలందురలాతికినహితం
బానరింప నెంచఁడెవఁడా, యనచూడఁగ రాడు దండిరయావాసంబుకా. 43
- ఆ. చదివెఁగాక వేదశాస్త్రంబులెల్లను, దానజపతపో వ్రతాదికముల
నాచరించె గాకరయతఁడు హింసాపరుఁ, డయ్యెనేని పొందఁడయ్య నుగతి. 44
- క. వరమగు తపమును దానము, గురుధర్మ మహింస యనుచురగొనకొని మానీ
శ్వరులెల్లఁ బల్కుచుందురు, ధరణీస్థలిదానిఁ దక్కరధర్మపుఁ గలదే. 45
- తే. ఆత్మవత్సర్వ భూతానిరయనిశరీర, బాధకంబుల మైననురపరగ మశక
దంశ మత్కుణ యాకసంతతివధింప, కుండునప్పఱ్ఱుడురుదయాశ్రధ్యుండునుమ్ము. 46
- క. ప్రేతతరంగిణి వెండియు, నాతఁడయశ్శల్య యుతమునంగారకసం
ఘాతమయంబగు నట్టి ప, రేతాధిపపురి పథం పురకైవఁ జనడుముకా. 47
- వ. మఱియు నెవరు భక్షణార్థులగుచు జల స్థల చరంబులగు మీనమృగాదుల
హింసింపుదు రట్టివారు కాలసూత్రంబను నరకంబునంబడి శునకమాంసంబుఁ
దినుచు పూయరుధిర ఫేనంబులం ద్రావుచుం గ్రొవ్వరొంపి మునింగి యధోము
ఖంబులగు కీటకంబులు మేనులం దొలువ నతి భయావహంబగు నంధకారంబు
నందుండి కనుంగొనకొండొరుఁబట్టి భక్షింపుచు ఘోరంబుగాఁ రోదనంబు
సేయుచు నొక్క కల్పంబుండి యవల నప్పాపులందు విముక్తులై భూరుహంబులు
మొదలగు స్థావరజన్తంబుల నంది తద్దుఃఖముం గొంతకాల మనుభవించి యట
సింహ వ్యాఘ్ర వృకాది దుష్టతీర్థగోవులం బుట్టి యందుంగలుగు బాధలంబడి
యనంతరం బంధ కాణ పంగు బధిర వామన మహాదర దరిద్ర భాగ్యహీనావటీ
టాదులుంగా మఱియుఁ బ్రాణిహింసాపరులగు శబర పులిందాది వంశంబులం
జనించి తత్తద్దుఃఖంబు లనుభవించు రట్లుఁగావున. 48
- క. ఇహపర సౌఖ్యంబులఁదా, మహారహముం గోరువారలవనీ స్థలిలో
మహితాత్ము లగుచుఁ ద్రికరణ, సహితాహింసాగుణులుఁగఁరజనువ ర్తింపకా. 49
- తే. ప్రాణిహింసాపరుండిహారపరములందు, సుఖముఁగానడుహింసావిరముఖుఁడుమఱియు
నందు నిందును సౌఖ్యములందుననిశి, మతనికెన్నఁగ సాటిరారవని నెవరు. 50
- తే. మొగిని నిర్వక్త ములువక్త ములుతరంగి, ణీ చయమ్ముల వన్ని యురనీరధినిఁ గ
లియు తెఱంగున ధర్మ నిరచయమ హింస, యందుఁజేరెడి నదిముఖ్యమైనకతన. 51
- వ. ఇంతయు నిశ్చయమ్ము మఱియు నెవండు లోకంబునంగల ప్రాణికోటి కభయం
బాసంగు నతనికి సర్వతీర్థ స్నానఫలంబును సదక్షిణలుఁగ నఖిల యజ్ఞంబు లొన
రించిన ఫలంబును లభించునని చెప్పి వెండియు వినుమని యిట్లనియె. 52
- తే. శాస్త్రవిహితాస్వయాచార సహితప్ర, వర్తనుండు నిజాశ్రమప్రకటధర్మ
వర్తనుండును త్రిదివ నిరవాసులగుదు, రరయవారలు చూడరునిరయమెందు. 53

- (*) యమభటుండు వికుండలునకుఁ బాపపుణ్యంబులుం దత్ఫలంబులుం జెప్పట. (*)
- క. వెండియు నిందియజయమున, ఖండాశ్రమ వర్ణధర్మమునవర్తనమున్
నిండారఁ గనినయ ప్పు, ణ్యం డేగుచు బ్రహ్మలోకముారవ్యతుడిన్. 54
- తే. అగ్నికార్యము తపము సత్త్యమ్మవేద, పఠన మతిథుల పూజయ్యవైశ్వదేవ
మొగినిసేవిపు నందులఁదగుచునుండు, నతఁడు ప్రాపించునాశతరథృతిపదంబు.
- క. దేవాలయములు నూతులు, బావులు సత్రములు వివిధరవనములు చెఱువుల్
గావించు నతఁడుచూడక, వైవస్వత నిలయమేగురస్వర్గంబునకున్. 55
- తే. బ్రహ్మ పితృదేవ భూత మర్రర్త్యంబులనెడి, పంచయజ్ఞము లాసక్తిపరిధవిల్ల
సలుపునాతండుదయతోడరవెలయునతఁడు, కనులఁజూడకనిరయంబుగఁడునుగతి.
- తే. వేదవాదులు వినిహతరవిషయులాహి, తాగ్నులందుదు రాత్రి దశశాలయంబు
కనులఁ జూడక నిరయంబుఁఘనతమెఱసి, యూరుజాన్వయ దుగ్ధాభిరక్తైరవాప్త.
- క. ఆయోధనమునయోజన, సేయక పిఱు తివకవైరిరచేబో రియనిం
గాయము వాసినశూరుడు, పాయకరవిఁ జొచ్చిచేరురస్వర్గంబునకున్. 59
- క. శరణాగతులను విప్రులఁ, దరుణుల గోవులను బ్రోవఁదమప్రాణములం
బారిసోరిఁ బుచ్చినవారా, సురనిలయముఁ గండుశమనుఁజూడకసుఖులై. 60
- క. పంగునంధు వృద్ధురబాలు దారిద్ర్య పీ, డితుని యోగ్యునెవఁడురహితవుమెఱసి,
పోషణమ్మసేయు భూమి నప్పుణ్యుఁ ద, పృకయె తురగమేధరఫలముపొందు. 61
- క. గురు దైవ తాగ్నిపూజా, పఠతంత్రులు సర్వహితులురవ్రతనియతాత్తుల్
పరిపోషించినవారు, ర్వరగోవులఁ ద్రిదివధామరవాసులువీరల్. 62
- వ. వెండియు సర్వప్రాణుల కుదకంబు ప్రాణాధారంబుఁగావున నట్టి యుదకం బొక్క
గోవు దప్పిదీరునంతయైన నిల్చు జలాశయంబు నిర్మించిన యతండు స్వర్గనిలయుం
డగు నతనికి స్వప్నాదులయందైన యమసదనంబు దృష్టిం బడకుండునట్లగుటం
జేసి జలాశయంబులు త్రవ్వించిన నరులు తదుదకంబునఁ జరించు జలచరంబు
లుం దజ్జలంబులం దుష్టిఁబొందు స్థలచరంబులు నెంత సంతుష్టిం బొందు నంత
సంతుష్టి స్వర్గంబునం దనుభవించువారయ్యనఘులు సర్వజీవ జీవనదాతలై
యుండుకతన వారిధర్మం బపరిమితంబై వర్ధిల్లుచుండు నిట్లగుటంబట్టి వాపీకూప
తటాకాదు లేర్పరచిన వారమితపుణ్యాత్ములై బహుకాలం బమరావాసంబు
నం దఖండ సౌఖ్యంబు లనుభవించువారు మఱియు వినుము. 63
- వ. అలరఁగ నామ్రభూరుహములైదు ద్విపంచక మామ్లికంబులున్
వెలగలు బిల్వవృక్షములురవెండియు నామలకమ్ము లిన్ని యి
మ్ములనొగి మూడుమూడువటరభూరుహ మొక్కటి నింబ పిప్పలం
బులునొకఁ డొందుఁగాగ వనరమున్ నరుఁడెవ్వఁడు వేయనాతఁడున్. 64
- క. నిరయము కన్నులఁజూడక, సురపదముం జేరఁగలఁడుసుమహిత మతియై
యరయంగ నించుకేనియు, నరుణాతప తాపమందరకరిగియుత్రోవన్. 65

తే. అర్క కిరణాలిఁ జొరనీనిరయధికశీత, లానిలచ్చాయ నమరినరవైదునొండె
పదియు నొండేనిపథమునఁ బాదపములు, నాటిపెంచిన నరుడందురనాకపదము.

తే. మఱియు ఫలమూలములను సరమంచితచ్చ,
దముల సంతృప్తిఁ గనుమునిరసముదయంబు
తత్ఫలంబున పితృదేవ శతలునుఁ దృప్తి,
గండ్రుఁ గావున ఫలవృక్షగణమునుంచి.

67

వ. పెంచిన యతండు సమిధాజ్యాది వస్తుతతి హామంబు లొనరించిన ఫలంబును
సతతముం భూజనులకన్న వస్త్రంబులిచ్చిన సార్థక్యంబును వివిధదానంబు లిడిన
సుకృతంబును ననేక మఖంబులు సలిపిన పుణ్యంబునుందప్పక పొందునట్లుఁగాక.

క. వెలయఁగ సుచ్చాయాన్విత, ములునయిఫల పుష్పవితతిరమైనయుచు త్రోవక
గలవృక్షంబులనఱకిన, ఖలులందుదు రమితనిరయశక్త్యంబులొగిక్.

69

వ. ఇదియునుంగాక వెండియు వినుము.

70

—(*) తు ల శీ వ న ప్ర భా వ ము. (*)—

సీ. అఖిల పాపహరమృతసఖిలేప్పితప్రదమెయ్యది, యెయ్యింటనెద్దిగలుగ
నదిపుణ్య తీర్థమృతాస్పదమై యమ, కింక రావలికి భరయంకరమగు
నెద్దాని పరిమళశమేపార పూణించి పితృదేవ తోత్కరమతిముదమ్ము
నంది తార్క్ష్య హాథశమైవిష్ణు లోకమ్ము, నను విహరించుననారతమ్ము
నేనిస్సృశి యింపనినజగంఠగానదులము, నింగినంతటి ఫలమబ్జురనిక్కువముఁగ
దేనిదళబీజవితతిధారతీస్థలమునఁ, జెడకయుండెడు నందాకరకడుముదమున.

71

ఉ. ఎంతయునుండు వారుకమరలేశ్వరలోకనివాసులైనెనిర

భ్యంతరమై హృదీప్సితచరయంబటుఁ జెల్లఁదదు ప్తి కుల్ నిజా

త్యంత త్రిపూర్వకాఘ నిచరయంబులఁ బాసి యెలర్చిదానిని

శ్చింతత నొప్పవేయఁదులశీవనమున్ ముదమారనూరుజా.

72

వ. మఱియు సత్తులశీవనంబునందుం బద్ధవనంబునందును వైష్ణవానీకంబునందుం
బద్ధలోచనుండు సన్నిహితుండై యుండునత్తులశీదళంబులచే బ్రహ్మాది దేవతలుం
బ్రతిపక్షద్వాదశీ తిథుల నమ్ముకుందు నారాధింతు రద్దళంబులం బూజించినం
బరితుష్టుండైన యట్లు సువర్ణరత్ననిర్మితంబులైన పుష్పంబులం బూజించినం
బరమాత్ముండగు సారాయణుండు పరితుష్టుండుఁ గాడందుఱట్టి తులశీవనంబుం
చి పెంచిననరులంతకు నెన్నండేనిఁ దిలకింప రింకను వినుము.

73

క. చెలికాండ్ర పగఱ సమరీ, తులఁజూచెడు వారలింతఁదొలఁగని కులని

ర్థలధర్మయుతుల హింసకు, లిలఁబరధనలోభరహితురలిందఱుఁగూడక.

74

వ. విష్ణుదేవునకుఁ బరమభక్తులు వీరెన్నండు యమసదనంబుఁ జూడరారిమ్మహాత్ము
లు సతతీకంబుం దులశీవనంబునుంచి హరిం బూజింపుచుండు రిత్తులశీ ప్రభావం
బమేయంబు.

75

- తే. మఱియు నొకనూలు బోధిద్రుమంబులామ్ర
భూజములు వేయి మొలవైచిరపోషణంబు
సేసెనేనియుఁ గలునిర శ్రేయసంబుఁ
గలుగుఁ దులశీవనంబు నొక్కండు వెంప. 76
- తే. శ్రీధవార్చనకైతులశీవనంబు, బాగుఁగానుంచి పెంచినరవారలంత్య
కాలమేగియు నద్దివిఁగడక నూలు, వేలసంవత్సరంబులురవెలయుచుండు. 77
- క. తులశీదళముల హరునిం, జలజాక్షుని పూజసలుపురసత్పురుషునిదా
యిలుసేర రారుయమదూ, తలుచెప్పఁగ నేలయింకఁడ నహి మంబు. 78
- క. పుష్కరాది తీర్థపూగమ్ము గంగాది, నదులుఁదులశిఁబే ర్థినొదవి యుండు
నవ్విధమున నీరశజాక్షుఁడి దివిషద్వి, తానముండు దానిరదళమునందు. 79
- క. విత్తునాటి పెంచిరయ తరూత్త మదళ, నిచయమున నెవండురనిత్యమంబు
జాక్షుపూజనంబురసలుపు నమ్మహానీయుఁ, డందు సంత్యమమ్మురకుందుపదమా. 80
- ప. అని చెప్పి వెండి వికుండలునకు దండధర భటప్రకాండుం డిట్లనియె. 81

—(*) శి వారా ధ న ప్ర భా వ ము. (*)—

- మ. ఒనరిన భక్తినొక్కపరినొండె దినంబున మూడుమారులొం
డెనుశిన పూజనంబు ధరణీ స్థలిఁజేసెడు వాఁడు నర్తదా
జనిత సులింగ మొండె మఱిస్సాటిక మొండెస్వయం భవంబు నొం
డెనుమణి నిర్మితంబొగి వరణిగ్వరమృణ్మయ మొండె వెండియు. 82
- తే. తివిరి సుక్షేత తీర్థప్రతిష్ఠితంబు, నొండెనెందేనిఁ గలిగినదొండె“ ఓంన
మశ్శివాయ” యటంచుసమంత్రపూర్వ, కముగఁగావించెనేని నిరక్కముఁగనతఁడు.
- క. యమలోక వర్తమానము, లమరం జెవిన్దైన వివకరయయ్యభవునిలో
కమునంది పదునలుపురా, నముచిద్విషులేగనుండరనంతసు ఖాప్తి. 84
- క. ఖండేదుధరునిభక్తులు, కొండలనులు మాడదప్పిరగొనకొని త్రాగ
గాండధి జలమంబరభూ, మండలములఁ గ్రిందుమిదురమార్ప సమర్థుల్. 85
- ప. మఱియు నయ్యసమాక్షు భక్తులు కమలాసన పాకశాస నాద్యమదులనైనఁ దృణ
ప్రాయంబుఁ గానవలో కింతురట్టి వారిక సాధ్యంబుఁ గలదే సర్వంబు వారికిం గర
తలామల కంటె యుండు నింత ప్రభావం బొడఁగూర్చెడుశివారాధన మహిమనింకను
వినుపింతు వినుము. 86
- క. కలిగించును సౌభాగ్యం, బలర సుహాపంబొసంగునత్యమ లోక్తుల్
వెలయఁగ సత్య త్యాగో, జ్వలకీర్తి స్థైర్యములునుశశి ర్వార్చనము. 87
- ప. అని చెప్పెనని సూతుండు మగుడతా నిట్లనియె. 88
- సీ. కమలాసనుండు సృష్టిరక ర్తయయ్యె సరోరు హంబకుండ్ల సురసంహరియమ్మె
బలి వదాన్యుండయ్యెభానుసూనుండు దానవీరుడయ్యెరి గార్తవీర్యవిభుండు

శౌర్యాధి కుండయ్యోజక్కులజేడతి ధనవంతుఁ డయ్యెనాద్రాపదియును
గుణవతీమణినాగఁగొనియాడఁబడె ధ్రువు, డున్నత స్థితికిఁదానొప్పెవిజయుఁ
డాలమున గెల్పుగైకొనెనోలిఁగృష్ణు, డందె నధికమహాత్వమరయ్యమర మంత్ర
యఖల విద్యల కధికారియయ్యెగృత్తి, వాసుసంతత పూజాప్రభావమునను. 89

90

వ. మఱియు.

సి. అబ్ధిపాన మొనర్చెనక్కుంభసంభవుఁ, డంబుధి లంఘించెనాంజనేయుఁ
డంభోధిఁ గట్టెనరయ్యాజితనూజాతుఁ డటుబ్రహ్మ తేజస్విరయావశిష్ఠుఁ
డయ్యె మార్కండేయుఁడయ్యె దీర్ఘాయుష్కుఁ, డఖల మునీంద్రులరట్లతిమహాత్వ
మందిరాతి పురసంహారి పూజాప్రభా, వంబునఁ దత్తహాత్వంబు నెన్న
నలవిఁగాదేరికిందదీర్యార్చనంబు, మహిసమంత్రక మైనయశమంత్ర కంబు
నైనఫల పుష్పపత్ర తోరయాద్య లంకృ, తమ్ములింగముఁ గావింపరథన్యమతము. 91

వ. తత్పుణ్యంబు త్రిభువనంబుల నసమానంబై యఖల పాపవిచ్ఛిత్తి నొనరించి మనో
భీష్టసంసిద్ధి గావించుననిచెప్పె వెండియు యమభటుండట్లు వైశ్యునకు నొక్క
రహస్యంబుఁగల దెఱింగింతు వినుమని యిట్లనియె. 92

చ. ప్రవిముల మైనశౌరిపదరథక్తి గలారగు వైష్ణవోత్తముల్
తవిలి వికుంఠధామము మురదంబునఁగాంచుదు రాకుభృత్సుతా
ధవు మతభేదులై యొకవిధంబునఁ జూడక యున్ననట్లుదా
రవగుణులై తలంప నిరయంబును తప్పక వచ్చువారికి. 92

తే. హర సమర్పితమైన యశన్నాదికంబు, చేతనంటఁగ రాదటురళిపునిపూజ
సలిపి కడఁదీసి యుంచినరయలరులాది, యవనిఁబడవైవరాదు తోరయములగాని.

తే. ఈగకాలంతయైన మరహేశుస్వత్వ, మెఱుగకొండేని నాశతోరనెఱిగియేని
నపహరించిన నరుండతఁడపరి మితమ, హావ్యధలఁబొందు నొకయుగశమరుగనిందు.

తే. దారువులనైన శిలలచేదనరనైనఁ, బూరినైననుఁ ద్రిపురసంహారికాల
యమ్మునిర్తించి నాతఁడారయభవుతోడి, సంతతానందలీలలఁజరుగుచుండు. 95

వ. అనిచెప్పి మఱియు నయ్యంత కానుచరుండు వికుండలున కిట్లనియె. 96

తే. జలజగర్భాంబు జేక్షజేశ్వరులయందు, నేరిఁగొల్చినఁ దత్తత్కృతపారసముల,
కలిమి తల్లొకములనందిరఘనసుఖంబు, లందఁగలవారు చిరకాలశ్రమందు నరులు.

క. ధర్మాత్ములయ్య నరులిలఁ, బేర్తినిమత గోష్ఠ పధికరవిశ్రమగృహముల్
నిర్తలయత్యా శ్రమములు, నిర్తించినఁగాంతు రింద్రనిలయంబుతుది. 98

క. దీనానాథజనంబుల, కై నిలువఁగ నాలయంబులవనీదివిజుల్
పూనివసింపఁగ సత్రము, లీనిక నిర్తించు జనమురలింద్ర పురస్థుల్. 99

తే. వసుధ నివిజ్జిర్ణమైయున్నరవలసితోంటి, విధి సముద్ధార మొనరింపరవెలయుపుణ్య,
మదియుద్విగుణంబు నొనటూరవదలి కూల్చి, పరగనద్ధాత్రి వేరొకరపనికిగాగ.

- క. కొనినట్టినరులు బహుహా, యనములు తామధిక ముఖ్యమందుదురు కృతాం
తుని పురినధికారము గై, కొని నారనవీనఁ నారుగొండు నిరయమున్. 101
- ప. మఱియు నిమ్మతామరాల యసత్రాదులందుఁ గల పుష్ప పత్ర తోయాన్నాదుల
య్యతులు మున్నగువారికిం బాపిచేకొనునరు లతిఘోరంబులగు నేకవింశన్నరకం
బులంగూలి బహుమఖింబు లనుభవింపుదురు వెండియు వినుము. 102
- స. నరునొకని పుత్ర బంధూ, త్కర పశువర్గంబుతోఁ గృతాంతునిపురిఁ గా
పురముంపఁ గోరసురమం, దిర సత్రాదులకు నధిపతిం జేయనగున్. 103
- స. అరయక సన్యాసులదా, సరసాన్నముఁ గుడిచిరేనిరచాంద్రాయణముం
బరిపూర్తి సేయనగుమఠ, వరునంటిన స్నానమాడవలయు సపటుడై. 104
- తే. ఇందిరావర పద్మగర్భేశ్వరాధి, దేవపూజోప యుక్తమార్దివ్యపుష్ప
వాటిఁగల్పించి నాతఁడురవరసుఖంబు, లనుభవించెడు వాఁడ మరలాలయమున. 105
- తే. అఖిలలోకోత్త మంబైన శ్రయజునిలోక,
మునవసించును సంతత శ్రమను సుఖాః,
నాతిథుల్ పితృగణము ప్రియంబుతోడఁ,
దనివియెవనింటఁ జెందుదు శ్రరనఘ యతఁడు. 106

—(*) అన్నదానప్రభావము. (*)—

- కే. అనఘ మధ్యాహ్న వేళ గృహస్థునింటి, పజ్జవచ్చిన నతిథి విరద్వాంసుడైన
పామరుండైన మూర్ఖతఁబరగువాఁడ, యెననొప్పును బ్రహ్మసామ్యముఁగఁజూడ.
- స. కడుదూరభూమిదాశనడచి యాకలి దప్పి, బడలిక గొన్నట్టి బ్రాహ్మణుండు
మఱియేద్విజుండైన నెఱినాకలిం గొన్న, వాఁడు మున్నెన్నండువాని నెఱుంగ
కుండినవాఁడు నీరయ్యుర్వి నే గృహపతి, మందిరంబునఁ దృప్తిఁబొందఁగుడుతు
రతిథులై చనుదెంచిరయ్యయ్యజమానుడ, త్యంత సౌఖ్యములందురనద్దివమున
నెవనియింటికిఁ జనుదెంచిర యేయతిథియు, నన్నమించుక లేదన్న శాస్త్ర మోము
తోడఁజను వానితోడనశతోఁగ కేగు, నాగృహస్థుని సుకృతసంహతియు నెల్ల.
- స. కావున గృహస్థునకు నతిథింబోలిన చుట్టంబులేడ తిథిపూజామహిమంజేసి మున్న
వనీశ్వరులు స్తుతీశ్వరులు బ్రహ్మలోకంబుఁబొంది చిరసుఖంబుల నింతకు నున్న
వారతిథియని యెఱింగియుండె నెఱుంగక యొండెనన్న సంతృప్తి నందించిన
యతండు యమునిందిలకింపఁ డట్టియన్నదాత దివ్యమణి ధగద్ధగితంబైన విమా
నంబునంగూరుచుండి యమృతపానంబు సేయుచు నధికసుఖంబునఁ ద్రిదివమునంది
చ్ఛావిహారంబు సేయుచుండి యప్పుణ్యంబునసింపుడు వెండియు భూమినవతరిం
చినను భారతవర్షంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన యిప్పుణ్యక్షేత్రంబున కధిపతియైయవత
రించు మఱియుందదీయాన్నదాన ఫలంబునంజేసి యతండు దీర్ఘాయుష్కుడై
యుండు సన్నంబు సర్వప్రాణులకుఁ బ్రాణంబుఁగావునఁ దత్ప్రదాత ప్రాణదాతయని
సర్వమునులుం బలుకుచుండు రిదియునుంగాక పూర్వ కాలంబు నందొక్కనాఁడు.

- తే. పుణ్యలోకంబు నందుండిరభువిజనింప, వచ్చునొక రాజుకేసరిరధ్వజసమాఖ్యుఁ
జూచి మాయధిపుండినరసూతి వలికె, నేమునందఱు వినుచుండరనివ్విధమున.
- క. అనఘాత్ కర్తృభూమిం, జనియింపఁగ బోయెదీపురస్వర్గము మరలం
గనెడేని యన్నదానం, బొనరుపు మొనరుపు మొనర్పుమున్నని వరుసఁ. 111
- క. ముమ్మారు పెద్దయెలుగున, సుమ్మోయూరవ్యయీవరసుంధరఁగడు శ్రే
ష్ఠమ్మన్న దానమనినీ, కిమ్మొయినెఱిగించి తింతరయెఱుఁగుము మదిలోఁ.
- క. వేసవినుదకంబులు హిమ, వాసరములనింధనములురపాయక యన్నం
బేసుమతి యిచ్చునీయమ, వాసమునకు రాడతండురవైశ్యకులేశా. 113
- వ. అనిచెప్పి మఱియునిట్లనియె. 114
- ఆ. అల్పపాప మొండెనధికాఘ మొండెను, తెలిసి తెలియకింతరసలుపనైన
తద్వినిష్కృతియునురతలఁగకాతాఱుమా, సముల కొక్కమాటురసలుపఁబాయు.
- వ. అట్లుఁగాక యిచ్చారతి మెలంగిన నిరయఁబుఁ బ్రాపించు మనోవాక్కాయమ్మ
లు నాబడు త్రికరణంబులం గలిగిన వైననుఁ దత్కలుషంబులకు బ్రాయశ్చిత్తంబు
లు వెట్టికొనంజను నట్లు సర్వపాపంబులకుం గృతప్రాయశ్చిత్తుండై పరిశుద్ధుండైన
వాఁడు దేవగంధర్వ కిన్నరాదులు పొందు పుణ్యలోకంబుం బొందిసుఖించు
మఱియు. 116
- తే. అనఘ! గాయత్రి మొదలుఁగారనఖిల వేద,పహిత మంత్రములెల్లసరద్విధిఁబఠించు
వారువేదాధ్యయన పరుల్వలసిసాయ, ముదయములనగ్ని కార్యాదిముఖ్యవిధుల.
- క. అనుకూలస్థితి జరపెడి, వనజాత భవాన్వయులునురవారక వ్రతులై
దినములఁ బుచ్చెడు వారుం, జనువారలు స్వర్గమునకురసౌఖ్యములందఁ. 118
- వ. వెండియు. 119
- చ. సతతము తీర్థసేవనలరసన్నియ తాత్తకులైన వారుసూ
నృతనియముల్ జితేంద్రియులురనిత్య పరాన్న పరాజ్ఞ ఖుల్కులీ
నతకను వైనవర్తనమునంజెలు వారెడువారు స్నానముల్
హితమతి మూడువేళలలరలిం బొనరించెడు వారునిమ్ములఁ. 120
- వ. ఇందఱు స్వర్గలోకంబునం దనంత సుఖంబు లనుభవించెడు వారు మఱియు
వినుము. 121
- ఆ. దాన భోజన ప్రథాన పాత్రత్వంబు, తనదటంచుఁ బఱువుఁగొనఁగఁ జనదు
పుడమి వేలుపన్నిరకడలనుం జర్చింపరవలయు నఘదమగుటరవాని తెఱఁగు. 122
- (*) నిత్య స్నాన విశేషము. (*)—
- క. దినమున్ స్నానముసేయక, మనుజుడు మునుఁ గుడిచెనేనిరమల భక్షకుడం
చనిమిషులు చూడరోయుదు, రెనయుం బాపంబు నిరయరమెంతయుఁ గలుగుఁ.
- వ. మఱియు నతండు భూలోకంబునందుద్భవించినను చండాలాది సీచజాతుల యం
దుం బొడము దీనంజేసి నిత్యంబును సుస్నాతుండై కులనియతి వడసి భుజిం

పవలయు నాస్నానంబునందునుఁ బ్రాతస్సమయ స్నానంబుత్తమబదియు నదుల
యందైన మహాత్తమ స్థితిం బొలుచు దానదుస్స్వప్న దుర్దోషాదుల వలనిదుః
ఖంబులువాయు మరుజన్తంబునందుత్తమకులజుండగు మఱియు సర్వవిధంబుల
నిత్యస్నాత శ్రేష్ఠుండనం బటగు నిదియునుం గాక. 124

క. ఏనరుఁడైనను మానక, తానొకనింటం భుజింపఁగదన పుణ్యంబ
మానవున కొసఁగి వెండియు, మాచుఁగఁ దత్కల్తషము సశమ స్తముఁగొనెడున్.

క. తిలలుందిల పద్మంబును, తిలలుంచిన పాత్రయున్ విరధిస్థితి దానం
బిలఁజేయు నరుఁడు యమునిం, దిలకింపక పొందునతులరదివ్య సుఖంబున్. 126

ప. వెండియుగోభూ హిరణ్యాది షోడశమహా దానంబు లిడినవారుచు సంక్ర మణ
వ్యతీపాతాది తిథుల దానంబు లిడిన వారును సూన్యతంబులుం బ్రియంబులై
యుండు మితభాషణంబులాడువారును నక్రోధనులు నుదార్తమాగుణులు
నసూయారహితులు దాక్షిణ్య శాలురు దయాన్వితులు పరమర్థ ప్రకటనా
దూరులై తత్సగుణంబుల మాత్రఁగైకొని ప్రకటించుచుండు సజ్జనులునుం బర
స్వముండున ప్రాయంబుఁగాఁ జూచియద్దాని మనంబునందైన నభిలషింపకుండు
వారును వీరు యమసదనంబుఁ గనులఁ జూడక స్వర్గంబునకుం జనియందఱుండ
సుఖంబు లనుభవించి పునర్భవంబునందు పుణ్యభాగ్యులై యుద్భావిపం గలవా
రు మఱియు. 127

తే. పరులనిందించు వారునురపాపమతులఁ, గూడియుండెడు వారునురకుమతులగుచు
విలయమగుదాఁ కనరకంపురవిసరమునను, ఘోరదుఃఖము లందెడురవారునున్.

తే. పరుష వాక్కులు వలుకుసురపర్వులైన
నరకగతులు కృతఘ్నులురసారిదిస్సాన
సత్త్రియా వార రహితులురశేమనపురని,
వాసులగు వారలూరు జానన్వయలలామ. 129

ఆ. అఖిల తీర్థవితతిరయందును స్నానంబు, నలుపు వాఁడు విషయసమితిక్షుత్తు
నడఁచు నాతఁడరు గరరయ్యమ వాసంబు, నూరుజాన్వ యాభిరకైర వాప్త. 130

చ. గొనకొని పుణ్యతీర్థములరకుంజని యయ్యెడఁ బాపకార్యముల్
పెనువడ సేయరాద వనిరవెండియుఁ గూలికిఁదీర్థ యాత్ర సే
యనుఁదగ దెవ్వరేవిడిననయ్యవి చేకొనరాదు దానముల్
తనకును ధర్మవిక్రయ విరధంబును చెల్లఁదదెన్నఁ డేనియున్. 131

ప. ఇవి యన్నియుం బ్రాయశ్చిత్త విధులంబోని పాపంబులిట్టి పాపులనిశంబును
యమయాతనలం బొందు వారు వెండియు వినుము. 132

ఆ. అధిక పాపసహితుఁడై యున్న నొకపరి, స్వర్నదీపలములరస్నానమాతఁ
డాచరింపఁ దన్తహత్వంబునం బరి, పూతుఁడయ్యు నరకరమునకుఁబోడు. 133

—(*) గంగా జల ప్రభావ ము. (*)—

- నే. ధరణిచాంద్రాయణాదివ్రతములుభూమి
దానమాది మహాదాన తతులు జపత
పోమఖంబులు వెండియారభూమినఘపి
భేదనాంచిత కృత్యములవలయుఁ గలనొ. 134
- వ. అగ్నియు నాచరించినను గంగాజలసంబంధంబగు నొక్క బిందుమాత్రంబునంద
డియఁగలుగు సార్థకంబు నీయఁజాల విదిశ్లాఘంబనియుఁ బురాణం బనియు
హేళనంబుఁ గావించుచు సాధారణ జలమాత్రంబుఁగానెన్న వా రిరువదియొ
కతరంబుల తమవారితో గూడి కారవంబను నరకంబునం గూలిబహు దుఃఖంబు
లనుభవింతు రిగ్గంగాత రంగిణి. 135
- చ. మొనరు సమస్త ధర్మములమూలము వారికి మూలకారణం
బనఘ సరోరు హంబకునిరజాంఘ్రివి నిర్గతముంగిరీశమ
స్తనివసనమ్ము నిర్మలమూరదారమునై విలసిల్లుచు నిదా
నినవచియింపఁగాఁదగదె నిర్గుణమై యలరారు నాత్మగాఁ. 136
- తే. కాననివ్వర్తు లాకారకాండజోద, రాండమున దానికన్న మరహత్వ మొప్పి
యఖల పాపనిబర్హణమభిమతార్థ, సిద్ధియొనరింపఁ గలుగునెయిద్ధరిత్రి. 137
- ఆ. నరుఁడు నూఱుయోజనంబుల దూరంబు, నుండియైన మదినిరనిండుభక్తి
గలిగి గంగయంచురకడఁక తోనొడివిన, వానిపాప సమితిరవాసిపోవు. 138
- క. గంగానదీజలంబుల, మంగళమని స్నానమాడురమనుజు నఘంబుల్
భంగంబులగుచు వేపో, వుంగలుగును విష్ణుపదమూపుణ్యవిచారా. 139
- ఆ. దానపాత్రుడయ్యారతనర గంగానది, దానమెవ్వఁడేనిరతనకునియ్యఁ
గొనకమజ్జనంబుఁగురుభక్తి గావించు, నట్టిద్విజుఁడు పొందునమరపదము. 140

—(*) ప్రాణాయామ ప్రభావ ము. (*)—

- క. ప్రాణాయామపరుల్ మఱి, పోణిమిఁదను పాతకములఁబోదోలియు గీ,
ర్వాణు లేలేలన ని, ర్వాణపదం బందఁగలరువై శ్యకులేశా. 141
- క. తనరం ప్రాణాయామము, దినము పదార్థార్థుఁగాగరధృతిఁజేసిన యా
మనుజుఁడు భ్రూణఘ్నుండై, ననుషణ్ణాసంబులవృజినమునంబాయఁ. 142
- తే. దాని నిరతం బొనర్చెడురధన్యతముఁడు, పొందు వివిధైక యజ్ఞతరపోజపవ్ర
తాధికుల్ గోసహస్రమూరదానమిచ్చి, నట్టివారలు పొందని యట్టిఫలము. 143
- వ. వెండియు నిరంతర ప్రాణాయామ పరునకు మాసంబున నొక్కమారుఁ గుశాగ్ర
బిందుమాత్రంబగు జలంబుఁ ద్రావుచునట్లు శతవర్షంబు లుగ్రతపంబుగావించిన
ఫలంబును నుదుట గోపించందనంబును సిగఁ దులశీదళంబుంధరించి యీనియమం
బున నన్నియబ్దంబులు తపంబుసలిపిన సార్థకంబునుంజిక్కు నిట్టియ సమాన ఫల
దంబగు ప్రాణాయామమహా నియమంబుచే నల్పంబు లధికంబులైన పాతకంబు

- లును వాని నాశ్రయించిన యుపపాతకంబులును నన్నియుదగ్ధంబులైపోవుఁ బాప
నిహననంబున కింతకన్న మంచిదగువిధానంబు లేదు దీనంబట్టి. 144
- క. ఇంతయు నిజమనికాదె ని, రంతర మయ్యోగివరులుప్రాణామాయం
బెంతయు సలుపుచునుందుర, నంతుని కారుణ్యమునకునై యూరవ్యా. 145
- వ. అని యెఱింగించి మఱియు యమభటుండు వికుండలున కిట్లనియె. 146
- క. పరసతులఁ గన్నతల్లుల, వరుసం దిలకించునట్టివారలుయమ మం
దిరమేగరిహపరంబులఁ, బరిపూజ్యులు పుణ్యలయ్యుభవ్యచరిత్రా. 147
- క. ఇరుపది యొకనరకంబులఁ, బరితప్తులు పరసరోజరపత్రేక్షణలఁ
మరుకేళిఁ గూడువారలు, గురుపాపులు వారుగానగుణరత్నఖనీ. 148
- క. పరుల ధనంబుంగోరక, పరులను నిందింపకుండుభవ్యులుయమ మం
దిరముం గన్నులఁజూడక, హరినిలయముఁ గండ్లసుగుణులైన కతమునఁ. 149
- క. ఏవిమలాత్ములు రేలం, దేవాలయ మతములందురదినదినముపురా
ణావలులఁ బ్రొద్దుగడపుదు, రావారలు చూడనరుగరయ్యమపురముఁ. 150
- ఆ. అధిక కోపుఁడైనరాగ్య జనంబుల, యందుశాంతుఁడైనయతఁడు విజిత
కోపుఁడార్యనుతుఁడురపాప విదూరుఁడై, యమరలోక సౌఖ్యమందుచుండు. 151
- క. వృద్ధులఁ దలిదండ్రులను ప్ర, బుద్ధాత్తత దైవములుగఁబూజించునతం
డిద్ధరసుగతింబడయు ను, బుద్ధింగురుఁ గొల్చునతఁడురపొందునజపురిఁ. 152
- చ. అబలల కుర్విశీలమె సురరావసధప్రదముంజనుఃఫలం
బు బుధచరిత్ర దాని విధరముం దిలకింపని వారికయ్యెఁజుఁ
బ్రబలతమంబులైన యమరబాధల జస్రముదానఁ జేసివే
డబములఁ జిక్కిపూరుషులరడాయక శీలముఁగావఁగాదగుఁ. 153
- తే. వైశ్వదేవము మొదలుఁగాఁబాకయజ్ఞములను శూద్రార్థముల సేయురభూసురుండు
దివిషధాలయ దూరుఁడైరయవనిదాన, ధోగతింబొంది పడునతిరదఃఖసమితి. 154
- వ. అధ్యయన పరాయణు లఖిలశాస్త్రంబు లెఱింగి తత్ప్రణీతధర్మాను వర్తనులై
యుండువారు పౌరాణికులు వేదాంతవిదులు మున్నుఁగాఁగల సత్పురుషులు గలు
గుటంజేసి యిప్పుడమి సుస్థిరంబైయున్న దమ్మహాత్మకులు దారెఱింగిన విధంబుల
నడుచుచుండి తన్మహిమంబునననఘులై బ్రహ్మలోకంబునందుదురు మఱియు. 155
- క. అజ్ఞానులైనజనులకు, సుజ్ఞానము నొనఁగినట్టిసూరులుజగతిఁ
విజ్ఞులుతమ్మానన స, ర్వజ్ఞం జేరంగలారురవారని భక్తిఁ. 156
- వ. మఱియు. 157

—(*) విష్ణు భక్తి ప్రభావము. (*)—

- క. అతివిస్తయము కృతాంతుని, మఱికి నిహితమఖిల లోకరమంగళ మమృత
స్థితి సంప్రదము రహస్యం, బతివేడ్కంఁడెప్పువాఁడరనదివినుమనఘా. 158

- వ. అది యెట్టిదంటేని విష్ణుభక్తులు వారెవరైనను ఘోరాకారులగు యమభటులం
జూడ రిదిముమ్మాటికి నిజంబింతయకాకయముం డాత్తభటులంజూచి. 159
- తే. విష్ణుభక్తులు పుణ్యలారవిమలమతులు, మనకునంటంగరాని వారెనసిమీర
లెన్నఁడేనియు నాకడరకెఱుకదప్పి, చేర్పడాసితిరన్న నురచేటుమూడు. 160
- ఆ. ధరకృతఘ్నులైనధర్తేతరాసక్తు, లైనదుష్టశీలురైనగాని
యొగిఁ బ్రసంగవశతనొకమాటు శ్రీహరిఁ, దలఁచినంత ధన్యతములువారు.
- క. హరిభక్తు లెవరియింటం, బరిపూజ్యులు వారిగూడిరపరగెడువారు
ర్వరనెవరు వారువారును, సరినొక్కఁడు వారిచక్కిరజనఁజూడకుఁడీ. 162
- వ. అని చెప్పుచుండు మఱియుఁ గలుషాత్తులగు మానవులు దుర్వార కలుషార్థవముం
దాటఁ గోరిన విష్ణుభక్తియను నావ సంపాదించిన నొగాని మఱియొకటం గానే
రదా విష్ణుభక్తి రహితుండు విప్రుండైనను కుర్కురామిష భక్షణంబుసేయు
చండాలునకన్న నధముం డనంబడు విష్ణుభక్తుండు హీనుండయ్య నతండు త్రిభు
వనంబులఁ బవిత్రంబు సేయంజాలువాడగు వినుము పూర్వకాలంబునందు. 163
- క. మృతివేళ నయ్యజామిళుఁ, డతనిజనూజాతుఁబిలువనతిపతితుండై
హితమగు నారాయణ వి, శ్రుతనామం బగుటము క్తిరచూరంగొనియెన్. 164
- తే. కాన భగవంతు గుణగణకర్తనామ, రూపములనెంచి పొగడినిరూఢభక్తి
పూజ సలిపిన పుణ్యలరపూర్వలెల్ల, నరకమునఁ బాసి కండ్లు నిర్జర్జరపదంబు.
- క. హరిభక్తు లైనవారును, హరిభక్తు లొసంగినట్టిరయన్నంబునుఁదాఁ,
బరమప్రీతినిఁ గుడిచిన, నరులేగుదు రాబలారినగరంబునకున్. 166
- వ. మఱియు నట్లు వైష్ణవాన్నాహార నియముండగుఁవా డది యొక్క సమయంబున
లభింపకున్నను నీరు పానంబుఁ జేసియైన నూరకుండు నది యొదవునట్లున్నఁ బ్రార్థ
నాదులనై న సంపాదించి భుజించు. 167
- క. ఎందేని నేనరుండయి, నందనమృతి కాలమున జరనస్తుతుహరి గో,
విందుని గోవిందాయను, చుందగనొడివిననుము క్తిరసులభతఁగలుగున్. 168
- తే. ద్వాదశాక్షర మంత్రమురతనరుమంత్ర, రాజ మష్టాక్షరము ధరరాతలమున,
నేకమానసమున జపిరయించునెవ్వఁ, డామహాత్ముఁడు స్వర్గసౌఖ్యములఁ గనును.
- వ. మఱియు నా మహామంత్రంబుల సాంగన్యాస దీక్షాధ్యాన చ్ఛందో దైవతర్పి
ముద్రాదివిధుల నేకమానసంబున జపియించు నాతనిఁజూచినం బ్రహ్మఘ్నుండైన
పరిశుద్ధుండగు నతని ధన్యతఁ జెప్పనేల మఱియు. 170
- ఆ. వసుధశంఖచక్రవనమాలికాధరు, లగుచువిష్ణుభక్తిరమరువార
లమ్మరారిరూపశమిమ్ములఁదాలిచి, తత్పదంబునందుఁడగవసింతు. 171
- చ. ప్రతిమల నొండెనీరములరభాస్కరునంబుల నొండెఁగాక హృ
ద్గతమున నొండెన్గండిల సురధారిణి నొండె సరోజనేత్రు సు

స్థితిగని పిల్పునుం త్రములఁజేరి వ్రతిష్ఠితుఁ జేసి పూజనం

బతిముద మారసల్పిన మఠహతులకయ్యెడు తన్ని వాసమున్.

172

ప. ఇక్కారణంబున మోక్షంబొందె విష్ణులోకంబొందె గోరువారు పురాణపురు
షుండు కగుణామయుం డవ్యయుం డాదిమధ్యాంతశూన్యుండు మనోవాగతీతుండు
బ్రకృతి విదూరుం డఖిలకలుష నిధనుండు భక్తవత్సలుండు నగు పుండరీకాక్షు
నారాధింపవలయు వెండియు.

173

—(*) సాలగ్రామ పూజాఫల వ్రభావము. (*)—

తే. వజ్రకీట కృతంబయిరవరలివిష్ణు, మందిరంబునుఁ బాపప్రమాపణంబు
పుణ్యదము మోక్షదంబయిభువిఁదనర్చు, చుండుదానిని నాపదల్ జెండుదాని.

క. సాలగ్రామంబును వన, మాలియుతం బర్చనంబుమానకచేయన్

జాలిన చాలునుసత్కృతు, జాలం బంతయును పూనిరసలుపఁగ నేలా.

175

క. చాలంగ రాజసూయము, లాలలితములై పొసంగురహయమేధములున్

గ్రాల నొనర్చిన సుకృతము, సాలగ్రామాయుతుండురసతత మొసంగున్.

176

క. వేదాంత వితతియెవ్వని, నాది పరబ్రహ్మమనుచు నమృతాత్తుండం

చూది నిరూపించెడునా, శ్రీదయితు ననుగ్రంబురచెందుతద్విధిన్.

177

క. అఖలేం ధనములయందున్, శిఖవెలిఁగెడు నట్లుభక్తరసేవితుండు చతు

ర్ముఖునుతుండు వెల్లు శ్రీహరి, సఖుఁడా తచ్చక్రమున నెరసంగెడు దయతోన్.

178

క. పాపజాతులగుచుఁబడఁపడి సత్కర్త, ములకు నర్హులైనరమొనసితద్వి

ధార్చనమున యనునిరధామంబునకుఁబోరు, వైశ్య సందియంబురవాయుమిందు.

క. శ్రీలలనా వల్లభుఁడా, సాల గ్రామాంతరోల్లరసచ్చక్రమునం,

బోలె పసింపఁడుతాఁ బ, ద్దాలయతోఁ గూడిముఖ్యరధామమునందున్.

180

క. నేమమున నగ్ని కార్యము, లీమహిగల దానవితతురలెల్లను సేయం,

ప్రేమించు నరుండుసాల, గ్రామాంత ర్విష్ణునొప్పరహిసేవింపన్.

181

ప. తత్ఫలంబంతయుఁ గొఱంత వడకుండ నొదవువెండియు సాలగ్రామంబులు ద్వాదశ

విధంబులై యుండు నవ్వానియందుఁ బ్రకాశించు నారాయణు నాగమోక్తిం

బూజించిన నరులు కల్పద్వాదశమేగ దినంబుం ద్వాదశకోటి లింగంబుల సువర్ణ

పద్మంబులం బూజించి నంత ఫలం బొక్కదిన పూజనంబునన చేకొండు మఱి

యు వార లంత్యంబున నా శ్రీహరిలోకంబునకుం జని యందు చిరకాలంబుండి

పునర్భవంబున నీ భూమిం జక్రవర్తులై జన్మించువా రగుదురు మఱియు.

182

క. కామాద్యరిషడ్వర్గ, భ్రామితులై యుండితుదినిరరాజీవాత్మున్

ప్రేమింతు రేని పాల, గ్రామార్చనముననకానిరకనరిం కొకఁటన్.

183

క. సాలగ్రామ స్థితువన, మాలిం బూజించునట్టిరమనుజులు సుయశ

శ్రీలలిత భోగులైదివి, జాలయచున నుండుప్రళయమైయ్యెడి దనుకన్.

184

క. దానములు పుణ్యతీర్థ, స్నానములును ముఖములిన్ని రసలుపకయున్నన్
దానవివేకియ యైనను, మానవుడీ విధినిఁబొందురమఱిమోక్షంబున్. 185

వ. మఱియు. 186

సీ. ఊరుజాన్వయ దుగ్ధరవారాసి రాకాసు, ధాకర విన్దుభూలోకమునను
లలితమాభక్తి సారలగ్రామ మర్చింపఁ, బాపుడైనను పునరర్భవమునందఁ
డదికారణతనందరైనతిర్యగ్యోను, లం గాఁడువెండి చెరలంగి మంత్ర
దీక్షావిధానములొడలిసిన తచ్చిల, నానాహనాది మంత్రాన్వితముఁగ
కడఁగి పూజింప విష్ణులోకంబుఁగలుగు, దీనసందేహ మొప్పదురధీవరేణ్యు
లెల్లనివ్విధి విష్ణు లోకేశ్వరేశు, గాంచి తల్లోకవాసులైరకనిరి ముదము. 187

తే. రహి దదభిషేక పూతతీర్థము శిరము,
నందుఁ బ్రోక్షించు కొనఁగ గంఠగాదిమోక్ష
దముల నదులందు విధియుక్తిరదానిమజ్జ,
నంబు సలిపిన ఫలమందురనరుఁడువైశ్య. 188

వ. మఱియు సదక్షిణలుఁగ నఖిలయజ్ఞంబు లొనరించిన ఫలంబునుంజెందు నిదియుం
గాక యయ్యధోక్షజనందలిభక్తిని నానావిధనై వేద్యంబులు పుష్పదూపదీపతాం
బూల చందనాదులు గీత వాద్య స్తోత్రములుం దనర నాసాలగ్రామము నారాధిం
చిన కోటికల్పంబులు సనునంతకాల మప్పద్ధలోచను సన్నిధానంబున నివసించు
నిట్లొక్కపరి యర్చించిననుఁ గోటిలింగంబుల దర్శించి పూజాస్తవంబులు చేసిన
ఫలంబుఁ గలుగు నింత మహత్వంబా సాలగ్రామ శిలకురాఁగారణం బేనున నందు
సరోజాక్షుండు ముఖ్యంబుఁగా నధివసించుటంజేసి యది సర్వదేవతా నిలయంబై
యొప్పెనంగె వెండియు నట్టిసాలగ్రామంబు మున్నిడుకొని. 189

క. పితృకార్యముల నెవ్వం, డతివేడ్కను సేయగలుగునాతని పితరుల్
హితమతిఁ గల్పశతం బం, చితగతి దివినుంద్రుత్పత్తరచేతోంబుజులై. 190

క. దినదిన మభిషేకోదక, మునుభక్తింగొనిన వారురమొనరఁగ వేమా
ర్లును పంచగవ్యమునుఁదాఁ, గొనఁజేకులు తత్ఫలంబుఁగొందురు పుడమిన్. 191

చ. అనఘ తదీయ తీర్థమునరకామడలున్ మొగినుూడుచుట్టు ప
ట్టునుఁగల భూతధాత్రి యుఁగరడుంగడు పూతము తద్ధరిత్రిఁజే
సిన ముఖహోమ దానములఁజేకులు పుణ్యము మిక్కుటంబు త
ద్ధునరసమొక్క బొట్టియినఁగైకొనఁ లేదు పునరర్భవంబిలన్. 192

వ. మఱియు నాసాలగ్రామంబుండు సుస్థలంబునకుఁ గ్రోశదూర భూమింగల ప్రాణులు
క్రిమికీటకాదులైనను మృతిఁజెందిన విష్ణులోకంబుచేకూరు నిట్టి మహాప్రభావంబుఁ
గల సాలగ్రామంబును దానంబుఁజేసిన నరుండు గిరివనారణ్యంబులతోడి భూభాగం
బంతయు దానంబిడి నంత ఫలంబునందు నట్లుగాక. 193

- క. విక్రయించు నతఁడు విక్రయనిచ్చేత, విక్రయమునఁ గొనినవక్రజనుఁడు
తత్పరీక్ష కుండుతత్తోడి యిందఱుఁ, ప్రళయముండు నరకరబాధలందు. 194
- క. దానమిచ్చు నతఁడు దానంబునఁ గొను, నతఁడు హితముఁజెప్పునాతఁడిర్వు
రకునుఁ బూజసేయుశుకృతాత్ముఁడిందఱు, య్యబ్జనాభు పదమూనందఁగలరు.
- క. వేయుఁజెప్ప నేలరవృజినౌఘములకును, వెఱచు నతఁడు సర్వవిధములందు
విష్ణునంబుజాక్షు విబుధలోకేశ్వరుఁ, గొలిచి పొగడుచుంటగురుశుభంబు. 196
- తే. విషయ నిర్జేతయై ఘోరవిపినములను, తపమొనర్చినఁ బొందుతత్ఫలము విష్ణు
వందనంబునఁ బొందెడువాడు సువ్వె, యూరు జాన్వయ దుగ్ధాబ్ధిరైరవాప్త 197
- క. అమిత పాపవితతిరజ్ఞాన వశమునఁ, చేసియున్న నైనశ్రీనివాసుఁ
గలుష హరునిఁ గొల్చిరఘనభక్తిమ్రొక్కిన, వాఁడునారకుండుఁగఁడుసుమ్ము.
- క. అవనిఁ గలతీర్థ సంహతి, నవగాహన మాచరించిరయాయతనంబుల్
సవరించు కంటెసుకృతము, లవలీలం బొందువిష్ణునభివర్ణింపన్. 199
- ప. వెండియు నాశారకోదండపాణి నేసుప్రసన్నులాశ్రయింతు రవ్వారెన్న డేనియు
యమలోకంబు కనులఁ జూడకుండు రవ్విష్ణుభక్తులై శివుని దూషించిన దుర్గతిం
గాంతురు వెండియు నొక్కరహస్యంబెఱింగింతు కను మొకానొకదినంబున
యముండు మమ్ముకారుణ్యంబునం జీరి యిట్లనియె. 200

—(*) ఏ కా ద శీ వ్ర త మా హా త్య ము. (*)—

- క. అనుజీవులార వినుఁడే, మనుజుంఁడేనియును పూటరమాత్రం బేనిన్
వనజాక్షు దినము భక్తం, బునుమానెద ననిన నరకరముం బొందఁడుదాన్.
- క. తెలియక మానవుఁ డెవ్వఁడు, సలుపడు విధియుక్త ముఁగనునతతము వానిన్
గలుషములు వాయకుండును, తలఁగున్ సలుపంగడంగ తత్తణమాత్రన్. 202
- క. హరివాసరోపవాసము, వరమతిఁ గావింపనట్టిరపాపముఁ బోలెన్
దురితంబు మూడుఁజగముల, నరయంగఁ గలదె యూరుజాన్వయతిలకా. 203
- క. హయమేధ రాజసూయము, లయుతంబు లొనర్పనైననాఫలమందా
రయఁగోడ శాంశే మైనను, నయఃమారఁగ నీదుపుడమీనయసంచారా. 204
- క. ఏకాదశేంద్రియంబులఁ, గైకొని సేయంగఁ బడినశుభనకల్పముల్
బోకార్చు నితరపుణ్యము, లేకాదశి యనువ్రతమునరకేలసామ్యములే. 205
- తే. అట్టి యేకాదశీదినరమనఘ యితర, కారణంబులనైనభక్తకంబు మాని
యున్నవారలు గండు సురరోదవసిత, మోహపీకేశుమందిరమో ముదమున.
- ప. మఱియు నయ్యేకాదశీ వ్రతపరులు మరుజన్మంబుల నారోగ్యవంతులు సద్భార్యా
యక్తులు దీర్ఘాయుష్కులు సుపుత్రవంతులై యుద్భవింతురా వ్రతఫలంబు గంగా
దిపుణ్య వాహినులఁ మునింగిననుఁ గాంచీపురాది విష్ణుక్షేత్రంబుల దర్శించిననుఁ
గలుగు ఫలంబునకన్నమిన్నయగు నేకాదశి నుపవసించి రాత్రిజాగరణంబుఁ
గావించినవారు దాము స్వర్లోకముం జేరుటయకాక తండ్రిదెసఁ బదితరంబులవారి

దల్లిదెసఁ బదితరంబులవారి నిజాంగనామణిదెసఁ బదితరంబుల వారిఁగృతార్థులం
జేయుదు రింతియకాక సతీసుతులతోడ సుఖమఃఖాదు లనుభవించు స్థూలశరీర
ధారు లెందునుంగాక వైకుంఠవిలయులై గరుడధ్వజులు స్రక్చందనాద్యలంకృతులు
పీతాంబరధారులు నై విహరింతురివ్రతంబు బాల్యంబునందైన యశావనంబునందైన
వార్ధకంబునందైన నాచరణీయం బెట్టివారికైననగు నట్టివారు పాపాత్ములైయుండి
నను దీన నరకంబునకుంబోరు మఱియు 207

క. ఏకాదశీ త్రితయమున్, గైకొని స్నానోపవాసకర్తలుగోచా
మీకర తిలదానంబులు, జోకం గావించువారునరపురనిలయున్. 208

ఆ. పుణ్యతీర్థ వితతిఁబాలుపార మునుఁగక, దాన ధర్మములనురదలపకెందు
తప మొనర్పకుండీతానై హాకాముష్టి, కైక సుఖములకునురగాకపోవు. 209

వ. మఱియు నరకంబునకుం దొలఁగించునట్టి పుణ్యంబులు సంగ్రహంబుఁగా నెఱిఁగిం
తు వినుము. 210

క. మనమున వాక్కునదేహం, బునచయ్యుల సతతమితరభూతంబులకున్
బనిఁగొన కుండుటకీడుం, దనవర్ణాశ్రమ విధము వరదల కుండుటయున్. 211

క. హరి పూజనమ్మునలుపుటఁ, బరిమారుచు ట్రిదియములఁబరిపాటిమెయిన్
జరుపుటయు శాస్త్రధర్మము, లురువగు దానంబులిడుటయున్ విప్రులకున్. 212

క. తన దాన ధర్మ తపముల, మనమునఁగొని యాడకుంటరమానక త్రిదివం,
బునుఁ గోరియధోచితముగ, గొనకొనిదానంబు సేయఁగోరుట మఱియున్. 213

వ. పాదరిక్షలు నస్త్రంబులు గొడుగులు ఫలాన్నోదకంబులు యథాశక్తిసంబు వృ
ధవోకుండ వీననొండేనిదానంబిడుచుఁ బ్రవర్తించు నరుండిహపరంబులఁ గొఱం
తలేని పదాన్యుండయియుండు నిందెద్దియొసంగక యదియుండియులేదనునో దాన
గొఱంతవడి దుఃఖించు వెండియు నట్టిధర్మాత్తు లిహంబున దీర్ఘాయుష్కులు ధన
వంతులు నైయుండి సుఖంతు రింతననేల ధర్మాత్తులు సుఖవంతులు నధర్మలు దుః
ఖాత్తుకులు నొదురిట్లగుటంజేసి యెవ్వరేని ధర్మ సంగ్రహపగులై యుంట మేలనిచె
ప్పి యమానుచరుండు వికుండలునకు వెండియునిట్లనియె. 214

క. వినఁగోరి యడుగసర్వం, బునుఁజెప్పితి నింకనీకురమునుకొని మఱియున్
విననిచ్చి యేదిదానిం, బనివడియెఱిఁగింపునాగరవై శ్యుండనియెన్. 215

చ. సునయవిచార నీవు వినరసాంపుఁగఁ జెప్పినపుణ్యపాప వ
ర్తనములు తత్ఫలంబులు తిరరంబుఁగ నేవినఁ జేసితాపముల్
మునుఁదలఁగెన్ ముదావహామూర్తుర్విఁగ దావిబుధోక్తు లెందు న
య్యనిమిష వాహినీజలమూర్లట్లతి పాప హరంబులైకడున్. 216

ఉ. కారణమింత లేక యుపకారములంబ్రియ భాషణంబులన్
వారక తేర్చు చుందురు జరనంబుల నంచితధర్మ బుద్ధి స

- త్పూరుషులా సుధాకరునిరబోలికడుంగడు శైత్యభావులై
యారయనీవునట్టి విమలలాత్తుండవై దయఁ గొంటినాపయిన్. 217
- క. ప్రియమారనింక నడిగెద, నయమార్గప్రవర యిపుడునా యగ్రజుడా,
రయనరక నిర్గతుండగు, క్రియగలిగిన దానినాకుఁగృహఁజెప్పగదే. 218
- చ. అనవిని కాలుదూతహృదయంబుఁ గఱంగి వచించె జ్ఞానదృ
ష్టినిగని వానితోమఱియుఁజెచ్చెర నీవిటులగ్రజుంగృతా
రునిఁగ నొనర్చెదేని వినుతొల్లిఁటి చాభవదప్తమంపు బా
మున దొరకొన్న సీసుకృతముందయన్మటు వాసివచ్చెడున్. 219
- క. అనిన వికుండలుడిట్లను, ననఘా నా తొంటిజన్మమదియెట్టిదియం
దొనరించి యున్నసుకృతం, బన నెట్టిదిదానినాకురనానతిసీవే. 220
- తే. అవల నాయన్నకిడుదుఁ బ్రియంబుతోడఁ, దత్సుకృతమని పల్కినదండధరుని
భటుఁడు నీపూర్వజన్మముంబాయకందుఁ, గనినపుణ్యంబు వినుచునిరమొనరవలికె.
—(*) యమభటుండు వికుండలున కతనిపూర్వజన్మ స్థితింజెప్పట. (*)—
- చ. అధిక తపోధనుండు సుజనాంచితుఁడొక్క తపస్విపూర్వ ను
మధువన భూమిఁ బద్మజసరమప్రతిభావినిభాసచూనుఁడై
యధిగతవేద శాస్త్రచయూరైనివసించు నతండు రేవతీ
విధు ముఖయందుఁ గాంచెను విరవేకులఁ దొమ్మిదిమంది సూనులన్. 222
- ప. అవ్విశాలాఖ్య ఋషిపుంగవుని తనూజులందు ధ్రువుండు శశియు ఋధుండు తారుఁ
డు జ్యోతిష్మంతుండు నను వారేవురు నౌపాసకులై యగ్నికార్యంబుల శ్రద్ధాభ
క్తిగలిగి యొనర్చుచు గృహస్థులైయుండి రక్కడమనలుపురు నిర్దోహుండు జిత
మాయుండు ధ్యానకాఘుండు గుణాధికుండు ననువారు వైరాగ్యులై చతుర్థాశ్ర
మంబగు సన్న్యాసముం గైకొని. 223
- చ. దిన మొక యూరువాసముఁగఁగ్రదిమ్మరుచున్ విజి తాభిలాషులై
గొనకొని యెవ్వరేమయినఁగొమ్మనినంజెయి సాపకాత్మ లోఁ
గనకము లోషమశ్చ మొకరకై వడిఁజూచి శిఖోపవీతముల్
గొనక బుభుక్షుకేమయినఁగొంచు సహించియు శీతవాతముల్. 224
- క. వసనముల మానియేదే, దెసఁజిక్కిన నొడలఁగప్పిరదివసాంతంబే
వసతైనఁ జేరియవ్వా, రొసఁగిన భిక్షంబుఁగుడిచిరయున్ సతతంబున్. 225
- ప. చరాచర జంతు సంయుతంబైన లోకంబంతయు విష్ణుస్వరూపంబుఁగా నెంచి
స్వేచ్ఛమై దిరుగు మఁ దత్వవిదులు నిస్సందేహులు యకృతకర్తులు విజ్ఞానవంతులు
నగు వా రొకానొకదినంబునందు నీవీ జన్మంబునకష్టమంబైన జన్మంబు నందు. 226
- తే. మహితవిప్రాన్వయుండవై శ్రమత్స్యదేశే, మనఁగుటుంబంబుఁబ్రోచుచురమునువసించు
కాలమునమిట్ట మధ్యాహ్నాశ్రవేళసీదు, వైశ్వదేవంబు ముగియుదురవచ్చిరటకు. 228
- ప. అంత నీవు.

- సీ. ఆనంద బాష్పపూర్ణాంబకంబులతోడ, గదిరిన కంఠ గర్జదతతోడ
నతిశయామోద సంరగత సంభ్రమముతోడ, సమధికరోమ హార్షములతోడ
నెదురేగు దెంచితత్పదముల పై న్రాలి, సముచితాలాస విరస్తరతనెరపి
యిలుసేరఁ దెచ్చి యిర్ములసుఖాశీనులఁ, గావించితత్పాదరకంజయుగము
గడిగి జన్మ సప్తకాఘాపహంబైన, తజ్జలంబునతిమురదంబుతోడ
శిరమునందుఁ దాల్చిరవరగంధ పుష్పదూ, పాక్షతాదివిధులనయ్యతులను. 229
- క. పూజించి వద్రసాధిక, భోజన సంతృప్తమతులఁబూర్ణ పీతుల్
రాజిల్లఁ జేసితివిబుధ, రాజిసమా రాధనంబురక్తాలకయున్నే. 230
- ఆ. సర్వభూతవితతిసప్రాణములుశ్రేష్ఠ, మందుతెల్విగలవిరయధికములగు
నందులోన మనుజులత్యుత్తములువారి, యందు బ్రహ్మకులజులెందుఁబెద్ద. 231
- క. వారల లోపలనుత్తము, లారయ విద్వాంసులందురనధికులుసుకృతో
దారులు వారలలోపల, వారని సత్కర్త పరులురవరమగువారల్. 232
- తే. తలఁపనందుల బ్రహ్మవేత్తలు ప్రధాను, లర్చితులువారు సర్వలోకాంతరముల
వారి సాంగత్యమనఘ మురవ్వారునీదు, నింటనిలిచిన తుణకాలరమేమిచెప్ప. 233
- క. ఉదయం బాదిఁగనీచే, వదలక కావించినట్టిరపాపములెల్లం
బడఁపడి విదళించెను ము, న్నదియట్టిద కాదెయూరుజాన్వయతిలకా. 234
- క. ఒనరించి తింతపుణ్యము, పనివడినీ యష్టమంపురబామునమున్నీ
పునిపుడది యన్నకొసఁగినఁ, గనుయమబాధలవిముక్తిఁగాంచుదివంబున్. 235
- (*) వికుండంగుడు తన సుకృతం బగ్రజునకిచ్చి తనతోడి దివంబందించుట. (*)—
- క. అనితన పూర్వోదంతము, వినిపింప వికుండలుండురవేడ్కమెయింజ
య్యననిచ్చెఁ దత్సుకృతమా, యనవీడ్కొని నరకముం బ్రియానుజఁజేరెన్. 236
- క. అంతట వారిరువురు సుమరసంతతిఁ గురియింపదేవరసంహతియామ్యున్
వિంతఁగఁ బూజించిరిచని, రెంతయుదివి భటుఁడునిజపురరేచ్చంజనియెన్. 237
- వ. అని చెప్పి వెండియు. 238
- ఆ. ఎల్లధర్తనిచయరమెఱిగించు నీపురా, వృత్తమెవ్వరేనిరయింపుతోడఁ
జదివినట్టివారురచదువంగ వినినట్టి, వారు పాపవితతిఁబాయువారు. 239
- వ. మఱియు నప్పణ్యులకు గోసహస్రదాన ఫలంబు లభించునని యెఱింగించిన కృత
వీర్యాత్మజుండు జగద్గురుండగు దత్తాత్రేయునిం గనుంగొని. 240
- చ. గురుకరు నాపయోధియతిరకుంజర నాకొక కారణంబుఁగా
నరుదగు మాఘమజ్జన మరహత్వముచే నొక కోమటీడు దు
స్తరకలు వద్రజంబునకుఁదామునుఁ బాసి నిజాగ్రజం గృపా
కరుఁడయి సత్వరంబున రరకంబునఁ బాసిన యీ కథాస్థితిన్. 241
- క. వినుపించి తిపుడువెండియు, వినవలతును మాఘమహిమరవిమలాత్మముదం
బునవిస్తరించిచెపుమా, యనఁగృత వీర్యాత్మజునకురనమ్మునియనియెన్. 242

-(*) కార్తవీర్యార్జునునకు దత్తాత్రేయుం డెఱింగించిన మాఘప్రభావము. (*)-

మ. ధరణీ పాల పవిత్రమైయమల మ్రోదాశుభ్రమై పాపసం
హరమై యన్య జలానుషం గరహితంబై సర్వ భూతాలికిన్
బరగం బ్రాణపదంబునైన జలమేనారాయణా భిఖ్యుండౌ
హరిరూపం బసి వేదముల్ వలుకు సత్యంబింతయున్ భూస్థలిన్. 243

వ. అట్టి యుదకంబునందు. 244

చ. ఉడువితతిన్ సుధాంశుడు పరయోరుహ బాంధవుడుం గ్రహంబులన్
గడనకు నెక్కుండైన గతిరత్నాతలి మాసములందు మాఘ మే
ప్పుడు గడునెక్కుండై పటగుర్రబోమకరంబున సూర్యుడుండఁ జొ
ప్పడిన నహర్ముఖంబుననురపాయక స్నానము సేయనొప్పుగున్. 245

తే. అల్ప కుల్యాదులందైననమలమాయు, షస్సమయమునకుదకంబునసర్వపాప
హరము పాపాత్తునైన సురాలయంబు, సేర్పు వెండియు వినుమునవిశేషమీవు. 246

తే. అవసిప ! చరాచరా తక్రమైనయీ జ, గత్రయమ్మున మాఘమార్ఘమ్మున్నాన
మాడవలెనన్న దుర్లభమందు మూడు, దినములైనను చేసియోరపినకొలంది.

క. పేనరికము తడవక పర, మాదరమున దానమొసఁగిరాయన వారే
పోదీగ్ధాయురు వేతులు, మోదాత్తులు ధనికులయ్యురబుట్టెడు వారల్. 248

తే. అయిదునాల్గైన దినములేడైననేని, తన్ని మజ్జన మాడినతత్ఫలంబు
శుక్లపక్ష క్షిపాకరుసారిదిదినది, నక్రమంబునఁ బెరుగు నిర్వక్రమగుచు. 249

వ. అట్టి నూఘస్నానవిధంబు విశదంబుగా నెఱింగింతువిను ముత్తములైన జను లిది
యొక వ్రతంబుగాఁ బూని కతిపయనియములై జరుపుదు రట్లయిన తత్ఫలంబు
విశేషమగునది యెట్లనినఁ దత్స్నితకించిద్విషయసాంగత్యరహితుండై భూశయా
నుండును త్రేతాగ్నులుంచి హోమంబు సేయువాఁడును సనాతనుండైన వాసు
దేవు దినదినంబు మూడువేళల నొండె నొకమాటునొండెఁ బూజించు వాఁడు
నై యధోచిత దానంబు సేయుచుండవలయు మఱియు. 250

క. కోలములుం గార్సాసము, తైలంబింధన చయంబురదగఁగుంకు మయున్
దూలాన్నో పానహములు, చేలంబులు గొంగళులు సురశేముషితనరన్. 251

క. మోదమున దానమిడనగు, వైదికులకు మఱియునీయరవలయును వృషమున్
గాదనక పాడి మొదవును, సాదరమున నిట్లొనర్చురన్నాత ఫలంబున్. 252

వ. సముద్రంబుభాతి నపారంబై యెందునుం గొఱంత లేకుండు మఱియు నాస్నాత
యన్యగ్రహంబులం భుజించుటయు భూసురాన్వయండ్లైనను దానంబుఁ గొనుట
యు మానియుండవలయు నిట్లుండి మాసాంతమున నేకాదశీ వ్రతవిధి నుద్యాప
నంబుగావింప వలయు వెండియు నుత్తమపదంబుంగోరి గోవిందు నానావిధంబుల
మనోవాక్కుల స్థరించి సూర్యుండు మకర రాసిగతుండై యుండ మాఘస్నానం
బే నొనర్చిన ఫలంబు ననుజెంద ననుగ్రహింపు మను నర్థంబులుగల మంత్రంబు

లుచ్చరించి మానమ్మన స్నానంబుసలిపి జగదంతర్యామియు నఖిలపాప నిబర్హణు
డును లక్ష్మీప్రియుండునగు విష్ణుమూర్తిని మరల ధ్యానింపంజను నిష్విధంబునం
దదీయ స్నానంబు.

253

క. తనగృహమునవే నీళ్లను, పనివడి కావింప నాటూరవత్సర ములుదా
నొనరించి నట్టిఫలముం, గనునూరికి వెలినిదీర్చి రకాదుల నైనన్.

254

సీ. పార్థివాధీశ తరత్ఫలమగు ద్విగుణమ్ము, నది తటాకాదులరయందునైన
తద్విగుణితముఁగార్దనరు తత్పుణ్యమ్ము, నాల్గంతలయ్యెడురనదులనైన
నదిదశాధిక మగురనమర ఖాతములయం, దైన మహానదురలందునైన
నద్దాన నూఱంతలయ్యెడుఁ దచ్చతు, ద్గుణితమానవియునుఁగూడుచోట
నంతకన్నను వేయంతలతిశయించు, నమర వాహినిఁ మాఘమారసమునస్నాన
మాడినంతట తత్సాతరయవనిడిగక, నాల్గుయుగములు నివసించురనాకమునను.

క. గంగా యమునాసంగమ, ముంగలిగిన తావునందురముదమున నరు డు

ప్సాంగుచు మజ్జనముం జే, యంగలుగును నూఱువేలరయంతఫలంబున్.

256

న. అని యిట్లు ఋషులందఱు వలుకుచుందురు మఱియు నాసురాపగయందు మాఘ
స్నానంబుఁ గావించిన నరుండు వేయిసువర్ణ దానంబులు వేయివృషభ దానంబు
లు పదివేలు కపిల గోదానంబులు చేసిన ఫలంబుం బొందు నిదియునుంగాక ప్రయా
గమను త్కేత్రంబు దురితేందన సంచయంబునకు దవాగ్నియై యొప్పునని చెప్పుదు
రమ్మహాత్మేతప్రభావంబట్లు భగవంతుండగు చతుర్ముఖుండుఁ గల్పించె నందు
రందు పశువిసరంబు సైతము జలావ గాహనంబునఁ బాపంబులం బరిహరించు
నట్టిది మాఘస్నాతల కొప్పదే మఱియు నా ప్రయాగ మహిమముం
గూర్చి యచ్చతురాననుండె మున్నిట్లు వాక్రుచ్చియున్నవాఁ డదియును వినుము.

—(*) దత్తాత్రేయుండు కార్తవీర్యునకు ప్రయాగ మహిమం జెప్పట. (*)—

తే. అవని బ్రహ్మఘ్నులాది పాపపాత్తులెల్లఁ, చారొనర్చిన పాపసంతతికిఁదాప
మందఁ బనిలేదు కడుపుణ్యమైనమాఘ, వేశ మకరస్థుఁడయ్యు సరవిత్పఁడెలర్ప.

తే. అతిపవిత్రంబులగు ప్రయాగంబు వులను
క్రుంకఁ సుకృతాత్తు లగుదురుకువల యమున
సుజన సాంగత్య మబ్బిందురసూ వెయ్యెండు
పాయఁ జేసెడు నధికంపుఁ బాపవితతి.

వ. మఱియు.

260

క. ఏయెడ నసితసితంబులు, పాయక నదులొక్కచోటఁబాటెడు నందుం

జేయంగలుగునొ స్నానం, బాయనఘుం డందుఁ ద్రిదివరమందతి సుఖమున్.

261

క. అసితసితాపగ లెంతయు, వసుమతి విభజించి తెలియరవారగు విద్వ

ద్విసర శ్రీఖామణు లెసకం, బెసఁ గగమోక్షంబుఁ గందురదిసత్యమగున్.

262

వ. మఱియు నాసితాసితోదక ధారలు సరస్వతి మొదలే పుణ్యవాహినుల నంతర్గతం

బులై యుండు నయ్యవియ బ్రహ్మలోకంబునకు మార్గంబులంచు శ్రుతిప్రణీతంబై
యిట్లు చతురాననుండునుం బలికె గావున. 263

క. అసితసితోదకముల నిం, పెసంగ న్నాఘమాన స్నానశమేవ్వఁడు సేయున్
వసుమతి బాపౌఘంబులఁ, గసిమసగించియును ముక్తిగైకొను నతఁడున్. 264

ఆ. మకర రాసిగతుఁడుశ్రమహికారి గాఁబ్రయా, గాంబువులనుమాఘశ్రమందుమునుఁగు
నతఁడు రాడుమరిలశనవనికి జన్మింప, శాశ్వతంపుఁ పదవిఁజనుటజేసి. 265

మ. దివిషత్సంతతికేని పాయనిదియైరదీపించు దైత్యారిమా
యవినాశం బగు తన్నిమజ్జనము భరవ్యస్ఫూర్తిఁ గావింప మా
నవలోకేశ్వర! వెండియు నివనుము తరత్సాత్తల్ నితాంతోల్లస
ద్భవనంబుల్ గనిసౌఖ్య వంతులగుచుంబొందంగలా రాహరిన్. 266

న. మఱియు. 267

క. మకరమున నర్కుఁడుండఁగ, నకలుషమగు మాఘమునఁ బ్రయా గాంబువులన్
సుకృత మతిస్నాన మాడిన, నకలంకుని పుణ్యవితతిశనహరహ ముందాన్. 268

ప. చిత్రగుప్తుండు నానావిధంబులం దెలిసి గణింపుచుండు వెండియుఁ గురుక్షేత్రంబు
నందు సూర్యగ్రహణ వేళవేయి బారువుల సువర్ణంబు దానంబిడిన ఫలం
బును రాజసూయాధ్వరంబులు సదక్షిణలుఁగా వేయి నొనరించిన ఫలంబును
మాఘమాసోదయ కాలంబునం బ్రయాగా నిమజ్జనంభాడిన వారికొదవు నింకను
నీప్రయాగ క్షేత్ర మహిమం బెఱింగింతు వినుము. 269

ఆ. అవని నఖిల తీర్థశనివహంబు లపవర్గ, దాయకంబులున్న శపాయకెపుడు
నా యయోధ్య మధురశ్రమాయ కాశియుఁద్వార,వతియవతికాంచితహితవుదనర.

ప. ఈయేడుం బుణ్యప్రదంబులైన సుక్షేత్రంబులయ్యుఁ గామరూపంబులం బ్రతిమా
ఘతిధులఁ బ్రయాగోదక స్నానంబునకు విచ్చేయుచుండు నందలి యుదకంబు
కలుషాత్తుల సంగ దోషంబున నసితంబును పుణ్యక్షేత్ర తీర్థాదులును మునీంద్రులు
సత్పూరుషులు మాఘదినంబుల నవగాహనంబుఁ గావించుటంజేసి సితంబునునై
యసితసితంబై యొప్పె నందు. 271

తే. జన్మజన్మాంతరముల నెరసంగఁజేసి, యున్నపాపము లన్నియురనుక్క డంగి
పోవుభస్మంబులై వెనశభూపవర్య, మాఘమజ్జన మొనరించుశ్రమనుజులందా. 272

తే. వాఙ్మనః కాయ జనితముల్ శ్రమ బలతమము,
లఘుములన్నియుఁ బాయుఁ బ్రయంబుతోడ
మొగి దినత్రయ మమ్మాఘశ్రమనమునుంగ,
నింతయును నిశ్చయంబనిరయెఱుఁగుమీవు. 273

ప. మఱియు నా దినత్రయ మజ్జనంబునఁ బన్నగంబు కుబుసంబునూడ్చుభాతిఁ బా
పౌఘంబుం బాయఁ ద్రోసి తదీయస్నాత దినంబునకేగు నిదియుంగాక స్వర్నది

- కురుక్షేత్రతుల్యంబై దాన నెచ్చోనైన నిమజ్జనంబుఁ గావించినవారిఁ బుణ్యలం
జేయు నానదియందు మఱియు. 274
- తే. వింధ్య సంగతమైయ్యదిశ్వలయచోట, దోగఁజేకుఱు ఫలము చరతుర్గుణంబు
చెందు నాల్గంతలందు గాశీపురమున, నుత్తరాభిముఖంబుఁగారనున్న చోట. 275
- క. యమునా నదీయుతంబ, య్యమరాపగ యైనచోటనవగాహనముల్
క్రమమునఁ జేసినతత్ఫల, మమరు న్నూటంతలందురనై యుర్వీశా. 276
- క. వేణీ సంగతమై గీ, ర్వాణాపగ పశ్చిమాశ్రయబ్రవహింపంగా
రాణించు చోటన్నానము, షోణీధవ తత్సహస్రగుణహాఫలమున్. 277
- వ. ఇంతయకాక మొదలప్పణ్యావాహి నీ సందశ్శన మాత్రంబునన బ్రహ్మహత్యాది
పాతకంబులు వాయు మఱియు. 278
- తే. అమరవాహిని పశ్చిమాశ్రయాభిముఖిగఁ, బాఱుచోనెందుఁ గలియునోభానుతనయ
తోడమాఘమ్ము నందందురదోగనడఁగు, కల్పపర్యంతకృతములొకలుషములును. 279
- వ. అదియ వేణియనుపేర జగద్విఖ్యాతంబై యొప్పు నందు మాఘన్నానంబొండు
ముహూర్తకాలంబేని నిలిచి సేయ బృందారకులకును సరిదియందు. 280
- తే. బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులొద్దాదశార్కు,లాపదునొకొండురుద్రులయత్నులుండి
శాపతుల్ గుహ్యకులు సిద్ధరసాధ్యకిన్న,రామరీ సుర సంయమింరద్రావలియును. 281
- చ. సరసిజగద్భురాణియునుశాంకరిలక్ష్మీ బిడౌజుదేవి శం
బరరిపు పత్ని మేధసురమాతతదన్య సమస్తదేవతా
వరవఃపర్ణినుల్ భుజగభామలు మేనక రంభ యూర్విశీ
తరుణి ఘృతాచిహేమయు మొరదల్ త్రిదశార్థ వధూటులందఱున్. 282
- క. పితృదేవతాలి సంతత, మతిముదమున మాఘవేశరలందావేణీ
హితమజ్జ నంబుకొఱకా, గతులైయెద రవనిపాలకావినమట్లున్. 283
- వ. వారు చనుదెంచి కృతయుగంబునందు స్వస్వరూపంబులతోడను ద్రేతాదులఁ
గామరూపంబులతోడను మునింగిపోవుచుందు రట్లు మిగులఁ బ్రయత్నంబున
మూడుదినంబులు ప్రయాగాసంగమవేణీస్థానంబునందు స్నానంబు సేయంగలిగిన. 284
- క. వెలయంగ నశ్వమేధము, లిలవేయి నొనర్పఁగలుగునెంతటిసుకృతం
బలరంగ నట్టిసుకృతం, బలవడు సత్యంబుసూపెయవనీనాథా. 285
- చ. కరుణఁదలిర్ప పూర్వమునకాంచనమాలి నితాఁ బ్రయాగయం
దరిగి నిమజ్జనంబు ప్రియరమారఁగఁజేసిన సత్ఫలంబులో
నరసి దినత్రయావగత్రమైన ఫలం బాకఁడియ్యఁబూని య
బ్బరముఁగ రాక్షసుండొకఁడురముక్తినిచేకొనె పాపధూరుడై. 286
- క. అనుటయు దత్తత్రేయం, గనుఁగొని కృతవీర్యసుతుఁడుకౌతుక మొదవన్
వినుపింపు మీకథాస్థితి ననఘాత్తుక నాకునాగనాతఁడుకృపతోన్. 287

—(*) ఆ శ్వాసాంతము. (*)—

స. హరకోదండ విఖండన ప్రబలభాహదండ సర్వంసహ
వరసంస్తవ్య గుణప్రకాండ కలుషశర్ధ్వాంతైక మార్తాండనం
భరితార్తా శ్రిత కాండకాండ నిధిదంశభాధిక్య విచ్ఛేదన
స్ఫురదుద్య త్కరకాండ సూరిజన సంస్తుత్య ప్రభావోదయా. 288

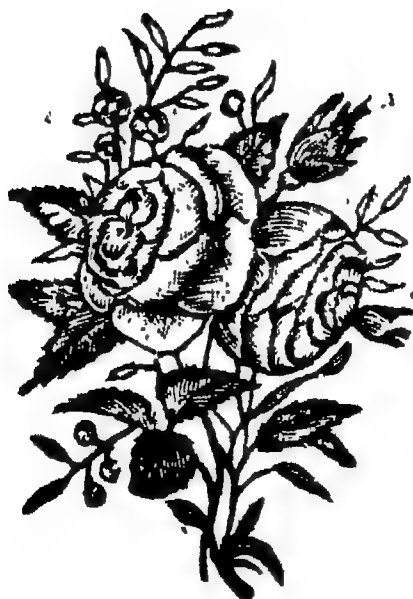
తే. పుండరీకాక్ష! క్రూరకశర్బురవృషోగ్ర, పుండరీకాక్షపాపాస్యశ్రభువనపూజ్య
పుండరీక త్తయాకరశ్రభూపచిహ్న, పుండరీకాక్షయప్రభా స్ఫురితవిభవ. 189

హాలిని. సురముని నుతనామారసూర్యవంశాబ్ధిసోమా
స్ఫురదురు రణభీమారభూమిజా చిత్తకామా
గురుతర గుణధామారకుంభినీ భృల్లలామా
మరితజన విరామారధుర్యతా స్థానభూమా. 290

స. క్తివృత్తము. సూరి జనావనశోభనదా, కారణమానుషశకంజపదా
భూరికృపారసరపూర్ణమతీ, మారరిపుస్తుతమావసతీ. 291

గ ద్యము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్త కవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమరాజా గ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ ప్రణీత శ్రీమన్మాఘపురాణంబునందు
షష్ఠా శ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణము.

సప్తమాశ్వాసము.

కందపద్యము.

మద్భక్తచకోరక,
సోమాసుగుణాభిరామశ్రీసురసన్నతస
న్నామావిమలకృపారస,
భూమాకోదండరామశ్రీభూపలలామా.

1

తే. అవధరింపుము సూతమశహర్షి చంద్రుఁ, డాదరమ్మునశౌనకారద్యఖిలమాని
శేఖరులఁజూచి పలికె వశిష్ఠు డట్లు, లద్ది లీపావనీపతిరకనియె నిట్లు. 2
వ. నృపాలా వినుమత్తెఱంగునఁ గృత వీర్యాత్మజునకు దత్తాత్రేయుండు కాంచనమా
లిసీ చరిత్రంబుఁదెలుపం బూని యిట్లనియె 3

—(*) కాంచనమాలిసీచరిత్రము. (*)—

సీ. కంజాత దళనేత్రరకమనీయ శుభగాత్ర, భాస్వత్కపోల సరద్భవ్యశీల
రాకేందుజిన్తుఖరమ్య కోరకనఖ, యలిసీల వేణినూతన్నబ్జపాణి
శ్రీకార కర్ణయంత్రచిత కళాపరిపూర్ణ, కుంభికుంభస్తనశకుందరదన
గళవినిర్జిత దరశలలిత బింబాధర, చంపకోపమనాసరసద్విలాస
యగుచుఁదనరారు నొక్కసురరాంగనామ, ణీలలామము కాంచనమాలినియన
నవ్వెలందుక మొక సమశయంబునందు, త్రిదివముననుండి వచ్చి ధారతీతలమున.
మ. అవనీపాలక మాఘవేళను ప్రయాగాంభః కృతస్నానయై
దివిబోవఁ మిహికావనీ ధరధరిత్రింగల్గు కుంజాంతరం
బవలంబించి వసించునాతఁడురు ఘోరరాకారుడౌ వృద్ధదా
నవుడొక్కండఱుఁ జూచిసాద్భుతమహానందాత్ముఁ డైయంతటఁ.

5

- వ. అత్తస్వితోడ మంద మధురాలాపంబుల నిట్లనియె. 6
- క. అమ్మాస్వాశ్రిత దేవకు జమ్మ బంగారుబొమ్మసమధికమగుతే
జమ్మాని యెందునుండెం, దిమ్మెయిఁబోయెదవొ చెప్పరమింతయుఁగరుణా. 7
- క. ఒడలంగట్టిన చీరెయుఁ, డడిసెంగచ బంధమంబురథారలచేనో
యుడురాజవదన యిదినా, యెడదకుచోద్యంబు నయ్యోనెంతయమటియున్. 8
- చ. తెలియఁగఁగోరువాఁడ సుదరతీమణి యీసుషుమావిశేషమై
యలరిన మేనదేసుకృతరమందినదాన లభించెనేమనం
గల భవదంబరస్థ ముదరకంబొకబిందువు మత్సిరంబునం
దొలికినయంతఁ గ్రూరమయిరయుండినమన తి పొందె శాంతతన్. 9
- ఉ. ఈయమిత ప్రభావమదిరయెట్లు లభించె త్వదాకృతిం గనన్
దోయజపత్ర నేత్రమదిరదోచెడు సాత్విక భావగాగనా
కామెలదెంట్లు తావిఁదెలిరయంగల రీతిని సత్సుమావలిం
బాయక లోకమాకృతినిఁబట్టికనుంగొనుఁ గాదెచిత్తమున్. 10
- వ. భవదీయస్థితి నంత యుం జెప్పమనిన సంతసించి యవ్వికచార విందేక్షణ గాతును
నకిట్లనియె. 11
- క. ఆలింపు మేనుకాంచన, మాలినియను సురవనితనురమద్వసతియగున్
గైలాసశిఖరి మఱియీ, వేళ బ్రయాగమున మునిఁగిరవెడలిన దానన్. 12
- ఆ. ఆనదీసమంచితాంబుపూర్ణార్ద్రిత, మైనమత్పటంబునందు జారి
జలకణం బొకండురతలఁగక త్వచ్చిరో, పతితమగుడుఁగంటిరభవ్యమీవు. 13
- వ. అవ్వేణీజలప్రభావం బనుపమం బేను కామరూపంబునంబరఁగు దాన మజ్జనకుం
డు సుమేధసుండను గంధర్వ రాజగు నిట్టి మనోజ్ఞరూపప్రభావంబులుఁ గలదాన
నగుటకుం గారణంబు మున్నుగా మత్సూర్వజన్త వృత్తాంతంబంతయు నెఱిఁగింతు
వినుము పూర్వంబునందేను. 14
- (*) కాంచనమాలిని బ్రహ్మరక్షస్సుతోడన పూర్వజన్తం బెఱిఁగించుట. (*)—
- క. పుడమిని వేశ్యాన్వయఁగాఁ, బొడమికళింగావ నీశురభోగాంగననై
కడుచక్కఁ దనమునంబురి, పడతులనందఱ జయించిరబహుభోగములన్. 15
- వ. అనుభవింపుచు నానావిధ శృంగారంబుల మెలంగుచుండు నప్పుడు. 16
- ఉ. ఆనగరీనివాసు లగురయావనపూరుషు లెల్లమత్కళా
నూన విలాసవైఖరిఁ గరనుంగొనిపుష్ప శరాసనోగ్ర బా
ణానల త వ్తచిత్తులయిరనందమిఁడాసిన వారితోడ మే
లైన విభూషణాంబరమురలంచిత వస్తుచయంబులన్నియున్. 17
- ఉ. చేకొని కూర్చి తెంతయు విశేషధనౌఘమునట్లు యశావన
శ్రీకమనీయనైన ననుఁజెందిన మోహలతా నిబద్ధులుం

గాక తలంగువారొకరుఁగనిపురంబున లేరుసంతతం

బే కడకేగ కింటఁబనురలెల్లను వారలు సేయఁదీరెడున్.

18

సీ. కురులు నున్నఁగదువ్వొకొప్పు వెట్టికడంక, తోఁగమ్మ విరిసరుల్ రదురుమునొకఁడు
ఘనసార చందనాగరు గంధములుఁ బూసి, యలికంబునం దిద్దురతిలక మొకఁడు
వెరవారఁగామలైవిరులతో సవరైన, సెజ్జనింపలరారఁజేర్చునొక్క
డేలా లవంగపూరగాలిచూర్ణముఁ గూర్చి, మెచ్చిచేవీడ్య మందొచ్చునొక్కఁ
డద్దమిచ్చునొక్కఁడొద్దికఁ బాదము, లొత్తునొకఁడు మూఢరచిత్తుఁడగుచు
మోహవశత తెలివీరమోసమై యొకనిని, మొరగియొకఁడుఁగాగర మొనసియెపుడు.

వ. మఱియు నాయెడఁగల మోహాతి శయమ్మున నొండొరు మత్సరించి పోరి యన్యో
న్యనిహతులై రిట్లు నందరివలపించి నానావిధంబులగు మోసంబుల నపారధనంబు
గూర్చి కాలంబుఁ గడపుచుండునంత.

20

క. దంతంబులూడె మైమెరు, గంతంతకుఁ దక్కివళులనమరెంగాసం

బెంతయుఁ బొడమంజొచ్చెని, తాంతంబై నట్టిముదిమిరతడబడిరాగన్.

21

ఉ. అంతట నేనునాదుహృదరయంబుననిట్లని సంశయించి తి

ట్లంతటి దాఁక తెల్విఁగనర నేమియొనర్పక యుంటిఁబుణ్య మ,

త్యంతముఁ బాపకార్యములరయందె మనంబొక యింతుకేని వి

శ్రాంతికిఁ బాపిపుచ్చియపురాయిక నెట్టులఁ గల్గు నద్గతుల్.

22

క. వ్యర్థముఁగ నింతకాలము, సార్థక మొకఁడైన లేకరచనఁజనె నిపుడే

యర్థమున నుగతిగలుగు కృ, తార్థతఁ గననట్టి జన్మమదిజన్మంబే.

23

సీ. తిలకించి సద్విజ్ఞానవలిఁ బిల్చిపూజ లి, మ్ములఁజేసి దానముల్ సలిపియెఱుఁగ

హితయు క్తిమైసమారహితబుద్ధి సత్కృతు, ప్రతతులన్నియొనర్చిరబ్రతికి యెఱుఁగ

ధరణింజతుర్విధరపురుషార్థ ములనిచ్చు, హరుపూజనమ్మలేరజరపియెఱుఁగ

దోసంబు లకుఁబాపిరవేసంతసముఁగూర్చు, శ్రీ సతీశ్వరుపూజఁజేసియెఱుఁగ

సర్వశుభసంప్రదాయినిశశద్వరాణిఁ, గొలిచి యెఱుఁగను బ్రాహ్మణావలికె గాక

యితరులకునైన నన్నంబురనిడియెఱుంగ, నేవిధంబునఁ గలుగునారకింకనుగతి.

24

మ. అని చింతించి యధీత వేదనిచయుంఁడైయున్న తద్భూమి పా

లుని యాచార్యునిఁ జేరి మ్రొక్కి కరుణారలోలాత్తనా చేసియుం

డిన పాపంబులఁ బాసిసద్గతికినేరతేవం జనంగాంతు సూ

చన సేయంగదె నాగనాతఁడు హితరస్వాంతంబుతో నిట్లనెన్.

25

చ. తెలియు సమస్త మీపుసుదరతీమణి చేసిన సేతలెల్లనీ

యల వడియన్న వార్ధకమునందయి నందగ నిట్టిబుద్ధియున్

గలుగుట పెద్దవీనికెడఁగగాగ బ్రయాగము నన్నిమజ్జనం

బెలమి నొనర్చు మద్దిదురితేంధన సంహతి కింద పొగ్నియా.

26

ప. ఆబ్రహ్మక్షేత్ర స్నానంబున కన్నం బాపనిబర్హణ విధియొందు లేదు శీఘ్రంబు
నం జనుమందుల స్నానంబునం బరిశుద్ధాత్ క వాదువీంతయు నిశ్చయంబు పలికి
మఱియు. 27

—(*) గౌతముం డింద్రునకు శాపం బిచ్చుట. (*)—

ప. హరిహాయుఁ డొక్కనాఁడు నలిరనా యత లోచన లందుఁగూప వి
స్ఫురణ నహల్యమిన్న యనిరముంద్ర హిణాత్తజ తోడవిన్న వాఁ
డరిగి మనోజ తాపముననయ్యెల నాగ బహిష్ఠయై మునీ
శ్వరునెడ బాసియున్న యెడరవచ్చి రమించె రహస్య వర్తనఁ. 28

ప. అట్లు రమించుటయు. 29

క. ఆపాపంబున గౌతమ, శాపంబునఁ జేసియోనిరజాలంబులచే
రూపింప రానిదైన కు, రూపముగనె చూపఱులకుర్రోతయుఁగాగఁ. 30

ప. అయ్యహల్యయుం బతి శాపంబున శిలారూపంబై పడియె. 31

ఉ. అవ్విధి కష్టవజ్రహృద్రయంబునఁ దాస్వ కృతాపరాధమున్
ద్రవ్వి పరాభవంబునిటురదాపకచెప్పెడు మేనితోడనిం
కెవ్విధిఁ బోదునాత పురిరకేమనువాఁడ సురాలితోడ నీ
సవ్వడి నాత లోఁడెలిసిరశాంతి వహించెడి నేగురుండెదఁ. 32

క. అనివజ్ర మిక్కుటఁపువగ, పున వేయట నుండిమేరుభూధరమునకున్
జనియందుఁ గల్గుశతయో, జనవిస్తృతమైన మానసాబ్జాకరమున్. 33

క. కనిడాసి తజ్జలాంతర, ముననుండు సువర్ణ నళినరముఖకర్ణికన
య్యనిమిష పతిడాగినిజా, త్తననంగునిఁ గూర్చియిట్లుతాననఁదొడఁగెఁ. 34

చ. అకట నిరాశ్రయుండు దురితాత్ముఁడు గర్వియు తోషశూన్యుఁడు
త్సుకుఁడు పరాపచారములరదుశ్చరితుండు మరుండుగాక యొం
డొకరుఁడు శాత్రువుండుఁగలఁడో కలలోకము లందుచూడ వీ
నికి నితఁడౌ నసాధ్యుఁడనరనేరమయారె త్రివిష్టపంబులఁ. 35

క. తుంటవిలు పూర్వములికియు, నొంటిఁబలం బదియు శూన్యమొగినారియు వె
న్వంటన తెగునిట్లుండియు, గెంటండివి యన్ని ద్రధిమఁగీల్కొననెట్లొ. 36

ప. అని దూషించి సురాధినాథుఁ డతి సూరత్త్వాకారుఁడై యందెయుం
డినస్వారాజ్య మరాజకంబగుడు రాణింగూడి సర్వామరుల్
చని వాచస్పతిఁ జేరిమ్రొక్కి యని రశ్రాంతంబునిం గొల్చి నీ
ఘనకారుణ్యముఁ గాంచువారమిది చరక్కంజేయు పూకార్యమున్. 37

క. గురువర్య సర్వదేవో, త్కరమునకధి నాథుఁడైనరఘునవాహనుఁడి
వరకిందుఁ జేరఁడెందే, నరిగిన మార్గంబుఁ దెలియరదయ్యెంగాదే, 38

చ. అరయ నుపాయశాలిసుగు శాంచితుడై యిరవొందు సూనుఁడొ
క్కరుఁడును లేని యన్వయమున కైవడికాంతికిఁ బాసెనయ్య ని

- రర భువనప్రచారము విరచారముఁ బూనక యున్నమీరలి
 ప్పరుసున రాజ్యముంజెడును బాధలఁగుందును దేవసంతతుల్. 39
- క. అనియిటు వలికిన దివిష, జనముల మొఱ నాలకించిరచర్చించిమదిన్
 ఘనవాహను వృత్తాంతం, బునుసర్వము నెఱిగిసుర సరమూహమునకన్. 40
- క. సురలార యేనెఱింగితి, హరిహాయుఁ డపరాధియై నిరతాంత వ్రీడా
 భరమున నుండెడుచోటిం, తరయక దుష్కృతము సేయనదితప్పెడినే. 41
- చ. త్రిభువన రాజ్యగర్విత మరతిన్ జరియించి యకృత్య కృత్యముల్
 విభజన లేకచేసివెరవేది మహాదురి తాతి దుఃఖముల్
 ప్రభుతకుఁ బాసిపూనె తలఁపంగ నదట్టిద పాపులెల్లరా
 సభపురసూకరావలులరసంభవమంది భుజింపరేవెతల్. 42
- క. అనిపలికి మనమునిందఱ, మునిపుడ యచ్చోటికరిగిరపురుహూతినిఁ దో
 డొనివత్త మిటకురండని, యనిమిష వర్గములతో బృహస్పతియంతన్. 43
- చ. రయమునఁ బోయిమేరుకు ధరరాంబుభవాకర తీరభూమిఁ జే,
 రి యుడుదయాపరుండయి హరిరిందగఁ జీరి యిక్కేలరమ్మిటన్
 భయమున నీవడంగిననురపాపముఁ బాసెనె పాయనొనె చేఁ
 జెయినొన రింపఁబడ్డయదిరచేడ్పడదాని భుజింపకెంతయున్. 44
- చ. అనితనుఁ బిల్వనప్పుడమరరాధిపుండంబురుహంతరస్థలం
 బునువిడ నాడిఱున్నతనుఁబూనినమోము వికారవిగ్రహం
 బొనర సరోవరాంబువులననుండి వినిర్గతుఁ డయ్యుతీర భూ
 మినిగురు పాదపద్మములరమీద శిరంబునుఁ జేర్చిభక్తితోన్. 45
- వ. పలువిధమ్ములఁ బ్రార్థించి యిట్లనియె. 46
- శా. ఓ కారుణ్య పయోనిధీ గురువరామోదీన మంచార సు
 శ్లోక శ్రీనిధి వీవకాక యితరులలోకింప నాకైన యీ
 యాకారంబు సపాపమై పరిహరంబాభంగిఁ గావించియున్
 నాక శ్రీ విభవంబుల న్ననుపనున్నా రేకృపన్ బ్రోవవే. 47
- క. అనివేడ నతనిఁదోడ్కొని, చనిబ్రహ్మ క్షేత్రమై యోసంగు ప్రయాగం
 బునముంచి గురుఁడు జిష్ణు వృ, జనముక్తునిఁ జేసెతత్ప్రసిద్ధజలములన్. 48
- వ. మఱియు. 49

—(*) ఇంద్రుండు గురుననుమతి ప్రయాగంగుంకి పునీతుండగుట. (*)—

- చ. తడయక వజ్రయట్లనఘరతంగనినంతన మేనియోనులన్
 గడఁక ననుగ్రహించె నవిరకన్నులుఁగాగ గురుండు నాతఁ డ
 ప్పడుముద మందెమేను పరిరపుల్లసరోజ వనంబుభాతిఁ జూ
 ప్పడివిలసిల్లఁబత్నియు సురపర్వులుమోదము నందిరంతటన్. 50

- వ. ఇంద్రుండు గురుదేవ మునిగణ పరివృతుండై యైరావతంబు నెక్కి సుఖంబునంజని
యథాస్థితిం ద్రివిష్టపంబు నేలుచుండె నట్లు పరాంగనయు బ్రాహ్మణియునైన గౌత
మపత్నింబొందిన పాపంబునంబాసి సహస్రాక్షుండు వ్రయాగస్నానంబునం దొల్లి
పునీతుండయ్యె నీవునుం బ్రయాగస్నానంబున సర్వపాపంబులఁ బాసి స్వర్గసౌ
ఖ్యంబు లనుభవింతు పొమ్మని యిప్పురాతన కథనంబు వినిచి యనిచిన నేను. 51
- సీ. కడుభక్తి నవ్విపురనడుగులపైవ్రాలి, పెంపుమైనతఁడు దీరవింపవెడలి
చెలులఁ జుట్టముల దాసీదాస జనగృహ, తే త్రార్థవస్తు విశేషములను
శబ్దాది విషయసంస్థలంబు గరళపు, తాన్నముం బోలె చర్యనత్యజించి
క్షణభంగురమృతాశ్వతక శేబరమని, తలఁపోచిత్తప్త చిరత్తముతోడ
తడయకేను వ్రయాగసీతాసితాంబు, పులనిమజ్జనముం భక్తిసలుపునంత
రాక్షసోత్తమ తత్తిర్రరాజమహిమ, మేమనంగల వినుపింతురనింతవినుము. 52
- చ. క్రమమున మూడునాళ్లుకడఁగకంబొనరించిన మజ్జనంబుచే
రమణఁ దలంగెమత్కలుషరాజి సమస్తము నిర్వదేడు నా
శ్లమర నొనర్చినట్టి సుకృతాతిశయంబునఁ జేసియయ్యెనీ
యమర భవంబునుం గడుఁ బ్రియంబగునాకృతి యింపెలర్పఁగన్. 53
- తే. ఆవ్రయాగాంబు మజ్జనాత్యంతమహిమ,
జేసి యిమ్మెయి పూర్వసంస్కృతియుఁ గలిగి
రజత గిరియందు పార్వతీరమణితోడఁ
గూడి క్రీడింతు సతతంబురకోర్కులొదవ. 54
- వ. అట్లు తన్నిరుపమ మహత్వంబు నేను. 55
- క. తలపోసి మాఘమాఘం, బలబ్రహ్మ తే త్రమాప్రయాగకుఁ జని యి
మ్ములఁ జేయు దిట్లుమజ్జన, మెలమిని మఱి వింటెరాక్షసేశ్వరనీవున్. 56
- క. అనిరాక్షసుఁ గాంచనమా, లినికనియొక్కింతఁగొఱతరలేకతిమోదం
బుననాయు దంతమంతయు, వినిపించితి నింకనీదురవృత్తాంతంబున్. 57
- వ. ఈ భయంక రాకారంబుఁ గలుగు కారణంబు మొదలుగా నెఱింగింపు మనుటయు
గాంచనమాలినికి రాక్షసుం డిట్లనియె. 58
- క. పుడమిని సాధుజనంబులు, తడయక యిష్టంబులర్థిరతతికిత్తురుతా
రడుగుదురు గైకొనంగా, నెడద నసంశయులుగాగ్రసీసుగుణంబుల్. 59
- క. నీయందుఁ గానుపించెడు, నోయమ్మా వినుమునద్దురణోత్తమవగునీ
శ్రేయంబుఁ బొగడఁజాలుదు, నేయిది యట్లుండెనాకురసీగారవమున్. 60
- వ. లభించుట మహాభాగ్యంబు జువ్వె క్రూరకలుషంబునఁ గిరాతుండై జన్మించిన
వానికిఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు లేకున్న సజ్జనులతోడ నతం డాత్మీయదుఃఖంబుం జెప్పి
కొని పరితపించినఁ దద్దుఃఖంబున గొఱతశాంతి గలుగుఁ గడుపుణ్యాత్మరాలివగు

నీకు నా పూర్వస్థితినంతయుం దెలుప నాకుం గొంత శాంతియొదవు విన్నవించెద
వినుమని యిట్లనియె. 61

౬. తొల్లి వినిర్ లంబయినతోయరుహోద్భవు నన్వయంబునన్
దెల్లమిగాజనించి వినురతింపజనంబులు వేదశాస్త్రముల్
కొల్లులుఁగాఁ బఠించిధనలోభతఁగాశికిఁ బోయి గంగలో
నెల్లఱుఁ గ్రుంకవారికడరకేగివిమర్శన మింత లేకయున్. 62

౭. కలుషాత్తులోలి క్షత్రియు, లలయూరవ్యులును శూద్రులదిగనియ్యన్
బలుదానంబులు కుత్సిత, ములుఁఘారము లున్నిషిద్ధములుబహువిధులన్. 63

౮. పలుమారుఁ గైకొనంగాఁ, గలిగితి చండాలునై నరకడఁబోనీకేఁ
బలుకంగ నేలతద్విధిఁ, దలకొనకేనున్నదుష్కృతములేదుర్విన్. 64

౯. ఇదియకాకయందురనెఱిగి యెఱుంగమి, నైనసుకృత మొండెనఘమయొండె
సేయఁ గలుగమేరుశిఖరిచాడ్చున సభి, వృద్ధి యగుచునుండరనిద్ధచరిత. 65

-(*) బ్రహ్మరక్షస్సు కాంచనమాలినితోఁ దన పూర్వజన్మ స్థితు లెఱింగించుట. (*)-

౧౦. ఈపగిది పాపమేగా, కేపుణ్యము సేయనందురనింతయునేన
ఘోషాసి మత్సరీరము, నోపద్మ దళాయతాక్షీరయొకకొన్నాళ్లన్. 66

౧౧. అందొదవినకలుషావలి, యందేనశి యించుఁగానరయమవాసంబున్
బొందక యప్పటిపాపము, లంది పునర్భవములందురనతిసంకటముల్. 67

౧౨. పడవలసి రాక్షసుఁడనైరపొడమిహిమాగముననుండిరభూతంబులకుం
గడునలిగి పెక్కుపాపము, లుడుగక కావించివెండిరయునుధారిణిపై. 68

తే. వ్యాఘ్రజన్మంబు నందియరవారకమఱి, రెండుమాఱులు గృధ్రంబురరెండుమార్లు
భువిసరీసృపమయ్యుసరముద్భవించి, మఱియు నొకమాఱుఘూక మైరమహిజనించి.

౧౩. గొనకొని యాఱుమారులురుర ఘోణియుఁగాజని యించి యిప్పుడీ
ఘన వికృతాకృతిం గనినరకర్బురయోని సముద్భవించి తిం
దుననొక వేయిడెబ్బదియర నున్తోగి నైదు సమంబులేగెనే
మనఁగల నొక్కనాడయినరనాత్తు కులేదు సుఖంబాకింతయున్. 70

౧౪. ఈకొండ నుండియాకటి, కైకదలియ నేకచేతరనావలిఁదినఁబో
రాకల మూడామడఁగల, లోకము పాడయ్యెవినుమురలోలాక్షీకడున్. 71

౧౫. ఇట్లకారణంబుఁగా నఖిలప్రాణి హననంబొనరించిన పాపంబు మనంబునకు ఘన
తాపంబుఁ బుట్టింప నాపై నిప్పుడు భవదీయసందర్శనా మృతవృష్టి గురియుటం
జేసి శాంతింబొందితి నిక్కారణంబునన కాదె సత్సంగత్యం బొక్క క్షణకాలం
బైనను పుణ్యతీర్థావ గాహనఫలం బొందించునని బుధులు వలుకుదు రిది యస
త్యంబగునే యని మఱియు నయ్యనురుండు. 72

౧౬. విశదముఁగ నీకుజెప్పితి, శశివదనా నావిధంబురసర్వమునేనే
వశమున దుఃఖాకరమీ, దశనీగుదు ననుచుమఱియుఁదానిట్లనియెన్. 73

- ఆ. సజ్జనాలిముదమునసజ్జనులకెగాక, యితగనకులకేరికీయదొక్కొ
దుగ్ధవార్ధితనదుగ్ధమాహంసము, లకునుఁ బోలెడదొరబకములకును. 74
- తే. అని వచించినయతని సరమంచితోక్తి, కలరి బర్హిర్మఖాంగనాతిలకమిట్లు
లనియె వెండియునతనికిరనతికృపార్ద్ర, చిత్తయెయెంత యునుమేలురసేయఁదలఁచి.
- చ. సుకృతముఁ గోరిదానమువశసుంధరనియ్యఁ దలంచి యీక పే
దకు ధనికిచ్చె నేనియదిరథారిణి గుర్య కపోయియవ్వలా
హకము పయోనిధింగురిసినట్లు నిరర్థక మాను దానెఱుం
గకతల కొన్నసార్థకముఁ గాంచఁడు తత్సక్త తాభిలాషియున్. 76
- తే. కాననార్తుఁడ వగునీకుఁరగడఁగిసుకృత, దానమేనిచ్చి తత్సక్తతంబువడయు
దాన మానుము వగపు స్వాంతమునసేని, శాచరత్వమునకుఁబాసించ నెదుదివికి.
- ప. అది యెట్లంటేని. 73
- చ. విడువక మాఘమాఘమతిరవేగ బ్రయాగకు నేగియందులన్
దడయక స్నానమాడిననితాంతవృషంబది యేరికైన లె
క్కిడఁగ నసాధ్యమాత్మ కృతరమెంచఁగరాదటు లుండువానియం
దిడిన నొకండు నీ యఘమురలెల్లనుఁబాపి కృతార్థుఁజేసెడున్. 79
- క. ఆర్తున కిడుదానము వి, స్ఫూర్తిఖ్యా తిదముస్వర్గభూతిదమంచుం
గీర్తింతు రట్లునీకుం, గూర్తుం దత్సార్థకంబుఁ గొందటనేచున్. 80
- ప. అని పలికి తా నొనర్చియున్న బహు మాఘస్నానఫలంబులలో నొకం డొసం
గిన నాక్షణంబ. 81
- చ. అవనిప! తన్మహత్వముననయ్యలివేణి వచించినట్లుదా
నవవికృతాంగముందొఱఁగినవ్యరుచిందనరారు నిర్జర
ప్రవిమల విగ్రహంబటనరరాక్షసుఁడంది విమానయుక్తుడై
దివి భువి దిక్పయంబుతనదీప్తివితానము నిండఁజేయుచున్. 82
- క. సంతోష సంయుతుండై, కాంతామణిఁ బొగడిపెక్కురగతులను మఱియా
యింతికి నిట్లునునతఁడుహృ, దంతరమున నున్నకోర్కూరలన్నియుఁదీరన్. 83
- ఉ. మానిని నీదుపుణ్యమహిమంగలుషంబుల వాసిదేవసం
మానిత మూర్తిగైకొని యరమర్త్యపదంబున కేగఁగంటి నెం
తేని కృపాంబురాశివయిరయీవిధిఁబ్రోచిన నీ హితంబునే
మానక సంతతంబమరరమండలిలోపల సన్నుతించెదన్. 84
- ప. ఇంక నాయం దనుగ్రహించి మేలైనదియు నీతిస్వరూపంబై యఖిలధర్మంబులకు
మూలంబైనదియునైన మార్గం బుపదేశింపు మదియు నీవలన నెఱింగి యానుమతి
వడసి దివంబునకరిగెద ననుటయు వాని భక్తిభావంబులకు సంతసిల్లి ధర్మోప
దేశంబు సేయందలంచి యయ్యమర్త్యకాంత యిట్లనియె. 85

- క. ధర్మపు సలుపఁగనీకుం, బేరి నిమదిఁ బొడమేనేనిరవినుముముదమునన్
నిర్మలమతి గైకొనిదు, మ్మర్మములకుఁ దలఁగుపరగురకారుణ్యమునన్. 86
- ఆ. జంతుహింసమానురసత్పూరుషులగొల్పు, మౌఠ్యమదియువిడుమురమనుజునొకని
గుణము దోషసమితీరగొనియాడకుండుము, సూన్యతంబువలుకురచుండుమెపుడు. 87
- క. హరిఁబూజింపుము సతతము, జరుపకు సాహసములెందురసరివై రాగ్య
స్ఫురణమునఁ బరగుతనువ, స్థిరమనితల పోయుయోగశిద్ధింగనుమీ. 88
- ఆ. మాంసరక్తపూయశమస్తిష్కయుతకశే, బరమునందుమానురదురభిమాన
మంగనాత్మజాదురలందునుపామని, మోహమునుపకదియురమోసమనుచు. 89

—(*) బ్రహ్మరాక్షసుండు కాంచనమాలిని యనుగ్రహంబున దివికేగుట. (*)—

- క. తెలియంగఁ జెప్పితింతయు, నెలమిన్నీ విట్లుమెలఁగిరతేనియునదిని
ర్మలధర్మ వృత్తిదానం, బాలుపొందున్ గీర్తిసుఖమురభూనాకములన్. 90
- క. అనిబోధించిన వినికాం, చనమాలిని కపుడతండురసద్వినయంబుం
బెనఁగొనఁగ మ్రొక్కివెండియు, ననియెందన మానసమునరహర్షంబెసఁగన్. 91
- క. సంతత సంతోషంబున, నెంతయుఁజిర కాలముండురమీశ్వరినిన్న
త్యంత ప్రీతింజూడని, తాంతాధిక ధర్మబుద్ధిరవైరజతగిరిన్. 92
- వ. అని యాశీర్వాదించి వినుతించి యమ్మగువవలన శలవంది సురగంధర్వాది సేవితుం
డగుచు దివంబున కరిగె నంత నమరీజనంబు లా కాంచనమాలినిపైఁ బుష్పవర్షం
బు గురుపించి పొగడి యిట్లనిరి. 93
- క. సలిపితివిమేలు పాపం, బులతోరక్షస్తనూ విరముక్తునిఁగాని
ప్పలలాసిఁజేసి యవనిం, గలయందిరు గాడనింకఁగలుగదు భయమున్. 94
- క. అనిపలికె వారొనర్పుడు, ఘనసత్కారంబు లవియుఁగైకొని యక్కాం
చనమాలిని కైలాసం, బునకేగెం గాఁగొలిచిరముదమున నుండన్. 95
- వ. అనిచెప్పివెండియుఁ గార్తవీర్యార్జునునకు దత్తాత్రేయుండిట్లనియె. 96
- క. ఈదేవకన్యకాసం, వాదంబగుపుణ్య కథనురవారక విను వా
రాదటవినుపించెడి వా, రాదివ్యపదంబు ముక్తిరనందుదురెలమిన్. 97
- క. అనివినిచె ననివశిష్ఠుఁడు, జనపతికింజెప్పి మఱియురచనువెనయంగా
వినుపింతు మాఘమజ్జన, ఘనసుకృతఫలంబు విందురగాకనియనియెన్. 98
- క. అఖిలవ్రత దానంబుల, నఖిలతపోయజ్ఞ వితతిరనమరెడు ఫలమున్
సుఖలీలఁ గూర్చునెంతయు, నఖిలావనిపాల మాఘురమదిస్నానమునన్. 99
- వ. మఱియు నమ్మాఘమాసోదయ స్నానంబు. 100
- ఆ. జనకుతరమువారిరజనయిత్రితరము వా, రినిపితరుల స్వర్గరమనిచియతని
ద్యుమణి దీప్తికామరగమనంబుఁ గలవిమా, నమునఁగొంచునేగురనాకమునకు. 101
- వ. ఇదియునుం గాక. 102

౧. అనఘాత్త పాపకార్యార్యాసక్తుః ఉన్మత్త వా, దియుదుష్ట వర్తనఁదరుగువాఁడు
జననీ జనక బంధుజనదూషకుండగు, వాఁడోర్పులేకున్న వాఁడు శాంతి
హీనుండు ధర్మపురగానకున్నట్టివాఁ, ఉండొంచికుండు హీనుండుఁ బతితుఁ
డగువాఁడు వీరుఁగారకఖిలహీనాశ్రయు, అమ్మాఘమజ్జనశ్రమతిముదమున
సలిపిరేని భుజంగమశ్రమెలమిఁ గుబుస, మూడ్చుచాడ్చునకలుషముశ్రలొకఁటనూడ్చి
సజ్జనోత్కర మేగెడుశ్రచక్కిస్వర్గ, మరిగియందులఁ గనియెదరరథిక సుఖము. 103
౨. మఱియు నమ్మాఘమాసంబునం దొనరించిన జపతపోవ్రత స్నానాదులు విష్ణుపూ
జనంబు లెన్నుండుంగొఱంత వడనిసంపూర్ణ ప్రభావంబొసంగు కృతారంభులై
యక్కాలంబున స్నానంబుఁగావించి యథాశక్తిధనవస్త్రాది దానంబులిడిన వార
మరలోకంబు నందనంతసుఖంబు లనుభవించు వారగుదురందన్న దాతలమృతపా
సంబుసేయువారును సువర్ణదానంబులొనరించినవా రమరవిభుచంగట సదృశౌ
సనులైయుండు వార లంబరదాత లర్యమలోక నివాసు లయ్యెడువారు నగు
దురు వెండియు. 104
౩. దానవ్రత జపతపములు, మానగుయజ్ఞములు యోగశ్రమహితస్థితులున్
బూనియొనర్చిన ఫలమా, స్నానంబునఁ బొందియుండ్రుశ్రేష్ఠ్యమునదివిన్. 105
౪. పుణ్యతీర్థములనుశ్రవణాషోదయంబున, మాఘమజ్జనంబుశ్రమనుజుఁడెవఁడు
సేయునతఁడు పాపశ్రచిత్తుఁడైనను నిర, యంబునంద కేగునమరపురికి. 106
౫. గురుభక్తి నెవఁడు విస్ఫుర, దరవిందాత్ముంభజించునాస్నానానం
తరమతఁడుదివి సుఖించియు, ధరపై రాజుఁగజనించునధరణీ నాథా. 107
౬. అనిచెప్పిమఱియు నిట్లను, మనుజులుభూలోకమునఁ బ్రమాదాత్తులై
ఘనకిల్బిషంబులే మై, ననుజేసిన మాఘమజ్జనంబునఁ బాయున్. 108
౭. ఇంతయు నిశ్చయంబు మున్నుగంధర్వ కన్యలేవురేని వలనంబాయనిదురంతం
బగు శాపానుభవంబు రోమశునియోగంబునఁ బ్రయాగమాఘస్నానం బొనరించి
పాసిరనుటయు దిలీపుండు వశిష్ఠునకు నమస్కరించి యిట్లనియె. 109
౮. పరమ మనీంద్రయంతయుఁ గృతపామతినా కెఱిగింపుకన్య లే
వెరవునశాపమంది రవిరవేకమదేమియొనర్చి రట్టులా
తరుణుల పేరులెవ్వి తలిరదండ్రులఁబెవ్వరు ప్రాయ మెంతయె
వ్వరుశపియించినారు వినశవాంఛమనంబునఁ దోచెనెంతయున్. 110
౯. అనవుడు వశిష్ఠుండు దిలీపున కిట్లనియె. 111
- తే. అరయ ననల వృషాన్వితశ్రమైన యరణి, రెండువిధముల మేలుసంప్రీతిసేయు
నట్లుచిత్తప్రియంబు మోక్షౌప్తిసేయు, నిష్పరావృతమెంతయుననినకులేశ. 112
- (*) వశిష్ఠుండు దిలీపునకు గంధర్వకన్యకల వృత్తాంతముంజెప్పుట. (*)—
౧౦. ఇట్టిదీని సవిస్తరంబుఁ గానెఱింగింతు వినుముమన్ను గంధర్వులలో సుఖసంగీ
తుండును సుఖీలుండు స్వరవేదియుం జంద్రకాంతుండును సుభగుండు ననువారే

పురుం బ్రసిద్ధులైయుండి రయ్యేపురకుంగ్ర మంబున ప్రమోహినియు సుశీలయు సు
స్వరయు సుతారయుఁ జంద్రికయు ననువారే పురాత్మజులై సమానవయోరూప
విలాసవైఖరుల నలరియొండొరుఁ బాయకేకోదరోదితలవడువున మెలంగుచుండి
రయ్యంగనాలలామంబులు. 113

సీ. నెఱిమించుక్రొక్కారుమెఱుపుఁ దీవలునిండు, ప్రాణంబుఁ గైకొన్నరపైడిబొమ్మ
లలరారఁ బూసినరమెలమావిగున్నలు, జగతింజరించెడురచంద్రకళలు
అసమాన్తుఁడేలు నెరయ్యంపురాచిల్కలు, తీరైయెసంగుముంగారు మొలక
లలికాక్షువైరిమేరల్తులుకు లారతిచేతి, గొనబైనయచ్చనరగుండులంగ
ములఁ జరించెడునతను సమ్మోహవిద్య, లనఁగదనరారిరత్న భూషాంబరాది
శోభితాత్మీయతను రుచిరస్ఫురితలగుచు, నమరివీణలచేఁ గూర్చిరయందముఁగను.
క ఆరోహణా వరోహణ, లారూఢిఁగఁబొల్పుఁ బాడురచతిమోదమునన్
వారకవేణువు లూదుచు, సారెకున్మత్స్యములొకటరసలుపుచు మఱియున్. 115

వ. వివిధ వినోదంబు లంగ్రీడింపుచుఁ గైలాసశిఖరి నుండునంత. 116

చ. అలరెవసంత మంచితలరతాంతసమస్తవనాంతరంబుని
ర్మల కలకంఠ పంచమవీరరావవికాసితమున్ నియోజిత
స్థలగతజారిణీరతినిరతాంత సుతాంతవిటప్రచారమ
త్యలసనుగంధ గంధవహరహరివిహారదిశానిశాంతమై. 117

తే. అంతప్రముదిత నిజహృదరయాబ్జలగుచు, మగువలేపురు వైశాఖమాసదినము
లందునొకనాఁడు వనవిహారరాభిలాష, మలరనాత్మీయమందిరంబులనుఁబాసి.

సీ. ఏలాలతాతుంగరమాలూరక లవంగ, సాలామ్లి కాలుంగరజాలములను
కేతకీపీచుల భరల్లాతకీ మందార, చూతకీచకనింబరజాతములను
పనసవంజుళకుందరతినిశద్రుపిచుమంద, ధనుపటద్రుమ చందరననగములను
నారికేళ తమాలరపారిభద్రకతాల, శారదీతక్కిలరవారములను
లలిఁదనర్చిన వనులఁబల్లవఫలప్ర, సూనకలికోత్కరశలాటురశోభితముల
నఖిలఖగబృంద కోలాహారలాతినినద, కలితములఁ జూచిసంతోషరకలితలగుచు.

క. వనముల స్వాశ్రితజన పా, వనముల విహారణముసేయురవాంఛామతిజ
వ్వనములఁదనరిన చెలుల, వ్వనములలోఁ చేరిరధికరవైదగ్ధ్యమునన్. 120

వ. అట్లుచేరి విహరించు నప్పుడు. 121

సీ. పక్వబింబాధరపజ్జఁజేరిన శుకి, తొలఁగుసాంకవగంధిరతోడునడువ
కలహంసయా నయిరక్కకునేగిరాయంచ, కడకేగుఘనకచఁగాంచిపిరుఁద
కంజాస్యడాసిభృంగావలి మగిడెడుఁ, గాంచిచంపక నాసరకదిసియుంట
కలకంఠిఁజూచిపీరకంబంతి కంబయ్యు, రామాంగి నెఱిఁగిదూరంబునుఱుకు
చరుసఁబన్నగవేణి క్రేవంజరించు, వనమయూరము శరదిందురవదనతత్స
మీపఁగానంతఁ బాటెడుమిడిసికినిసి, కలఁగియున్ననిమదివానిఁగనివయ్యు. 122

- క. పాటలగంధుల కటులే, కాటంకంబాత్తునలరీయవ్వనిబల్ స
య్యాటములఁ దిరిగి యెల్లెడఁ, బాటవమున విరులఁగోయురపనిఁగొనునంతఁ. 123
- సీ. చూచినంత నెకూర్చెనుమనఃకదంబంబు, తిలక మర్పింపనాశచెలుల కెలమి
పల్కువిన్నంతఁ బుష్పాంకమయ్యెనొసంగఁ, గైకొలుఁగాకర్ణికారకుజము
వదనమ్ముజూప సంపగిమున్నె తాదాల్చె, చేరఁగాఁరాఁబుష్పవార మొసంగ
కడఁజేరినంత నిరక్కపుఁకూర్చి నిడఁగాంచె, కురవకో ర్వీజమురకుసుమవితతి
మఱియు నవ్వనినఖిల మ్రమాళులొసంగ, బూనె ఫలసుమతతి తత్ప్రభూతదుస్స
హైకభారానతోరు శాఖాకరముల, వెలఁదులంతిక మునకు రావేడ్కలూర.
- తే. అట్లు పుష్పాపచయమునకై కడంగి, యవ్వ రారోహలొండొరులధికవినిధ
నినద సమ్మోదములనున్న రసీడజములఁ, గొదమతుమ్మెద పిండులశచదలఁదోలి. 125
- సీ. కడుక్రోధ ముననింతరక న్నెట్టజేసెను, గాకేమికోకిలల్ రకూకలిడుచు
ముక్కుపైకోపంపురమురువరుణమ్ముఁగా, బలికెడుంగాకేమిరచిలుక లెల్ల
మొగమెల్ల నల్లఁబోర నెగసికాటులుఁగూయు, గాకేమిశారికారగణములుదుట
తలదిమ్మువారు మ్రోగులపెక్కు మొఱలిడు, గాకేమికూడిభృంగమ్ములెసఁగి
కొండు గైకొండుగొరికిఁగొదువగాక, యుండ నర్చింపననుచు నర్యువిదలెల్ల
నలరు విరులునుఁగిసలయంబులువిపక్వ, ఫలచయమ్ములుఁగొనిరియిమ్ములమహీశ.
- వ. అట్టి సమయంబునందు. 127
- తే. విమల సౌందర్యరూప విభ్రమవిలాస, సంపదలకాత్త వనలక్ష్మీసంతసించి
సరవిఁ దనలోగిటంజేర్చివరఫలాది, కములవడినించె నోయనఁగారహించె. 128
- తే. అట్లు ఫలపుష్పవితతి నర్యులరుఁబొండ్లు, కోసి వడినించి వనమునఁగొంతఁదలఁగి
యంతికమ్మున నొకకొంతరయరిగిచంద్ర, కాంత సందోహరచితమార్గంబువట్టి.
- క. మోదమునఁ గాంచిరా శా, తోదరు లేపురును నవ్యతోయజనుధ్వా
స్వాదన ముదిత మధువ్రత, నాదం బచ్చోదమ నెడిరనలినాకరమున్. 130
- ఆ. అది శనై శ్చరాజ్జరసదనంబు కుజయుక్త, మాత్రశింశుమారశమమరుమీన
కర్కటాన్వితంబుఁ గాహంసమండల, మయ్యెహంసమండలలాప్తిగలిగి. 131

—(*) గంధర్వకన్యక లచ్చోద సరోవిహారంబు సేయుట. (*)—

- క. అన్నాళీ కాకరమున, నున్నకన త్కనకనీరజోత్కరము సము
ద్యన్నీల నీరదాభవి, భోన్నత చికురలుగ్రహించియుత్సాహమునన్. 132
- వ. అన్నియు విడూరమణి స్ఫటికాది రమణీయంబగు తత్తీర ప్రదేశంబునందునిచి.
- చ. లలితమణి పిభూషలు చేరలంగుదుకూలము లాణిముత్తియం
బులపనిఁ బొల్చుకంచెలలురమున్నఁగవిప్పియుఁ దీరభూమిని
మ్ములనిడి పావడల్ జలుగురపుట్టపు కంచుకముల్ ధరించి త
జ్జలముల డిగ్గియేవురతిసంతసముల్ వెలయంగ నొండొరుల్. 134

లయవిభాతి. వడివడిగఁ ముంచుచునుఁజడజములఁ ద్రొంచుచునుఁ
 తుడుముఁగొని ఖగవితతిరకడువడిగఁ బాఱన్,
 గడక బెద రించుచునుఁనడుగుఁదిల కించుచునుఁ
 జడజనాశములు చిరముఁ గ్రోవులుంగా,
 నిడిజలము నించుచునుఁగడువిజృంభించుచునుఁ
 పడతులొం దొరులుపయిఁబడఁజిమ్ముకొంచున్,
 బడిబడిఁ గలంచుచునుఁమడుగునల యించుచునుఁ
 తడవుఁగొని జలకేళిరనడిపిరి చెలంగన్.

135

క. ఆలీల నా సరోవర, కీలాలము లన్తునింగిరిగిరికన్యాపూ
 జాలోల చిత్తలైత, తూలముస్తా పించికట్టిరకొనిచేలంబుల్.

136

ఆ. మానమూనిదర్భలోనగుకడుపూత, వస్తువితతిచే బ్రశస్తమైన
 ధారిణింబసిండిరనీరునఁ బిష్టంపు, ధృతహరిణసతీప్రతిష్ఠఁజేసి.

137

క. ఆవాహనం బొనర్చియు, దేవినివివిధోపచారతృప్తాత్మకఁగా
 గావించి భక్తియుతలై, యావనితలు ముదితమానసాంబుజలగుచున్.

138

క. సరిగమ పధనీత్యాది, స్వరజనిత నిషాదకాదిరపంచమవిల స
 త్స్వరమంత్యంబుఁగ గాంధ, ర్వరుచిరసరణులనుఁబాడిరక్తులు గులుకన్.

139

తే. భరతశాస్త్రాక్తి నాట్య విశ్ఫురదనూన,
 హావభావాభినయవిలారసాదికములఁ

గొంత నటియించి రతివలూసంతసంబు,

వెలయు మృగపక్షు లతిమోదరములువహింప.

140

క. అటుల యచ్చోద సర, స్తటమునవా రతివినోదతాత్పర్యములన్
 నటియించు చుండుతటి న, చ్చటికిని వేదనిధి సుతుఁడురన్నానార్ధియునై.

141

—(*) గంధర్వకన్యక లగ్నిపుంజూచి మోహించుట. (*)—

క. వేంచేసె నాతఁడభినవ, పంచశరుం బోలియధికరభాస్వతనురు
 క్సంచయశోభితదిక్పయుఁ, డంచిత సత్కర్తుఁడగ్నిరపాభిఖ్యుండున్.

142

తే. నాట్యగీతాది సమధికారనందలీల, లమరనట్లగ్ని రీశునిరరమణిచెంత
 ప్రొద్దుఁబుచ్చుచునుండునరప్పొలఁతులప్పు, డతనిఁజూచిరిమది మహాదృఢతముఁదోప.

వ. అట్లుఁ జూచి యమ్మగువ లాత్మగతంబున.

144

ఉ. ఎక్కడ నుండివచ్చె నితఁడెందుఁ డొకంతుఁడొ యాజయంతుఁడొ
 జక్కుల తేనిసూనుఁడొ వరసంతుఁడొ వారల కైననిట్టి సాం
 పెక్కిన రూపసంపదలరనేమువినంగన మున్నయట్లు నీ
 చక్కని వాఁడెవండు జలరజాకరమీయది సేరవచ్చెడున్.

145

ఉ. చందురు నిందసేయు విలసన్ముఖ మొప్పుగు రూపమంబు జా
 స్త్రం దెగడుం గడుంగనుబురతోయరుహంబుల మీరు తమ్మి తూం

డైందును సాటిరావు పొలురపెత్తినబాహు యుగంబుతోడఁ గా
నందమ కానరాదు కురులాయెల దేటుల బారుగేరెడున్.

146

సీ. కైటభాంతకుఁడెయ్యారకంజాక్షుఁడందమా, యురమున శ్రీ పత్సరముండవలదె
శూలాయుధుండెయ్యారశుభ్రాంగుఁడందమా, యొగిలలాటాంబకరముండవలదె
నలువయే యీకమందలుధారియందమా, నలుదిక్కులాస్యముల్ రవెలయవలదె
రోహిణీప్రియుఁడెయ్యారరుచిరాస్యఁడందమా, సకళంకుడైయుండఁజనగవలదె
అనుపమాకారుఁ డీతఁడారయాశ్వినేయు, లందునొకఁడన్న నమళ విరహారులెంగా
చెప్ప నేటికి నితరులరసిద్ధకిన్న, రామరాదుల నెవఁడుఁగారడమ్మయితఁడు.

147

వ. అని మఱియు వితర్కించి,

148

తే. ముంజి కృష్ణాజినము దండరముం జెలంగు,
యజ్ఞసూత్రము కుండియురనమరఁజేసి
యితఁ డొకానొక ఋషిపుత్రుఁడేయటంచు,
తలఁపు నకుఁదోచు చున్న దెంతయు గణింప.

149

ఉ. చక్కని వారిలోమిగులరచక్కనివాఁడు మరుండ టండ్రు ము
న్నిక్కమ నీయరూపుఁ డుదరయించి కనుంబడ కుంటఁజేసి తా
నెక్కడనంగుఁ డీసుతనుఁడెక్కడపల్కిన నూత్ర నొనె య
మ్మక్క యి కెట్లుకన్గొనినరయంత నెముమ్మర మయ్యె మోహముల్.

150

క. అనిమఱియు చెలులుతమలో, వనజజుఁడు సృజించిపుచ్చెఁరవై శమమనకీ
యనుపమ రూపునుమాసతి, పనిచినమన భక్తిమెచ్చిరపరమప్రితిన్.

151

క. కాకున్న నిప్పుడితఁడే, కాకిగనీ యెడకురాగఁగారణమేమాఁ
గాకయని పూర్వసుకృతము, లీకరణి ఫలించెననియురనింతులుమఱియున్.

152

క. చింతింప నేలయికనీ, కంతుసమా నాంగుఁగూడిరకడుసౌఖ్యంబుల్
సంతత మందెదమనవటుఁ, డంతయువిని యిట్టులనియెరనపుడునిజాత్మన్.

253

క. ఇదియొక విఘ్నమునాకుం, గదురంగా నున్నదిందుఁగలూనఁగ నె
ప్పదు మాధ్యాహ్నికమే నీ, యుదకంబులఁ దీర్చివెడలరనొప్పగుత్వరగన్.

154

సీ. అంగనాసితకటారక్షాశుశౌఘముపార, కూలదేధై ర్యంపురకోటసడలి
కామినీ స్పర్శజంఝూమారుతమువీవఁ, దొలఁగదే వైరాగ్యరతూలవితతి
అలినీల కచమందరహాసచంద్రిక బర్వ, కరుగదేచిత్తాబ్జకాంతచయము
భామినీనర్తసంభాషణాభ్రముఁగప్ప, మాయదేజ్ఞానేందురమండలంబు
హరిహరాంభోజ గర్భాదురలందునైన, మునులనైనను నెంతేనిరఘునులనైన
మనుజసామాన్యులంజెప్పఁజనునెయింక, నాత్మఁదలపోసిచూడనీరయవనియందు.

తే. కామినీ భ్రూలతాదృఢరకార్దుకమున,
తత్కటారక్షాశుగాలిసంభాషణపరచి

- మదనుఁ డనుధన్వి వైవనేరమమజుచిత్త,
మృగము తప్పించు కొనియునుఁ మెలఁగఁ జూచు. 156
- తే. అంగనేక్షణ మద్యపానాతిమత్త, చిత్తులుంగాని వరకునీరస్థిరనభయులు
నయులచంచలులములులనన్వయమునందు, గౌరవఖ్యాతు లందెమనవారునరులు.
- చ. రమణి విలాసవైఖరిఁ గరంగి పమోద విమత్తచిత్తుడై
క్రమముఁగ మూఁఁడయ్యెడినిఁకాముకుఁడౌర ధరిత్రి నాత్మ మాం
సమహిత రక్తచర్మమలసంగతగాత్ర మటంచుధీర స
త్తముల నుపాశ్రయించి విదితం బొనరింపమిచే విచారమున్. 158
- (*) అగ్నిపుండు గంధర్వకన్యకల కదృశ్యుండై చనుట. (*)—
- క. అనిసతులు తన్నుఁజేరక, మునుమాధ్యా హ్నికముఁదీర్చి మొగిహరిభక్తిం
గనిన మహాత్వముచేఁ జ, య్యననతఁ డంతర్ధియై ప్రియంబుననేగెన్. 159
- ఆ. అట్లు యోగమహిమనాతండువోవఁ బ్ర, త్యక్షముఁగనుఁజూచిరయాత్మలందు
వెఱఁగుదోషఁదెసలనఁటిముఱి నరయుచు, గుఱఱులట్లుఁజెలులుర మొఱలిడుచును.
- క. నిలిచిన చోటనవార, గ్గలఁపుఁదమిం దిక్కుఁ దెలియకయె నిలిచి మొగం
బులఁ దిలకింపుచు నొండొరు, లలివేణులు పలికిరిట్టురలాతనివిధికిన్. 161
- ఆ. అకట యింద్రజాలమాదిమామోపాయ, విద్యలెఱిగిమనలరవిడిచిచనియెఁ
జూచుచుండ మొఱఁగియేచందముననింకఁ, గాంచువారమతనిఁగన్నులలర. 162
- క. అనితద్వి మోగమునతమ, మనములుకా ర్చిచ్చుఁగొన్న రమహితాటవుల
ట్లును మండుడంబు జాంబకు, ఘనతాపం బునకునోర్వఁగలేకార్తిన్. 163
- వ. అమ్మగువ లతని నుద్దేశించి. 164
- ఉ. అక్కట మమ్ముమన్త ధునకగ్గముఁజేసి దయావిహీనతన్
జిక్కక జాలవిద్యలనుఁ జేకొనిపోవఁగఁ బాడియకానె యే
మెక్కడఁ జేరువారమిపురడిందుఁ బ్రియంబునఁ గానుపింపవే
నిక్కము ప్రాణముల్ నిలువరనేరవు తాల్పు కృపామయత్వమున్. 165
- క. నినుమరల నిప్పుడిందుం, గనులారఁగఁ జూచు వేడ్కఁగైకొనితనువుల్
గనియున్నవి ప్రాణంబులు, చనుదెమ్మా జీవి తేశరసరగునలెమ్మా. 166
- క. అనిమఱియు నప్పొలంతులు, మనసిజతా పమునఁజాలరమల్లడిఁగొనియా
యనఁగూర్చి యివ్విధంబునఁ, బనవింపఁగ సాగిరొకటరబ్రాంతాత్మకలై. 167

—(*) గంధర్వకన్య లగ్ని ప వియోగంబున దుఃఖించుట. (*)—

- ఉ. అయ్యయె యింతమావలపురలారఁడిబుచ్చి కృపావిహీనుడై
చయ్యనఁ ద్రోచిపోయె సుమరసాయకుబారికి చావుఁడంచుమే
మియ్యఱ నోములన్ సలిపి, యింతకుఁగాక సుఖంబుఁగాంచఁగా
నయ్యెడి వారమేతన భుజాంతరసీమ వసించి పేర్చి మై. 168

ఉ. ఏమను వారమిందు విధిరనేమనువారము క్రూరుమారుని
కేమను వారమింతవలరపెత్తికలంగెడు మానసంబులన్
నేమముఁ దప్పెనిండజనరసీ జనకుల్ గతమేమి యింతదా
కేమర నంచనంగమఱియేమివచింతు మదెట్లు తాళంగన్.

169

వ. అని దుఃఖించుచుఁ గొంతఁదడవున కతండు మగుడ నచటి కరుదేడని నిశ్చ
యించి నిరాశలై తద్వియోగంబున దీనాత్మకలయ్యుం జననీజనక బంధుజనంబుల
వలని భయాపవాదంబులకు వెఱచి యింతుక ధైర్యం బవలంబించి నిజస్థానంబు
లకుం జేరి యుపాయాంతరంబులం దమవారికిం గాలవిలంబన హేతువులు పలికి
సాధాంతరంబులం జేరి వివిధ రత్న స్థాపితంబులై రమణీయంబులగు వితర్ది కాదుల
మేనులుఁ బడవైచి తదేకధ్యాన పరవశలై పొరలును.

170

సి. కలకంఠ కంఠియొక్కతే నీలకంఠమ్ముఁ గాంచి నృత్యంబింతఁగఱపకుండె
శుకవాణి యోర్తుచిరల్కుఁగూర్చి పద్య మొ, క్కటియైనఁ జెప్పఁగార్గడఁగకుండె
కలభాషిణి యొకర్తురగాదిలిశారికఁ, నిలకించియొక్కింతఁబలుకకుండె
నకలంక చంద్రబింబాస్య యొక్కర్తుక, లేచి ముంగిసను లార్లంపకుండె
పడఁతియొక్కర్తు సారసరపక్షితోడి, క్రీడ బూనకయుండె నీక్రియఁబొలంతు
లేవు రత్యంతదుస్సహాభావజాత, శరవి నిర్భిన్నచిత్తలైజాలిఁగుంది.

171

వ. మఱియు నవ్వెలందు లవ్విప్రకుమారానురాగ సంజనితాంగ భవతాప ప్రకం
పిత హృదయలై మైమఱచి యింటనాడకయుఁ జుట్టంబులఁ జూడకయు విపంచి
కలం గూర్చి పాడకయు నెచ్చెలులఁ గూడకయుఁ బదార్థంబు లెవ్వియుంగోరక
యు గృహారామాదులం జేరకయు నూరక యొంటిమై యుండి శయనించుచు
శయనించి దిగ్గనలేచుచు లేచి నలుదిక్కులరయుచు నరసి నిట్టూర్పులు పుచ్చుచు
పుచ్చితలలూచుచు నూచి హాసనుచు నని కూర్చుండి యోగాభ్యాసినుల వడు
వున నాసాగ్రంబులం దృష్టులిడి తిలకించుచు మఱియుఁ దమయంతన తా మూ
కొనుచు నిట్లనేకవిధంబులగు విరహవేదనలం బడి యప్పవలంతయుం గడపు
చుండు నంత.

172

—(*) సూర్యాస్తమయాదివర్ణనము. (*)—

చ. తివిరి మహాద్యదంశు వితరతింజల జాత భవాండమెల్ల నే
నవిరళ కాంతిఁబర్విత మరహంధతఁ బాయఁగఁ జేసిలోక బాం
ధవుండన వారివాహుఁడు ఘరనాఖ్యననుందనుఁ గొంతఁగప్పఁ జే
సి వెలసెనంచుఁ జింతిలియొరచేకొనె మాంద్యము భాస్కరుండొగిన్.

173

చ. రమణులు కన్యలంగజుసీరాయిడులంబడి కుందబల్వీరా
గమునఁ దలంగిపోయె నటూర్తూసురుఁడెట్టులఁ జూడనంచుఁ బ
ల్చిమదిశ కేగెనో యనఁగఁజిత్రగభస్తి చనంగసాంధ్యరా
గమువిల సెల్లెనచ్చెలులఁగ్రమ్మినరాగముఁ దోచెనాయనన్.

174

- క. సమయాశ్చ సారకారకుఁ, డమరగ నత్తరణిపిండ్రమటుఁగాఁచియు బ
శ్చిమవార్ధిద్రోణినినిడు, డమితంబుఁగ వెడలెధూమర మనఁదమమెగసెన్. 175
- తే. గగనశైవలినీసూదరకావసేక్త, వర్ధితాంబర తతపుష్పరవాటికాప్ర
ఫుల్లకుంద ప్రసూన సరమూహమోయ, నంగనక్షత్ర తతిమింఁచెనభమునందు.
- ఉ. మ్రొక్కుల తేడుకాలగతిరమూడిచనంగననంతసుస్థితుల్
తక్కినఁ జేయఁజిక్కి యిలఁదత్ప్రిజలన్య గృహప్రవర్తనన్
జిక్కియుఁ దొంటిమ్రొక్కులకుఁ జెల్లెఁగదాయనఁ బొల్చిదీపముల్
చక్క వెలింగెనై జరుచిరసంహతిధ్వాంతముఁ గొంతవాపియున్. 177
- ఆ. రాజువెడలునపురరాగిల్లిశీతల, పవనఛాత్రికుండురపట్టియున్న
వెల్లగొడుగొనాగరవెలవెలఁబ్రాగ్దిశఁ, దోఁచెధవళిమంబురతోరమగుచు. 178
- తే. పంకభవ సంహతులునిజరప్రభలుడింప, సద్గణావేశితుండయిరచల్లఁగాను
కువలయమునేలఁ బ్రాగ్దిశాకుధరసింహ, పీఠిఁగొలువయ్యె రాజు సంతప్రీతితనర.
- ఉ. అప్పుడ జాండమెల్లఁ గలరయంగసితచ్ఛవి మించిచంద్రికల్
గప్ప మరుండుపుష్పశరకాండమువీపుల దుస్సిపోవఁగా
గుప్పున వైవవక్షములఁగొమ్ములుమూర్చిలి చేరినెచ్చెలుల్
తప్పని కూర్చి శైత్యవిధిఁదన్నినలేచి యనేకభంగులన్. 180
- క. ఘనతాప కరులహమకర, వనజాంబకమలయగంధరవాహులనుప శాం
తినిఁగోరి వేడినెమ్మదిఁ, గనుపింపమిఁ దిట్టిరిటుఁ బ్రకాశోక్తులచేన్. 181
- ఉ. ఏమిరచంద్ర భక్తినుతిరయించిన మానవునీగుణంబుపెన్
బాము చలంబుతోడ నినుఁబట్టుక మ్రింగఁగటారిఁ గండిగా
నీమహితోరముం బొడువరనీమెయికండలుఁ బాల్తువైవ యి
త్తేముమహర్రిఁగుంద నెనఁయించినఁ దాపముమేలుఁగల్గునే. 182
- ఉ. ఎన్నఁడుసేయు నీదు ధనురవింతలు తున్కులు ఘోటకంబునుం
బన్నుఁగఁ జెట్లపాలు నిజరబాణసమూహము నీటిపాలు ద
ర్పొన్నతమైన నీదుతనురవొక్కట దగ్ధముఁగా వియోగినీ
ఘన్నత నిన్ను వెందవిలిరకేవల మీజగతిన్ నోభవా. 183
- తే. ఏరపలుమారు పెనుతాపరమినుమడింపఁ, బైపయిన్ వీనఁదొడఁగితిరపాపమనక
మలయపవమాన నీరూపురమాపుసేయ, కేగునేపాంధ జనదుఃఖిరమెగిచిపట్టి. 184
- క. అనితిట్టిచెలులు వెన్నెల, కును మరుతాపమునకుదుటుఁగొని వీచుప్రభం
జనమున కధికంబగు నా, ర్తినిఁబొంది భరింపలేకరదీనాననలై. 185
- ఉ. కాటుకకంటి నీరుఁదొఱుగంగకుచో పరి హా యటంచు న
ప్పాటల గంధులేడ్చిరి విరపంచికఁ బాడిసయట్లు తాలుఁదా
గాటపు కర్కశంబుడిగిరగై కొని మార్దవముం గఱంగియ
చ్చోటి హిమాంశు కాంతములఁజొప్పడు నీటికిమిరిపాఱఁగన్. 186

క. అంతట సఖులిదివెఱగని, సంతాపంబంది ప్రొద్దుజరపెడు కొరక
య్యింతులఁ దోడ్కొనిచని ర, భ్యంతరములు కొన్ని నెరపిరయలరించుటకున్.
ప. ఇటుల నయ్యేపురనతి విశాలంబులగు నిజోద్యాన వనంబులకుఁ దోడ్కొని
పోయి యందు. 188

సీ. ఇదెమన సహకారమింతి మారుని, తూపుకేమి సేయఁగఁజాలురనిందునుచికి
నిదెమన పున్నాగశమెలనాగ నీకింత, వలవంతయేటి కీరవలనఁజూడు
మిదెయింతయెల భారలేందుఘాలా తాప, మొనరె బ్రహ్మణ్యంబురమనకునిందు
నిదెసర్వతో భద్ర మొదవె నీకుంగూర్చి, నింపదేతిలకింపురసీరజాక్షి
మొనయఁజూడు మిదిగోరమునిసుమనోయక్తి, రాగమెసఁగి కానరరానిటంచుఁ
బలుకఁగూర్చి చెలులభాషావిదగ్ధత్వ, మునకుఁ గొంతమోదరమునఁజెలంగి. 189

చ. కొమిరెలనుంగు నెచ్చెలులఁగూడి సుధాంశుమణి విరాజమా
నమహిత వేదికాస్థలులనవ్యమణీరచితోరుదీర్ఘి కా
ప్రముఖము లంగొలంకుల నిరంతరపుష్పరస ప్రవర్షి స
ద్విమల నికుంజదేశములవెండియు రమ్యతరస్థలంబులన్. 190

ప. విహరింపుచుండి యందొక్కరమణీయ స్థలంబునం గూరుచుండఁదత్సఖి జనంబు
లందఱి కింతాహంబునం బొదలి. 191

తే. లాంగలీఘల సలిలామలమువినిర్త, లైకఘనసార వాసితరమంచితేక్షు
సారమాధుర్యమైన యారసవముకోర, లందుఁ గైకొని యొండొరులలానియాని.

తే. అంత నుదయార్కబింబ రశక్తాంబుజములఁ, దెగడుముఖ నేత్ర కాంతులఁదేజరిల్లి
మగువలున్ తచిత్తలై రమానకధిక, భాషణానూనగాన సంభ్రమత మెఱసి. 193

క. నటియింపుచుండి యందొక, కుటిలాలక పానపాత్రకుండికగా న
చ్చటి తీవజన్నిదముఁగా, నటుదాలిచివచ్చి యగ్నిరపాఖ్యుడననినన్. 194

చ. తరుణి యొక ర్తువిక్షుపు నురదగ్రసుమంబును హస్తయుగ్మ మం
దురు వడిఁబూనివేణి కుసుమోత్కర బంధురగంధలుబ్ధబం
భరనిన దాత్త కంబగుచు మారుడనేనట వెంటనంటియి
ప్పరునునఁ దెచ్చితీతనిఁ గృతపామతినిందని పల్కెఁదత్సఖిన్. 195

ఉ. పుష్పొడి భూతిఁబూసితురురముంజడవైచి సరోజనాశపున్
సప్పపుహార పంక్తినిడిరచాన యొక ర్తుమరుండ నన్నయా
యొప్పుల కుప్పజూచినినురనొక్కట భస్తముఁజేసి లోకపున్
దెప్పరమాంతు నంచలికరదేశపుఁ గుంకుమఁజూపె చూడ్కిగన్. 196

ప. ఇటులయ్యే పురుకన్యకలకు సంతసంబుఁగా వినోదింపుచునుండు నవసరంబున.

—(*) ప్ర భా త వ ర్ణ న ము. (*)—

చ. తలఁకకుఁ డీరుపుష్ప శరతాపమునం జలజాప్తుడింక ని
మ్ములఁ జనుదెంచు మీకడఁకరపూర్ణముఁగా నెరవేరునంచు న

- చృలులకుఁ దెల్పవచ్చెననఁజెచ్చెర వేగురుఁజుక్క దోచెనా
బలరిపు దిక్కునందధికరపాండువిభాత్త దిగంతరాశమై. 198
- చ. నిరతము పాంధులందొడరినీరజవైరి రమాకుమారకుల్
బరవసమెల్లఁజూపెదరురపారుషమే రణభూమిగట్టిని
బృరమున కత్తికాల్వడినిరపైఁబడువైరికే గాకయంచు వే
గిరమునఁ గూశెనోయన మొరగి మొఱసెం జరణాయు ధౌఘముల్. 199
- చ. మనచెలియకాతమస్వినికిరమంచిప్రియుండగు చందురుండెతా
మనలఁ దలంగ ద్రోచేనికరమార్తుడినుండు మనంగనిచ్చునే
గొనకొని దిక్సతీమణులరకూరిమిఁ గాంతము రండటంచు యా
మినిచెలులేగి రన్నటుఁదరమిస్త్రము లేగెదిశాముఖంబులన్. 200
- ఉ. వేయికరంబు లన్నిగులరవేడిమిఁజూపఁగ వచ్చెనీయి నుం
డోయిపదేను నీకరమురలోపపు పొమ్మనివేఁగుఁ జుక్కచే
జాయనె తెర్వుజూపుటయురజారఁగరాజు కళావిహీనమై
పోయెని జాప్తవర్గమఁదబోయె నుడూత్కరముం దలంగియున్. 201
- మ. ద్విజరాజాంచిత సంజ్ఞచేదగిత మీరబింబాధరా యుక్తుడై
ప్రజలన్నముఁ జరింపకుండనిడె నీరక్త్రార్యంబుఁ దేకున్నె నీ
రజ విద్యేషణకాంతికిం గొఱతఁగూరంగొంతకొంతంచొగిన్
ద్విజముల్ వల్కఁగసాగె నాగఁజటకారది ధ్వానమయ్యెంగడున్. 202
- తే. ప్రాగ్దిశాగర్భిణీ కాంతరభానుఁ బ్రసవ, మంచుచుండంగ గట్టినరయట్టిమహిత,
శోణరుచిమించునవనికరసాంపుఁదనర, సరుణిమముఁ దోచెనైంద్రదిగంతరమున.
- చ. సమయముఁగామిన్ న్ననటురశాంతము సంజనుచుండ వీపునం
జమరిన యట్లుఁగప్పికొనరసాగెమదాంధము లీమహాంధముల్
తెమలక నిల్చునే మొపగఁదీర్చెదనంచు తమశ్చయంబుపై
నమరిచియున్న కోపరుచిరయాయనఁ దోచెనినుండు శోణిమన్. 204
- వ. ఇతైఱంగుననబ్జ బాంధవుండు దయించుటయు, సతిసంతసంబున నచ్చేడియలన్విప్ర
కుమారావలొక నాయుత్త చిత్తలై గౌరీపూజామిషంబున నిజాప్త జనంబులతోడ
శలవంది యాక్షణంబయ్యుచోద సరస్తీరంబు సేరితదీయోదక స్నానంబున
యధావిధి గౌరినర్చించియతని రాకనరయుచు సృత్యగీతాదులం బ్రొద్దుఁబుచ్చు
చుండు నంత. 205
- ఆ. జనకు నాశ్రమంబురన్నానార్థియైపాసి, యభినవాంగభవునిరయనువు దోష
వచ్చెనగ్నిపుండురచెచ్చెరనచోద, మునకు దినమువచ్చిరపోవునట్లు. 206
- వ. అయ్య వసరంబున. 207
- ఆ. రజనిగడువ సూర్యురరాకవికాసమ్ము, పొందుకమలచయమురపోల్కిఁగన్ను
లలరనతనిఁజూచిరయంతికంబున కేగి, మొండొరుంగరంబురలొగిఁచెనంచి. 208

—(*) గంధర్వకన్య లగ్నిపుంజూచి భాషించుట. (*)—

- క. అరికట్టి నిలిచియపుడ, క్కరియానలు నిన్నమోసకారీమమ్మా
మరుబారి ద్రోచివేగిర, మరిగితి వీనామనట్టులగునే యనుచున్. 209
- ఉ. చిక్కితి వింక నెక్కడకుఁ జేరఁగఁజూచెదు మమ్ముకొగిటన్
జిక్కఁగఁ జేర్చిపూవిలుతురచివ్వలఁజేర్చి మనోనురాగముల్
మిక్కిలి పొంగ నేరుపులఁమీరినమాయుప భోగముల్మదిన్
జొక్కఁగ సేయసౌఖ్యములఁచూరఁగొనందగుఁ గాకయింకిటన్. 210
- ఆ. నాగయలఁతినవ్వునవిప్రకుమారుఁ, డంగ నామణులకుననియెనిట్లు
మీరువలుకుమీటఁమేలనవచ్చున, టైనఁగాదు సమయఁమరయనాకు. 211
- వ. అది యేమనిన నేను బ్రహ్మచర్యంబునం గురునింట వేదాధ్యయనంబు సేయుచు
న్నవాఁడ నాకు నింక నదియు పరిపూర్తిగాకున్న యద విజ్ఞులగువా రేయాశ్ర
మంబునం బరగుదు రా యాశ్రమధర్మంబుందప్ప కనువర్తింపఁ దద్విజ్ఞతకు
సార్థకంబగుఁగావున నాకిప్పుడు వివాహంబున కుచితకాలంబుఁ గాదనుటయు నవ్వి
కచార విందేక్షణలు మధుమాససమయ కలకంఠ నినాదంబుల ననుకరించు కంఠ
స్వనంబులతో మృదుమధుర వాక్కుల నిట్లనిరి. 212
- క. ధర్మంబు వలననర్థము, వేర్కిఁ దదర్థంబువలనఁబెంపగుకామం
బర్హిలి దాననయర్థపు, నిర్మలఫల మొదవుననిరీసీతి విధిజుల్. 213
- వ. ఇదియునుంగాక. 214
- క. ధర్మార్థ కామకలిత ను, కర్ములు స్వర్గంబునందురకడుసౌఖ్యంబుల్
వేర్కిం బొందెదరదిసీ, ధర్మపునం గలిగెనిందురతలఁగఁగనేలా. 215
- ఆ. అకటస్వర్గభోగమాసక్తినిచ్చెడు, వార మేముమున్నరవచ్చినిలువఁ
దలఁగిసంసరణపురదారివ్రామెదువెల్గుఁ, గనినగూబమబ్బుఁజనువిధమున. 216
- క. అనుటయు వెండియువిప్రుఁడు, వనజాస్యల కనియెమీరురవలికినపలుకుల్
చనునైన నావ్రతాంతం, బునగురునను మతివివాహముంగైకొందున్. 217
- తే. అంతఃపర్యంత మీత్రోవనాదరింప, ననినవిని ఛాందసుఁడవె నీరవైనవెనుక
చిక్కఁగలవారె మాబోటిరచెలువలిప్పు, డున్న ఛాందసమేచాలకున్నదొక్కొ. 218
- క. అనితూలఁ బలికివెండియు, వనితలు బ్రహ్మజులెనరవారికిన్
క్రినిఁ బరిణయమునఁ గొనుసతి, యనుపమ సిద్ధావధంబునొసద్గతికిన్. 219
- వ. పుణ్యఫల సంధాయకంబైన దైవంబునకు మంత్రంబువోలె భార్య భర్త కను
కూలినియై సర్వకార్యంబులం బ్రవర్తింపుచుండు నింత యెఱింగి విద్వాంసులు
విషయానురాగులు గాకున్నను సుశీలలగు కన్యలం బరిణయింతు రట్టి సతులు
దైవికంబునం జేకూరుచుండ మాధులై వదనిన మతియుఁ జేకూరుటంగలదే
యెట్టిదైనను దుర్లభంబు లబ్ధంబుఁగా విడిచి వెండియుఁ గావలయునన్న లభిం
చునె యిదియుంగాక. 220

- ఆ. విషమువలననై నరవెలయంగసుధయమే, ధ్వంబువలననై నరహాటకంబు
హీనువలననై నరబూనికసద్విద్యుఁ, గొనఁగనొప్పుసుసతిరకుకులయైన. 221
- ఉ. ఈవిధమైన ధర్మపు మరహీస్థలి వర్తిలు చుండసత్కుల
శ్రీ విలసిల్లి రూపగుణశీలములంద సమానయైన రా
జీవ సుగంధియాత్మదనుఁజేకొనఁగోరిన వానిభాగ్యమిం
కావన జోద్యవాదులకురైన ననసాధ్యము గాదెయెంచఁగన్. 222
- ఉ. ఏము సురాంగనామణులరమీపుధరామరుఁ డౌదునీకు నీ
బామున నేమునిల్లు సులభస్థితిఁజిక్కుట నీదుపుణ్యమై
తామర చూలి నేర్చుమెయిఁదారెప్పిలంబన మింకనేలగో
త్రామర మానిసంశయముతప్పకమమ్ము వరింపుశీఘ్రమున్. 223
- క. సర్వలకు శాస్త్రవిధిమై, యుర్వర నొప్పెసఁగుచుండురనుద్వాహముగాం
ధర్వంబు నాగదానసు, పర్వస్తుత చరితయిపుడురపరిణయ ముంగాన్. 224
- క. ఇటునీవు సేయకుండిన, పటుతరకుసు మాస్త్రబాణభగ్న తలమై
కటకటపడి చావంగల, మటులైనం గలుగు నీకురనతిదుష్కృత ముల్. 225
- చ. ఆనవిని బ్రాహ్మణుండు నలిరనాక్షుల కిట్లను పూరుషార్థ ముల్
జన వినుతంబులీ యిల నెరసంగును నాలుగునందు ధర్మ వ
ర్తనమున నామనంబు వితరతంబుగఁ బ్రీతివహించె నిట్టి వే
ళను చెలులార మీరుమిగులందెలు పంగనె వీడ నెట్లగున్. 226
- క. అని ముట్టనాడనాతని, మనమిటులని తెలిసియంతరమదవతు లన్యో
న్యవిరీక్షణలై యితడిం, కనుమాటల మెత్తవడఁడురగాయని తమిచేన్. 227
- క. పెనవైచిన కరములు చ, య్యన వదలి యొకింతయైనననుకంప మదిం
గనవైతి వెట్లుతాళిమి, గను వారము మనసిజుండురకడుబాధింపన్. 228
- వ. అని ప్రమోహిని పాదంబులఁబడి విడువకుండె సుశీలా సుస్వర లిరువురు హస్తం
బులం బట్టిరా సుతారయనునది యుపగూహనం బొనరించె జంధ్రిక ముఖంబున
న్తుఖంబు గదియించి యధరంబునొక్కె నిట్లయ్యేవు రతనింబాధింప నతండు నిర్జి
తేంద్రియుండును దృఢవ్రతుండుంగాన ననురాగంబునందక ప్రళయాగ్నింబోలి
మండి వారిం జూచి. 229

—(*) గంధర్వకన్య లగ్ని పుండును నన్యోన్య శత్రులగుట. (*)—

- క. వెయ్యి విధంబుల వలదనఁ, జయ్యన ననుడాసి వెతలురసలిపెదరిటు పెం
దయ్యములఁ బోలిమీరలు, దయ్యంబులుఁ గండటంచుతలఁగి శపించెన్. 230
- ఆ. అట్లుఁ గినుక శాపరమతఁడియ్య నయ్యేవు, రమరనాడు లొకటరనాధరామ
రావతంసు వదలిరయంతంత నిలవడి, చూచిపుల్కు పుల్కురచూపుగముల. 231
- చ. చదివితి నంటి వేదములశాస్త్రములం గడుపుణ్య గాథలన్
గొదవల నింకనుం జడవఁగోరెద నంటివి ధర్మబుద్ధిమై

బాదలెదనంటి వార్తలయిరపువ్విలుకానికి నొచ్చివచ్చినన్
గొదగొదఁ జేసితంగనలరకూరిమి నీతెలి వింతయేకదా.

232

౬. తప్పులేమిఁ దిట్టరేదగదంచు సర్వుల, కెఱుంగ నచ్చుతప్పురనిదియ యెఱన
ప్రియమొ కృత్యముర్విరబ్బియమె ధర్మపుదాని, గోరువారిఁ దిట్టరగోరఁ దగునె.

౭. తెలియఁగ నీదుశాస్త్ర వితరతిం బలుకంబడలేదె యెక్కుమన్

జెలిమిఁ గలారిభక్తులనుఁజిత్తమునం దనపైని కూరిమిన్
గలిగిన వారివేరిమినిఁగాంచక ద్రోహ మొనర్చునట్టి యా

తులువకు నిందునందు కమరదుర్లభమా సుఖమన్న సూక్తియున్.

234

౮. పాపం బనకశపించితి, బాపురె మమ్మిట్లుఁగానరపదఁపడి నీవున్

మాపగిది పిశాచంబై, యీపుడమి వశింపు కఠినరహృదయా యింకన్.

235

౯. అనియిటు దేవకన్యలు మరహగ్రహ మూని శపించి వారున

వ్వనజ భవాన్వయుండుఁ గనురపట్టఁగడున్నిడు పైన కోరలున్

ఘన వివృతాన్వయుల్ హరితరగౌర రుచిస్ఫురి తాక్షి యుగ్మముల్

పెనువడు జంజురుం దలలురపెద్ద పిశాచములైరి చయ్యనన్.

236

౧౦. అట్టై నిట్టూర్పులు నిగుడ దుర్భరక్షున్బాధా పరిపీడ్య మానంబులైన దేహంబుల
నయ్యుచ్చోద సరస్తీరంబునందె నివసించి యుండిరని చెప్పి వెండియు వశిష్ఠు
డిట్లనియె.

237

౧౧. అధిప యేనికై నరననుభవం బుంఁగాక, పోదుపూర్వ పాపరపుణ్య సమితి

పుట్టువునకు నదియోమూలంబునై మేని, నీడపోల్కివెంటనాడుచున్కి.

238

౧౨. అటులయ్య వోచదసర, స్తటమున వర్తింపుచుండరసనగొన్నా శ్లం

తట నొక్కపువ్వు బహుళ, స్ఫుటపక్ష చతుర్దశిం బ్రమోద మెలర్పన్.

239

౧౩. భూమీధవ శమదమగుణ, ధాముండు తపోవ్రతాదిరతాత్పర్య సము

ద్దాముండు మజ్జనమునకై, రోమశుండను మానితత్సరోవరమునకున్.

240

౧౪. వచ్చిన మానివల్లభు విరభావనుతేజు త్సుధార్తిమైతినం

గ్రచ్చరఁ జేరవచ్చి లయకాల మహాగ్నియుఁ బోలెనూష్ణతన్

హెచ్చిన భీతిఁ బాటివెరరవేదిపిశాచము లోరనిల్పఁగా

నచ్చట వచ్చివేదనిధిరయంతయుఁ జూచి సవిస్త్ర యాత్తుడై.

241

౧౫. అమ్మునికి నమస్కరించి యిట్లనియె.

242

౧౬. మునినాథమిమ్ము బోలిన, ఘన పుణ్యుల దర్శనంబుఁగొదవృథగ శో

భన మూలముశ్రేయస్కర, మనిమిషతటిని నిమజ్జనాదుల కంటెన్.

243

౧౭. ఉత్తమంబయ్య జన్మరోగోత్కరమున, కౌషధంబును స్వర్గమోక్షాప్తిదంబు

నగుచు సత్తపమున కన్ననధికతమము, నగునటంచుటఁ బ్రియములనాడియాడి.

౧౮. అప్పిశాచంబులం జూపి యిట్లనియె.

245

—(*) రోమశ వేద నిధుల సమాగమము. (*)—

- ఆ. అనఘతలఁగి నిలిచినట్టి యీ యాఱుర, యందు నొక్కడౌ మరదాత్మజుండు
కడమ యేవుకనినగంధర్వ కన్యల, న్యోన్య శత్రులగుచునైరియిట్లు. 246
- చ. అమిత తమశ్చయంబుజలజాప్తుఁడు వచ్చినఁ బాయునట్లు మీ
సుమహిత దర్శనంబున విశుద్ధతఁగైకొని శ్వేయశాపముల్
క్రమమునఁ బాసి తొంటి విధిఁగ్రాలఁగఁ బోలదె యోమహాత్మయో
విమలతపఃప్రభావ యనిరవేడిన రోమశుఁ డాత్మ నెంచియున్. 247
- క. తనసూను విధికిఁ జాలన్, మనమునఁ బరితాపమందురమానికిఁ దాని
ట్లనునయ్య మాయనుగ్రహ, మనవీరలు తొంటిభంగిర మొనర గలారల్. 248
- వ. ఏ నొక్కవిధం బెఱింగింతు దాని నాచరింపవలయు ననినవేదనిధి మహాత్మా యది
యెట్టిదంతయు నెఱింగింపుమనిన రోమశుండు మగుడనిట్లనియె. 249
- తే. వినుము బ్రాహ్మణనాతోడరవీరువిధిపి, ధానమునమాఘమజ్జనశ్రమూనిసేయ
నగును తద్విధినైన మారసాంతమునకుఁ, వీడఁగలుగుదురీ శాపరవిధములెల్ల. 250
- ఉ. ఒండువిధంబునం దలఁగనొల్లవు వీరలకైన శాపముల్
పండిత సన్నతంబు నఘరభంజనమై చనుపుణ్యవాహి నీ
మండలియందు మాఘమునశ్రమజ్జనమాడక యింతనామదిన్
నిండుగ నమ్మినాడ నవరసీసుర శేఖర దీనవెండియున్. 251
- ఉ. ఇంతకుమున్ను సన్నవగురనేడుభవంబుల లోనిపాపముల్
క్రంతల నేగుఁజెప్పకయరగైకొని యిప్పటి పాపపుంజ మ
త్యంతము పాఱదోలదెరప్రియంబానరంగను దీనిఁగాన ని
శ్చింతతనుండు మివ్విధికిఁజెందినదుఃఖము నాత్మ వీడియున్. 252
- ఆ. ఎల్ల పాపములకురనిదియ ప్రాయశ్చిత్త, మింతకన్న నొక్కఁడెద్దియెఱుఁగ
రే మునీంద్రులవనిరభూమిసురోత్తమ, మాఘమజ్జనంబురమహితమెంద. 253
- న. అని చెప్పి మఱియు. 254
- సీ. అఖిలాఘములఁ బాపురనమ్మానసమునస, రస్వతీనది నిచ్చురబ్రహ్మపదము
నదివిశాలాపగరనమర లోక మొసం, గునుజాహ్నావీతోయరమునభవంబు
లకుబాపి లక్ష్మీవీరలాసినీ వల్లభా, మృత పదంబుల నిచ్చురహితవృదనర
గండకీ చంద్రభాగకౌశికీపయో, స్త్రీసరయూ భీమసింధువులను
రమణగోదావరీ గ వేరరజలఁబుణ్య, లోకసౌఖ్యంబులొసగు నీరలోకమునను
మాఘ మజ్జనముంజేయురమనుజ్జితతి, కదియుమించినలేదు విరప్రాన్వయేశ. 255
- తే. నైమిశారణ్యమున మజ్జనంబుసేయు, వారు హరిరూపులగుదు రరవ్వనజభవుని
కెలనవసియింతు పుష్కరరక్షేత్రమునని, మజ్జనము సేయువారలుమాఘమునను.
- వ. మఱియుఁ గురుక్షేత్రంబున మాఘమజ్జనం బొనరించు వా రింద్రలోకనివాసుల
గుదురీ యెఱింగించిన తీర్థంబులకన్నను గంగాయమునా సంగమంబైన ప్రయాగ

యందు మాఘస్నానంబుఁ గావించువారు నిరుపమాధిక మహత్వంబునందియేలో
కంబుననైన నివసించు రాజలప్రభావం బెఱింగింతువను మమరులు సర్వసుఖా
స్పదంబైన స్వర్గంబునందుండియు మానవులెద్దాన నిమజ్జనంబుగావించి జన్మరాహి
త్యంబును నిత్యానందంబును నగు విష్ణులోకంబునందు నారాయణసాన్నిధ్యంబున
నుందు రట్టిప్రయాగోదకంబుల స్నానంబు మాకుగలుగవలదేయని యనవరతంబు
నాస్రవంతీ స్తుతినంకీర్తనంబులు సేయుచుందు రట్టిప్రయాగస్నానంబు వెండియు
మనుజులకుం దినత్రయంబున నఖిలపాపంబులఁ బాపి సురలోకంబొసంగు. 257

ఆ. మున్ను పద్మజుఁడు తరపోవ్రతజపదాన, తీర్థయజ్ఞధర్మసార్థకంబు
లన్నియొక్కదెసఁబ్రయాగమాఘస్నాన, మొక్కదెసను తులనరయునిచిత్తూప.

క. ములుసూపె మాఘమజ్జన, మెలమిఁబ్రయాగోదకములనెంతయుసేయం
గలిగిన సార్థకమున ని, మ్ములననియె బుధాలియదియోముఖ్యంబయ్యున్. 259

క. ఈవిధిఁదనరిన కతమున, నావిపినము లందుతపములంచితలీలం
గావించువారు యోగులు, కేవలమందనిపదంబుఁగీలించువెసన్. 260

వ. మఱియు వినుము. 261

చ. అనఘ ! తదీయతీర్థసముదంచితమాఘ దినోదయైక మ
జ్జనఘనసార్థకుల్ భువినిరసంభవమందిన స్వర్గవాసులై
యొనరమదేభ ఘోటక రథోత్కర సేవక సేవకీసమే
త నివసనాధికారులయిరథాత్రినొనర్తు రనేక మేధముల్. 262

వ. వెండియు నాప్రయాగోదకంబుల స్నానంబుసలిపిన వారమిత పాపాత్తులైననుం
దత్పాపంబువాసి రాజ సూయాశ్వమేధంబు లొనరించిన వారిగతికిఁబోవుదు రిట్టి
మహా ప్రభావంబుఁగల ప్రయాగమహత్వం బింతయని వర్ణింపఁదరమె వినుము
పూర్వకాలంబునందు. 263

—(*) వీర సేన భద్ర కుల చరిత్రము. (*)—

సీ. మేదినీసుర ! యవంతీదేశ భూభర్త, వీరసేనుండు నావెలయునొక్కఁ
డబ్బూతధాత్రీశుఁడమరరేవానదీ, తీర భూమిని మహారదారమతిని
రాజసూయాఖ్యాధ్వరము పేర్కిఁగావించి, వలనొప్పజోడశరవాజపేయ
ముల స్వర్గలోకమీరములనిచ్చువాని ను, ద్యద్వేమ యూపపాత్రాదికముల
శాస్త్రవిహితముఁగాఁజేసిరత్నాధరోప, ములుఁగధనధాన్యరాసులుఁ మొనయనునిచి
సద్విజాలికి దానముల్ సరవినిచ్చి, యంచితప్రీతిమోదించిరయతఁడు మఱియు.

క. హరిసర్వాత్మ ననఁతుని, నిరతముమది నిలిపివిప్రనివహంబునకున్
వరమతినిడుచుంజామీ, కరగోభూదానములనుఁగ్రుచుడతఁడుండెన్. 265

తే. అట్టికాలంబునను భద్రకాఖ్యుఁడొక్క, భూమినిర్జరుఁడధముండుఁమూర్ఛిత్రుఁ
డతిదురాచారుఁడగమార్ధ్యయనదూరు, డాత్త బంధువివర్జితుఁడతఁడుమఱియు.

వ. ఆత పోషణంబునకై భూమిదున్నుచు హీనకర్తంబులం బ్రవర్తించు వాఁడునై

యుండి తీరని దారిద్ర్యంబున నిందునందుఁబరిభ్రమించుచు దైవికంబునఁ దెలిగి
లంగూడి ప్రయాగకుం జని యందు దినత్రయంబు మాఘస్నానంబు సలిపి సర్వ
పాప విముక్తుండై యుత్తమ బ్రాహ్మణత్వంబు నంది. 267

క. వెండియు నొకపరి నతఁడొకఁ, రుండప్రయాగకును దానిరూఢింజనియం
దుండియు మాఘస్నానము, నిండు ముదంబున నొనర్చినెలవుంజేరెన్. 268

ఆ. అంతఁగొంత కాలమరిగినవీరసే, నాధిపుండు భద్రకాఖ్యుఁడిరువు
రేకసమయముననయేగిరిస్వర్గంబు, దేహయాత్రలుడిగిరధీవరేణ్య. 269

మ. అటనేనొక్క దినంబునం జనియరమర్త్యావాసమం దిమ్ములన్
బటుతేజోయుత మూర్ఖులందనరి దేవవాధీశు మ్రొలన్సము
త్కటమాణిక్య విరాజితా ససములందాముండి తద్దేవతా
నటినీలాస్య వినోదులై దివిజసూరనానల్ప హారావళిన్. 270

వ. ధరియించి దేవతావర్గంబు సేవింప నిరుపమసుఖంబు లనుభవింపుచు నిరువురు
సర్వవిధంబుల సమానులయి యుండఁజూచితి నాప్రయాగమాహాత్మ్యంబు నింత
ని చెప్పఁ దరంబగునె యని చెప్పి మఱియు. 271

తే. క్షీతిధను స్త్రిశతైక విరస్తీర్ణమై సీ, తాసితాంబువులంగూడిరతడసిపాటు
సుస్థలంబగు నాప్రయాగస్థలంపు, మాఘమజ్జన మదిసమస్తాఘనారము. 272

తే. రాజసూయాశ్వ మేధాదిరక్త ఫలములు, క్షీణమగునంత మరలనీరక్షితిఁజనింప
వత్తుదివినుండి యటురాకురపాపులైన, నాప్రయాగా తపోమజ్జనాభిరతులు. 273

వ. ఇందునొక్క పుణ్యేతిహాసంబుఁ గల దది పిశాచమోచనంబు నాఁ బ్రసిద్ధివడసె
దాని నావలన విని యీ యేవురుం బిశాచత్వంబులంబాయుదురుగాక యని రోమ
శుండు వేదనిధి కిట్లనియె. 274

—(*) దే వ ద్యు తి చ రి త్ర ము. (*)—

క. దేవద్యుతి నామున్నొక, భూవిబుధుఁడ ధీతవేదరపుంజుండనుకం
పావరమతిఁ దానొక్కని, వేవాపి పిశాచతకునురవిమలునిజేసెన్. 275

తే. అనిన నతఁడెందు వర్తిలెనతనిజనకుఁ, డెవ్వఁడతఁడు విడిపించెనెట్టులప్పి
శాచతకునాతఁడెవ్వఁడుసరవినింత, వాయుకయుఁదెల్పువినఁగడురవాంఛవొడమె.

ఆ. అనిన వేదనిధికిరననెరోమశుండు స, రస్వతీజనుర్ధరాస్థలంబు
పరమపుణ్యభూమిరప్లక్ష స్రవణమను, పేరనొప్పచుండురవిప్రవర్య. 277

వ. దానికి ననతిదూరంబున నొక్క పర్వతంబుండు నద్ధరాధర నికటంబున నతని
యాశ్రమం బొనరునదియు సాల తమాల బిల్వ వకుళ తింత్రిణీ చూత చంకుక
కరంభ కోవిదార కేసర కుంజరాశన తిలక కర్ణికార కుంభీ ఖదిర తిందుక పనస
నారికేళ సదాఫలాది వృక్షనివహ ఫలపుష్ప పల్లవాతి శోభితంబును నభినవా
మోద మంజరీ పుంజరంజితోరు నికుంజాంతర పరి భ్రామ్యమాణ మత్త మధుప
స్వననినాదితంబును శుకపిక శారికామయూరాది నానాఖగకుల ధ్వానధ్వానితం

బును ముహూర్తు హుశ్చక్రమణక్రియాప్రకంపిత వివిధ తరుశాఖాప్రకాండ
ప్లవంగ కదంబంబునుం జాతివైర విహీనంబులై యన్యోన్యమైతి మెలంగు
బహుమృగసందోహంబులుం గలిగి చైత్రరథంబునుం బోలె మనోజ్ఞంబై
యొప్పెసంగుచుండు నవ్వనంబునందు. 278

క. అతిధర్మాత్ముడు దేవ, ద్యుతిహారికరు యారసంబుతోడనుమిత
క్షీతిసురున కాత్తజుండై, హితమార జనించిద్విజకురలేంద్రుండగుచున్. 279

తే. నిర్జిత క్రోధగుణుడు విరనిర్జితేంద్రి, యుండు ననసూయుఁ డతిసూక్ష్మతండునైని
రంత రంబునుఁ దానిజాతాంతరమున, నిరుపమాధిక నియమవిరస్ఫురణమెఱసి.

సీ. అత్యాప్త వేళఁబంఛాగ్నిమధ్యస్థుడై, సాలయకదివినర్కుఁజూచుచుండి
వర్షాగ మముననురర్వరఁగ మ్మివర్షింప, గొనకొని మింటఁజూడకులునిగుడ్డి
శిశిరర్తువునవినిరప్తితబుద్ధి హిమశైల, ముంబోలిమడుపులఁమొనయనిలిచి
తపముఁగావించె నశతపసీయ గర్భాన్వ, యాంభోధిరాకాశశాంకమూర్తి
వేయిసంవత్సరంబు లీరక్షిధిఁజనంగ, నంతఁ దత్తేజమెసఁగివీరయత్తలంబు
దరికొనఁగసాగెఁ బ్రాణిసంతతి సహింప, లేక ఘోరార్తిఁగుండెనశీకదూర.

వ. మఱియు నయ్యతులతపంబున నగ్నికల్పిండగు దేవద్యుతి యొనర్చిన నియమంబు
లితరుల కసాధ్యంబు లింకను వాని నెఱింగింతువినుము. 282

క. ప్రతివాసరము త్రివేళల, నతిసురభిళ కుసుమవిలేతినంబురుహాత్ముఁ
హితయుక్తి సహస్రార్చన, మతఁడొనరుచు శాస్త్రవిహితశ్రమగుమంత్రములన్.

క. ధ్యానించు నతఁడునిశ్చల, మానసమున వేదవచితశ్రమహితాఖ్యల ని
త్యానంద రూపునవ్యయు, శ్రీనిలయు నధోక్షజంగుర శేషయనేత్తున్. 284

క. ఏతాదృశ నియమంబులఁ, బీతాంబరుఁ గొల్చుచుండిరపృథివీవిబుధుం
డాతత మతినొక రాధా, యాతైకాదశినిఁ దాసరమంచితనిష్ఠన్. 285

క. హరినారా ధించిమనో, హరమత్యన ఘంబునౌ మరహస్తవమెలమిన్
ధరణీ విబుధుడొనర్చిన, కరమధికము సంతసంబుఁగైకొనియాత్తున్. 286

—(*) దేవద్యుతికి శ్రీమన్నారాయణుండు ప్రత్యక్షమగుట. (*)—

౩. వైన తేయునెక్కిరవై శంబదేవదే, వుండునతజన ప్రియుండుదీన
కల్పకుండుపీతరకౌశేయవాసుఁ డ, వ్యయుఁడజుండుకానరవచ్చెనెదుట. 287

వ. అట్లు పురోభాగంబునందు సాక్షాత్కరించిన, 288

౪. హరీనీలములసాంపురనిరసింపు రుచిపెంపు, దనరారుమేని సరత్కాంతివాని
రాకాసుధాభానురగైకోనిమిసజానుఁ, దులకించునెమ్మోముతభుకువాని
ప్రత్యాషసంపుల్లరపద్మ సౌష్ఠవమెల్ల, రహిఁగ్రిందువరచునేరత్రములవాని
కొస్తుభాంచ న్నణీరనిస్తులోద్యద్భుణి, ప్రచయాతి భాసురోరంబువాని
శుంభది భరాజతుండోరుదంభ మెసఁగు, ఘనతరాజానుదోశ్చతురష్కంబువాని
సురుచిరామేయభూషణస్తోమభూషి, తాంగుశ్రీహరిఁ జూచియరయ్యవనిసురుఁడు.

- తే. అతిశయానంద బాష్పపూర్ణాంబకుండు, పులకితాంగుఁడు పుల్లహృజ్జలజుడగుచు
పుడమి సాగిలఁ బడి మ్రొక్కిరయొడలనంటి, నట్టిధూళి నెనసితురీ యతకుఁదనరి.
- క. నిలిచినఁ జూచి కృపారస, మెలమిం బొంగార నారరమేశ్వరుఁ డను ని
ర్మలచిత్త యెఱిగితిని త్వ, త్వలలిత భక్తిప్రపత్తితాత్పర్యంబున్. 291
- క. కోరుము కోరికలేన, వ్వారిగనీ కొనఁగు వాడరవైశమ నాగం
గారుణికుని శ్వీయావి, ద్వారుచిరాకారుఁ జూచిరయనియె నతండున్. 292
- క. వనజాక్ష నీదుదర్శన, మనవరతముఁ గలుగ నలినరజాది సుపర్వుల్
సనకాది యోగులుం బృ, ధ్విని కపిలా ద్యఖిల సిద్ధరబృంసము కోరున్. 293
- వ. అట్టిసివునాకు దర్శనం బొసంగితివి. 294
- ఆ. ఇంతన్న వరములేమున్న వింకనా, యదియునేను నను మరహాభిమాన
బంధమదియెపో శుభాశుభస్థితులకు, మూలకారణంబునోలినదియు. 295
- వ. పరాత్పరుండవగు నీవలన సహేతుకంబుఁగా దగ్ధంబగు నిదియుంగాక జన్మకర్మ
బులం బుద్ధినింగలిగిన ఫలంబంతయు నీవరయుదు వింతకన్న వరంబొండుఁ గలదే
మొదలఁ బరిశుద్ధుండనై నీపదధ్యానంబునిరంతంబు సేయుచుండునట్లుఁ గోరినిన్నా
తం జిహ్వింబితిపుడిదితప్పు నితరంబుఁగోరువాడనే యనుటయు నారాయణుం
డు సంతసించి యట్లకానిమ్ము నీతపంబు నీకోరినట్లు నిర్విఘ్నంబుఁగా నెఱవేరుంగా
కయని వరం బొసంగి మఱియు నిట్లనియె. 296
- ఆ. నన్నుఁ గూర్చి నీ వరనఘచేసి నట్టియీ, స్తవము పేర్చి నెవరుచదువు వారు
వారికొదవు భక్తిరవారక నాయందు, సందియంబులేదురజగతియందు. 297
- వ. అని మఱియు నిట్లను నాత్మకర్మంబుల వలనం గలిగిన జ్ఞానంబది యింతుకయైనఁ
బరిపూర్ణంబై యుండు దాన సర్వోత్తమంబగు మనస్థిరత్వంబునుంగలిగియుండునని
వాసుదేవుండు వలికి యంతర్థానంబు నొందె నది మొదలు దేవద్యుతి విష్ణుభక్తుం
డై వెలసెనని రోమశుండు వేదనిధికిం జెప్పిన మఱియు నతం డతనింజూచి 298
- తే. రోమశమునీంద్ర నీవిష్ణురమేమతోడ, వినఁగఁ జెప్పిన సత్కథరవీనులలర
వినికృతార్థత నందితిరవెంజియమ్మ, హత్తుఁడొనరించి యున్న భరవ్యస్తవంబు. 299
- క. విననిచ్చగింతు దానిం, గొనకొని వినిపింపుమయ్యరకూరిమిచే మి
మ్మునుఁ బోలుఘనుల సంగతిఁ, గనినంతన కాదె తెలియఁగవలె నెల్లన్. 300
- ఆ. అనినరోమశుండురమునినాథ కడురహా, స్వంబు జప్యమిది మరహత్తుఁడైన
గరుడువలననేనుఁగై కొంటివేదాంత, సారము త్తమంబురసౌఖ్యదంబు. 301
- వ. మఱియు నిది సర్వపాప హరంబును పూజ్యంబునునై యొప్పు దీనినే నాదేవ
ద్యుతి జపించిన విధంబునం బలుకువాడ వినుము. 302

—(*) దేవద్యుతి ప్రణీత యోగసార స్తవరాజము. (*)—

- సీ. దేవుడగన్నాధురభావింపఁబొగడిక, పొగడందువాడునురపొగడువాడు
సర్వమువిష్ణునారడగదాత్తుఁగాఁజూచి, నలుపుసం స్తవమునఁజ నెడుభక్తి

యెవ్వనిచేనొచునీప్రజావలికి భ, న్యంబుల నిచ్చునోయంగనూత్ర
కలితమ్ములగు వేదరములు నగునే మహాత్ముని యూర్పులెవ్వనిగనంగజాల
వరయనవ్వేదములును మరదాత్మసైత, మెఱుంగజాలద దెవ్వనినేనుబొగడి
చెప్పఁ జాలకయుండుదురనప్పరేశు, మదినిసేవించి యిడుదు నశమస్కృతులన.

ఆ. బ్రహ్మ మొదలు ప్రాణివర్గస్వరూపుడ, విష్ణుడజుడు సృష్టివిధికిమూల
కారణంబనఘుడురఘునపర బ్రహ్మంబ, టెవ్వడతనిఁ దలఁతురనేమదాత్మ. 304

వ. అనిమతీయు మహాత్మా నీవుసర్వ మయత్వంబున దేహంబులు దేహధారులు తద్దే
హధారులయందు స్త్రీపురుషాంగాంగీ భావంబుల నొండుదేహధారి నంటునాడ
వునునై దేహసంబంధంబులగు యాతనాదిదోషంబులఁ బొందని వాడవై కేశా
క్షేశస్వరూపంబుల స్తూలాది త్రివిధదేహంబులఁ దనరియందెప్పుడేని మఱపునం
దని బుద్ధియనీవై యుండు పదెట్లన నీయందు మహదాదులెట్లో యవిధంబున జన
నప్రవర్ధనాదులగు షడ్వికారంబుల వలనిగుణంబులేర్పడి యుండునంతయు నీవకా
నియితర మొకండులేదట్టియైక్యంబైన విషయంబున భిన్నంబులుఁ గల్పించుట
మూఢత్వంబగు నట్లొకండవైన నీవుపురుషుండు ప్రజలంగల్పించునట్లు బ్రహ్మభిధే
యుండవై లోకంబులం గల్పింతువట్టిరాగాది గుణరహితుండవు నిర్దోషుండవు
జ్ఞానస్వరూపుండవునైన నీవుసుధీవరుల యజ్ఞంబులకై సర్వజగంబు నీవకావెలుం
గుచుండువా సర్వవ్యాపకుండవు త్రిగుణరహితుండవునైన నీకునమస్కరించెద.

ఆ. తెలివిగలిగి మిగులరథృతిఁ బ్రసిద్ధములైన, కర్మములఁజరించురఘునుల నితర
జనుల నొకఁటనెమ్మిఁగనువిశుద్ధ బ్రహ్మ, మైన నీకుఁబ్రణతురలేనొనర్తు. 306

తే. ఎవని సచరాచరాత్మఁగారనెఱిఁగి యీష,
ణములఁజిక్కియుఁ బ్రజకుజరన్నములఁజేయు
చుండిభువనంబె బ్రహ్మమంజూఙ్కినైన
నరసి స్పర్శేంద్రియమునఁ దురల్యముఁగనైన. 307

వ. జనులు వీక్షింతురో యట్టి లక్ష్మీప్రియుండవగు విష్ణునిన్ను నీదేహంబుతోడ నమ
స్కరింతు ముతీయు నీవు జ్ఞానప్రదంబయినట్టియు విలక్షణం బయినట్టియు నుపని
షదర్థంబునుం బోలియున్న వేదాంత విదులు పరబ్రహ్మంబుఁగాఁ దలంతురట్టి
నిన్ను దేవప్రభు నిరంతరంబుం ద్వదాశ్రితంబైన నాయంతరాత్మ నారాధించి
పరిశుద్ధుండనగుదు నిదియునుంగాక నీపాదారవిందంబుల యందుంగల భక్తియే
నాకు వరంబుఁగాఁగోరి. 308

క. జనులగు సత్యవృత్తమై, యనువడు నీనూయనగునశహంకృతి యెవనిక
గనఁబొయునట్టి నీకును, మనమిచ్చి నమస్కరింతురమాయాతీతా. 309

ఆ. ఇంటనుండి యెటకురనేనియుఁ బోవుచో, నింటనుండుచో మఱెవనినామ
చింతనంబుసేయరశీఘ్రమ యన్నరు, పాపసమితివదలీరపరువునెట్టు. 310

- వ. అట్టి జ్ఞానస్వరూపుండవైన నీకు వందనంబు లాచరించెద. 311
- తే. అవని నెవ్వని సన్నామ నివహించిత, నాంబుభృచ్చయ సుచ్ఛాయశ్రాశ్రయించు
నరులు నిర్గత మోహులైరపరితపింప, రధికతాపత్ర యాగ్నికీరలాళివలన. 312
- క. ఎవ్వనిఁ జింతించుటచే, నెవ్వడి మోహంబు రోగరనికరము నరకం
బవ్విపుల దుఃఖముం గడు, దవ్వయ్యెడు నట్టినిన్నుఁడలతుననంతున్. 313
- తే. అవని నెవ్వఁడు శబ్దార్థమరయఁగోరు, నతఁడు నీనామములయందుఁరనాస్థసేయు
నింత నిజమీ నిజంబుననరమేశ, నన్ను సంసారమంట కరణంగుగాత. 314
- తే. అఖిలలోక ప్రపూర్ణుడై యమరుసీవు, నాగమ ప్రతి పాదితుఁడైతివేని
యీనిజంబునత్వద్భక్తిరయిందు విఘ్న, మింతఁ గలుగక నాకొప్పునంతతంబు. 315
- తే. ఏజగద్వేతువగువిష్ణుశ్రవేలమివిశ్వ, కారణుండును మఱియట్లుఁగఱామినేని
వలన భావింప నగునట్టిరపరమమైన, కారణంబగునిను విష్ణుఁజేరికొలుతు. 316
- క. ఆకారణంబుచేతనే, గైకొని నన్ని పుమాయగప్పిన నేనిన్
జేకొను కారణమీవే, గాకనుచును మ్రొక్కులిడుదురకడుభక్తిమెయిన్. 317
- తే. ఏమహాత్ముఁడు విద్యతోనెనసితిగుణ
కలితుఁడగుచును మూడు మూర్తులఁ దనర్చి
సృష్టి సంస్థితి విలయ సత్కృత్యములను
సేయు నాహరి నాపయిరసేయు కరుణ. 318
- క. అనిమిషులు తమ్ము ముఖ్యత, గొనకొని రక్షింప వినుతిఁగోరి యొనర్పన్
బనిఁబూని యదితి సుతుఁడై, జనియించిన చక్రి నాదేశసంజూచుకృపన్. 319
- తే. అబ్జగర్భాది స్తంబ పర్యంతముఁగను
గలుగు ప్రాణుల హృదయాబ్జముల నొకండుఁ
గా నివాసంబు సేయునేరఘనుఁ డతండు
ఘనతరంబగు కృపననుఁగఱాచుఁగాత. 320
- క. గగనమున వెలుఁగు వాఁడును, గగనాద్యుఁడు గగనమునకుఁగడునెక్కుడునై
తగువాఁడు గగనముంబలె, నగువాఁ డఖిలాప్తిచేఁ గ్రియారహితుండున్. 321
- క. గగన బ్రహ్మము వెండియు, గగనాద్యశనుండు శాంతిగగనతనుండున్
దగ గగనగాసనుఁడుగా, నగునతడున్నీవ నీకునభివందనముల్. 322
- తే. ఎలమి నెవ్వని తేజమైరవెలయుమట్టి, చేతనెవ్వని సత్తయంశచాతతముఁగ
భాజ్యమగు నట్టిదియు దుఃఖిభాజనంబు, సత్యమైనదియైన యీజగముదనరు. 323
- వ. అట్టి యీలోక వికారంబునందనర్చు భగవంతుండవు నీవ లోకంబు నీతోడం
గూడి సంతసించు నీచే విముక్తంబయి దుఃఖించు నీవు లోకబంధుండవయ్యుం గా
నివాడవగుట తద్వికారంబు నీకులేదు మఱియు నీలోకంబునం గొందఱు పరుం
డవైన నీయందుఁ బ్రాణ మనోహంకారంబులను నంతరంబుల నారోపింతురు
వెండియుఁ గొందఱు నీచులు నిన్ను రూపచేతనంబులుఁగల శరీరమాత్రుంఁగ

జాతులింకం గొందఱు వేదపురుషుండవగు నిన్నుఁ బురుషుం డనియుఁ గొందఱు శబ్ద బ్రహ్మమనియుఁ గొందఱు శివుండనియుఁ గొందఱు జ్ఞానస్వరూపుండనియుఁ జింతింపుదు రిదియునుంగాక కొందఱు కుత్సితాధ్వగులగువారు నిన్ను తీర్థవిష యుంగాఁ దలంతు రీవిషయంబునఁ బరస్పరవాదంబులకుంగడంగి పెనంగుచుండు రిదియునుంగాక.

324

క. సంతాన రక్షణం బిల, నెంతయు నీవనుచుఁ గొందఱు కేర్పరుపంగా
వింతగఁ జార్వాకులు నిను, సంతతముం భౌతికంపురచైతన్యముగాఁ.

325

క. చింతింతురు బౌద్ధులు వా, రంతం దర్కమున నిమిషమంతటఁ జెడుధీ
యింతియ యందురుఁ కొందఱు, స్వాంతంబున మఱియుమఱియుఁ జర్చించినినుఁ.

వ. శరీర పరిమాణంబుఁగానుండు దైవంబుఁగానెంతురు వెండియుం గొందఱు ప్రకృ
తికిఁ బరుండవగు పురుషుండవనియు జన్మాది రహితుండవనియు సంపూర్ణుండ
వనియు సచ్చిదానంద లక్షణుండవనియుఁ దలంచెదరు మఱియు నీయందు మనం
బుఁగల నీభక్తు లుపనిషత్ప్రతిపాదితంబైన పరబ్రహ్మంబు నీవయని ధ్యానింతురు
చర్చింప గగనాది భూతపంచకంబును మనంబు బుద్ధియు త్వక్చక్షురాదీం ద్రియం
బులు విద్యావిద్యలు నీవ యగుదు నీకంటె నితరం బొక్కందులేదు వహ్నియు
వహ్నియం దమరగణంబులఁగూర్చి వేల్చెడు హవిరాదులు తద్వోతయుఁ దత్ఫలం
బును ఫలంబుఁగలదు లేదను విషయంబును నీవ యిట్టి నీశరణంబు నొకగుంగాక.

తే. అరయ యజ్ఞాంచిత వ్రతోద్యములకెల్ల, నమరఁ దత్ఫలవితతి తదంత్యమునను
ప్రీతి నిచ్చెడి వాడవుంభూత నివహ, కారణుడవైన నీవ రక్షకుఁడు నాకు.

క. యవయువతీ జనములమది, పువువిలుతుని కేళినెట్లుభువినన్యోన్యం
బవుఁబ్రీతి నట్లుమన్నతి, యవిరతముం బ్రీతి సేయునయ్యనీపయిఁ.

329

క. అవని దివాంధంబర్యము, నవలోకింపంగ లేనిరయట్లు మహాపా,
పవశుండైనను నీభ, క్తవరుం జూడంగ లేదుకాలుండెపుడుఁ.

330

తే. అధిప! యెందాక త్వచ్ఛరణాంబుజములఁ
గొలువకుండెడు ప్రజ యంతరకునువిశేష
బాధలొనరించుఁ బాపతాపత్రయంబు
లంతమందెడు త్వచ్ఛేవనమరనవియు.

331

ఆ. అంబరావనీంద్రియంబులు వానివ్యా, పనములెవనిఁ జెందరవడమ్రయోగు
లావిరాగులేమహాభాగునాత్మల, నంటియుండు వారోయనుదింబు.

332

వ. అట్టివడ్డుణైశ్వర్య కలితుండగు విష్ణునిన్నుంగూర్చి నమస్కరింతు నాకుఁబ్రస
న్నుండవగుము.

333

ఆ. యతులుసాధనాంతరరావేక్ష లేనట్టి, మూలకారణమునరమైనయుపాధ
నమ్ము దానికారణమైన వాడని, యెన్ని మానసములరనేకభక్తి.

334

- వ. అట్టిసాధన కారణరహితుండగు నెవ్వనియందుఁ బ్రవేశింతురా నిరల జానన మండగు శ్రీహరినైన నీకునమస్కరించెద. 335
- తే. కడఁగియెవ్వని చింతనైరకాతిమోహ, మూర్ఖమునదృశ్యునిం జేయఁజుఖసుకూపి శీనపవర్గేందరంగూడిర మొనరియెహి, కాత్తసుఖశాయియయ్యెనారయ మరినుతుని. 336
- న. నినుంగూర్చి నమస్కరింతు మఱియు జననాది భావవికారంబులను వంచనా స్వ భావంబున నొప్పియుండు త్సుతృష్ణశోక మోహవార్ధక మరణంబులను షడూర్ష లేనియందు నశియించు మలినాది దోషంబులేని బాధింపకుండునట్టి పరిశుద్ధుండును సప్రేముండునగు వాసుదేవునినుంగూర్చి వందనంబులాచరించెద వెండియు. 337
- ఆ. అరయ నెవనివలనిరనిరుపమజ్ఞానోద, యముననడగు మూఢతాంధకార మెవనితేజమనెడిరయినరశ్మిచేవిష్ట, పంబుదాహమందురపరగమఱియు. 338
- వ. మదీయ స్వాంతం బెవనిందవిలిసత్ప్రకాశంబై యసంశయాది కంబయి యుండు నట్టి జగద్గురు శ్రీహరి నినుం గూర్చి నమస్కారంబుఁ గావించు నన్ననుగ్రహింపు మని మఱియు. 339
- తే. చరములచరంబులగు జంతుసముదయంబు, లన్నిటినివిష్ణుదేవుదేహంబుపొందు నీనిజంబుననే నాకురనిందిరేశుఁ, డిపుడుఁ బ్రత్యక్ష మగుగాకరయింపుతోడ. 340
- వ. మఱియు స్థావర జంగమాదికంబగు ప్రపంచం బంతయు శ్రీమన్నారా యణుండగు సూన్యతంబుచేతనజ రుద్రాదులకు జన్మస్థానంబు నగునట్టి జగత్స్వరూపంబు చేత తనరూపంబు నాకిటం జూపుఁగాక యమృతాత్మనందు భక్తినాకెవ్విధంబునం గలదొయ్యవిధంబున నిష్ఠయునధికంబై యుండెనేని నాకావిష్ణుదేవుండు సందర్శనం బిడుఁగాకయని యివిధంబున శకధరూపంబులగు సత్యంబులచే భక్తివెలయంబ లుమారు స్మరించుచున్నం బరమపురుషుండగు నారాయణుండు సంతోషచిత్తుండై యట్లునాత్మోత్కరించి మనోభీష్టంబులొసంగి యతండానరించిన సంస్తవం బునకలరి చనియెనంత నాధన్యతముండగు దేవద్యుతి నారాయణునెడగల భక్తివి శేషంబున శిష్యగణపరివృతుండై నిరతంబునీస్తవంబుం జపించుచు నప్పర్వతంబున నయుండెనని చెప్పివెండియు రోమశుండువేద నిధికిట్లనియె. 341

—(*) యోగ సార స్తవ త్ర భావ ము. (*)—

- క. ఈసంస్తవంబు నెవ్వరు, వాసింబరియింతురట్టిరవారికిమఱితా మాసక్తివిన్నవారికి, భాసురమగు తురగమేధరఫలములభించున్. 342
- ఆ. అవవిసురుఁడు విన్నరసతినిష్ఠజదివిన, నాత్మవిద్యవడసిరయతనిబుద్ధి పాపములకుఁజొరదురపదఁపడి యశుభంబు, లతఁడుగాంచఁడెన్నిరగతులనైన. 343
- వ. మఱియునీస్తవంబుఁ బఠించినం బుద్ధిస్వాస్థ్యంబును మనస్వాస్థ్యంబును నింద్రియబ లంబునుంగలుగు నెవండు దీనిశ్రద్ధాభక్తిఁ బఠించునతండు విష్ణుపదంబునందు దీని నెల్లకాలంబుం జదువుచుండిన నిష్టార్థంబులందనుపు దీర్ఘాయువౌసంగునుపుత్రావా ప్తినిచ్చు బలవీర్యాదులనిడు వెండియునీస్తోత్రకు సహస్రతలపాత్రదానంబు గావించు

చినఫలంబులభించు ధర్మార్థకామంబులందునేనిఁ గోరిననదిసిద్ధింపజేయు వెండి
యుం బంచమహాపాతకంబులును నితరపాపంబులు సలిపియున్న వాడైనను వా
నిందలఁగించి పరిశుద్ధుఁడేయు నిదియగ్నిచోరాది భయంబులకు వాపుగుర్గమమా
ర్గంబులనొంటిఁ బోవుచుండి పఠించినతద్భయంబు వాపుగ్రహనక్షత్రాది పీడలంద
లఁగించు రాజులవలని భయంబును తుద్రదేవతోపద్రవంబునుఁ బాయంజేయు
సింహ వ్యాఘ్రాదులవలని సంత్రాసంబు వీడించు నభిచారభయంబును భూతప్రే
తపిశాచాసురపూతనాది గ్రహంబులవలనియు జృంభ కాద్యస్త్రప్రయోగంబుల
వలనియు విఘ్నంబులవలనియు భయంబు పరువువెట్టించు మఱియు నీస్తవంబు నె
వ్వండు విష్ణునారాధించి పఠించునతనికిం బద్ధపత్రంబు నీరంబులనుండియు వాని
నెట్లంటకుండునట్లుఁ బ్రపంచధర్మంబున నుండినంబాపంబులఁటకుండు మఱియు
వినుము.

344

౩. ఇలఁబవిత్రమైనరయీస్తోత్రరాజము, చదివిగంగ మొదలునత్రస్తవంతు
లన్నిటనుమునింగిరనంతటి ఫలమును, బొందు మానవుండుభూసురేంద్ర. 345

౪. ఒనరనొక్కమారునొగిరెండు మూడుమా, రై ననెవఁడుచదువునానిదీని
నతఁడు సర్వకార్యవితతియందునుఁగడు, సౌఖ్యములనుఁబొందునచ్చరిత్ర. 346

౫. మఱియు 347

చ. వెలయ వడంగయుక్త మగునవేదచతుష్టయముంద్రివారమి
మ్ములఁ జదువంగఁ గల్గుఘనశ్రుణ్యము నీస్తుతినొక్కమాటుఁగే
వలమును భక్తితోడఁ జదువంగలభించెడు నక్షయార్థముల్
గలుగు సరోరుహక్షులకుఁగఱయజు నట్లుమనఃప్రియుండగున్. 348

క. దేవద్యుతి ప్రణీతం, బై వెలసిన యోగసారమనునీస్తవమా
శ్రీవిష్ణుమూర్తి కింబ్రియ, మైవిదళిత పాపపుంజరమైమేలయ్యున్. 349

క. పావనమా నీస్తోత్రము, నేవిబుఘండు చదువుభక్తిరనెక్కొని యతనిన్
శ్రీవల్లభుండు చూచెడు, నావిమలాత్మైకసదనశ్రమందు వసింపన్. 350

తే. వసుధ నీయోగసార స్తవంబు నొక్క, మాటుఁజదివిన యెడఁగల్గునమహితమాఘ
మజ్జనాత్యంత ఫలమునిర్ముహుజనులకు, నిట్టిసరమ రహస్యంబునెలమితోడ. 351

వ. నీకుంజెప్పితి నింకపిశాచమోచనం బెఱింగింతు వినుమనిరోమశుండు వేద
నిధింజూచి. 352

—(*) ఆ శ్వాసాంతము. (*)—

చ. అమరవితానవంద్య విమలలాత్త మహామహా దీనపోష భూ
రమణలలామ చారుమణీరరాజిత దివ్యకిరీటకుండ లా
ద్యమలవిభూషభూషిత నిరజాశ్రితవారహృదీప్సితప్రదా
సమదసుధాశనారిగణసారసషండవిమత్తవారణ. 353

353

క. తారాధిప సదృగురుధీ, తారాధిపజయ దయారతా రఘుమూర్తి
తారాధిప తారాధర, తారాధిపధర శతారధవళసుకీర్తి.

354

తరల. వరకృపాపరిపూర్ణ వీక్షణభవ్యనతసంరక్షణ
దురితపల్వలలోకవీక్షణదుష్టజనతాశిక్షణ
సరసిజోదరశూలిసన్నతసంతతామరసేవితా
ధరణిజాహృదయేశ సంతతదానవేంద్ర స మర్చితా.

355

మాలిని. నిరుపమగుణహారీనిర్జితా శేషవైరీ
నరవినుత విహారీనవ్యశోభా ప్రసారీ
సురవిమత విదారీసుందరీ శూర్పకారీ
పరిచిత హితసూరీభక్తసంతోష కారీ.

356

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్త కవిత్వ విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమరాజా గ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ ప్రణీత శ్రీమన్మాఘపురాణంబునందు
సప్తమా శ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీమదాంధ్రమాఘపురాణము.

అష్టమాశ్వాసము.

కందపద్యము.

నిగమ వారసన్నత,
మానవపతితిలక విమత్రమర్దణ కరుణా
మానసవందిత దివిజే,
ద్రావ్యవిభాది నేంద్రరామన రేంద్రా.

1

తే. అవధరింపుము సూతమహర్షి చంద్రుఁ, డాదరమ్మన శౌనకాద్యఖిలమాని
శేఖరులఁ జూచిపలికె వశిష్ఠుఁడట్టు, లద్దిలీచావ నీపతికనియెనిట్లు.

2

వ. అవ్విధంబునరో మశుండువేద నిధింజూచి.

3

—(*) చిత్ర సేనుండను రాజచరిత్రము. (*)—

చ. వినుమవ నీసురేంద్రమునువీరుఁడు ద్రావిడదేశ భర్త స
జ్జననుత కీర్తిశోభితుఁడుఁచంద్రకులుండుని జోరువిక్రమం
బునఁదగదక్షిణా బ్ధితటభూపరిపాలన మాచరించుచుం
డెను కడురత్న సంహతులరనిండిన బొక్కసముల్ల నర్పగాఁ.

4

సీ. రహి నొప్పు మారటరత్నా కరుండు నా, భాసిల్లి చతురంగరబలయు తుండు
భర్తహర్షోన్నతశ్రాకార గోపురా, గార మంటపసముత్కర విరాజి
తుండు నిజాంగనారమండలీ పరివృతు, డఖిల పురాణ శాస్త్రార్థ విదుడు
స్వద్ధర్మ వర్తనాచారశీలుఁడు యజ్ఞదానాది సత్త్రి యాత్మకుఁడు సూన్య
తప్రతుండును గురుభక్తిరత్నరుండు, నతిథి పూజాను రక్తుఁ డరయ్యంబు జాతు
విధి.లలాటాంబకుల యందుభేదబుద్ధి, సేయకుండెడు వాఁడునైశ్చేతిఁ దనర్చి. 5
వ. అతండు నిజపురోహితు మున్నిడుకొని సదక్షిణలుంగ ననేకయజ్ఞంబు లొనరించు
చువివిధ దానంబులిడుచు నుండియుండి యొక్కనాఁడు.

6

తే. అలరు కౌతూహలంబుచేసరిగి జటిలు,
రమల భస్మావలిప్త సర్వాంగులగుచుఁ

- దనరు పాపండులింటవారదములు నెఱపు,
చుండనావేద బాహ్యులరయ్యెడయనికిని. 7
- తే. శైవధర్మ ప్రభూత ప్రభావములను,
కడఁక వినుపింతు మింతనిక్కంబు వినుము
రాజచంద్రు మ్రోయఁగార్తరాదువీని,
ననుచు వినుపించి రీవిధంబున నెసంగి. 8
- క. కేశము లుంచిన తోడనె, యాశాపాశముల శ్వపచురైడెనఁద లఁగువి
శ్వేశునిదయ సంసృతియం, దాశయొకించుకయు లేకరయవనీ నాథా. 9
- ఆ. శైవదీక్ష దుఃఖరసమితిఁ బోనడఁచును, శైవబుద్ధి శివుఁడురసంత సింఱు
శివుని సంతసమునఁ జేకూరు స్వర్గంబు, నతని యాజ లేమిరనమర దదియు. 10
- క. వర్ణాశ్రమంబు లనియెడు, నిర్ణయములు బొంకు వేదరనివహము మొదలా
కర్ణింపరాద సత్యము, నిర్ణీతము సేయుకతనఁ జమవనీశా. 11
- క. దానవ్రతా ధర్మరాదుల, నూనికఁ గావించుని ష్పరయోజనములుగా
గాణాపత్యము భస్మము, పూనంగ నెగలుగుఁ బో ప్రభూత్తమ నెమ్మి. 12
- క. జటియైన ముండియైనను, పటుతరముఁగ శిఖియునైనరపదఁపడి భూతి. 13
నిటలమున నలఁ దెనేనియు, నిటలాంబక భక్తుఁ డతఁడురనిత్యసుఖుండు. 13
- వ. మఱియు నతండు శివునిం గూడి మహానందంబునం బొదలుచుండు వెండియు. 14
- ఆ. ఒకటి రెండు మూఁడునొనరంగ నాలుగు, నైదు జడలుఁ గలుగరనైననింత
భూతిఁ బూయకున్న రపుణ్యము గలుగదు, భూతినలదు తపమురపుణ్యమున్నె. 15
- క. కావున జటాభస్మ ధారులందఱు శివయోగులై యుండు మఱియు నంధులుంగు
బులు మూర్ఖులు మొదలగు వారునింకనుఁ దక్కిన శూద్రజాతులును హీనులుం
జటాభస్మ ధారణంబున నీశ్వర భక్తులై పూజ్యులై యుండు రింతననేల బ్రాహ్మణ
త్వంబు తపంబునన వచ్చుంగాని కులంబునం గాదయ్యనుపమతపః ప్రభావుండ
గు విశ్వామిత్రుండు క్షత్రియుండైయును వాల్మీకి పతితుండయ్యునుఁ దపంబున
సద్బ్రాహ్మణులై రత్తపంబున కన్నశైవంబు మిన్నయై యుండుటంబట్టి శైవులు
బ్రాహ్మణు లనిన మెచ్చరిట్లుగుట సర్వజనంబులకు శివపూజనంబు కర్తవ్యంబై
యుండు దాననందఱును శ్రేష్ఠత్వంబువ హింతు రీమతంబునకు నింకనుఁగొన్నిని
యమంబులు గలవువాని నెల్ల నెఱింగింతుము వినుము. 16
- ఆ. అన్యదైవ తములనర్చింప రాదుమ, నంబు నందునైననంబు జాతుఁ
దలఁ పరాదు దైత్యరదమన విగ్రహమును, చూడరాద ఘంబురచూచినంత. 17
- క. సర్వవిధంబుల శ్రీహరి, శర్వార్చకులకును విడువరజనువాడగునో
యర్వీశ యిదితపంబగు, నుర్వరశైవులకు నింతరయొప్పగవలయు. 18
- ఆ. ఇంతజంకు లేనిరయీశ్వరభక్తిచే, నున్నభవుఁడు ప్రీతిరమెందునతని
కరుణఁబడఁయవచ్చురకై వల్యపదమును, జనులు సందియంబుఁగొనకుడిందు. 19

- క. భూతేశ్వరునకుహితమగు, భూతింబూయఁగ నై వరపుంగవుడఁగునీ
రీతింజనునీధర్తువు, భూతలపతి నింద్యమనినరమునుకొను నఘమున్. 20
- క. భవములకు భయమునందెడు, శివభక్తుఁడు విష్ణువేరుఁడెవిసోఁకఁగ నీ
డపితరముఁ గాన నవ్వై, వైష్ణవుఁడుర్విక వభ్యుఁడెందుఁడైవుల కెపుడున్. 21
- వ. అని యిట్లు పాపండులు బోధింపఁ జిత్ర సేనుండు తదోద్బోధనంబునకు లోనై యమ్మ
తగ్రంధంబుల నాదరించి తద్వచోవిధి వేదోక్త కర్తంబులం బరిత్యజించి బ్రాహ్మ
ణుల నిందించె నంత నతని గృహంబునం దగ్ని హోమాత్రాదులుడిగె నారాయణు
నిందించుట విశేషంబయ్యె మఱియు. 22

—(*) చిత్ర సేనుండు పాపండు మతావలంబియై వైష్ణవుల బాధించుట. (*)—

- ఆ. దైవికమునఁ దనకురతావరమైన య, జ్ఞానముననుఁ బేర్చిశారధరుని
యందుఁ బగగడించిరయనిశంబుశాసింపఁ, దొడఁగెవైష్ణవాలీననుడుఁగకయును. 23
- వ. అది యెట్లనిన. 24
- మ. ధరణిఁ లేదను విప్రజాతి శ్రుతినిరద్యంబంచు వాదించు త
త్పరకర్తంబులు నిష్ప్రయోజనము లరదాన వ్రతాదుల్ వృధా
చరణంబుల్ క్రతువుల్ నిరర్థకము లీరచందంపువాడైన శ్రీ
హరియే పూజ్యుఁడు గాడనున్ మఱియు నశత్యంత క్రుధావేశుఁడై. 25
- ఆ. తన్నుఁబోలుక తినరతములందియిచ్చిన, లగుడములను మోదురలావుకొలఁది
వైష్ణవాలినెల్లరవైవఁగ హరిహరీ, యనుడు మఱియు మఱియుఁగినుకఁదవిలి. 26
- వ. ఇట్లు బాధించుచు డిండిమాది వాద్యధ్వనులతోడ పురంబునందును స్వపాలితం
బైన దేశంబునందు హరిం బూజించువారు దండార్హులని చాటఁబంచెనంత. 27
- తే. వెరవెఱుంగక వైష్ణవులొరపరువులిడుచు, తమకుటుంబంబు లుందారుతరలియన్య
దేశములఁజొచ్చి రితరులురధృతిఁగలంగి, యతని యాజ్ఞానువర్తనలై రియిట్లు. 28
- తే. అంగనాసక్తుఁ డతిలుబ్ధుఁడధికకోపుఁ, డాత్మసములగు జటిలురకతఁడునూళ్లు
గజతురంగమ మణికనరత్కనక భూష, ణాంబరాదుల నిచ్చిరప్రియంబునెఱపి. 29
- క. ఉండఁగ నది మొదలా దు, ఘండేలెడు ధాత్రివానరశూన్యంబయ్యెన్
మొందుడిగెఁ బసికి కఱవున్, నిండాఁగఁగ దోచెఁబ్రజలునీటికి బాయన్. 30
- క. ఆవఱపుఁ నందు వడిఁగొని, ద్రావిడు లందఱు నదీహారదాదులనీటన్
జీవనము సేయఁజొచ్చిరి, భూవిబుధులు బ్రదుకు లేమిరభూమిజములన్. 31
- ఆ. నాట్రపెంచిజీవరనముసేయుచుండిరి, వెండికొందఱచటిరవిప్ర వరులు
గౌరవములఁదక్కిరకప్పంబులమ్మహీ, పతికినిచ్చికొలిచిరబ్రతికిరెలమి. 32
- వ. ఇట్లు వీరశైవంబు నవలంబించి నిజాచారంబులై శ్రుతివ్రణీతంబులైయున్న
యగ్ని హోమాత్రంబులును దానధర్మ వ్రతక్రత్వాదులును మాని రెండవ దండ
ధరుండు నాఁ గ్రూరుండయి ప్రజాపాలనంబు సేయుచుండఁ గొంతకాలంబున

కద్దురాత్తునకుఁ జావుమూడ నందు వేదవిహితంబులగు నుత్తరక్రియలును లేక పోయె నంత.

33

ఉ. అయ్యము నాజనందిన నిజానుచరావలి కాలు ప్రోలికిఁ
జయ్యన సేర్పు చోపధమునంబలు వేండ్రముఁ జూపు నిప్పులన్
గుయ్యడసీడ్చి దారి నుపక్రొమ్ములు కుల్డిగ నంఘ్రులందు వేఁ
జెయ్యడి త్రోచియుం గుపిత్రచిత్తులునై మఱియుం భటుల్ వెసన్.

34

వ. ఉగ్రకిరణ తప్తంబులయిన సికతాతలంబులం ద్రొక్కించియు నయోముఖంబుల
యిన కాకంబులం బొడిపించియు ఘోరవృక శ్వానాదులఁగఱపించియు మఱియు
నమిత బాధలం బొరయించుచుం గొంపోయి రౌరవాది నరకంబులంగూలి పాపు
లమిత రోదనంబుసేయ ఘోరంబగు సంయమనీ నగరంబుసేర్చి వరుసమెయి నొ
క్కొక్క నరకంబు ననుభవింపఁ జేయువారై యప్పుడు.

35

మ. అతిరాద్రంబగు నంధకారము మహారద్యద్భీమతామిస్రమున్
క్షీతిదేవోత్తమ యంత రౌరవము దుఃఖంపన్త హారౌరవం
బతనిం గూలఁగఁద్రోచి కష్టముల కారహయోర్వనా వీడకు
ద్ధతి బాధించిరి యామ్యులచ్యుత రిపుత్యాంహో విశేషాప్తికిన్.

36

—(*) చిత్ర సేనుండు పిశాచంబై జన్మించుట. (*)—

క. ఇరువదియొక యుగముంజన, బరువడి నీరీతి బాధరవడియు యమాజ్ఞన్
బారిని పిశాచంబై యు, ర్వర జన్తంబంది యొకధరరాధర గుహయున్.

37

వ. ఆశ్రయించియుండి యధికక్షుత్పిపానాలంపటుండై యరణ్యంబున నెందేని యుదకో
దనంబులకు సంచరించుచుంగానక దుఃఖించుచు నమ్మెయి నొకానొకదినంబునందు.

క. ప్లక్షుస్రవణం బనువని, నాక్షుధితుఁడు సొచ్చియందునక్షద్రుఛా
యాక్షీతినిల్చి మహాధిక, మాక్షుద్బాధన్ హతోస్త్రియనిపలుమారున్.

39

వ. మహారవంబుఁగా నేడ్చుచుఁ దన్ను నుద్దేసించి.

40

తే. క్షుత్పి పాసలఁగుంది యీక్షుద్రమైన
జన్తమే నెట్లుఁ గడపుదురసకల జంతు
సంహతికి ద్రోహమెంచి యశ్రాంత దుఃఖ
జలధి మునిఁగిన ననులేపఁగలుగు నెవఁడు.

41

చ. అనిమొఱ వెట్టుచుండిన తరదార్త నినాదము వీనులార స
జననుత కీర్తిశోభితుఁడు సత్కరుణా గుణవారిరాసి య
మ్మనివిని చెచ్చెరంజని నరభోముఖుడై విలపించునట్టి వా
ని నురుతరోర్ధ్వ మూర్ధజు విరసీలతనుం గృతుఁ బింగళాక్షునిన్.

42

వ. కాలసర్ప ఫణసదృశంబై వివృతవదన గవ్వారాంతరంబునం జలించు దీర్ఘజిహ్వ
ని లంబోన్ముఁ దీర్ఘజంఘు ధమనీవితానవ్యాప్తదీర్ఘ పాదుఁ గృశోదరు నతిభయం
కరాకారు నప్పిశాచ జన్తుంజూచి దేవద్యుతి యిట్లనియె.

43

- క. ఓరీ వెరపించెడునీ, తీరైన కళేబరమునరధృతివీడ్వడి యా
రూరావ మొనర్చెదవెవఁ, డారయ నీవీయవస్థయమరెనదెల్లెన్. 44
- క. నాయాశ్రమంబు సేరితి, వీయెడ నీకేహితంబుననెఁబూనికమై
సేయంగ వలయు చెపుమా, పాయక నీదై నదుఃఖభారం బెల్లెన్. 45
- క. ఇది విష్ణులోకముం బలె, ముదమొసఁగు వసింప నిరతముం బ్రాణులకున్
మదిగొంకుఁదక్కి నీయం, గదచెపుము సకారణంబుఁగమాతోడన్. 46
- ఆ. మేలుగల్గునపురమేదిని ధీరులు, పుచ్చగలరె వ్యర్థముఁగను కాల
మనుచుఁ బ్రీతినడుగనమ్మాటలకు దుఃఖ, ముడిగి యప్పుడింతముదము నెనసి. 47
- వ. అమృతహతునకు వందనంబుఁ గావించి సవినయంబుఁగా నప్పిశాచం బిట్లనియె. 48
- మ. అవనీ దేవకులోత్తమావిను త్వదీయంబైనవాక్యంపు వా
స్తవమట్లుండగఁ గ్రీష్మదావ జనితోరద్యత్తాపమున్ వార్షికా
భ్రవిశేషం బచలేంద్ర మందణచురేవన్ మత్తనూ తాపమున్
భువనఖ్యాతముఁ గాగఁ బోవనడిచెంబో చెప్ప నింకేటికిన్. 49
- క. ఏకారణంబు చేతనా, నాకీ పుణ్యంబుఁగల్గినందున నిన్నా
లోకించి తిందు సుకృతము, లేకుండిన సజ్జనావరలిం గననగునే. 50

—(*) దేవద్యుతీ పీశాచముల సంవాదము. (*)—

- క. అని పలికి తనకథాస్థితి, వినిపింపఁగఁ దొడఁగె నిట్లురవినయముతోడన్
జననుతుండగు దేవద్యుతి, కిని మోదం బాత్మనిగుడఁగేలుమొగిచియున్. 51
- సీ. వసుధామరేశ యోవ్వనిపేరు భక్తిమై, బలికిన మనుజుండురపాపవితతిఁ
బాసిచేరునువిష్ణురపదము నెవ్వఁడు ముజ్జ, గంబులలోన ధర్మంబు నిలిపి
రక్షించు నెవఁడు సర్వ ప్రాణులకు నంత, రాత్తయె విలసిల్లునరయ వెవ్వఁ
డిలకర్మ ఫలఁదుఁ డిరములవేదముల నెల్లఁ, జదువంగఁబడు మతేరవిదితకిర్తి
యేమహాత్ముని ద్విజులు మురసింద్రులెలమిఁ, బూజలొనరింతురెవని సంపూర్ణభక్తి
నావిరాగు లరణ్యంబులందునుండు, ఖచరయోగులు వేదాంతరనిచయములను.
- క. ధ్యానింతురెవని నజగీ, ర్వాణులు సనకాది యోగివరులు స్తోత్ర
శ్రీనివసనమున కైమది, లో నిరతంబెవనిసద్విరోకనమునకున్. 53
- క. వితత ప్రపంచ సృష్టి, స్థితి సంహారములుగల్గుతెలియఁగ నెవఁడొ
సతతాది మధ్యనాశర, హితుఁ డా హరియందునాకరహిత భావంబున్. 54
- వ. జనించి తద్విరోధాగ్నిచే మత్పూర్వ జన్మసుకృతౌఘంబు భస్మంబుఁగాఁ బాపా
త్తుండనైతి. 55
- ఆ. ఇంత యెఱిఁగియున్న నేనన్య దేవతా, పూజనంబుసేయరపూనివిష్ణు
నఖిల పాప హరణునవ్యయవీడి యీ, యఘమువలన నరకయాతనలను. 56
- క. చిరకాల మనుభవించియుఁ, బరువడి నీభవమునందిరబాధిలు నేనో
కరుణామయ యేసుకృత, స్ఫురణముననొ యిందువచ్చిరచూచితి మిమ్మున్. 57

- క. అనఘా! మీదర్శనమను, వనజాప్తో దయమునాకురవడిఁగా మద్దుః
ఖనిబిడ తమమదిపాసెం, ఘనపుణ్యులరరయమీరుఁగారే తలఁపన్. 58
- వ. కర్తాను సరణంబునం గలుగు బంధనంబొండె సుఖదుఃఖ సంపద్దారిద్ర్య మరణ
వియోగాదులొండె నెవ్వండేని ననుభవింపకుండ సాధ్యంబుగా దిదియట్లుండె
మీరు కరుణామయులరై యడిగితి రిప్పిశాచత్వంబునం బాయు నుపాయంబు నా
కు నెఱింగింపుడు మిముంబోలు సజ్జనులకుఁ బరహితంబు ముఖ్యకర్తవ్యంబుఁగదా
యనుటయు కరుణించి దేవద్యుతి వెండియుం బిశాచంబునకిట్లవియె. 59
- (*) దేవద్యుతి పిశాచంబునకు హితోపదేశం బొనర్చుట. (*)—
- శా. ఈ యజ్ఞానము నిన్నెకా దమరమశ్రేయోద్రాగులన్ ముంచు నో
హూయిదేవ విరోధమే తలఁగఁజేరయంబుణ్యముల్ సౌఖ్యముం
బాయంజేయును లోకజాలము సృజింపం బెంపనొంపంగ ని
ర్ణాయం డా హరియా జగన్తయుఁడు వైరంబొప్పదా శౌరిపైన్. 60
- తే. లఖిలకర్తంబు లెవ్వనికర్పణంబు, సేయఁగలిగిన ఫలసిద్ధిఁజెందునట్టి
యచ్యుతునియందు భక్తి సేయనినరుండు, నిరయమున కేగకుండు నెరధరణియందు.
- ఆ. శుతుల ధర్మశాస్త్రవితతులఁ జెప్పంగ, నైన పనులు బ్రాహ్మణాదులైన
నాల్గువర్ణముల జనంబులు నిరతంబు, హరినిఁ గూర్చి సేయనొనుభక్తి. 62
- వ. అట్లుఁగాక తద్విరుద్ధంబులయిన మార్గంబులందెలుపు నితరదేవతా పూజావిషయ
క గ్రంథంబుల ననుసరించినం బాపంబుఁగలుగు గాన వేదవిరుద్ధంబులైన మార్గం
బులంజూపు శాస్త్రంబులలోని కర్తంబులు విసర్జనీయంబులనియెఱుంగనగుఁ గొం
దఱు తమయిష్టప్రకారంబుల విరచించిన గ్రంథంబుల వలన జనులమోహాత్ములం
గావించి శ్రేయస్కరంబులయిన మార్గంబులకుం దప్పించి వారింజెరుతురా శా
స్త్రంబులనమ్మి వేదబ్రాహ్మణమర నిందఁగావించి పాపాత్ములై నిరయంబునుఁబొందు
వారువినము. 63
- క. ఈవిధమున మునుకేరళుఁ, డా విబుధేశ్వరునివిష్ణునఖిలాత్తుహరిన్
గేవల వైరమునంగని, యావరదునిఁగొల్చు బ్రాహ్మణామరులందున్ 64
- వ. అక్రమంబులు పెక్కులొనరించి నరకప్రాప్తుండయ్యె గావున. 65
- క. సుకృతేచ్ఛులైనపండితు, లకలుషమతి వేదబాహ్యమయ్యెడికర్త
ప్రకరంబు విడిచి తన్నా, ర్గికమగు కర్తౌఘ మనుసరింతురుభక్తిన్. 66
- ఆ. అవని సాధుమార్గులై ప్రవర్తించెడి, వారికైన దైవరవశత దుష్ట
మనుజసంగమమునరజనియించు కుత్సిత, బుద్ధి యాపదలకురమూలమగును. 67
- వ. పతితునంటిన విశుద్ధుండును నపవిత్రుండగు నంద్రుగాన దుష్టజనసంగతింబాసి వే
దోక్తంబులగు సత్కర్తంబుల కులధర్మంబెఱిగి యొనరింపుచు బాపజనకృతంబుల
యి హరిహరులకు భేదంబు నిరూపించు యుద్ధగ్రంథంబుల నవలోకింపకుండనగు
నట్లు వానివిధంబునంబోయి యయ్యిరువురందు భేదమొనరించువారు వారిపితృపు

లగు నేకవింశ త్తరంబులవారి తోడంగూడి నరకంబునం దమిత బాధలంబునువారింత
నిశ్చయం బిదియెఱింగి త్రికరణంబుల నయ్యసమనయన బిసరుహాత్ములయందు
భేదంబుఁగావించి ద్వేషింపక వేదబాహ్యంబులైన మార్గంబులం బోకుండుటొప్పు
ననియిట్లు దేవద్యుతి యాపిశాచంబునకుం బిశాచతవా యువిధంబెఱింగించి మఱి
యునిట్లనియె.

68

ఉ. ఏలవిచారమింతకు నశరేశ్వర మాఘమునం బ్రయాగ కీ
లాలములన్తునింగినఁ దరలంగెడు నీదుపిశాచరూపమున్
బోలఁగనట్లునల్పెడు జనమల్ దివికేగెదరంచు వేదముల్
జాలవచింపుచుండు జనసంహతి యట్టులఁ జేయుచుండెడున్.

69

ఆ. ఆప్రయాగమజ్జనాత్యంత పుణ్యము, నకునుమించి కలదేయొకటిజగతి
పూర్వజన్తపాపశుంజంబుతోఁ బ్రకృ, తాఘములనడంచీయనుచుదివికి. 70
వ. మఱియు నాప్రయాగా వగాహనంబు తపోదాన ధర్మంబులకన్నను హయమేధ
రాజసూయాది సవనంబులకన్నను యమనియమాది మోగంబులకన్నను నధికం
బై స్వర్గాపవర్గప్రదంబై యుండు నది కలుషాత్ములకుఁ దత్కలుషప్రాయశ్చిత్తవిధు
లందు ముఖ్యంబునా నిట్టి భూమిందనరిన త్రివేణీసంగమంబునుమించిన తీర్థంబా
క్కండులేదు.

71

తే. పాపనిగళావబద్ధ దురష్పారదుఃఖ
భువననిధి మగ్నులగు మిముఁబోలువారి
కంచితోడుపమగ్ని సూర్యాయుత ప్ర
దీప్త తేజోమయంబై యరదియును మఱియు.

72

వ. గంగా సంగమస్థితిందనరి యతీశ్రేష్ఠంబయి శీతలంబై పాపనీరసతృణోత్కరంబున
కుంజటులాగ్నియై భవాంబు భృంతండలికిఁ జండప్రభంజనంబై శరత్కాలచంద్రి
కం దిరస్కరించు స్వచ్ఛస్థితిందనరి యెయ్యెడనాయమరాపగవెలయు నట్టి త్రివే
ణీసంగమంబునందలి స్నానంబుఁగావించినవా రాజలంబునట్లు సర్వపాపవిముక్తి
విమలులై ప్రకాశింతురట్లుఁగాన.

73

క. ధారిణీకేరళవిప్రుం డారసి యాజలములందునవగాహనమున్
బోరనఁగావించి మదివి, చారంబునుఁదక్కి మోక్షసంగతిఁజెందెన్.

74

వ. అట్టి సితాసితోదక భాసురంబైన ప్రయాగమహిమంబే వర్ణింప సమర్థుండనే
యనుదేవద్యుతివచనంబులువిని ముక్తభేదంబు సంసక్తమోదంబునై పిశాచంబు
వినయవాక్కుల వెండియు నతని కిట్లనియె.

75

క. కేరళభూసురుడే దు, స్పారాంహూ వారిరాశిరనడిదాఁటఁ బ్రయా
గారచిత మజ్జనప్లవుఁడై గూఢిందాఁటెచెప్పునమదివినవలతున్.

76

క. అనియడిగిన దేవద్యుతి, గొనకొని తత్కథనమెల్ల శ్రకోరికమీరన్
వినుమంచుఁ జెప్పెనిప్పురు, సునను పిశాచంబుతోడనులలితఫణితిన్.

77

—(*) కేరళ బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. (*)—

- సీ. వినుతొల్లి కేరళవిప్రుండువసువను, వాఁడొక్కరుఁడువేదరపారగుండు
తనదుమాన్యక్షేత్ర శ్రధనవస్తుసంహతి, నపహరించినజ్ఞాతుశ్రలంతఁ బేద
యయ్యునేకాకియైయధికదుఃఖమున దే, శాటనముంజేయూరచనవరతము
నటనొకానొక సమయంబుననొక్క పు, ణ్యక్షేత్రముంగూర్చియరుగుచుండి
క్షౌమకాలంబుమార్గముకాననంబు, కాయమారోగ్య రహితంబుఁగగత్తుద్భ
రాదుఁడైవింధ్య పర్వతశ్రమందతండు, ప్రాణములఁబాయనేమనిరపలుకనింక. 78
- ఆ. దహనమాదియూర్ధ్వదైహికక్రియలును, లేనికారణముననవానగాలి
యెండచలులదప్పినిండాకటులబాధ, లందెనటఁబిశాచశ్రమయ్యుఁబెలుచ. 79
- వ. అట్లు దిగంబరుండునుఁ బాదరక్షావిహీనుండునునై నిరంతరంబు హాసని మొఱ
వెట్టుచు స్వకృతకర్తృఫలం బనుభవంబుఁగా వాయుభంగి నిందునందుఁ బరిభ్రమిం
చుచు నొక్కగిరి కందరంబు నివాసంబుఁ గావించుకొని తనదుఃఖంబునకు సంతా
పించుచు నిట్లుఁ దలఁపోయం దొడంగె. 80
- సీ. దానంబులొనరింపరదైవతప్రీతిఁగా, హామముల్ సేయఁ బరయోరుహాక్షుఁ
బూజింపనధ్యాత్మముం బరిశోధింపఁ, బుణ్యతీర్థములనెఱప్పుడుమునుంగ
తాంబూలవసనాన్న శతపసీయమణిరూప్య, తోయఫలాదులార్యులకునియ్య
జపతపోవ్రతధర్మసంహతినొకఁడైనఁ, గావింపనిందుఁడఁగవ్వమతిని
నాకుఁగలుగునె నిత్య సుశైలకదివ్య, భవనమైనట్టి స్వర్లోకశ్రమవనిశునక
మునకు రాజ్యాభిషేక సంపూర్ణవైభ, వంబుఁగలిగెడు నన్న నెవ్వలనఁగలుగు.
- సీ. బ్రహ్మస్వముంబరశ్రవ్యమువఘాటీస్వత్వ, మపహరించినవార నాదరమున
నొరులవంచించుకారపురుషులుజూడకుల్, దాంబికుల్ చోరవర్తనులుకౌంచ
వృత్తులుస్త్రీబాలశృద్ధాదులచుఁగృపఁ, జూడకుం డెడువారుశూన్యతంబు
బోయువారునువృద్ధబాలామయులధన, మపహరించినవారశలాలయములు
కాల్చియున్నట్టివారునుగరదులనృత, సాక్ష్యవాదుల గమ్యానుశంకులూరి
యాజకులుపితృ జననీన్నురషాత్మజాంగ, నలవిసర్జించియున్న వారెరులునుమఱియు.
- సీ. పిశునులత్యాశాప్రపీడితుల్ నాస్తికుల్, ధర్మదూషకులు యుద్ధంబుననుని
జాధిపుందొలఁగినరజనులునుశరణాగ, తునిఁబ్రోవకుండినశ్రమనుజులవని
యునుధేనుసందోహశ్రమనురత్న నిచయమ్ము, నాచికొన్నట్టియశన్నరులుపుణ్య
భూములందునుదానశ్రములనుఁజేకొనునట్టి, వారునువెండియురబలసియెరుల
జెరుపఁజూచువారుచేతనహింసకు, లొకరియందునిందరలునుచువారు
గురుసురాదినిందకులుకుదానంబులు, గొనిన వారువీరు, కుతలమునను. 83
- క. పలుమఱుప్రేతంబులు ప, తులును పిశాచములు రాక్షసులు పశువులు పా
ములు మున్నగుతిర్యగ్జ, న్తులుగాగకుయోనులందుఁబుట్టుదురెపుడుక. 84

వ. వారికి నిహపరంబుల రెంటును సుఖంబులేమిఁ గడుదుఃఖంబు లనుభవించుచుండు
రే నట్టివాఁడ నగుటంజేసి యిద్దరంత దుఃఖం బనుభవింపుచు నిట్టి చూపంబున
నున్న వాఁడ.

85

చ. అవని నిషిద్ధకర్తములనన్నిటఁ బాసి వ్రతాధ్వరౌఘవి
ప్రవిబుధ పూజనంబులు ధరంగలదానములుం బొనర్చి తీ
ర్థవిసరముం గనుంగొని మురదంబునమజ్జన మాడిధన్యులై
యు వెలయు వారుగా దేరసుఖ మొందుమరిందును నందుపూజ్యులై.

86

వ. మఱియు నట్టి సత్కర్త పరాయణులగు సజ్జనులు చెడుకార్యంబుల నాత్మలందైన
జింతింపక యాత్మీయభవంబుల నెఱింగి వర్ణాశ్రమానుకూలంబులగు సత్కృ
త్యంబుల నాచరింతు రవియును ఫలంబుఁగోరక శ్రీహరి ప్రీత్యర్థంబుఁగాసేయుదు
రవియుం బాపంబులొనరించు పాపాత్ములు తత్పాపంబులు తమ కనుభవంబులు
గావలయునను తలంపున నొనరింపకున్న నవి యెట్లుపొందెడు నత్తెఱంగునం బదఁ
పడి సఫలంబులై సుఖప్రదంబులగు నందు సరోరుహాక్షుండు మోక్షవ్రదుండుగాన
నతనింగూర్చి కావించిన కార్యంబులు విశేషంబులై యుండునని యాకేరళ విప్ర
పిశాచంబువలికె నని పిశాచజన్తుండగు చిత్ర సేనున కిన్నియుం బిశాచతకు మూ
లంబులగునను భావంబుఁ దోప బలికి దేవద్యుతి వెండియు.

87

తే. ఇటులకేరళ భూతముత్కటములైన, తుత్పిపాసలచే గుందిరసాలయుచగ్గి
రీంద్రముననుండ బహుకాలరమేగునంత, నొకదినంబునతనపూర్వసుకృతమునను.

క. రెండుంగడ వలవేణీ కాండముపూ రించియున్న కావడిభుజమం
దుండ ముకుందునిఁ బాడుచు, నిండుమదిం జనెడుపథికునింగ నెనొకనిక.

89

తే. కాంచి గ్రక్కుననాతనికడకునేగి, భయముఁజెందకు మయ్య కృతపాపరుండ
వైతృషార్దుండ నగునాకునంబులిన్ని, బోయు పోయమిప్రాణముల్ బోవుననిన.

90

క. అతనిం గార్పటి కోత్తముఁ, డతి కారుణ్యమునఁజూచిరయనియె నెవఁడ నీ
వతి దుఃఖాత్తకమగునా, కృతి నీకేటికినిఁ గలిగెరకేవల మిల్లుక.

91

వ. ఈరోగ వితతింజిక్కి కడువికారంబైన మేన ప్రాణంబు లొక్కండుఁ గలిగి డిగ్గ
బరత్వంబుతోఁ జావనిచ్చగించు వాడవుం జపల దృగ్భావంబులు నుర్వీస్పర్శ
రహిత పాదంబులు నిర్ధాంసోదర బాహు యుగళంబునుం గలిగియున్న నిన్నుం
జూడ భయాద్భుతంబులు జనించుచున్నవి నీ యుదంతంబంతయు నా కెఱింగిరవు
మనినఁ గార్పటికునకుఁ గేరళపిశాచం బిట్లనియె.

92

—(*) కేరళ పిశాచ కార్పటికుల సంవాదము. (*)—

తే. వినుము పుణ్యాత్త కానేనురవిప్రకులుండ,
లోభ మోహాది గుణవిశాలుండదాన
హీనుడను మున్ను మృష్టాన్నరమెలమిఁ నొంటిఁ,
దిన్న వాడను మఱియుఁ బరరాన్న మెప్పుడు.

93

- క. భూతబలి వైశ్వదేవము, లేతటినేఁ జేయుభిక్షురమిడనేనికిఁ దృ
ష్టాతురున కియ్యనుదకము, పైతృక మేనెఱుంగనిండురపడి గర్వమునన్. 94
- క. అవసీ పర్వటనం బొ, పృపువ్రత సంహతియు దేవతార్చన మునునేఁ
దవిలి యతిధికిని భిక్షం, బివి యెఱుంగను చేసియెన్నఁదేనియుఁజగతిన్. 95
- క. పోణిమి వర్షాతపములఁ, ద్రాణములగు నట్టిపాదరక్షలు గొడుగుల్
రాణ స్తధురాంబువులీ, ఖోణిన్నాషధములొరులరకునిడి యెఱుంగన్. 96
- క. ఏనాద రింప నెన్నఁడు, పూనిక బీదలను గుడ్డిరముదుసలిదిక్కుం
గానని వాఁడార్తుఁడుమొద, లైన జనంబులఁ బటోదరకాన్నాదులచేన్. 97
- ఆ. ఎఱుంగ ధేనువులకుఁనింపగుమేతయు, నీరునరసి తెవులుఁగూరదానిఁ
దొలఁగు నౌషధములఁదోడ్తోనొసంగియు, పోషణంబొనర్చిరపుడమి నేను. 98
- తే. దానహో మాదికంబులురతవిలిసేయ, కున్నతలదాన మొనరించియున్నవారు
పుడమి పలుమారుజనియింపఁబోరటందు, రమ్మహదాన మైననేనాచరింప. 99
- వ. మఱియు నల్పంబులైనం జెడక యభివృద్ధినంది సుఖంబొసంగు వ్యతీపాత సంక్ర
మణాదుల దానంబు లొసంగకయు పర్వదినంబులం గార్తీకతిథుల వ్యర్థంబుఁగాఁ
బుచ్చియుఁ బితృదేవతా ప్రీతియగు నట్లప్తకలందును మఱాదులందు మన్వాదియు
గాదులందు తిలదానంబు సేయకయు నొకకార్తీకంబునందైన భగవత్ప్రీతిఁగా
దీపారాధనంబు లిడకయు హాపబలైశ్వర్యంబు లొసంగు మాఘస్నానంబు సలు
పకయు నట్లు పుష్యమాఘతిథుల స్నానంబుఁగావించిన పుణ్య లధికంబగు చలివ
ణకుచుండఁదత్సన్ని ధినగ్నిఁగూర్చుట మున్నగు నుపచారంబులనైన నెనర్పకయు
వైశాఖాది మాసంబుల శ్రాంతులకు శీతలోదకంబులైన నియ్యకయు వటాశ్వ
త్థాది వృక్షంబులనైన నాటిపెంపకయు బంధన ప్రాప్తినందిన ప్రాణులఁ దద్బంధ
విముక్తి గావించియెనరక్షింపకయు ప్రాణార్తులై శరణుఁజొచ్చినవారిఁగాపాడకయుఁ
ద్రిరాత్రోపవాసాదుల శ్రీహరిం బ్రీతి నందింపకయు కృతకృత పర్వాక చాం
ద్రాయణాష్టాంగ తప్తకృత సంతప నాదులైన వ్రతంబుల నింద్రాది దేవతా ప్రీతిఁ
గాజుష్టుండనై యజ్ఞాదుల నొనరింపకయు నివ్వధంబున సర్వపుణ్య కార్యవివర్జి
తుండనై కాలంబునంతయు వ్యర్థంబుఁగాఁగడపి పాపానురక్తిం బూర్వభవంబున
నుండుటంజేసి యేనిప్పుడు. 100
- తే. బ్రాహ్మణోత్తమ యిమ్మహాకౌర్యజన్త, మందియున్నాడనిట్టినారయందుకరుణ
సలుపఁగానొప్పు సజ్జనసంహతికిని, పరహితంబులు ముఖ్యమురయఁగావె.
- క. అనిమఱి విప్రపిశాచం, బనునా కార్పటికుతోడరనయ్యాయీశై
లనికటమున వృకశార్దూ, లనిహతశశ కాదిమృగపరలలములుమఱియున్. 102
- క. పరిమళ కుసుమంబులుపివి, ధరుచిరఫలమూలములునురతరుగని తేనెల్
సురనిమ్ను గాంబుసమని, ర్ఘృతతోయుము లునుసమృద్ధిఁగ్రాలెడునెపుడున్. 103

- తే. దైవవిధి యెట్టిదోకానితలఁపరాదు, తనివి సననిన్నియును నమరలిననితాంత
వేదనంబిడు త్సుద్బాధరవిప్రవర్య, యెన్నిసిధులున్న నగముననెచటఁజన్న. 104
- క. అనవరతమనిల భక్షణ, మునఁబాముల యట్లుజీవరమున్నిలుపుదునీ
తనువునకిది నైసర్గిక, మునగు ప్రభావంబుఁగాగరభూమిదివిజా. 105
- క. అనిపలికి మఱియునిట్లను, మచుజనకు సుశీలముననురమతిమంత్రముచే
తనుపౌరు షమునవిక్రమ, ముననుసహా యముననసువుఁబోలినచెలిచే. 106
- వ. దుర్లభంబులైనవియు సులభంబులగు వెండియు. 107
- తే. కలిమిలేములుసుఖముదుఃఖంబుఁబరిణ, యంబుమరణంబుఁబ్రదిమిరోగంబుభోగ
మొగిసి వీనివియోగంబుతగనదృష్ట, కారణంబులు నయ్యుతాఁగలుగుచుండు.
- తే. కుత్సితాచార నిందితుల్రకుకలులుంగు, నూపులునుమూర్ఖులుంబధిరదులునుకాణ
లుంబరాక్రమ హీనులురదాంబికులును, కుబ్జులుంగ్లీబులనయులురకుటిలమతులు.
- క. ఏతాదృశులైననునీ, భూతలమున రాజులై విరభూతి నదృష్టో
వేతత నందిసుఖంచెద, రాతతముగఁ భాగ్యహీనులైననుకలదే. 110
- వ. కావున నింతకుమూలంబు ధర్మంబు సేయవలయు. 111
- క. తిలలుం గోవులువసనం, బులుగంధ ద్రవ్యభక్ష్యభోజ్యపదార్థం
బులువనితలు కనకంబును, నెలమింగరు లశ్వములునురనిన్నియుమున్ను. 112
- క. దానంబు సేయుమానవు, లానగమున నున్ననున్నరనడవినియింట
దానంత దానవచ్చియ, నూనాధిక విభవమందురనూల్కొనివారి. 113
- క. అనిపలికి మఱిపిశాచం, బనునిగ్గిరి నన్నుమించినట్టిబలిష్ఠుల్
జనదృగ్భీషణ కాయులు, మునుకొనియుం డ్రసురయక్షరభూతాదికులు. 114
- వ. వారివారి ప్రాప్తంబులకొలంది నొక్కసమయంబునందేని తగు నాహారంబు లభిం
చు నిట్లు నేజెప్పుటంజేసి నీమనంబున భయంపడవలదు నీవు విష్ణుభక్తుండవుం బరి
శుద్ధ మనస్కుండవగుట నిన్నుఁ దేరిచూడ నేరైన నసమర్థులు వినుము. 115
- క. నగధరుని భక్తిరక్షితుఁ, డగువైష్ణవు నుర్విఁబూతనాదిస్త్రీభూ
తగణము భేతాశాదిక, మగుపూరుష భూతగణమురయవనగ్రహముల్. 116
- వ. మఱియు రాక్షస ప్రేత గంధర్వ ఢాకినులు గన్యకా మందలికా యక్షమాతృకా
భీమవినాయక కూశ్మాండకాది గ్రహవిశేషంబులు నితర దుష్టగ్రహ క్రూరగ్రహం
బులు సర్పవృశ్చికాది దుష్టజంతువులు శ్రేష్టంబగు విష్ణుభక్తిందనరి బ్రహ్మనిష్ఠాగరి
ష్ఠుండును మానవ్రతుండునై పొల్చియున్న విప్రోత్తముఁ దేరిచూడనైన వెఱచు
వెండియు నిన్నియు నతని రక్షించు నిదియునుంగాక గ్రహనక్షత్ర త్రిదశులనవ
రతము మహాత్ములగు భవాదృశుల రక్షించుచుండుట స్వాభావికంబైయుండు
నిట్లగుటంజేసి. 117
- ఆ. అంతరంగముననురనిశంబురసనాగ్ర, ముననుమాధవుండుర మొనసియుండి
పలుకఁబడుచునున్నరపరిశుద్ధ మతివిసి, కేనివలనభయమురగానుపించు. 118

- క. ఏనిట్లు స్వకృతకర్తృ ఘ, లానుభవం బుననయుండిరయటనొకనాఁడున్
వానరమునకును సారస, మూని వచించినవిధంబునొగివినియంతన్. 119
- వ. మదీయ దుష్కృతంబుఁదలంచి పలుమారు దుఃఖంప కిందున్న వాఁడ నది యెట్లన
నెఱిగింతు వినుము. 120
- క. ఈపర్వతమున దృహరా, ఖ్యాపగగల దొకటిశీత్రలామలతోయ
ప్రాపకము కూలగత జం, బూపాదప వర్గమిభసరముత్కరహితమై. 121
- చ. అడవుల సంచరించుచు ద్విరజాధిప నేనొక నాఁడుడస్సియ
క్కడకునుఁ బోయితద్విమలకాండములందు మునుంగఁగోరుచు
న్నెడదన పెంటితోడుతననేకవిహంగమ జాతికొల్వఁగాఁ
దడయక వచ్చిపుష్కర పరధంబుననన్నది సైకతస్థలిన్. 122
- ఉ. సారస పక్షిరాజము తృప్తవన్ వెన వాలి జలంబులాని యిం
పార నిజాంగనాయుత విరహారముసల్పి యొకింతసేపు చే
కూరిన నిద్రఁబక్షములఁగూర్చి శిరంబు ముదంబునంగనుం
గూరికి యున్న వేళనటరకుందటభూరుహ శాఖనుండియున్. 123
- క. అరుణాననాక్షముందృఢ, తరదీర్ఘ నఖమ్మువ్యాపితాధికరోమో
త్కరదీర్ఘ వాలవిచల, తుస్ఫురదోష్ఠము వచ్చి క్రోతీరపులుగుంబట్టెన్. 124
- ఉ. పట్టిన నివ్వెఱంబఱచెరపక్షికదంబము మింటికిన్వగం
దొట్టి నిజాంగనామణితరనుంబెడబాసి చనంగలేమి నా
పట్టునఁ గూయుచుండెవిటరభంగముగాగ సుషుప్తికింగనుల్
నెట్టన విప్పిచూచి తరుణిందను బట్టిన యప్లవంగమున్. 125
- వ. అను నయోక్తుల సారస పక్షి వానరంబున కిట్లనియె. 126

—(*) క పి సా ర స స ం వా ద ము. (*)—

- ఉ. నేరము లేనినన్నిట వరసీచరబాధఁ గలంపనేల
యీతీరునఁ బట్టియెందు జగరతీవిభులైనను తప్పులేనిచో
గోరరు బాధలంబరప క్రూరులదండన సేయుభంగి కీ
వారయఁ జాలవెంటటికిరనయ్యవిచారముఁ దక్కితాత్మలోన్. 127
- సీ. అనివెండి సారసరమ్మనునహింసకముల, న్యాపకృతిపరాఘ్నరఖాత్త కములు
సాధువృత్తములంబురైవలాహారముల్, స్వాంగనాసంగవిరహయసాంత
రాదివిహారవరన్యావాసములుపర, నారీసమాస క్తిరదూరగమ్ము
లన్యాపవాద క్తిరయారహితముల, యాచకమ్ములున చౌర్యకములుమఱి
వర్జితోద్వృత్త సంగమరవ్యాపులైన, మాదృశులఁబక్షి వితతులరమర్కటేంద్ర
ఏలబాధింప ఫలమునీరకేమిగల్గు, నెఱుగుదేసీమ పూర్వ ప్రవృత్తినెల్ల. 128
- క. ఎఱుగవు నీవనమనమున, వెఱుగంది వలీముఖంబురవిహంగంబునకీ
తెఱుగెట్లు పక్షివగునీ, కెఱుగంగా నయ్యెచెప్పురమింతయునాకున్. 129

- వ. ఏనుతిర్మగ్జాతిని నీవుఁ బక్షివి మనమిరువురము జ్ఞానశూన్యులము పూర్వజ్ఞానం
బు మనుష్యులకుం దుర్లభంబిది నీకెట్లుఁ గలిగెననిన సారసంబు వానరంబున
కిట్లనియె. 130
- క. సర్వమెఱుంగుదు నాకుం, బూర్వజ్ఞానంబుఁగలదురమునువిద్యాధిపుండ్ర
బర్హత దేశోర్వీశుండ, పుర్వర నీవేఁ బురోధరనుర్వీసురుండ్ర. 131
- ఆ. కాన నింతవట్టురకపినాథయెఱుంగుదు, నట్లురాజువై నరయంబువాసి
యాత్మద్రవ్యసంచరయముఁగోరిభూప్రజ, నవిరతంబుబాధరనందఁజేయ. 132
- వ. అప్పాపంబువలన మహాగ్రంబులగు కుంభీపాకాంధ కూపాదులంబడి తపి
చుచు దశలక్ష వత్సరంబులుండి యనంతరం బత్తివ్రాగ్ని జ్వాలా భీలంబైన వాని
వలన విముక్తుండవై తత్పాపశేషం బనుభవింపఁ బునర్భవంబున నివ్వావరంబ
వైతి విప్పుడు నన్ను బాధింపఁజూచెదు మఱియు నీకీ జన్మంబునుం గొండొక
కారణంబునం గలిగె దాని నెఱింగింతు వినుము. 133
- ఉ. మున్నిటి బామునందు ద్విజరపుంగవునింటి యనంటిపండులన్
గ్రన్నన విప్రునానతినిరగైకొనకుండి యెచోరవృత్తిమై
నన్నిటిఁ దేనొరుంబనిచిరయాతఁడుఁదే భుజియించి తన్నియున్
మిన్నక పోనెతత్ఫలమురమీదటనీకిడె నీకపిత్వమున్. 134
- క. అనుభవము సేయకయపో, పునె సురలకు నైనదొంటిరపుట్టువులం జే
సిన మేలుఁగీళ్లునీకీ, వనచర జన్మంబునంతరవట్టునఁ గలిగెన్. 135
- వ. ఇట్లు నీజన్మంబును సకారణంబుఁగా నెఱుంగుదు నాయీసారస జన్మంబును మదీ
యజ్ఞానంబున వీడఁగలుగుదుననిన వెండియు వానరంబు సారసపక్షింజూచి నీకీ
భవంబుఁ గలుగు కారణం బదియేమనుడది నేనెఱింగింపం జనుదు నీవు వినఁదగు
దు వినుమని పక్షి యిట్లనియె. 136
- సీ. వానరోత్తమ పూర్వరభవమునందే నర్త, చా నదీ తటపవిత్ర స్థలమున
నుర్వీశ్వరుండు సూర్యోప గాగమునందు, వివిధ ధాన్యంబులురర్వీ ధరోప
మానంబులుఁగ విప్రమండలి కీయ్యరా, సులు వోసియిమ్ము విశుద్ధ ఫణితి
సంకల్పముం జెప్పిరసత్వ రమనిపురో, ధ సుండనానా కాజ్ఞరధరణినాథుఁ
డిడినలుబ్ధతవాని నరట్లీక కొన్ని, కొన్ని భూసురులకునిచ్చిరకొంటిసర్వ
ధాన్యరాసుల నేనట్లురధరణి సురుల, కనినధాన్యంబుఁ గొన్న మహాఘమునను.
- ఆ. కాల సూత్రరక్తరక్తమ పూయపే, నిలమహాగ్ర నరకరములఁ దపించి
యొక ముహూర్తకాలరమొగినుఱు కల్పము, లైకనం బడంగరయమ పురమున.
- వ. అట్లు వేయిసంవత్సరంబులు కడచనిన యవల నీపక్షి జన్మంబునందితి నిందునకుం
గారణంబుగల దెఱింగించెద. 139
- క. ఉల్లమునఁ గోరిమునునే, జెల్లెలికి నొసంగి లోభరచిత్తుండనైయా
యిల్లునఁ గలగంగాశము, మెల్లన దొంగిలితి నిట్టిరమేనికిఁ గాగన్. 140

వ. ఈ నాసతియుఁ బూర్వంబునం గాంస్యంబునొంగిలించుటంజేసియే యీజన్మం
బందియున్న దిట్లు పూర్వజన్మ కర్తంబులం బుట్టిన మనము మువ్వరము భవిష్య
జన్మంబుల హంసలముఁగాఁ గామరూప దేశంబునం బొడమి సుఖంబుఁగానుండు
దు మా యనంతరంబ.

141

తే. ఏముగో వృషభమ్మలశ్రమైముదమున, సంభ వించి యనంతరశ్రజన్మమునను
మనుజులముఁగాఁగఁబుట్టియందనుభవింప, గలుగుకర్తానువృత్తులఁగఁచఁగలము.

క. అని మఱియు వనచరంబున, కనుపహ గోత్రం సమిట్టులఖల ప్రాణుల్
వినుమంత రాత్ర యగుహరి, ఘనమామూ మోహమున స్వశ్రకర్తంబులచే. 143

వ. భవదుఃఖంబులనుభవింపుచు లోకంబునకు విధివిధించిన ధర్మాధర్మంబులంబనిగొని
తత్కర్త ఫలంబుల సుఖదుఃఖంబులంబొందుచుండు రెల్లవిధంబుల భగవంతుండు
సర్వులకు సేవనీయుండు మఱియు.

144

తే. అమర రాక్షస నరక్రిమిశ్రవ్యాఘ్రకీట, కాదిజంతూ త్కరంబు జన్మైక దుఃఖ
కంట కాధ్వము దాటఁగాఁగకయున్న, నిమల వేదాంత విద్యా ప్రపీణులైన.

క. యోగులుఁ దైర్థికు లుర్వివి, రాగులు నధ్యేతలై నరక్ర మయుక్తి మెయి
భోగంబు స్వకృత కర్తృఫ, లాగమమునఁ బాయఁజాలశ్రరండ్రఖల విదుల్. 146

వ. అట్లు సర్వులకుఁ దామొనరించిన పాపపుణ్యంబు లనుభవంబున సుఖదుఃఖాదులం
దించు నింతయు సర్వేశ్వరుండగు భగవంతుని మాయఁగా నెఱింగి మహాత్ములైన
సజ్జనులు సుఖదుఃఖ సంపద్దారిద్ర్య సంతోష మనోవ్యభామల సమంబులుంగాఁ
జాతు రింతఁ గావున పూర్వకర్తంబులం గుఱవక పోరాదు ముచ్చునీవు సర్వవిధం
బులందనరిన మహీశుండవై యుండి యిప్పుడిట్లు వానరంబవైతి విదియునుం దగి
నదేయని విచారంబుఁదక్కి యెవ్విధంబున సుఖంబుఁగలుగు నావిధంబునం గాలం
బు బుచ్చుచు సమయంబున కెదురు సూచుచు నీయరణ్యంబున విహరింపుచుం
డు మేనును నిట్టి బంధనంబులం దవిలియు ధైర్యంబు సడలక నాసారసజన్మంబుఁ
గడపెదననిన వెండియు వానరంబు సారసంబున కిట్లనియె.

147

ఉ. ఓ విమలాత్మ మున్నిను నశయోదధిఁ బూజనఁ జేసితిప్పుడిం
కీవిధమంతయుం దెలిసిరయెంతయు సంస్తుతు లాచరించి త్వ
త్సేవ ఘటించితిం దరుణిఁజెంది సుఖస్థితి నుండు మేను ని
ట్టి విపినంబునం గడపురదేశత కాలము తెల్వితోడుత.

148

క. అనివీడి చనియె వానర, మనఘాత్తక పక్షిచనియోనంగన తోడ
మనమలర వింటినీపా, వనమగు కపిసారసములశ్రవాదము విస్తా.

149

వ. అట్లు నయ్యేటిదరినుండి విన్నయంతన నాకు విజ్ఞానంబుఁగలిగె దాన దుఃఖంబు
నశించె వెండియుం గంగాజల ప్రభావంబుం గనుఁగొనిన వాడనై బ్రహ్మణ
శ్రేష్ఠుండవు భగవద్భక్తుండవునైన నిన్నుంజూచి నీకావడిగల తజ్జలంబుల నాశిం
చితిని వినుము.

150

- ఆ. వేదపార గుండురవిములుఁడు పారీయా, త్రముననుండు నొకఁఁడుధరణి దివిజుఁ
డాతఁడ ధ్వరమ్మరలన్నియుఁగావించి, యవల పూర్వభవ మరహఁఘమునను. 151
- వ. తద్దేహంబు వీడి బ్రహ్మరాక్షసుండయి వింధ్యాద్రియందు నన్నుఁగూడి హయ
నాప్తకంబు కాలంబుగడపె నంత నతని తనూజుండు తదస్థిచయంబుం గొని గంగా
నదియందు పాపనాశంబను ఘట్టంబునంగలుప నాక్షణంబ క్రూరంబగు రాక్షస
త్వముం బాసి సుగతిం బడసెనట్లు గంగాజల ప్రభావంబు ప్రశ్నాక్షంబుగఁ జూచి
న వాఁడనై నీకావడింగల జలంబు మిక్కుటంబగు దాహంబున బాధపడు నేను
తజ్జలంబున స్నానంబుఁ గావించు వానింబోలె తృప్తుండనై చూచుచున్నవాడ
నీజలంబు సర్వపాపంబులం దరిమివైచి చిత్రంబుఁగానన్నఁ బవిత్రునింజేయు నిందు
లకై నిన్నుఁ బ్రార్థింతు మఱియు. 152
- క. మున్నేనుపుణ్యతీర్థము, లన్నీచత ధనముగొనితలంగక తత్పా.
పొన్నతికిబాయుసత్కియ, లెన్నకయిటులం బిశాచశమేడ్తెఱనైతిన్. 153
- క. అన్నోద కములఁగానక, యెన్ననశిశ్యంబులైనరయీబాధలచే
బన్నుఁగద్విసహస్రాబ్దము, లిన్నగమునఁగడపితిన్ మరహీసురతిలకా. 154
- ఉ. ఏ నిటునాదువార్తల నొరకించుక వీడ్వడకుండజెప్పితిన్
బూనికబ్రాహ్మణోత్తమ కరనుంగొనినం గృపపోవనున్న యీ
మేనిన ప్రాణముల్ నిలుపురమీ సురనిమ్మగతోయమిచ్చి యే
హీనభవంబు నైనతనురవంతయు బ్రోవక మేలెప్రాణికిన్. 155
- క. భూతలమునప్రాణులలో, రోతపిశాచంపుబ్రతుకురయాధిఁగనొగా
కేతీరువీడనగుతను, వాతురమతి కుష్టురోగురలాదిగమనరే. 156
- ఆ. అనుచుఁదనుఁ బిశాచశమట బతిమాలుచు, పలుకుమాటలకునురబ్రాహ్మణుండు
విస్తయమ్ముదయయుర వేడ్కయుఁ దనహృద, యముఁడోఁపనిట్టురలాత్తదలఁచె.
- క. లోకింపఁబుణ్యపాపా, నీ కఫలంబులును జంతుశివహమునందున్
లోకమునఁ గానుపించెడు, నీకరణింగానసుకృతశ్రమంచగవలదే. 158
- వ. అది యెట్లంటేని సురాసుర మనుష్య పశు క్రిమికీటకాదులగు బహువిధ జంతు
పులందు వివిధ వ్యాధి బాధలు గలిగియుండుటయు బాల్యంబునం గొన్నియు
యశావనంబునం గొన్నియు వార్ధకంబునం గొన్నియుం జచ్చుచుండుటయు నందు
సంధత్వ కాణత్వ పంగుత్వ కుబ్జత్వ మూఢత్వ మార్ఘత్వ బధిరత్వాదు లేర్పడు
టయుం గలిమిలేములు జడత్వ విజ్ఞానత్వంబులుం గలుగుటయుఁ బ్రాణికోటియం
దంతటం గలిగియుండు నివియన్నియు సుకృత దుష్కృత విశేషంబులంగాని
మఱియొండుఁ గానేరదు కావున. 159
- క. న్యాయార్జితమగుధనమునఁ, బాయకయీకర్మభూమిరపదఁపడిదానం
జే యతఁడు సేయుఁబాతుల, కాయనఘుండందు నిందునందుసుఖంబుల్. 160

- క. భూమి రత్నాష్టాపద, వామాశ్వగ్రామధేనురవస్త్రాన్నల స
ద్ధామ రథ ధాన్యఫల ఛ, త్రామలమంత్రాసనాంఘ్రిరతౌంబువులున్. 161
- క. తములముతల్పము సంగీ, తము స్రక్చందనము తామరధము లిన్నిటియం
దమరంగ నిష్ఠమగునది, విమలాత్మ తనీయనొప్పరవెండియుదాతల్. 162
- క. ఏదియొనర్చినదివికిన్, మోదంబునఁ జేర్చుదానిరముఖ్యంబుగఁదా
మాదటనిచ్చి తదీయ ఫ, లాదా యంబునను సౌఖ్యరమందుదురందున్. 163
- క. ఒకరికిఁ జేఁజాచినయది, యకలంకతఁ దానుఁగుడిచిరనట్టిదిగా కే
రికిచిక్కుదకుఁ సంపద, లొక రీతి నంటదురీ జరనోక్తియు వినమే. 164
- వ. అనియిట్లు తనంతనఁ దాననుకొనుచుండ. 165
- చ. వినిముదమంది కార్పటికురవిప్రపిశాచము వల్కువెండి నీ
వనఘ గిరీశు పోలికదరయామతివై యఖిలజుఁడౌదు వి
ట్లొనరియుఁ జాతకంబునకురనొక్కట వారిదమట్లు జీవనం
బెనయఁగనీవదేల తగరవే యసువుల్ జనుచుండ శీఘ్రమున్. 166
- ఆ. అనినతెర్థికుండురవినిన్యాసగర్భిత, ముగననియెఁబిశాచరమునకు నాకు
వేచియున్నవారుభృగుకచ్ఛమున తలి, దండ్రులీజలంబుఁద్రావగోరి. 167
- క. వారికిఁగానీవేణీ, వారికిఁజనుదెంచి కొంచురవడినేగద నీ
వారికినీవాశించితి, వేరికినిడువాఁడనంచురనెంచెదమదిలోన్. 168
- క. చేయంగల చెయ్యలలో, పాయకప్రబలాబలములఁబాటించియుఁదాఁ
జేయంగవలయుప్రబలం, బైయుండినదాని పుణ్యరమధికముగాగన్. 169
- ఉ. ఏనుసమస్తశాస్త్రములరనెంతయు వేదములందుఁజూచియున్
మానిజనంబుచేవిబుధరమండలిచే వినియున్ మహోత్తమం
బైనదిగా నెఱింగితినిరప్రాణిచయావనమున్ జగంబునన్
దీనికిసాటిరావు గణురతింప హయాధ్వరమాది మేధముల్. 170
- వ. కావున. 171
- క. ననుగన్నతల్లిదండ్రుల, కసమరలంబోయి తెత్తురనమరసరి జ్జీ
వనముంబరోపకారం, బనుపమమగు సుకృతమిదియరయాప్రబలంబున్. 172
- చ. అవని పరోపకారమునరకధ్వరముల్ మఱిసూలుసాల వి
ప్రవిమలపుణ్యుఁ డుత్తముఁడురపాయకపూరుషు లందువీనికిన్
దివిజపదంబు నిత్యమగురెల్లమియింతయుఁ దొల్లఁదా దధీ
చివలికియున్న సూక్తులు విరశేష జనశ్రుతముల్ గదాభువిన్. 173

—(*) కార్పటికుండు కేరళ పిచాచంబునకు గంగాజలంబిడి రక్షించుట. (*)—

- క. పీఠిఁ బిశాచమ యీగం, గాతోయము నిడిపరోపరకార సుకృతమే
నీతటిఁ గైకొనువాఁడ ను, ధీతతి నను మెచ్చకొనుమురత్మప్తి సనంగన్. 174

- వ. అనిపలికి తనకావడింగల గంగాయమునా సంగమస్థలజలంబు మహాత్మాత్ముం
డును ధర్మాత్తుండునగు విప్రుండు తత్పితౄశాచప్రాణావనేచ్ఛాపరుండయి యొసంగిన
నతండు తజ్జలంబులంద్రావి శిరంబునం జల్లుకొనుడు తత్తాంబ పితౄశాచాకృతింబాసి
దివ్యదేహుండయి యాజలప్రభావంబున కన్భతంబంద యిట్లనియె. 175
- క. గంగా జలంబులిటు నా, కుంగడు సాంరాజ్యమిచ్చెగొట్టున మఱి యీ
భంగి మహాత్వముఁ గలవా, నిం గనలోకమున నింతరనిక్కం బహహా. 176
- తే. శ్రీమహా దేవశీర్ష సంస్థితః దనర్చి, యమ్మహాత్ముని కృప భూప్రజావలికిని
పావనతఃగూర్పనరుదెంచితభవ్యమైన, మహితగంగాంబువిదియు సామాన్యమగునె.
- చ. ఎలమి పయః పయోనిధివరహిత్రమునం జనుచుండి తత్పయో
ర్మలవము లొక్కపెట్టు ననురమేన వడం దిలకించుచుండియున్
గలయఁగ తద్వనుల్ వినుచుఁగాంతు యొనర్పక భక్తినేనరుం
డిలతిల మాత్రమేనిఁ గొనరనెంచెడు నీయమలాంబు వాతమన్. 178
- క. సిద్ధామరాదులందుఁ బ్ర, సిద్ధుండగు నొకఁడుగాగఁజెలువందెడుగా
కిద్ధరణి పునరన్తం, బద్ధారి కుఁ డందఁడెన్నియహములకైనన్. 179
- చ. అమరతరంగిణీ జలములందునొకానొక వేళనైన భ
క్తిమునుఁగునే నరుండతనిరకిల్బిషమున్ సమయంబు శాత శం
బమునరకంబు భండనముమానక యిన్నియునుం బరాభవం
బమరుపఁ జాలవెయ్యెడలఁనాతఁడుస్వర్గ సుఖంబులందెడున్. 180
- ఉ. దానములం దపంబులనురధర్ములన్ వివిధాధ్వరంబులన్
మానుఁగ సద్వ్రతంబుల సమస్తజపంబులనుం దలంగఁగా
రాని పితౄశాచతంగడు త్వరరంజగమద్భుత మందఁబాయ నె
ద్దాననుఁ గల్గెనట్టి విబురధాపగతోయము నన్తునింగినన్. 181
- క. కైవల్యము ప్రాపించెడు, నావిమలున కింతసందీరయములేద వనిన్
భావింప నెవనియందుల, నావిష్కృతినందె పాపరమాతని కుర్విన్. 182
- క. గంగా జలంబుచే బా, యంగానగుఁగాక పాపరమంతయుమఱియే
భంగినిఁ బాయదు వేయే, లంగలుగున్ సుఖముదివి నిరలన్ సద్యశమున్. 183
- వ. మఱియు నీగంగా జలంబున స్నానంబుఁ గావించిన వారు స్వర్గంబున శాశ్వతం
బుఁగా నివసెంతు రవ్వారికి మోక్షంబునుఁ గరస్థంబై యుండు భూతరాక్షసాది
దుష్టజన్తులకైనను తజ్జన్త పాపవిముక్తిఁ గావించి దివ్యరూపం బొసంగు వెండియు
నీస్నాతలు విష్ణులోకంబగు వైకుంఠంబున నివసెంతు రిదియునుంగాక. 184
- క. నరకముననున్న స్వర్గం, బరుదుగ దివినున్న మోక్షమందఁగలారే
నరుఁడిలఁ బితౄతర్పణమా, సురనదిగావించు నావిశుద్ధునిపూర్వుల్. 185
- క. గంగాసదృశోత్తమమును, గంగాసదృశావ్యయంబురగత పావనమున్
మంగళము వెదకినది భూ, మింగలుగడు సర్వమునకుమించిన దగుటన్. 186

- వ. అటిగంగోదకంబు కరుణానుయుండగు నీచేబడసి పవిత్రుండనైతి నీవుదీర్ఘాయు
ష్కుండవు ధర్మాత్తుండవునైయుండుమని దీవించి సంస్తుతించి కేరళవిప్రుండా కా
ర్పటిసుతోడ శలవంది దివంబునకరిగె నాత్మైర్థికుండును కేరళునకుఁ బిశాచత వాసి
నందునకు సంతసించి మరలు బ్రయాగకుంజని గంగాతో యముంగొని హరిసం
కీర్తనంబు సేయుచుఁ దన జననీజనకులున్న భృగుకచ్ఛముంగూర్చి చనియె నని
యిట్లు దేవద్యుతి పిశాచంబుఁ గానున్న చిత్ర సేనునకుం జెప్పిన. 187
- క. క్షీతివర భూతము దేవ, ద్యుతి చెప్పఁ బ్రయాగ మహిమ మ్రొగివినియు తదా
నతినంది మ్రొక్కితా న, మృతిఁజనియె తదీయ మాఘరమజ్జనమునకున్. 188
- క. అటునేగి తన్నిమజ్జన, మటవేడ్కం జేసి పాపరమంతయు వాయన్
దటుకున దివ్యాకృతి న, చ్చటఁగనె హరిఁగొల్చి వీతరశతృత్వమునన్. 189
- వ. అట్లు చిత్ర సేనుండు దివ్యవిగ్రహుండయి గంధర్వాది సుర జేగీయమానుండును
మణిమయ దివ్యవిమానుండునై దివంబునకుంజనియె నని చెప్పి రోమశుండు వెం
డియు వేదనిధి కిట్లనియె. 190
- క. విని నంతనె పాపంబులఁ, గనికని పాఠించు జ్ఞానరైవల్యము లి
మ్ముననిచ్చు నదియునై బుధ, జననుతమై నిహృతపాపరసముదాయంబై. 191
- వ. ఒప్పునిప్పు రాతనకథ నీ కెఱింగి చితి నింకవినుము. 192
- క. నీ కొమరుండును నీవుచు, నీకన్యక లేనుఁగూడిరయిందఱు భక్తి
గైకొని యిప్పు ప్రయాగా, శ్రీ కాండము లన్తునుంగరజెల్లును వింటే. 193
- ఆ. అరయ దేవతాలిరకై ననందంగరా, నట్టియమ్మ హాదరకావగాహ
మునఁబర స్పరమ్మఁగనియున్న శాపము, లను విముక్తు లగుదురరనఘ వీరు. 194
- క. అని రోమశుండు చెప్పిన, వినిసంతోషాబ్ధిమునిఁగిరవే సురమార్గం
బున దక్షిణాశఁగైకొని, చనిరందఱు నాప్రయాగరసన్నిధిఁ జేరన్. 195
- (*) రోమశుండు వేదనిధిం బిశాచంబులఁ దోడ్కొని ప్రయాగకుం జనుట. (*)—
- ఉ. వాడటుఁబోయికాంచి రనిరవారిత తుంగ తరంగ సంఘ వి
స్ఫార జలాతి వేగము నరవాంబురు హాత్పల వండసంచర
ద్భూరి మరాళ భృంగ రవరపూరిత సర్వ హరిద్విభాగమున్
దీరగతోరు సాలవటరతిందుక పూగము నాప్రయాగమున్. 196
- వ. అట్లంబరమధ్యంబున నిలిచి చూచి సంతసించ నయ్యెడంగల విశేషంబులఁ గ్రమం
బుఁగా నివ్వధంబున రోమశుండు వేదనిధియుం బిశాచంబులు వినఁ జెప్పం
దొడంగె. 197
- ఆ. సర్వపుణ్య తీర్థరసముదాయమున తీర్థ, రాజమనఁగ మిగులరమణ కెక్కి
యున్నదీని భక్తిరసెనరిన చూడ్కులఁ, జూచివినుండు దీనిరచొప్పుఁ దెలియ. 198
- ఆ. ఏనియందు తృప్తిరసెనయని యగ్ని యె, ద్దానదృప్తి నందెరతడయ కెపుడు
మందుచుండు మూఁదురకుండంబులం బ్రహ్మ, యాజమాన్య మొప్పునధికనిష్ఠ.

వ. అట్టి మాఘవేదిక యాయదిందుగరి తుండోపమానంబయి యాజ్యధార నిరంత
రంబుఁ బడుచుండ త్రయత్రింశదమరులు తృపులై సంతసించిరి మఱియు నీయెడ.

ఆ. అధిక రుచ్యమగుచునంతికమైపడు, సోమధార వలనశూల టంక
ముల స్వయంభువత్వమునుఁదాల్చియున్న మ, హేశ్వరుంగనుండఁహీనమహిమ.

శా. ఆపాతాళ జటోత్కరంబమర సేవ్యంబక్షయాభిఖ్యమై
దీపించున్ వటముంగనుండు హరిమూర్తి యోగనిద్రారతుం
డౌపాధోధిమునుంగ లోకము లయంబైమున్ మృకండ్వాత్మజుం
డీపద్మాక్షుఁ బ్రయాగమాధపుని హారయింజేరిమోదించెదాన్. 201

తే. శంభుసతిభగవతియు నీశ్వరిన తేప్పి, తార్థదాయిని సంసేవితామరాంగ
నామణివ్రజయయ్యు జనంబుమాఘ, వేళదన్నాశ్రయింపఁదరద్వృజినములను.

క. ఎడఁబాపి యంతికంబున, జడధికి నెక్కుడుఁగఁజూచిఁ సలుపఁగపూజల్
కడువేడ్కఁగొంచుఁదానీ, కడనొప్పెడు నమరనిమ్మరంగంగనుండి దియకా. 204

క. ఏనీరమున మునింగిన, మానవులయ్యహిమరుక్ష్మామాన ప్రతిభన్
బూనివెలింగెదరాయము, నానదియిదియందుఁ గలియునవ్యస్ఫూర్తిన్. 205

వ. ఇట్లు పుణ్యనదీద్వయ సంగమంబై యొప్పు నీప్రయాగ వ్రభాసంబు వినుండు
శాశియందు సుజ్ఞానులగు వారు మునింగి నరక విముక్తులగుదు రిందు సుజ్ఞానులు
నజ్ఞానులు నిఖిలప్రాణులు జననమరణాగ్ని సంతప్తులఁగాక స్వర్గంబుఁజేరి సుఖం
తురు వెండియు నీ స్థలంబునందు. 206

—(*) రోమశుండు వేదనిధికి ప్రయాగమహిమముం జూపి చెప్పుట. (*)—

ఆ. స్రష్ట సృష్టిసేయనమకట్టియజ్ఞము, లిందొనర్చినుహిమనమెలమిఁగాంచి
సరివిసృష్టిసేయనసామర్థ్యముంగని, చేసెఁబిదపసర్వసృష్టిమున్ను. 207

క. హరియాసి తాసితోదక, వరిమజ్జన మాచరించిరవనితామణినిం
దిరఁగాంచెఁ బత్నిఁగాసా, గరమధనా నంతరమునఁగరమనురక్తిన్. 208

ఆ. శిర్వుడిందుఁగాశిఁషణ్తాసములుమజ్జ, నంబొనర్చియొక్కనారసమునఁ
గూల్చెఁది పురములనుఁఘోరాసురోపేత, ములనహీనమహిమనవెలయువాని.

ఆ. శక్ర శాపముననుఁస్వర్గపదభ్రష్ట, యైనయూర్వశీసనమాఖ్యదివిజ
నారితత్పదంబుఁగోరియిమ్మజ్జన, మాచరించిమరలనరిగెదివికి. 210

క. పుత్రార్థినహుషుండిను ప, విత్రంబువు లందుమునిఁగిరవిశ్రుతకీర్తిన్
గోత్రావనునియయాతినిఁ, బుత్రుంఁగాఁ బడసికడుప్రమోదమునందెన్. 211

ఉ. మున్ను ధనార్థియైసుర విభుండిలమజ్జన మాచరించియున్
గన్నునఁ గిన్న రేశ్వరునిరకై వసమైన ధనంబునెల్ల ద
రొప్పిన్నతి నాచెవెండియు ననయోదధులాసన కాదియోగు లీ
సన్నత తోయమజ్జన వరశంబునఁగాంచిరి శ్రీహరిన్వెనన్. 212

- మ. నరనారాయణులైన ధర్మసుతు లెన్నంగాని సత్సంబుచే
బరమంబైన తపంబొనర్చి యయుతాబ్దంబుల్ జయేచ్ఛాపరి
స్ఫురదుద్యద్ధృదయాంబుజంబుల ఫలంబుంబొంది రద్దేవతా
తరుణీ వారమొనర్చు విఘ్నముల నింతంజిక్కకే సుస్థలిక. 213
- తే. ఇందుకాశ్యపుఁ డనుఋషియెలమిమై ద, శేంద్రియంబులబంధించియిందుజాటుఁ
గూర్చి యరుపత మొనరించికొనియెయోగ, శిద్ధినణిమాది కైశ్వర్యశిద్ధి మొగిని. 214
- క. క్రమమున నీవేణీతో, యములక స్నానంబొనర్చియమిషట్కములో
నమరెక సప్తమఋషియై, రమణభర ద్వాజుడమరరాజునుతింపక. 215
- వ. మఱియు గంగా యమునా సంగమస్థలంబైన యిందు మాఘస్నానంబుసేయు
మనుజులు వియత్పథంబునం గళాసహితులై యమలులై యమితభోగంబుల
స్వేచ్ఛావిహారంబుసేయుచు సుఖంబుండి మోక్షంబునందు వారు వెండియు నిందు
యోగసాధకులకు తద్యోగంబు సిద్ధింబొందు మఱియు. 216
- ఆ. ఇందుమున్నుబుచికుఁడొచ్చినశాపము, వలనఁగాకమైననాఁడుస్నాన
మాచరించిపాసెనతివేడ్కగంధర్వుఁ, డొకఁడుస్వస్వరూపమొనరఁగలిగి. 217
- క. అనిరోమశుండు నెయ్యం, బునను ప్రయాగామహాత్వరముంగ్రమయుక్తి
వినిపించి వెండివేదని, ధినిజూచి మహాదరంబురతేటపడంగక. 218
- వ. ఇట్లనియె. 219
- తే. త్తౌసురోత్తమ పరమహంసస్వరూప, మైసితాసిత జీవనీరయప్రపూత
మైన యీవేణిమజ్జనమాడిపూర్వ, కలుషపుంజంబు నకుఁబాసికడురహించి.
—(రోమశుండు పిశాచంబులఁ బ్రయాగస్నానంబున స్వస్వరూపులఁ జేయుట.)—
- క. అన్యోన్య శాపములసౌ, జన్యంబేర్పడఁగఁబాసిసరగునతేజో
ధన్యత స్వాకృతులంబుధ, మాన్యవహిం పంగలారుమఱివీరనినక. 221
- వ. అమ్మనీంద్రు సత్యసమంచితంబులుం బరమాద్భుతంబులు నలంఘ్యంబులు నగు
వాక్యంబుల కలరి యట్లుఁగా కనుటయుం గుమారుండును గంధర్వ కన్యాపంచ
కంబును నహరహంబుం భక్తిమెయి నహర్తృఖంబున నిమజ్జనంబుఁ గావింపందొ
డంగి యట్లు పదునేనుదినంబులు సలుపుటయు. 222
- చ. లలనలు విప్రసూనుఁడు చెలంగిరితొంటి శరీరసౌష్ఠవం,
బలరఁగ రోమశుండువిబురధాగ్రణివేద నిధిముదంబు లి
మ్ములఁగని చూడఁదత్త ణ మరమున్నిటిశాప మహావ్యధాప్తిచే
గలిగిన భూతతాకృత విరకార తరాకృతులం దలంగుచుక. 223
- ఆ. అంత వేదనిధి నిరజాత్మజగంధర్వ, కన్యకలనుఁజూచిరకడుముదంబు
నందిశాపవిధములంతయుఁబాయుట, కపుడురోమశునకుననియెఁబ్రీతి. 224
- క. మునిసార్వ భౌమమీదయ, మనఁగలిగిరి గాదెమాఘమజ్జనమాడం
గనితొంటి రూపములచే, తనువీరికి నింక నెవ్వితగుకార్యంబుక. 225

- ప. ఇంతయు నీవ యెఱింగింపుమనుటయు రోమశుం డిట్లనియె. 226
- చ. అధిగత వేదశాస్త్ర చయ్యైడై నియమంబున బ్రహ్మచర్యమున్
బృధులయశంబుమై సలిపిరపిన్నతనంబునఁ బాసె యావనో
న్మధిత తచూవిలాస సుమీరమాంచితునీతనిఁ గోరియున్న యి
వ్విధుముఖులం గ్రమంబుననుఁబెండ్లియొనర్పఁగ నొప్పుచెచ్చెరన్. 227
- తే. అనినతన గురునాజ్ఞఁగార్తాత్మఁడలఁచి, వేదనిధియగ్ని పునకునురవేదవిహిత
ముఁగ వివాహముఁ గావింపఁబూనెభువన, మాన్యతై నట్టి గంధర్వరకన్యకలను.
- (*) గంధర్వ కన్యల నగ్ని పునకు వివాహంబు గావించుట. (*)—
- ఉ. పూని మహాత్ముహానిజనరపుంగవురోమశు స్వాశ్రమాంచిత
స్థానము సేరవచ్చుటకురసన్నుతులొక్కఁటఁ జేసి తెచ్చి న
మ్మానమొనర్చి వేదనిధిమానుఁగనయ్యుప యామవస్తువుల్
జానుఁగఁ గూర్చిహానిజనరస త్తముఁడేర్పరుపన్ ముహూర్తమున్. 229
- ఉ. మోదము తోడ రాఁబనిచిరమున్నుఁగఁగన్యల తల్లిదండ్రులన్
గాదిలి బంధువర్గములరగారవమారఁగ సన్తునీంధ్రులన్
భేదము సేయకెయ్యెడలఁబెంపుననవ్వన పర్ణశాలలం
దాదర మొప్పఁగావిడుమరలందఱకేర్పర చెందదర్హముల్. 230
- ఉ. ఆనతిసీయ సభ్యులుపరయామ మహాక్రియకుంగుమారు స్వ
ర్గానినులన్ సుధాంశురుచిరరాస్యలుస్వర్ణ మయాంచితాసనా
శీనులఁ జేసి తామిడిరిచేకొనియైదువ లెల్లఁబాడఁగాఁ
బూనిక నూనెలంటివలరపుంబసపుంచియు మేననల్లులున్. 231
- ఉ. గోవజనాదిమేళనపురగొజ్జఁగినీటి పసిండిబిందెలన్
గేవల మాత్తమెచ్చుచు మృగీదృశలందఱు వంపమజ్జనం
బావసు ధామరాత్తభవుఁడాడెజిలుంగుల నొత్తెజమ్మ నీ
ర్యోవఁగ నూదఁబెల్లెగసిరపోవు దుకూలములంధరించెదాన్. 232
- చ. తళుకుపసిండి పాగసమురదంచితవైఖరిఁ జుట్టేశీరమం
దెలమి మణివిభూషలనరహీనతబూనె సరోజరాగసం
కలిత వినూత్న కాంతి పథరకామలమా క్తికరహారమట్టునం
దలవరచెన్ స్రగన్వితమురనల్లనగస్తురిఁ దీర్చెగోధిపైన్. 233
- ఉ. అంతట సేరవచ్చెను పరయామ ముహూర్త మటంచునార్యుల
త్యంతము వేగిరింపఁగవీరయచ్చరులింద్రుని వేడితెచ్చితా
మంత నలంకరించిన సీతాభ్రగజంబున నుండఁజేసి సు
స్వాంతముతోడఁ దెచ్చిరనిరవారితతూర్యము లుప్పతిల్లఁగన్. 234
- తే. అంతలోనింతు లత్యంతరసంతసమునఁ, గంతుపట్టపు దంతులోరమంతుకెక్కు
గొంతిబొమ్మలొయలరుచేరమంతులోయ, నంగఁబొల్పారుయువతులరన్నానమార్చి.

శ్రీ మ దాంధ్ర మా ఘ పు రాణ ము.

- బంగరు పూలపట్టువలురవలోకటిఁదాలించి గోధిఁగుంకుమం
బుంగడు వేడ్క వెట్టిమెయిఁబూసిపటీరము దివ్యపుష్పముల్
ముంగర ములఁగీవలయరము ద్రికలాది ధరింపఁజేసి య
య్యంగన లేపురంబరిణాయామలవేదికి నేర్చిరొయ్యనన్. 236
- వ. అంత నిక్కడ. 237
- ఉ. ఆకస మెల్లతూర్యనినరదావృతమైతన రారఁగా డ్విజా
నీకపు రంధ్రికాతతులరనేకముఁదో నడునన్ వివాహ సు
శ్రీ కమ నీయగేహమునురజేరిసురేభము డిగ్గిమ్రొక్క సు
శ్లోకులు రోమశాదిమునురలున్ మొగిదీవన లియ్యనందియున్. 238
- వ. అప్పుడు త్తుంగ రంభా స్తంభ సంభృతంబును విద్రుమాంచల్లతా నిబంధితంబును
పద్మరాగ ప్రభావిడంబితా నూన కాంతి నుద్రసాల కిస లయ తోరణావేష్టితం
బును నుత్తాలకేతన నిబద్ధ చిత్రాంబరాంచల మరుజ్జనిత మర్కర ధ్వని స్ఫుటితం
బును నవమాక్తికా రంగవల్లి విరాజితంబును పరిణయోచిత వస్తు ప్రపూర్ణ పా
త్రాది కలితరం భాద్యమరాంభోరుహా ననాపాంగ వీక్షణోద్యతాంతి ప్రకాశి
తంబునునైన వైవాహిక మంటపంబునకు గంధర్వరాజ సచివుం డొక్కరుం
డొసంగు కైదండ నండఁగొని యయ్యవనీసురాన్వయాంభోధి రాకాసుధాకరుం
డరుగుచు నెడనెడం బుణ్యాంగనారచిత నీరాజనుండును గత్యంతర్నిక్షిప్త మంగ
ళకరముకురపూర్ణ కలశాద్యవలోకనాత్త సన్నిమిత్తుండునునగుచుఁ బోయియందు.
- చ. అమలమణి ప్రభావలులరనయ్యరుణాంశు వితానమాపు వి
ద్రుమచతు రంఘ్రికాప్రచురరక్త వినిర్మిత చారుషీఠికో
త్తమమటు మామలేవురు మురదంబునవైవఁగఁ బంపఁగాఁబ్రయ
త్నమున భటుండువైవసమురదంచితలీల వచించె దానిపైన్. 240
- తే. అంత విధియుక్తి మామలరయ్యవనిసురమ్మ,
గేంద్రమునకును మధుపర్కశమెలమినిచ్చి
యలరువిల్కాని యెదమ్ములనఁగఁబొల్పు
తనయ లేవురఁ బూజించిరదానమిడిరి. 241
- క. అంతట సమదికహృష్ట, న్వాంతతబంధు పులుసే సరబ్రాల్పాత్రలకుం
జంతన పట్టినతెఱక, క్కంతు సమున్ వరునిఁగన్యరకలఁజేర్చిరొగిన్. 242
- మ. బలుతూర్యంబులు మ్రోయవెల్ల తెరవంఠపంగం గ్రమంబొప్పఁగొ
ప్పులుమోముల్ భుజముల్ ఘన స్తనయుగంఠబుల్ దోపఁగా నప్పు డి
ములఁగాంతల్ కలశార్ణవోర్తి జననంఠబుం బొంది యేతెఱచుక
న్యలకో వీర లనంగఁబొల్చిరి తదీరయాంగ ప్రభాలక్షితోన్. 243
- చ. వడితెర నట్లువంపనిజరవల్లభుఁడప్పుడుఁ గానుపించినన్
బొడమిన లజ్జఁదల్ల డముఁబొందులతాంగుల నేత్రముల్దమున్

గడుడ మిగతన స్థితులశ్శారవముంచిన మన్తధుడు చొ
ప్పడగ వయోబ్ధిసంభ్రమతశభాసిలు మీనము లట్లుగన్పడెన్.

244

ఆ. వరుని వీక్షణములురవరవల్ల చుల పైని, గ్రమశ్శ బరన నొప్పెరగల్యకాల
సూర్యకి రణపంక్తిరసారిది సరోజాత, ములను బడిన విధమురవెలయఁగాను.

245

చ. తరుణులు నాథుశీర్ష మునఁదామటు వోయఁగ సేనబ్రాహ్మిన్
గరవలయారవంబు లురుగర్జులఁగాఁ దనువల్లులుం దటి
ద్వరలతలుంగ నీక్షణ విశ్రాంతము చంచల లుంగఁ గేశవి
స్ఫురణ వినీలిమాభ్ర చయశ్రమల్ గిరి గుర్చిన యట్లుఁ గన్పడెన్.

246

తే. రమణుడ స్పృలఁ తులశిరోశ్రగ్రముల నంత
వరుసఁదలఁ బ్రాలుఁబోయఁ గరన్పడె తదీయ
సంగ మావసరముల నీరసరణిఁ గబరి
కాప్రసూ నౌఘముల రాల్పుఁగాయ నంగ.

247

ఉ. మంగళ సూత్రముల్ ద్విజకుశమాదుఁడు గట్టెను శంఖసౌష్ఠవం
బుంగడు నిందసేయు విర్రబోణుల కంతములందు కోరకా
భంగుర రూపకాంతు లటుఁబాటఁగ దోలు నఖాభముల్ తదీ
యాంగనలుంచియున్న వరహార మణిరుచులన్ హసింపఁగన్.

248

వ. అంతఁ బరిణయకార్య విదగ్ధులగు పురంద్రీమణు లనలంబునిలిపి సమంచితాం
బరాచ్ఛాదితంబులుగా మణిపీతంబులిడిన నందుఁ గ్రమంబుఁగా సతిపతులం
గూర్చుండఁజేసి వేదవిదులగు విప్రులు హరితవర్ణ శమీ శకలంబుల హుతవాహుం
బ్రజ్వలింపించి లాజాది హోమ ద్రవ్యంబుల వేల్పించి సనెకలుముట్టించిన
యనంతరంబ పేరటాండ్రయ్యంగనలకు నంగజసమానుండగు వరునకుం జేలాం
చల గ్రంధులిడ నగ్నిప్రదక్షిణంబును ధ్రువదర్శనంబునుఁ బరిణయార్థాగత నిశేష్య
రాను వర్తినియై సాక్షాత్కరించియున్న యరుంధతీ నమస్కరణంబును గావించి
సర్వముని వృద్ధజనంబులకు వందనంబు లొనరించి తదీయ హస్తాభి మంత్రితాక్ష
తల శిరంబులం చాల్చి రయ్యెడ.

249

ఉ. ప్రేముడి బంధుసంతతులూరపేర్చి మణిమయ హేమభూషణ
స్తోమములుం దుకూలవితరతుల్ హరివాణములందుఁ గూర్చి తా
మాముని రాజసూతికి విశ్రయచ్చర కాంతలకుం గ్రమంబుఁగా
రోమశుఁడాది సంయమి వశదుల్ జదువం జదివించి రెంతయున్.

250

మ. తగురత్నా భరణంబులున్ వివిధ వస్త్రాః లేపముల్ పాత్రలిం
పగు యానంబులు మున్నుఁగా నఖిల దీర్వా వాసవస్తూ త్కరం
బొగి గంధర్వులు నిచ్చి రాత్త జలకశ్యుర్వీసురగ్రామణుం
డగుజామాతృన కంతరంగముల నాశ్లాదంబు సంధిల్లఁగన్.

251

తే. అధిక సంతోషమున వేదరనిధియు తగిన, కానికల బంధుసుహృదాదిరకరి వరుల
కర్చనల నిచ్చిచేయఁ బ్రయాణమంద, రరిగి రాత్రియ సదనంబులందుఁజేర.

వ. అయ్య వసగంబున.

253

ఉ. పంచశరోప మానుడలరబ్రాహ్మణ సూనుడుఁదాని జాత్తలం
దెంచిన యట్లు బ్రాణవిభుఁడేడ్డెఱఁగాఁగడు సంత సంబులన్
మించిరి కన్యకామణులమిత్రులు బాంధవు లెల్ల సమ్మదం
బంచిత లీలఁగాంచిరి ప్రియంబు వహించిరి రోమశాదులున్.

254

ఉ. అంతట రోమశుండు వినయంబున వారలు మ్రొక్క దీవనల్
స్వాంత మెలర్పఁగానిడి నిరజాశ్రమ భూమికి నేగదేవతా
కాంతలుఁ బుత్రుఁడుం గొలువఁగైకొని సమ్మద మాత్మలోన న
త్యంతముఁదా నిజాశ్రమమునందు వసించె మునీంద్రుఁ డిమ్ములన్.

255

తే. అంత నొక్కొక్క సుదివసరమరసి బ్రాహ్మ
ణోత్తముండైన యగ్నిపాశ్శుఁడు దినక్ర
మంబు లనువారి నేవురరమన్తథాహ
వమునఁ గావించె తోషితస్వాంతలుఁగను.

256

క. అనుచు దిలీపక్షితి పున, కనువందఁగ మానిచంద్రుడైన వశిష్ఠుం
డనువారఁ జెప్పి మఱియను, జననాథుని తోడనధికరసమ్మద మొనరన్.

257

చ. అవనిప! వింటె తీర్థములనన్నిట ధన్యతఁ గన్నయా వ్రయా
గవిమలతోయ మజ్జన సురకర్త విశేషము నిట్లు లెందరో
తవిలి తదీయనీరములఁదామతి భక్తిని మాఘ మజ్జనం
బవుననఁ జేసి స్వర్గనిలయంబును చెందిన వారుమోక్షమున్.

258

వ. అని మఱియు నిట్లను నిట్టిపుణ్యకథల వెలయు నిమ్మాఘ పురాణ నామాంతరం
బునం బరగు మాఘమాహాత్మ్యంబు మాఘమాసంబునందు స్నానంబుఁగావించి
భక్తిమెయి జనులకువినిపించు బ్రాహ్మణుని నట్టినియతింగని మాసాంతంబున సద్బ్రా
హ్మణులం బూజింప నమిత ఫలంబుచేకూరు మఱియు నప్పారాణికుండును నట్టివా
రివలనం బూజితుండై తృప్త చిత్తంబున దీవింప వలయు వెండియు.

259

క. ఇమ్మాఘ పురాణంబును, సమ్మతి వినినట్టి వారునదృక్తి మెయిన్
గొమ్మని వక్తకుఁ గనకఁపు, సొమ్ములు రత్నాంబరములుసోలయని భక్తిన్.

260

వ. సమర్పించి యనంతరంబ వేదశాస్త్ర విదులగు భూసురోత్తములఁ గొందఱు
బూజింపనగు నిట్లుఁ గావించునది యుత్తమధర్మంబనియు నిందు సగంబు మధ్య
మంబనియుం జతుర్థాంశం బధమంబనియుఁ బెద్దలు వలుకుదు రిదియునుంగాక.

—(*) వశిష్ఠుండు దిలీపున కెఱింగించిన పురాణ ఫలశృతి. (*)—

చ. వెలయఁ గనిష్పరాణమునురవించు నిమజ్జన మాచరించు ని
ర్మల మతులాత్మ శక్తిని ధరరామరులన్ వరభోజనాది తృ

పులనానరించి గంధహిమరతోయసుము
ములముల తోడఁగాంస్యమునురపుటలములఁ గప్పురంపు ద
ములీయఁగ నొప్పుదానముల్.

242

చ. వినుము దిలీపభూమివరర వెండియ
పునవినఁజెప్పినట్టి యురురపుణ్యము మాఘమునం బురాణమిం
తున కిడినట్టిదానము విరద్రుధాత విష్ణుసమానుఁ డమహా
ద్వనఁబరితోషమందును కరడుంగడునిట్లుగుట మహీస్థలి.

263

వ. మాఘమాసంబునఁ బురాణంబు విన్నవారు తద్వక్తంబుజించి యధాశక్తిదానం
బులొసంగనొప్పు నట్లుఁ గావించినవారు విష్ణులోకంబునందు వసించు రింతయగు
టంజేసి పుణ్యాత్ములు మాఘమాసంబునం బుణ్యతీర్థంబులకుంజని స్నానంబుసేయు
నంతటి సామర్థ్యంబులేకున్న నట్టిపురాణికుం దత్పురాణశ్రవణత్పరులగు సభ్యు
ల సువర్ణభూషణాంబరాదులఁ బూజింపనగు నాఫలంబు ప్రయాగాంబువుల మా
ఘస్నానంబుఁ గావించినంతయగు వెండియు.

264

క. ఇమ్మాఘపురాణంబును, సమృద్ధిబాల్తమునవ్రాసినచక్కననిడుదా
నిమ్మహిఁబండితులకు నెవ, డమ్మహితునిఁ గోరు స్వర్గమందూర్వశియు.

265

ఆ. అనివశిష్టమానిరజననాథుఁడగుదిలీ, పునకుఁజెప్పెననుచురఘునుఁడుసూతుఁ
డనువుమీరశౌన కాదులకెఱిగించి, యనియెమఱియునిట్టురలతిముదమున.

266

ఉ. మానిజనంబు లారమునిరమండనుడైన వశిష్ఠతోడ న
మ్మానవ నాథుఁడిమ్మహితమాఘ మహత్వము తాసమాహితం
బైనమనంబునక వినితరపోంతమునంగురు పూజసల్పి జాం
బూనద రత్న హారమణిరభూషణముల్ వివిధాంబరంబులు.

268

వ. మణిమయాంగులీయక కటకాంగద కటిసూత్రముక్తాహారాదులుం ధనధాన్యం
బులు భుజోపధాన రజతపీఠంబులు మృదులొపానహంబులు రత్నస్థాపితంబులై
చిత్రవర్ణంబులగు పాదుకలు శిబికలు హయవేగంబులయిన తురంగంబులు తాళ
వృంతంబులు మఱియు నఖిలవస్తుజాతంబు లొసంగి చందనాక్షతతాంబూల స్రగ్వి
తానంబులంబూజించి.

269

ఆ. అవ్వశిష్టమానిరకయ్యరుంధతికి మూ, డగ్నులకునుభక్తిరనద్ధరాధి
నాథుఁడొగిబ్రదక్షిణనతులొనర్చిత, ద్దోమధేనువునకురనొనర మ్రొక్కె.

270

వ. అంత వశిష్ఠుం డతని దీవించి నిజస్థానంబునకుంజనియె నిట్లు సూర్యకుల సంభవుం
డగు దిలీపక్షి తీర్వరుండు కొంత వడక యుండ మాఘస్నాన వ్రతంబు సలిపిన
విధంబుతోడ నిమ్మాఘపురాణంబు మీకు సవిస్తరంబుఁగా నెఱింగించితి నిట్లు
మీకును మహాత్ముండగు వ్యాసభట్టారకునకును నమస్కరించితినిపలికి వెండి
యు సూతుండు మునుల కిట్లనియె.

271

—(*) సూతుండు శౌనకాదుల నేటింగించిన పురాణ ఫలశృతి. (*)—

- చ. అవని నెవండు మాఘముననర్కుండు పూర్వ దిశాముఖంబునం
దవిరళ కాంతిఁదోచు నెడనంచితభక్తి నదీ నిమజ్జనం
బు విధిహితంబుఁ గాసలిపిరభూమినురాలికి గోపిచందనం
బవునన నిచ్చునాతనిఁ బ్రయాగబు మెయిందివిజ్ఞానయంబునన్. 271
- తే. ఆతిలోత్తమ బర్హిర్భూంగనావి, తానమనురులు నుతఁజ్ఞాంపరమానకయుగ
రగ్రహణ మొనరించిభార్యార్యామణియయి, నిరుపమాధిక సౌఖ్యముల్ సేవరు సన్దాసఁగు.
వ. మఱియు. 273
- మ. పురిబాహ్యంబు నిమజ్జనంబునియతింబొల్పార నిత్యంబు ని
ద్ధరమాఘోదయ వేళసల్పుచు నితాంత ప్రీతిసీగ్రంధమే
నరులాలింతురొ వారుఁగాంతురుకననన్నాళిక నేత్రంజిరా
యురువేతుల్ సుతసోదరాన్విత సుభాగ్యుల్ వారలామీదటన్. 274
- క. అనియిట్లు సూతసంయమి, చనువున నెఱిగింపమానిరసంహతి యెల్లన్
వినిచూఘ మహత్వంబ, య్యనుపమ సుకృతోర్వి నైమిరశారణ్యమునన్. 275
- వ. మహా ముదంబునంది కొందఱప్పొరాణి కోత్తముండగు సూతుఁ గుశవల్కలాం
బర పుష్ప ఫలాదులఁబూజించి రింకంగొందఱతిశయానందభరితులై సపవిత్రాం
గుళీహస్తాంబుజంబుల కరంబులువట్టి యుత్సహించిరి మఱియుఁ గొందఱానంద
బాష్పపూరిత నయనులై యాలింగనం బొనర్చి రివ్వధంబున, 276
- క. మునిజనములసమ్మానం, బునుఁబొందిన సూతమానిరమోదమున న
మునులకు వెండినమస్కృతు, లొనరించి కరంబులైత్తిరయురురావమునన్. 277
- క. ఈవిప్రులకెల్లను, భావుకమగుఁగాక నవ్యరపద్మదళాక్షుం
డేవేళఁ బ్రోవనని స, ద్భావమునం బలికిమఱియుఁదగనిట్లనియెన్. 278
- క. ఏతద్భవనంబుననతి, పూతంబైపుణ్యతీర్థముం బోలియఘ
వ్రాతవినాశనకారణ, మైతగుసప్సణ్యకథఁ బ్రయంబగుభక్తిన్. 279
- చ. అనిశము వీనులారవినునట్టి మహత్తకు లట్టివారికిన్
జనువునఁజెప్పువారు సరసంబుఁగఁదాఁ జదువంగలారలున్
గొనకొనివ్రాసినట్టి యనఁఘుల్ సకలేస్పితముల్ ముదంబునన్
గనికనువారు పుణ్యలకురగమ్యమునైన పదమునిమ్ములన్. 280
- మ. అపశబ్ధంబులఁ బొల్చినం గవియెవంఁడైనన్ రమావల్లభుం
డపవర్గవ్రదుఁ డఁతరాత్త తనమాఁహత్త్య ప్రదీప్తితిన్
విపులంబైన సుధీజనాదృతము దానింజేసి తద్గ్రంథమున్
గృహఁ జూచుం ధరకీర్తియుం దుదిని మురక్తింగూర్చు దత్ప్రీతికిన్. 281
- వ. అనినసంతసించియమ్మనీంద్రులు దా మొనర్చుచున్న సత్రయాగంబునం బ్రవర్తించిరి.

- క. ఈమాఘ పురాణంబను, నామాంతర మునమ గాం దరనర్చినగ్రంథం
బోమైధిలీశ నీదయ, నామిహిరా బ్జోడులుండునంతకు నుండున్. 283

—(*) ఆ శ్వాసాం ము. (*)—

- చ. జనక సుతాకళత్ర జలరజాత భవస్తుతి పాత్రదైత్య భం
జనపటుకంక పత్రకలురపాంధ తమశ్చయ పద్మమిత్ర శో
భనఘన నీలగాత్ర రవిరవంశ పవిత్ర దశాస్య దర్పకా
ననచటు లాగ్ని హోత్రకరుణా మయ పంక్తిరథాగ్ర పుత్రకా. 284
- క. కమల ధరాభశ్యామా, కమలధర ప్రణతగుణని కాయోద్దామా
కమలధర వదనరామా, కమల ధరామరమునిరప్ర కరనుతనామా. 285
- తోదకము. దశగళ సంహరతాపసమిత్రా, పశుపతి సన్నతరపంకజ నేత్రా
శశివదనాఘనశాపనివారా, దశరథ నందనధర్తవిచారా. 286

—శ్రీ మంగళ మహా శ్రీవృత్తము. శ్రీ—

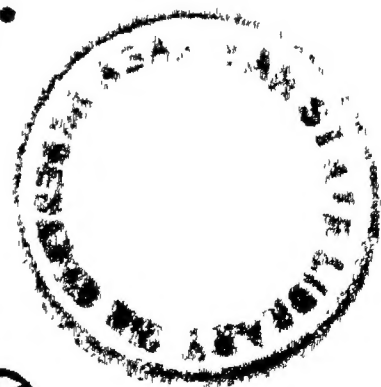
శారద తుషారహరశం బరజతో ర్విధరచంద్రదివిజే భసితకీర్తి
స్ఫార! సుగుణ భరణసర్వధరణీ రమణశాశ్వత నిరస్త సుజనార్తీ
భూరి కరుణా సదనశ్చూర్ణ హిమరుగ్వదనశ్చుణ్యా జనవంద్య హితవర్తీ
క్రూరసురవైరి గణకోటిహాననైక చణ్డకోణితనయేశ రఘుమూర్తీ. 286

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాకటాక్ష వీక్షణ వాప్తకవిత్య విద్యాప్రాభవ పశు
పర్తి పినశేషమరాజాగ్రతనూభవ సుధీజనవిధేయ సుబ్బరా
జాభిధేయ వ్రణిత శ్రీమన్మాఘపురాణంబునందు
సర్వ మష్టమా శ్వాసము సంపూర్ణము.

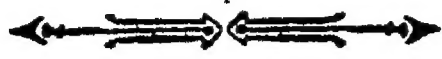
శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

పశుపర్తి. సుబ్బరాజకవి ప్రణీతములగు

గ్రంథముల ప్రకటనము.

శ్రీమదాంధ్ర మాఘపురాణము.

రూ. 2 8 0

లక్షణాపరిణయ నాటకము.

రూ. 0 12 0

వలయువారు కడపజిల్లా, కమలాపురం తాలూకు, కొమ్మద్దిగ్రామం. రెడ్డిగారగు సర్వరాజుపేట, గజ్జల. వీరారెడ్డిగారి పేర వ్రాసి తపాలామూలమున తెప్పించుకొనవచ్చును. పోస్టు యెర్రగుంట.

శ్రీమదాంధ్ర	
మాఘపురాణము	
లక్షణాపరిణయ	
నాటకము	

